

KOLEDAR

DRUŽBE sv. MOHORJA

ZA LETO **1912.**

JADRANSKA BANKA V TRSTU

Delniška glavnica: K 8,000.000. — Rezervni fondi: K 750.000.

Via cassa di risparmio št. 3 (lastno poslopje).

Posreduje najkulantneje:

Nakup in prodajo vseh vrst rent, državnih papirjev, zastavnih pisem, prijoritet, delnic in srečk. **Zamenjava** in **eskomptuje** izžrebane obligacije, srečke in kupone. — **Prodaja in kupuje devize in valute.**

Eskomptuje in vnovčuje menice.

Daje **stavbne** in **carinske kredite,** predujme na vrednostne papirje ter blago, ležeče v javnih skladiščih.

Borzna naročila izvede točno in ceno.

SAFE-DEPOSITS v jekleni sobi banke.

Podružnice:
DUBROVNIK
LJUBLJANA
OPATIJA, ŠIBENIK
SPLJET, ZADAR.

Sprejema **denarne vloge** na vložne knjižice ali tekoči račun. — Vloženi denar se obrestuje od dne vložitve do dne vzdiga. — Od vlog na knjižice plača banka 2% rentnino iz svojega. Preskrbuje **vinkulacijo** in **devinkulacijo raznih cerkvenih ustanov.** — Vse tozadevne nasvete daje drage volje in **brezplačno** ustmeno ali pismeno. — Promese k vsem žrebanjem.

KOLEDAR

DRUŽBE

ZA

LETO

1912.

A Koželj

Rodopis avstrijske cesarske rodovine.

Cesar: **Franc Jožef I.** (Karol), rojen v Schönbrunu 18. avgusta 1830, je prevzel cesarstvo 2. decembra 1848.

Cesarica: † **Elizabeta** (Evgenija, Amalija), hči vojvode Maksa Jožefa na Bavarskem, rojena v Posenhofenu 24. decemb. 1837, poročena 24. aprila 1854 na Dunaju, umrla 10. septembra 1898.

Cesarjevič: † **Rudolf** (Franc, Karol, Jožef), rojen 21. avgusta 1858, umrl 30. januarja 1889; poročen dne 10. maja 1881 z belgijsko princezinjo **Štefanijo,** rojeno 21. maja 1864.

Cesarične: 1. † **Zofija** (Friderika, Doroteja), rojena 5. marca 1855, umrla v Budi 30. maja 1857. — 2. **Gizela** (Ludovika, Marija), rojena 12. julija 1856, poročena z bavarskim kraljevičem Leopoldom 20. aprila 1873. — 3. **Marija Valerija** (Matilda, Amalija), rojena 22. aprila 1868, poročena 31. julija 1890 z nadvojvodom Franc Salvatorjem, roj. 21. avgusta 1866.

Hči cesarjeviča: **Elizabeta** (Marija, Henrijeta, Štefanija, Gizela), rojena 2. septembra 1883, poročena 23. jan. 1902 s knezom Otonom Windischgraetzem.

Bratje Nj. Veličanstva cesarja.

1. Nadvojvoda † **Ferdinand Maksimilijan** (Jožef), rojen v Schönbrunu 6. julija 1832, poročen 26. julija 1857 s Karolino, hčerjo kralja belgijskega, cesar Mehikanski, umrl 19. junija 1867.

2. Nadvojvoda † **Karol Ludovik** (Jožef, Marija), roj. v Schönbrunu 30. julija 1833, umrl 19. maja 1896; poročen 4. nov. 1856 z Margareto, hčerjo kralja Ivana Saksonskega, roj. 24. maja 1840, umrlo 15. sept. 1858; vdrugič poročen z Anuncijato, hčerjo kralja Ferdinanda II. Sicilijanskega, roj. 24. marca 1843, umrlo 4. maja 1871; vtretjič poročen 23. jul. 1873 z Marijo Terezijo, hčerjo Portugalskega kraljeviča Don Miguela, roj. 24. avg. 1855. — Otroci: **Franc Ferdinand** d' Este, prestolonaslednik, roj. 18. dec. 1863; † **Otto,** roj. 21. aprila 1865, umrl 1. nov. 1906; **Ferdinand,** roj. 27. dec. 1868; † **Margareta,** rojena 13. maja 1870, umrla 27. avg. 1902; **Marija Anuncijata,** roj. 31. julija 1876; **Elizabeta,** rojena 7. julija 1878.

3. Nadvojvoda **Ludovik Viktor** (Jožef, Anton), rojen na Dunaju 15. maja 1842.

Stariši Nj. Veličanstva.

† **Franc Karol,** rojen na Dunaju 7. dec. 1802, umrl 8. marca 1878 na Dunaju; poročen 4. nov. 1824 z † **Zofijo,** rojeno v Monakovem 27. jan. 1805, umrlo 28. maja 1872.

Očetov brat.

† **Ferdinand I.,** rojen na Dunaju 19. aprila 1793, je postal cesar 2. marca 1835, cesarstvu se odpovedal 2. decembra 1848, umrl 29. jun. 1875; poročen je bil z † **Marijo Ano Karolino,** kraljično sardinsko, roj. 19. sept. 1803, umrlo v Pragi 4. maja 1884.

Prestopno leto 1912

ima 366 dni (med temi 66 nedelj in praznikov) ter se začne s pondeljkom in konča s torkom.

Začetek leta 1912.

Občno in državno leto se začne novega leta dan, 1. januarja. Cerkveno leto se začne 1. adventno nedeljo.

Godovinsko število.

Zlato število	13	Rimsko število	10
Epakta ali lunino kazalo	XI	Nedeljska črka	g—f
Solnčni krog	16	Letni vladar: Solnce.	

Letni časi.

Pomlad se začne 21. marca.	Jesen se začne 23. septembra.
Poletje se začne 21. junija.	Zima se začne 22. decembra.

Premakljivi prazniki.

[illegible]3 Jezusovo 14. januarja.	Sv. Trojica 2. junija.
[illegible]ptuagesima 4. februarja.	Sv. Rešnje Telo 6. junija.
[illegible]pelnica 21. februarja.	Srce Jezusovo 14. junija.
[illegible]rije Dev. 7 žalosti 29. marca.	Angelska nedelja 1. septembra.
[illegible]elika noč 7. aprila.	Ime Marijino 15. septembra.
[illegible]rižev teden 13., 14. in 15. maja.	Rožnega venca 6. oktobra.
[illegible]nebohod Kristusov 16. maja.	Posvečevanje cerkev 20. oktobra.
[illegible]inkoštna nedelja 26. maja.	1. adventna nedelja 1. decembra.

Od Božiča do Pepelnice je 8 tednov in 2 dni.

Kvatrni in drugi posti.

I. kvatre, spomladanske ali postne 28. febr., 1. in 2. marca.
II. „ letne ali binkoštne 29., 31. maja in 1. junija.
III. „ jesenske 18., 20. in 21. septembra.
IV. „ pozimske ali adventne 18., 20. in 21. decembra.

Kvatrni in drugi posti so s križcem (†) zaznamovani.

Znamenja za lunine krajce.

Mlaj	Ščep ali polna luna . . .
Prvi krajec	Zadnji krajec . . . . .

Nebeška znamenja.

oven . . .	♈	lev . . .	♌	strelec . .	♐
bik . . .	♉	devica . .	♍	kozel . .	♑
dvojčka . .	♊	tehtnica .	♎	vodnar . .	♒
rak . . .	♋	škorpijon .	♏	ribi . . .	♓

Solnčni in lunini mrki leta 1912.

Leta 1912 se bodeta solnce in luna dvakrat zmračila; v naših krajih pa bodeta vidna le prvi solnčni in prvi lunini mrk.

1. Luna se deloma zmrači dne 1. aprila. Mrk se prične dne 1. aprila ob 10·26 ponoči, dospe do viška ob 11·14 in se konča dne 2. aprila ob 12·03 zjutraj.

2. Solnce se zmrači v obliki kolobarja dne 17. aprila. Mrk se prične dne 17. aprila ob 9·54 predpoldnem, v podobi kolobarja se mrk prikaže ob 11. uri; ob 3·15 popoldne mrk zopet neha. Ta mrk je viden na vzhodu Severne Amerike, na severovzhodu Južne Amerike, na Atlantiškem morju, na severozapadu Afrike, v Evropi in zapadni Aziji.

3. Deloma se zmrači luna dne 26. sept. Mrk prične ob 12·03 opoldne in konča ob 1·26 popoldne. Viden bo v Severni Ameriki, na Tihem morju, v Avstraliji in Vzhodni Aziji.

4. Popolnoma se zmrači solnce dne 10. oktobra. Mrk prične ob 11·57 predpoldnem in neha ob 5·15 popoldne. Ta mrk je viden v Srednji in Južni Ameriki, v Južni Afriki in na Južnem Atlantiškem morju.

Cerkveni prepovedani časi.

Obhajati ženitve je prepovedano od 1. adventne nedelje do razglašenja Gospodovega, — in od pepelnice do bele nedelje.

Državni prepovedani časi.

Igre v gledišči, javni plesi in bali so prepovedani: na veliki četrtek, veliki petek, veliko soboto, presv. Rešnj. Telesa in božični dan. — Druge veselice, na pr. koncerti, besede, godbe itd. so prepovedane: zadnje tri dni velikega tedna in 24. decembra.

Ključ,

s katerim **vreme** za celo leto naprej vsakdo lahko izvé, ako le vé, kdaj se luna izpremeni, to je: ob kateri uri nastopi prvi krajec ☽, ščep ☍, zadnji krajec ☾ in mlaj ●. — Ta ključ je napravil velenčeni, slavni zvezdoslovec J. W. Heršelj, in dunajska kmetijska družba ga je l. 1839. spoznala za najbolj zanesljivega. Pomeni pa, kadar se luna izpremeni:

Ob uri	Po letu	Po zimi	Ob uri	Po letu	Po zimi
od 12—2 popoldne	veliko dežja	sneg in dež	od 12—2 po noči	lepo	mrzlo, če ni jugozapadnik
od 2—4 popoldne	spremenljivo	lepo in prijetno	od 2—4 zjutraj	mrzlo z dežjem	sneg in vihar
od 4—6 popoldne	lepo	lepo	od 4—6 zjutraj	dež	sneg in vihar
od 6—10 zvečer	lepo pri severu ali zapad., dež pri jugu ali jugozap.	dež in sneg pri jugu ali zapadniku	od 6—10 dopoldne	spremenljivo	dež pri severozapadniku, sneg pri vzhodniku
od 10—12 po noči	lepo	lepo	od 10—12 opoldne	veliko dežja	mrzlo in mrzel veter

Opomba. Celo leto se razdeli na dva dela, t. j. leto in zimo; za leto velja čas od 15. aprila do 16. oktobra, ostali čas pa velja za zimo. — Da se na ta ključ more zanašati bolj, kakor na druge koledarje, o tem sem se že več let prepričal. **B. L.,** župnik.

JANUAR — PROSINEC

Hrvatsko: **Siečanj.** Češko: **Leden.** Poljsko: **Styczen.** Rusko: **Январь.**

Dnevi		Godovi in nedeljski evangeliji	Zn.
1	**Pondelj.**	**Novo leto. Obrez. Gospodovo.**	
2	Torek	Makarij, opat; Martinijan, škof.	
3	Sreda	Genovefa, dev.; Salvator, spozn.	
4	Četrtek	Tit, škof; Izabela, kraljica. ♍	
5	Petek	Telesfor, p. muč.; Simeon Stolpnik.	
6	**Sobota**	**Sv. Trije kralji. Razgl. Gosp.**	
1		Dvanajstletni Jezus v templu. Luk. 2, 42—52.	
7	**Nedelja**	**1. po razgl. Gosp.** Val., šk.; Luc., m.	
8	Pondeljek	Severin, opat; Erhard, škof.	
9	Torek	Julijan in Bazilisa, mučenca.	
10	Sreda	Pavel I., papež; Agato, papež.	
11	Četrtek	Higin, pap. muč.; Božidar, opat. ☾	
12	Petek	Arkadij, mučenec; Ernest, škof.	
13	Sobota	Veronika, dev.; Bogomir; Leoncij, šk.	
2		O ženitnini v Kani Galilejski. Jan. 2, 1—11.	
14	**Nedelja**	**2. po razgl. Gosp.** Ime Jezusovo.	
15	Pondeljek	Pavel, pušč.; Maver, op.; Romed.	
16	Torek	Marcel, papež; Ticijan, škof.	
17	Sreda	Anton, puščavnik; Sulpicij, škof.	
18	Četrtek	Sv. Petra stol v Rimu; Priska, d. m.	
19	Petek	Kanut, kralj; Marij in Marta, m. ♎	
20	Sobota	Fabijan in Boštjan; Majnrad, opat.	
3		Jezus ozdravi gobavega. Mat. 8, 1—13.	
21	**Nedelja**	**3. po razgl. Gosp.** Neža, dev. muč.	
22	Pondeljek	Vincencij, muč.; Anastazij, muč.	
23	Torek	Zaroka Marije Dev.; Emerencijana.	
24	Sreda	Timotej, škof; Babila, mučenica.	
25	Četrtek	Izpreobrnitev Pavla, ap.; Amand.	
26	Petek	Polikarp, škof; Pavla, vdova.	
27	Sobota	Janez Zlatoust, cerkveni učenik. ☽	
4		Jezus pomiri vihar na morju. Mat. 8, 23—27.	
28	**Nedelja**	**4. po razgl. Gosp.** Julijan, škof.	
29	Pondeljek	Frančišek Sal., šk.; Konštantin, m.	
30	Torek	Martina, devica; Janez, škof.	
31	Sreda	Peter Nol., spozn.; Marcela, vdova.	

Zapisnik.

Vreme. Prosinec prične z mrazom; od 20 do 27. sneg. Potem dež in sneg do konca meseca.

Lunini izpremeni.

♍ Ščep dne 4. ob 2·30.
☾ Zadnji krajec dne 11. ob 8·43.
♎ Mlaj dne 19. ob 12·10.
☽ Prvi krajec dne 27. ob 9·51.

Nebeško znamenje.

Solnce stopi dne 21. ob 10. uri 29 min. popoldne v znamenje vodnarja (♒).

Dan zraste za 1 uro.

Dan je dolg 8 ur 21 min. do 9 ur 21 min.

Pri luninih izpremenih je čas od 6. ure zjutraj do 5. ure 59 minut zvečer zaznamovan z navadnimi številkami in čas od 6. ure zvečer do 5. ure 59 minut zjutraj s črtkanimi številkami.

FEBRUAR SVEČAN

Hrvatsko: Veljača. Češko: Únor. Poljsko: Luty. Rusko: Февраль.

	Dnevi	Godovi in nedeljski evangeliji	Zn.
1	Četrtek	Ignacij, šk. m.; Efrem, cerkv. uč.	
2	**Petek**	**Svečnica. Dar. Gospodovo.**	
3	Sobota	Blaž, škof; Oskar, škof. ♍	
5		*O delavcih v vinogradu. Mat. 20, 1—16.*	
4	**Nedelja**	**1. predpeln.** Andrej Kor., škof.	
5	Pondeljek	Agata, dev. muč.; Japonski muč.	
6	Torek	Doroteja, dev. muč.; Tit, škof.	
7	Sreda	Romuald, opat; Rihard, kralj.	
8	Četrtek	Janez Mat., spozn.; Juvencij, škof.	
9	Petek	Ciril Aleks., šk.; Apolonija, dev. m.	
10	Sobota	Šolastika, devica; Viljem, pušč. ☾	
6		*Prilika o sejalcu in semenu. Luk. 8, 4—15.*	
11	**Nedelja**	**2. predpeln.** Adolf, šk.; Deziderij.	
12	Pondeljek	Humbelina, dev.; Evlalija, devica.	
13	Torek	Katarina od Riči, dev.; Jordan sp.	
14	Sreda	Valentin, muč.; Zojil, spoznav.	
15	Četrtek	Favstin in Jovita, mučenca.	
16	Petek	Julijana, dev. muč.; Onesim spok.	
17	Sobota	Donat in tov., muč.; Konštancija.	
7		*Jezus ozdravi slepca. Luk. 18, 31—43.*	
18	**Nedelja**	**3. predpeln.** Simeon, škof. ♉	
19	Pondeljek	Julijan, sp.; Konrad, sp.; Viktor, m.	
20	Torek	Pust. Elevterij, šk. m.; Evharij, šk.	
21	Sreda	† Pepelnica. Maksimilijan, škof.	
22	Četrtek	Stol sv. Petra v Antiohiji.	
23	Petek	Peter Damijan, škof; Romana, dev.	
24	Sobota	Prestopni dan.	
8		*Hudobni duh skuša Jezusa. Mat. 4, 1—11.*	
25	**Nedelja**	**1. postna.** Matija, apostol. ☽	
26	Pondeljek	Valburga, opatinja; Viktorin, muč.	
27	Torek	Marjeta Kort., spozn.; Porfirij, škof.	
28	Sreda	† Kvatre. Leander, šk.; Baldomir	
29	Četrtek	Roman, opat; Rajmund, spozn.;	

Zapisnik.

Vreme. Svečan prične z oblačnim in deževnim vremenom. 9. in 10. se zjasni, potem je tri dni sneg in hud mraz; 18. dež.

Lunini izpremeni.

♍ Ščep dne 3. ob 12·58.
☾ Zadnji krajec dne 10. ob 1·51.
♉ Mlaj dne 18. ob 6·44.
☽ Prvi krajec dne 25. ob 8·27.

Nebeško znamenje.

Solnce stopi dne 20. ob 12·56 ponoči v znamenje rib (♓).

Dan zraste za 1 uro 31 min.

Dan je dolg 9 ur 24 min. do 10 ur 55 min.

MAREC SUŠEC

Hrvatsko: Ožujak. Češko: Březen. Poljsko: Marzec. Rusko: Мартъ.

	Dnevi	Godovi in nedeljski evangeliji	Zn.
1	Petek	† Kvatre. Albin, škof; Hadrijan.	
2	Sobota	† Kvatre. Simplicij, p.; Bl. Karol.	
9		*Jezus se na gori izpremeni. Mat. 17, 1—9.*	
3	**Nedelja**	**2. postna (kvat.).** Kunigunda. ☉	
4	Pondeljek	Kazimir, spozn.; Lucij I., papež.	
5	Torek	Agapeta s tov., muč.; Evzebij, sp.	
6	Sreda	Fridolin, op.; Viktorin; Katarina B.	
7	Četrtek	Tomaž Akvinčan, cerkv. učenik.	
8	Petek	Janez od Boga, sp.; Filomen, muč.	
9	Sobota	Frančiška Rim., vd.; Gregor od N.	
10		*Jezus izžene hudiča iz mutca. Luk. 11, 14—28.*	
10	**Nedelja**	**3. postna.** 40 mučencev. ☾	
11	Pondeljek	Heraklij, muč.; Cozim, muč.	
12	Torek	Gregor I., papež; Teofanez, opat.	
13	Sreda	Rozina, vdova; Evfrazija, devica.	
14	Četrtek	Matilda, kraljica; Pavlina.	
15	Petek	Longin, m.; Klemen Hofbauer, sp.	
16	Sobota	Hilarij in Tacijan, m.; Heribert, šk.	
11		*Jezus nasiti 5000 mož. Jan. 6, 1—15.*	
17	**Nedelja**	**4. postna (sredp.).** Patricij, škof;	
18	Pondeljek	Ciril Jeruzalemski, šk.; Edvard. ♉	
19	**Torek**	**Jožef, ženin Dev. Marije.**	
20	Sreda	Feliks in tov.; Evgenij, muč.	
21	Četrtek	Benedikt, opat; Serapijon, muč.	
22	Petek	Benvenut, škof; Bazil, mučenec.	
23	Sobota	Viktorijan, muč.; Miklavž F., m.	
12		*Judje hočejo Jezusa kamenjati. Jan. 8, 46—59.*	
24	**Nedelja**	**5. postna (tiha).** Gabrijel, nadan.	
25	**Pondelj.**	**Oznanj. M. Dev.** Božja Glava.	
26	Torek	Emanuel, muč.; Dizma, muč. ☽	
27	Sreda	Rupert, škof; Janez Dom., spozn.	
28	Četrtek	Janez Kapistran, spoznavavec.	
29	Petek	Dev. Mar. 7 žalosti. Ciril, šk., m.	
30	Sobota	Angela F., vdova; Amadej, sp.	
13		*Jezusov prihod v Jeruzalem. Mat. 21, 1—9.*	
31	**Nedelja**	**6. postna (cvetna).** Modest, šk.	

Zapisnik.

Vreme. 1. teden: večjidel jasno in mrzlo.
2. teden: veter, dež in sneg.
3. teden: nekaj prijetnih dni.
4. teden: sneg in mraz, potem prijetno.

Lunini izpremeni.
☉ Ščep dne 3. ob 11·42.
☾ Zadnji krajec dne 10. ob 8·56.
♉ Mlaj dne 18. ob 11·09.
☽ Prvi krajec dne 26. ob 4·02.

Nebeško znamenje.
Solnce stopi dne 21. ob 12. uri 30. min. v znamenje ovna (♈). Začetek spomladi. Noč in dan sta enako dolga.

Dan zraste za 1 uro 46 min.

Dan je dolg 10 ur 58 min. do 12 ur 44 min.

Deželni patron. 19. **Jožef** na Koroškem, Kranjskem, Štajerskem, Solnograškem, Primorskem, Tirolskem in Predarlskem.

Hrvatsko: **Travanj.** Češko: **Duben.** Poljsko: **Kwiecień.** Rusko: **Апрѣль.**

	Dnevi	Godovi in nedeljski evangeliji	Zn.
1	Pondeljek	Hugon, škof; Teodora, mučenka. ♍	
2	Torek	Frančišek, Pavlan.; Marija Egipt.	
3	Sreda	Abundij, škof; Rihard, škof.	
4	Četrtek	† Veliki četrtek. Izidor, škot.	
5	Petek	† Veliki petek. Vincencij F., sp.	
6	Sobota	† Velika sobota. Sikst, papež.	
14		*Jezus vstane od smrti. Mark. 16, 1—7.*	
7	**Nedelja**	**Velika noč. Vstajenje Gosp.**	
8	**Pondelj.**	**Velik. pond.** Adalbert, škof.	
9	Torek	Marija Kleofa; Demeter, muč. ☾	
10	Sreda	Ezekijel, prerok; Mehtilda, dev.	
11	Četrtek	Leon I., papež; Betina, devica.	
12	Petek	Zenon, škof mučenec; Saba, muč.	
13	Sobota	Hermenegild, muč.; Ida, dev.	
15		*Jezus se prikaže pri zaprtih vratih. Jan. 20, 19—31.*	
14	**Nedelja**	**1. povelik. (bela).** Justin, muč.	
15	Pondeljek	Helena, kralj.; Anastazija, dev.	
16	Torek	Turibij, škof; Kalist, mučenec.	
17	Sreda	Anicet, pap., muč.; Rudolf, muč. ♉	
18	Četrtek	Apolonij, mučenec; Elevterij, škof.	
19	Petek	Leo IX., papež; Ema, vdova.	
20	Sobota	Marcelin, škof; Neža, devica.	
16		*Jezus, dobri pastir. Jan. 10, 11—16.*	
21	**Nedelja**	**2. povelik.** Anzelm, šk.; Bruno, sp.	
22	Pondeljek	Soter in Kaj, papeža, mučenca.	
23	Torek	Adalbert (Vojteh), škof; Viljem, sp.	
24	Sreda	Jurij, mučenec; Fidelis, muč. ☽	
25	Četrtek	Marko, evangelist; Ermin, muč.	
26	Petek	Klet, papež; Marcelin, papež.	
27	Sobota	Peregrin, duh.; Anastazij, p.; Cita.	
17		*Jezus napove svoj odhod. Jan. 16, 16—22.*	
28	**Nedelja**	**3. povelik.** Varstvo sv. Jožefa.	
29	Pondeljek	Peter, m.; Robert, op.; Antonija.	
30	Torek	Katarina Sij., dev.; Marijan, muč.	

Zapisnik.

Vreme. Prve dni mrzlo, po 4. postane lepo in toplo, 8. veter in dež, po 11. lepo; proti koncu meseca nalivi, mrzlo in oblačno.

Lunini izpremeni.

♍ Ščep dne 1. ob 11·05.
☾ Zadnji krajec dne 9. ob 4·24.
♉ Mlaj dne 17. ob 12·40.
☽ Prvi krajec dne 24. ob 9·47.

Nebeško znamenje.

Solnce stopi dne 20. ob 12. uri 13. min. zjutraj v znamenje bika (♉).

Dan zraste za 1 uro 37 min.

Dan je dolg 12 ur 47 min. do 14 ur 24 min.

Deželni patron. 24. **Jurij** na Kranjskem.

MAJ V. TRAVEN

Hrvatsko: Svibanj. Češko: Kveten. Poljsko: Maj. Rusko: Maй.

	Dnevi	Godovi in nedeljski evangeliji	Zn.
1	Sreda	Filip in Jakob, apostola. ♉	
2	Četrtek	Atanazij, škof; Sekund, muč	
3	Petek	Najdba sv. križa. Aleksander, p.	
4	Sobota	Florijan (Cvetko), m.; Monika, vd.	
18		Jezus obljubi učencem Sv. Duha. Jan. 16, 5—14.	
5	**Nedelja**	**4. povelik.** Pij V., pap.; Irenej.	
6	Pondeljek	Janez Ev. pred latinskimi vrati.	
7	Torek	Stanislav, škof, muč.; Gizela, kr.	
8	Sreda	Prikazen Mihaela nadangela.	
9	Četrtek	Gregor Nac., škof, c. uč.; Beat, sp. ☾	
10	Petek	Antonin, šk.; Gordian, muč.; Izidor.	
11	Sobota	Mamert, škof; Gandolf, opat.	
19		Jezus uči o moči molitve. Jan. 16, 23—30.	
12	**Nedelja**	**5. povelik.** Pankracij, mučenec.	
13	Pondeljek	Servacij, škof; Glicerija, dev.	Križevo.
14	Torek	Bonifacij, m.; Viktor in Korona.	
15	Sreda	Zofija, mučenka; Hilarij, spozn.	
16	**Četrtek**	**Krist. vnebohod.** Janez N., m. ♊	
17	Petek	Paškal, spozn.; Maksima, dev.	
18	Sobota	Feliks, spozn.; Vincencij, muč.	
20		Jezus govori o pričevanju Sv. Duha. Jan. 15, 16-27, 16, 1-4.	
19	**Nedelja**	**6. povelik.** Celestin, pap.; Ivo, sp.	
20	Pondeljek	Bernardin, spozn.; Bazila, dev. m.	
21	Torek	Valens, muč.; Feliks Kant., sp.	
22	Sreda	Helena, dev.; Julija, dev.; Emil.	
23	Četrtek	Deziderij, šk.; Andrej Bob., sp. ☽	
24	Petek	Marija Dev., pom. kristjanov.	
25	Sobota	Gregor VII., pap.; Urban I., papež.	
21		Jezus govori o Sv. Duhu in ljubezni. Jan. 14, 23—31.	
26	**Nedelja**	**Binkošti. Prihod Sv. Duha.**	
27	**Pondelj.**	**Binkošt. pond.** Magdalena Pac., d.	
28	Torek	Avguštin, šk.; German; Viljem, op.	
29	Sreda	† Kvatre. Maksim, šk.; Teodozija.	
30	Četrtek	Ferdinand, kralj; Feliks I., papež.	
31	Petek	† Kvatre. Kancijan in tovar. ♉	

Zapisnik.

Vreme. Maj je v začetku mrzel in vetern. Od 4. do 15. je lepo, potem nekaj deža in slane. 27. lepo, konec meseca je dež.

Lunini izpremeni.

♉ Ščep dne 1. ob 11·19.
☾ Zadnji krajec dne 9. ob 10·56.
♊ Mlaj dne 16. ob ♊ 11·14.
☽ Prvi krajec dne 23. ob 3·11.
♉ Ščep dne 31. ob ♉ 12·30.

Nebeško znamenje.

Solnce stopi dne 21. ob 11. uri 57 minut zjutraj v znamenje dvojčkov (♊).

Dan zraste za 1 uro 14 min.

Dan je dolg 14 ur 27 min. do 15 ur 41 min.

Deželni patroni. 4. Florijan na Gornje Avstrijskem. — 7. Stanislav v okraju Krakovo. — 16. Janez Nep. na Češkem.

JUNIJ ROŽNIK

Hrvatsko: Lipanj. Češko: Červen. Poljsko: Czerwiec. Rusko: Іюнь.

	Dnevi	Godovi in nedeljski evangeliji	Zn.
1	Sobota	† Kvatre. Juvencij, m.; Gracijan.	♌
22		*Meni je dana vsa oblast. Mat. 28, 18—20.*	
2	**Nedelja**	**1. pobink.** Presv Trojica.	♌
3	Pondeljek	Klotilda, kraljica; Oliva devica.	♌
4	Torek	Frančišek Kar., sp.; Kvirin, škof.	♍
5	Sreda	Bonifacij (Dobromil), šk.; Valerija.	♍
6	**Četrtek**	**Sv. Rešnje Telo.** Norbert škof.	♍
7	Petek	Robert, opat; Bogomil, opat.	♍
8	Sobota	Medard, škof; Maksim, škof. ☾	♍
23		*Prilika o veliki večerji. Luk. 14, 16—24.*	
9	**Nedelja**	**2. pobink.** Primož in Felicijan, m.	♎
10	Pondeljek	Marjeta, kraljica; Mavrin, mučenec.	♎
11	Torek	Barnaba, ap.; Marcijan, muč.	♎
12	Sreda	Janez Fak., spozn.; Flora, dev.	♎
13	Četrtek	Anton Padovanski, spoznavavec.	♎
14	Petek	Srce Jezusovo. Bazilij, škof.	♎
15	Sobota	Vid, m.; Modest in Krescencija. ♉	♎
24		*Prilika o izgubljeni ovci. Luk. 15, 1—10.*	
16	**Nedelja**	**3. pobink.** Franc Reg., sp.; Beno.	♏
17	Pondeljek	Adolf, škof; Lavra, nuna.	♏
18	Torek	Feliks in Fort.; Marka in Marcelin.	♏
19	Sreda	Julijana F., d.; Gervazij in Prot.	♏
20	Četrtek	Silverij, pap.; Florentina, devica.	♏
21	Petek	Alojzij (Vekoslav), sp.; Alban ☽	♏
22	Sobota	Ahacij, muč.; Pavlin, šk.; Nicej, šk.	♏
25		*O velikem ribjem lovu. Luk. 5, 1—11.*	
23	**Nedelja**	**4. pobink.** Eberhard, šk.; Cenon.	♐
24	Pondeljek	Janez Krstnik (rojstvo). Kres.	♐
25	Torek	Viljem, opat; Prosper, škof.	♐
26	Sreda	Janez in Pavel, mučenca.	♐
27	Četrtek	Hema, vdova; Vigilij, škof.	♐
28	Petek	† Leon II., papež; Irenej, spozn.	♐
29	**Sobota**	**Peter in Pavel, apostola.** ♋	♌
26		*O farizejski pravičnosti. Mat. 5, 20—24.*	
30	**Nedelja**	**5. pobink.** Spomin sv. Pavla, ap.	♌

Zapisnik.

Vreme. Pričetkom meseca je vreme nestanovitno, sredi meseca deževno. 20. se zjasni in je 22. ter 23. lepo in toplo, potem dež in hladno.

Lunini izpremeni.

☾ Zadnji krajec dne 8. ob 3·36.
♍ Mlaj dne 15. ob 7·24.
☽ Prvi krajec dne 21. ob 9·39.
♋ Ščep dne 29. ob 2·03.

Nebeško znamenje.

Solnce stopi dne 21. ob 8. uri 17 minut zvečer v znamenje raka (♋). Začetek poletja. Najdaljši dan in najkrajša noč.

Dan zraste do dne 21. za 18 min. in se zopet skrči do konca meseca za 4 min.

Dan je dolg 15 ur 43 min. do 15 ur 50 m.

Deželni patroni. 19. Nazarij v Istri. — 24. **Janez Krstnik** v Slavoniji. — 26. **Vigilij** v škofiji Trident. — 27. **Ladislav** na Sedmograškem.

JULIJ M. SRPAN

Hrvatsko: Srpanj. Češko: Červenec. Poljsko: Liepec. Rusko: Іюль.

	Dnevi	Godovi in nedeljski evangeliji	Zn.
1	Pondeljek	Teobald, pušč.; Julij; Pambo, opat.	
2	Torek	Obiskovanje Mar. Dev.; Oton, škof.	
3	Sreda	Helijodor, škof; Bertram.	
4	Četrtek	Urh, škof; Berta, devica.	
5	Petek	Ciril in Metod, šk.; Domicij, šk.	
6	Sobota	Izaija, prerok; Dominika, muč.	
27		Jezus nasiti 4000 mož. Mark. 8, 1—9.	
7	**Nedelja**	**6. pobink.** Vilibald, škof.	☾
8	Pondeljek	Elizabeta, kraljica; Kilijan, škof.	
9	Torek	Anatolija, dev.; Veronika Jul., dev.	
10	Sreda	Amalija, devica; Felicita, dev.	
11	Četrtek	Pij I., papež; Peter F., spoznav.	
12	Petek	Mohor in Fortunat, mučenca.	
13	Sobota	Marjeta, d. m.; Anaklet, p.; Evgen.	
28		O lažnivih prerokih. Mat. 7, 15—21.	
14	**Nedelja**	**7. pobink.** Bonaventura, šk.	♉
15	Pondeljek	Henrik I., cesar; Vladimir, kralj.	
16	Torek	Skapul. Dev. Marija Karmelska.	
17	Sreda	Aleš, spozn.; Generoz, mučenec.	
18	Četrtek	Kamil Lel., spozn.; Friderik, škof.	
19	Petek	Vincencij Pavl., sp.; Makrina, d.	
20	Sobota	Marjeta, d. m.; Elija, pr.; Ceslav, sp.	
29		O krivičnem hišniku. Luk. 16, 1—9.	
21	**Nedelja**	**8. pobink.** Danijel, pr.; Olga.	☽
22	Pondeljek	Marija Magdal., spok.; Teofil, m.	
23	Torek	Apolinar, šk. in uč.; Liborij, škof.	
24	Sreda	Kristina, dev. muč.; Roman, muč.	
25	Četrtek	Jakob, apostol; Krištof, spozn.	
26	Petek	Ana, mati Marije Dev.; Valens, m.	
27	Sobota	Pantaleon, muč.; Natalija, muč.	
30		Jezus se joka nad Jeruzalemom. Luk. 18, 9—14.	
28	**Nedelja**	**9. pobink.** Inocencij, pap.; Viktor.	
29	Pondeljek	Marta, d.; Beatriks, d.; Olaf, kr.	
30	Torek	Abdon in Senen, muč.; Julita, muč.	
31	Sreda	Ignacij Lojol., spoznavavec.	

Zapisnik.

Vreme. Prvi dnevi tega meseca so hladni in oblačni. Od 7. do 18. je lepo in toplo, od 19. do 21. dež. Zatem postane lepo in vroče.

Lunini izpremeni.

☾ Zadnji krajec dne 7. ob 5·47.
♉ Mlaj dne 14. ob 12·13.
☽ Prvi krajec dne 21. ob 6·18.
♍ Ščep dne 29. ob 5·25.

Nebeško znamenje.

Solnce stopi dne 23. ob 7. uri 14 minut zjutraj v znamenje leva (♌). Začetek pasjih dni.

Dan se skrči za 54 min.

Dan je dolg 15 ur 56 min. do 15 ur 02 m.

Deželni patroni. 5. **Ciril in Metod** na Moravskem. — 12. **Mohor in Fortunat** na Goriškem. — 20. **Elija** na Hrvatskem.

AVGUST V. SRPAN

Hrvatsko: **Kolovoz.** Češko: **Srpen.** Poljsko: **Sierpien.** Rusko: **Августь.**

	Dnevi	Godovi in nedeljski evangeliji	Zn.
1	Četrtek	Vezi Petra, ap.; Makab. bratje, muč.	
2	Petek	Porcijunkula. Alfonz Ligv., šk.	
3	Sobota	Najdba sv. Štefana; Lidija, vdova.	
31		O farizeju in cestninarju. Luk. 18, 9—14.	
4	**Nedelja**	**10. pobink.** Dominik, spoznav.	
5	Pondeljek	Marija Devica snežna; Ožbolt, kr.	
6	Torek	Gospodova izpremenitev. ☾	
7	Sreda	Kajetan, spok.; Donat, šk. muč.	
8	Četrtek	Cirijak, Larg in Smaragd, mučenci.	
9	Petek	Roman, muč.; Emigdij, šk.; Afra, m.	
10	Sobota	Lavrencij, muč.; Hugon, šk.	
32		Jezus ozdravi gluhonemega. Mark. 7, 31—37.	
11	**Nedelja**	**11. pobink.** Tiburcij, m.; Suzana, d.	
12	Pondeljek	Klara, devica; Hilarija, muč. ♍	
13	Torek	Hipolit in Kasijan, m.; Radegunda.	
14	Sreda	† Evzebij, spozn.; Anastazija, dev.	
15	**Četrtek**	**Vel. gosp. Vnebovzetje Mar. D.**	
16	Petek	Rok, spoznavavec; Hijacint, duh.	
17	Sobota	Liberat, muč.; Sibila, devica.	
33		O usmiljenem Samarijanu. Luk. 10, 23—27.	
18	**Nedelja**	**12. pobink.** Joahim, oče Mar. Dev.	
19	Pondeljek	Ludovik Toled., škof; Julij, m. ☽	
20	Torek	Bernard, opat; Štefan, kralj.	
21	Sreda	Ivana Frančiška, vd.; Adolf, sp.	
22	Četrtek	Timotej, mučenec; Hipolit, škof.	
23	Petek	Filip Ben., spoznav.; Bogovoljka.	
24	Sobota	Jernej, apostol; Ptolomej, škof.	
34		Jezus ozdravi deset gobavih. Luk. 17, 11—19.	
25	**Nedelja**	**13. pobink.** Srce Marijino.	
26	Pondeljek	Cefirin I., pap.; Samuel, mučenec.	
27	Torek	Jožef K., sp.; Natalija; Gebhard. ♑	
28	Sreda	Avguštin, škof; Hermes, mučenec.	
29	Četrtek	Obglavljenje sv. Janeza Krstnika.	
30	Petek	Roza Limanska, dev.; Feliks, muč.	
31	Sobota	Rajmund, spozn.; Izabela, devica.	

Zapisnik.

Vreme. Prvi teden meseca avgusta je zelo vroč, 8. je dež. Zatem postane oblačno, 13. je lepo, pozneje deževno in tudi hladno.

Lunini izpremeni.

☾ Zadnji krajec dne 6. ob 5·15.
♍ Mlaj dne 12. ob 8·58.
☽ Prvi krajec dne 19. ob 5·57.
♑ Ščep dne 27. ob 8·59.

Nebeško znamenje.

Solnce stopi dne 23. ob 2. uri 02 min. popoldan v znamenje device (♍). Konec pasjih dni.

Dan se skrči za 1 uro 33 min.

Dan je dolg 14 ur 59 min. do 13 ur 26 m.

Deželni patroni. 16. **Rok** na Hrvatskem. — 20. **Štefan** na Ogrskem. — 27. **Gebhard** na Predarlskem.

SEPTEMBER KIMAVEC

Hrvatsko: **Rujan.** Češko: **Září.** Poljsko: **Wrzesien.** Rusko: **Сентябрь.**

Dnevi		Godovi in nedeljski evangeliji	Zn.
35		O božji previdnosti. Mat. 6, 24—33.	
1	**Nedelja**	**14. pobink.** Angelska. Egid, op.	
2	Pondeljek	Štefan, kralj; Antonin, mučenec.	
3	Torek	Evfemija, Tekla, Erazma, Doroteja.	
4	Sreda	Rozalija, devica; Ida, kraljica. ☾	
5	Četrtek	Lavrencij Just., šk.; Viktorin, šk.	
6	Petek	Hermogen, mučen.; Pelagij, muč.	
7	Sobota	Bronislava, nuna; Regina, d. muč.	
36		Jezus obudi mladeniča v Najmu. Luk. 7, 11—16.	
8	**Nedelja**	**15. pob. Mala gosp. Rojst. M. D.**	
9	Pondeljek	Korbinijan, škof; Gorgonij, muč.	
10	Torek	Nikolaj Toled., sp.; Pulherija, dev.	
11	Sreda	Prot in Hijacint, mučenca. ♍	
12	Četrtek	Macedonij, škof; Gvidon, spozn.	
13	Petek	Virgilij, mučen.; Notburga, devica.	
14	Sobota	Povišanje sv. križa. Maternij, šk.	
37		Jezus ozdravi vodeničnega. Luk. 14, 1—11.	
15	**Nedelja**	**16. pobink.** Ime Marijino.	
16	Pondeljek	Ljudmila, vd.; Karmelij in Ciprijan.	
17	Torek	Lambert, šk., muč.; Hildegarda, op.	
18	Sreda	† Kvatre. Tomaž Vil., škof. ☽	
19	Četrtek	Januvarij, muč.; Arnulf, spozn.	
20	Petek	† Kvatre. Evstahij, mučenec.	
21	Sobota	† Kvatre. Matej, ap.; Mavra, d.	
38		O največji zapovedi. Mat. 22, 34—46.	
22	**Nedelja**	**17. pobink.** 7 žalosti Mar. Dev.	
23	Pondeljek	Tekla, dev., muč.; Lin, papež.	
24	Torek	Marija Dev. reš. ujetn.; Gerhard, šk.	
25	Sreda	Kleofa, spoznav.; Firmin, škof.	
26	Četrtek	Ciprijan in Justina, mučenika. ♎	
27	Petek	Kozma in Damijan, muč.; Kaj, škof.	
28	Sobota	Vaclav, kralj; Marcijal, m.; Salomon.	
39		Jezus ozdravi mrtvoudnega. Mat. 9, 1—8.	
29	**Nedelja**	**18. pobink.** Mihael, nadangel.	
30	Pondeljek	Hieronim, sp., c. uč.; Honorij, šk.	

Zapisnik.

Vreme. Prvi dnevi tega meseca so topli in jasni. 11. je dež, od 18. do 25. vetrno. 28. lepo in toplo, potem dež.

Lunini izpremeni.

☾ Zadnji krajec dne 4. ob 2·23.
♍ Mlaj dne 11. ob 4·59.
☽ Prvi krajec dne 18. ob 10·55.
♎ Ščep dne 26. ob 12·34.

Nebeško znamenje.

Solnce stopi dne 23. ob 11. uri 08 min. zjutraj v znamenje tehtnice (♎). Začetek jeseni. Noč in dan enako dolga.

Dan se skrči za 1 uro 41 min.

Dan je dolg 13 ur 22 min. do 11 ur 41 m.

Deželni patroni. 1. **Egidij** na Koroškem. — 24. **Rupert** na Solnograškem. — 28. **Vaclav** na Češkem. — 29. **Mihael** v Galiciji. — 30. **Hieronim** v Dalmaciji.

OKTOBER VINOTOK

Hrvatsko: **Listopad.** Češko: **Říjen.** Poljsko: **Październik.** Rusko: **Октябрь.**

	Dnevi	Godovi in nedeljski evangeliji	Zn.
1	Torek	Remigij, škof; Areta, mučenica.	
2	Sreda	Leodegar, škof; Teofil, spoznav.	
3	Četrtek	Kandid, muč.; Evald, mučenec. ☾	
4	Petek	Frančišek Seraf, sp.; Edvin, kralj.	
5	Sobota	Placid in tovar., muč.; Gala, vd.	
40		Prilika o kraljevi ženitnini. Mat. 22, 1—14.	
6	**Nedelja**	**19. pobink.** Rožnega venca.	
7	Pondeljek	Justina, devica; Marko, grof.	
8	Torek	Brigita, vdova; Simeon, spoznav.	
9	Sreda	Dionizij, škof muč.; Abraham, patr.	
10	Četrtek	Frančišek B., sp.; Gereon in tov. ●	
11	Petek	Nikazij, škof; Firmin, škof.	
12	Sobota	Maksimilijan, šk. m.; Serafin, spozn.	
41		Jezus ozdravi kraljičevega sina. Jan. 4, 46—53.	
13	**Nedelja**	**20. pobink.** Edvard, kr.; Koloman.	
14	Pondeljek	Kalist, papež; Domicijan, škof.	
15	Torek	Terezija, dev.; Brunon, škof.	
16	Sreda	Gal, opat; Maksima, devica.	
17	Četrtek	Hedvika, kr.; Viktor, šk.; Marjeta Al.	
18	Petek	Luka, evangelist; Just, muč. ☽	
19	Sobota	Peter Alkant., spozn.; Etbin, opat.	
42		Prilika o kraljevem računu. Mat. 18, 23—35.	
20	**Nedelja**	**21. pobink.** Posveč. cerkvâ.	
21	Pondeljek	Uršula, devica; Hilarijon, opat.	
22	Torek	Kordula, dev., m.; Marija Saloma.	
23	Sreda	Severin, škof; Peter Pashazij, sp.	
24	Četrtek	Rafael, nadangel; Kristina, muč.	
25	Petek	Krisant in Krišpin, m.; Bonifacij, p.	
26	Sobota	Evarist, p. m.; Lucijan in Marcel. ♑	
43		Dajte cesarju, kar je cesarjevega. Mat. 22, 15—21.	
27	**Nedelja**	**22. pobink.** Frumencij, škof.	
28	Pondeljek	Simon in Juda, ap.; Fidelij, m.	
29	Torek	Narcis, škof; Hijacint, muč.	
30	Sreda	Klavdij, muč.; Marcel, muč.	
31	Četrtek	Volbenk (Volfgang), šk.; Lucila, d.	

Zapisnik.

Vreme. Prve dni tega meseca bo slana, drugače pa lepo. 7. dež, zatem do 14. oblačno in mrzlo. Drugo polovico meseca je veter, dež in sneg.

Lunini izpremeni.

☾ Zadnji krajec dne 3. ob 9·48.
● Mlaj dne 10. ob 2·41.
☽ Prvi krajec dne 18. ob 3·06.
♑ Ščep dne 26. ob 3·31.

Nebeško znamenje.

Solnce stopi dne 23. ob 7. uri 50 minut zvečer v znamenje škorpijona (♏).

Dan se skrči za 1 uro 40 min.

Dan je dolg 11 ur 38 min. do 9 ur 58 min.

Deželni patron. 17. Hedvika v Šleziji.

NOVEMBER LISTOPAD

Hrvatsko: **Stodeni.** Česko: **Listopad.** Poljsko: **Listopad.** Rusko: **Ноябрь.**

	Dnevi	Godovi in nedeljski evangeliji	Zn.
1	**Petek**	**God vseh svetnikov.**	
2	Sobota	Vseh vernih duš; Just, muč. ☾	
44		Jezus obudi Jairovo hčer. Mat. 9, 18—26.	
3	**Nedelja**	**23. pobink.** Viktorin, šk.; Hubert.	
4	Pondeljek	Karol Boromej, šk.; Modesta, d.	
5	Torek	Caharija, oče Jan. Krstn.; Vitalij.	
6	Sreda	Lenart, opat; Sever, škof.	
7	Četrtek	Prosdocim, škof; Engelbert, škof.	
8	Petek	Bogomir, škof; Deodat, mučenec.	
9	Sobota	Božidar (Theodor), m.; Orest, m. ♍	
45		O dobrem semenu. Mat. 13, 24—30.	
10	**Nedelja**	**24. pobink.** Andrej Avel., spozn.	
11	Pondeljek	Martin, škof; Mena, mučenec.	
12	Torek	Martin, pap., muč.; Livin, šk., m.	
13	Sreda	Stanislav Kostka, sp.; Didak, spoz.	
14	Četrtek	Jozafat Kunč., šk. m.; Serapion, m.	
15	Petek	Leopold, vojvoda; Jedert, devica.	
16	Sobota	Edmund, škof; Otmar, opat. ☽	
46		O gorčičnem semenu. Mat. 13, 31—25.	
17	**Nedelja**	**25. pobink.** Varstvo Dev. Mar.	
18	Pondeljek	Odon, opat; Evgen, spozn.; Hilda.	
19	Torek	Elizabeta, kr.; Poncijan, pap. muč.	
20	Sreda	Feliks Val., spoz.; Edmund, kr.	
21	Četrtek	Darovanje Marije Dev.; Kolumban.	
22	Petek	Cecilija, dev. muč.; Maver, mučenec.	
23	Sobota	Klemen, pap. muč.; Felicita, muč.	
47		O razdejanju Jeruzalema in o sodbi. Mat. 24, 15—35.	
24	**Nedelja**	**26. pobink.** Janez od križa, sp. ♐	
25	Pondeljek	Katarina, dev. muč.; Jukunda, muč.	
26	Torek	Konrad, škof; Silvester, opat.	
27	Sreda	Virgil, škof; Ahacij, škof.	
28	Četrtek	Eberhard, škof; Jakob iz Marke.	
29	Petek	Saturnin, muč.; Filomen, muč.	
30	Sobota	Andrej, apostol; Justina, dev.	

Zapisnik.

Vreme. Do 14. bo deževno in mrzlo, 16. sneg. Po 20. prijetno toplo.

Lunini izpremeni.

☾ Zadnji krajec dne 2. ob 4·38.
♍ Mlaj dne 9. ob 3·05.
☽ Prvi krajec dne 16. ob 11·43.
♐ Ščep dne 24. ob 3·12.

Nebeško znamenje.

Solnce stopi dne 22. ob 4. uri 48 minut popoldne v znamenje strelca (♐).

Dan se skrči za 1 uro 19 minut.

Dan je dolg 9 ur 35 m. do 8 ur 36 m.

Deželni patroni. 2. **Just** na Tržaškem. — **Leopold** na Gornje in Nižje Avstrijskem. — 27. **Virgilij** na južnem Tirolskem.

DECEMBER GRUDEN

Hrvatsko: **Prosinac.** Češko: **Prosinec.** Poljsko: **Grudzień.** Rusko: **Декабрь.**

Dnevi		Godovi in nedeljski evangeliji	Zn.
48		O poslednji sodbi. Luk. 21, 25—33.	
1	**Nedelja**	**1. advent.** Eligij, šk.; Natalija. ☾	
2	Pondeljek	Bibijana, m.; Pavlina; Kromacij, šk.	
3	Torek	Frančišek Ksav., sp.; Lucij, škof.	
4	Sreda	Barbara, dev. m.; Peter Zlat., spozn.	
5	Četrtek	Saba, opat; Krišpin, mučenec.	
6	Petek	Miklavž (Nikolaj), škof; Apolinar.	
7	Sobota	† Ambrozij, škof; Agaton, muč.	
49		Janez Krstnik v ječi. Mat. 11, 2—10.	
8	**Nedelja**	**2. advent. Brezm. spoč. M. D.** ♉	
9	Pondeljek	Peter For., šk.; Sirij, šk.; Valerija.	
10	Torek	Loretanska M. B.; Melhijad, p., m.	
11	Sreda	Damaz, papež; Trazon, opat.	
12	Četrtek	Sinezij, muč.; Epimah, mučenec.	
13	Petek	Lucija, devica muč.; Otilija, devica.	
14	Sobota	Spiridijon, škof; Nikazij, škof.	
50		Janez Krstnik pričuje o Kristusu. Jan. 1, 19—28.	
15	**Nedelja**	**3. advent.** Jernej, šk.; Kristina.	
16	Pondeljek	Evzebij, škof; Albina, dev. muč. ☽	
17	Torek	Lazar, škof; Berta, vdova.	
18	Sreda	† Kvatre. Gracijan, šk.; Vunebald.	
19	Četrtek	Nemezij, muč.; Favsta, vdova.	
20	Petek	† Kvatre. Liberat, m.; Peter Kan.	
21	Sobota	† Kvatre. Tomaž, ap.; Glicerij.	
51		Janez Krstnik poklican v prerokovanje. Luk. 3, 1—6.	
22	**Nedelja**	**4. advent.** Demetrij in Honorat.	
23	Pondeljek	Viktorija, dev.; Dagobert, kralj.	
24	Torek	† Adam in Eva; Irmina, dev. ♍	
25	**Sreda**	**Božič. Rojstvo Gospodovo.**	
26	**Četrtek**	**Štefan,** mučenec; Arhelaj, škof.	
27	Petek	Janez Evangelist; Fabijola, vd.	
28	Sobota	Nedolžni otročiči; Kastor, m.	
52		Simeon in Ana oznanujeta Gospoda. Luk. 2, 33—40.	
29	**Nedelja**	**Ned. pred Nov. letom.** Tomaž.	
30	Pondeljek	David, kr.; Liberij, m.; Nicefor. ☾	
31	Torek	Silvester, pap.; Pavlina, muč.	

Zapisnik.

Vreme. Prvi teden dež, od 8. naprej jasno in mrzlo; po 16. oblačno, megleno in mraz. Zadnje dni jasno in tudi zelo mrzlo.

Lunini izpremeni.

☾ Zadnji krajec dne 1. ob 12·05.
♉ Mlaj dne 8. ob 6·07.
☽ Prvi krajec dne 16. ob 9·07.
♍ Ščep dne 24. ob 5·30.
☾ Zadnji krajec 30. ob 9·12.

Nebeško znamenje.

Solnce stopi dne 22. ob 5. uri 45 min. zjutraj v znamenje kozla (♑). Začetek zime. Najkrajši dan in najdaljša noč.

Dan se skrči do dne 21. za 7 minut in zopet zraste do konca meseca za 4 min.

Dan je dolg 8 ur 34 min. do 8 ur 21 min.

Deželni patron. 14. Spiridijon v Dalmaciji.

Kakšno vreme in leto se pričakujeta?

Pričakuje se, da bo leto zelo suho. V pomladi bo veliko slane in mraz do meseca junija. Poletje bo zelo suho, dnevi vroči; noči hladne. Jesen bo suha in lepa; slana bo kmalu padla.

Prva pomoč v nezgodah.

Dokler ne pride zdravnik, stori sledeče:

Ako kdo **začne bljuvati kri,** naj bolnik popolnoma mirno sedi ali leži. Pošlji takoj po zdravnika, medtem pa mu nakladaj na prsi led, ali vsaj mrzle obkladke. Daj bolniku po malih koscih ledu. Če ni ledu pri rokah, raztopi v vodi soli in mu dajaj po žlicah slano vodo. Skuhaj hvoščevega čaja, daj ga shladiti in dajaj bolniku dve žlici vsake četrt ure.

Če je koga **pičila kača,** zaveži ud nad rano kolikor mogoče trdno. Rano treba izsesati (ustnice ne smejo biti ranjene); strup naj se izpljune. Bolnik naj se ne boji. Dajte mu močnega čaja ali kave; zelo dober je rum.

Če je koga **zadela kap,** položi ga na postelj ali klop, glavo pa je treba visoko postljati. Na glavo se devajo mrzli obkladki. Tesno obleko je treba sleči, na lidke in prsi mu devaj gorčični obliž.

Če koga prime **krč** pri srcu, ovij mu debelo platno namočeno okrog nog in zagrni ta obkladek z volneno odejo; prsi mu pri srcu umivaj z vodo in vinom.

Če kdo iz rane hudo **krvavi,** ker se je urezal, ali je padel, zapri rano, stisni jo vkup, da zrak ne pride v rano. Omij rano z vodo in arniko in obveži jo s čistim platnom ali karbolno vato, namočeno v arniko. Dobro je dotični ud nad rano trdo obvezati.

Če se je komu **kri vnela** (zastrupila), skuhaj senenega drobca in ga obveži na otekli ud kolikor mogoče vročega; nakladek ponovi v 15 minutah.

Če kdo hudo **krvavi iz nosa,** skuhaj hvošča, ohladi ga in hladnega naj noslja bolnik v nos. Dokler ni čaj skuhan, naj bolnik noslja vodo zmešano z ocetom. Vsekavati se ne sme, tudi naprej naginjati ne. Daj mu mrzle vode na tilnik, če mogoče mrzel poliv na hrbet.

Če je kdo **ozebel** (zmrznil), prenesti ga je treba skrbno, da se mu ne zlomi kak ud. Naj se prenese v mrzlo sobo in drga s snegom in mrzlimi prti, dokler se koža ne otaja. Ko se koža že ogreje, se sme soba polagoma razgreti. Drži mu pod nos salmijaka ali eterja. Nikdar se ne sme zmrzli človek prenesti takoj v toplo sobo.

Če je kdo **omedlel,** položi ga na klop, glavo mu deni nizko, pri vratu in na prsih mu obleko odpni, v obraz in na prsi mu škropi mrzle vode, pod nos mu drži amonijaka (salmijaka) ali oceta, daj mu vina ali dobrega žganja.

Če kdo **vsled padca izgubi zavest,** položi ga ravno na klop, sleci mu tesno obleko, škropi mu čelo in prsi z mrzlo vodo. Trebą ga umetno pripraviti k dihanju.

Če je koga **popadel pes,** zavi mu ud nad rano kolikor mogoče trdno, daj na rano obkladek s 3% karbolno kislino.

Če se je kdo **ožgal,** daj na rano mrzlih obkladkov, če opeklina ni prehuda. Mehur je treba spodaj odpreti, da voda z rane odteče. Pri hudih opeklinah treba napraviti obliž (žavbo) iz lanenega olja, jajčnega beljaka in kisle smetane. Ta obliž se na dan dvakrat menja.

Če se je kdo **utopil,** položi ga, da na strani leži, potegni mu jezik ven, da se voda more izteči, pripravi ga umetno k dihanju.

Ako se je kdo **zadušil,** če je komu kaj obtičalo v grlu, da se hoče zadušiti, šegetaj ga v grlu, da začne bljuvati. Če se je kdo zadušil v plinu, nesi ga na prosto ali v dobro prezračeno sobo. Če se je kdo obesil, prereži vrv in ga previdno snemi. Pripravi mu umetno dihanje.

Če se je kdo **zastrupil,** naj pije veliko mlačne vode, ki je z oljem, maslom ali soljo zmešana, tako da začne bruhati. Devaj mu na glavo mrzle obkladke in gorčični obliž na želodec in lidke. Kdor se je zastrupil z mišnico (arzenik), naj pije mleko, ali jajčnega beljaka. Zoper zastrupljenje po nikotinu (tobaku) treba dati zdravila, da bo bolnik bruhal, treba laksirja in naj se mu daje čistega terpentinovega olja 30—40 kapljic naenkrat izpiti. V tem slučaju ni dajati masti in olja. Pri zastrupljenju po zelenem volku (kotlovinski zelenici) daj bolniku sladkorja in surovih jajc, ne dajaj mu pa oceta, masti ali olja.

Če si je kdo **zlomil ud** (roko, nogo), položi ga v naravno lego in pazi, da bolnik ostane pri miru. Obloži mu ud z deščicami in priveži jih.

Če si je kdo **zmečkal** kak ud, pusti zmečkano meso pri miru in delaj le mrzle obkladke.

Lestvica za pristojbine kolkov ali štempljev.

I. Kolek za menice.

	Do	150	K	—	K 10 v
črez	150	do 300	»	—	» 20 »
»	300	» 600	»	—	» 40 »
»	600	» 900	»	—	» 60 »
»	900	» 1.200	»	—	» 80 »
»	1.200	» 1.500	»	1	» — »
»	1.500	» 1.800	»	1	» 20 »
»	1.800	» 2.100	»	1	» 40 »
»	2.100	» 2.400	»	1	» 60 »
»	2.400	» 2.700	»	1	» 80 »
»	2.700	» 3.000	»	2	» — »
»	3.000	» 6.000	»	4	» — »
»	6.000	» 9.000	»	6	» — »
»	9.000	» 12.000	»	8	» — »
»	12.000	» 15.000	»	10	» — »
»	15.000	» 18.000	»	12	» — »
»	18.000	» 21.000	»	14	» — »
»	21.000	» 24.000	»	16	» — »
»	24.000	» 27.000	»	18	» — »
»	27.000	» 30.000	»	20	» — »
»	30.000	» 33.000	»	22	» — »
»	33.000	» 36.000	»	24	» — »

itd. od vsakih 3000 kron za 2 kroni več, pri čemer se znesek pod 3000 kron računa za polno svoto.

II. Kolek za pisma.

	Do	4	K	—	K — v
črez	4	do 40	»	—	» 14 »
»	40	» 80	»	—	» 26 »
»	80	» 120	»	—	» 38 »
»	120	» 200	»	—	» 64 »
»	200	» 400	»	1	» 26 »
»	400	» 600	»	1	» 88 »
»	600	» 800	»	2	» 50 »
»	800	» 1.600	»	5	» — »
»	1.600	» 2.400	»	7	» 50 »
»	2.400	» 3.200	»	10	» — »
»	3.200	» 4.000	»	12	» 50 »
»	4.000	» 4.800	»	15	» — »
»	4.800	» 6.400	»	20	» — »
»	6.400	» 8.000	»	25	» — »
»	8.000	» 9.600	»	30	» — »
»	9.600	» 11.200	»	35	» — »
»	11.200	» 12.800	»	40	» — »
»	12.800	» 14.400	»	45	» — »
»	14.400	» 16.000	»	50	» — »
»	16.000	» 16.800	»	52	» 50 »
»	16.800	» 17.600	»	55	» — »

itd. od vsakih 800 kron za K 2·50 več, pri čemer se znesek pod 800 kron računa za polno svoto.

III. Kolek za pogodbe.

	Do	20	K	—	K 14 v
črez	20	do 40	»	—	» 26 »
»	40	» 60	»	—	» 38 »
»	60	» 100	»	—	» 64 »
»	100	» 200	»	1	» 26 »
»	200	» 300	»	1	» 88 »
»	300	» 400	»	2	» 50 »
»	400	» 800	»	5	» — »
»	800	» 1200	»	7	» 50 »
»	1200	» 1600	»	10	» — »
»	1600	» 2000	»	12	» 50 »
»	2000	» 2400	»	15	» — »
»	2400	» 3200	»	20	» — »
»	3200	» 4000	»	25	» — »
»	4000	» 4800	»	30	» — »
»	4800	» 5600	»	35	» — »
»	5600	» 6400	»	40	» — »
»	6400	» 7200	»	45	» — »
»	7200	» 8000	»	50	» — »
»	8000	» 8400	»	52	» 50 »
»	8400	» 8800	»	55	» — »
»	8800	» 9200	»	57	» 50 »

itd. od vsakih 400 kron za K 2·50 več, pri čemer se znesek pod 400 kron računa za polno svoto.

Najvažnejše poštne določbe.

A. Določbe za pisemsko pošto.

Navadno pismo v Avstro-Ogrsko, v Bosno in Hercegovino ter v Nemčijo ne sme presegati 20 *gr* (gramov). Navadno pismo v vse avstro-ogrske, bosniške in hercegovinske kraje (izvzemši sandžak Novi Bazar) in celo Nemčijo s Helgolandom, imeti mora poštno znamko za **10** v (vinarjev). — Pismo nad 20 *gr* do vračunši 250 *gr* v vse avstro-ogrske kraje, v Bosno in Hercegovino ter v Nemčijo imeti mora poštno znamko za **20** v.

Pisem nad 250 *gr* težkih ne sprejema pisemska pošta. Take odpošiljatve se odpravljajo po vozni pošti. — Le uradna, poštnine prosta dopisovanja sprejema pisemska pošta tudi v domačem prometu do $2^1/_2$ *kg* (kilograma); taka pisma namenjena na Ogrsko, v Bosno in Hercegovino pa le do 1 *kg*.

Pisma v inozemstvo. V Nemčijo stanejo pisma do 20 *gr* težkih **10** v, nad 20 do 250 *gr* **20** v; v Črnogoro in Srbijo za vsakih 20 *gr* **10** v; v druge države do 20 *gr* **25** v; za vsakih nadaljnjih 20 *gr* pa **15** v več.

Za priporočena (rekomandirana) pisma plačati se mora kot priporočilno pristojbino brez razločka teže tako za tu- kakor za inozemstvo poleg navadne pisemske pristojbine še **25** v. Priporočiti se smejo vse pisemsko-poštne pošiljatve.

Pisma s poštnim povzetjem do zneska 1000 *K* (800 mark, 1000 frankov) se morajo priporočiti (rekomandirati) in se smejo oddati v Avstro-Ogrsko, Bosno in Hercegovino, Nemčijo, Francosko, Italijo itd. Povzetna svota se zapiše s številkami in besedami nad naslov.

Povratnico (retour-recepis) se prideva pismu le na izrečno zahtevanje. Za to plača oddajnik 25 *v*.

Dopisnice so dovoljene v celem obsežju svetovno-poštnega društva. Iste stanejo za vse kraje Avstro-Ogrske in cele Nemčije **5** v; v Črnogoro in Srbijo **5** v; v druge k svetovno-poštnemu društvu spadajoče dežele **10** v.

Dopisnice s plačanim odgovorom stanejo dvakrat toliko kakor navadne dopisnice; dovoljene so v notranjem prometu Avstro-Ogrske in v vse dežele svetovno-poštnega društva.

Tiskovine. Kot tiskovine proti znižanim pristojbinam za take pošiljatve se dopuščajo: knjige, mehko in trdo vezane, slike, karte, objave itd., tiskane, kamnopisane in fotografirane. Zavite morajo biti tako, da se lahko pregleda njihova vsebina, ter ne smejo obsegati nikakoršnih pisanih prilog ali dostavkov. Dovoljeno pa je pri cenilnikih lastnoročno vpisovanje cen in podpisavanje imen; pri korekturnih polah korekturni dostavki, celo na posebnih lističih; pridevati se sme tudi rokopis. V notranjem prometu, potem v onem z Nemčijo ne smejo tiskovine prekoračiti teže 1 *kg*, v ostalem svetovno-poštnem prometu pa ne teže 2 *kg*. Nefrankovane ali kot tiskovina pretežke pošiljatve pošta zavrača.

Pristojbina za tiskovine v notranjem prometu Avstro-Ogrske, z Bosno in Hercegovino ter z Nemčijo je **3** v do 50 *gr*; **5** v do 100 *gr*; **10** v do 250 *gr*; **20** v do 500 *gr*; **30** v do 1 *kg*. V vse ostale dežele svetovno-poštnega društva je za vsakih 50 *gr* **5** v.

Vzorci in poskušnje blaga. Poskušnje blaga se morajo v vrečice, zabojčke ali zavoje, ki se dajo odpreti, tako zaviti, da se lahko pregleda vsebina. Imeti ne smejo nobene kupne vrednosti in nobenih drugih pisanih opazk, kakor ime ali tvrdko odpošiljavčevo, naslov prejemnikov, tovarniško ali trgovsko znamenje, številke, cene, težo in mero blaga, ter koliko ga je na razpolago. Dalje ne smejo poskušnje blaga presegati 30 *cm* v dolgosti, 20 *cm* v širokosti in 10 *cm* v visokosti, kakor tudi ne teže 350 *gr*.

Pristojbina za vzorce in poskušje blaga v notranjem prometu Avstro-Ogrske in v onem z Bosno, Hercegovino in Nemčijo je do 250 *gr* **10** v, od 250 do 350 *gr* **20** v. V ostalem svetovno-poštnem prometu **5** v za vsakih 50 *gr*, najmanj pa **10** v.

Ekspresna pisma morajo imeti jako natančen naslov in opazko „pr. ekspres“. Ekspresna pristojbina iznaša v okraju oddajnega poštnega urada vedno le **30** v in se mora naprej plačati. Ako pa naj se izroči pismo zunaj oddajnega kraja (mestne proge), zaračuni se vročnino z 1 *K* za vsakega $7^1/_2$ *km* (kilometra) za prejemnika, odračunši že plačanih 30 *v*.

Poštno-denarne nakaznice (komad po 3 *v*) do zneska 1000 *K* sprejeti mora vsak poštni urad. Pri navadnih (ne brzojavnih) poštnih nakaznicah v Avstro-Ogrsko in Liechtenstein se plača za zneske do vračunši 20 *K* **10** v, do 100 *K* **20** v, do 300 *K* **40** v, do 600 *K* **60** v, do 1000 *K* **1 K**.

V Bosno in Hercegovino je od denarnih nakaznic plačati: do 50 *K* **20** v, do 100 *K* **30** v, do 300 *K* **60** v, do 600 *K* **90** v, do 1000 *K* **1 K 50** v.

V Nemčijo in Luksenburg je plačati od poštnih nakaznic: do 40 *K* **20** v, za vsakih nadaljnjih 20 *K* **10** v; v Črnogoro, Srbijo in Turčijo (c. kr. poštne urade) je plačati do 50 *K* **20** v, do 100 *K* **40** v, do 300 *K* **80** v, do 600 *K* **1 K 20** v, do 1000 *K* **2 K**.

Pristojbine za denarne pošiljatve po nakaznici v druge vnanje države je plačati za vsakih 50 *K* **25** v. — V Angleško, Irsko, Meksiko, Neu Seeland, Peru, Rusijo, Transwaal: za vsakih 25 *K* **25** v.

Za denarne pošiljatve po nakaznici izven Avstro-Ogrske je porabiti „mednarodne poštne nakaznice“, katerih komad stane 3 *v*.

Za brzojavne denarne nakaznice se morajo poleg navadnih pristojbin plačati tudi še posebne za brzojavno odpošiljatev itd.

Zalepke po **11** v se rabijo kakor pisma.

Kdor hoče navadna **pisma nazaj vzeti** iz poštnega urada pred odhodom ali po odhodu pošte, naznaniti mora to dotičnemu poštnemu uradu pismeno ter se obvezati, da ostane odgovoren za vsako škodo, katera bi mogla nastati iz tega, da se pismo nazaj vzame. Ravno tako se tudi naslov že odposlanega pisma ali druge pošiljatve lahko premeni. Pokazati se mora dotičnemu poštnemu uradu lastnoročno pisan, popolnoma enako glaseč se naslov, in ako je pismo zapečateno, tudi isti pečat. Pri priporočenih pošiljatvah se mora na vsak način pokazati in oddajnemu uradu izročiti prejemni list. Pristojbina za že odposlana pisma je v notranjem prometu **35** v, v dežele mednarodnega poštnega društva **50** v. Zgodi se to lahko tudi brzojavnim potom.

B. Določbe za vozno pošto.

Vozna pošta odpošilja: Denarna pisma in zavojčke (pakete) z denarjem; listine z navedeno vrednostjo; zaveznice in dr.; pisma brez vrednosti, ki tehtajo nad 250 *gr*; vozno blago, naj je vrednost navedena ali ne, do 50 *kg*; pošiljatve proti poštnemu povzetju; vrednostna pisma in poštne zavojčke.

Naslov pri voznopoštnih pošiljatvah mora biti popolnoma jasen; naveden mora biti kraj, dežela, kakor tudi mestni okraj, ulica in hišna številka.

Denarna pisma se morejo oddajati zaprta ali odprta; odprta le do teže 250 *gr* in v vrednosti od 1000 *K* naprej. Pri rabi poštno-uradnih zavitkov za denarna pisma (komad po 2 *v*) zadostuje zapečatenje z dvema pečatoma; ako se rabijo pa drugi zavitki, spravljati se morajo denarna pisma v navzkrižne zavitke in zapreti s petimi pečati. — Zavita denarna svota se mora na naslovu pisma navesti po svojih delih.

Pošta jamči pri zaprtih pismih samo za izročitev nepokvarjenega pisma, ne za njegovo vsebino.

Vrednostni papirji, dolžna pisma, delnice itd. se morajo vedno zaprti oddati; navesti se mora njihova vrednost, ter naj se zapečatijo s petimi pečati, ako se porabi navzkrižni zavitek.

Vozno-poštne pošiljatve morajo se vsebini primerno zaviti in trdno zapreti, da se ne more priti do vsebine, ako se ne odpró ali poškodujejo zavojčki. Na zaklepe zavoja (šive, špranje, konce vrvice itd.) pritisniti se morajo pečati v zadostnem številu.

Vsem voznim pošiljatvam pridejati se mora poštna spremnica (komad stane 12 *v*). Kupon poštne spremnice se sme porabiti za pošiljavčeva priobčila ter ga sme prejemnik odrezati.

Brez navedene vrednosti se morejo vozno-poštne pošiljatve tudi pošiljati v notranjem prometu. V slučaju, ako se izgubi pošiljatev ali pa poškoduje, povrne poštni zavod od dokazane škode za 3 kilograme 15 *K*, za 5 kilogramov 25 *K* in za vsak nadaljnji kilogram 5 do 6 *K*.

S poštnim povzetjem smejo se vozno-poštne pošiljatve do zneska 1000 *K* pošiljati v Avstro-Ogrsko, Bosno-Hercegovino, Nemčijo in skoraj v vse evropske ter večje neevropske države. Denarni znesek, katerega ima plačati prejemnik pošiljatve poštnemu uradu, navesti mora oddajnik na obeh naslovih (na zavojčku in na spremnici) pod zaznamkom vrednosti z besedami: „povzetje . . . . *K* . . . *v*“, natančno s številkami in črkami.

Spremnica za poštno povzetje je različna od navadne poštne spremnice in stane komad 12 *v*.

Povračilo za poštno povzetje iznaša za Avstrijo, Ogrsko, obsedne dežele, Črnogoro in Srbijo po $^1/_2$%, to je 1 v od vsakih **2 K**, najmanj pa **12** v.

Ekspresne pošiljatve. Tudi vozno-poštne pošiljatve dostavljajo se na zahtevanje takoj po njihovem prihodu s posebnim selom naslovniku v stanovanje. Na zavojček kakor tudi na poštno spremnico se mora razvidno zapisati beseda „ekspres“ ali „s posebnim selom“. Pristojbina za ekspresno vročitev pri pošiljatvah v mestne okraje iznaša **50** v. Za pošiljatve v deželne okraje iznaša ta pristojbina **1 K** na daljavo $7^1/_2$ *km* za prejemnika, odračunši že plačane pristojbine.

Dostavnine je plačati za denarna pisma do 1000 *K* = **10** v, nad 1000 *K* za vsakih 5000 *K* ali del tega = **20** v; za zavoje do 5 *kg* teže in do 1000 *K* vrednosti = **10** v, nad 5 *kg* teže in do 1000 *K* vrednosti = **20** v; za poštne nakaznice do 1000 *K* = **6** v.

Za samo obvestitev (aviso) denarnega pisma ali zavoja se plača **4** v.

SVETI VEČER.

J. Furlan:

Sveti večer.

Srebrni plašč zemljó pokriva,
narava mirno spi.
veselje, radost se razliva
po njej. Vse zdaj bedí.
Priklanjajo se ti drevesa,
šepečejo ljubkó:
„Poglej, ozrí se gor v nebesa,
kjer angeli pojó!“

Neštete lučice prižgane
po hišah zdaj goré.
Drevesa s srebrom posejane
v krasoti se blišče.
Iz line vabijo zvonovi
v čarobno — tiho noč.
Naznanjajo, da novi dnovi
se bližajo — pojoč.

Zvezdice nekaj so uzrle,
nebroj njih nekam zré.
Pogled v hlevček so uprle,
kjer pesmi se glasé.
Čemu se pesmi tam glasijo?
Čemu tja zvezd pogled?
Vse jasno: Dete tam častijo,
ki iz jasel gleda v svet.

Starogorski:

Otrokova ljubezen.

Pozno uro
v tiho noč naznanja kladvo,
sladki spanec
že objel je vas, dobravo
in povsodi
zacelila se je rana
vsaj za hipec
je objela sreča žarna
z mirno vestjo
spavajočega zemljana —

Trudna mati
bila skrila v odejo
je bolnice
bledo, solzno in zmučéno
svoje lice;
v sanjah sladkih se zibala,
da je hčerka
zdrava s postelje ji vstala —
V snu je mati
roke dvignila h Gospodu
in zahvalo
dobremu je pela Bogu,
da ji hčerko
je ozdravil, rešil smrti . . .

Bolna hčerka
pa je zasanjála sanje,
da je angel
jo popeljal v lepe raje,
kjer vse polno
cvetk prekrasnih je duhtelo,
kjer drevesa
so rodila zlato sadje,
kjer so ptičke
pele pesmi tako krasne,
da še ona
do sedaj ni nikdar čula.
Hladni viri
so pojili te vrtove,
po kristalni
vodi, urno je brodovje
se vozilo . . .

Vse ji je razkazal angel,
tu utrgal
šmarnico, tam oni nagelj
in dekletu
ga je vpletal v mehke laske,
spraševal jo,
če li hoče tu ostati,
ali zopet
se tja dol nazaj podati?!

Je smehljaje
dete bilo prikimalo,
da bi rado
tu v raju še ostalo:
„ali mama
bi hudó se pač jokála,
če bi sama
doli v hišici ostala.
Daj, pripelji
mamo, da se veselila
bode z nama,
pa ostanem, ako hočeš,
jaz in mama,
vedno tukaj le pri tebi . . .

Se nasmehnil
bil je dobri, zali angel,
kakor misel
je iz raja uren hitel
in po želji
hčerke . . . mamo ji privedel.

„Mama, mama,“
dete je radosti vpilo
in v naročje
vso presrečno ji planilo:
„Tu je lepo!
Tukaj bodeve ostali,
ni res, mama?
sem naj hišico postavi
dobri angel,
rojstno hišico, prijazno . . .“

Vzradostil se
angel bil je te ljubezni
in objel je
dete z lahnimi peruti
ter poljubil
mater bil na vedro čelo . . .

Pozno uro
v jasni dan naznanja kladvo
in visoko
sije solnce v vas, dobravo.
Tam v sobi
mati zraven hčerke sniva,
bledi lici
blaženi smehljaj pokriva.

Ljudmila:

Spavaj!

Spavaj sladkó tu v jaslicah trdih,
spavaj sladkó, o Jezušček moj!
Srce ti vzelo dol iz nebá je
gorke ljubezni mnogo s seboj!

Gorke ljubezni, da te ogreva . . .
svet ta je mrzel, za te ledén,
zato te borna slama odéva,
zato si mi tako zapuščen.

Koder stopinja vodi te sveta,
rože poganjajo žive iz tál, —
roža ti vsaka v trnje odéta
Jezušček, kaj bi trnja se bál?

Spleli ga bodo v venec bodeči,
deli ga bodo ti na glavó, —
tebi, ki rojen kralj si največji,
ki ti je last ves svet, vse nebó.

Sanjaj, ah sanjaj v jaslicah trdih;
jaslice trde, prvi tvoj križ!
Sanjaj, o Jezus, kakó nam s križem
bodeš odprl zaprt paradiž! . . .

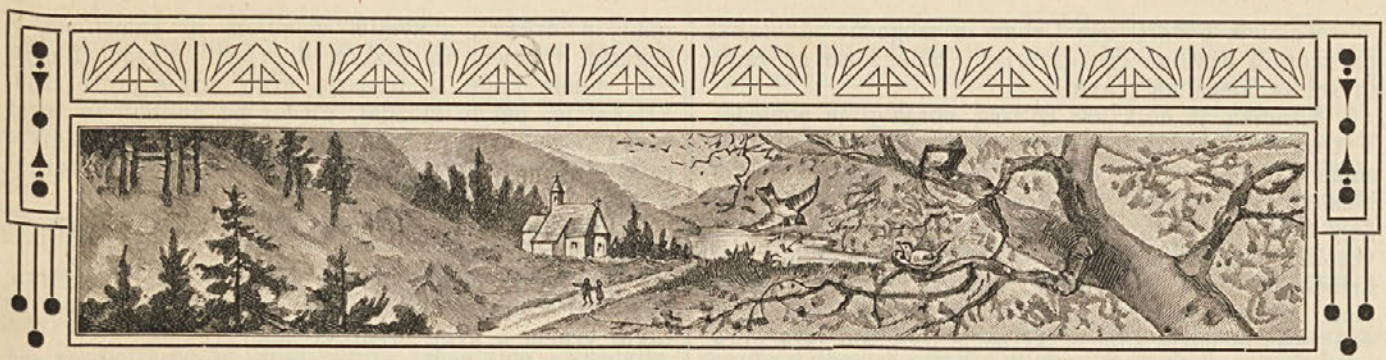

Zlata krona.

Pravljica. Napisal Ivan Česnik.

Pastir Boštjan je zatrobil v rog. Gospodarji so odpirali hleve in odganjali iz njih svojo živino, drobne juničke in telice ter poredne voli. Boštjan je stopal za čredo, govoril ž njo prijazno in vabljivo, potem je zarobantil nad njo, zavzdignil palico in poklical Sultana, ki je veselo zalajal in pokazal svoje ostre zobe.

„Le požurite se, le! Danes gremo daleč, zato le hitite!“ je prigovarjal, veselo zavriskal, da se je razlegalo v mlado jutro, in trobil iznova v svoj pastirski rog.

Lenčika je slišala njegovo vriskanje. Na vrtu je zalivala rožam in pela. Tako prijetno in lahko ji je bilo pri srcu in na licih ji je igral blažen nasmeh, kakor bi ji kdo nasul cvetja pred noge ali jo božal z voljno roko po mehkih, kostanjevih laseh. Njena vitka postava se je sklanjala med vrtnicami in nageljni, obraz ji je žarel in oči so blestele v jutranji rosi.

Tedaj je prignal Boštjan mimo. Pogledal je na dekle, ga pozdravil in se nasmejal.

„Ali si sladko spančkala, Lenčika? Ali si kaj sanjala o meni?“

„Vsako noč sanjam o tebi. Da bi se le tebi tudi vedno kaj sanjalo o Lenčiki! mu je odgovorila in pripela za klobuk šopek duhtečega cvetja.

„Kdo pravi, da ne mislim rad in pogosto nate! Tako te imam rad, Lenčika, kot svojo dušo. Najdražje si mi na svetu. Ko bi imel zakladov, cekinov in demantov, bi ti jih nasul v naročje in te okrasil, da bi bila lepša od kraljičin, o katerih govore pravljice. Pa ker sem ubog, ti drugega ne morem dati nego svojo ljubezen. Ta je pa vsa tvoja. Reci, ukaži, naj prevrnem Grmado, pa jo prevrnem; zahtevaj naj prinesem krono zaklete kraljičine, pa jo prinesem.“

„Čemu bi mi bilo to? Kaj mi je mar Grmada in krona zaklete kraljičine? — Prinesi mi cvetk, Boštjan! Na planini jih dobiš obilo. Gorske cvetke diše tako prijetno; tako ljube so mi. Ali boš Boštjan?

„Tebi bi jih ne prinesel? Najlepših in najbolj duhtečih ti prinesem zvečer.“

Snel je klobuk, poduhal nagelj in rožmarin, zavriskal in odšel za živino, ki je mukala in žvenkljala z zvonci.

Lenčika je gledala za njim in se vzradostila. Videla je gibko telo, krepka in široka pleča; videla je mlado postavo, ki se je tako lagotno zibala; videla je širok klobuk in za njim svoj šopek. Srce ji je bilo polno veselja.

„Kako bi ga ne ljubila! Saj je najlepši fant v naših gorah! Četudi je sedaj vaški pastir, jeseni že pa bo moj mož, ako Bog da. To bodo gledala dekleta, ko bom ob njegovi strani stopala iz cerkve. O, saj vem; vse obračajo za njim poglede, vsaka bi ga rada, — pa jih ne mara!“

Nad gorami je plavala svetla zarja s svojimi mnogoterimi bojami, prvi solnčni pramenčki so obkrožali kamenite vrhove in sklade. Previdno in počasi so se raztezali zlati obronki po dolgih slemenih in hrbtih. Nižje so ležali gozdovi s svojimi sanjajočimi jelkami z zelenimi vazami in tisočerimi skrivnostmi, polnimi mične poezije. Ptičje petje je donelo od tam, kukavica se je oglašala ves dan. In med gozdovi so ležala sela, senožeti, sočnati travniki, rodovitne njive in sadovnjaki. Ob vaseh so tekli studenci in potoki, cerkve so se belile in zrle črez ravnino.

Po dolinah in gorah je vstajalo življenje. Zdelo se je, da se prebuja pokrajina iz dolgega, enoličnega spanja. Tam od gorskih velikanov je priplaval orel črez planine in motril drobno vrvenje pod seboj. Po gozdovih so odmevali glasovi sekir, po travnikih pa so stali kosci v dolgih vrstah. Pripogibale so se krepke postave, mahale so mišičaste roke, padala je trava.

Lenčika je videla lepoto in veselje v stvarstvu, videla je Boštjana kako ponosno je stopal kot kakšen kralj. Slišala je njegovo pesem, njegovo vriskanje in izvil se ji je iz prs radosten vzdih:

„Kako lepo je življenje in vse na svetu!“

V tistem hipu se je oglasil za plotom oče Vrban, močen, širokopleč mož.

„Dekle, kam pa tako zijaš? Menda ne za pastirjem Boštjanom!“

Oče Vrban je pogledal izpod čela svojo hčer, da je zardela in se prestrašila.

„Gledam, ker je tako lepo jutro.“

„In mlade fante tudi, kaj ne? Zalotil sem vaju. O, kar nič ne taji! Pomenke imata, pa ne bo nič iz njih. Pomisli, kdo si ti in kaj je on! Ti si hči Urbana Dolarja, prvega kmeta v vasi, on pa je bajtarski sin brez očeta in matere. Prej bo zakleta kraljičina na Grmadi rešena, kakor bo on pri meni zet. Ali me razumeš, Lenčika? Izbral sem ti ženina, ki je zate. V desetih župnijah ne dobiš takega. Zelo je priden in skrben. Seveda gospodar bom jaz; vajeti še ne dam tako hitro iz rok. Trden sem, hvala Bogu! Z beračem Boštjanom mi pa nimaš nič več govoriti! Zapomni si to!“

Tako je govoril oče Urban in mogočno odkorakal po zadnjih besedah črez dvorišče, zadel koso na ramo in šel za kosci na travnik.

Lenčika je dela vrč iz rok, obraz ji je pobledel. V trenotku je izginilo veselje, v očesu so se pokazale solze. Padale so na mlado zelenje in sveže rože ter blestele med rosnimi kapljicami. Zaslutila je, da pridejo težki dnevi in noči brez spanja. Nič več je niso veselile ponosne planine s sočnatimi travami, nič več hribčki z belimi cerkvicami, nič več gozdovi z lesteči mi, vitkimi jelkami in vitežkimi javori; nič je ni več veselilo božje solnce, ki se je dvignilo izza gora, tam daleč ter obsijalo dolinice in vasice, kot bi jih pobožala Stvarnikova roka. Žalost ji je legla v srce, žalost brezkončna in bridka.

* * *

Zazvonilo je poldan.

Boštjan je stopil na skalo in se ozrl na vse strani. Srce mu je plulo veselja, ker je bila vsa narava svečanostno razsvetljena. Trepetalo je solnce nad dolinami in hribi, poigravalo se z drobnimi valčki vodâ, ogledovalo na njih jasni gladini svoj obraz.

Po cesti je stopal popotnik; veselja mu je žarel obraz, oči so blodile po zelenih njivah, kjer je valovilo žito. Stopal je mimo lepih, belih hiš z dolgimi, lesenimi hodniki in zamreženimi okni. Na hodnikih so rastle v lončkih pisane cvetke, iz oken je gledalo zelenje, na pročelju so blestele podobe svetnikov. Tu je gledala Marija sedem žalosti popotnika z globoko tugo, tam je izlival sv. Florijan iz golide na gorečo streho velikanski curek vode, ondi je stopal črez reko sveti Krištof s Kristusom na rami, tam je kazal sv. Rok svojo rano, poleg je ležal sv. Aleš pod stopnicami. Na vsakem ovinku je stala kapelica, ta lična in nova, ona zastarela in preperela, a v vsaki je bilo pred podobo Kristusa ali Marije polno cvetja in zelenja. Drevje je rastlo na desno in levo, obloženo z žlahtnim sadjem, košato in visoko. V vrhovih so lestele veje, kot bi si dopovedovale bajke in pripovedke iz svojega dolgega življenja.

Dalje je plaval Boštjanu pogled tja mimo svetega Lovrenca črez Koreno, daleč na sosedne vrhove in gore.

Tako neizmerno lahko mu je bilo v duši visoko gori na planini. Čutil se je svobodnega, brez skrbi, vzvišenega nad vsakdanjimi malenkostmi dolinskega življenja.

Zvonilo je poldan, od vseh hribov in dolin so brneli zvonovi. Nekateri so doneli mogočno, drugi skoro boječe, nekateri ponosno, drugi ponižno in vabljivo. Med te koprneče in čiste glasove so se mešali kot velik slavospev Stvarniku ptičji napevi.

Boštjan je snel klobuk, naslonil roke na palico in molil angelovo češčenje.

Živina je polegla v senco med grmovje in Sultan je zvesto čul nad njo. Iz gozdov je duhtelo po zelenju, smrečju in bukovini, po planini so dvigale in povešale cvetke svoje drobne glavice med sočnato travo.

Človeka se loti v takem svetu prijetno razpoloženje. Najrajši bi se vlegel, del roke pod glavo in gledal po cele ure v oblake, ki plovejo bogve odkod in bogve kam.

Tudi Boštjana je obšlo tako hrepenenje, a spomnil se je Lenčikinega naročila. Zato je vstal, zabičal Sultanu, naj skrbno pazi na živino, ter odšel iskat cvetlic. Veselo je zavriskal in se napotil proti Grmadi. Mogočno je ležala pred njegovimi očmi s svojimi zarezami in drčami, s svojim zelenjem in kamenjem, z bogatim cvetjem in nizkim drevjem. Hrepenenje in čile, mlade noge so pastirja urno nosile proti cilju. Vriskal je, pel in žvižgal, gledal po dolinah in trgal vsakovrstne cvetke, snežnobele planinke, rdeče divje rože, ciklamne, črne murčke. Ves klobuk si je ovenčal ž njimi.

„Dovolj jih je. Lenčika jih bo vesela in gotovo se mi zahvali zanje!“

Truden je bil in zahotelo se mu je malo odpočitka. Samo za trenutek se vležem v senco, potem pa se takoj vrnem k svoji čredi, si misli.

Legel je na jasi pod star gaber, si del suknjo pod glavo, položil klobuk zraven sebe in se zagledal v oblake.

Vse je duhtelo okrog njega, veter je majal drevje, cvetke so pripogibale svoje glavice pod njegovimi dihi. Solnce je žarelo na gabrovih listih, tuintam je pokukal nagajiv žarek skozi gosto streho in zaplesal na licu Boštjanovem. Kos je pel svojo pesem tam doli v dobravi — pomlad je bila, — zato je pel o ljubezni; dobrikal se je družici in letal okrog gnezda, kjer so čivkali mladiči. Nižje v gozdovih je kukala kukavica. Enakomeren je bil njen glas, a vendar prijeten in vabljiv. Pela je Boštjanu uspavanko.

Lahko je bilo pastirju v duši, sleherno žilico njegovega mladega telesa je prevevala zadovoljnost in veselje nad življenjem.

„Tako lepo je na svetu! Mlad sem in zdrav; vsi me imajo radi, najbolj pa Lenčika, moje zlato dekle. Lenčika, ti ne veš kako rad te imam, kako te ljubim. Ozrla si se name, na bajtarskega sina, ti, hči prvega kmeta v vasi. Bogve kaj poreče, ko izve, da se imava rada. Hčerko ljubi, njene nesreče ne bi hotel; toda bogatini so vsi enaki. Bogatina hočejo za zeta, ne pa berača. Pa vendar imam upanje, da jo dobim. Dekle me ljubi, in oče Urban se nazadnje morda uda . . .“

Tako je razmišljal Boštjan še nekoliko časa, potem pa je zaspal.

Prišle so tisti čas mimo vile, lepe, bele žene z dolgimi, zlatimi lasmi in z prozornimi, snežnobelimi oblačili. Tudi kraljica je bila med njimi. Najlepša je bila in največja in ponosno je stopala. Zagledale so pastirja in obstale ter občudovale njegovo mičnost in mladeniško lepoto.

„Kako čedna postava, sestre! Kako zdravje! Kaka usta, čelo! Oči morajo biti lepe, žive! Sestre, škoda, da jih ne moremo videti,“ je govorila kraljica, se pripognila in poljubila pastirja na usta. In vse vile so se sklonile in mu pritisnile poljub na usta.

„Ah, kako sladek je ta poljub, sestre!“ so ponavljale ena za drugo.

„Blagor dekletu, ki dobi tega fanta!“

„Poglejte, poglejte! Rož je nabral, najbrž za svojo nevesto. Sestrice! Spletimo venec njegovemu dekletu, venec za poročni dan in njemu dajmo šopek!“ je ukazala kraljica.

„Čudil se bo, ko se prebudi. Vile obdare dobre ljudi, hudobne pa kaznujejo.“

Nabrale so cvetlic in spletle venec iz belih, modrih in rdečih rož; naredile so šopek in v sredo vtaknile rdečo gartrožo. S svojimi zlatimi lasmi so prevezale šopek in venec ter položile oboje Boštjanu v roko. In zapele so.

Boštjanu je bilo v spanju lahko in sladko, kot bi bil v raju.

„Ta fant ostane vedno pod našim varstvom, sestre,“ je rekla kraljica.

Tedaj pa se je priplazila mimo velikanska kača. Pravzaprav je bila pol kača v spodnjem, pol deklica v zgornjem delu telesa.

Zagledavši jo, se je kraljica vil hudo ujezila ter rekla z jeznim glasom:

„Čemu laziš za nami? Mar misliš, da se te usmilimo? Preveč si nas razžalila, zato se pokori, dokler ne pride rešitelj!“ Tako je rekla in zapodila zakleto kraljičino, ki je ležala med kamenjem in milo jokala.

„V jamo pojdi! Misliš, da moraš biti le ponoči doma. Tudi podnevi čepi tam in nikar ne straši ljudi, prevzetnica!“

Boštjanu so se tedaj odprle trepalnice. Vse vile so pogledale njegove lepe, modre oči in zbežale.

Pastir je planil pokonci in pogledal okrog sebe. Ničesar ni bilo več, ne vil, ne kače — zaklete kraljičine. Le v roki je držal venec in šopek, prepleten z zlatimi nitmi.

„Ali so bile sanje ali resnica? Ne, sanje niso bile. Venec imam v roki in šopek. To so napravile vile. Naklonjene so mi. Zakleta kraljičina se mi pa smili. Zaman čaka rešitelja. Vile so ji sovražne; zaklele so jo, ker se je bahala, da je lepša od njih, ter da ima prijetnejši glas. Tako mi je pravila ranjka babica.“

Pogledal je iznova venec in šopek, razveselil se je in zavriskal.

„Prijetno je na svetu! Lenčika, krasnih rož ti prinesem; zadovoljna boš z menoj!“

Vzel je palico, pobral klobuk in odšel k čredi.

* * *

Mesec je sijal nad gorami in doli, mlado perje in zelenje je šelestelo v pomladni noči, črez polja je valovil veter in se igral z vlakenci brstečega žita. Bele cerkvice so sanjale po hribčkih, sanjale so položne ceste in znamenja kraj njih, sanjale so koče, zavite v dolge halje. Fantje so peli na vasi. Toda njih pesem je bila otožna, kot bi plakala deva za ljubim, ki je odšel v tujino in ga čaka z velikim, neutešljivim hrepenenjem. Slišala so jo dekleta, prebudila so se iz sladkega spanja, nasmehnila so se jim lica, kodraste glavice so se obrnile na drugo stran, oči so se zopet zaprle in zasanjale.

Pastir Boštjan je potrkal na okno. Zažvenkljale so šipe, dekle je nalahno odprlo. Med nageljni in rožmarinom se je prikazal nežen obrazek, pokazala se je drobna roka.

„Dober večer, Lenčika!“ je šepnil Boštjan in segel dekletu v roko.

„Bog daj dober večer, Boštjan! Da si le prišel! Dragec, niti ne veš, s kakšnim hrepenenjem sem te pričakovala!“

„Lenčika, objokane oči imaš! Ali te je kdo razžalil? Ali se ti je zgodilo kaj hudega? Povej, dekle!“

„Oče naju je zapazil zjutraj, Boštjan, ko si gnal živino v gore. Prepovedal mi je, govoriti s teboj. Zelo jezen je bil in je rekel, da bo prej rešena zakleta kraljičina na Grmadi, kakor bom jaz tvoja žena. Z Zalarjevim Francetom me hoče poročiti, s tistim bogatim in bahaškim fantom. Boštjan, ti ne veš, kako mi je hudo.“

Zajokala je Lenčika, svetle solze so tekle po lepih licih in padale med zelenje in cvetje. Boštjana je zaskelelo v srcu, pobožal je dekle po voljnih laseh in rožnatem obrazu ter ga tolažil.

„Lenčika! Tudi zakleto kraljičino pojdem rešit, če je treba, in zlato krono prinesem očetu iz kraljestva vil. Le tega nočem, da bi bila ti nesrečna. Ukaži, Lenčika, kaj naj storim; vse je tvoje, moje srce, moje roke, moja moč in zdravje. Le ti ne smeš trpeti.“

„Ne, Boštjan! Bog obvaruj, da bi šel res reševat zakleto kraljičino. Oče je kar tako rekel in morda bi tudi to nič ne pomagalo in nič ne omečilo njegovega srca. In Boštjan! Kraljičina je grozna, čuvajo jo vile in čuva jo škrat, ki ugonobi vsakogar, ki se mu približa. Oh, ne stori tega, ne! Prositi hočem očeta, da me da tebi. Uslišati me mora, ker te imam tako rada in bi umrla brez tebe.“

Boštjan ji je začel pripovedovati o opoldanskem spanju, o gorskih rožah, o vilah, njih kraljici, zakleti kraljičini ter o vencu in šopku, pretkanem z zlatimi lasmi.

„Prinesel sem ti rož, Lenčika, prinesel ti venec za poročni dan. Ali se ne udaš očetovemu žuganju in se poročiš z drugim?

„Kako čudno govoriš! Če mi ne dovoli oče, da b se poročila s teboj, umrjem.“

„Kaj govoriš o smrti? Ti moraš živeti! Tvoje žalosti ne bi mogel trpeti, ne gledati otožnih, venečih lic. Lenčika, bodi vesela! Pomeri si venec, ki so ga spletle vile zate!“

Dekle je delo na glavo venec iz belih, modrih in rdečih rož, prepleten z zlatimi lasmi.

„Kako si lepa, Lenčika! Take neveste še ni bilo v naših gorah. Shrani ga skrbno za poročni dan!“

„Za poročni dan! Kdaj bo najin poročni dan? Morda jeseni, morda spomladi, morda nikoli? Ne, ljubezen mora zmagati, kajne Boštjan? Očeta poprosim, rad me ima, dovoli mi, če ne letos, pa drugo leto.“

„Vedno bolj si mi ljubo, drago dekle. Zlata duša, kako ti plačam toliko ljubezen?“

Zaslišala se je stopinja, zašumel je bezeg, po Boštjanovih ramah je padel težek kol.

„Na, bajtar beraški! Boš vedel laziti ponoči pod okno moje hčere,“ je zavpil oče Urban in udaril iznova.

Prestrašilo se je dekle; Boštjan se je pa v hipu okrenil in zagrabil kol ter ga izvil Urbanu iz rok.

„Boga hvalite, da je Lenčika vaša hči. Sicer ne vem, kako bi sedaj-le orala.“

„Molči in spravi se od moje hiše! Glej, da se mi ne prikažeš več pred oči! Sram te bodi!

„Oče, oče, ne gonite ga proč! Usmilite se naju, ker se ljubiva. Brez njega mi ni živeti,“ je ihtela Lenčika na oknu.

„Ali imate kaj očetovskega srca? Ali vam je kaj mar sreča vašega otroka?“

„Rekel sem, da se poberi. Ker mi je na srcu sreča moje Lenčike, zato je ne dam takemu beraču. Prej bo rešena zakleta kraljičina na Grmadi, kakor boš ti moj zet. No, pojdi, pojdi k vilam in prinesi zlato krono! Morda se ti posreči; potem boš bogatin in potem bo Lenčika tvoja. Haha!

„Oče Urban, ali mislite resno ali za šalo?“

„Nič za šalo. Davi si se ponujal dekletu, da vse storiš zanj: prevrneš Grmado, rešiš kraljičino, prineseš zlato krono. No, kaj se obotavljaš? Pojdi in jo prinesi, pa ti dam hčer. Kaj stojiš? Stopi, stopi!“

„Velja, oče Urban! Ne storim tega zaradi sebe, zaradi vaše hčere mi je, da ne bo trpela celo življenje poleg neljubega moža.“

Stegnil je oče Urban svojo desnico in udaril v Boštjanovo.

„Velja, seveda. Zakaj ne? Ne govori toliko o Lenčiki, misli raje nase. Pravijo, da ni varno hoditi po Grmadi za vilami in kačo.“

„Bog bo z menoj in angel varuh in Lenčikina ljubezen.“

„Boštjan ne hodi! Moj Bog, če te vile ugonobe,“ je jokala Lenčika.

„Ne skrbi zame, dekle! Jaz pojdem! Oče Urban, mislite na stavo in ne silite hčere v zakon!“

„To je moja stvar. Le glej, da kmalu prineseš zlato krono! Dolgo pač ne bom čakal.“

„Potrudil se bom, oče. Še nocoj stopim k staremu Ambrožu, ki ima bajto pod Korenom, in ga poprašam za svet.“

„Le stopi, le; toda glej, da se ti ne zgodi, kakor se je že zgodilo drugim. Haha!

Boštjan ni več poslušal Urbanovega roganja, izginil je za oglom in stopal črez travnike proti dolini.

„Ne hodi, Boštjan!“ je prosila Lenčika in jokala, a fant je ni več slišal.

„Ne kisaj se, hči! Naj si le razčesne glavo, če je tako neumen.“

„Kako govorite, oče!“

„Ali naj ga hvalim, ker lazi okrog tvojega okna. In tebe naj tudi hvalim, kaj ne? Lepa hči si, pridna, ubogljiva. Četrta zapoved ti je vedno v mislih. Očeta spoštuješ in slušaš, kar ti ukazuje. Prepovedal sem ti govoriti s tem beračem, seveda, ti si me točno ubogala. O, jaz te že odvadim takih pomenkov. Zalarjev France pride snubit, takoj drugo nedeljo pride. Drugo soboto je sv. Janez Krstnik, torej na kresno nedeljo pride. Le pripravi se!“

„Oče, ne silite me! Franceta ne maram! Boštjana imam rada in njegova hočem biti, — če ne, umrjem.“

„No, hčerkica, to si še premisliš. Boštjan si polomi kosti na Grmadi, če pojde vasovat k zakleti kraljičini. Celo življenje ne boš žalovala za njim. Sčasoma se ti že stoži po moži.“

„Oče, vi boste krivi, če umrje in vi bote krivi, če bom nesrečna celo življenje. Boštjan nikakor ne sme na Grmado!“

Dekle je ihtelo, padale so solze med prsti na cveteče nageljne, dolgi kostanjevi lasje so spolzeli z ram in pokrili droben obrazek.

„Lenčika, pojdi spat in ne jokaj! Saj si razumna in uvidiš, da ne gre jemati bajtarja. Pomisli: Dolarjeva hči in pastir Boštjan!“

„Oče, ljubezen ne pozna razlike med bogatim in revnim.“

„Le lepo pridna bodi in se vlezi!“

Oče Urban je odšel črez vrt in zavil v hišo, dekle je pa slonelo še dolgo na oknu in plakalo bridko tja v jasno noč.

Mesec je sijal, milijoni zvezd so brleli na jasnem nebu, veter je pihljal črez gozdove, griče in livade. Sanjal je sv. Kozma in Damijan na Korenu, sanjal sv. Lovrenc, sanjali so sv. Trije kralji, sanjala je vsa narava. Grmada se je svetila v mesečini, strmi parobki so blesteli, blestele kamenite drče in ostre čeri. Sredi gore so stanovale vile in čuvale zakleto kraljičino. S pisanimi preprogami je bilo pregrnjeno njih stanovanje, z duhtečimi cvetkami nastlano, kristalna voda je tekla po travniku. V njenih čistih valovih so se kopale in si zmivale zlate lase, pletle vence in popevale. Tam v zadnjem kotu je spala zakleta kraljičina. Vlažno je bilo ondi in temno, mrtvaški duh se je širil daleč pod strme skale. V stropu je visela zlata krona na srebrni verižici, polna najdražjih draguljev in demantov. Večkrat je zdahnila kraljičina v spanju, kot bi težko hrepenela po rešitelju. In ž njo je vzdihnila gora, stresla drobne veje na drevju, sprožila s slemena težak kamen, vzdignila pomišljaje nerodno glavo, močno truplo, pa zopet zadremala.

Sredi vasi so še vedno peli fantje; še vedno je bila pesem otožna. Šla je črez polja in travnike do tihih koč, do snivajočih gozdov. Slišala je Lenčika in zaihtela še hujše.

Boštjan je urno stopal črez polja in travnike k staremu Ambrožu, da izve od njega povest o zakleti kraljičini in o zlati kroni, da dobi nasvetov za težavno in nevarno pot.

„Starec veliko ve. Daleč po svetu je hodil. Ako mi on ne ve pomoči, mi je ne ve živa duša v desetih farah. In ne odneham, če bi me tudi stalo življenje. Preveč ljubim Lenčiko, da bi trpela zaradi mene, da bi morala živeti pri neljubem možu ali umreti žalosti. Zlato krono vam prinesem, oče Urban, in primem vas za besedo. O, vem, radi bi videli, da me ugonobe vile; toda ne bodo me ne. Še prijazne so mi.“

Tako je premišljeval Boštjan in dospel do koče pod Korenom. Kraj Gradaščice je stala nizka, lesena bajta, vsa okajena in naslonjena na hribovit svet, ki se je dvigal strmo navzgor. Črez ozko brv je stopil pastir in potrkal na okno. Nikakega glasu ni bilo iz koče; Ambrož je smrčal. Boštjan je bobnal na okno, da so se tresle šipe. Prebudila se je koza v hlevu in zameketala, prebudile so se kure v kurniku. Končno se je prebudil tudi Ambrož.

„Kaj pa je? Kdo kliče? Ali je bolna žena? Ali se je kdo pobil? A, kaj je? Govori, če si kristjan, sicer se pa poberi od moje bajte! Vseh sedem blagoslovov imam kakor župnik in te napodim. No, govori!“

„Odprite, Ambrož! Jaz sem, pastir Boštjan.“

„A, ti si! Kaj pa pravzaprav iščeš tako pozno okrog moje koče?“

„Odprite! Vse vam povem na dolgo in široko.“

„Nič na dolgo in široko. Hitro zini, če se mudi! Če se pa ne mudi, pa pojdi k coprnicam na Klek, mene pa pusti v miru, da se naspim. Ves dan sem imel letanja in opravka, da je bilo joj,“ je godrnjal starec in odpiral vrata.

„Vstopi torej in razloži hitro, kaj te teži!“

„Ambrož, težko je povedati z eno besedo vse, kar imam na srcu. Zato morate potrpeti z menoj. Prišel bi k vam po dnevu. pa takrat nimam časa, ker moram pasti živino v gori.“

„Povej, kaj imaš!“

„Ljubezen mi nagaja, Ambrož, ljubezen.“

„A, ljubezen! Če je pa tako, bom prižgal ogenj, da si vsaj pogledava iz obraza v obraz.“

Odkopal je pepel od žerjavice, naložil tresek in dračja ter zapihal. Kmalu je plapolal pohleven zubelj proti zakajenemu stropu.

„Zdaj pa lezi na klop in mi pripoveduj, kot bi bil pri spovedi. Jaz se tudi vležem nazaj na postelj. Veš, starost me tare.“

Počasi se je skobacal na trdo, slamnato ležišče, se pregrnil z debelo plahto in pogladil razkuštrano, sivo brado in namršil velike obrvi.

„Tako, zdaj pa govori!“

„Ambrož, glejte, da mi ne zaspite!“ ga je še opozoril Boštjan in se zleknil na klop ob ognjišču, kjer je stala v kotu skladnica dračja. Na polici se je šopirilo par loncev, zastarela ponev, lesena škrbasta žlica in glinasta skledica. Ob Ambroževi postelji je stala velika omara za mazila in zdravila ter železna skrinja za denar.

„Ne zaspim, bodi brez skrbi. Tvoja storija me zelo zanima. Kar začni!“

Pastir je pripovedoval o Lenčiki, očetu Urbanu, njegovi obljubi, opoldanskih sanjah, vencu in šopku, vilah in zakleti kraljičini. Na dolgo in široko je dopovedoval in šele sredi govora je zapazil, da Ambrož glasno smrči.

„Ambrož, ali slišite?“

„Seveda slišim. Le pripoveduj dalje. Prav lepo znaš govoriti.“

„Ambrož, vi ste ves čas spali.“

„O ne, vse sem slišal. Le nadaljuj!“

„Kaj sem vam pravil?“

„Kaj, kaj? O ljubezni! — Da si zaljubljen v Lenčiko in naj ti povem za kak pripomoček, da se bo še ona zaljubila vate . . .“

„Ambrož, vi ste spali; bolj trdno ste spali kakor apostoli na Oljski gori.“

Boštjan se je dvignil, stopil k Ambroževi postelji ter sedel na železno skrinjo.

„Ne morem si pomagati drugače kot da sedem poleg vas in pazim na vaše oči.“

„Prav imaš, Boštjan. Pripoveduj!“

In pripovedoval mu je znova vso zgodbo z veliko potrpežljivostjo, ker ga je moral zdajinzdaj opomniti, naj ne dremlje.

„Svetujte mi, Ambrož! Velik dobrotnik ljudi ste, v bolezni in nadlogah jim pomagate.“

Ambrož se je malo dvignil na postelji, si pogladil brado, oči so se mu razširile, obrvi in trepalnice namršile.

„Težka stvar, Boštjan! Vitezi so poskusili rešiti kraljičino, pa se jim ni posrečilo. Preveč se je pregrešila, ker je hotela prekositi v lepoti in petju vile, da, celo njih kraljico. Udeležila se je bila lova z gospodo, grofi, baroni in knezi; ugledala je vile in zaslišala njih petje. Vile so hotele gospodo razveseliti s svojim popevanjem. Prevzetna kraljičina pa je zajahala s svojim konjem v sredo med prepevajoče vile, imenovala njih glasove sračje in trdila, da je lepša od kraljice vil. Razjezila se je užaljena vila in jo zaklela v kačo. V zgornjem delu telesa je ostala dekle, spodnji del pa se je spreobrnil v kačo. — Veliko in hudo nalogo si prevzel, Boštjan!“

„Moram jo izvršiti z božjo pomočjo in ljubeznijo do Lenčike.“

„Boštjan poznam te z mladega in vem, da si pogumen in se ne vstrašiš nikogar. Upajmo, da doseže sin planin, česar ni zmoglo toliko vitezov.“

„Povejte mi, kaj naj storim!“

„Pred vsem veliko zaupaj in bodi drzen! Vile so te vzele sicer v varstvo. Kar rečejo tudi store. Toda, dragec, pri zakleti kraljičini jih beseda ne veže. Kdor ni zvit in korajžen, ne opravi ničesar. Samo dve noči sta v letu, ko lahko rešiš kraljičino in odneseš krono. Ti dve sta božična in kresna noč. Na kresni večer torej pojdeš, v soboto teden. Sredi Grmade ob največji drči potrkaš s pastirsko palico na tisto velikansko skalo. Na levi in desni bo stal črn pes in te bo hotel ugrizniti. Vržeš njima v gobce smole zmešane s strupom. Takoj se zvalita na tla. Odpre se ti vhod v lep, prijazen vrt, ves pregrnjen s pisanimi preprogami in nastlan z bujnim cvetjem. Po travniku teče potok. Pod košato, starodavno lipo ima kraljica svoj prestol. To je dom vil. V zadnjem kotu, polnem smradu in trohnobe pa prebiva zakleta kraljičina. Iz mahu ima narejeno ležišče, polži in močeradi lazijo tam okrog; nad njo pa se dvigajo mogočni skladi kamenja. V sredi stropa visi zlata krona, posejana z dragulji in demanti. Na kresni večer ne bo vil doma. Plesale bodo kolo in prepevale nad Grmado. Čuval bo pa kraljičino velikanski škrat. S tistim škratom se ti bo boriti. Vabil te bo k sebi pod kameniti obod. Ne slušaj ga, ker bi podrl nate skalo. Pozovi ga sredi vrta! In tam se bori ž njim, kakor moreš. Premagal ga ne boš z močjo, ampak z zvijačo, to ti rečem. Premisli dobro, kako ga uženeš. In če ga podereš na tla, bo vpil in klical vile na pomoč. Zato bodi uren! Vzemi dolg nož in mu ga porini v goltanec! Nato stopiš h kači, jo udariš trikrat po repu s triletno leskovo šibo, rekši: „Odklinjam te, kraljičina! Bodi zopet žensko bitje!“ Nato jo poljubiš na ustnice. V hipu postane dekle in poskoči na noge. Potem odveži zlato krono od stropa. Dalje pa se zgodi, kar hoče, ničesar se ti ni treba več bati. — Tako, zdaj veš vse. Kar boš trebal, dobiš na kresni večer pri meni. Ravnati se moraš pa popolnoma po mojih navodilih, sicer se ti bo slabo godilo.“

„Še nečesa vas poprosim, Ambrož. Glejte, Urban mi je prepovedal govoriti z Lenčiko. Ne delal bi ji rad sitnosti, njene žalosti ne morem gledati in njenega odgovarjanja se bojim. Zato stopite vi k njej in ji povejte, kako sem sklenil. Zame naj se ne boji! Ako Bog da in Mati božja, bo drugo nedeljo konec njene žalosti in moje skrbi.“

„Kaj pa da pojdem, Boštjan. Saj vem, da ne bo zastonj. A ne smeš misliti, da gledam na denar. Lahko bi živel udobno, ko bi hotel. Pa navadno ne računam revežem ničesar. Bogatini naj pa le plačajo, ker imajo veliko!“

„Pravijo, da imate to-le skrinjo polno cekinov.“

„Ni sile, Boštjan. Nekaj imam seveda, nekaj. To vse zapustim sv. Petru v Dvoru, ko umrem. Glej, navadil sem se takega življenja in ne maram ga izpremeniti. Čemu bi zidal bajto na stara leta? Čemu bi kupoval kravo? Čemu bi se bogato oblačil? Za starega Ambroža je vse dobro. Preprosto sem živel v mladosti, preprosto hočem tudi v starosti.“

Dolgo sta modrovala tisto noč. Na vzhodu je že žarela zarja, ko se je vračal Boštjan proti domu, poln skrbi in nad, upanja in strahu.

* * *

„Srečen pot, Boštjan! Ne pozabi na moja naročila!“ je rekel Ambrož na kresni večer pastirju, ki se je odpravljal v kraljestvo vil.

Pastir je stopal preko polja in travnikov proti Grmadi. Noga je bila urna, srce pogumno, duša neustrašena, glava polna misli na Lenčiko.

„Jutri jo hočejo privezati na Zalarjevega Franceta. Oče Urban se ne da preprositi. Mislil sem, da bolj ljubi svojo hčer; varal sem se. Zato je moja dolžnost, da jo rešim in osrečim ter ji otarem solze iz oči in napolnim srce z radostjo. Ljubezen mi daje pogum in vztrajnost, ljubezen me uči neustrašenosti. Molil sem k sv. Petru v Dvoru, molil k sv. Lovrencu, priporočil sem se sv. Kozmi in Damijanu, klical sem na pomoč sv. Jurija, ki je strl zmaja in rešil nedolžno devico. Izpovedal sem se danes zjutraj, pripravil sem se za najhujše, ki bi me moglo zadeti. Lenčika mi je branila, Ambroža je prosila, naj me pregovori. Jokala je in prosila, naj ne hodim. Zelo se boji zame zlata duša, boji znabiti tudi, da bi me očarala kraljičina lepota. Boji se moja golobica, da bi se jaz morebiti zagledal v rešeno kraljičino in jo vzel za ženo, ker bi znala poželeti svojega rešitelja za svojega moža. Toda Len-

čika, nikdar! Po prepovedanem sadu ne bo segla moja roka, moje srce ti ne bo postalo nezvesto. Kakor ribič, ki je našel biser in ga skrbno hrani, tako hočem čuvati ljubezen do tebe. Ker te tako ljubim, zato grem reševat zakleto kraljičino, zlato krono grem zato iskat v kraljestvo vil. Zavest mi pravi, da osrečim tebe in kraljičino, da presenetim jutri očeta Urbana in snubce."

Mislil je pastir in korakal proti Grmadi s pastirsko palico v desnici, s triletno šibo, blagostovljeno na cvetno nedeljo, v levici. Mislil je na preteklost, na umrlega očeta in mater, na svojo osamelost, na ljubezen, mislil na bodočnost, na lepo, pridno, ženko, prijazen dom, mislil na težak boj, ki ga čaka nocoj. Natančno je premisli, kaj mu je storiti, da reši sebe in zakleto kraljičino ter osreči Lenčiko.

Sredi Grmade ob največji drči je obstal pred zelo veliko skalo.

„Do enajstih počakam, potem potrkam."

Sedel je na travo in se ozrl po dolinah in hribih. Povsod so goreli kresovi in razsvetljevali okolico. Tam daleč na Korenu je gorel velik ogenj, a pastirju se je zdel neznaten kakor lučka, ki brli v daljavi, po logaških, borovniških in vrhniških hribih so žareli plameni, se utrinjali, ugašali. Pri sv. Lovrencu so pršale iskre, na Korenu se je dvigal mogočen zubelj pod jasno nebo, doli v Dvoru so netili kres v Babčarjevem taboru. Ponosno in samozavestno je švigal plamen na dvorišču med zidovi in metal utrinke črez nepristopne skale, v katere so se zaman zaganjali Turki, ko so napadli Polhograjsko okolico.

Žarelo je tudi nebo. Tisočere zvezde so migljale in pozdravljale ena drugo kakor drage znanke. Mesec je ravno vzšel in se radovedno ozrl na zemljo, kjer se je glasilo petje in vriskanje, kjer so plamteli stoteri kresovi. Utrnila se je zvezda nad sv. Lovrencem, utrinek je padel proti Korenu, utrnila se je nad sv. Kozmo in Damijanom; utrinek je padel proti sv. Lovrencu. Sredi pota sta se srečala in malo povasovala, kot bi se pogovarjala o čudnih tajinah kresne noči, ko gore zakladi, ko plešejo vile kolo, se kopljejo v potokih, in skačejo škrati nagajivo po gozdovih s smreke na smreko, z bukve na bukev, z javora na javor, mečejo rdeče čepice med vrhove in plezajo za njimi; med tem pa poje slavec ves večer najlepše melodije in utihne sova ter se skrije iz sramote v duplino.

Tih veter je vel med gorami, lahno so šelestele veje na drevju, v prijetnih sanjah so snivali gozdovi, snivale bele koče, krite s slamo, in nizke cerkve na gričih. Od Ljubljane sem so se dvigale rosnate megle, zakrivale pogled v daljavo, zakrivale kresove in se polagoma vlegale na polja, travnike in senožeti ob Gradaščici.

Boštjan je gledal vso lepoto in tajinstvenost kresne noči, rodile so se sladke misli, hrepenenje po nečem lepem in skrivnostnem.

Ura je bila enajst, odločno in krepko je tolklo kladivo, da se je slišal vsak udarec.

„Nočna ura, ura duhov! Prišel je čas, da pokažem svoj pogum."

Prekrižal se je, zavzdignil palico in udaril po skali. In prikazala sta se dva velika, črna psa z dolgimi repi, krvavimi očmi in odprtimi gobci. Na levi in desni sta stala ob skali in prežala na pastirja.

„Mrcine nemarne, ne boste me dolgo ovirale pri mojem poslu."

Posegel je v žep, privlekel iz njih v vsaki roki kepo smole zmešane s strupom in jo vrgel v odprte goltance. Zarenčala sta psa, krvave oči so srseče pogledale, punčice so krožile hitro navzgor in navzdol, na levo in desno, trupli sta se stresli in zvalili na tla. Pred Boštjanom se je odprl vhod v kraljestvo vil. Lep vrt se je razprostiral pred njim, ves pregrnjen s pisanimi preprogami in nastlan z bujnim cvetjem. Po sredi vrta je tekel potok, glasno šumljal in se zaganjal ob bregove s svojimi drobnimi valovi. Ob njem je rastlo košato drevje, da so se njih veje pripogibale do tal.

Boštjan je stopal po krasnem vrtu in se čudil lepoti. A bilo mu je tesno v srcu, ker je vladala povsod taka tišina, kakor vlada pred viharjem.

Na zeleni trati je rastla mogočna lipa. Bila je vsa v cvetju in zelenju, duhtel je od nje mamljiv vonj. Po vejah so posedali ptiči in peli veselo-otožne pesmi. Tako svetlo je bilo v kraljestvu vil, kot bi sijalo solnce, tako prijetno, da bi legel na mehki prestol pod lipo in zaspal ter sanjal na večno.

„Oho, kdo si? Kaj iščeš v kraljestvu mojih gospodaric? Ali si prišel rešit zakleto kraljičino?" je vpil mogočen glas tam v zadnjem kotu, kjer je vladala tema, kjer je bilo polno smradu in trohnobe.

„Škrat se je oglasil. V imenu božjem!" je šepetal pastir, stisnil krepkeje palico v roki in se pokrižal.

„Jaz sem pastir Boštjan. Če hočeš vedeti, po kaj sem prišel v kraljestvo vil, stopi bližje, da se pogledava iz obličja v obličje!"

„Kaj, jaz da bi šel k tebi! Le stopi sem, da se pomeriva. E, vem, nocoj je kresna noč. Računal si, da ne bo doma vil in da rešiš kraljičino. O, zmotil si se. Jaz sem tu, škrat Zmagoslav, ki se je boril že z desetimi vitezi in jih zmagal!"

„Čvekač, čemu se bahaš! Pokaži svoje junaštvo! Pridi sredi vrta, sem pod lipo pridi, da se poskusiva! Rad bi videl, da te grem izvleči iz tiste smradljive luknje. Pa ne boš, Zmagoslav. V svetlobi se bova borila in ne v temi."

„Kje si, kje, da te strem," je vpil škrat Zmagoslav in prikobacal pred Boštjana. Pastir ga je pogledal od nog do temena, pogledal je dolge kosmate noge, široka prsa, okroglo glavo in štrlečo dlako, ki je rastla po rokah, pogledal je rdečo kapo in bingljajoč cof, velike, grozeče oči in napete ustnice.

„Tu je zaman moč. Zvijača mi pomore," si je mislil.

„Po kaj si prišel, povej! Če misliš reševati kraljičino, bi bilo bolje, da ne bi bil rojen."

„Škrat Zmagoslav! Kraljičino sem prišel osvobodit in iskat zlato krono. Pripravi se na boj!"

„Glej ga pritlikavca, kaj kvasi pred menoj. Poberi se, sicer je po tebi!"

„Poskusiva se, škratek!"

Tedaj se je razsrdil škrat Zmagoslav, stegnil je svoje lopataste roke in hotel zagrabiti Boštjana za vrat. Toda ta se mu je zmuznil in stekel pred njim. Dvakrat sta letela po vrtu, dvakrat okrog lipe. Velikan je sopel kot kovaški meh in se je jezil nad pastirjem, ki se mu je smejal in ga dražil.

„Le teci še malo, le, saj si dolgo pasel lenobo."

„Stoj, pravim, da se poskusiva," je vpil škrat.

„Kmalu, kmalu, škratek. Samo enkrat še teciva!"

Tekla sta tretjič po vrtu navzdol in navzgor. Tedaj je zavil Boštjan hitro ob lipi na desno, da je bil stopinjo za škratom. Kot blisk mu je šinil s palico pod noge, da se je prekucnil dolgin po travniku in je glasno zavpil.

„Boštjan, bodi uren! Na ta klic pridejo vile."

Hotel je škrat vstati, a pastir je posegel po nož v žep in ga porinil velikanu do ročaja v goltanec. Zavpil je iznova, kri je brizgnila iz globoke rane in curljala po tleh. Zmagoslav je hropel in zapiral oči.

Tja v tisti temni kot, poln smradu in trohnobe je hitel Boštjan oprostit kraljičino in kovat srečo Lenčiki in sebi. Na mahu je ležala kraljičina, v gornjem delu telesa lepa devica, belih bledih lic, polnih las, nežnih grudi, v spodnjem delu kača, z ostudnimi luskinami po telesu in krivim, grdim repom. Roke je imela privezane za težke verige, ki so jo rezale v kožo. Vzdihovala je in bridko jokala.

„Reši me bolečin, kdorkoli si, človek! Poplačam te bogato, celo kraljestvo ti dam in te vzamem za moža. Toda hiti, ker se mudi! Vile se povrnejo vsak trenutek.“

In Boštjan je hitel. Udaril je zakleto kraljičino trikrat po repu s triletno leskovo šibo in rekel: „Odklinjam te, kraljičina! Bodi zopet žensko bitje!“ Poljubil jo je na ustnice in ji odvezal verige. Skočila je pokonci, bila je lepa, nežna devica, objela je rešitelja in ga zahvaljevala s toplimi solzami veselja.

„Rešena sem! Nihče mi ne more storiti ničesar več žalega; tudi tebi se ne zgodi ničesar več. Zahvaljujem se ti, dobri mladenič!“

„Kje imaš krono, kraljičina? Za drugega te ne prosim kakor za zlato krono.“

„Poglej jo! Tu v stropu visi na srebrni verižici. Vse je tvoje, vse, jaz sem tvoja, moje kraljestvo, krona.“

Lesketala se je krona, posejana z demanti in biseri, njen soj je trepetal na plesnivih skalah, na ostudnih močeradih in gladkih polžih, ki so se plazili po tleh.

„Prosta si, kraljičina, in voliš ženina po svojem srcu. Meni daš krono, samo za en dan mi jo daš. Jutri jo rabim, potem ti jo vrnem.“

„Za vedno ti jo dam, za vedno.“

„Ni mi za zlato in srebro, za ljubezen mi je.“

Boštjan se je vzpel na prste in odpel krono. Potresla se je gora, bobnelo je in se gibalo kamenje.

„Beživa sredi vrta!“ je šepnila kraljičina.

In zbežala sta. Sedla sta pod lipo. Tedaj so se vrnile vile, prihrumele so v svoje kraljestvo in začudeno gledale umorjenega Zmagoslava, rešeno kraljičino, rešitelja Boštjana in zlato krono v pastirjevih rokah.

„Ali ni to pastir, ki smo ga zadnjič videle vrh Grmade, ga obdarile z vencem in šopkom ter ga vzele v svoje varstvo?“ je vprašala kraljica.

„Ta je, kraljica,“ so ponavljale vile.

„Da, jaz sem pastir Boštjan, presvetla kraljica.“

„Kako si se upal v naše kraljestvo? Kaj te je dovedlo do tega, da si se podal v tako nevarnost? Vitezi so prišli, njih kosti trohnijo tam zadaj. Velikani, močni kot hrasti so prišli in bili so premagani.“

„Iz ljubezni sem to storil, kraljica.“

In pripovedoval je vilam vso dolgo zgodbo svoje ljubezni do Lenčike, o obljubi očeta Urbana in o povesti starca Ambroža. Naokrog stoječe vile so poslušale.

„Junak si, pastir Boštjan! Kraljičina, ponosna si lahko na takega rešitelja. S čim ga nagradiš?“ je vprašala kraljica.

„Ponujala sem mu kraljestvo in svojo roko. Ničesar ne vzame, le krono hoče za juteršnji dan.“

„Ne srebra in ne zlata ne vzamem, dovolj mi je Lenčikina ljubezen. Krono pa rabim, da izpolnim dano obljubo, a samo za jutri.“

„Vzemi jo v spomin na svoje dejanje! Kraljičini naredimo drugo, škrati jo napravijo iz zlata in demantov; spletemo ji venec in oblečemo jo v najlepšo obleko. In tebe nagradimo za pogum in ljubezen.“

Oblekle so kraljičino v najlepšo obleko, posadile so ji na glavo krono in jo poljubljale zaporedoma v znamenje sprave. Boštjanu so prinesli škrati žametno obleko, svilen pas, srebrne škornje, pozlačen meč in mu deli krono na glavo. Branil se je pastir, a kraljica mu ni dala prej miru.

„Tak stopiš med snubce in kraljičino popelješ s seboj! Potem ti verjame oče Urban, da si jo rešil. Če ti ne bo prijala obleka, jo lahko slečeš in oblečeš potem zopet pastirsko.“

Zaplesale so vile kolo in zapele. Prijetno je bilo, a Boštjanu je hrepenelo srce le po izvoljenem dekletu, po Lenčiki. Najraje bi potrkal na njeno okno in ji zašepetal na uho, da je rešena. Objel bi jo in jo poljubil, kakor še nikdar poprej, ker je sedaj njegova za vedno in mu je ne more vzeti nikdo več.

Kraljičini je zahrepenelo srce po očetu in materi, ki žalujeta za njo in pošiljata drzne viteze, da jo rešijo. Niso je mogli rešiti knezi in grofi, rešil jo je pastir. Kako je lep, čvrst in pogumen! Kako si je vedno želela takega ženina! Oddal pa je srce že drugi, drugi je obljubil zvestobo, zato ga ne more peljati na svoj dom. Pol kraljestva hoče ponuditi njemu in njegovi nevesti. Morebiti sprejme ponujeni dar in pojde z njo ter popelje s seboj tudi svojo Lenčiko.

Pele so vile, dolgo so pele; Boštjan in kraljičina pa sta zaspala. In spala sta vso noč in ves dan.

Ko se je pa bližal večer kresne nedelje, zbudila ju je kraljica vil.

„Čas je, da odrineta na Urbanov dom med snubce.“

Poslovila sta se od vil in njih kraljestva. Stopila sta na stezo sredi Grmade in se napotila počasi in varno med gozdovi in planinami na Dolarjev dom, da iznenadita očeta Urbana, Zalarja, Zalarjevega Franceta in Lenčiko.

* * *

Veselje je vladalo na Urbanovem domu na kresno nedeljo popoldne. Snubci so prišli, stari Zalar in njegov France, da se dogovore natančno po starih običajih in navadah. Jedli so in pili, tolkli s pestmi po mizi in kadili iz pip, da se je gosti dim dvigal proti nizkemu stropu in pri odprtih oknih na prosto.

Radovedno so gledale na goste častitljive slike: sv. Ana, sv. Urban, sv. Jožef in sv. Izidor. Prijetno je duhtelo cvetje na javorjevi mizi.

Pogovarjali so se o vremenu in o letini, o dobrih in slabih grajščakih, o starem župniku, ki že komaj leze pred oltar in utegne umreti danes ali jutri. Urban je že težko čakal, kdaj izreče Zalar odločilno besedo in zasnubi. Toda starcu dobrovoljčku s plešo na glavi se ni nič mudilo. Kadil je, pil iz majolike in odgriznil zdajinzdaj kos potice, klobase ali svinjine.

„Kaj praviš, Urban, kaj se je godilo nocojšno noč na Grmadi. Okrog polnoči se je potresla gora, kamenje je bobnelo po drčah, grmelo je in se treslo. Tisti stari Ambrož je pripovedoval po maši, da je nekdo reševal zakleto kraljičino v kraljestvu vil.“

„Reševal jo je lahko, a rešil je ni. Ničesar ni bilo slišati ves dan,“ je pripomnil Urban.

„Ti revež, ti! Življenje je tvegal, pa se mu je najbrže slabo godilo. Kdo je neki bil tako drzen? Morebiti je bil Boštjan? Ves dan ga ni na izpregled, živina leži po hlevih. Šli so gledat v kočo, prazna je. O pastirju pa ni ne duha, ne sluha.“

„Boštjan že ni šel. Malo več poguma mora imeti. Tako korajžo mora imeti kot jaz," je govoril France.

„Ti pa korajža! Še pred zajcem bi stekel!" se je norčeval oče.

„Primojdunaj, da se ne bojim nikogar, še vraga ne. Noben fant mi ni kos pod našim zvonom."

„V bahariji, France."

„Mislim, da sina preveč v nič devlješ, Zalar. Saj je korenjak kakor jih je malo v okolici."

„Odkrito ti povem, Urban, junak je, da vzdigne cel voz, če ga prime sredi sore, a korajže ima malo. Dober delavec bo, skrben oče, žena mu bo morala dajati ognja. Ko odzvoni večernico, si ne bo več upal iz hiše."

„Oče, kako govorite! Ali ne veste, da sva prišla snubit. Kaj si bo mislil o meni stric Urban."

Zalar je izprevidel, da ga je zapeljala majolika predaleč. Spomnil se je tudi, da bi bil čas povprašati po Lenčiki. Zato je ubral druge strune.

„Veš Urban, kar je res, je res. Sina ne maram hvaliti. Poznaš me, da sem poštenjak, trda korenina. Znano ti je, po kaj sva prišla s Francetom. Prileten sem že in rad bi spravil otroke pod streho preden umrjem. Starejši sin je poročen na domu, dve hčeri sem že omožil, samo France še samuje in čaka ter išče družice za življenje. Pa sem rekel zadnjič, da bi bila tvoja Lenčika pripravna zanj. In ti si mi pritrdil, da bi ne imel nič zoper to. Tako vidiš, sva prišla, da zasnubiva. Vprašam te torej danes še enkrat, ali si zadovoljen, da pride moj France k tebi za zeta. Dober delavec bo, skrben gospodar, pošten mož."

„Ne hvali preveč, Zalar! Poznam fanta in že davno sem mislil, da bi bil dober za naš dom. Zato ti ne odrečem."

„To je moška beseda. Pijmo!" je pripomnil Zalar. Dvignili so majolike in se dobrovoljno nasmehnili.

„Kaj pa, France, boš li zadovoljen z našo Lenčiko?" je vprašal oče Urban.

„Seveda bom! Kako naj bi tudi ne bil s takim dekletom? Samo skrbi me, ali bo kaj ona z menoj zadovoljna. Nekako žalostna in potrta hodi okrog in objokane oči ima."

„Za materjo žaluje večkrat. Najbrže bo to krivo njene otožnosti, ali pa je kaj bolna. Meni ni tožila ničesar in opazil nisem solz, ko je nosila na mizo jedi in pijače. Morda se ti je pa samo zdelo?"

„Ni se mi samo zdelo. Solze sem videl, ko sem stopil popoldne k njej in jo poprosil za nagelj. Za rdečega sem jo poprosil, pa mi je dala belega."

„Čudno, čudno!" je menil Zalar.

„Pokliči jo, Urban! Izpove naj, ali mara Franceta ali ne. Bog obvaruj, da bi bilo dekle poleg fanta nesrečno celo življenje. Jaz hočem vedeti, kako je s to stvarjo in nikakor nočem loviti slepih miši."

„Saj pravim, po materi žaluje ali je pa kaj bolna."

„Pokliči jo! France stopi ti po njo!"

„Na-a-k! Grem sam!" je rekel Urban ter počasi odšel v kuhinjo.

Lenčika je sedela pri oknu in si brisala objokane oči s predpasnikom. Noč je padala na zemljo, počasi in skrivnostno je prihajala z gorâ in odevala v svoj plašč hribe in dole. Tam črez polje so stopali fantje in peli:

Oj dekle, kaj tak' žalostno
povešaš mi oči?
Li zvenil ti je rožmarin
al' nagelj posušil?
Dobiš za nagelj semena,
vršič za rožmarin.
In drugi ti pognal bo cvet
iz novih korenin.
In drugi ti pognal bo spet
tako lepo cveteč,
a nikdar več tako lepo
kot prvi bil duhteč.

Milo in otožno se je razlegala pesem črez vasi in potrkala na marsikatera „polkenca" in za njimi skrito srce. Slišala jo je tudi Lenčika in legla ji je še globja žalost v dušo.

„Lenčika, čemu jokaš?" jo je vprašal oče in ji del desnico na ramo.

„Obljubil sem tvojo roko Francetu. Stopi v sobo in reci, da ga vzameš. Stari Zalar vprašuje po tebi."

„Oče, zakaj mi nakopavate toliko gorja? Boštjan je šel in se ne vrne; iz ljubezni do mene je šel! In sedaj mislite, da vzamem Franceta. Ne silite me!"

„Ne ustavljaj se! Ubogaj svojega očeta!"

Pred Zalarja stopim in Franceta ter jima povem, kako sem nesrečna. Ona dva, vem, bosta imela usmiljenje z menoj, ko ga že vi nimate."

„Ne draži me hči! Pridi v sobo in prinesi luč!" Zapretil ji je z roko in odšel. A ona ni videla njegovega pretečega pogleda, njegove jeze; čutila je le še velikansko bol v duši, potrtost in osamelost. Želela si je sočutnega srca, kateremu bi lahko razodela vse gorje.

Napravila je leščerbo. Odnesla jo je v sobo in vprašala Zalarja, česa hoče od nje.

„Glej, Lenčika, s Francetom sva prišla, da te zasnubiva. Zato te vprašam, če bi hotela mojega sina za moža?"

„Mogoče boste imeli vi z menoj usmiljenje, moj oče ga nima. Stric Zalar, hočem vam razložiti vso svojo nesrečo. Pameten mož ste; sodite sami ali se morem poročiti z vašim sinom." Povedala je zgodbo svoje ljubezni in trpljenja. Oče Urban je jeze škrtal z zobmi, Zalar je poslušal z zanimanjem, France je majal z glavo.

„Vidiš, Urban, dekle bi bilo nesrečno. Zakaj si gnal Boštjana v obup, zakaj si mu naložil tako težavno nalogo? Ali bi ga ne bil lahko poročil na dom? Denarja imaš dovolj, grunta dovolj, pastir je pa korenjak, pameten in pošten."

„Govoriš kakor župnik na leci. Niti hči mi ne reče kaj takega."

„Mi je žal, Urban, da sem prišel zastonj. Iz najinega pomenka torej ne bo nič!"

„To si mož-beseda!"

„Mož-poštenjak, ki nočem, da bi bila nesrečna oba, moj sin in tvoja hči."

„Res skrben oče si! — Kaj pa ti praviš, France?"

„I kaj? Če me Lenčika ne mara, se ji ne morem vsiljevati, čeprav jo imam rad. Boštjana ima rada, naj jima dobrotljivi Bog izpolni željo, da se vzameta!"

Zaslišalo se je trkanje na vratih, prav nežno in lahno trkanje.

„Kdo pa lazi v mojo hišo ob tej uri?" je nevoljen mrmral oče Urban in odprl vrata.

V sobo sta stopila kraljičina in Boštjan, oba v svili in žametu, s kronami na glavi. A kron ni bilo videti. Kraljičina je nosila lepo svilnato ruto, ki ji je segala do tal, Boštjan pa žametno čepico.

„Dober večer vsem skupaj!"

Radovedno so se ozrle oči, ponižno je sklonil oče Urban svoj hrbet, Zalar in France za mizo sta vstala in se globoko priklanjala, Lenčika je boječe zrla na prišleca, kot bi pričakovala od njiju novega gorja.

„Bog daj!“ so odgovorili vsi. Urban je stopil malo bližje in vprašal udano: „Kaj je privedlo visoko gospodo pod mojo streho?“

„Oče Urban, ali ste že prodali svojo hčer?“

„Ne, milost! Lenčika me noče ubogati, Zalar pa tudi ne ostane mož-beseda. Pomenki so se razdrli. Odkod pa je znano vaši milosti, da sem hotel dati svojo hčer Zalarjevemu Francetu?“

„Oče Urban, moja navada ni, da bi govoril po dolgih ovinkih. Zato vas vprašam naravnost: Ali vam ni prav nič znan moj glas? Ali še niste videli nikoli mojega obraza?“

„Ne spominjam se, milost.“

Odkril je čepico, prijel krono in jo postavil na mizo, rekoč:

„Oče Urban, jaz sem pastir Boštjan. Prišel sem vas opomnit obljube. Tu na mizi je zlata krona in tu je rešena kraljičina.“

„Vi, da bi bili Boštjan! Ne norčujte se!“

„Da, Boštjan je! Je on, je. Kraljičino je rešil, v svilo in žamet se je napravil. Nič več ne mara zame. Daleč pojde in me zapusti ter vzame njo, ki jo je bil osvobodil,“ je zaplakala Lenčika in kleknila na stol.

„Kako govoriš, dekle moje! Bolj te ljubim kot kedaj poprej. Kraljičino sem pripeljal, da jo pokažem očetu, sicer bi mi ne verjel.“

„Če bi me še kaj ljubil, bi ne prišel k meni v žametu in svili, v pastirski obleki bi prišel.“

„Takoj se preoblečem, dekle moje. Kraljičina, ti jo tolaži; tolaži mojo nevesto! Stori mi to ljubav.“

Kraljičina je prisedla k Lenčiki in jo tolažila, ji gladila zlate lase in ji pripovedovala, kako zelo jo ljubi Boštjan.

Domnevani kralj se je v naglici preoblekel in se vrnil kot prejšnji pastir s palico. Oblekel je svoje zašivane hlače, ohlapni suknjič in široki klobuk s šopkom za trakom. Vrnil se je z viteško obleko v roki in jo vrgel na skrinjo.

„Ali sedaj veruješ, da te ljubim, dekle zlato, in da storim zate vse?“

„Verujem, Boštjan. Oprosti in odpusti mi, da sem za hip dvomila nad teboj,“ je šepetala Lenčika in ga vsa vesela hitela objemat.

Postrani je gledal oče Urban, Zalar se je smehljal, France pa je ves zamaknjen opazoval kraljičino. Ni še videl take lepote, tako lepega obraza, tako modrih oči in malih ustnic.

„Boga zahvali, Urban, da dobiš takega zeta. Poglej ga, kakšen junak je,“ je govoril Zalar.

Boštjan se je obrnil k očetu Urbanu in ga ostro pogledal, češ:

„Izpolnil sem obljubo, oče. Izpolnite jo tudi vi, ostanite mož-beseda in mi dajte Lenčiko!“

„Seveda moram ostati mož-beseda, inače me bo zaničevala vsa dolina.“

„Tako je prav, Urban!“ je pritrdil Zalar.

„Še nekaj, oče. Dano mi je na izbiro, ali ostanem v tem gorskem selu ali popeljem svojo Lenčiko daleč v tujino, kjer so velika mesta, bogastvo in razkošje. Kraljičina mi ponuja polovico kraljestva. Govori, dekle moje! Izbiraj, Lenčika!“

Pogledalo ga je dekle, objelo, in iz duše mu je prikipel klic:

„Ne v tujino, Boštjan! Doma ostaniva, kjer nama je cvetela ljubezen, kjer se nama je rodila sreča. Tebe ljubim, očeta ljubim tudi. Zato ostanem.“

„Prav je tako, Lenčika!“

Sedli so k mizi in kraljičina ž njimi. Jedli so in pili ter se veselili. Boštjan je pripovedoval o svojem potovanju po kraljestvu vil. Vsi so ga poslušali in se čudili njegovemu junaštvu.

Do jutra so bili skupaj. Ko je pa zašla luna in so jele ugašati zvezde na nebu, se je poslovila kraljičina.

„Kraljičina, jaz te spremim. Ne pustim te rad brez varnega spremstva na daljno pot,“ je menil vrli Boštjan. V naglici se je preoblekel zopet v žamet in svilo ter odšel.

„Vrni se skoro, dragec!“

„Kmalu, kmalu, dekle moje.“

Odhajaje je še vedno mahal z roko v pozdrav, kraljičina se je smehljala, oče Urban je stal na pragu in mrmral:

„Ni napačen fant. Kdo bi bil mislil!“

„I, seveda ni napačen. Sto mojih Francetov odvaga,“ je trdil Zalar.

„Oče, že zopet me devate v nič. Ni prav tako!“

Zalar je pogledal v dolino, kjer so se vlačile rosnate megle, pogledal na gore, katerih vrhovi so se zlatili od jutranje zarje in se je smehljal.

* * *

Kaj naj vam še povem? Ali naj govorim o veselju, ki je zavladalo na kraljevem dvoru, ko se je vrnila kraljičina z rešiteljem? Moje pero ni zmožno opisati srčne radosti, sijajnih pojedin in svečanosti, ki so se vršile na čast Boštjanu in rešeni devici. Zato rajši molčim o tem in pripovedujem o svatbi Lenčikini in Boštjanovi.

To ni bila svatba, kakor so običajne svatbe v zagorskih vaseh. Oče Urban je hotel pokazati, da se moži njegova hči, hči najbogatejšega kmeta v vasi. Povabil je na pojedino polovico vaščanov in gospoda župnika, povabil vso žlahto do šestega kolena. Svatba je bila nad vse sijajna, kakor je niso pomnili starci po desetih župnijah. Ambrož je bil starešina, tako je želel Boštjan. In skrbel je za zabavo in smeh, skrbel za polne mize in majolike, skrbel za godbo in napitnice.

Med svati sta sedela Boštjan in Lenčika, zarečih, radostnih lic. Nevesta je imela na glavi venec iz belih, modrih in rdečih rož, ki so ga spletle vile, in ženin je imel za klobukom šopek gorskih cvetk, ki so mu jih poklonile bele žene. Od stropa je visel bujno zelen in duhteč venec, v sredi pa je blestela zlata krona. Pogosto so se ozrle nanjo oči. Pač mnogo navzoče dekle je iz dna srca zahrepenelo ob tej priliki po ženinu, ki bi jo ljubil z enako močno ljubeznijo kakor ljubi pastir Boštjan svojo dobljeno družico življenja.

In zabobnel je bas, zadonel klarinet, zapele so cimbale. Mladina je zaplesala, še starim so se vzdigovale pete in spomin jim je potekel v stare lepe čase, ko so bili še sami mladi, čili in polni življenja. Plamtela so lica, noge so bile ob pod, frfrala so pisana krila, vrteli so se klobuki z zavihanimi krivci.

Odplesali so mladi pari, vrnili so se za mize in krepčali z jedjo in pijačo. Tedaj je vstal starec Ambrož, si pogladil sivo brado in vzdignil majoliko v znamenje, da hoče govoriti. In izpregovoril je resno in dostojanstveno:

„Dragi znanci in prijatelji, velespoštovani svatje! Veliko sveta sem prehodil. Videl sem čarobno lepoto ciganskih deklet, poslušal njih zveneče popevke; prehodil sem širne ogerske planjave, bil sem se s Turki, pretepal z razbojniki, toda kaj tako lepega nisem še doživel v svojem dolgem, trudapolnem življenju. Videl sem svatbe, veličastne, bogate in sijajne, a take še ne.

Danes praznujemo dan plačila, plačila za zvestobo, ljubezen, junaštvo. In junaštvo, hrabrost, pogum sem že ljubil zmlada, ljubil in spoštoval jih bom do groba. Niso ga rodile naše gore, ki bi mu bil podoben, ni ga rodilo naše polje, ki bi mu bil enak. Rešil je kraljičino, zahteval ni plačila. Hotel je ostati na domači grudi, ljubiti svoje dekle in mu biti zvest do smrti. Pozni rodovi bodo govorili o njem, pozni rodovi ga bodo slavili. Zlata krona jim bo pripovedovala povest o njegovi neustrašenosti in njegovi ljubezni do Lenčike, njegove neveste. Koliko bolj ga moramo počastiti mi v svojem krogu. Napijam mu in mu kličem: Na mnoga leta! Živel ženin Boštjan!“

Odmevali so klici, trkale so majolike, zadonela je godba. Ambrož je sedel v polni zavesti, da je dobro izvršil svojo nalogo.

Ko je utihnil bas in klarinet in so zadnjič zabrnele cimbale, je vstal ženin Boštjan, lep kot mlado jutro, vitek kot jagned in krepak kot hrast v dobravi, dvignil majoliko in izpregovoril:

„Hvala vam, dragi svatje! Hvala vam starešina Ambrož za lepe besede. Slavili ste moje dejanje in moje junaštvo. In pri tem ste pozabili omeniti vzrok, ki mi je dal poguma, junaštva, vztrajnosti. Ta vzrok, dragi svatje, je bila moja nevesta Lenčika. Zanjo sem hotel dati vse. In ko sem videl, da ji preti nesreča, ki ji lahko ugonobi, uniči njeno življenje, se nisem pomišljal niti minuto izpolniti obljube, ki sem jo dal očetu Urbanu. Zato gre hvala mojemu dekletu, moji nevesti in ne meni. Njej napijajte, njo slavite!“

Dvignile so se majolike, slišali so se klici, oglasila se je godba. Nevesti so žarela lica veselja in zadovoljstva. Nagnila se je k Boštjanu in mu zašepnila: „Neizmerno te ljubim, Boštjan!“ Smehljale so se ji oči, smehljala usta, smehljal ves nežen obrazek. In ženin Boštjan jo je pogladil po dolgih, kostanjevih kitah in odgovoril:

„Velik je bil trud in znoj, da sem te dobil, nevesta moja. Zato te bom tembolj vedel ceniti vse dni svojega življenja.“

Prišla je noč, in veselje ni ponehalo. Zaplamtele so baklje, zapokali so topiči in odmevali črez griče in dolino. Sv. Lovrenc se je radovedno oziral navzdol, sv. Kozma in Damijan sta s Korena povpraševala svete Tri kralje, kaj se godi nocoj.

Tedaj se je oglasilo na Grmadi petje vil. Črez travnike in polja so stopale bele žene, ob gozdnih tratah so se ustavljale in pele o zvestobi, ljubezni in pogumu.

Boštjan in svatje so slišali njih popevke. Ženinu je bilo tako sladko v duši, kakor takrat, ko je ležal vrh Grmade in sanjal ter so prišle mimo bele žene in so ga poljubljale, vzele v svoje varstvo in mu nabrale rož, spletle venec za Lenčiko in šopek zanj, zaplesale kolo in ko je zadonela iz njih grl pesem, prijetna kakor pesem rajske ptice, ki jo je poslušal menih ves zamaknjen tristo let.

Vso noč so pele vile. Svatje so poslušali in zasanjali, Boštjan in Lenčika sta pa zasanjala v objemu zveste ljubezni.

Franjo Neubauer:

DANICI.

1. Na tujem.

Ko se v vsi krasóti
tu mi lesketaš,
vedno pesem čujem:
„Ali še na tujem
zvezda me poznaš?“

Ah, kako sem peval
pesem to nekdaj!
Jasno mi okó je
zláto zrlo tvoje,
bajni tvoj sijaj.

Jasen kakor tákrat
tebi je leskét.
Meni pa stemnila
žalost preobila
jasni je pogléd.

Glásno ti ne pevam,
ko mi lesketaš.
Osamljén na tujem
tiho le vzdihujem:
„Al' me še poznaš?!“

2. Pozdrav.

Med bukovjem smreka stojí,
nad njo se daníca bliščí,
iz gozda pa narod spé k maši,
ki poje se v cerkvici naši.

Oj cerkev in narod ti moj
pozdravov mi prejmi nebroj
in zvezda ti svetla in jasna
in zemlja ti rodna prekrasna!

3. Doma.

Daleč tam doma
jasna lesketá
nad goró danica.
Me li še spozna
svetla zvezd kraljíca
daleč tam doma?

Me li še spozna,
ko iz dna srca
v rodnem kraju krasnem
rádosten, razvnet
v jutru čisto jasnem
ji zapojem spet?

Še spozna me, vem,
ko nad bukovjem
zlata bo svetíla.
Gledal njen bom kras,
ko iz sanj budíla
moja bo se vas.

LEON TOLSTOJ.

Dne 21. listopada 1910 je zamrl sloveči ruski pisatelj Leon Tolstoj. Zaslovel je po mnogih svojih zelo duhovitih spisih, ki jim je pa preveč utisnjen značaj nesrečne Ruske: Svet ni tako grd, kakor ga riše pisatelj Tolstoj in od njega priporočena sredstva niso taka, da bi mogla narode osrečiti. Pravoslavna cerkev je celo Tolstoja izključila iz cerkvenega občestva, in sicer zaradi tega, ker je mož hotel uvesti novo vero. Učil je Tolstoj, da cerkev (tudi pravoslavna) evangelija nikoli ni umela, da ga pa razume on, ter da hoče z evangelijem prenoviti vse družabno življenje in ljudi osrečiti. Govor, katerega je Gospod govoril na hribu osmerih blagrov, naj bo temelj nove vere. Gospod je prisegajmo ne carju, ne državi! Jezus je naročil: „Ne ubijaj!“ Torej ne imejte vojakov in ne vojskujte se!

Pravzaprav pa Tolstoj ne veruje ne v Boga, ne v večnost! Zveličanja išče na svetu, tukaj naj se gradi večni Jeruzalem! V čudeže in prerokovanja, ki jih nahajamo v svetih pismih, ne veruje. Da pa se ustvari raj na svetu ni treba ne cerkve, ne duhovnikov, ni treba pridig, ne postav, ampak treba je le se izogibati hudega in delati dela ljubezni. Tako vero in cerkev je ustanavljal Tolstoj.

Katoličan pa stvar drugače sodi: Ako se na eni strani sklicujemo na Kristusa in njegove nauke, potem Kristusovih besedi na drugi strani ne smemo zametadejal: „Čuli ste, da je starim bilo povedano, oko za oko, zob za zob! A jaz vam povem, ljubite sovražnike in če vas kdo udari na desno lice, ponudite mu še levo!“

Po tem se naj ravna ves družabni red, ponudi zlobnežu drugo lice! Menda ta sanjarija izvira iz socialno-demokraškega pojmovanja, da zločinec ni zločinec, ker je moral delati, kar je delal. Človek je po mislih teh sanjarjev le proizvod razmer, ko bi bilo premoženje enako razdeljeno in vzgoja za vse enaka, bi ne bilo zločinov! Vsled tega zahteva Tolstoj, da se naj nikogar ne kaznuje! Krščanstvo ne potrebuje ne policije, ne ječ. Naj ljudstvo posnema Kristusa in naj odpravi zasebno last, sodne dvore, vojaštvo in državo. Gospod je naročil: „Ne prisegaj!“ Torej ne vati. Kristus pa nas ni učil le ljubezni do bližnjega, učil nas je tudi in naročeval, da moramo verovati vse, kar je govoril on, ako hočemo biti zveličani, učil je, da naj poslušamo cerkev, naj sprejemamo zakramente.

Vsega priznanja je Tolstoj vreden, ko poveličuje v svojih spisih pošteno delo! Delo mu je dolžnost in zdravilo zoper nenravnost; delo je sredstvo, ki naj človeka zveliča! Katoličan pravi: ne zveliča, pač pa pomaga k zveličanju, in da je delo naša dolžnost, to vemo že iz prve strani zgodeb sv. pisma, kjer je Bog Adamu naročeval: „V potu svojega obraza boš zaužival svoj kruh!“

Tolstoj je bil apostol dela ne samo v besedah, temveč tudi v dejanju. Prijel je rad z lastnimi starimi rokami za plug in oral z veseljem domačo grudo.

Franjo Neubauer:

Spoštovanje in prezir.

1.

Vas, ki ste doli v nižinah, spoštujem.
Solnce prodreti ne more v vaš stan,
temno pri vas je, megleno in mrzlo,
vi pa na topli ne morete dan.

Vi bi hoteli topline in luči,
luči duhá in topline srcá,
ali zakleti ste v ječe podzemske,
kruta usoda iz njih vam ne dá.

2.

Nje preziram, ki rojeni v luči
lahko sebi, drugim bi svetíli,
ali luč so pogasíli jasno,
sebe, druge v temo so zavili.

Nje preziram, ki se od zibélke
v žarkih toplih so ljubezni greli,
ali neusmiljenost in mržnjo
v duši nosijo oledeneli.

3.

Vas ne preziram nikoli, ki niste
v svilo odeti in v žamet,
nje pa preziram, ki v glavi oholi
slamnato nosijo pamet.

Vas ne preziram, ki prosite kruha
gladni od praga do praga,
nje pa, ki siti so, ali jim vsaka
dušna je hrana nedraga.

4.

Ni sram te, možak,
ki móčen, krepak
še enega vogla, prelen, ne podpiraš,
drobtine, ki žena ti da jih, pobiraš,
namesto, da služiš vsakdanjega hleba,
ki tebi in ženi in deci ga treba?!
Odvzemi s slabotnih ji ram,
kar moral nosíti bi sam,
da žena te bo spoštovala,
in deca poreče ti: hvala!
Da sebe spoznaš in da cenil se boš,
da lahko porečeš zares, da si — mož!

5.

Še najbolj preziram pa vas,
ki nič ne poznate
molčečnosti zlate,
misleči, da treba vam vsaki je čas
odpirati usta,
pa naj bo beseda vsa prazna in pusta,
naj bodo le pleve
iz duševne reve.
Za delo preleni
ubijate čas dragoceni
z razgóvori, ki so brez misli,
brez resnosti, šale,
pa mislite, stvarce ve male,
da vsákdo imel vas bo v čisli.
A mož in ženičica vsaka,
kdaj nehate, čaka.
Ko jenjate, srečen se vsak
globoko oddahne možak,
vesel, da mu sluh
počije in — duh.

6.

Mož, ki ne spoštuješ vede,
mlatiš prazne le besede,
žene se sramuj,
ženo mi spoštuj,
ki molčí skrbeča,
ki trpí molčeča.

7.

Kritike spoštujem duhovite,
razborite, temeljite;
sebi ostri, drugim so pravični.
Nje preziram, ki napuh jih nebotični
zaslepí, da zaničujejo in psujejo,
ali sámi — ne delujejo.

8.

Bógu se klanjaj,
delaj, ne sanjaj
v slábosti leni!
Delavce ceni:
nizke, visoke,
žuljave roke,
glave misleče,
duše čuteče!

Franjo Neubauer:

Kozakova pesem.

Strune ubira kozak,
poje srce mu in duša,
kònjič ga zvesto posluša,
drug, spremljevalec mu drag.

Nosil kozaka je v boj,
v bitke je dirjal krvave,
priča kozaške bil slave,
gonil sovražni je roj.

Sluša, razume žival,
sladko jo pesem vznemirja; —
kmalu zahrska in zdirja
preko Ukrájinskih tal.

Spev bo kozak odigral . . .
Druge bo strune obiral:
morda za dom bo — umiral,
spev še takrat — šepetal . . .

Četa že zadaj stojí,
čaka v napetosti vroči,
željna, da sulice vmoči
v kleto sovragovo kri.

KOZAKOVA PESEM.

Jutro v Sremu.

Zarja poránila, zgodaj se vzdrámila,
príšla na nébo je, pa se zasrámila.
Zarja, nevestica mlada ti,
kaj ti sveže lice rudí?
Stídiš li fanta se smelega,
dneva veselega, belega,
ki ti prihaja naprot?
In vi, oblaki, odkod?
Kaj ste ponosno v škrlat se odeli
solnčnega kralja poslanci?! —
Kaj ste vzleteli, zapeli
Sremskega polja škrjanci?!. . .

Dneva ne stídiš se zarja — nevesta,
solnčnemu kralju si vsaki dan zvesta,
príhod oznanjaš njegóv.
Ko se pripelje iz morskih valóv,
ko se ti bliža, bledíš,
ž njim se drhteča spojíš.
In vi, oblaki, izginete,
v nič se razblinete,
solnce ko vse veličastno
žarko objame vas strastno.
Pevčki, vi tudi svoj spev dožgolíte,
v žito utrujeni spet se spustíte.
Solnca ponosni pa svit
sam gre naprej zmagovit!

Vetriču.

Pripihljaj, pripihljaj
mojo mládost nazaj,
moje zdravje mladóstno kipeče,
moje zdravje krepkó
kakor v gôrí drevo,
ki ne pláši se vihre besneče.

Ne pihljaj mi nikár!
Zadivjáj kot vihar,
ki očisti ozračje nezdravo!
Na dejanje krepkó
to mehkužno teló
mi prebúdi in dušo sanjavo!

Vrednost življenja.

Če hočeš, da vrednost življenja spoznaš,
ne išči je sredi dvoran razsvitljenih,
ne sredi gostilniških sob zakajenih,
ne tam, kjer uživanja skriva jo laž.

Na njive mi kreni, ki reže jih plug,
na travnike sočne, kjer kosa se bliska!
Tam pravo do néba uživanje vriska,
tam zdravju in delu veselje je drug.

Večer v Sremu.

Žarijo oblaki nad Fruško goró,
kot jasne vodé so razliti.
Tja gori odplavala duša je moja,
po sinjih vodáh se ji hoče vozíti.
Mordá bi tam našla deželo,
kjer žalosti ni in prevar,
mordá jo tam vzame pod varno okrílje
mirú in pokoja vladar.
Mordá bi tam želje počíle,
ki tod se nemirno drvé,
ki temne jih gonijo sile
po krogu vesoljne zemljé.
Ah, mórda so tamkaj deželе,
ki sanja mi duša o njih,
kjer vlada neskáljena rádost,
kjer jok se ne čuje in vzdih . . .

Žaríte, oblaki, žaríte,
tja gori zemljana vabíte,
da tam mu počije srcé! —
A vi že bledíte, ugašate že?!. . .
Že sinje te vóde bledíjo,
že v nočnih se tminah gubijo.
Vrníla se duša prevarana vsa,
zaplákala je razočarana vsa!. . .
Oj duša trpeča, na sinjih oblakih
ne išči brodú,
da v kraj te povede mirú!
Ne išči si tam deželá,
ki sanjaš o njih mi vse dneve,
dežel, kjer ni tuge, ne reve! —
Nad morjem oblačnim je sreča domá!

Sveta Mati Božja.

Iz Davidove hiše
požene kal in diše:
Marija to je Deva,
kor angeljev jej peva:

Devica se rodila
nedolžna, čista mila,
kot angel božji sveta,
brez madeža spočeta.

Marija, svit, milota,
vse zemlje si lepota
in Bog, nebeški Oče
za svojo hčer te hoče.

Ponižna si in blaga,
Marija, cvetka draga,
in Duhu za nevesto
Bog Oče hčer dá zvesto.

Vsled večnega si sklepa
ostala rajsko lepa,
Bog Sin te sam obišče,
da njemu si svetišče.

Močnó, o Mati moja,
gorí ljubezen tvoja,
gorí in ne ugaša,
ko drami srca naša.

Marija, tvoja zarja,
naj srca nam prevstvarja,
naj sveti na okrožja,
Marija, Mati Božja!

SVETA MATI BOŽJA.

Fr. Ločniškar:

Obrtniki.

Črevljar.

Da bi črevljarjev ne biló,
bi hodil človek bos;
pozimi skakal bi tako
kot pod grmovjem kos.

Zato ljudem je modri Bog
črevljarja preskrbel;
bridkosti mnogih in nadlog
ljudi je s tem otel.

Ko v hišo pride modri mož,
vsem radost naredi,
čeravno duh smolé in kož
za nos prijeten ni.

V kotiček stol postavi svoj,
pa delati hiti;
vso vas objema že pokoj,
črevljar pa še bedi.

Patron črevljarjev je Krišpin,
sedaj svetnik častit;
stanú in cerkve zvesti sin
živel je sred kopit.

Od nog do glave poštenjak,
poceni vse je dal.
O, da črevljar bi tudi vsak
sedaj tako ravnal!

Krojač.

Krojač je vsak prebrisan,
ves poln porednih muh,
čeravno težko služi
si svoj vsakdanji kruh.

Ves dan sedi in vbada,
drži se v dve gubé;
zato je suh kot trska,
pa malo krivo gre.

A vendar zadovoljen
je vedno in povsod,
saj njemu ni se bati
nevarnosti, nezgod.

On prve hlačke dečku
za praznik naredi,
in dečkovo veselje
še njega veseli.

Sodar.

Sodarsko življenje lepo se mi zdi,
čeravno pogosto hrbet moj trpi;
krog sodov potujem, nabijam na nje
obroče, da doge se trdno tišče.

Natanko posodo vam jaz naredim,
površnega dela nikdar ne trpim;
s šestilom in obličem vse poravnam,
da vodo držala posoda bo vam.

Kolar.

Vozove in vozičke
znam delati kolar;
s prijetnim delom služim
okrogli si denar.

Pa vendar vse narobe
mi dandanašnji gre,
ko ni voznikov mnogo —
in lepe so cesté.

Pač bilo vse drugače
je to pretekle dni,
po cestah so vozili
in — vlaka bilo ni.

Takrat so polomili
vozniki marsikaj;
sedaj pa vse prevozi
jim vlak iz kraja v kraj.

V resnici se bojim že —
če da mi Bog kaj let —
da slednjič še voziti
začne po zraku svet.

A tega ne verujem,
da bi iznašli kdaj
voz takšen, da vozili
bi ž njim se gori v raj.

Ključavničar.

Lep ključavničar res ni,
ko pri delu se vrti;
ves zamazan v lice —
modre je glavice.

Ključ, tako umetno stvar,
naredi ključavničar.
Ž njim zapremo vrata,
da ni v hišo tata.

Hvalo dajmo mu za vse,
saj je tudi vreden je.
Ker tatov nas brani —
Bog naj ga ohrani!

Lončar.

Prebrisani lončarji
po svetu hodimo,
za nos poštene mamke
pogosto vodimo.

Vsem hvalam gospodinje
zvesto verujejo,
pa drago našo robo
nam odkupujejo.

Da znal bi svet kak hitro
je lonec narejen;
igram se malo z glino —
pa pride lonec ven.

Ožgem ga v vroči peči —
če poči, kaj pač to!
Zamažem ga prav skrbno
da le drži vodó.

To je pa sreča naša,
da dosti je otrok,
ki pridno našo robo
izpuščajo iz rok.

Pek.

Če peka bi ne bilo,
je siromak meščan,
saj njega preskrbuje
s pecivom dan na dan.

Ponoči vse počiva,
le pek še pred pečjo
ukvarja se z loparjem,
da lačen svet ne bo.

Rogljički, žemlje, preste,
pri njem se vse dobi;
čimveč mu jih pojeste —
tembolj ga veseli.

Kovač.

No, če ravno ni drugače,
oberem še kovače!
To je umazan stan —
take barve kakor vran.

Res kovači so črnuhi,
a nikoli ne lenuhi!
Komaj jutro zažari,
že kladivo se glasi.

Pot od čela doli kapa,
kakor meh mu dela sapa;
vzdihov čuti ni nikdar,
vedno krepek je udar.

Če se žeja mu oglasi,
jo v gostilnici pogasi.
Pa kovač je vsak močan —
redko jo zavozi v stran.

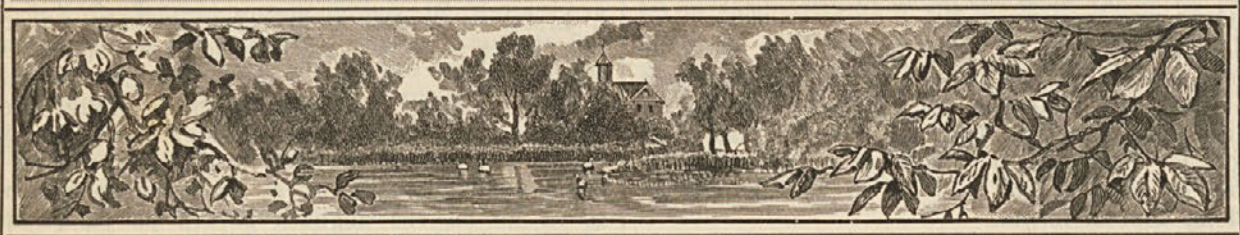

Grogov Groga.

Obraz s slovenskih hribov.

1. Grogova družina.

Dobro ime je odličnejše, kot veliko bogastvo in dobrohotnost, imenitnejše, kot srebro in zlato.
Preg. 22, 1.

Reklo se je pri Grogovih ali pri Grogi. Tako se pravi še dandanes pri hiši. Lahko je umeti zakaj; bilo je namreč pri hiši troje moških, stari Groga, Groga gospodar in mladi Groga ali Grogov Groga. Tako je bilo pred tremi leti in tako je bilo z malimi izjemani od nekdaj. Najstarejši mož v vasi, devetdesetletni stari Balant je pomnil že tri prednike v Grogovi hiši, vse tri Groge. V tem času se je bilo enkrat prigodilo, da je v tistem mesecu Groga umrl in drugi Groga na svet prišel, drugokrat sta bila kako dobro leto le dva, še drugokrat pa nekaj let štirje Groge pri hiši.

Ob tem času toraj — pred tremi leti — so bili trije moški pri hiši; žensk pa dve domači, gospodinja Marjana in hčerka Marjanca, mladega Groge sestra, in dve vnanji, dekla in pasterica.

Sedanji stari Groga se je bil precej mlad oženil; to je bila že navada v družini. Ves čas svojega gospodarstva je bil priden, varčen, pazil je v malem in velikem, da se ni delala nikjer škoda, ne pri hiši, ne v hlevu, ne na polju, ne v gozdu, toda nikdar se ni črez mero napenjal, da bi premoženje množil, kar bi se dalo, bodisi da bi zemljišč prikupoval, bodisi da bi denar na posodo dajal. Kakor je sam ravnal, tako je tudi skrbel zato, da mu družina ni postopala, pa tudi zato, da si ni z nepotrebnim preteganjem zdravja kratila. Nikdar ni pustil, da bi se bilo kako delo le na oplazek in ne do čistega podelalo. Sam in družina bi še bili nemara tu in tam lahko malo bolj usuknili in delo nekoliko prej spod rok spravili, pa kdove kolikokrat bi bilo za to kaj spodletelo; naglica ni prida; zdaj se orodje potrati, zdaj se delavcu v hitrici spodtakne, morda si celo nogo spahne, ali zgodi se še kaj hujšega in ves dobiček, katerega hoče delavec iz ročnosti spraviti, se spreobrne v škodo. — Tako so se morali vsi vesti doma, proti drugim ljudem so pa morali biti postrežljivi in prijazni, kakoršen je bil gospodar. Prepira ni trpel najmanjšega, zato je tudi vse, mlado in staro, rado imelo Grogove. Pred vsem je pa pazil Groga na to, da mu bodo ne le ljudje prijatelji, ampak da si ohrani boljšega prijatelja, kot so mu vsi ljudje skupaj, revni in bogati, kmečki in gosposki, navadni in veljavni, skratka pozabil ni nikdar na Boga. Zimo in leto so molili pri Grogovih zvečer rožni venec, nikdo ni smel pričeti jesti brez molitve, tako tudi od mize ne iti, da bi Boga ne zahvalil za zaužiti dar; ob nedeljah in zapovedanih praznikih, če je količkaj delo dopuščalo, tudi ob sopraznikih so šli razen enega, ki je ostal za varuha doma, vsi k maši, čeravno je bilo v cerkev precej daleč; beračev ni šel ne eden brez miloščine mimo hiše; kar so mu dali vbogajme, o tem so rekli, da je davek, katerega imajo Bogu odrajtovati in radodarnost proti revežem je bila Grogovim bolj sveta dolžnost, kot Bog si ve kako stroga postava. Drugod so se skušali beračev, ki so prenočišča prosili, več ali manj znebiti, posebno, če so se zapored v tisto hišo zatekali, pri Grogovih so pa vsakega radovoljno sprejeli in mu postregli, kakor so mogli; da, več kot to: Ko so postave izšle, da imajo občine svoje ubožce rediti, in da se ima vsak revež, ki po tujih občinah milodare nabira, kaznovati, so Grogovi teh gostov skoraj težko pogrešali, ker jim je bilo v srce zapisano: Kdor katerega teh-le sprejme, mene sprejme.

Sploh je vladal v hiši nek dober duh, duh krščanske ljubezni, katerega spremlja vedno in povsod ona zadovoljnost in sreča, katere drugod zastonj iščeš; zastonj v bogastvu, zastonj v veljavnosti, zastonj celo v vedoželjnosti in učenosti, ker tudi brezbožna učenost ni dosti boljša, kot skopost: več ko učenjak ve, več hoče vedeti, nikdar se pa ne nasiti, kakor skopuh nikdar zlata. Ta duh je podedoval Groga z gospodarstvom in izročil ga je tudi z gospodarstvom nasledniku, mlajšemu sinu Grogi. Starejši sin se je oženil na kmetijo v sosednjo vas, kjer so imeli edino hčer. Temu je bilo sicer Matevž ime, pa v novi domačiji so tudi tega vsi le za Grogo klicali, in on sam se je tudi hitro privadil temu dobro znanemu imenu. Zgodilo se je vse to pred dobrimi dvajsetimi leti, ko se je sedanji gospodar, še le malo črez dvajset let star že ženil in je oče, še davno ne petdesetleten že hotel biti za „starega“ pri hiši. Delal je potem stari še ravno tako kot prej, le skrb za družino, delavce, davke, živino in za red v obdelovanju polja, z eno besedo gospodarsko oblast je prepustil mlademu, da je le dobro dorastel in mogel vse pregledati. Ne more se mu očitati, da bi bilo ravno zelo narobe. Izkušnja pač uči večkrat, da premladi sin slabše gospodari, kot izkušeni oče, vedno, če se nezreli sin upira, ker ga odvisnost v hiši žuli, in se hoče ženiti, ne da bi se dobro zavedal tudi svojih večjih in težjih dolžnosti, ki se mu z večjo prostostjo naložijo; toda mnogo je takih hiš po naši domovini, v katerih ni pravega miru le zato, ker oče, če mu tudi vidno moči pešajo, le ne izpusti gospodarstva. Naj si pa bo to, kakor že hoče, pri Grogovih je bila navada

zgodaj hoditi spati, zgodaj ustajati, zgodaj ženiti se in zgodaj gospodarstvo izročiti.

Novi gospodar je bil očetu povsem zelo enak, če se starost odšteje, tudi po zunanji postavi. Srednjemale rasti, črnih, malo kodrastih las, črnikaste kože je bil s svojimi precej tolstimi ustnjami nekoliko zamorčku podoben. Po obnašanju, poštenosti in pobožnosti se je pa prav po očetu zvrgel in je bil ravno tako kot on povsod na dobrem imenu.

Brati in pisati ni znal, kakor tudi oče ne. Odkod bi se bil pač tudi naučil? Šole za njegovih mladih let še ni bilo in k gospodu župniku so takrat zahajali otroci le toliko, da so se naučili potrebnega krščanskega nauka, ker so morali že v letih prve mladosti pasti, potem pa tudi pri drugem delu pomagati.

Zaradi tako pičle izobrazbe se je pač primerila včasih kaka sitnost, toda od tistihmal se je v domačem kraju obrnila ta nepriličnost na boljše. Dobili so namreč šolo, čeravno se je večina gospodarjev dolgo branila. Ko je bilo poslopje gotovo, so oznanili gospod župnik s prižnice, da morajo prihodnji teden stariši vse otroke od šestega do dvanajstega leta k učitelju pripeljati, da se zapišejo in potem v šolo hodijo. Braniti se ne pomaga, narobe, še kazen bi bilo treba povrhu plačati. Potem so gospod župnik še resno podučili, kako potrebno in dobro bode, če se vsi otroci brati in pisati nauče in to je pomagalo; pripeljali so razen malega števila bolnih vse in že črez leto dni je bilo vsem po godu, da imajo šolo, in vsem, ki so se prej protivili, je bilo žal zato.

K vpisovanju Grogovih otrok je spremila mladega Grogo in Marjanco mati Marjana. Ko pridejo na vrsto, vpraša učitelj najprej dečka:

„Kako ti je ime?“

„Groga,“ mu reče deček.

„Kako se pa pišeš?“

„Saj še ne znam pisati.“

„Kako se pa oče pišejo?“

Tudi ne znajo pisati, je hotel reči, pa mati ga je dregnila in mu pošepetala, naj bo tiho. Od dekleta je zvedel učitelj tudi le krstno ime in poprašal potem mater za priimek. Toda tudi mati ni vedela zanj in tudi za hišno številko ne. To tudi ni tako posebno čudo, saj nikdar in nikdar ni bilo drugače slišati, kot Groga, Marijana, Marijanca in zopet Groga. Morda še celo oče ni vedel vsega tega. Pisal se je za Mlakarja, slišal je pa to ime samo takrat, ko se je ženil, pri oklicih — Jože Groga Mlakar — pa je mislil, da to ni ravno tako potrebno. Še celo učitelju se ni zdelo to kaj posebnega, ker je bil že vajen, da so nekateri vedeli drugačen svoj priimek, kot jim je bil, drugi pa sploh niso poznali drugega svojega imena, kot krstno.

Ker iz zapisanih imen tudi ni mogel najti hiše, je moral učitelj k gospodu župniku. Tačas je mati Grogca, ki je bil rad preživ, svarila, naj se mirno zdrži in nikar ne govori nepremišljeno, drugače se bo učitelju zameril.

Ko se je učitelj vrnil je rekel materi polglasno: „Slišite, Marjana, vaš gospodar se piše s celim imenam Jože Mlakar, to si morate zapomniti.“ In ni se mogel zdržati, da bi se ne smejal nad tem, da kdo še svojega imena ne ve.

„Vsi mu pravijo Groga,“ je odvrnila vsa zmešana.

„Kakšno številko zapomniti tudi ne bo odveč, štiriindevetdeset je,“ je še pristavil.

Tako, kakor je učitelj rekel, je bilo v resnici. Ta zmešnjava se je pa tako-le zgodila: Ko so bili prinesli od Grogovih fantiča — sedanjega gospodarja — h krstu, so prašali gospod župnik kako naj mu bo ime. Botra je rekla: „Saj bodo že gospod župnik vedeli kako je prav.“ Gospod Lovrenc, takrat še le nekaj tednov v župniji, niso zato vedeli, da se drži hiše Grogovo ime tako trdovratno, in so ga krstili, ker je bilo ravno v postu, za Jožeta. Ali potem ni bila botra doma prav sporočila, ali se na sporočilo niso ozirali, to se ne da več dognati, gotovo pa je, da novega domačina niso nikdar drugače imenovali, kot Grogo. Zato so gospod Lovrenc pozneje, ko so se domačih šeg bolj natanko privadili, na to pazili, da je dobil mladi deček pri birmi še Grogovo ime zraven Jožetovega.

Tako je torej zvedel učitelj novih dveh šolarjev imena in jih zapisal. Potem je pa rekel dečku:

„Kadar bom v šoli zaklical Groga Mlakar, boš vsakokrat vstal in razločno odgovarjal, pa bova prijatelja; ravno tako ti, Marjanca Mlakar. Kako se torej pišeš?“ pokazal je s prstom na Grogo.

„Groga Mlakar, hišna številka štiriindevetdeset,“ se je odrezal Grogec tako glasno, da ga je morala mati zopet dregniti. Razločno sem povedal, je mislil Groga sam pri sebi.

„Kako pa ti?“ učitelj je pokazal na dekle.

Marj.“

Ni mogla izgovoriti imena, ker jo je jok silil. Imela je še le sedem let in je bila štiri leta mlajša, kot brat. A bila je tudi za to starost še malo otročja. Morala ji je mati nekaj časa zlepa prigovarjati. Nazadnje je vendar z prav tenkim jokajočim glasom rekla: „Marjanca Lakar.“

Mlakar,“ popravi učitelj, izroči otrokoma vsakemu svoj abecednik in še naroči materi, kdaj naj jih pošilja v šolo in drugo potrebno.

Ko so prišli domov, je poslala Marjana najprej otroka po njunih poslih; Grogec je moral izgnati goveda, Marjanca pa čredo. Potem se je postavila pred gospodarja in rekla:

„Slišiš, Groga, pa tega nisem vedla, da tebi ni Groga ime.“

Groga jo pogleda, ne reče sicer ničesa, pa videti mu je na obrazu, da mu taki pogovori nič prav ne ustrezajo. Marjana pa, kakor ženske navadno, bolj gostobesedna, le ni hotela odjenjati in je z veliko hitrico nadaljevala:

„In potem je rekel učitelj, da bi bila morala jaz tudi vedeti, kako se pišemo, jaz, ki nisem nikdar priimka slišala, in pa hišno številko, pa nista vedela ne otroka, ne jaz, ne učitelj, vsi vkup nismo vedeli, samo gospod župnik so vse prav vedeli. To bi mi bil moral pač povedati, da se pišemo Mlakar in da je hišna številka — te pa ne vem več, pozabila sem jo sama; lej no, otroka to že vesta, stariši pa . . .“

„Mlakar, Mlakar,“ je pritrdil stari Groga, ki jih je poslušal in je pristrigel veliko zgovornost, „Mlakar,“ tako je neki zapisano v davčnih bukvicah in ko so dnine za cesto pobirali, so tudi rekli, da pride dva goldinarja in osem grošev na Mlakarja, in tiste denarje sem moral jaz plačati.“

„Kaj pa je zato,“ pridene gospodar na pol nevoljen, „hišna številka je neki šest menj ko sto. Pa zato menda ne bo nobena reč ne boljša ne slabša, kot bi bila brez številke.“

Grogec je gnal goveda ravno okrog hišnega vogla in je na ves glas zaklical skoz odprto okno:

„Groga Mlakar, hišna številka štiriindevetdeset!“

Malo je manjkalo in bi bil zato tepen.

Prihodnje dni sta začela Grogec in Marjanca v šolo hoditi in sta bila oba zelo pridna. Dobrega pol leta pozneje sta znala že oba gladko brati. Po nasvetu gospoda župnika so vpisali Marjanco v družbo svetega Mohorja, in so dobili knjige, iz katerih je že prihodnjo zimo pridno brala, ne sama zase, kakor Grogec, ampak na glas, da so vsi poslušali, o pustu povesti, kratkočasnice, pesmi ali smešnice iz večernic, ali iz koledarja v postu iz življenja Marije Device. Kadar je bilo kaj posebno zanimivega, so poslušali tako zvesto, da so kar pozabili usta zapreti. Najbolj se je čudil črez tako premembo v hiši stari Groga, ki je hotel celo na „coprnijo“ verjeti, ko bi ga ne bil sam gospod župnik Janez — dobri gospod Lovrenc so se tačas preselili tjakaj, kjer jim je dobro, v boljšo večnost — potolažil in mu zagotovil, da so znali po drugih krajih že zdavna vsi otroci take starosti brati in so se tudi veliko drugih lepih reči naučili. Kako vse drugače je bilo takrat, ko je bil on v tistih letih! Takrat je znalo brati le malo ljudi v vasi in to malo število je bilo v taki časti, da so od kraja k njim po svet zahajali. Če je kdo kaj trdil in mu drugi niso verjeli, ta je vedno vgnal vse, če je le rekel: Šimen na Kalu mi je povedal, v bukvah je zapisano in Šimen zna brati. Zdaj pa tako majhni otroci molijo pri maši iz molitvenih knjižic, tudi doma berô knjige, da še celo tako pisanje znajo prebrati, kakoršno pride od gosposke! In pa koliko novic je zvedel stari oče iz razgleda po svetu, koliko o davkih, o poštni hranilnici, o vojaških rečeh, in še več drugega, o čimur doslej ni prav nič vedel.

Marjanca je hodila še več let v šolo, ker postava to zahteva vsaj do dvanajstega leta. Groga je pa izostal popolnoma že črez poldrugo leto. Ta čas je bil pa tako priden, da se je več naučil, kot mlajši, ki so za njim trgali hlače na šolskih klopeh še po pet, šest let, ves ta čas. Med vsemi najbolj bistre glave in silno ukaželjen je delal učitelju posebno veselje in se je zato tudi naučil marsikaj posebnega po učiteljevem prizadevanju. Slabše je pa ustrezal z vedenjem. Nemiren, ko živo srebro, glasan, jezičen in nepotrpežljiv se je rad sprl z drugimi šolarji, ali kaj potratil, ali polomil, da ga je bilo treba večkrat kaznovati. — Ob vsaki taki priliki so ga doma, če so zvedeli, še posebej okrcali, pa navadno ni pomagalo za dolgo časa, izmislil je vedno novih porednosti.

Sploh je bil mladi Groga, ko je odrastel otročji starosti in se bližal mladeniškim letom, kakor po zunanjem očetu in dedu podoben, tako neenak po svojih lastnostih in posebnostih. Kdor je poznal starega Grogo ali Grogo gospodarja in je prvič zagledal mladega Grogo, je moral brž reči: ta mora Grogov biti. Ravno tisti črnikasti obraz, tisti črni, kodrasti lasje, tisti nekako zatekli ustni. Le postava mu je bila za spoznanje manj tršasta in je kazala, da bode s časom višja kot očetova ali dedova, in pa oči so bile, čeravno tiste barve kot očetove, drugačne videti, ker so se mnogo svetleje bliskale, sicer je bil sin Grogove rodbine od nog do glave. Narobe se je pa pri mlademu, čeravno je bil bolje obdarjen z bistrim umom, pogrešala ona mirnost, pohlevnost in vedno enaka prijaznost, katero so njegovi očetje podedovali drug za drugim. Že kot mlad deček, ki je komaj začel pastirovati, je bil splezal na visoko drevo in vzel iz vej tičje gnezdo, čeravno so mu bili to strogo prepovedali; potem je prišel domov prepozno h kosilu, ves opraskan; tiči so mu tako rojili po glavi, da se je branil moliti, ker je bil le sam. Takrat je bil prvokrat tepen, po vrhu je moral pa še ostati brez kosila. Šiba mu tudi pozneje ni izostajala, seveda vseh porednosti se ni zvedelo. Kdo bi mu bil tudi mogel biti vedno za hrbtom, ker je brez miru švigal z griča v dol, z veže pod strop. Gospod župnik so večkrat, gredoč mimo Grogovih z ramami zmajali, češ, ne bo prida, če se z leti ne pomiri.

2. Grogova domačija.

Nebeški čuvaj vaš vladar,
Pozabil vas ne bom nikdar.
Sim. Gregorčič.

Vasi, h kateri pripada Grogova hiša, se pravi na Kremenicah; toda hiša ne stoji v vasi, ampak kake pol ure hoda oddaljena, na samoti. Vas sama stoji na desnem bregu Vitice, dober četrt ure hoda nad reko. Ob ti visokosti se namreč vleče strmina nekaj kilometrov na dolgem, da so tla skoraj ravna in se lahko obdelujejo v njive in travnike. Nad vasjo se dviga zopet strma gora, nerabna za obdelovanje in služi vaščanom le kot gozd, pašnik ali kot praprotnice. Na obeh straneh vasi, blizu pol ure daleč ste še dve vasici podružnici, Gorenja vas in Dolenja vas, obe spadajoči k Kremeniški župniji, ker je tako daleč zemlja enako ugodna za naselbine. Onkraj vode se delajo ob nadolu tudi take police, kakor na Kremeniški strani, toda vasi ali večje skupne naselbine tam ne more biti, ker se vsak dober streljaj tla z hudournikovo strugo pretrgajo, ter tako cela plat doline v predale razdeli. Na vsakem takem griču med dvema strugama je posamezna kmetija ali kočarija; ti griči se potem imenujejo po lastnikih ali pa narobe, kakor Tičnikarjev, Petelinov, Prikrajinski, Grintovški grič in tako dalje, in enemu teh gričev, skoraj nasproti Kremenicam se pravi Grogov grič, lastnina našega Groge. In ta grič kaže tako prijazno lice kot bi bil nalašč za tako prijazno družino zrastel iz Vitlice.

Oj ti prekrasna Vitliška dolina! Res da nima široko listnatih vinogradov, ne prostranih plodovitih poljâ; nima ponosnih gradov, kakoršni se šopirijo ob deroči Dravi ali po Dolenjski strani, ne belih mest, kakoršna so prisedla ob bistro Savo, ne rajske krasote Bleškega jezera; tudi ne divje razpokanih skalnatih velikanov, kakoršni spremljajo temnozeleno Sočo od njenega izvira daleč proti morju, velikanov, pred katerimi navdaja sveta groza človeka strmečega nad mogočno roko, ki jih je naredila. Res da vsega tega tam ni, vendar ima svojih lepot, katerih nikdo ne pozabi, ki jih je videl. Če ti je pa tam zibelj tekla in se ti je bilo ločiti, moral si s pesnikom živo čutiti:

Oj z Bogom domovinski svet
Oj z Bogom ti planinski cvet,
Nebeški čuvaj vas vladar . . .

Če se napotiš od ondot, kjer se izliva Vitlica v večjo reko, navzgor, greš najprej mimo bobnečega slapa. Iz višine padajoča Vitlična voda kipi iz globočine kakor lahek prah in vzdiguje belo peneče oboke, kakor bi bili iz kamenja zidani, solnce pa vliva na vodene stolpe mavrične barve in spreminja kaplje v živo blesketajoče drago kamenje.

Od tod navzgor se pomiri Vitlica in teče počasi, čeravno bi človek sodil po močnem šumenju, da mora biti deroča; šumenje je le slišati, ker pluska voda ob kamenje, s katerim je reka kakor posejana.

Dolina ostane kake dve uri daleč široko odprta. Tako daleč segajo tudi vasi, blizo po pol ure saksebi. Od tod se pa stisne dolina, gore molè na obeh straneh proti nebu, večjidel strme kakor malo nagnjene deske, tako tesno skupaj, da se vidi le ozek izrezek obnebja. Zato pa tudi štiri ure daleč ni vasi ob cesti, le redko se vidi samotna koča. Vendar kraj ni zapuščan. Večkrat zagleda popotnik vrh košato obraščene gore, prav na robu, belo cerkvico, zdajpazdaj zavije lepo posuta vozna pot v stran, znamenje, da je večja naselbina vrh gore ali od zadaj, zdaj se vsuje v Vitlico iz te, zdaj iz one strani potok, iz stranske dolinice se pa bližči kupček hiš, ali pa velik kotel obdelanega polja, ali zelenih senožeti. Marsikateremu teh potokov dela družbo glasno šklepetajoči mlin, in kjer je mlin, tam morajo biti tudi ljudje. Nedaleč pred Kremenicami se razcepi cesta na dva pramena, katerih prvi pelje na levo, v trg Žrjalovo, drugi pa naravnost naprej ob Vitlici, pod Kremenicami, mimo brvi, črez katero se hodi na Grogov grič. Na brvi stoji ovenčan kip svetega Janeza Nepomučana, kakor bi hotel reči: „Če greš k Grogovim, le ne govori preveč, če se jim nočeš zameriti.“

Še uro hoda dalje, že blizu Vitličinega izvira pozdravlja popotnika iz hribčeka romarska cerkev, do katere pelje devetindevetdeset stopnic. Po teh stopnicah hodijo romarji, ki prihajajo od blizu in daleč na božjo pot, večjidel po kolenih do cerkve, izprositi si milosti pri Prečisti.

Koj za Grogovim gričem stoji v vodi, tu še tako plitvi, da se lahko prebrodi, silna skala, tako velika, kakor nobena hiša na Kremenicah. Vse kaže, da se je bil enkrat kos gore odtrgal in je padel v Vitlico. Pravljica pa ve o ti skali to zgodbo:

Ko so bili našli na tistem hribčeku čudodelno podobo Marije Device, je takoj zaslovela daleč na okrog in sklenili so, zidati tam cerkev. Vsakdo, ki je priromal tu sem, je moral seboj prinesti kamen in samo iz takih prostovoljnih bremen naj bi se postavila cerkev v čast Materi Božji. Nosili so več let in že je bila cerkev skoraj gotova. Kar prinese po Vitliški dolini še kamen orjaška deklica, ki je bila tako velika, da je stala z eno nogo nad Kremenicami, z drugo na Grintovškem griču in tako stoje iz Vitlice vodo pila, kamen, tako velik, da bi ga dvajset vôl ne bilo moglo prepeljati. Za Grogovim gričom jo sreča romar in jo vpraša:

„Deklica, kam neseš silno breme?“

„Za hišo Zveličarjevi Materi, hočem ta kamenček podariti,“ pravi ona.

Romar ji pa pove, da se ravno vrača od tod kamor je namenjena.

„Zjutraj sem se napotil tje,“ je rekel, „in oprtal sem kamenj. Vsi so mi odsvetovali in mi rekli, da ne pridem živ tjekaj, ker sem bil v prsih bolan, za smrt bolan. Res težko sem donesel, pa glej, kako me je obdarila sveta Mati za trud, vračam se zdrav ko riba! Toda že krije streha lepo cerkev, zadnji kamen sem prinesel.“

Žalostna, da pride prepozno, je odložila na to vest kamen na mostu, kjer še zdaj stoji in je odšla. Nikdo je ni več videl. Še danes kažejo domačini popotniku gladko izdolbljeno mesto jerbasove velikosti v skali, in pravijo, da je stala s tistim koncem skala na glavi orjaške deklice.

Kje da je pravzaprav ta Vitliška dolina in Kremenice, utegne morda kdo prašati. Na zemljevidu se najdejo; na tistem zemljevidu, katerega imajo vojaški višji za vojsko, da najdejo vsak kot, če bi bilo treba, je celo Grogova hisa in brv do njegovega griča in še kaka manjša reč s pičico zaznamovana, toda imena so drugačna. Pravih imen pa nočemo povedati; saj ni, da bi moral vsakdo gledat hoditi, ali pa da bi kak neotesanec celo s prstom na Grogove kazal in bi se morali pošteni ljudje sramovati.

Toda vrnimo se vendar k Grogovim.

Grogova domačija je srednja kmetija. Na Kremenicah ločijo ljudi po njih premoženju na šestero, to so: veliki, srednji in mali kmetje, veliki im mali kočarji in gostje, kolikor imajo parov vôl, ali kočo z zemljiščem, ali samo kočo, ali pa še te nimajo, da jim je za malo letno mitnino v tuji koči stanovati, ali, kakor pravijo, gostovati. Torej srednja kmetija je kmetija z enim parom trdnih vôl in z enim parom junčkov za lažje delo, ki mora popolnoma dorasti, predenj večja vola prodajo.

Hiša gleda kakor začudena ženska z visoko ruto na glavi črez Vitlico. Na licu pa ni nikakega vhoda, tudi ne odzadaj, pač pa na obeh straneh vrata, da se lahko od ene strani v hišo pride in na drugi odide. Pri sprednjih večjih vratih vodijo lesene stopnice v gornji del hiše; pod stopnicami stoji velika omara, v kateri se hrani vsakovrstno železno orodje, sekire, tesla, verige, žatlake, rovnice, krivatice, motike, srpi, žeblji, kladva, in sto drugih reči, kolikor treba, v lepem redu.

Sredi veže stoji široko ognjišče, pod njim votlina, pepelnjak; kadar se ta votlina napolni, strosijo pepel po travnikih. Ognjišče se le malo rabi, ker kuhajo tudi poleti le v peči, v katero se lahko pogleda ob sprednjem robu ognjišča, kakor veliko duplo. Pravijo, da v peči manj drv pogori in na peči je treba večkrat kaj posušiti: zato izpolnjuje ognjišče svoj poklic le, kadar smodijo, ali perilo žehtajo. V kotu stoje burklje, loparji in mahovo omelo, v omari pa, ki je koj zraven v steno vzidana, dolge vilice, kuhavnice, zajemalke, matuči in kar je drugega potrebnega kuhinjskega orodja.

Na ognjišče se naslanja velik vzidan kotel, ki vsak večer prav debelo žlobodra živalim na veselje, ki drugo jutro pojedo, kar se je predvečer skuhalo. Zadnja polovica veže je od zgoraj na obok zidana, pod obokom se pa vidi vrsta drogov, od dima do cela počrnenih. O božiču visi na teh drogih nekaj, česar se hišni maček kar ne more nagledati, namreč dolge vrste mesenih klobas, stisnjenih želodcev, jetrnic, krač in druge take robe.

Iz veže je na obe strani po dvoje vrat, na eno stran v glavno izbo in malo sobico, ki imate tudi med sabo prehod na drugo stran v dve shrambi. Glavna izba ima na dva kraja po troje, precej majhnih oken, drugim dvem stenam so pribite klopi. krog peči celo dve po vrsti; v kotu za mizo visi podoba Križanega, ob stenah podobe svetnikov, na steklo slikane, že zelo stare, kar kdo pomni, vedno tiste, in ravno tako stara ura z velikimi rdečimi rožami na čelu; druge šare je po izbi tudi dovolj, ob vsakem letnem času drugačne, po zimi viter, količev, košev, kolovratov, po leti pa poljedeljskega orodja. Mala sobica zraven, iz katere se vidi črez Vitlico, kakor iz sprednje izbe, je gospodarjeva spalnica. Shrambi iz veže se rabite, prva za zelne kadi in svinjsko kuho, druga pa za mleko, skuto in maslo. Od zgoraj ste še dve podstrešni sobi — ne celo nadstropje, ker to bi preveč davkov pobralo — prva spalnica za deklo in Marjanco, druga za mladega Grogo.

Sploh nima hiša nič kaj posebnega. Večina Kremeniških hiš je Grogovi zelo podobna. Zidali so jo morda pred več kot poldrug sto leti, pa je še trdna; štiri čevlje debeli zid se ne posuje tako kmalu.

Hlev je od malih hišnih duri nekoliko v grič nazaj potisnjen, da se s hišo le na enem voglu malodane dotikata. Koj pri tem voglu je vdelana linica, ki se odpira in zapira. Tu notri vsipajo krmo svinjam, ne da bi bilo treba v hlev hoditi. Take linice so tudi podolgoč skozi in skozi pred skednjem in za njim; pri teh se pa govedi spušča klaja v jasli. Ostali prostor med skednjem in med koncema teh linic se napolni vsako leto celo do stropa s slamo in senom.

Ponosno po koncu spet stoji pred hišo kozolec; precej višji kot hiša ali hev; osem zidanih z apnom pobeljenih stebrov se kaže kakor osem nog velike živali. Ta je, kakor vsa druga poslopja s slamo krit. Pač ni gosposka streha, ustreza pa bolje, kot opeka; po zimi nekoliko greje, po leti brani vročini, da še ne govorimo o stroških.

Na spodnjem delu polja je največ sadnega drevja, zato stoji tam sušilnica za sadje, katero v jeseni, če količkaj drevje obrodi, več kot mesec dni neprenehoma kurijo. Pod poljem leže precej strmi travniki, katere kosijo po dvakrat na leto; obe košnji, pomladno seno in jesensko otavo spravijo v svisli blizo brvi črez Vitlico, ker bi na hlevu ne bilo prostora; spomladi kadar poteče krma v hlevu, jo prevozijo od tod po vožnji proti domu.

Po samotah mora vsak vse sam imeti, kar imajo v vasi vsi ali vsaj več gospodarjev skupaj. Zato imajo pri Grogovih tudi sušilnico za lan, dva sežnja visoko okroglo peč, zaradi ognja kak streljaj daleč od kozolca. Zato se najde pod streho ne samo navadno orodje, kakor cepi, grablje, vile, ampak tudi kovaški meh in drugo kovaško orodje, mizarsko, tesarsko in zidarsko pripravo, vsako na svojem mestu. Če se kaj malega stre, odkod bi se brž dobil rokodelec? Za silo se pa le popravi, če je orodje pri roki.

Goved je v hlevu zraven dveh parov volov po štiri krave, kaki dve junici in dvoje telet, skupaj navadno po dvanajst repov, včasih eden več ali manj. Nekdaj so imeli koze, zdaj jih pa ni več, ker jih je dežela prepovedala. Ovac je bilo včasih tudi do sile, zdaj jih pa sami opuščajo, ker pravijo, da kakor koze več škode delajo, kot koristi; prav ima dežela in prav imajo gospodarji. V svinjaku kruli navadno po šest do sedem svinj, navadno po dve na leto za prodaj, in po dve za smodišče.

Petelin vodi krog hiše kako dvanajstino kokoši. Če vzamemo v misel še pesa Turka, poznamo vse živo pri hiši, k večjemu bi znala biti se kje kaka miš, ki se sicer redko najde, ker je tudi muca pridna, kakor vsa družina.

Polje je pripravno za obdelovanje, ker se drži vse skupaj in je čisto pri domu; zategadelj so po samotah na boljšem, kot vaščani. Koliko ga je, to bo posnel prijazni bravec iz pridelka: osemdeset do devetdeset mernikov belega žita, štirideset mernikov črnega, trideset mernikov turšice, krompirja, zelja, fižola, graha, prosa, repe in korenja, kolikor domačija potrebuje; semenske detelje se tudi proda včasih kak stot.

Za travnik pod poljem že vemo. Treba je nam poznati še senožet.

Koj za hlevom gre grič zelo strmo po koncu, da je moč navzgor le po stezi, ki pelje po gozdu v gostih rajdah. Na desni in levi poslopja je gozd, naravnost od hleva navzgor pa ozek, po sredi nekoliko odrt kos trate, kakor zelen trak, komaj kakih trideset korakov širok, zato pa tako dolg, da se zdi na vrhu skoraj le kot nit, čeravno ni nič ožji, kot spodaj. Po stezi se porabi navzgor kake pol ure, ker se v hrib ne more posebno naglo stopati. Vrh te strmine se grič nekoliko uleže, prav kakor Kremeniško polje, spočetka celo v ravan in se polagoma zopet vzdiguje. Dokler strmina še ni prehuda, je tod lepa senožet, ki meri kaka štiri orala.

Vožnje poti ni od tod do doma in steza je zaraščena z tako gostim grmovjem, da se breme ne da po nji prenesti, ker gošča mora nosaču seno populiti do zadnje bilke. Kako neki spravijo seno tje doli?

Kar ni obdelanega polja ali senožeti, je košat gozd po vsem Grogovem griču. Le najviši vrh je gola skala. — Nikdar niso prašali, kako je ravnati s smrečjem, kako z bukovjem, kako s hrastjem in vendar je bil Grogov grič, kar kdo pomni, najlepše obraščen. Seveda tudi niso nikdar hoteli iz gozda spravljati več dobička kot ga je bila ravno prilika. Drugod zadnje leta kaj neusmiljeno sekajo; če bo šlo dolgo tako, v Vitliški dolini bo kmalo odpela gozdu sekira smrtno pesem. Stari Groga vedno pravi, da mu je, kot bi njega ranil vsak udarec, ki se sliši iz gozda.

O, da bi vsak slovenski gospodar dvakrat in trikrat premislil, predenj načne negoden gozd! In če ga načne, da bi dobro odmeril, koliko ga sme brez velike škode posekati in da bi posekano pogozdil z vso skrbjo koj prva leta! Saj gozdi so deželi pljuča; iztrži pljuča in drugi udi, polja, travniki, pašniki morajo zamreti. Ne le stelje boš pogrešal, in drv za kurjavo in tesanega lesa za poslopja, tudi drugod ti ne bo ničesa več zrastlo. Česar ne bodo pobrale povodnji, to bo vničila burja, česar ne bo vgonobila suša, to bodo nevihte in toča pokončale. Naj bi bil učitelj žalostni Kras, nekdaj res prava krasota in vzgled rodovitosti, zdaj le še kamenito morje! Učitelj, ki bo vsakogar prepričal, kdor doživi, bode ravno tisti Kras, če se kdaj posreči, ga zopet do cela pogozditi.

Še eno lepo lastnost ima Grogova domačija, lastnost katere ni videti na poslopjih, tudi ne na zemljiščih ali kje drugod, pač pa v zemljiški knjigi: nezadolžen je. Stari Groga, njegov oče, njegov stari oče in prejšnji predniki, vsi so se bali dolga kakor kužne bolezni, dobro vedoč, da dolg zajema zraven delavcev iz vsake sklede, pri delu pa nič ne pomaga. Po njih se je ravnal tudi sedanji gospodar, odkar je izplačal, kar mu je bilo bratu Matevžu odšteti. Samo enkrat ga je privilo, ko še ni dolgo gospodaril. Letina je bila do konca slaba, malo da ni bilo treba blaga kupovati, sadja ni bilo prav nič, goveda ni kazalo prodati, še žena je bilo hudo bolna; denarja za davke, podplate in druge potrebe ni bilo pri hiši, skoraj bi že soli ne bilo več. Takrat je šel k bogatemu Čerinu v Žerjalovo in mu je povedal, da bo treba na posodo jemati. Stari Čerin je bil sicer tudi kmet, obogatel je pa s trgovino. Štirideset let je kupčeval z vsemi pridelki; pokupil je vsako leto surovo in posušeno sadje, žito, teleta in drugačno blago in je spravljal to blago do železnice. Krivičnega dobička pa ni nikdar delal, mož je bil poštenjak od nog do glave. Komaj je zvedel, kaj Grogo tišči, mu je brž pristrigel besedo: „Le povej, koliko ti je treba, sto, dvesto, tristo, obresti ne boš plačeval,“ in je že držal debelo usnjato listnico v rokah. Groga je potreboval pa le štirideset

goldinarjev; kar bo več treba, je rekel, to bo za slanino in drugo svinjino potegnil. Čerin mu jih je prištel.

Prihodnjo jesen je prodal Groga dobro pitana vola in hotel denar vrniti. Stari Čerin je ta čas umrl in njegov sin ni hotel štiridesetih goldinarjev, češ, da ne ve zakaj. Vedel je sicer, pa ranjki oče je bil nalašč naročil, naj ne jemljo od Grogovih nikakega vračila.

Od tistihmal ni poznala več dolga Grogova hiša. Take bi bile lahko tudi druge kmečke hiše, pa kako, ker skoraj ni koče, kjer bi se črez leto ne pokadil z tobakom velik denar; Grogovi pa ne poznajo te potrebe; skoraj ni koče, kjer bi se ne kuhala dan za dnem ničvredna kava, pri Grogovih jo imajo k večjemu za bolnika.

Sploh niso bili na Grogovem griču nikdar prijatelji novotarijam. Ko je prevzel sedanji gospodar domačijo, je moral o mlatvi vsak večer ves truden žito veti z vevnico pozno v noč, da je bil skedenj drugo jutro zopet prazen. In pa kako hudo delo je bilo to, venomer z roko metati in v gostem prahu bi se lahko zadušil! Čistilnico ga žito je še le potem kupil, ko se je za gotovo prepričal, da bo res toliko odlegla, kolikor stane. Vse drugače mladi Groga. Prebrčkal je vse polno knjig, časopisov in oznanil, marsikaj je bral le na pol in kjer je zvedel za kak nov stroj, bodisi za oralo, brano, sejalko, stiskalnico, slamoreznico, mužgalnico ali kar si bodi, koj je hotel, da se napravi. Toda vse ni za vsakega. Oče in stari oče sta se branila stvari za drag denar kupovati, katere bi po goratem zemljišču malo ali nič koristile. Samo pri eni reči je Groga užugal: mlatilnico so kupili za celih sto godinarjev. Seveda so jo prej že drugi, dobro izkušeni gospodarji imeli in jo vsakemu priporočali. Vse kaže, da cepov tudi Grogovi ne bodo več imeli.

Žitna čistilnica in mlatilnica ste edini stvari kateri je prinesel napredek v Grogov skedenj, vse drugo je še tako, kakoršno je bilo pred sto in več kot sto leti.

3. Ob košnji.

... Da v letih nerodnih
Okrogle sem pel.
Val. Vodnik.

O svetem Jakobu je bilo pred tremi leti. Mladi Groga je prekoračil sedemnajsto leto in je že tri leta sem vsako leto delal zraven odraslih mož. Še več, povsod je bil med prvimi po pridnosti in posebno po spretnosti. Tudi Marjanca je imela pasteričje leta že za sabo in je bila ne malo ponosna, da so jo klicali za manjšo deklo. Saj je tudi že od pomladi sem sadila, plela, žela, turšico in krompir ogrebala, svinjam kotal kuhala in opravljala vse druge ženske opravila, katerim ni ravno treba močnejše roke.

Pri Grogovih so že poželi in snopje v kozolec naložili. Tudi so že posejali belo strnišče, kar ga je bilo odločenega ajdovi setvi. Košnja je bila na vrsti. Kakor sploh večkrat med letom niso mogli izhajati z delom sami domači, tako ob žetvi, ob mlatvi in še druge krati, tako tudi ob košnji. Najeli so vsako leto po štiri kosce in od sosednega Grintovčana sta prišla dva prostovoljna. Z domačimi jih je bilo torej navadno po devet. Z Grintovško hišo so bili od nekdaj tako dogovorjeni, da so po dva kosca zamenjevali; kadar so pri Grintovških kosili, sta šla dva Grogova kosca k njim in narobe. Te stare navade ste se držali obe hiši tako vestno, kot bi bila vknjižena.

Takih vkoreninjenih navad je krog Kremenic mnogo in vsakdo bi se kesal katero opustiti. Od ene hiše hodijo nekaterim vaščanom vsako leto prikleniti, kadar navzgor vozijo, zato dobivajo koline ob smodiščU; enemu vsa vas pomaga, kadar drvari, po več hiš skupaj, kadar sadje spravlja; tretji zopet zvozi, ker ima delavno živino blizo praprotnic, večini kmetov praprot na dom, zato pa dobiva brezplačno škope, kar je potrebuje; skoraj vsaka hiša odmeri nekaj določenega sadja ali drugega pridelka redno gospodu župniku, gospod župnik jim pa kake pisarije oskrbe in jim opravijo posle pri gosposki in sto takih reči, ki se vse zgode, kot bi bile strogo zaukazane, dasi so vse le prostovoljne. Nikdo ne računi, ali je več vredno, kar daje in podela drugim, kot to, kar mu drugi pomagajo in vsem je ustreženo. Ko bi vse te navade naenkrat opustili, marsikateri Kremeničan bi si ne vedel pomagati, bi trpel mnogo škode.

V soboto zvečer so Grogovi vse pripravili, da se ne bo tratil v pondeljek najboljši čas zgodnjega dne. Tri kose je sklepal mladi Groga; kosci, ki še le pridejo, morajo vsak svojo koso seboj prinesti, kakor vnanja žanjica svoj srp. Stari Groga je očistil oslenike, jih napolnil z vodo, v vsakega je oslo vtaknil in s travo zamašil; če je bil pri kateremu državec odtrgan, ki se obesi za pas, ga je naredil iz deščice, zvrtal in z jermenom privezal. Gospodar je pripravil grablje in pri nekaterih nekaj zlomljenjh zob vbil; zraven njih je položil vile, klepišče, dve vrvi za senena bremena, in sodček za pitno vodo, katerega je poprej še namočil in nabil. Tudi ženske so pripravile vse potrebno, ker opoldne morajo koscem, kar jim skuhajo, v senožet nesti in Bog ne daj, da bi kaj pozabile! Kako je bilo hudo prenašati zbadanje in smeh, ko so bile enkrat žlice pozabile!

V nedeljo zvečer je prišel Grintovčan k Grogovim v vas. Že dolgo se ni menil z nobenim Grogovih, vendar je vedel, da bodo imeli drugi dan kosce. Daleč ni ravno do Grintovca — komaj četrt ure hoda — zato se pa močan glas lahko sliši od hiše do hiše, če ne vleče ravno hud veter nasproti. V soboto je pa slišal Grintovčan koso klepati, prvo, drugo tretjo in je sodil po pravici, da ni tolikega klepanja drugače, kot ob košnji. Pod noč je pa šel k sosedu zato, ker že dolgo ni bil več tam, potem zato, da za gotovo zve, bodo li imeli kosce ali ne in pa tudi zato, da bodo Grogovi za pomagalca bolj gotovo vedli.

Gospodarja je našel pred hišo na klopi sedečega.

„Bog daj dober večer,“ ga je pozdravil.

„Bog te sprimi,“ odzdravi Groga.

Če ni ravno sile za delo — in ob nedeljah je ne sme biti — na Kremenicah ne velja za posebno moško, če prišlec koj o tem govori, po kar je prišel.

„Tako vreme je nam kmetom po godu, je-li Groga? Kaj za to, če nam znoj teče po obrazu.“

„Vreme pa vreme,“ pravi Groga, „ko bi bilo pri nas le še nekoliko več delavne moči. Odkar nimam več hlapca, ni ne števila, ne moči.“

„Se bo že popravilo s časom, nemara s kako ženitvijo.“

Premodra ni bila ravno ta tolažba, ker težko da bodo hlapca priženili. Grintovčan si je prižgal pipo, in zopet pričel: „Kadar se bóste pri hiši zopet ženili, vam pač ne bo treba do Žerjalovega hoditi po mlado gospodinjo.“

Groga je namreč pripeljal svojo ženo iz Žerjalovega, zdaj so pa imeli na Grintovcu Tinco, dekle

skoraj tiste starosti kakor mladi Groga. Tako nekaj je mislil sosed, in tudi Groga je razumel, kam pes taco moli, pa se ni rad menil o neubogljivem Grogi.

„Vojaščine se bojim," je rekel, „prej so vsakemu pustili edinega sina, zdaj pa vse od kraja pobirajo, če so doma še tako potrebni."

Ta je pa žaltova," je pritrdil Grintovčan in zasukal govorico na druge reči.

Možavala sta še delj časa o govedih, o mlatilnici, o sadju in o kupčiji, le o košnji ne. Pri odhodu je Grintovčan samo tako po vrhu pobaral:

„Jutri boste pa gotovo zgodaj pričeli?"

„Kaj pa da, kaj pa da, zgodnja ura, prava ura."

„Lahko noč, Groga."

„Bog daj zdravje."

Za domačega se je kratko vprašanje glasilo ravno tako, kot bi bil rekel: Midva s hlapcom bova med prvimi kosci pri vas.

In res sta jo primahala s koso črez rame, ko so še le manjši tički peli, kakor pravijo, če hočejo reči ob prvi zori. Koj za njima pa pridejo, čeravno od treh strani, vendar skoraj hkratu Andrijačev Matic in Kočanov Tine iz Kremenic, Boštjan za Lomovjem iz Gorenje vasi in Jernejec spod Kala od sosednega griča od druge strani, kakor Grintovčan.

Vsi so bili nekoliko manj delavno oblečeni, kakor k drugačnem delu; saj košnja je snažno delo, pri katerem se obleka ne opraši in ne oblati. In pa še nekaj prazničnega so imeli na sebi, namreč vsak svoj šopek rož za klobukom, še celo staremu Grogi je štrlelo sokoličevo pero črez klobuk.

Košnje so se lotili teš. Kdo bo tudi že jedel, predenj je še solnce prav izšlo in predenj je še kaj zaslužil? Načeli so jo na tistem ozkem pasu koj za hlevom, nekaj časa brez reda, pozneje so se po uvrstili, tako kakor v stopnjice, da je bil vsak za nekaj korakov za prejšnjim in za toliko, kolikor daleč sega kosa v krogu, bolj na desno. Prvi je bil mladi Groga, ki je vedno vse vhitel, zadnji njegov stari oče, ki je bolj na to pazil, da se čisto pokosi krog grmovja, kot na to, da ima kosa široko pot. Veselo je pela kosa hšc, hšc po devetkrat na vsak mahlej, in devet koscov je bilo korajžnih, kakor bi bili na ženitovanju. Ko so toliko postali, da kose obrišejo, so zavriskali na vse grlo, da se je vrisk razlegal po hribih krog in krog Kremenic. Vsa dolina mora vedeti, da Grogovi kosijo in da so dobre volje. Starega Grogo so prijemali, prav resno držeč se, zakaj da ni z drugimi zavriskal, in on je trdil, da je tudi pomagal, kar je mogel; res pa ni bilo, le usta je bil odprl in se delal, kot bi na vse pretrganje vriskal.

Kdor ogleduje te na pol praznično opravljene delavce, ki so kakor snubači z šopki okinčani, in ki zaporedi vriskajo, zdaj ta, zdaj ta, zdaj pa po več njih skupaj, ta pač ne vidi, da je to najtežje delo vsega leta, čeravno se kosec skoraj ne gane. Le gornji život se giblje za spoznanje in noge se prestopajo vsak mahlej čisto neznatno, vendar boli kosca zvečer črez pas zlasti če košnje ni kaj prida vajen, tako hudo, kot bi bila vsa koža črez trebuh ranjena. Na to pa ne porajtajo in so ves čas veseli, ne le na videz, ker je navada vriskati in klobuke s šopki kinčati, ampak v resnici. Kolikor utegnejo, se menijo le o norčijah, vsa govorica je polna šale in burke. Koliko pa tudi gre delo lepše spod rok, koliko spretnejši je vesel človek, kot čmeren! Zadovoljen s tem, kar je opravil, se vleže kosec zvečer, zdrav kot riba vstane zjutraj. Kako grdo je pa videti čmernega delavca! Vsaka reč mu je zoperna, nad vsem in sam nad sabo se jezi, povsod se opoteka in brez potrebe ustavlja, delo ne gre spod rok in je dolgočasno; od daleč je poznati, da ne marajo zanj ne ljudje, ne Bog. Na Kremenicah takega že celo ne marajo.

Okoli sedme ure, ko so prikosili skoraj do srede tistega pasu, so klicali izza hišnega vogla h kosilu.

„Juujhuhu, ujjuhuhuhu!"

Obrisali so kose in izginili na desno v grmovje, da gredo po stezi domov. Gredoči so se z Zalomovškim Boštjanom šalili, kar ni bilo ravno težko. Boštjan sicer ni bil ravno neumen, le malo neroden v govoru, zraven tega pa sladkosnedež, ki je zelo rad kaj dobrega pojedel, zato so ga radi imeli za „pepeta."

„Boštjan," mu je rekel Grintovški hlapec, „pri kosilu bo ješpren natlačen z jetrno klobaso in s prešičjim uhom, to ti je nekaj dobrega."

Boštjan bi se bil rad hudoval, pa ni mogel, ker ni pravih besed našel.

„Odkod pa to veš?" je vprašal nekam jezno.

„Zjutraj sem videl Marjano, ko je klobase rezala, tisti veliki leseni krožnik je bil vrhan takih lepih kosov, ki le sami pravijo, jej me."

Mladi Groga, ki je bil najviše prikosil, pa ni hotel zadnji biti. Užgal jo je kar po strugi in je moral, da ne pade, tako dirjati, da se še spodaj ni mogel vstaviti, ampak loputnil je z obema rokama ob skednjeve vrata, če ne, bi bil z glavo ob steno telebil. Komaj da so prišli drugi kosci do steze, je bil že doma.

Mati še za hišnim voglom stoječa, ga je posvarila:

„Mar bi bil šel po stezi, saj ni tako daleč!"

„E, čemu," je odvrnil malomarno skoraj brez sape, „čemu bi tako polževo lazil, do kosila moram še poklasti," in zginil je v senik nad hlevom, ne da bi bil hotel dalje poslušati mater. H kosilu je tudi res prišel z drugimi kosci vred, hlapel je pa še vedno, kot bi bil zato plačan.

Po kosilu so morali koj zopet na delo. Vsako leto so dopoldne prikosili dovrha, zato je treba podvizati, ker ne smejo zaostati.

Nekateri vnanjih koscev so pričeli tožiti, da kose ne režejo več posebno, zato je gospodar kratko ukazal mlademu Grogi, naj gre klepati. Dobro je vedel in dobro so vedlli tudi drugi kosci, da Groga, čeravno najmlajši med njimi, najhitreje in najboljše skleplje. Odgovoril ni ničesar, ubogal pa tudi ni, in še potem ne, ko ga je Grintovčan še enkrat naprosil. Rekel ni nikdo ničesa, v mislih se je pa vsem za malo zdelo, da je tako trmast. Še le, ko je Grintovčan klepišče v tla zabil, da bi sam klepal, je prišel Groga bliže mrmrajoč, da je tako klepanje neumno in je izpulil klepišče zopet iz tal.

Prebrisan je Groga res bil, in ni slovel po krivici blizo in daleč za takega. Klepati ga ni nikdo učil in tudi v knjigah ni našel takega poduka, vendar je znal ta posel vse drugače, kot drugi. Navadni klepar se je vsedel na ravne tla, je zabil klepišče med kolenoma v tla in je naslonil kosje na vilice do ramen visoke, za hrbtem v tla zapičene. Zato je moral ves čas noge držati stegnjene, da so ga v kolenih bolele, in če je hotel dobro videti in tanjko sklepati, se je moral držati kakor kljuka, da ga je v križu bolelo, kot bi se hotel prelomiti, in da se je moral še krivo držati, ko je že davno ustal. Vse drugače Groga. Klepišče je zaklinil naprej v debeli kol, in še le kol je vpičil v tla; sam se je vsedel na stolček, na po-

veznjeno plovnico ali na zaglavnik in kolikor je bilo treba, je državec za kosje povišal, da je šlo kosje črez rame. Zato je sedel tako priložno, kakor za mizo in klepičje naklo mu je bilo ravno pred očmi. Zato so tudi v kratkem času vsem kose rezale ko britve, in trava še ni utegnila pomigati, ko je v širokih poteh cepala.

Res, prebrisana glavica! Pa tista njegova nesrečna trma, tista nestrpnost, neubogljivost! Sam bistri um pač ni nikaka zasluga, ampak le božji dar. Gotovo bi bili Grogo vsi še rajši imeli, doma in drugod, če bi bil manj brihten, zato pa pohlevnejši in mirnejši.

Vrh draste, katero so kosili, stojite dve košati smreki, podobni režancu velikih odprtih vrat, skoz katere se vstopi na „planinco," kakor imenujejo gorenjo senožet. Ko je zapel na Kremenicah poldanski zvon, so že stali pod tema dvema smrekama. Molili so angeljsko češčenje, si odkosili toliko ravnega prostora, kolikor ga jim je bilo treba za priložen sedež, da se malo počijejo, in da tam južnajo, in so polegli.

Jujjuhuhu!

Kakor bi jih bil posamezen vrisk privabil, je bilo videti po stezi prihajajoči dve ženski postavi. Bili ste Marjanca in domača dekla, vsaka s svojim jerbasom na glavi.

Grintovški hlapec je začel zopet Boštjana dražiti:

„Boštjan, žganci bodo, žganci, pa dobro z ocvirki posuti."

Tako prorokovanje je vsem dopadalo, dopadal jim je pa še bolj Boštjanov obraz, ki se je od veselja svetil in ki se je hotel hkratu jezno držati.

„Saj jih tudi ti rad ješ," je rekel razžaljen.

„Potem pa še omočena potica z maslenikom zabeljena. Le pazi Boštjan, da se ne boš preveč najedel zelja ali fižola in boljšega ne boš več mogel."

Vse se je na glas smejalo, tudi Boštjan, kateremu je še posebej odleglo, ker se je spričalo, da so v jerbasih res žganci in omočena potica. Južnali so in si sicer dobro zabeljene jedi še s šalami belili, da jim bolje tekne.

Na Kremenicah namreč zjutraj kosijo, opoldne južnajo, popoldne pa malojužnajo; po drugih slovenskih krajih se menda drugače imenujejo ti obroki za jed, na Kremenicah so pa te imena od nekdaj v navadi, in starih navad in izrazov ne opuščajo radi.

Po južni so si privoščili še kratek počitek, ker so ga bili potrebni. Grintovški hlapec bi bil rad uganjal burke z Boštjanom, zato mu je nekaj pravil o velikih kosih belega kruha, ki so za malojužino v culi pripravljeni. Pa Boštjan se je najedel za žive in mrtve in se ga tako govorjenje ni dosti prijelo. Zato se je lotil dveh koscev iz Kremenic.

„Za košnjo sta vidva že še za rabo, če bi bilo pa treba težko nositi ali prizdigovati, bi vaju morali domov poslati, četudi sta se najedla.

Andrijačev Matic in Kočanov Tine sta bila pa oba velika, tršasta in izredno močna fanta. Iskali so jih kadar so močnih ljudi potrebovali; vendar sta bila kakor navadno korenjaki, dobrosrčna, da je bilo obema težko še muho vsmrtiti, se nista ponašala s svojo močjo in sta šalo razumela.

„Že prav," je rekel Tine, „boš pa prihodnji teden zopet povedal; če te le za roko stisnem, ti revše, ti že popoka par reber."

„Dobro ga je dal," so šuntali drugi kosci.

„Če te pa jaz v zrak vržem," je pristavil Matic, „boš letel tako daleč, da za lakoto umrješ, predenj nazaj padeš."

Glasen krohot je hlapcu pokazal, da se je lože norčevati z Boštjanom, kot s tema dvema. Ker je bila pa le šala, se je še sam smejal.

„Enega vaju dveh," je ugovarjal, „bi še jaz, kakor sem šibak užugal."

„Takega, kot si ti," pravi Matic, „za malojužno pojem, pa bom še lačen."

„Samo to bi bilo narobe," meni Tine, „da bi ti v želodcu ostal in ti bi pa moral zdravnika plačevati," in zopet je spremljal smeh cele družbe njih pričkanje.

Ker se pa s šalami nobeno delo samo ne podela, so se morali koj zopet vzdigniti in za koso prijeti. Še nekaj trenutkov se je razlegalo po gričih: juhuu, jujjuhu, ujjuhuhuj, in zopet so zahrščale kose: hšc, hšc, „po vrst', kakor so hiše v Trst."

Dekli je naročil gospodar, naj živini, kar je ni pasterica izgnala, ženske pokladejo, ker so bili vsi moški na planinci. Oba jerbasa, prazne lonce in sklede je nesla vse dekla domov. Marjanca je pa vzela kol in je trosila, kar so dopoldne pokosili, saksebi. Kosa navali vso travo na konec svoje poti, da je videti, kakor bi bila senožet zorana na široke brazde, in tiste redi se morajo strositi, drugače se suši seno le po vrhu in ostane pri tleh predolgo surovo. Proti večeru je bilo od spodaj že toliko osušeno, da so ženske nekaj skupaj pograbile in na kupe spravile. To pa zato, da se črez noč ne namoči rose in se zjutraj na solncu streseno hitreje suši, ker drugače porabi vsaj dve uri toplega solnca sama rosa.

Kosci so ves popoldan pridno sukali kose, da jim je lil s curkom znoj po licu, le za četrt ure so posedli o malojužni, potem so jo pa brž mahali dalje. Zvečer so bili — kaj čudo — zelo trudni. Pa nič za to, vriskali so domov grede, kot bi šli na svatbo, fantje so celo zapeli, kot bi prihajali iz krčme.

Po večerji so pa koj iskali počitka. Grintovška dva kosca in Jernejec spod Kala so šli domov, vsak na svojo stran, na Kremenice ali celo v Gorenjo vas je bilo pa predaleč, zato so ostalim trem v hiši postlali. Krščansko so pomolili kratek rožni venec, polegli in pospali. Boštjan je sanjal vso noč o jetrnih klobasah, o zabeljenih žgancih, o omočenih poticah in o drugih dobrih rečeh, katerih mu je prinašal sveti Miklavž, patron Gorenjevaške cerkvice.

Prihodnje jutro je našlo solnce že vse kosce zbrane na planinci, ko je še le z enim očesom črez Kremenice pokukalo. Do večera jim je bilo podreti vse, kar je bilo še na steblu. Tako je bilo vsako leto. Ne enemu med njimi ni bilo znati sledu včeranjega trudnega dne, vriskali so, kot bi bilo vriskanje njih glavni posel. Še bolj so se podvizali, kot prvi dan, in s kosilom so se še manj pomudili, ker so tudi to prinesli z doma.

Popoldne je prišlo iz stare navade še troje grabljivk pomagati, Jernejčeva žena spod Kala, z Grintovca pa gospodinja in Tinca. Te so z domačimi tremi ženskami najprej pograbile po drasti streseno seno blizo skupaj od zgoraj začenši po toliko, kolikor so hotele na prvi kup spraviti, od tod zopet navzdol za drugi kup in tako do hleva. Gospodinja je ostala potem doma, da preskrbi večerje, precej velike večerje, ker devet koscov in šest grabljivk ni vsak dan pri mizi. Nijh petero je pa šlo h koscem in te so tam prav tako ravnale, kakor po drasti, kolikor je bilo že prejšnji dan ali že dopoldne pokošenega, za kosci so pa sproti trosile.

Ni še bilo solnce prenizko, ko so kosci končali.

„Križ božji," je dejal gospodar, „prav dobro je nam šla spod rok," in zavriskali so v zboru.

Kolikor še niso grabljivke same pokupale, so jim pomagali kosci in kup za kupom je zrastel le gredoč; o mraku so bili že doma pri večerji.

Tretji dan so morali še domov spraviti, kar so nakosili. Prvo delo je bilo vse kupe strositi; trije so trosili po drasti od zgoraj navzdol, vsi drugi na planinci. Ko so prvi do doma pritrosili, so pokosili in se vrnili po stezi k drugim, katerim so bili ta čas tudi prinesli kosilo. Dva sta potem ves dopoldne obračala polsuho seno, da solnčna toplota bolje hasne. Vsi drugi so pa drasto grabili. Spočetka jim je šlo gladko, dokler se ni nakopičilo pod grabljem sena do kolen, potem se jim je pa udelo. Zato so stopili v vrsti na pograbljeno, so se uprli z grabljami v seno in jo odrinili do prihodnjega kupa. Zraven so pa trobentali: hoooo. — Še pred poldnem je bila vsa košnja iz te draste za hlevom, da so jo do južine še prav lahko zmetali na skedenj.

Bila je dobro suha, da je vršala v roki. To pa tudi mora biti, drugače se je bati, posebno pri oni piči, ki od spodaj leži, da se pokvari.

Takrat so južinali vsi doma, od mize so jo pa pobrisali naravnost na vrh planinice, ker je veljalo do večera tam gori vse pograbiti in spraviti domov.

Potrebovali so dveh žrti. Prvo je oprtal gospodar, drugo naj bi prinesel mladi Groga za njim, ki se je moral še nekoliko pomuditi, da sekiro nabrusi. Ko je bila sekira ostra in se je napravljal Grogec z doma, ga je mati še na pragu posvarila, naj pazi, da se ne useka.

„In pa dobro si oglej strmino po drasti," je rekla, „da se boš vedel varovati, ko boš vejo vlekel; če ne misliš dobro paziti, pusti raje, naj jo Tine ali pa Matic potegne."

„E, mati, ne bodite vendar sitna, saj nisem več otrok in vejo sem pač že lani vlekel, in bi jo bil lahko že davno popred. Vedno hočete še z mano tako ravnati, kot bi še otrok bil."

Groga je nekaj zapazil, da je mati žaljena, in žal mu je bilo za nepremišljene besede. Toda le trenutek. Brž na to se je obrnil malomarno, kot bi ne bilo nikogar blizo njega, spred hiše.

„Jujjuhuhuu!" je zavriskal in dobil od Kremeniških gora huu za odgovor; ravno spred hiše je odgovarjal jek.

Skoraj hkratu z jekom se je zaslišal od Grintovca sem srebrnočisti dekliški smeh. Veter je vlekel ravno od tiste strani, zato se je slišal glas prav razločno. Grintovška Tinca se je smejala.

„Tincovo!" je zaklical Groga.

„Hooj?"

Groga ni imel kaj povedati, kaj prašati, zato je obstal, kot lipov bog. Potem je pa zapel tje v endan, ne da bi zraven kaj mislil:

Al' me boš kaj rada imela,
ko bom nosil suknjo belo,
sabljico opasamo.

„Ali boš koj šel, ali ne," se je oglasila mati iz veže, „senarji bodo koj skupaj vlačili in vej potrebovali Kar pojdi, da jih ne boš mudil."

K delu pa Groge ni bilo treba priganjati, saj priden je bil. Urno vrže žrt črez levo ramo, jo podpre odzadaj s sekiro z desnega ramena in se obrne navzgor.

„Po stezi pojdi," mu je rekla mati.

Pa ne, da bi ubogal. Že je stal na stezi, pa hotel je po sili prvo rajdo odrezati, in je skočil naravnost navzgor. Taka je mladost!

4. Žalostna pokošnica.

Bolan leži,
milo ječi. *Nar. pesen.*

Ko je stopil Groga na stezo, je pa pričel brzdati svoje korake, ker s tekom bi navzgor zaradi sape ne mogel daleč in pa tudi ker bi se mu vsak čas zadela žrt ob grmovje. Tako stopajoč je mislil na različne stvari, mnogotere osebe in dogodki so mu prihajali na misel. Grintovško Tinca mu je še tičala v glavi, mislil je nanjo.

Dobra prijatelja sta bila z Tinco že od otročjih let, ko sta še oba pasla. Večjidelj sta goveda tako navračala, da sta enkrat črez dan skupaj pripasla, če si tudi nista imela kaj povedati. Kadar so kruh pekli, so spekli tudi hlebček pri Grogovih pastirju, na Grintovcu Tinci; tisti hlebček, dasi je bil le majhen, sta vsakokrat skupaj pojedla. Grogu je bila najhujša kazen, če mu niso spekli hleba. Za cvetno nedeljo je vedno narezal Groga muckovih vej in natrgal bršlina za oba, Tinca je pa obema preskrbela drugih šibic ali cvetic; vse kar sta nabrala, sta v dve metli povezala in v cerkev nesla. O Kresu je spletla Tinca toliko vencev, kolikor oken imate obe hiši, in je natrgala praproti, da sta ž njo nabodla strehi obeh hiš. Zato je pa Grogec nanosil in naložil brinja in suhega vejevja za kres na lastnemu griču in na Grintovcu. Te in enake prijaznosti, s katerimi sta drug drugemu ustrezala, so utrdile tako prijateljstvo, da jih ni bilo boljših prijateljev. Še z Marjanco bi se bila večkrat resno sprla, kakor se otroci sploh radi pričkajo, ko bi ne bila ona pohlevna dušica, vselej odjenjala. S Tinco se pa nista nikdar pričkala, k večjem, če je Groga splezal na visoko skalo, ali vrh drevesa ali na konec tanjke veje, ga je silila, naj gre dol; če ni hotel, je začela jokati in to je pomagalo. Ko sta bolj odrastla, se ni zgubilo to prijateljstvo, nasprotno, tako se je zdelo Grogi, še rastlo je z njima.

Z Grintovca so se vrnile misli domov. Spomnil se je skrbne matere, kako ga ima rada, in očeta, ki se je tako zelo bal zanjga, bolj kot zase samega.

„Pa kaj to," je mrmral sam zase, „ko mi pri vsem tem ne privoščijo ne enega prostega koraka. Opravljam pa vse kaj več, kot še tako dober hlapec. Pa ne enkrat me ne puste zvečer na vas, kjer drugi fantje prepevajo."

Prenehal je in se globoko oddahnil.

„V nedeljo teden je bil Kremeniški semenj. Vsi fantje so šli v krčmo, sam jaz nisem smel. Stepli so se z Žerjalovskimi fanti in Kremeniški bi bili tepeni, ko bi ne bili pomirili obojih možje. Če bi bil še jaz pri njih, gotovo bi bili Žerjalovce napodili. In pa to večno strahovanje! Od zore do mraka nič kot: pazi, varuj se, ne hodi, ne bodi, in zlodej vedi, kaj še vse nepotrebnega."

Zdaj je začel prav glasno govoriti:

„Tako ne bo šlo dolgo. Zdaj sem že v osemnajstem letu in ne bodo več ravnali z mano tako otročje."

Tako se je ogrel, da je govoril vedno glasneje.

Kar se vzdigne iz grmovja moška postava. Oče je tu počival, ker ga je žrt nekoliko upehala.

„Tako toraj misliš," mu je rekel oče, „tako hvaležnost kažeš starišem, ki noč in dan zate skrbe, ves

trud jim hočeš s tem plačati, da le na to misliš, kako bi jim naredil kaj na žalost. Sram te bodi, dvakrat sram!“

Za trenutek je res osupnil in skoraj ga je bilo sram; pa ravno tako naglo se ga je polastila zopet njegova trma.

„Mar ni res,“ se je repenčil, „da za dva podelam. Ali sem se pa smel o pustu iz hiše geniti, ali smem na kak semenj, ali smem le enkrat zvečer kam v vas iti?“

Te ošabne besede so dosihmal še mirnega očeta do dobra stogotile.

„Kar je prav in pošteno, tega ti nikdo ne brani; postopanja, ponočevanja in pijančevanja pa ne trpim, dokler sem še česa gospodar. Ti, ki že zdaj le prepir seješ, še enkrat mi izusti kaj takega, potem boš videl, kaj boš imel mesto dobrega očeta!“

Ko bi bil kdo od daleč opazoval ta dva moža, kako sta se pisano gledala in pa vsak svojo žrt črez rame držala, bi bil moral misliti, da sta to dva huda sovražnika, ne pa oče in sin.

Groga ni odgovoril ničesa. Čelo je nagrbančil in stopal molče za očetom po stezi navzgor.

Pri tistih dveh smrekah sta odložila žrti zraven velikega kupa sena in sta šla h koscem, ki so grabili seno sredi planince. Sprejeli so ju z glasnim vriskanjem. Sploh so bili vsi židane volje in so uganjali burke še bolj razposajeno, kot prejšnja dva dneva, ker jim grablje niso branile govoriti, kakor kosa.

Vse seno so imeli privleči tje na vrh draste, naložiti je na veje in od tod po strugi navzdol potisniti. Strmina je tolika, da zleti količkaj težka stvar, kot bi padla, za hlevom se pa sama ustavi na ravnem prostoru.

Pograbli so naprej, kar je bilo bliže in bolj po ravnem. Bolj oddaljeno so pa nametali v vrv po pet, šest in več bremen in vsako tako veliko breme sta potegnila dva ali trije k smrekama, kjer so vrv izpulili in jo nesli grabljevcem nazaj, da jo zopet naložé.

„Matic,“ pravi Grintovški hlapec, ko je bilo ravno pripravljeno prav obilno tako breme, „če si res tako močan, sam potegni to-le butarico tje doli!“

Matic ga pogleda od strani, pljune, ga prime, ne da bi kaj rekel, z eno roko pod koleni z drugo za tilec in ga vrže kakor otroka znak na breme. Potem zagrabi kot blisk za kljuko pri vrvi in vleče breme z hlapcem vred tako lahko, kot bi vlekli trije. Dokler je bilo vleči navpodse, je še šlo, tudi po ravnem še nekaj časa, ker se je bilo breme dobro zravnalo, potem se je pa ustavljalo, čeravno je lože postalo, ker se je tačas hlapec raz breme prekucnil na veliko veselje in smeh gledalcom. Hlapec, ki je črez vse rad bril norce, ni zameril, ampak lepo pomagal, da sta privlekla z Maticem breme do smrek. Ko sta se vrnila, mu je rekel Matic prav prijazno: „Če ti je mar tvojih švedrastih škornic, le varuj se zanaprej močnih ljudi.“

Gospodar je opomnil, da bo že koj vse seno pograbljeno. Obrnil se je proti mlademu Grogi in mu rekel, kot bi bil pozabil, kar se je prej med njima godilo, z mehkim, prijaznim, skoraj prosečim glasom:

„Groga, pojdi, nasekaj vej, nakladati bomo že koj lahko začeli; le idi.“

Groga ki ni zinil ves čas besede, da so ga že začeli od strani gledati, je odložil grablje, pa da le ni ubogal na prvo besedo, je zagrabil za ravno naloženo breme in je hotel, kakor Matic, sam vleči. Seveda je obtičal na ravnini, se prtal in prtal tako dolgo, da je vrv razvozljal in se je breme razsulo. Potem se pa nič več ni zmenil za to, da bi bil pomagal drugim, ki so za njim prihiteli, breme povezati in je naprej potegniti, ampak zginil je s sekiro v gozdu.

Ko je bilo vse seno pripravljeno za nakladanje, ga je bilo videti toliko, da se je zdelo nemogoče vse spraviti na hlev. Groga se je vrnil še do časa z veliko butaro vej in pričeli so nakladati.

Delali so pa tako-le: Tri najdaljše veje, po tri sežnje dolge, so položili pri polti drugo črez drugo, da so moleli debeli konci saksebi, kakor vilice v tri roge. Na mestu, kjer so se križale, so jih z vrvjo zvezali. Kljuko so pustili seveda na vrhu, da bi se ne zapičila v tla, ter vejo zadrževala. Kar je ostalo dolge vrvi zunaj vozla, to so povili krog kljuke v roč, dva komolca dolg, da se zanjga potegne, kadar bo čas, kakor za oje. Te tri veje so položili, kakor vlake na tla toliko pod smrekama, da so ležale že na strmem. Da jim pa prezgodaj ne utečejo od lastne teže, so zabili navpik dva kola prednje. Na to podlago so naložili nekaj voz sena. Ko bi tako više in više nakladali, veja bi se jim posula, predenj bi bili ž njo gotovi, ali pa vsaj kadar bi jo po drasti zagnali. Zato so položili na spodnje plasti zopet nekaj vej, ne da bi jih bilo treba zvezati in tako više in više, nadstropje za nadstropjem, dokler je bilo kaj nakladati. Na najspodnje veje so zložili košnjo prvega dne, od zgoraj pa tisto prejšnega dne; to pa zato, da od vrha veje prihodnji dan še doma strosijo, če bi še ne bilo popolnoma suho.

Še je solnce dobro sijalo, ko je bila veja gotova. Stala je, kakor gora na gori, da je zakrivala skoraj smreki in ves prostor pred njima; izza hleva, odkoder je gledala gospodinja, ste se videli smreki, kakor dva na kopi sena rastoča grmiča.

Za streho so naložili nekoliko smrečja, da sena ne bo odnašal veter v teku. Vejo so pa krog in krog z grabljami očesali in populili, kar ni bilo otlačenga.

Vmes je nekdo opomnil, da je Boštjan videti lepo rejen. Taka opazka je bila za Grintovskega hlapca, kar je kost za lačnega pesa.

„Boštjan,“ je rekel, „kadar te kdo tako lepo hvali, moraš odgovoriti: saj tudi rad jem.“

Boštjan bi ga bil rad oštel, toda predenj je imel čas jezik privzdigniti, da bi se nad njim znesel, mu je že zopet pripovedoval hlapec prav gostobesedno:

„Boštjan drevi bo pa pokošnica; kar si le moreš misliti dobrega, vse bo prišlo na mizo: mesena juha, rajž na mleku, žganci s slanino zabeljeni, svinjski želodec, pa vino bomo pili . . .“

Zdaj se Boštjan celo ni mogel hudovati, ker so mu vse te reči po ustih sladile.

„Oparjeni, mlinci, sukanica, lizanji z maslenikom zabeljeni, cvrček, opresni štruklji . . .“

Vse to je bila resnica, to je Boštjan dobro vedel, ker je bilo na vsaki pokošnici tako. Pljunil je tako debelo, da mora, kakor je rekel hlapec, na tistem mestu vsaj za dve pedi večje seno zrasti. Za tako sladkosnednost so mu pa kar od kraja vsi začeli nagajati in smejati se mu. Še celo Marjanca je rekla da je moral prinesti Boštjana prav sveti Miklavž, ker boljše jedi tako obrajta. „Govorite, kar hočete,“ je mislil Boštjan, „pokošnico bomo pa le imeli.“

Ko je bila veja lepo ograbljena, so izbili tista dva kola, ki sta branila veji uteči. Človek bi sodil, da se mora veja nato, brž usuti navzdol in vse zmleti, kar bi ji bilo na poti. Kaj pa še! Rebra najspodnejih veji so se tako vrile v tla, da je bilo treba še veliko silo delati, predenj so jo z mesta spravili. Mladi Groga

se je postavil pred vejo in zagrabil za vrv. Od obeh strani naj bi po eden možakov z žrtjo prizdigoval, vsi drugi naj bi pa od zadaj pritiskali.

„Groga," je rekel gospodar sinu, in pokazal s prstom na grm kakega pol streljaja pod njimi, „pri tistem leskovju veja zleti na nagloma, tam moraš že pripravljen biti, da pobegneš."

Groga je nagrbančil čelo. Ni mu bilo po volji, če ga je hotel kdo podučiti, že po navadi; odkar se je pa z očetom tako grdo sprl, se je srdil še posebej črez vse, kar je videl ali šlisal.

„Res je," je pristavil Grintovčan, „svoje dni — že pred več kot dvajsetimi leti — sem jaz vlekel vejo in sem tekel predolgo pred njo. Tako me je bila nakurila, da sem se še le sredi draste vlovil za grmovje."

„Tu imate, vlačite, kakor hočete in strahujte, kogar hočete, tega večnega čvekanja sem že do grla sit," je rekel Groga kihajoč od jeze, zabrusil je vrv od sebe, da se je v seno zarila in je odšel naglo po grmovju v gozd, preden mu je kdo mogel odgovoriti.

Vsi so obmolknili nad tako predrznostjo in nad tako naglo jezo brez pravega vzroka. Le Grintovčan je mrmral proti gospodarju: „Res, Groga, velik križ imaš s tem neubogljivcem," ostalih se ni nikdo upal ziniti.

Ker so čutili trudne ude, zlasti pa ker jih niso več šale kratkočašile, so nekoliko posedli in čakali, kaj bo gospodar ukazal. Kar je bilo tobakarjev, so si prižgali pipe. Saj se ni nikdo strašil vleči vejo, čeprav so vsi vedli, da je mladi Groga najbolj poskočen. Nekoliko poparjeni so bili le zato, ker jim je Grogovo vedenje pregnalo dobrovoljnost, najboljšo prijateljico dela.

Groga pa ni šel daleč. Koj na robu gozda se je usedel na parobek in zrl v tla. Dasi ni vedel pravzaprav zakaj, se je vendar skoraj jokal od jeze.

„Kot bi bilo le količkaj nevarnosti pri tem, če človek ni ravno zaspan! Naj bo potrebno ali nepotrebno, drezati me morajo ves božji dan! Pa kar vsi gredo črez me. Bodi, kar hoče, šel jim bom še od hiše."

Vzdignil se je, zakihal še enkrat jezno in se obrnil nazaj proti koscem. Lomastil je po grmovju, da mu je pokalo in se lomilo pod nogami pri vsakem koraku. Ko je prišel do koscev, so še vsi sedeli in molčali.

„To ste pravi junaki, kar vas je," jih ogovori zaničljivo, potem pa brž zopet prime za vrv in zaupije nad njimi s prav rjovečim glasom:

„Pritisnite!"

Čeprav je bil najmlajši in ni imel ukazovati, so ga ubogali vsi, in priskočili so hipoma, kot bi jih bil pihnil s svojim ukazom, Grintovčan in hlapec vsak se svojo žrtjo na obe strani, vsi drugi odzadaj v vrsto; le gospodar je mirno obsedel.

„Hoorúk, mora iti," so rekli pritiskajoči.

„Hoorúk," šlo pa ni.

Gospodar je mislil na druge reči, začel je obupovati nad porednim sinom in prašal večkrat svojo vest, kaj je zagrešil, da ga Bog ž njim tako tepe. Vendar je zraven teh misli še videl, česa je treba pri veji.

„Žrti morata niže nastaviti," je rekel, „kaj pomaga v sredi prizdigovati in odzadaj pristiskati, če so se pa veje spredaj v tla zajedle." Storila sta kakor jima je naročil.

„Hoorúk," in res se je zgenila veja za nekaj čevljev in se zopet ustavila. To je bilo znamenje, da bo šla brez drugih pripomočkov.

„Hoorúk," in spravila se je v tek, spočetka leno in enakomerno, že črez nekaj korakov hitreje in hitreje. Peljal jo je sam mladi Groga, vsi drugi so obstali in in se pripravljali, da bodo zavriskali, kadar bo pritekla veja za hlev, kakor so vsako leto.

Mimo tistega leskovega grma je res švignila veja naenkrat po bliskovo. Groga, zdaj uteci!

Pa uteci, če moreš! Groga je bil nasadil vrv na levo roko, kakor roč, in da bi bolje potegnil, jo je ovil nekaj krat krog roke. Ko je hotel ubežati, pa ni mogel, ker se je bila vrv v roko zajedla.

„Jezus in Marija!"

„Bog in sveti božji križ!"

„Jojmene, jojmene!"

„Po njem je, po njem je!"

Vsi ti glasovi so se zaslišali v tistem trenutku. Izza hleva je pa viknila gospodinja, kot bi jo bil kdo zabodel.

Grogo je zasukala deroča veja, kakor brlez na desno, kamor je hotel pobegniti, padel je na obraz. En sam trenutek ga je brusila veja pred sabo, v tem mu je izpulila vrv iz roke in črez njegovo levo stran se je spolznilo celo silovito breme, več kot dvajset težkih voz sena.

Za smrt prestrašni kosci so brž prihiteli, da bi pomagali, če se da pomagati. Ležal je na obrazu z glavo navzdol obrnjen, levo roko je imel od sebe stegnjeno in kar ganil se ni. Oče in sosed z Grintovca sta ga rahlo obrnila. Oči je imel zaprte, bil je ob zavest.

Leva roka je bila vsa krvava; vrv mu je posnela nekaj kože. Pač boleča rana, pa zaceli se koj, da še sledu ne ostane. Srajca je bila na levem ramenu raztrgana in vsa okrvavela; tu ga je že hujše razmesarilo, pa zdrava narava bo pomagala s časom tudi to ozdraviti, naj tudi ostane žul na koži. Obraz je bil bled ko zid, samo po sredi spodnje ustnje se je vlekel ko škrlatast trak curek krvi črez brado in grlo. Oče bi se bil zjokal, ko bi mu strah ne bil zapiral sape, strah, da mu v rokah umrje.

Menili so, da bodo vriskali domov grede; pa veja jim je skazila zadnjo veselost in pregnala vriskanje za dalj časa. Zahajajoče solnce je obsevalo same žalostne obraze. Vse je silil jok in Marijanco je tudi premagal; v ruto je stisnila obraz in jokala in jokala, da je zadela brata tako huda, brata, katerega je tako spoštovala, na katerega je bila tako ponosna!

Oče, ki ga je držal za glavo, je slučajno pogledal predse navzdol.

„Za božjo voljo, še Marijana!" je rekel in ves obupan pogledal soseda.

Tudi Marjana je ležala na obrazu, daleč nad vejo, skoraj sredi draste. Pa vsaj ni še njo povozilo?

Grintovčan je videl, da so vsi tako zmedeni, da ne vedo kaj početi. Zato je kratko in odločno zaukazal: „Žrti prinesite, nasekajte naglo vej in napravite nosilnico. Matic vidva s Tinetom ga bodeta že lahko nesla." Pomignil je potem svojemu hlapcu in oba sta hitela naravnost navzdol.

Hlapec se je napravil nato urno proti domu. Šel pa ni domov, ampak le tako daleč črez gričev hrbet, da se glas ni več dobro slišal do Grogovih. Tam je nastavil obe roki na usta, da bi se glas dalje slišal, in je zaklical črez vodo: „Gregor!"

Gregor je kočar koj pod Kremeniško vasjo. Nekaj trenutkov je prešlo, da je prehodil glas do tje in nazaj.

„Oj?" se je oglasil Gregor.

„Mladi Groga je prišel nevarno pod vejo. Teci brž, brž v vas.“

„Bom.“

Po kaj naj gre v vas, mu ni bilo treba praviti. Še pred avemarijo se je zaslišalo zvonenje z vsemi tremi zvonovi, znamenje da je Gregor razumel in opravil hlapčevo naročilo. Šli so z Bogom iz vasi.

Kosci so tačas vrv, katero so še imeli, zrezali in napravili iz žrti, kolov, grmovja in smrečja v naglici nosilnico. Kar so imeli odveč površnje obleke, so jo pogrnili črez ivje in nastlali še senene mrve po vrhu. Deklo in Marijanco so poslali domov, naj posteljete v sobico iz hiše. Odšli ste in vso pot jokali. Nezavestnega ranjenca so preložili pazno na nosilnico in Tine in Matic sta oprtala žalostno breme.

Tisti dve žrti — kako sovražni ste bili še popoldne, prva na očetovem, druga na sinovem ramenu! In zdaj — kako prijateljsko ste zvezani s koli druga vštric druge. Navzgor je nosil žrt Groga, zdrav, čvrst, pogumen do predrznosti, nazaj grede je žrt nosila njega, bolnika, malodane mrliča!

Ko sta ga prinesla močna nosača blizo hiše, jima, je pritekla mati naproti. Komaj je zagledala kri na ustnjah, omedlela je.

Preložili so ga na posteljo, kar so mogli skrbno. Ranjene leve strani se še dotakniti niso upali.

Ob tem se je ranjenemu vračala po malem zavest. Hudo, hudo ga je peklo odznotraj. Desno roko je zganil nekoliko proti srcu, toda bolečine so mu branile se toliko premakniti; roka mu je obležala sredi života. Trepalnice so se vzdignile počasi, počasi, kot bi bile Bogve kako težke, motne oči so se vprle v družbo mož, ki so stali tihi krog postelje.

Ustnje so se nekoliko premikale. Slišati niso mogli, kaj je hotel reči, pač pa so brali z ust, da je zgovoril besedo: mati.

Šli so po mater, katero sta tačas Marijanca in dekle močile po čelu in vratu z mrzlo vodo, dokler se jima ni zopet zavedla. — Slišati, da Groga po nji zahteva, je brž odšla in jok po sili zadrževala. Glavo je nagnila celo do bolnikovih ust, da bi bolje slišala.

„Mati,“ je šepetal Groga z rahlim glasom, „nikar ne bodite huda name — da sem vas — tolikokrat žalil, in pa — očeta naprosite, — naj odpusti, — da sem tako grdo —.“

Več mu ni dalo govoriti. Zaječal je in brada še mladeniško gladka se mu je zopet pobarvala s curkom iz ust pritekle krvi.

„O, Groga!“ je rekla; več tudi nji ni dalo govoriti. Pokrila je obraz z obema rokama, da bi skrila krčevit jok, ki jo je silil. Po glasu je pa spoznal bolnik kaj bi rada rekla.

O, Groga, je hotela reči, ko bi ti vedel, kako rad bi oče zate pretrpel najhujše! Le ozdravi, in stregla ti bova, kakor le človeška moč more.

Groga jo je razumel in vidlo se mu je na obrazu, da mu je nekoliko odleglo.

Da, da, Groga! Ko bi ti vedel, koliko noči je zate prečul oče, pa mislil in mislil, kako bi zate najbolje poskrbel! Ko bi vedel, kako goreče je molila mati zate ure in ure, dan za dnem, ko si bil še zdrav, gibčen in močan in ko se nisi še nikoga strašil! O, stariša ti pač odpustita iz dna duše, če si ju še tako žalil, prizanesi ti Bog ravno tako in dobro ti bode!

Izpred hiše se je zaslišal zvonček.

Kar jih je bilo v hiši, vsi so pokleknili in prejeli blagoslov z Najsvetejšim. Vsi so poslali gorečo molitev za nesrečnega Grogo k Vsemogočnemu, ki se je ponižal v priprosto kmečko hišo, potem so pa zapustili sobico, kjer sta ostala sama dva: umirajoči Groga in gospod župnik. Groga se je obtožil skesan vsega, kar je pregrešil proti Bogu in ljudem in ko je sprejel zadnjo popotnico, so molili vsi glasno z gospodom župnikom.

* * *

Na Grintovcu so brž vedli, kaj se je zgodilo, ker so slišali hlapca črez vodo klicati, da je treba bolnika prevideti. Gospodinja se je napotila nemudoma k sosedovim, ker je vedla, da bodo vsi zmedeni, in da bo lahko kaj pomagala. Našla je vse pripravljeno za pokošnico, pa nikdo se ni zmenil zato, da bi pokošnico tudi imeli. Pokuhala je, kar še ni bilo gotovega, tudi na mizo prinesla, pa delavci, sicer potrebni večerje so le malo zajemali in to malo jim ni šlo v slast. Celo Boštjan se ni kar odtešal. Le v culico so si zavezali vsak nekaj malega in razšli so se prav potihoma.

Druga leta so vriskali od doma gredoči, takrat bi ne bil mogel nobeden zavriskati za nobeno ceno. Še govoriti se niso upali.

Matic in Tine sta šla dolgo, ne da bi bil kateri spregovoril. Že blizo vasi je eden rekel:

„Kako je bilo pač to mogoče? Kar se pomni, se ni pri veji še nikomur kaj takega zgodilo. Pa Groga, tako spreten, ko veverica!“

„Kdo more vse božje namere vedeti?“ je odgovoril drugi in stopala sta vsak do svojega doma tako po rahlem, kot bi se bala izdati se, da prideta od nesrečnega kraja.

5. Groga.

Še tisti večer so imeli Grogovi mrliča v hiši.

Na Kremenicah je pa navada pri mrliču vso noč prečuti; ne sami hišni, ampak pride jih iz soseske, da jih je včasih polna hiša.

Prvo noč so bili pri domačih sami Grintovški. Drugod še niso vedli za mrliča, ker po avemariji ne zvonijo več do jutra drugače če gori, če je pa kdo bližnjih vedel, ni bil pripravljen na vso noč. Po polnoči sta prišla še spod Kala Jernejec in njegova žena, kakor sta se dogovorila, gledati, kako se počuti Groga. Mislila sta pa drugače, kot govorila: vsaj Jernejec je skoraj za gotovo vedel, da ga najde na parah.

Tudi črez dan je prišel poredkoma kak obiskovalec kropiti. Kogar so pripeljali opravki po cesti, vsak je stopil črez brv in je pomolil za dušo umrlega. Črez drugo noč, zadnje ure, katere so bile še prebiti mrtvemu v rojstni hiši se je zbralo toliko ljudštva, da v hiši skoraj ni bilo prostora za vse. Dolgo so molili skupno rožni venec in druge molitve. Tudi kako pobožno pesem so zapeli, če jih je silil spanec. Vmes so pa prebili čas z resnimi pogovori, posebno o ranjkem Grogi. Zlasti starih zgovornih ženic je vsaka vedla kaj lepega ali dobrega o njem, ta, kako je znal srp nabrusiti, da nikdo boljše, druga, kako je znal motiko nasaditi, da je vedno držala, še druga, kako dobro srce je imel in kolikokrat je dal lastni kos kruha revežu.

Tak je svet. Če hočeš, da se bo govorilo slabo o tebi, se moraš ženiti, če hočeš da te bodo hvalili, moraš pa umreti. Obakrat se bo vedlo več, kot samo resnico.

Zjutraj so prišli štirje možje, ki so imeli prenesti umrlega k zadnjemu počitku; pri noši naj bi se me-

njala po dva in dva. Teh nosačev ni bilo treba nalašč preskrbljevati. Preskrbi jih navada, katere se mora na Kremenicah kakor že vemo, tako po dolžnosti držati, kakor postave.

Vsaka hiša ima po štiri sosede, kakor jim pravijo, če tudi niso najbližji, po dva živa in po dva mrtva soseda. Živi sosedje so si križem krstni botri, mrtvi sosedi si pa drug drugemu pogrebcev oskrbe.

Kako žalostno so se glasili zvonovi! Privabili so skoraj vso župnijo. Petek je bil in nič posebnega praznika, vendar je bila cerkev tako polna, kakor ob nedeljah. Ko so vrgli gospod župnik lopatico prsti v grob in so začeli pogrebci zasipati grob, je jokala mati ranjkega, jokala je sestra, jokal je stari oče, jokali so Grintovški in Kalarski, da, kar je bilo zbranih na pokopališču, staro in mlado je imelo solzne oči. Jok je nalezljiv, kakor smeh, še celo takrat, ko ni pravega vzroka zanj; Grogove so pa še vsi odkritosrčno radi imeli in smilili so se jim.

Le oče ranjkega se ni jokal. Hudo mu je bilo, tako hudo, da je menil, v prsih mu bo kaj počilo, oči so mu pa ostale suhe. Tako je, bolečino olajšajo solze, tem huje trpi žalujoči, kateremu žalost ne izvabi solza.

Ali je treba praviti, da so jokali še domov gredoči vso pot? Stari Groga, Marjanca, sosedinja z Grintovca in Kalarski so šli skupaj. Če so se pomirili za trenutek, je zadostovala besedica od kateregasibodi in vsi so zagnali novi jok. Ne daleč za njimi ste šli Marjanca in Tinca. Vedli ste se ravno tako, kakor oni, ko so šli pred njima.

„Kaj ti!“ je rekla Marjanca in obe ste zajokali. Hotela je reči: Kaj veš, kaj sem jaz zgubila z Grogom? če kake reči nisem razumela v knjigah, razložil mi jo je Groga, če se nisem znala pripraviti h kakem delu, podučil me je Groga; če sem naredila kaj narobe, zagovarjal me je Groga; če si kake reči nisem mogla preskrbeti sama, preskrbel jo je Groga; Groga je bil moj brat, Groga je bil prva oseba v hiši! Če ste vendar kratek čas prenehali, je rekla pa Tinca: „Kaj ti!“ in zadosti je bilo obema, da niste mogli več govoriti od ihtenja do brvi, kjer ste šli vsaka svojo pot.

Še nekoliko zadaj je spremljal Grintovčan nesrečnega očeta. Groga ni izpregovoril, odkar je sinu zatisnil oči, tudi nikakega drugega znamenja ni dal od sebe. Samo po voščenem obrazu, bledih ustnjah in po motnih očeh je lahko sodil, kdor je pogledal, kako neizrečeno hudo mu mora biti. Grintovčan, četudi je težko sopel in se le s silo premagoval, da ni sam jokal, je večkrat pričel kaj vsakdanjega govoriti, da bi le kako besedo izvabil prijatelju sosedu. Ko je spre-videl, da je vse zastonj, je odnehal in začel je sam misliti na minljivost vsega posvetnega: Kaj je pač človek? Lahak vetrič potegne in ovene v cvetočih letih, kakor cvetka na polju. Predvčeranjem je vriskal, danes mu je odklenkalo; ves svet mu je bil preozek, zdaj ima med štirimi žagancami obilo prostora!

Ko sta prišla do Privodnikarjeve krčme, je vstopil Groga in krčmar mu je natočil molče merico vina.

Groga da gre v krčmo? Vse leto ga ni bilo spraviti tje, k večjem če se je sklenila kaka kupčija, je šel z kupcem iz navade poličck piti za dobro srečo, drugače nikdar.

Slabo mu je prihajalo in omotica se mu je delala, zato si je skušal pomagati, ne da bi se prav zavedal. Požirek vina ga je zopet toliko okrepčal, da se je lahko zdržal po koncu. Tudi se mu je vrnilo na lice za spoznanje barve.

„V božjo voljo se moramo vdati,“ je pričel še enkrat Grintovčan, ko sta šla zopet dalje proti brvi; „naj bo še tako hudo, kar Bog naredi, vse prav naredi.“

Bolestno je zavil Groga ustnje, pa vendar spregovoril:

„Veja, veja — o ljubi moj sosed, lože bi bil trpel ne vem kaj, vse, vse bi bil raje zgubil.“

Doma se nista mogla lotiti ničesa ne mati ne oče. Živino ste pokrmili dekla in Marijanca.

Proti poldnevu je bilo v hiši še vse tako tiho, kakor da bi bilo vse izmrlo. V mladosti — o blažena mlada leta, se narava vendar oglaša tudi v največji žalosti. Marijanca je čutila, da je lačna.

„Nekaj se mora skuhati,“ je rekla, „včeraj in danes nista užila ne oče ne mati skoraj ničesa, medve z deklo in pasterica pa le nekaj malega mrzlega po pokošnici, in pa Groga — o Groge pa ni več!“ in zjokala se je v veži, da bi se bila kamnju smilila. Zakurila je potem in se pripravila, da bi kuhala južino.

Jok in ropot burkelj je zdramil mater, da je šla gledati v vežo. Izdihnila je in mislila sama zase: „saj je nam pustil Bog še Marjanco, pridno dekle, ki vse rada uboga in starišem le veselje dela.“ Objela bi jo bila rada, toda bala se je, da se obe ne užalostite in jih zopet jok ne premaga. Lotila se je sama kuhanja.

Po južni so šli vsi za hlev, kjer je počivala veja sena, kakoršna je priletela pred dvema dnevoma. Od vrha so strosili seno po bližnji trati, da se dobro posuši. Kar je bilo pa že godnega za zimo, so zmetali z vilami za skedenj. Gospodar je držal grablje mesto vil v rokah in ni prav vedel, kako naj bi se pripravil.

„Oče, vile morate vzeti,“ mu je rekla Marijanca.

„Veja, veja,“ je mrmral oče, slišal pa ni, kar je Marijanca rekla in tudi ni odložil grabelj; šumelo mu je po glavi, da si ni vedel pri nobeni stvari sam pomagati. Stari Groga je bolje vedel, kako je ž njim ravnati; vzel mu je grablje in mu stisnil vile v roke. Pa oče je metal seno, kot bi imel oči le na pol odprte, zato je vrgel včasih zagrabek tudi črez steno v skedenj in drugi so morali za njim popravljati. Kadar je naredil kaj narobe, je navadno zamrmral; veja, veja.

Prihodnji pondeljek so imeli na Grintovcu kosce. Od Grogovih so dobili dva pomočnika, kakoršna sta bila pri hiši: enega je že starost težila, drugi je bil pa tako potrt, da skoraj ni bil za delo. Toda boljših ni bilo.

Stari jo je še dobro rezal zraven mlajših koscev, gospodar se pa ni držal vrste in je tudi večkrat pustil za sabo nepokošen košček. Bil je bolj v zamudo, kot v pomoč, zato mu je prigovarjal Grintovčan, naj bi se vlegel v posteljo za nekaj dni, češ, da se mu vidi, da ni prav zdrav. Groga je tudi čutil, da je le na poti in je odšel. „Veja, veja“ je rekel, „le pazite, kadar bodete vejo naložili.“

Na Grintovcu pa sploh niso veje nakladali, ker ni take draste, ampak seno so vozili na vlakah po vožnji poti domov. Kako in kam je Groga mislil, tega ni mogel razumeti, kdor ni vedel, kako ga je predrugačila nesreča. Po vasi so pa govorili, da je Groga ob pamet.

Ob pamet ravno ni bil, toliko je bil pa res omočen, da je videl vse le kakor skoz meglo, da je večjidelj vse preslišal, kar mu je kdo rekel ali pa je napačno razumel. Tudi zelo pozabljiv je postal; če je imel opraviti dva posla, je gotovo na enega ali pa na oba pozabil in pa sam zase je pogostoma mrmral:

veja, veja. Sploh je bil tak, da za gospodarstvo ni bil, udje niso imeli prave moči in trdne volje ni bilo, kot bi bil bolan. Zato je pa stari oče, kot bi se bila s sinom dogovorila, vsem zaukazoval, nakupil, česar je bilo za zimo treba, prodal, kar je bilo za prodaj, davke plačeval, hlapca najel, delavcev naročil, vse tako, kakor pred leti, in pravi gospodar se je udal vsemu brez ugovora.

Črez nekaj časa je tudi res obolel in je moral v posteljo. Mrzlica ga je tako na moč tresla, da so se bali zanjga in so naprosili zdravnika v Žerjalovem, naj ga obišče. Ko so zdravniku dopovedali, kako se je vedel pred boleznijo in odkod to vedenje, jih je potolažil in celo rekel, da bo okreval, se zbrihtal in tudi otožnost da ga bo zapustila. Bolnik je blodil neprehoma, kakor bi se v sanjah prepiral z ranjkim, tudi zjokal se je, kar ni mogel, dokler je bil zdrav; če je bil bolj miren, je pa gnal venomer: veja, veja, veja. Potem je pa polagoma okreval na telesu in na duhu, kakor je bil napovedal zdravnik.

Da, smrt prinese v vsako hišo neko praznoto, o kateri mislijo oni, ki žalujejo po umrlem, da se ne bo dala zamašiti nikdar več, najsi je umrl oče ali sin, sestra ali žena. Vsak kot je videti drugačen, v hiši in zunaj hiše, povsod se nekaj pogreša in vsaka stvarica vzbuja nov spomin, žalosten spomin. Ni palače ne koče, ki bi ne vedla tega povedati, ko bi znala govoriti. Toda stvarnik je modro vredil človeško občutljivost; zraven žalosti je položil v človeka pozabljivost, da človek s časom pozabi, če ne popolnoma, vsaj toliko najhujše žalosti, da mu ne brani izpolnjevati drugih dolžnosti, do Boga, do ostalih živih in do samega sebe. Modro je sestavil svet, da za to, kar mine, kaj drugega nastane, da ni stvari ne človeka, sploh ničesa na svetu, kar bi se večno pogrešalo. Kolikokrat se sliši, če ta ali ta človek umrje, ne bo se moglo prebiti, vse bo šlo pod nemar. Kadar pa tisti človek res umrje, se čuti nekaj časa za njim praznota, potem pa gre vsaka reč svojo pot kot bi bilo od nekdaj tako.

Na Kremenicah so obhajali spomin na umrle gospodarje ali gospodinje, če tudi niso več gospodarili svoje zadnje leta, s sedminami. Povabijo se v goste vsi, ki bi se na svatbo vabili in ti gredo najprej k maši, moliti za dušo pokojnega, potem pa k pojedini. Gostovanje je prav tako, kakor ob ženitovanju, le nekoliko manj glasno, ker ni godbe.

Tudi za Grogom so imeli sedmino v jeseni, ker bi bil postal gospodar prej ali pozneje, ko bi ga ne bil Bog vzel k sebi. Takrat je bil oče že zdrav in se je že toliko utolažil, da se mu ni več poznalo ne v govoru ne pri delu.

Menili so se pri prvih skledah le resne reči: Groga je bil v svojem vedenju ves prejšnji gospodar Grogove hiše, prijazen pohleven, raje počasen kot prenagel, mož, kateremu se je videlo na obrazu, da opravlja skrbno svoje dolžnosti, pa da tudi na Boga ne pozabi. Seveda so tudi do pičice razkladali na drobno, kako se je zgodilo, da je vlovila veja ranjkega Grogo, kje ga je ranila in kako so ga domov prenašali; tudi Groga se je možko razgovarjal o vsem tem kakor o nezgodi, ki se ne da več predrugačiti. Pač so se pa Marjani večkrat še zmočile oči s solzami. Sleherni gost si je tudi mislil, da je bila znabiti nesreča božja kazen za neubogljivost, toda nikdo ni hotel vreči kamna za mrtvim v grob. — Govorica se je zasukala na gospodarske in druge stvari, nazadnje, ko je pomočil jezike še kozarec vina, so bili kaj gostobesedni in celo veseli, tudi gospodar sredi sorodnikov in prijateljev. Tako se človek spremeni in prav je, da je tako.

* * *

Minolo je leto in zopet so imeli kosce pri Grogovih. Vsi kosci lanskega leta so zopet kosili po Grogovi drasti, le najmlajšega ni bilo več. Počival je že leto dni tam, kjer ga nikdo ne budi. Zanjga je prišel Gregor pod vasjo, da bi bilo dovolj števila in da bi se košnja ne vlekla predolgo, kar bi bilo narobe, posebno če bi vreme nagajalo.

„Boštjan," je rekel Grintovški hlapec, „danes bomo pa že dopoldne dobili pogače. Pasterico sem srečal na vse zgodaj, ko je šla po našo gospodinjo, naj jo gre peči. Kvas je neki Marjanca že sinoči ognjetla v testo. Boštjan, ti le ne veš, kako slastno pogačo napravi naša gospodinja."

Vsaj dva groša bi bilo vredno za to plačati, da se sme občudovati poliznjen Boštjanov obraz, pa kosci se niso zanjga menili, pogledali so vsi hkratki Grogo.

Grintovčan se je namuznil, je zamežal z enim očesom in od strani poprašal:

„Groga, je-li res, da imaš juda v hiši?"

„Dozdaj smo bili kristjani pri hiši in pa tudi se zanašam na to, da bomo še zanaprej, ti malopridnež nagajivi, ti"

Tako je bila. Grintovška gospodinja je prišla pogačo peči, v hiši so imeli pa majčkanega juda. Ko so bili hlebci zginili z loparja v peč, so pokličali Grintovčana od košnje in ta je odložil koso in nesel z ženo juda h krstu.

Gospod župnik so prašali, kako naj mu bo ime. Botra je pa rekla: „Saj bodo gospod župnik že vedli, kako je prav."

Seveda je bilo najmlajšemu kristjanu na Kremenicah ime Groga. Ko so ga prinesli domov, ga je pozdravilo glasno vriskanje koscev, še celo stari Groga je zavriskal tako korajžno, kakor že štirideset let ne več.

Vejo je vlekel gospodar sam in je bil tako poskočen, da bi mu od daleč nikdo ne bil prisojal več kot dvajset let. O pravem času je ubežal spred veje tako zlahka, kot bi imel noge na zmeteh. Ko se je veja ustavila, so zavriskali, da se je Grogov grič stresel pod njimi.

Gospodinja letos ni gledala za voglom, ker je bila nekaj bolna. Grintovčanka je pa zapored popraševala, ali že drči veja in kdo jo vleče. Sila imenitno se ji je zdelo, ko je zvedla, da jo je gospodar potegnil in da se je vse čudilo, kako je naglo skočil. Pri pokošnici je pa kričal Grogov Groga na vse grlo, kot bi hotel pokazati, da bo tudi on znal močno vriskati.

Predlanskim so bili toraj zopet trije možki pri hiši: Stari Groga, Groga gospodar in Groga Grogov. Stari Groga je še trden, še dolgo ga bodo imeli za starega pri hiši. Ne ve se sicer, kaj Bog krije v svojem naročji. Vendar za kakih petindvajset ali trideset let starega Groga morda ne bo več, zato bo pa brž kone gospodar za starega, v zibelji kričeči Grogec bo znabiti gospodar in Grogov Groga bo pa zopet nov, če bo božja volja.

Topničarji med živalmi.

Narava je knjiga polna božjih čudežev; žal, da jih človek ne opazuje zadosti. Kar je videl včeraj, vidi danes in vsakdanje mu je postalo; tako hodi po zemskih tleh kakor kraljevič po kraljevi palači, ne meneč se za skrivnostne zaklade, ki ga vsepovsod obdajajo. In vendar je v naravi vse ustvarjeno z namenom.

Stavbenik, ki zgradi veliko palačo, v zgradbi ne sme porabiti ne enega kamna po nepotrebnem, ali mora kamen nositi, ali kinčati; če ne dela ne enega, ne drugega, ni več stavba lepa ter ne bo v čast umetniku. Tako v naravi ničesar ni slučajno, vse je namenoma tako ustvarjeno, kakor vidimo, vse ima bližnji in zadnji svoj namen.

Narava je vsa polna čudežnih pojavov. Temeljita spoznanja so v zadnjem času dala spoznati naravoslovcem, da se nahajajo med živalmi tudi neki topničarji, ki za svojim plenom — streljajo! Razume se, da pri tem ne rabijo ne smodnika in ne svinčenk, a vendar streljajo. Tak topničar je riba „Toxotes jaculator“, ki se najde v Sijamskih potokih in rekah. Kakor gredo lovci trumoma na lov, ter se postavijo eden za drugim v primerni razdalji, tako plavajo Toxotes-strelci v trumah, lepo eden za drugim in skrbno opazujejo z velikimi, rumeno obrobljenimi očmi obrežje. Posebno opazujejo iz vode rastoče močvirne rastline. Ko lovec zapazi muho sedečo na listu, ali pa zagleda kako drugo žuželko, obstoji ter pomeri in v trenotku brizgne kapljico vode na svoj plen. Le redkokedaj ustreli mimo, navadno zadene svoj plen zelo natančno in ta se zvrne v vodo, ali pa vsaj pade s sedeža. Med tem poskoči ribica iz vode ter zagrabi svojo žrtev. Za to streljanje ima Toxotes posebne mišice v grlu, ki se stisnejo in brizgnejo vodo na prav enak način, kakor se brizgne voda iz brizgalnice.

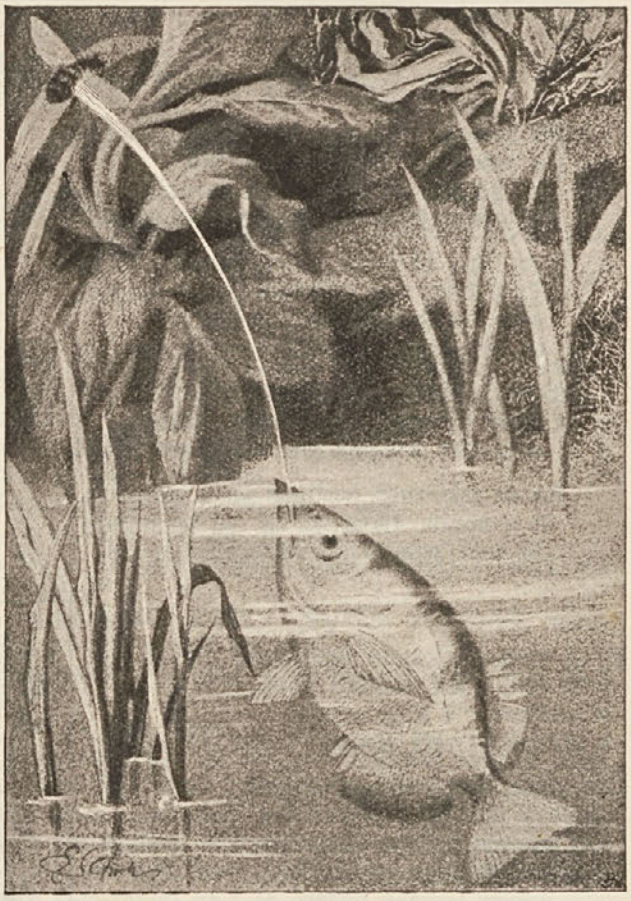

Riba „Toxotes jaculator“.

Drug strelec je že dalje časa znan, namreč mravljinčji lev. Ta živalica ni rjoveč lev, ki hodi okrog ter išče, koga bi požrl. Mravljinčji lev je le mala žuželka in sicer niti žuželka, marveč le ogerc neke žuželke; v mehkih tleh si napravi jamice. Stvarca koplje te jamice zadnjiški gredoč; najprej nareže v okrožju brazdo, potem drugo manjšo in obenem globljo, razrito prst pa meče z glavo črez rob. Ko je jama dosti velika, skrije se žival ob vznožju ter preži na mravljo ali drugo žuželko, ki bi padla v jamo. Če pa tuja živalica noče v jamo, ali če je padla vanj in hoče zbežati, zajame lev z glavo in kleščami peščico peska ter ga krepko zažene za begunom, ki zadet od strela pade nazaj, ter tako postane žrtev zvitega in spretnega roparja.

Mravljinčji lev.

Tretji strelec v vrsti topničarjev je neka gosenica Sfingida (Kiefernspanner). Da se ta zelo škodljiva golazen preveč ne namnoži, je Bog ustvaril neko muho (Ichneumonidae), ki gosenice preganja in uničuje. Samica Ichneumonide polaga namreč svoja jajca v mastni špeh žive gosenice, kjer se razvijajo ogrci. Gosenica jih mirno prenaša, a ko se zaplete v bubec, mora poginiti, ker so ji ogrci Ichneumonide požrli vso maščobo. Pa gosenica pozna svojega sovražnika. Ko se ji približuje, ga opljuje z želodčnim sokom, ker ga misli tako pregnati; včasih se ji posreči, včasih pa seveda tudi ne.

Franjo Neubauer:

Laž in resnica.

Zapel Sremcem in sebi.[1]

1.

Ne sedam, krut sodnik, na sodni stol,
a srce muči mi in stiska bol,
ko gledam te moj narod daroviti,
ki venec čednosti in prednosti te kiti.

Tvoj Bog ni pravi, — je malik, idol!
Tvoj Bog, tvoj tolažnik je — alkohol.
Ah v lahkomiselnosti čudoviti
to zlato tele sebi dal si vliti.

Srebrá, zlatá, nakitov žal ti ni,
samo da pred teboj malik stojí,
do tal se klanjaš mu, slaviš ga s plesom.

Ko se iztrezneš, vzdihaš pa k nebesom,
a z novim dnem že več se ne kesaš
in spet proslavljaš zapeljivo — laž.

2.

Tožimo, da tepe nas usoda,
ali toliko tožíli ne bi,
ako dobro bi hoteli sebi
in živeli kot veli priroda.

Ker prepolna vinska je posoda,
ceniti ne znamo vodnih virov,
sužnji smo predsodkov in ozirov,
moč nam uničuje strast in moda.

Vedre glave ceniti ne znamo,
ali vedro vinsko nas navduši,
nas navduši in — pod zemljo zruši.

Res bi bilo bolje, da na jamo
trto nam rudečo zasadijo,
kot da jo s cipreso okrasijo.

3.

Ej ti sremska kaplja ognjevita,
ti po žilah kri pognati znaš,
ti začaraš, da srce objame
o življenja sreči sladka — laž.

Čárovnica, kaj nam napolnuješ
glavo z mislimi prešírnimi,
kaj to srce mehko in nestalno
polniš z željami nemirnimi?!

Kaj nam kažeš slike bajno-krasne,
kaj jih čaraš, staviš pred očí,
da nas mami njihov čar lažnjivi,
da oko žarí nam in strmí?!

Pusti nas, ti čarovnica lažna!
Kaj nam hoče laž in kratki san?!
San miní, — pred nami pa razgrne
pusta spet življenja se ravan.

Pusta, nepregledna in neskončna
kot slavonskih pust brezkončni svet,
brez prizorov, slik očarujočih,
žalostna samota v nedogled.

4.

Narode, ti obupavaš?!
Tvoj ded se Turčína ni bal,
tebi pa, sinu junakov,
pogum je vzel tujca naval?!

Ded žrtvoval je življenje,
da reši svobódo in križ,
ti pa za doma rešitev
i majhne se žrtve bojiš?!

Ded je zapustil i kočo,
i deco i ženo mladó,
majko, očeta je pustil
in šel na krvavo vojskó.

Ti si ne upaš pustíti
priljubljenih, sladkih strasti?!
Ali strastí so ti vzele
i zemljo i tvoje moči?!

Narode, narode tužni,
jaz čutim s teboj žalujoč,
čutim, da dan se nagiba,
da zgrinja nad tabo se noč!

5.

Kliče nas žena
lepa in zdrava
kakor narava!
Jasno ji gleda okó.
Tešči zemljane,
kjer se naséli,
rane zaceli, —
pojdimo, bratje, za njó.

Pókoj med zemske
nosi rodove,
zida domove,
žitnico polni in žep.
Strast zaničuje,
ljubi opreznost,
zove se: treznost.
Kdor je ne ljubi, je — slep!

Pojdimo, bratje,
venkaj iz mraka,
delo nas čaka,
plodna nas čaka ravan.
Zarja rumena
vabi nas, kliče:
„Ali ne miče
beli, prelestni vas dan?!“

Klic poslušájmo,
čaše pustímo,
hramčke zaprímo,
boj napovejmo strastém.
Treznost in varčnost,
krepka le volja
hiše in polja,
divni ohrani nam Srem!

[1] Sremce najbolj uničuje pijača in moda.

Rejenka.

Povest. Spisal dr. Ivan Pregelj.

1. Rejenka.

Od fare sem so prihajali slovesni glasovi zvon. Kakor valovi so se zibali preko polj, odbijali se od goličav in bregov, oddaljevali se in se zopet bližali. Nad vsem tem slovesnim popoldnevom je ležalo nekaj slovesnega, prazničnega.

Francika je vsaj čutila nekaj takega, stopajoča po stezi sredi visoke, bujne trave; lica so ji rdela in oči so ji sijale veselja, opojen duh trav in divjih lilij vel je v njeno obličje. Bila je podobna velikemu otroku, ki ga je razvnela igra, samo zdravje ga je, sama nedolžna radost.

Vsakega praznika, vsake nedelje se je veselila Francika z isto močjo, pa bi se jutrajnega ne? Največjega v letu, — praznika sv. Rešnjega Telesa, ko se vsa pomlajena zemlja, vse rože, vse bilje in vesoljna priroda klanja svojemu stvarniku.

Lani je bilo slabo vreme, nič ni bilo procesije, — je premišljevala — letos pa je lepo, tako lepo.

V takih mislih je bila dospela na Čelo. Pred njenimi očmi se je razgrnila dolina. Tik pod njo je v bregu čepelo petero gospodarskih poslopij, že davno potopljenih v senco, medtem ko je tu gori še prijetno sijalo solnce. Deklici je šinila senca žalosti črez lice, zagledala se je tja doli. Sedla je na kamen ob potu. Raz lice so ji izginile razposajene rože, senca iz Globeli je legla na njene lepe, srečne misli.

Kaj, ali bi že šla domov? Tukaj je tako zelo prijetno, je mislila; v tem pa je zaslišala škripanje voza od zgoraj, vstala in se po stezi spustila k onim hišam doli. Prehodivša mal bukov gozd je obstala pred eno izmed hiš in stopila proti vratom.

Grd, krmižljav pes je ležal na pragu. Še ganil se ni, ko je prišla deklica.

„Ali se nič ne misliš umakniti, Tiger!“ je dejala deklica in sunila rahlo psa v stran; pes je strupeno zacvilil.

„Ali ti je res napoti?“ odzval se je onstran dvorišča neljub in siten glas. „Star je, ali se ti ne smili žival?“

„Saj mu nič nočem, oče, a v hišo vendarle moram,“ je vzkliknila deklica, obrnivša se proti hlevu, kjer je stal postaran mož v kratkih hlačah, s trdim, s kratkimi ščetinami poraslim obrazom. Bil je visokorastel, a leta so upognila njegovo telo. Vse je bilo veliko na njem, še celo obličje in globoke brazde na obritem obrazu. Tak je bil stari Zabregar, posestnik v Globeli.

S počasnimi koraki se je bližal sedaj dekletu, ki je čakala nanj. Pes se med vsem tem ni bil premaknil.

„Vstani, Tiger!“ je rekel Zabregar. Pes se je kaj nerad ognil.

„Kaj zijaš?“ se je obrnil nato mož proti deklici. „Hiti, hiti! Z delom se mudi; jutri je praznik.“

Deklica je molče vstopila in odložila koš, ki je bil napolnjen s sveže nakošeno travo. Stopila je k ognjišču in zanetila ogenj.

Zabregar je stopil za njo v hišo.

„In Peter? Ali ga ne bo?“

„Saj je šel pred menoj domov; kaj jaz vem! Ali ga ni doma?“

„Je že zopet izginil v vas,“ je zamrmral starec in sedel na nizek stol pri ognjišču.

„Francika,“ je rekel črez hip, „ali kaj veš, kam zahaja?“

„Nič ne vem, oče!“

„Kaj, ne veš? K oni gostilničarki menda lazi; pa jaz bom dal njemu in njej. Kakor da bi doma ne bilo nič dela. Doli hodi kvartat in pit.“

„Pa ga pustite, oče, saj nocoj opravim lahko vse sama. Bandero nosi jutri, pa se je šel zgovorit morda.“

„Ne zagovarjaj ga,“ je osorno odvrnil starec.

„Če rečem, da ne, — pa ne bo hodil. Tudi tebi ne bi smelo biti prav, da hodi k oni . . .“

„Meni?“ Deklica je zaporedoma pobledela in zardela. Starec ni dejal nato nič, temveč se je ozlovoljen dvignil.

„Jutri boš pa ti varovala; pojdem jaz k procesiji,“ je rekel, postavši na pragu.

Solze so privrele dekletu v oko, a rekla ni ničesar.

„Ali ti ni prav?“

„Rada bi jaz šla, oče!“

„Taki ste vsi,“ se je zopet vznevoljil starec.

„Nobeden ne uboga! Če ti ni prav, pa pojdi ti; to je hvaležnost, če človek pobere črva na cesti in ga redi.“

„Saj ne pojdem; torej pa ne pojdem, a molčite!“

„Kaj bom molčal, ali ni morda res tako? Kaj pa si ti, kaj?“

Deklica je bila zardela, lovila je sapo, potem pa ogorčena vzkliknila:

„Človek sem kakor vi. Pri vas, seveda, sem še slabši kot vsaka; sram vas je lahko, da mi vedno očitate vaše dobrote. Priskrbite mi delavske bukvice, saj grem rada odtod!“

„Beraški napuh,“ se je smejal starec, „kam pa pojdeš, kam? O le pojdi, če je tako; jaz te že ne zadržujem!“

Deklica je jokala in ni nič odgovorila.

„Glej,“ je starec govoril dalje, „če sem trd, zato pa še nisem hudoben. Boli me le, da si tudi ti tako samosvoja. Dobro ti želim in hočem, da ostaneš pri hiši vedno. Celo raji te imam kot Petra. Ti si pametna, tudi pridna, on pa ni. Zato, vidiš — zato ne

maram, da hodi doli v vas. Kaj se čmeriš? Če pa že rada greš v cerkev, pa pojdi, no, da ne porečeš, da ti ničesar ne dovolim. Le pojdi, ostanem že jaz doma."

„Le pojdite vi!" je odvrnila Francika.

„Ti pojdi!" je rekel starec.

„Pojdem, a obljubim vam nič, oče," je deklica resno odvrnila.

„Nič ne obljubi," je zamrmral starec.

„Nič, no bodemo videli . . ."

Deklica dolgo ni zaspala ta večer. Ukvarjala se je z mislijo, ali ne bi pospravila obleke in šla, šla kam, kjer je nihče ne pozna. Samo stran jo je gnalo od teh ljudi, ki nimajo nič srca. In začela je pospravljati svoje stvari, polagala jih v mal prtič, povezala sveženj in sedla na postelj. Začela je razmišljati.

Gluha noč je bila zunaj, v gošči nekje se je drla sova, doli na klancu pa je rjovel pijan človek. Francika je po glasu spoznala Petra, zaprla je vrata od znotraj in legla. Slišala je vpitje doli v hiši; stari je vpil nad sinom, padale so grde besede, potem pa je nenadoma vse utihnilo. Francika je začela moliti; v hipu se je bila spomnila vseh bridkih spominov pod to hišo, vstala je, se oblekla in prijela za culico. Tačas je nekdo rahlo potrkal na vrata.

„Francika!"

Spoznala je po glasu starega Zabregarja.

„Vstani, Francika! Petru je nekaj slabo, pridi doli!"

Odložila je culico pod posteljo, odprla vrata in šla za starcem.

2. Oče in sin.

Nekaj nenavadnega se je bilo zgodilo ta večer pri Zabregarju. Starec je peljal deklico v sinovo sobo. Slabo brleča leščerba je razsvetljevala prostor. V enem kotu je stala postelja, na nji je ležal Peter, nezavesten, bled, kakor mrtev. Blazina, na kateri mu je počivala glava, je bila krvava. Deklico je stresla groza.

„Kdo ga je?" vprašala je, kakor zase, vsa preplašena.

„Tiho!" je odvrnil s trepetajočim glasom Zabregar.

„Ostani pri njem in mrzle obkladke mu devaj na rano; padel je, — jaz grem po zdravnika."

„Ali je hudo?" je vprašala deklica, ki jo je groza pretresavala že pri sami misli, da bo morala ostati sama pri bolniku.

„Ne vem," je mračno odvrnil mož.

„Jaz grem!"

„Pa bi šel kdo sosedovih," je pripomnila Francika.

„Ne, grem sam."

Deklico je bilo skoro strah moža. Ko so se zaprla vrata za Zabregarjem, je govorila sama seboj: sina je ubil! A kakor da ne sme izreči tega, si je pritisnila roko na ustnice. Dolgo je sedela nepremično in gledala topo pred se.

Potem se je spomnila, da mora devati obkladke na rano. Roka ji je drgetala, ko je dvignila ruto z rane na sencih. Stemnilo se ji je pred očmi, skoro ji je prišlo slabo.

„S čim ga je neki udaril?" si je mislila.

Bolnik se je stresel, vzdihnil in grgral.

„Saj umrje, saj umrje, Jezus!" je vzkliknila in začela begati po sobi. Grozen strah jo je objel. Planila je iz sobe in drla črez dvorišče k sosedovim. Lajanje psa je vzdramilo sosedovega Jurija.

„Kaj pa je?" se je oglasil fant, pojavivši se na stogu.

„Juri, pojdi k nam, Petru je slabo, sama sem, ne vem kaj ž njim, menda umira, hiti!"

Fant je z enim skokom stal pred deklico, ki ga je prijela za roko in vlekla za seboj.

„Pa kaj mu je?"

„Pobil se je, kaj jaz vem na kak način; oče so šli po zdravnika." Prišla sta v sobo in našla vse tako, kot je bilo prej, le da se je bil ranjenec obrnil na drugo stran; bila je sedaj rana čisto osvetljena. Deklica je postala sedaj, ko ni bila več sama dokaj bolj pogumna in z mirnejšo roko je polagala ranjencu hladilne obkladke na rano.

„Saj ni tako hudo, ne," je dejal fant.

„Ali misliš, da ni?"

„Pa kako se je, kje?"

Deklica ni vedela ničesar odgovoriti.

„Saj se nista s starim kaj ravsala?"

Francika je povesila oči in ni odgovorila ničesar.

„Spat pojdi, Francika, spat. Bom že jaz čul pri Petru," je rekel nato Juri.

„Ne, ne smem!" je odvrnila deklica.

„Oh, če pride sedaj oče in tebe najde! Pojdi, glej saj sedaj me ni več strah! Glej, ali se ni vzdramil?"

In res je Peter odprl oko in gledal motno okrog sebe. Deklica mu je privila novo obvezo na glavo, iz katere se je par kaplic vode zlilo ranjencu črez ustnice. Slastno jih je použil.

„Vode mu daj!" je rekel Juri. Francika je ubogala.

„No, Peter, ali me kaj poznaš?"

Ranjenec je gledal v fanta, pa ni rekel nič.

„Morda je pa huji kot sem mislil," de Juri. Med tem je ranjenec zopet zaprl oči; dihal je mirno.

„Pojdi, Juri, saj sedaj me res ne bo več strah. Kaj če pride oče?" je prosila deklica.

„Ne bo ga še, ne boj se. Eno uro sem še lahko tukaj."

Sedla sta drug k drugemu ob postelji in molčala. Kaj naj bi bila tudi govorila ob tej in taki uri? Fant je gledal okrog sebe. Čudne misli so mu blodile po glavi. Videč deklico pred seboj, je postal zelo žalosten. Tako lepa se mu je zazdela ta hip, sklonjena nad ranjencem, bleda, vsak gibljej ranjenčev požirajoča, tako dobra . . . Zakaj ni on ta bolnik! Rada ga ima, si je mislil, in kakor da je deklica njegovo misel uganila, obrnila se je z rahlim nasmehom proti njemu, rekoč:

„O ne, Juri, — pa on je sedaj revež, on —" In pri teh besedah se mu je zazdela še lepša in še bolj dobra, in ni vedel, kaj naj reče.

„Pa on bi ti gotovo ne stregel tako!"

„Kaj veš?"

„Tako ne, tako, a jaz bi ti."

„Juri, zakaj tako govoriš? je bil odgovor žalostne deklice, ki je nadaljevala:

„Jaz nimam pravice, da bi me kdo božal; jaz sem sirota, rejenka . . ."

„Imaš pravico, imaš!" je odvrnil fant in oko mu je nežno odsevalo notranje čustvo, lice mu je pordelo; bil je ta hip zelo lep in dober.

Francika ni odgovorila nič. Črez nekaj časa pa je začela iznova prositi fanta, naj gre. Nerad je šel, in deklica je vedela, da ni sedel poldrugo uro zaradi Petra tukaj. Komaj pa je bil odšel, poklicala bi ga bila najraje nazaj, a premagala se je:

„Ne smem!"

Pozno, že proti jutru se je vrnil Zabregar z zdravnikom. Ta je obvezal fanta, izjavil, da ni ravno po-

sebne nevarnosti, a zapovedal fantu mir in dobro postrežbo. Odhajaje je pogledal Zabregarja:

„Pazite nanj! Kdor tako pada, zna pasti enkrat za vselej.“

Zabregar je prebledel, deklico pa je stresla groza, nevede zakaj. Šla je spat ter je legla tisti hip, ko so začeli zvonovi slovesno peti zgodnji pozdrav velikemu prazniku. Delal se je dan. Vstala je, ne da bi bila mogla zatisniti očesa; odšla je v kuhinjo. Pripravila je zajutrek.

„Francika!“ jo je ogovoril Zabregar, „pojdi v vas. Tam ostaneš lahko, kakor dolgo hočeš; lepo bo danes in ti si se tako veselila. Le pojdi, za obed te naj nič ne skrbi; si bom že sam kaj skuhal. Ti pojdi, kamor te vleče danes.“

Njegov glas je bil mehak, kakor še nikdar. Dal ji je srebrn goldinar za kosilo.

„Hvala, oče!“

„Ker si pazila na Petra!“

Toda popolnoma vesela deklica vendar ni bila, ko je šla v rosnem jutru doli proti vasi. Dobro so pa vendarle vplivale nanjo prve mehke besede Zabregarjeve. Saj niso tako hudobni in brez srca, niso ne, če je le človek dober ž njimi. In Francika je začutila bridko zavest, da jim je nekaj več dolžna, tem ljudem, kakor samo to, kar dekla in služabnica.

Zato ni bila popolnoma vesela...

3. Saj niso tako hudobni in brez srca.

Ko je bila Franica šest let stara, ji je umrla mati. Gostovala je v vasi ter se preživljala od dela svojih rok. Pokojni njen mož je bil delavec v tovarni. Po njegovi smrti preselila se je mlada vdova iz mesta nazaj v svojo rodno vas, prav tako ubožna, kakor je bila odšla iz vasi.

Umirajoča je prosila bedna žena Zabregarja, pri katerem je bil njen pokojni mož prej nekaj let za hlapca, naj vzame otroka v hišo. Zabregar ni bil ravno eden najplemenitejših po srcu v vasi, vendar si ni upal odreči skrbi sirote in zavrniti prošnje umirajoče.

Tako je prišla mala Francika v Zabregarjevo hišo. Zabregarja pa je imenovalo sodišče za njenega variha.

Zabregar je bil mož trde narave. Z nobenim ni bil mehak, redko se je smejal, govoril je malo in zapovedujoče. Tudi nasproti svoji ženi je bil tak. Pravili so, da je bil v svoji mladosti živahen in prijeten fant; odkar pa je bil prijel zadolženo gospodarstvo in se oženil, je bil tak. Dolg mu je vzel živahnost. Pomladil se je bil nekako po poroki. Žena mu je bila prinesla lep delež v hišo. Od tedaj je Zabregar skrbel, da je gospodarstvo rastlo. Ženi naproti ni kazal posebne ljubezni, a bil ji je hvaležen za delo in pomoč, ki mu jo je bila storila, in ona, tiha, skromna, malce bolehna osebica niti več zahtevala ni. Imela sta sina Petra. Bil je nekaj let stareji od Francike. Tako približno je bilo pri Zabregarju, ko je prišla Francika v Globel.

Kmalu je otrok spoznal, da se dela razloček med njo in Petrom. Zabregar je svojega sina zelo ljubil, mogoče bolj ko ženo, ki je imela boljše srce od njega in se je včasih postavila za deklico.

„Nič ne jokaj, Francika! Tudi ti si moj otrok, kakor Peter in prav tako rada te imam,“ je večkrat tolažila deklico.

Deklica pa se je te svoje nove matere oklenila z vso vdanostjo in ljubeznijo. Njej je tožila, ž njo se veselila, medtem ko se je Peter držal očeta, ž njim pohajal na polje, v gozd. Bila sta malo skupaj, kakor da ne živita pod eno streho.

Spremenile so se razmere stoprav, ko je Zabregarica umrla. Francika je od tistega dne stopila v ožji stik z Zabregarjem in sinom; ona je bila sedaj, ki je nadomestovala mater, je kuhala in gospodinjila.

Zabregar ji sprva ni zaupal mnogo; zdela se mu je še premlada. Kmalu pa je uvidel, da je volja deklice in njena moč daleč črez njena leta. V istem času je tudi opazil, da tudi Peter ni več otrok, in je postal že veliko bolj samosvoj, kakor je želel Zabregar.

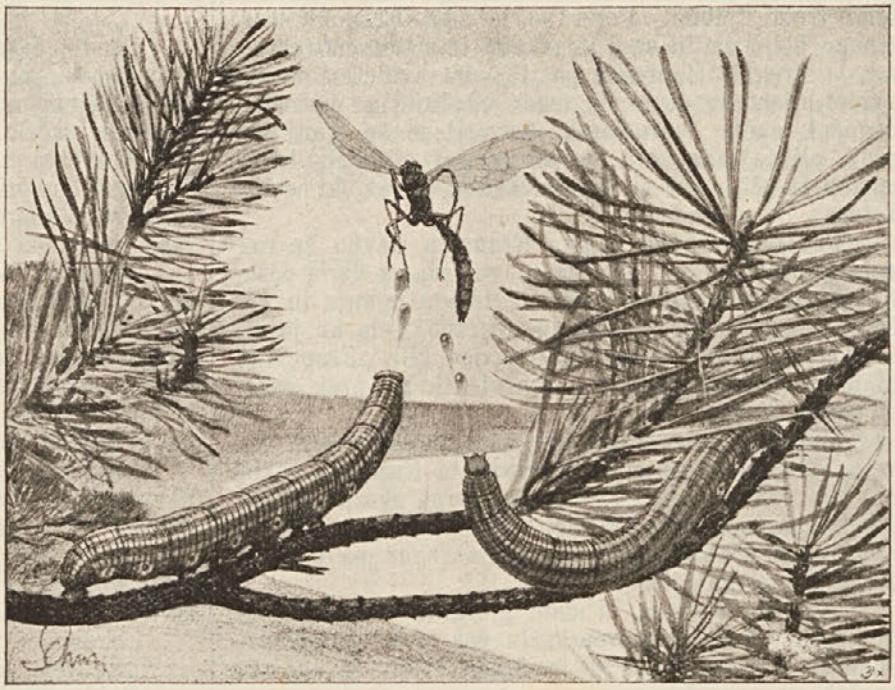

Gosenice Sfingide. (Glej spis na strani 49.: „Topničarji med živalmi“.)

Zakaj ga je pa vodil tolikokrat po zemljiščih, pa mu pravil: Do tu je naše, vse to bo tvoje; le dobro pazi na mejo!

Peter je bil zdrav in vesel fant, delal pa ni nič kaj rad; in če se je že prijel kakega dela, ga je le površno in kakor neko nepotrebno sitnost opravljal. Med šaro je bil našel staro puško, ž njo je lazil po gozdu okoli, tako dolgo, da se je bil nekega dne s starim pihavnikom resno obstrelil. Okreval je, in oče, ki je tiste dni preživel neizrečeno strahu zanj, je bil vesel, da je zopet le zdrav. Fantu pa ni bilo nič manj dolgčas kot poprej. Sosedovi fanti niso imeli časa, da bi pohajkovali; zato je začel hoditi v vas, kjer je našel več in vesele družbe. Peter je pogostokrat pogledal v gostilniške skrivnosti, začel piti, ponočevati in hoditi pozno od kart domov. Zabregar je kmalu spoznal, da mu je sin na slabem potu, uplivati je skušal nanj

z besedo in dejanjem, toda Peter je bil za šibo že prestar, za besedo pa še premlad. Saj mu ni bilo še nikoli nič sile, kako bi naj bil torej umel, da je treba človeku delati, trpeti, če hoče kaj doseči.

Videč torej, da se je zmotil v sinu, je Zabregar postal oni trdi in mrki človek. Pa tak ni bil nasproti sinu, pač pa proti rejenki. Ona je poslušala dan za dnevom trde besede, karanja, dasi je delala kot črna živina. Ugovarjala ni nikoli, saj tudi koristilo nič ne bi bilo. Molče in voljno je prenašala vse, zavedajoča se dobro svojega stališča. Kaj hoče? Ona, uboga rejenka! Ali nimajo pravice, da jo vsi zatirajo; saj ona nima nikogar, ki naj jo brani. In vendar je rastel v nji zanos volje od dne do dne bolj, čim bolj je na zunaj kazala ponižno in poslušno lice. Peter za svojo osebo se ni prej nikoli veliko menil ž njo, da, celo nagajal ji je.

Ko je bil starejši in je zahajal v vas, začel je postajati prijaznejši. Tudi to ni bilo dekletu prav; ogibala se ga je, kjer je le mogla.

Tako je bilo do onega večera. Med boleznijo Petrovo pa je prišlo nehote do nekega zbližanja med temi tremi ljudmi. Peter se je zdel Francki sedaj mnogo bolji, smilil se ji je nekako in s prisrčno skrbjo mu je stregla. Zabregar pa ji je bil hvaležen, ker je uvidel njeno vrednost in moč. Slednjič ga je zadnji dogodek čudno izpremenil. Govoril je še manj kot prej; ali če je govoril, je bil njegov glas tih, boječ, mehek in oči pobešene na tla, kakor človek, ki se čuti krivega in se sramuje.

Pod takimi vtisi je bila Francika davno že razvezala culico in niti mislila ni več na to, da bi odšla. Kaj bi hodila? Saj ni bilo več tistega lajanja in kričanja, — mirno je postalo in prijetno. Celo ko je slišala od te ali one strani Zabregarjev klic „Francika“, ni bil to več oni jezni in sovražni klic kot prej. Zakaj bi potem šla?

Lenuhasti pes je kot prej polegal na pragu. Nekega dne pa se je zgodilo, česar bi Francika nikoli ne bila pričakovala. Pes je naenkrat grozno zatulil. Skočila je k vežnim vratom. Žival pa se je s stisnjenim repom vlekla proti hlevu, Zabregar pa je s polenom klical za njim:

„Lenoba gnusna, ti dam polegati na pragu, da ljudje še v hišo ne morejo!“ In pes je bil postal prijaznejši s Francko, ki se je vesela vrtela in skakala po hiši za opravki.

„Glej jo, našo gospodinjo!“ je dejal nekega večera Zabregar sinu, ki je bil pred nekaj dnevi vstal.

„Glej jo, kako dela; veselje ima človek nad njo.“

Dekle je slišalo te besede in rdečica ponosa ji je vdarila v lice. Peter ni rekel nič; po večerji pa je prišel za njo h koritu.

„Francika,“ je rekel, „hvala ti, ker si mi tako lepo stregla.“

„O, kaj to! Ali si res že zdrav, Peter? Ni dobro, da hodiš zvečer zunaj.“

„Govoril bi rad par besed s teboj in zato sem prišel,“ je odvrnil fant.

„Pa govori!“

„Pri nas ti ni bilo dobro doslej, Francika; nič ne majaj z glavo, že vem, kako je bilo. Tudi jaz ti nisem bil dober.“

„O, to je vse pozabljeno, Peter!“

„Ai res, ali prav zares, ali si mogla?“

„Vse!“ je odvrnila deklica.

„Glej, Francika, potem je vse dobro, vse!“ je dejal fant in šel. Deklica je zamišljena obstala ob koritu. Sem gori iz vasi je nekdo prihajal. Francika je spoznala Jurija.

„Francika!“ je vesel zaklical, vzrši deklico.

„Poglej, Francika, to so mi dali!“ Vihtel je svoj klobuk in bel listič za njim.

„Potrjen sem, Francika, ali boš kaj jokala po meni? V vojsko pojdemo, ali boš kaj jokala?“

„Saj ne pojdeš res, ne!“ je odvrnila ona. Čudna bolest ji je stisnila srce, a sama ni vedela zakaj.

Opolnoči ta večer še ni spala. Okno je bilo odprto, mehka sapa je igrala z nagelni na njem, duhtelo je prijetno. V polju so murni čvrčali, nekje za hlevom je zdihovalo troje žab, od nekod pa je zdaj in zdaj prihajalo žalostno popevanje vojakov-novincev. Francika je imela zaprte oči. Pred njo sta vstajali dve sliki, dve podobi: Juri in Peter.

Francika je vedela, da bodo prihodnji dni odločilni za njeno življenje.

4. Volila sem!

Pa to, česar je Francika že v prihodnjih dneh pričakovala, ni prišlo takoj. Skoro so bile že njene misli na ono noč ugasnile, tem lažje, ker je pri Zabregarju začelo zopet staro življenje. In če je prve dni Francika z neko nestrpnostjo čakala, da začne Zabregar govoriti ž njo o ženitbi s sinom, in da pride Peter in jo poprosi za roko, je sedaj le strahoma legla vsak večer, da se to drugi dan zgodi. Pa zakaj?

Peter je bil po kratkem mesecu zopet tisti kot prej. Vtis bolezni je bil izginil, ozdravel je. Zahajati je začel iznova v vas, in še celo večkrat kot poprej.

Zabregar je postajal osoren, nestrpen, zbadljiv; pes je mirno ležal pred pragom, ko je morala deklica iz hiše ali v hišo. In ona? Zvečer je povezovala culico, da jo zjutraj zopet razreši.

Vsak v svoje misli zatopljena sta šla nekega jutra Francika in Zabregar na polje. On je pokašljeval, deklica pa je nehote začela hoditi hitreje.

„Kam tako letiš, saj vendar vidiš, da ne morem tako hitro!“ je rekel Zabregar. Deklica je umerila korake počasneje.

„Francika!“ je rekel Zabregar črez hip.

„Ne vem, kaj bi rekel; saj vidiš, kak je!“

Dekle ni odgovorila nič; a čutila je, da ji postaja vroče, in da se ji noge tresejo.

„Križ je ž njim, ni hudoben, pa slab je. Vsaka šema ga ogoljufa. Francika, zakaj molčiš?“

„Saj veste!“

„Ali je kaj govoril s teboj?“

„Ne vem!“ je deklica odgovorila. Sama ni vedela, kaj naj drugega odgovori.

„Bom pa jaz ž njim,“ je dejal Zabregar.

„Prej bi pa raje s Teboj! Saj, če ga ne maraš, moj Bog, siliti te ne morem, res ne morem, ker te imam raje ko njega in ti le dobro želim!“ Starčev glas je bil mehak in bolesten. Nehote se je deklici smilil starec. Pričakovala je, da bo nekaj zahteval od nje; toda on ne zahteva, on prosi, prosi. In ali ni ona dolžna, uslišati ga?

„Nič ne govoriš?“ je nadaljeval Zabregar z istim glasom, da, še mehkejšim.

„Ali ti je hudo? Saj vem, Juri ti je ljubši.“

Deklici je planila rdečica v obraz.

„Da, oče,“ je odvrnila ter nadaljevala:

„Toda, če porečem »da«, bom ljubila Petra ravno tako, kakor bi Jurija, če bi bil moj mož, da, še bolj, še bolj —.“ Glas ji je drgetal.

„— saj veste oče, jaz se bojim. Kdor enkrat tako pade, zna pasti za vedno.“

„Dekle,“ je vzkliknil starec, „ali je le to, kar te skrbi? Vedi torej, da tedaj ni padel sam, kriv sem bil jaz!“

Francika niti trenila ni z očesom.

„Da, jaz sem ga bil pahnil!“

Toda tudi sedaj ni izginil ta skrivnostni strah iz njenega srca.

Dvoje glasov se je borilo v nji, eden prigovarjajoč, naj usliši prošnjo nesrečnega očeta, naj ne zavrže njega, ki nje ni zavrgel, naj prinese to prvo žrtev zanj, ki ga ji je življenje postavilo za variha.

„Samo ti ga moreš spraviti na pravo pot, samo ti, Francika!“ je govoril starec. Dekle se je ozrlo v njegov obraz. Jokal je.

„Oče,“ je vzkliknila naglo in z nekako ostrim glasom, „jaz ga vzamem, če me ljubi, res ljubi!“

Po teh besedah pa jo je premagal jok; sedla je v travo in si pokrila obličje z rokami. Starec jo je prepustil njeni boli, šel je svojo pot dalje.

Kaj bi jo tolažil. Mož je bil vendarle pošten in čudne besede mrmrajoč predse, je počasi stopal navzgor.

Visoko gori v bregu je stal Juri in okleščeval mogočno lipo. Videl je bil priti Zabregarja in Franciko. Predaleč je bil, da bi bil mogel slišati, kaj sta govorila, videl je le, da je dekle sedlo v travo, mož pa je šel naprej. Splezal je z drevesa in jo je ubral po bregu navzdol.

Hudo se ga je prestrašila Francika.

„Jokala si!“

„Kaj potem, Juri!“

„Ta zanikerni dedec, jaz bi mu dal. In kaj ti pa vendar hoče?“

„Oh, Juri, čisto nič. On je dober, predober z menoj!“ To rekši, se je deklica dvignila in hotela iti.

„Tako te ne pustim; ali te je žalil?“

„Pojdi!“ je odgovorila deklica. Bila je bleda, a zopet popolnoma mirna.

„Pojdi! Čisto nič ni bilo, in če bi tudi bilo, mi ti ne moreš pomagati. Ne, ne moreš, ker nočem, nočem, nočem . . .!“

Toliko, da ni zajokala iznova. Fantu so se široko odprle oči, in česar ni zapopadel njegov razum, to je spoznalo njegovo srce.

„Vsaj roko mi daj — za slovo!“

„Tu, Juri!“

„O, Francika,“ je spregovoril žalostni fant, „nikoli nisem mislil, da pride do tega, nikoli . . . Pa ti že veš, kaj delaš; ti si tako dobra in poštena!“

„Z Bogom, Juri!“

Šla sta vsak svojo pot, Juri proti domu, ona za Zabregarjem . . .

5. Poroka.

Izprašala je bila Francika svojo vest in prišla je do zaključka, da je delala prav. Popolnoma se je umirila, celo vesela je postala. Življenje je dobilo zanjo vse drugo lice. Reči, ki jih prej nikoli ni opazila, je videla sedaj in važne so se ji zdele; besede, ki niso prej imele nobenega pomena za njo, postale so sedaj nekam skrivnostno globoke za njo. Vse njeno prejšnje življenje se ji je zazdelo kot neko čudno, tuje življenje, življenje čisto drugega bitja.

Zazdela se je sama sebi, da je bila takrat grozno sebična in prevzetna. Obžalovala je z vso resnostjo to svojo nadomišljeno napako in veselila se je, da je mogla pokazati, da v nji še ni zamrl čut hvaležnosti.

Še na misel ji ni več prišlo, da je imela in ima pravico voliti prosto v življenju. Kako, da je bila le prej tako nespametna in mislila, da to sme, se ji je sedaj zdelo neumljivo.

Pač pa je imela tudi skrbi in bolesti. Tako se je silno bala, da ljudje porekô, da je preslepila očeta in sina, da zna, kako priti do veljave. Toda ljudje nikoli niso tega rekli, mnogi so jo celo pomilovali.

Oni so poznali Petra, oni so vedeli, da dela sramoto vasi in očetu; ona pa ni vedela nič drugega, nego, da zahaja v vas, da večkrat pije pri oni —.

Še nikoli ni videla one žene, ali sedaj je začutila, da ima neko mržnjo do nje, in silno je postala radovedna, kakšna je neki.

Tako so ji potekali dnevi pred poroko. S Petrom sta bila že na oklicu. Peter je sedaj ostajal doma; bil je vesel in dober.

Bolj ko se je bližal dan poroke, tem mirnejša je Francika. Na licih so ji vzcvele mlade rože, spreminjajoče se pri vsaki misli naprej v najdivnejše tulipane. Oči so ji bile dobile nekak tih pokoj, sanje so bile v njih, nedolžne in krasnolepe . . . Njene molitve v teh dnevih čakanja so bile vdane in mirne so bile sanje njenih noči . . .

V hiši pa se je kupovalo, kuhalo, peklo, šivalo. Šli so v cerkev. Težji, kot kedaj prej, je bilo Franciki to jutro; nič ni vedela zakaj, a morala je jokati. In ker ni imela ne matere, ne sestre, je jokala sama, in ni ji bilo veselo pri srcu ves čas.

Tihi so stopali svati po klancu navzdol. Dotekli so Jurija z materjo. Šla sta proti vasi.

„Poroko gre gledat!“ je pomislila nevesta Francika.

„Z nami pojdi, Juri!“ je zaklical ženin Peter.

Juri se je pa ognil ter dejal:

„Ne gre, Peter, ne gre, — v vojake moram. Bog daj srečo!“ Ni pogledal Francike, pa tudi ona je povesila oči in hudo ji je bilo, ker je vedela, kako je njemu hudo.

Šli so skozi vas. Stopali so mimo gostilne. Na vratih je stala krčmarica. Francika jo je pogledala in zdelo se ji je, da je lepa. Ona tam pa se je smejala, kazala je dve vrsti kot sneg belih zob in laskavo pozdravljala mimoidoče. Stopila je k nevesti in ji potisnila šop rož med prste.

„Niti rož nimate v Globeli. Saj sem vedela; vzemi pa te, vzemi!“

Franici se je zazdelo, da je ta glas drugače sladek, a njej je bil zopern, in odtegnila je roko.

„Vzemi!“ je rekel tudi Peter sedaj. Franica je torej nezavedno prijela šop in se nasmehnila; v istini pa ji je bilo zelo hudo.

Stopili so iz cerkve in se vračali. Francika je zagledala na cesti voz. Ob njem je stal Juri z materjo. Za roke sta se držala in žalostna sta bila oba. Tu sta se ozrla in vzrši svate, je Juri hitro skočil v voz.

„In sedaj poženi, no!“

Voz je izginil po cesti, svati so se pa vračali na dom. Dočakali so jih z bogato obloženo mizo. Zabregar jim je prišel na klanec naproti in je nevesto poljubil na čelo, rekoč:

„Moj otrok!“

und Seele, mit allen unsern Anliegen. Wir werden dann geborgen in seinem heiligsten Herzen ruhen für Zeit und Ewigkeit.

G. s. g.

(Nachdruck verboten).

IMPRIMATUR

Metis, die 10 Julii 1908.

Th. Wagner,
v. g.

Lothringer Volksstimme, Metz.

Es lebe † Jesus!

Anleitung
für die Stunde der Ehrenwache.

„Ohne eine bestimmte Art und Weise für die Heiligung der Wachestunde aufzwingen zu wollen, scheint uns doch die folgende von großem Nutzen für die Seele und recht geeignet, die Ehre Gottes zu fördern."

Sobald die Wachestunde schlägt, sammle man sich einen Augenblick, und, wenn man allein ist, mache man das Zeichen des hl. Kreuzes und begebe sich im Geiste

mit dem hl. Schutzengel zum Tabernakel. Dort verdemütige man sich tief mit dem Herzen und Geiste, und mache dann die Aufopferung der Wachestunde vor dem göttlichen Heilande. Das alles kann in einem Augenblicke und sogar mitten in einer Gesellschaft geschehen.

Hat man auf diese Weise die Wachestunde begonnen, so setze man sie fort in einer ruhigen Achtsamkeit auf die Gegenwart Gottes, in welcher man sich befindet, doch ohne jeden Zwang, indem man einfach seinen gewöhnlichen Beschäftigungen obliegt, so zu sagen, unter den Augen des Herrn, wie ein Kind in Gegenwart seines ehrerbietig geliebten Vaters.

Von Zeit zu Zeit erinnere man sich daran, daß man die Wacht beim Tabernakel hat, wende sein Herz zu dem liebevollen und verlassenen Herrn in seinem einsamen Heiligtume und sende Ihm einen Liebesakt oder ein kurzes Stoßgebet.

Vergessen wir auch die armen Sünder und die Bedürfnisse der hl. Kirche nicht. Wiederholen wir in dieser Absicht oft die **kostbare Aufopferung** des Blutes und Wassers, die aus der Wunde des göttlichen Herzens geflossen sind. Schließlich bringen wir dem Herrn irgend ein kleines Opfer, z. B. einen neugierigen Blick unterlassen, ein heftiges Wort unterdrücken, eine kleine Aufwallung bemeistern oder eine üble Laune ersticken.

Am Schlusse der Wachestunde bete man ein Vater unser und ein Ave Maria für die Meinungen des hl. Vaters, um den Ablaß zu gewinnen.

Alsdann küsse man im Geiste die Füße des Herrn, bitte um seinen Segen, nehme Abschied vom Tabernakel und bitte die hl. Engel, daß sie die Wacht beim göttlichen Heilande fortsetzen.

O, möchten doch alle Mitglieder der Ehrenwache in treuer Liebe ihre Wachestunde halten und das göttliche Herz Jesu für die vielen Schmähungen und Verbrechen der sündhaften Welt trösten! O, möchten doch alle erkennen, welch' ein liebevoller, gütiger Vater im Tabernakel sich nach ihren Tröstungen sehnt und ihnen sein durchbohrtes Herz öffnet, um alle, alle ohne Ausnahme, darin zu verschließen. Kommen wir doch zu Ihm, der Quelle aller Gnaden! Übergeben wir uns dem lieben Heilande mit Leib

Nekak čut nestrpnosti se je polastil Francike. Zelela je, da bi že vse to minilo, kosilo, pitje, petje, ples in vse . . .

„In sedaj poženi, no!“

6. Zopet oče in sin.

Jeseni je bilo. Tako bogate jeseni niso pomnili niti najstarejši ljudje. Drevje se je sadja kar lomilo. Pravijo, da pomenijo bogate jeseni nesrečo. Bogve, da so to samo vraže, vendar je stari Zabregar letos z nekako žalostjo gledal bogato obloženo drevje. Kaj, če ta zreli sad njemu ne pomeni smrti?

Dveletnega Peterčka pestujoč, grel se je starec pred hišo in njegove misli niso bile vesele. Iz hiše pa se je zaslišal jok; prebudilo se je bilo ravnokar najmlajše dete.

„Francika,“ je zaklical Zabregar, „otrok se je zbudil; pojdi k njemu!“

Izza hleva je prišla Francika. Ni se bila veliko izpremenila v teh letih, le obraz je imela izrazitejši, nekam bolj droben; okrog ustnic je blodilo par komaj vidnih brazdic. Ali so bile od bridkosti ali od skrbi?

„Ali še ni Petra?“ je vprašala.

Mož je zmajal z glavo, vstal je in stopil za Franciko v hišo.

„Mu pravim in pravim: Kaj bi prodajal živino, če je pri hiši dovolj krme. Pa si vbije v glavo, da ni delavcev, in da se sam ne mara ugonobiti, kakor, da bi mi roke križem držali. Pa naj dela po svoji glavi, saj jaz itak ne bom več dolgo.“

Mati je vtolažila otroka, starec pa je sedel na klop. Žalosten je bil in mračen. Tudi ona je sedla.

„Ali ste lačni?“

„Eh, kaj bom lačen!“

„Saj ni treba, da kar zavpijete, če vas človek pa lepo vpraša!“

„Vpil sem, pa še ni nič pomagalo, — saj sama vidiš!“ je odvrnil starec.

„Ali je to kako gospodarstvo, če gospodar komaj čaka, da se zmuza z doma, namesto, da bi delal?“

„Pa bi mu kaj rekli!“

„Reci mu sama, če te bo kaj poslušal — “

Ženo so skoro solze polile.

„Oče,“ je rekla. „saj zame ni; ko bi otrok ne bilo.“

Oba sta obmolknila. Njej so bile bridke besede na jeziku: Rekli ste, da bo potem drugi postal! Kje so vaše obljube?“

In kakor da starec sluti njene misli, je rekel:

„Saj vem, kako je! Vidiš zaradi tebe — “

Sedela sta zopet molče. Polagoma se je bilo začelo mračiti. Starec je vstal in se je vlegel za peč. Francika je odšla v kuhinjo. Skuhala je večerje, spravila otročička v posteljo ter se vrnila v sobo. Sedla je za mizo, razgrnila je „Življenje svetnikov“ in začela čitati. Ali njene misli so begale drugod. Zato je nehala brati in je prelistavala po knjigi ter gledala podobe. Stokrat je že pregledala to knjigo in za vsakega svetnika je vedela v nji. Kazala je večkrat slike otrokoma, sama pa se je zatapljala v dni, ko je prvič odprla te strani in se čudila tem čudnim obrazom. Ponoči je sanjala o njih in zvesto molila, da bi bila tudi ona tako srečna ter mogla postati svetnica, kakor je postala sv. Genovefa in druge.

Vse te misli so ji sedaj stopile pred duha; nasmehnila se je in sama ni vedela zakaj. Ura je potekala za uro; starec je vzdihnil za pečjo in se vzravnal. Ona se je vzdramila.

„Moliva pa sama, Francika, saj vidiš, da ga ne bo!“ Molila sta. Tiho je tiktakala ura, globoko je vzdihoval starec:

„— in na našo smrtno uro. Amen.“

Odmolila sta; bilo je že blizu polnoči. Žalost jo je objela. Oh, koliko je bilo takih večerov v teh treh letih; in zakaj, zakaj?

Vstala je in šla iz hiše; zavila jo je na klanec. Nič ni slišati, vse je tiho. Vrnila se je v sobo in čakala; vlegla se je bila in iznova vstala ter šla gledat. Pač, zdaj gre. Pritisnila se je v senco za hlevom, dokler bi ga ne videla.

Gre, gre, je vriskalo v nji, in prav hitro gre. Pa mu je zopet delala krivico, boječa se, da pride pijan. Skočila mu je naproti.

„No, Peter, dober večer!“

„Bog daj dober večer, Francka!“ jo je pozdravil tuj glas.

„Kdo je?“ je vprašala.

„I, jaz sem, ali me ne poznaš nič več?“

„Oh, Juri! Jaz sem pa mislila, da je naš!“

„V vasi sem ga videl; kako pa drugače?“

„Tako! A ti?“

„Odpustili so me. Malo bolan sem bil, pa so mi prezrli par tednov.“

„In kaj boš sedaj?“

„Doma bom, — bo že nekako!“

Oba sta utihnila; čudna bol jima je stisnila srci.

„Mati so ti umrli!“

„Vem,“ je odvrnil faut; „prepozno so mi bili pisali, da bi bil prišel k pogrebu. In vedeli so, Francika, vedeli, da me ne bodo videli več, ko sem zadnjič odhajal. — Pri vas ste zdravi?“

„O, zdravi že!“

„In on?“

Karajoče ga je pogledala:

„Peter? Tudi!“

„Pa drugače?“

„Križi so povsod! — Pa kje si ga videl v vasi?

„Saj veš, pil je malo; pa ljudje ga dražijo nate, Francika, pa to ni nič, prav nič!“

„Ženo so polile solze:

„Z Bogom, Juri, lahko noč!“

„Kaj bi bila žalostna; je že tako — “

„Bojim se zanj!“ je zašepetala žena in se vrnila v hišo nazaj.

„Ali ga še ni?“ je vprašal Zabregar.

„Tam doli pri oni sedi, pri oni — “

„Ponj grem, po potepuha!“ je zakričal starec.

„Bom videl, ali še kaj sme oče ali nič!“

„Ne hodite!“ je proseče odsvetovala žena.

„Nič ne greste; jaz vas ne pustim!“

Starec je onemogel sedel k nji; oba sta pričela glasno jokati.

„Francika,“ je začel starec, „odpusti mi, saj jaz nisem kriv, da je tak. Zmazal sem ga, oba sem vaju redil; pa njemu sem rezal maslen kruh, tebi pa suhega. Sedaj imam, vidiš, — odpusti mi!“

Prijel jo je za roko in jo je krčevito stisnil.

„Zakaj ste taki?“ je vzkliknila žena.

„Saj je vendar moj mož!“

„In če mu ti vse odpustiš, jaz mu ne morem več. Sam sebi ne morem več odpustiti!“ Starec je sklonil glavo.

Jezno vpitje in kletje ju je vzdramilo.

„Jaz ji dam, tej hinavki, pritepenki. Bo že videla, kdo sem jaz, kdo...“ Silno je lopnilo v vrata; Peter je vstopil vinjen in zamazan.

„Proklet hudič!“

„Ali je to za pozdrav?“ je siknil oče.

„Kaj to vas briga? Spat pojte!“

„V moji hiši se ni klelo, — tudi ti ne boš!“

„Haha, ali mislite, da me boste kot takrat? Le ziniti bi mi bilo trebalo, pa bi bili sedeli! Lep oče, ki sina skoro ubije!“

„Živina!“ je zabrusil stari sinu. Žena pa se je vrgla med njiju.

„Stran tudi ti! Že veš, kaj si.“

„Peter, lepo te prosim, pojdi spat in ne vzbujaj s svojim vpitjem otroka. Saj ti vendar nihče kaj žalega noče,“ je prosila do smrti preplašena žena.

„Jaz pojdem, kadar se bo meni zljubilo!“ je vpil Peter; vendar pa je sedel, slekel sukno in jo vrgel po tleh. Žena je obleko pobrala in jo hotela obesiti.

„Sem daj! Še ob denar me hočeš spraviti! Misliš, da ne vem, da mi vse žepe obrneš.“

„Peter, še nikoli nisem!“ je zajokala žena.

„Molči in daj sem!“ Opotekajoč se, je šel po suknjič in segel v žep. Nekaj hipov je molče iskal po žepih, obesil suknjo nazaj in se vsedel zopet na klop.

„Daj denar nazaj!“

„Kak denar, Peter?“

„Denar, ki sem ga skupil za vola.“

„Pijanec, zdaj je še kupnino zgubil,“ je jezno zastokal stari.

„Kaj, izgubil? Vidva sta mi skrila ta hip vpričo mene, pred mojimi očmi. Sem z denarjem!“

„Prisežem, Peter —“

„Denar nazaj ali pa bo druga pela . . .“

Skočil je v prestrašeno ženo, prijel jo za lase in jo vlekel k sebi.

„Čakaj, jaz ti, ti —“

Žena je omahnila na kolena pred njim; bila je bledejša od stene. Stari Zabregar to videč, je skočil v sina. S čudno silo ga je odmaknil vstran, potegnil ženo iz njegovih rok ter jo odvedel za seboj v sobo k otrokoma in zastražil vrata.

„Zdaj poskušaj!“

Toda sin se je molče dvignil, niti ozrl se ni na starca; vzel je klobuk ter odšel iz hiše. Zunaj je bril vihar, bliskalo je in treskalo in črez nekaj časa pa je še pričelo liti v potokih.

V hiši je jokala uboga žena, starec pa se je prijemal za glavo in govoril sam seboj:

„Ne, tega ne prenesem več, tega ne več!“

7. Mož in žena.

Stari Zabregar je nedolgo za tem preminil. Ali je lahko umrl? Morda je angel smrti v zadnjem hipu še izbrisal te žalostne spomine iz njegovega duha, da je njegova duša mogla mirno oditi odtod. Petra je bila očetova smrt potrla, iztreznila. Stopil je bil k umirajočemu očetu in ga prosil: „Odpustite!“ Starec mu je gotovo odpustil, a verjel mu ni. Z roko je pokazal na ženo in otroka, obrnil se k steni in izdihnil. Petra pa je pekla vest; še drugo mu je rojilo po glavi, kam naj bi bil prišel denar. Štirinajst dni po očetovi smrti šele se je ojunačil in dejal ženi:

„Kaj pa z onim denarjem? Saj sedaj lahko poveš!“

„Peter! Ali ti še vedno misliš, da ga imam jaz? Veruj mi, da ga še videla nisem. Bila sem pri gospodu župniku, da oznanijo. Ali bom lagala?“

Peter je bil vendar prepričan, da je denar izgubil. Napenjal je spomin, kje in kako. V tisti noči so bili vendar tako hudi nalivi. Saj ga vendar ni bilo mogoče najti, če je morebiti izgubil na poti. Mogoče ga pa le ni na poti izgubil, mogoče. Kaj pa, če je prišel kdo za njim še tisti večer, kdo sosedovih, in ga našel? Nekako motno se je jel spominjati, da je bil prav tisti večer Juri v gostilni.

Vedno ta človek; toliko ga dražijo doli ž njim. Mogoče je tudi denar on dobil.

„Francika, sedaj pa skoro vem, kdo ga ima!“ de Peter črez nekaj časa.

„Kdo?“ je vprašala radovedna žena.

„Juri!“

„Juri?“

„Tisti večer je bil z menoj v vasi, — samo on ga je našel!“

„To pa že ni mogoče, saj je prišel že pred teboj domov,“ je odgovarjala žena.

„Kaj pa ti veš?“

„Saj sem ga videla; še govorila sem ž njim.“

„Ti —?“

„Peter!“ se je opravičevala preplašena žena.

„Ti vendar v resnici ne boš mislil kaj takega —“

„Kaj naj mislim!“ je zarežal mož porogljivo, čeravno je čisto dobro vedel, da je blazno, kaj takega misliti o ženi. Da, blazno je, je ponovil, videč pošteno lice in preplašeno oko ženino. Toda venomer mu je sikalo dvoje besed po glavi. Kje jih je pa že slišal? Da, tam doli pri oni . . . »Pazi na ženo!«

Stresel je z glavo in je vstal. Žena se mu je vrgla ječe pod noge.

„Čas je, Peter, da govorim s teboj o tem. Glej, ti mene sumničiš po krivici, Peter, sam pa zahajaš doli k oni . . . Kdo je kriv, Peter, kdo, ti ali jaz? Izprašaj vest, če imaš srce, če imaš še kaj pravičnosti v sebi! Ali sem res to zaslužila?“

Iztrgal se ji je burno.

„Kdo pa kaj reče? Saj mi je le zaradi onega denarja!“

„Ono tam doli vprašaj! Mogoče ve . . .

Peter je molčal, žena pa je jokaje prosila:

„Bodi drugačen, Peter! Zaradi otrok te prosim. Pozabi, kar je bilo in boš videl, kako bo lepo in kako boš srečen. Ali res nimaš nič kaj rad otrok? Kaj pa naj jaz počnem ž njima, če izgubim tebe!“

Čudno so ganile njene besede Petra.

„Jaz se tako bojim zate, Peter!“

Prijel jo je za roke ter jo je potegnil k sebi, njo, ki je klečala pred njim, kakor grešnica pred sodnikom.

„Pa pozabiva torej, Francika!“

„Ali boš dober, Peter?“

„Bom!“

„Glej,“ je rekla žena, „po treh letih sem danes prvič zopet vesela in — mirna.“

In se je dogodilo, kakor čudež. Dete se je nasmejalo v zibelki, raztegnilo ročice in zaklicalo prvikrat: „ata, mama!“

8. Pozabljene obljube.

Saj bi že radi zaključili to žalostno povest, pa je še ne moremo. Srce se človeku trga, ko vidi, kako lepi sklepi tolikokrat padajo v nič, se pozabljajo. Ne bila bi zemlja dolina solz, če bi ne bilo tega prokletstva nad nami.

Tako in enako je morda mislil tudi domači gospod župnik, odhajaje iz cerkve, kjer je bil izpovedal zadnjo ovčico svojo, nocoj — Zabregarico. Prišla je bila k velikonočni spovedi. Vse svoje križe, bolesti, skrbi je bila potožila duhovniku. Ozdravljena in okrepčana je sedaj klečala pred oltarjem ter molila za moža, za otroka, za prijatelje in neprijatelje . . .

Le redkokrat je mogla priti sem iskat tolažbe. Imela je doma posla črez glavo, a tolažbe je bila tako zelo potrebna.

„Nosi udano svoj križ in odpuščaj!“ Tako se je bil poslovil spovednik od nje; ko pa je zapiral vratica pri spovednici, slišala ga je šepetati: Bog in njegov mir s teboj!

„Bog in njegov mir s teboj!“ Te besede so ji zvenele po ušesih, ko se je vračala, ko je vsnula, ko je vstala, ko je drugo jutro hitela v cerkev in ves dan do večera, ko je Peter zopet prišel pozno domov.

Od onega dneva, Peter ni več razgrajal. Tudi v vas nekaj časa ni več zahajal, a dolgo ga pa le ni strpelo. Žena je že uvidela, da ji ne preostane nič drugega kakor molče nositi svoj križ. Še nekdo drug se je iz ljubezni do bližnega neprestano trudil, da bi otel mnogokoga gostilni in pogubi. Noč in dan je delal gospod župnik na to, da je vabil ljudi k sebi, v domače izobraževalno društvo. Zbiral je mladeniče in može, učil jih je peti in igrati. Skupaj ž njimi se je veselil. Ali brez koristi? Pač ni zastonj grdo gledala za njim krčmarica, ker je vsak dan imela manj pivcev. Prišli so pač še kedaj, a videlo se jim je na prvi mah, da smatrajo te obiske za izredne.

Pri krčmarici pa so tam vkoreninjeni pivci pili naprej ter zabavljali črez vodopivce in „Marijine hčere“, črez duhovnika in društvo. In mogoče je ravno strah pred sramotenjem mnogega zavedel iz župnikovih v gostilničarkine roke nazaj. Saj se je pa tudi tako lepo sedelo pri nji, med veselimi gosti. Njeno vino je bilo izborno, njene besede vabljive in sladke ter prešeren njen smeh.

Ko je Peter prvič iznova zopet šel doli, si je res mislil: Enkrat moram tako ali tako stopiti doli; saj moram zaradi tistega denarja še tudi eno ziniti.

In jo je tudi zinil, toda kdaj. Tisti dan še ne, tudi ne drugi dan in še dolgo ne. Ko pa je nekoč pričel o tem, ni več sam dobro vedel zakaj, ker ženi dane obljube so bile že davno pozabljene.

„Ali ti še krade?“ je vprašala krčmarica.

„Kdo pravi, da krade? Ona pa že ne; tega ne reci več o njej. Sama sebe raje poglej!“ se je zavzel Peter za ženo.

Ona je vdarila v smeh.

„Ali nisem pravila, da ga že ima za vratom. Peter, saj se mi smiliš!“ Njemu pa ni bilo nič dobro pri srcu. Jezno je pogledal po gostih, ki so se z gostilničarko vred smejali.

„Molčite,“ je zavpil, „tukaj sem izgubil denar, tu, prav tu. Tu bi moral biti — pa ga ni.“

Gostilničarka je od jeze pobledela.

„Jutri ponoviš to, če hočeš. Danes te ne poslušam, ker si danes pijan. Spat pojdi!“

Vstala je bila, tudi Peter je vstal.

„Kdo si ti?“ je vprašal srdito. Oči so mu kar gorele; očividno je imel namen, jo udariti. V tem hipu pa sta vstopila dva nova gosta v sobo, — Juri in še nek drug možakar, ki sta se bila v trgu zakasnila. Vzrši ju, je krčmarica leno zamahnila z roko po zraku in stopila k novovstopivšima. Prinesla jima je vina in sedla je k njima ter začela govoriti z Jurijevim spremljevalcem.

Peter je bil zaporedoma izpraznil par kozarcev in prazna je stala pred njim steklenica.

„Prinesi vina!“ je zaklical.

Gostilničarka pa ni hotela slišati.

„Vina mu prinesi še! Ali ne vidiš, da je že vse prazno?“ je zaklical eden izmed gostov.

„Ali ga še nima dovolj?“ Vzela je prazno posodo in odhitela v klet. Petra so gostje pogovarjali in ko se je krčmarica vrnila, so jo prisilili, da je sedla k Petru zopet nazaj.

„Če je pa tak —!“

Peter je postajal pijan.

„Kaj pa dražiš in zbadaš, če te človek po nič ne vpraša.“

„Glejte, glejte! — Jaz dražim in zbadam! Ali ni morda on sam začel?“ se je branila gostilničarka.

Gosti so ju mirili, in polagoma sta se onadva res pomirila in zedinila.

Govorili so brez odmora, kakor pijanci, vsi naenkrat; in tako grdo so začeli govoriti, da je postajalo Jurija sram. Mislil si je: Oj, če bi ona revica doma vedela, kaj tukaj govoré; in najbolj še on, njen mož . . .

Laskavo in sladko je pričela gostilničarka govoriti Petru ter zapeljivo mežikati z očmi:

„Vidiš, Peter, kako si srečen. Lepo posestvo imaš in pridno ženo, ki še namesto tebe dela. Pa lepa je tudi, lepa —“

Juri ni mogel razumeti, ali so ljudje tako pijani, ali tako hudobni. Pesti so se mu nehote krčile; tovariš ga je grdo gledal in ga silil, naj pije, da pojdeta.

Gostje so se gostilničarkinim besedam na ves glas smejali. Peter se je zibal na stolu; hudo je bil vinjen.

„Da, pridna in lepa,“ je mrmral. Bil je edini, ki ni šale več umel. Juri in tovariš sta vstala in plačala.

„Pa pojdi z menoj, Peter, greva skupaj,“ je potrkal fant Petru na ramo.

„Kaj?“ je zazijal Peter.

„Pravi, da te žena doma čaka, — sama je, pa joče se,“ je smeje se vpil Petrov sosed. Peter je planil po koncu in zavpil Juriju v obraz:

„Pa jo pojdi ti tolažit! Saj je ne boš prvič!“

Juri je prebledel, tovariš ga je povlekel za seboj. Odšla sta.

„Ali sem ga dal!“ se je zakrohotal Peter in padel nazaj na stol.

9. Noč groze in strahu.

Temna noč je bila, da se niti za ped ni videlo pred se. Bilo je ravno v mlaju in po polnoči je bila megla zakrila zvezde. Juri, stopivši s tovarišem iz gostilne, je skoro padel, ker se je bil zadel ob prag.

„Pridi no k sebi! Kaj bi s pijancem —“ je dejal spremljevalec, popadši ga za roko.

„Saj mi ni nič. Toda taka noč!“ odgovarja Juri.

„K nam pojdi nocoj; kaj bi po tej temi lazil v Globel,“ ga vabi spremljevalec.

„Saj bo menda res najbolje. Zadnji naliv je ravno nad Drtino zrahljal pot, tako, da če ni človek prav oprezen, kmalu zdrkne po Bregu,“ pomišlja Juri.

„Kako bo pač Peter prisopel nocoj domu?“

„Toliko pametni bodo pa menda vendar, da takega v tej noči pridrže v gostilni.“

Krenila sta jo po vasi. Pol ure pozneje sta že spala zavita do glave v senu.

Tretja ura je bila že zdrknila na steni pri Zabregarju. Njega pa še ni bilo. Čuden strah se je polaščal uboge žene. Hodila je po hiši gorindol, sedla je, pa zopet vstala, šla na vrata, šla na pot. Bilo ji že ni več prestati. Po prstih je šla v sobo. Otroka sta spala, stopila je k njima, ju prekrižala, prižgala leščerbo, ogrnila zimsko ruto in šla po klancu doli. Tako je dospela v vas. Noge so ji trepetale, ko je stala pred gostilno. Vrata so bila zaprta, eno okno pa je še bilo razsvetljeno. Potrkala je z vso silo. Hitro se je odprlo razsvetljeno okno.

„Ali je Zabregar tu?“

„Saj je že davno odguncal; kot živina je bil natrkan. Pa kdo izprašuje?“

Franciki je nekaj grlo stisnilo, da kar ni mogla govoriti. Še bolj se je stisnila v temo.

„Z Jurijem sta se bila nekaj sprla. Ko je bil oni odšel, je šel Zabregar kmalu za njim.“

Franciki je planila rdečica v obraz. Gostilničarka jo je bila torej spoznala. Na vso moč je stekla od hiše, okno pa se je hreščaje zaprlo . . .

Vračala se je po klancu navzgor, šla je počasi. Vsak kamen je pogledala, vsak grm.

Nič, nič!

Groza, strah, bolest, obup — vse je divjalo v nji. Krvave slike so ji vstajale pred očmi, po ušesih pa ji je donel porogljivi smeh gostilničarke. Dohodila je bila pol pota in se vzravnala. Hrbet jo je bolel in črez lice ji je s čela tekel mrzel znoj.

„Peter! Peter, kje si?“ je klicala.

Dospela je do Drtine. Zazdelo se ji je, da vidi neke sledove na tleh, čisto ob robu. Stopila je prav na kraj; zemlja se je vdajala pod njenimi nogami, kamenje in gruda se je vsipalo po bregu navzdol v temo. Visoko je dvignila svetilnico in strmela doli po melju.

„Peter! Peter!“

Nihče ji ni odgovoril. Začela je misliti, ali bi se ne spustila po Drtini navzdol. Mrzla sapa ji je zavela od spodaj v obraz.

„Saj ne morem, saj si ne upam!“ je obupno zašepetala in se odpravila proti domu. Klicala je še vedno, oglasil se ji ni nihče.

Našla je otroka speča, pregledala vse kote doma, hlev, seno — a Petra ni nikjer. Ko se je vračala v hišo, je bil že beli dan. Po klancu gori je zaslišala nekoga korakati. Nekdo je skoro letel sem gori.

Zabregarica je skočila na klanec. Pred njo je stal Juri, bled kot stena.

„Ti?“

„Ne ustraši se! Peter —“ je jecljal fant.

„Kje je on, kje je?“ je zavpila jadna žena.

„V Drtini leži!“ Fant je vihral proti domu, da pokliče brata in očeta. Ona se je krčevito prijela ograje in dolgo nema strmela za njim.

„Ti!“ je zavpila s čudno rezkim glasom, da je fant nehote obstal in se ozrl.

„Ti!“ je ponovila in mu zagrozila z roko.

„Skupaj si bil ž njim, pa ga nisi varoval; ti, ti!“

Fantu so se kolena pošibila. Zdelo se mu je, da je hotela nekaj reči, česar ni rekla. Zavedel se je stoprav, ko se je z glavo zadel ob domača vrata. Jel je klicati:

„Oče, Janez, Jože!“

10. Ozdravljenci in otroci.

In potem je bilo prišlo nad njo ono, česar se je bala, česar je čakala z grozo tolikokrat, kar je viselo kot temna senca nad njeno dušo v vseh teh dnevih žalosti in gorja.

Prinesli so ga bili domov, bil je mrtev. Globoka rana mu je zijala na glavi, prav na istem mestu kot takrat, samo da je bila sedaj večja ter da je bil on sedaj mrtev, mrtev. Padla je v globoko nezavest, neprestano je visela nad njo slika krvavega prizora; grozno je zijala rana. Ležalo ji je nekaj neznosnega na prsih; strah ni zapustil njenega srca. In potem je vse izginilo, za dolgo. Naenkrat pa je zaslišala ob sebi glasove ter odprla oči. Ležala je. Skozi zagrnjena okna je vhajalo nekaj solnčnih žarkov v sobo in igralo po odeji. Dve ženici sta stali ob postelji. Iz kuhinje so se zaslišali koraki, nekdo je vstopil. Spoznala ga je takoj; bil je oni zdravnik, katerega je pred leti privedel stari Zabregar k ranjenemu sinu Petru.

Nasmehnil se ji je zdravnik, videč jo, da je pri zavesti in položil prst na usta. Tudi ona se je nasmehnila, dasi ni vedela zakaj.

„Prestala!“ je zašepetal zdravnik in izpustil njeno roko, povedal nekaj ženicam in odšel.

„Ali sem bolna?“ je vprašala ona.

„Tiho, tiho, da te ne sliši zdravnik! Seveda si bolna, sirota; že tri tedne si bolna,“ je šepetala ena navzočih žensic.

„Oh!“ je vzdihnila bolnica. Spomnila se je bila vsega. Ne, vsega se ni spomnila; tiste težke boli, ki jo je bila tedaj zadela kot kladivo, se ni mogla več domisliti. Vsaj čutila je ni več.

„Saj sem čisto dobra,“ je dejala.

„Nisi še, sirota, nisi!“

„Kje sta pa otroka?“

„Pri sosedovih jih imajo. Juri ju neguje po cele dneve, ta uboga duša. Ves je bolan, tudi on je bolan. Revež, ali veš, da so ga sumničili, da je on kriv. Pa ga še domov ni bilo tisti večer, ker je v vasi spal.

„Oh!“ je vzdihnila bolnica sedaj drugič. Skušala se je nečesa spomniti. Za nekaj časa pa je rekla:

„Pokličite ga, pokličite!“

Malo pozneje je Juri že vstopil; bil je videti bled in star. Ko je zagledal bolnico, ga je sililo na jok; obstal je pri vratih.

„Juri, stopi bliže!“ je rekla s tihim glasom. In ko je pristopil je šepetala:

„Odpusti tisto! Jaz ne vem ali sem rekla ali nisem; pa vendar odpusti!“

„Le tiho, tiho!“ je odvrnil fant.

„Vidiš, zdaj šele sem zopet mirna. Pa kje sta otroka, Juri?“

„Zunaj sta, ali hočeš, da ju privedem sem?“

Šel je in se takoj zopet vrnil z otrokoma. Posadil ju je k njej na posteljo.

„Sirotici, očeta sta izgubila; kmalu bi bila še mamico,“ jima je govoril.

„Da, očeta!“ je ponovila bolestno Francika.

„Otrokoma je treba očeta,“ je modroval Juri.

„Treba očeta!“ je ponovila ona.

„Onadva ne smeta in ne smeta biti taka revčeka, kot je njihova mamica,“ je govoril napol otrokoma, napol bolnici.

„Ne smeta, ne,“ se je smehljala Francika.

„Zato moramo poiskati otrokoma očeta, kaj ne, mamica?“

„Kajpak, očeta, očeta!“ Sladek smeh ji je obzarjal bledo obličje.

In potem so začeli jokati vsi po vrsti, Francika, Juri, ženici in otroka. Drug drugega so se tolažili in si pravili mehke besede, prav kakor otroci.

* * *

Juri je kupil svojima ljubčekoma mladega psička. »Kužek« so mu rekali, ker je bil tako lep, pa se tako rad igral. Sedaj je izvlekel črevelj izpod klopi, lajal jezno in ga suval okoli; sedaj zopet je pograbil umazano capo ter jo metal v zrak. Peterček in Francika pa sta se prisrčno znala smejati temu neumnemu kužeku, ki je bil tako otročji.

Juri je bil šel nekega popoldne v vas. Vrnil se je proti večeru. Žena mu je dala večerje. Pes je venomer nekaj vlačil po tleh, jezno cvilil in trgal.

„Kaj pa le ima zopet, ta pes,“ je dejala Francika, ter se ozrla za psom.

„Kaj jaz vem; doli za gostilničarjevim hlevom je staknil nekaj, sedaj pa že ves čas okrog vlači.

„Sem pojdi, Kužek!“

Pes je popustil igračo. Ženo pa je gnala neka čudna radovednost jo pogledati. Pobrala je tisto čudno psičkovo žrtev in vzkliknila:

„Petrova listnica!“

„Sem daj!“ je rekel Juri, vstal in odšel v vas. Smejoč se, se je vrnil.

„In kaj?“

„Še prav rada je dala. Za Kristovo ime me je prosila, naj ne pravim okoli,“ je pripovedoval mož ženi. Ona pa je postala žalostna. Potem pa je sedla k možu in mu gledala v oči dolgo, dolgo . . .

Kaj je katoliški župnik?

Pred leti je h katoliški cerkvi prestopil blagi protestant baron Lüttwitz. Kot katoličan je mož zapisal marsikaj iz svojih bogatih življenskih izkušenj. Zapisal je tudi nekaj vrstic o katoliških župnikih. On piše: „Med nami vidimo moža, ki se od drugih očividno razlikuje: drugače je oblečen, drugače se drži, drugače obnaša. Sam je brez družine, družina so mu vsi. Od vseh strani prihajajo ljudje k njemu, da jim naj bo sodnik, svetovalec, posredovalec. On sprejema novorojeno dete, on je vpelje v svet in končno človeka pokoplje. Brez njega ne moremo živeti, on nam blagoslavlja zibelko in krsto, brez njega ne najdemo sreče ne na zemlji, ne v nebesih. Otroci ga ljubijo in spoštujejo ter se ga boje, tujci ga imenujejo „očeta“ (pater), kristjani pred njim poklekujejo in se izpovedavajo. V spovednici odkrivajo njemu najtajnejše misli. On je poklican za dušnega zdravnika, on je sigurni voditelj srca, ki je zašlo na krivo pot. Z najvišjimi krogi občuje; čestokrat je rojen iz siromašne rodovine, živi preprosto, kakor pač žive preprosti ljudje, a najvišjim krogom pripada s svojo izobrazbo in najvišje nadkriljuje z ženitvansko obleko, ki mu jo nosi duh. Izvedenec je v vsem, in o vsem sme govoriti, vsakdo ga rad posluša. Srednik je med bogatini in reveži. Nepoznani bogatin mu izročuje svoj milodar, in sirote, ki jih je sram revščine, sprejemajo iz njegovih rok podpore, ne da bi jim zardelo lice.

Ta mož je župnik!

V celibatu živi, ker je Kristus dejal, da nihče ne more služiti dvema gospodoma in svojih moči noče deliti med Bogom in svetom, med lastno družino in človeško družbo, ki mu jo je izročil Bog. Le Gospodu hoče služiti in hoče biti deležen obljube, ki pravi, da bodo deviške duše spremljale Jagnje ter pele pesem, ki je drugi ne bodo mogli peti. Nikdo ne more toliko dobrega storiti, kakor župnik. Iz njegovih ust govori evangelij, ki mu naj bo vedno pred očmi in v srcu. In ker ima evangelij pravi odgovor za vsako bolest in vsako solzo, našli bojo nesrečniki v svojem župniku govorečega Zveličarja, ki jim pravi: „Kdor vas posluša, mene posluša!“

Zato je župnik najboljši prijatelj ljudi.

Na župnikovih ramah sloni krščanstvo. Sv. cerkev je neomahljivo drevo, na Golgoti usajeno in rastoče do konca dni; župnik pa je vrtnar, ki to drevo čuva in neguje, da nosi bogatih sadov.

Kakor Bog Zveličar kaže nam župnik s svojim zgledom, kako se zapoved izpolnjuje. Nobena beseda ne upliva tako in noben jezik ne govori tako lepo, kakor zgled čednosti.

Župnik je najboljši poznavatelj ljudi in zato izbrani delilec božjih darov, sv. zakramentov in milodarov. Brezplačno je sprejel svojo oblast, brez plačila deli sv. zakramente in k milodaru priloži še to, kar je imel sam. A kakor je Zveličar v Emavsu hotel, da ga učenca prosita ter se je delal kakor da hoče hoditi dalje; kakor hoče Bog, da se ga prosi, tako je treba prositi tudi župnika, ki ve, da človeku, ki ga ne žeja, ni za pijačo.

Župnikove duri niso zaklenjene nikomur, ne bogatinu, ne siromaku. Župnika ničesar ne zadržuje, ne burja, ne dež, ne mraz, ne vročina, ne kužna bolezen, ne lastna bolehnost, da bi ne hodil umirajoče tolažit in delit jim sv. zakramente. S pičlimi sredstvi svojih vernikov si prizadeva ozaljšati cerkev, kolikor je le mogoče. Najlepši kinč cerkve pa je dobri župnik sam. Verniki se bojo pred zlatim kelihom klanjali kakor pred bronastim, a bolj ko ljubijo župnika, rajši hodijo v cerkev.

Izmed vseh uradnikov ima župnik največ opravka in zase skoro nima nobene proste ure. A ko se dan nagne, gre na prosto in opravi svoj bevir. Ko zazvoni, obstoji in se razgleda po vasi, po svoji župniji, kakor jo gleda ljubi Bog, ki tudi vso pozna in se zahvaljuje najvišjemu Očetu za sveti in srečni svoj poklic. In ko minejo leta, ko pride smrt, je župnik živel življenje, ki je vredno da se živi — kajti zbiral je za nebesa!“

Tako piše blag pisatelj, ki sam ni župnik, ni duhovnik.

Ko si to prečital, pomisli, koliko si dolžan svojemu župniku, in če si ti čitatelj morebiti sam izmed tistih, ki so „drugače oblečeni“ in se „drugače obnašajo“, ki jih verno ljudstvo tako spoštuje, bodi božji previdnosti hvaležen za vzvišeni poklic in bodi svojim vernikom blag župnik!

Franjo Neubauer:

BOJ IN ZMAGA.

Pesmi prijatelju.

1. Povodenj.

„Izlil se je potok iz struge,
valovi mu divji besné,
pustóši, razdira poljé; —
uníčil je vse, — naj še mene
odnesejo sabo vodé!“

Ne, brate, — ti jez si postavi,
iz kamnov sezidaj si bran,
zaupen, pogumen, srčan
ti sam se ustavi poplavi,
doklér je potók razdivjan!

Izlije se voda, in zopet
nebá se temá razjasní.
Gospod, ki valove krotí,
pa dahne, — upadejo vóde
in vetrič zemljo posuší.

2. Božji glas.

Láhko odtrgajo vetri jesenski
liste od vejic uvele,
ali odcépiti veje mogočne
silne le morejo strele.

Božja te roka od majhnih slabósti
rahlo odvede in milo,
ali od strastne, mogočne navade
s sveto odtrga te silo.

Stvarnik poltiho zakliče, predrami
dušo, ki blodi in dvomi,
ali, če v temi ostane pregrehe,
strese jo z groznimi gromi.

Lahko iz rahlega sna prebudíti
s slabimi klici je speče,
ali iz trdega spanja predrami
komaj gromenje bobneče.

3. Drvarji.

Ali zveníjo udarji
po bukovi, gabrovi hosti!
Po šumi zarasli, pregosti
sekajo krepki drvarji.

Drevje, ki zraslo je krivo,
poseka, iztrebi sekira,
drvarjeva roka podira
vse, kar je trhlo, črvivo.

Ali se hosta bo mlada
in zdrava visoko popela,
da vso ti bo dušo objela
sama radóst in naslada.

Tudi ti vzemi rezilo,
odsekaj, kar krivo je zraslo,
izreži, kar črve je paslo,
trhlo iztrebi nemilo!

Tvojega deblo življenja
pripravljeno ni še za krsto!
Ziví naj ti zdravo in čvrsto,
k nebu visoko se vzpenja!

4. Močan bodi!

Močan bodi, kot je bil Samson!
Ne, — kakor svetník — mučeník,
ki poje zahvalnico Bógu,
ko muči ga zverski krvník.

Močan bodi kakor devíca,
ki nudi bogastva ji strast,
ki zveri raztrgati dá se,
da reši deviško le čast.

Močan kakor Abraham bodi!
Pripravljen za vsak bodi dar,
samo da ljubezni do Njega
nezvest ne postaneš nikdár!

5. Moraš.

Vihar izruje z orjaško močjó
s korenino orjaško deblo,
izruje ga, vrže ga na zemljó
kakor vitko, lahko steblo.

Tako izruj si strast iz srcá,
silovito strast, ki te muči,
ki mirnega ti trenotka ne dá,
ne dá ti k uzorov luči.

A ti moraš biti vihar divjajoč,
strast moraš iz srca vreči,
ti moraš imeti orjaško to moč,
če hočeš k pokoju in k sreči!

Mogočna je strast in silna kot hrast,
globoke so nje koreníne,
a ti nimaš moči kot vihar, da strast
izruješ iz srčne globíne.

6. Pogum.

Vzemi bridki meč poguma!
Ostra naj njegova rez
krepko za vseléj preseka
z malodušjem vsako vez!

Če preganja te spominov,
izgubljenih dni nebroj,
nič nazaj se ne oziraj,
kak sovrag je za teboj!

Méd te in med preganjalce
sam postavi se Gospod,
in te v varno stran povede
kakor izraelski rod.

Naj sovražnik te ne pláši,
ki dosléj ga ne poznaš,
ki strašnéjšega ti slika
malodušnosti ga laž.

Do obljubljene dežele
skoz puščavo neboječ
prôdri skoz sovražne vrste
v srcu vero, v roki meč!

7. Šumele so vode . . .

Šumele naše so vodé
pravljice bajne, prelepé
o vodnih vilah, možu vodnem,
in sanjal si o njih nekdáj,
ko še cvetél mladostni raj
nezabni ti je v kraju rodnem.

Potók šumí, — le strmi vanj!
Ni več, ni več mladóstnih sanj,
ne vstaja iz vodé pravljica.
Resnobno pótok zdaj šumí,
kot da iz vóde govorí
življenja trda ti — resnica.

8. Resnica.

Ne boj se resnice, če težka in trda,
če pot je kamnita do nje!
Saj vodijo tudi na vrh nebotični
težavne, nevarne stezé.
Tim lepše pa gora žari se,
ko solnčni je svit
nad vrhom razlit.
Oči kakor solnce zasijejo ti,
in prsi se željne napijejo ti
planinskega zdravega zraka.

Oko z velikana ti gleda okoli:
brezkrajen obzor je pogledom odprt,
pod tabo je svet neizmerni prostrt:
vrhovi sijajni gorijo,
po holmih se cerkve belé,
na stolpih se križi zlaté,
pod holmi je pisanih tisoč preprog
pregrnil črez njive in travnike Bog.
Potoki srebrni vijó se
in reke hité
v neskončno morjé . . .
Ne boj se resnice, neutrudno jo išči!
Če najdeš jo, jasno življenje ti bo,
kot vrhi oko bo žarelo,
veselo bo gledalo v svet ti okó
in zrlo zavzeto, prikrite dosléj,
krasote bo bajne brez broja, brez mej!

9. Spoznanje.

Če vriskal si, če si umiral,
srcé si na stežaj odpiral.
Pač videl tvoje svet slabósti,
vrlin ni videl in kreposti.
Pač videl jih je, a prezloben,
da jih umeje, ni sposoben.
Če videl tvoje lice jasno,
če slišal je veselje glasno,
če videl, slišal tvoje smehe,
razposajenca te nazval je.

Če plakal, prosil si utehe,
za hrbtom tvojim se smejal je,
preziral te je in sovražil.
A v lice je z besedo gladko,
izbrano, lepo, mehko, sladko
govôril ti in te tolažil,
sevé, — da ti umíri boje,
da bláži boli, muke tvoje! . . .
Ko vso spoznal si svetsko zlobo,
ko videl vso si nezvestobo,
vso laž, v resnice plašč odeto,
da sveto vse je že nesveto,
tedaj grenkejši od pelina
srcé poplavili so čuti,
zapekla te je bolečina
in v onemoglosti si kruti
strmél, — le molk je tvoj govôril,
da svet ti dušo je umôril.
Obraz svetá se ti zastudil,
in ko uničen si se zgrudil.

10. Živím!

Iskala strast je divja svoje žrtve,
življenje ti je v duši zamoríla,
in ti si klical: „Kdo se je usmili
nesrečne duše moje, duše mrtve?!“

Prijatelja si prosil: „Daj, povrni
življenje ti mi, saj me ljubiš zvesto!“
Pobésil je pogled, dejal: „Ne morem“.
In dalje v noči si umiral črni.

In svet, ki si užival v njega sredi,
ki vabil te je, nudil ti naslade, —
i njega klical, prosil si plakaje:
„Ne pusti me, ne pusti v taki bedi!“

Pogledal te začudeno, neverno,
zakrohotal se ti je porogljivo,
in siknil: „Norec!“ — Samega te pustil,
oj samega je s tugo neizmerno.

In v noči blodil si okrog in taval
brez vse močí, brez vsakega poguma,
in ko si spet domov prispel izmučen,
na zémljo si se zgrudil in vzdihaval . . .

Naenkrat zazvoníli so zvonovi
in zbor mogočen pesem pel je krasno:
„Zares je vstal, iz groba tmine vstal je!
Ožívi tudi ti in se prenóvi!“

Pokonci planil si; — molilcev vrste
oči so ti zagledale strmeče.
Zastave so se vile v zraku čistem,
nosile baldahin so rôke čvrste.

In kip so krasen, čudovit nosíli!
To kip je zmagovitega junaka!
S krepkó rokó drží junak zastavo; —
otel jo pač sovražnika je sili!

In vse je pelo pesem: „Aleluja!
Gospod je vstal, premagal smrt je slavno!“
Kako so peli to veselo pesem!
A tebi pesem ta je bila — tuja!

In spet so pevali: „Nič več ni smrti!“ —
Kaj pojete?! — Poglejte v dušo mojo!
Tu ni življenja! Bojno, grobno polje
v tej duši je uničeni in strti!

A peli so iznova pesem isto,
da pólnili glasovi so ti dušo.
In klícali so dušo ti v življenje:
„Prebúdi, dvigni se v višavo čisto!“

In duša je začela ž njimi peti,
izprva tiho, slabo, komaj slišno,
potem glasnéje vedno in močneje,
dokler iz nje zaôril spev je vneti:

„Saj spet živím! — saj smrt me več ne muči!
Glej, odvaljén je z mene kamen težki!
Ponosna poletím, svobódna, krepka
iz smrtne tmine do življenja luči!“

Stare umetnine.

Poldrugo uro od Velikovca proti severu med Grebinjem in Vovbrami leži star samostan „Grebinjski Klošter“. Star samostan je brez menihov, ker so že zdavnaj odšli. Namesto menihov se je v enem kotu poleg cerkve naselil župnik, v drugem koncu so se nastanili baron Helldorfovi uradniki in na tretjem koncu pa ima sedanji lastnik, baron Helldorf, svojo gostilno. Bamberški škof Ekbert je bil ta samostan ustanovil z dne 5. malega travna 1236 za redovnike Premonstratenze. Leta 1786., dne 19. vel. travna pa je cesar Jožef odpravil z mnogimi drugimi samostani tudi ta samostan in se mu je vzelo premoženje v znesku 238.000 gld.

Iz stare dobe, ko je imelo ljudstvo še kaj čuta za vero in umetnost, se je ohranilo v teh razvalinah petero postaj sv. križevega pota: Kristus na Oljski gori, Kristus s trnjem venčan, Kristus bičan, Veronika podaja Gospodu potni prt in Kristus na križu.

Pravzaprav to ni križevi pot, kakor se dandanes nahaja v vsaki župni cerkvi. Sveti križevi pot namreč začenja z obsodbo, potem nadaljuje s prizori, kako vzame Kristus križ na svoje rame, kako pomaga Simon iz Cirene Gospodu križ nositi itd. Torej venčanja, bičanja in prizora na Oljski gori ni v Križevem potu. Češčenje križevega pota se je po krščanskih deželah pričelo šele v 15. stoletju, ko so redovniki frančiškani, ki so se vračali iz Svete dežele in postavljali poleg svojih redovnih cerkev podobe glavnih postaj Gospodovega pota od sodnega dvora na Kalvarsko goro. Pasijonske podobe v „Kloštru“ so torej iz časa, ko se še križevega pota ni poznalo.

Podoba Oljske gore živo spominja na ravno tako podobo, ki je v Velikovcu poleg glavnih vrat.

Te podobe so nam spomin iz dobe, ko je ljudstvo posebno častilo Gospodovo trpljenje, po katerem je svet rešen. Morebiti bi bilo umestno, da bi se ljudstvo tudi dandanes bolj spominjalo tiste verske skrivnosti, iz katere naj se vernik v prvi vrsti uči, ljubiti Odrešenika in bati se greha.

Omenjene petere rezbarije v Grebinjskem Kloštru pripadajo najboljšemu, kar se je starih umetnin ohranilo do današnjega dne. Prizor Kalvarske gore, a tudi druge skupine so tako fino in umetno izdelane, da zaslužijo častno mesto v cerkvi, ne pa, da visijo na hodniku poleg dvorišča ter so preveč izpostavljene razdirajočemu vplivu prostega zraka.

Bil je čas, da so ljudje metali strani, kar je bilo starega; dandanes pa se je začelo spoznavati, da je

Kristus na Oljski gori.

starina častivredna že po svojih letih, tembolj pa je časti vredno. kar je staro in umetniško izdelano. Te stvari so dragocene, in kjer se jih še kaj najde, naj bi na nje obračali gg. župniki vso skrb in tudi verno ljudstvo naj skrbi, da se ohrani, kar so naši očetje že stoletja častili in spoštovali.

Kristus s trnjem venčan.

Veronika podaja Gospodu potni prt.

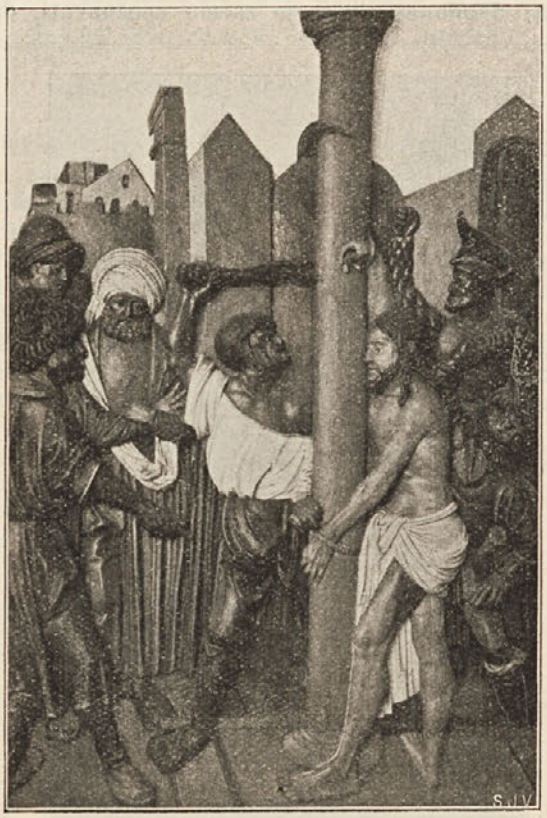

Kristus bičan.

Kristus na križu.

Trebušnik na dunajski lovski razstavi.

Spisal Janko Mlakar.

Leta 1910. so priredili ljubitelji lova na Dunaju lovsko razstavo. Za ta — vsaj za Dunaj — imenitni dogodek so delali naravnost velikansko reklamo. Polepili so do malega vso avstrijsko državo s pisano barvanimi oglasi, ki so ti obljubljali na razstavi nenavadne užitke. Ako si stopil na vlak, te je na steni nabita „Mednarodna lovska razstava“ takoj opomnila, da se pripelješ na Dunaj na pol zastonj, ako jo obiščeš; v mestih so bili vsi hišni vogali okrašeni z enakimi oglasi, da, nabili so jih celo na polomljene plotove ob blatnih vaških potih. Ne smete se torej čuditi, da sem bil prepričan, da bom videl na razstavi same čudovite reči. Sploh sem pa tudi jaz velik ljubitelj lova in divjačine, zlasti take, ki pride okusno prirejena in v omako položena na mizo. Zato sem se čutil dolžnega, ogledati si razstavo, ki je imela namen, radovednemu občinstvu pokazati, kaj so pravi in „nedeljski“ lovci že nastreljali.

Da mi ni bilo treba samemu tavati po širnem razstavnem prostoru, preskrbel sem si kaj kratkočasno, dasi tuintam malo sitno družbo. Vzel sem namreč s seboj Trebušnika in Grogo. Kajti vedel sem, da ju bo razstava jako zanimala, ker sta oba imenitna lovca.

„Kaj, Trebušnik, da je lovec?“ čudili se bodete. Lovec, lovec, pa še kakšen! Poprej je hodil samo na srnjake in zajce, odkar je pa prinesel svojih 145 kil na Triglav, podira najraje divje kozle. Že njegova hiša kaže, da prebiva v njej strasten lovec.

Takoj med vratmi visi velikansko jelenje rogovje. To lovsko trofejo si je Trebušnik v pravem pomenu besede priboril tisto leto, ko se je vozil po novi železnici v Trst. Ta njegov junaški čin je gotovo vreden, da ga otmem pozabljenosti.

Med Begunjšico in Srednjim vrhom leži krasna planina Zelenica. V poletnih mesecih je na njej vse polno živine, ki se ob sočni paši prav dobro počuti. Tudi Trebušnik pošilja tja gori svojo goved v rejo. Nekega dne je prišel kot dober gospodar na Zelenico pogledat, kako se godi njegovi živinski družinici. Ker se mu ni ljubilo po isti poti nazaj, mahnil jo je preko sv. Ane v Tržič.

Sam s seboj zadovoljen koraca širokih korakov naprej, ko zagleda naenkrat pred seboj — velikanskega jelena. Urno seže po puški, toda bilo je že prepozno; ni je mogel zgrabiti. Tega mu tudi kot lovcu ne smemo zameriti. Kajti puška mu je visela mesto na rami — doma na steni. Toda naš Nimrod* ni bil prav nič v zadregi. Kakor blisk se vrže na jelena in ga pograbi za rogovje. Začne se hud boj. Jelen je takoj spoznal, kakšnemu možu je prišel v roke. Kar naenkrat ga je minila tista besnost, ki v nji napada ob gotovih časih ljudi in živali. Mislil je samo še na to, kako bi rešil rogovje in kožo. Toda kar Trebušnik enkrat zagrabi, tega ne izpusti več izlepa. Ko vidi jelen, da mora na vsak način od protivnika odkupiti svojo svobodo, zažene se z velikansko silo nazaj ter prepusti Trebušniku — rogovje, kožo pa srečno odnese v bližnji gozd. Ta odkupnina je pa imela za zmagalca nekoliko neprijetne posledice.

Kakor hitro se je namreč rogovje snelo, padel je Trebušnik kakor vreča moke na tla ter se potakal par metrov po strmi rebri navzdol. Predno je vstal in prilezel nazaj na bojišče, je bil begunec že na varnem v Bornovem zverinjaku, od koder je prišel na boj. Trebušnik je pa rogovje, ki ga tudi med padcem ni bil izpustil, prinesel domov ter ga kot znamenje svoje zmage obesil nad hišna vrata. Morda je tudi mislil, da bo njegov posestnik prišel nekega lepega dne po svojo imovino. Da se to ni zgodilo, je gotovo kriv edinole Bornov gozdar.

Ta je namreč zapazil nekega jutra jelena brez rogovja ter ga ustrelil. Meso je pojedla gospoda, glavo je pa obesil gozdar na steno ter jo rad pokaže kot posebnost svojim obiskovalcem. Kajti jelenja glava z odtrganim rogovjem kaže, da je bil rajnki njen gospodar pogumen borilec, ki je izgubil svoje krasno orožje v hudem boju s sovražnimi jeleni.

Ta zgodba o junaškem Trebušnikovem dvoboju z jelenom ni prazna izmišljotina, kakor so večinoma lovske povesti, marveč je gola resnica. Kdor se hoče o tem prepričati, naj si ogleda jelenje rogovje nad Trebušnikovimi vratmi in pri Bornovem lovcu glavo, ki spada zraven.

Tudi Groga je kaj hud lovec. In kako bi tudi ne bil! Vsaj je najzvestejši Trebušnikov spremljevalec na vseh njegovih „krvavih“ potih. Iz njegovega lovskega življenja bi vam lahko povedal marsikako zanimivost. Toda kaj več o tem pozneje. Samo toliko naj omenim, da so stene v njegovi bajti, kakor tudi v Trebušnikovi hiši, kar pokrite z najrazličnejšim rogovjem. Kakor vojaki pri paradi se vrste tu večji in manjši rogovi divjih kozlov in srnjakov, ne manjka se tudi nagačenih kraguljev, divjih petelinov in drugih takih ptičev, da, celo nekaj zajčjih repov binglja od začrnelega stropa.

Morda bi radi vedeli, če sta tudi Trebušnik in Groga kaj imenitnega poslala na dunajsko lovsko razstavo? Seveda sta poslala, pa še kako imenitne stvari, samo škoda, da jih niso razstavili. Razun velikih, silno

* Svetopisemski lovec.

močnih rog, ki jih je nosil divji kozel naprej obrnjene, sta izročila razstavnemu odboru tudi nekaj repov sedaj že jako redkih planinskih zajcev. Delavci so pa vso pošiljatev nekam založili, in tako sta prišla naša dva razstavljavca ob najdragocenejše spomine na srečne lovske dneve.

Toda dovolj o tem. Gotovo ste že prepričani, da sta imela Trebušnik in Groga z menoj vred zadosti povoda, iti na lovsko razstavo.

Dvakrat plačana kobilica.

Domenili smo se, da se podamo šele jeseni na Dunaj, toda neka Trebušnikova nezgoda nas je prisilila, da smo jo že v drugi polovici meseca avgusta potegnili. Menda mi ni treba še posebej poudarjati, da je reveža zadela ta neprijetnost pri konjski kupčiji.

Bilo je na zadnjem našem skupnem potovanju po Albaniji. Sedeli smo v starodavnem Skadarju v neki kavarni ter gledali skozi okno na pisano množico, ki je šumela po ulici. Naveličan tega vrvenja vzamem v roko turšk časopis, v katerem naletim na to-le čudovito pravljico:

Neki Turek, Ibrahim po imenu, je šel s svojim oslom na semenj. Na glavi je imel — namreč Ibrahim, ne osel — velikansk turban, izpod katerega je gledalo dvoje majhnih oči tako neumno v svet, da je vsak takoj na prvi pogled spoznal, kako malo ve njihov posestnik o zvijačah in goljufijah malopridne turške mladine. V svojih razhojenih in pošvedranih opankah je drsal počasi po prašni cesti, vlekel za seboj na povodcu dolgouho živinče ter lovil z gibčnim kljukastim nosom prijetni vonj čebule in česna, ki se je širil po mestu.

Tu pride mimo nekaj turških potepuhov. Komaj zagledajo Ibrahima, že se dogovoré, da mu ukradejo osla. In eden izmed njih, Juzuf po imenu, pravi: „Jaz stopim na oslovo mesto, vi pa odpeljite žival takoj na semenj in jo prodajte! Za vse drugo se vam ni treba brigati.“

Vsa družba gre tiho za Ibrahimom. Čez nekaj časa sname Juzuf previdno oslu uzdo ter si jo obesi čez glavo. Nato vzamejo njegovi tovariši živinče ter ga odženo po bližnjici na semenj. Oni potepuh se pa guglje z uzdo na glavi za Ibrahimom naprej po cesti.

Že sta bila blizu trga, kjer je bil semenj, ko se naenkrat Ibrahim ozre in pogleda na osla. Kako se začudi, ko zagleda na povodcu človeka mesto sivčka, ki ga je bil doma obrzdal!

„Kdo si pa ti?“ vpraša ga strmeč.

„Jaz sem vaš osel,“ odgovori mu navihani Juzuf. „Oh, poslušajte mojo žalostno povest! Nekega dne sem razjezil svoje stariše. V silni togoti so me prokleli, in spremenil sem se v osla. Prodan sem bil najprej nekemu peku, potem pa nekemu vrtnarju. Naposled ste me vi kupili. Priznati moram, da se mi je pri vas še najboljše godilo. Ko tako krevsam za vami na semenj ter premišljujem svojo žalostno usodo, zagledajo me moji stariši. Takoj se jim zasmilim v srce. Zato prekličejo svoje prokletstvo ter poprosijo zame Alaha blagoslova. Tako sem zopet postal človek.“

Ibrahim si pogladi svojo sivo brado, nekoliko pomisli ter pravi: „Kar si mi ti pripovedoval, ni nič nenavadnega. Vendar bi bil raje imel, da bi se bil spremenil ti v sosedovega osla, ne pa v mojega. Pojdi v miru, moj sin, in ne jezi več svojih starišev!“

Juzufu ni bilo treba tega dvakrat reči, marveč je urno snel uzdo z glave ter jo ročno pobral, da se je kar kadilo za njim.

Ker je pa Ibrahim rabil osla, gre naprej na trg, da si kupi drugega. Silno se začudi, ko zagleda tam svojega dolgoušca na prodaj. Urno stopi k njemu ter mu zašepeta v uho: „Nesrečnež, kaj si zopet razžalil svoje stariše? Ker se mi pa smiliš, in se ti v moji službi dopade, kupim te še enkrat; samo paziti hočem, da te stariši več tako hitro ne blagoslove.“ — In pošteni Ibrahim je gnal osla v velikem ovinku krog mesta domov, da bi ga njegovi stariši ne srečali in — blagoslovili.

To ginljivo povest sem takrat doli v globoki Turčiji povedal tudi Trebušniku, ki je kar pokal od smeha. Jaz sem ga pa posvaril in ga opomnil, da se njemu pri konjski kupčiji tudi lahko pripeti kaj tacega.

„Pravim, pravim, kaj tacega se mi pa že ne bo pripetilo; vsaj nisem tako neumen kakor tisti „Hibraim“, ki je verjel, da se ljudje spreminjajo v osle.“ Tako je dejal Trebušnik ter se krohotal, da je kar odmevalo od visocega stropa.

In vendar se mu je pripetilo, in sicer ravno tisto poletje, ko je bila na Dunaju mednarodna lovska razstava.

Pri mlinarju na Potokih je imel kupljeno lepo rujavkasto kobilo. Ker je bil ravno takrat brez hlapca, moral je sam po njo. Prav posebno se mu sicer ni ljubilo krevsati gori, posebno zato ne, ker ga je po ušesih trgalo. Zabasal si je torej ušesa z bombažem, vzel palico ter odromal na Potoke.

Ker je bilo treba kobilico še zamočiti, da je šla raje od doma, je bilo že precej pozno, ko se je odpravil Trebušnik s svojo iskro tovarišico proti Žirovnici. Počasi se je zibal po mehki blatni cesti ter premišljeval, koliko dobička bi se dalo narediti pri tej kupčiji, kobilica je pa stopala za njim na povodcu s povešeno glavo, kakor bi bila žalostna, ker je morala zapustiti domače jasli.

Poleg ceste v grmovju so taborili cigani in si kuhali ukraden krompir. Trebušnik jih niti opazil ni, ker je bil pregloboko zamišljen v svoje račune. Zato so ga pa cigani kaj dobro opazili, njega, njegovo zamišljenost in lepo rujavko. Tiho se mu priplazi eden izmed teh capinov za hrbet ter mu prereže povodec prav blizu roke. Nato zadrži kobilico ter počaka, da se Trebušnik nekoliko oddalji. Kaj se je potem zgodilo, to pa vedo samo dotični cigani, ki so tam poleg ceste kuhali ukraden krompir.

Trebušnik vsega tega ni prav nič čutil, ker je bil preveč zatopljen v svoje gospodarske misli in je vrhutega imel tudi zamašena ušesa. Zadovoljen sam s seboj, ker je tako vredno kupil, je korakal po cesti ter držal v roki odrezani konec povodca. Prav nič ni slutil, da je kobilico že „prodal“, in to jako — ceno.

Tako jo primaha do prvih hiš v Mostah. Tu ga sreča Tefkarjev Jaka ter mu pravi: „Dober večer, Trebušnik! Od kod pa?“

„Pravim, pravim, Bog daj, Jaka,“ odzdravi mu ta; „pri mlinarju na Potokih sem kupil to-le kobilico in jo sedaj ženem domov. Pravim, pravim, kupil sem prav po ceni.“

„Kaj pravite, da kobilico ženete? I kje jo pa imate? Jaz je nikjer ne vidim.“

Pri teh Jakovih besedah se ozre Trebušnik nazaj in kar ostrmi, ko zapazi, da je sam. Od samega začudenja odpre usta na stežaj ter ogleduje sedaj odrezani

konec povodca v roki, sedaj zopet prazni prostor na cesti, kjer bi po njegovem mnenju morala stati „po ceni kupljena kobilica“.

Ko se dovolj načudi, zapre usta, pogleda še enkrat odrezano vrv in pravi žalostno: „Pravim, pravim, kdo mi je pa to naredil? Nek potepuh mi je gotovo na tihem prerezal povodec ter mi kobilico odpeljal. Toda kdo bi to bil?“

„Kaj niste nikogar srečali med potjo?“ pozveduje Jaka.

„Pravim, pravim, nikogar. Za menoj je pa prav lahko kdo prišel, da ga nisem slišal, ko imam ušesa zamašena in je tudi cesta tako mehka.“

„Morda se je pa kobila sama odtrgala in zbežala domov?“

„Pravim, pravim, to pa že ne; gotovo bi jo bil čutil. Vsaj se tudi na vrvi pozna, da ni pretrgana, ampak odrezana. Pravim, pravim, nesreča me je iskala; da mi gre potepuh iz roke ukrast kobilico! Kaj tacega se mi je pa do danes šele prvikrat pripetilo.“

To Trebušnikovo jadikovanje je pa ujela na uho brezzoba Glistovčeva Barba ter v svoji človekoljubnosti urno razbobnala po celih Mostah, kaj se je zgodilo.

Letala je po hišah, kakor bi jo veter nosil, ter zavpila v vsako hišo posebej: „Hoj, ljudje božji, poslušajte, kaj se je zgodilo! Trebušniku je nekdo ukradel kobilo prav iz roke.“

Kmalu je bila skoraj vsa vas zbrana krog Trebušnika. Najprej so poizvedovali, kako se je tatvina izvršila, potem so se čudili, nazadnje pa posvetovali, kako bi predrznega tatu izsledili. Dolgo niso mogli priti do nobenega sklepa.

Iz te zadrege jih je nazadnje rešil Čehlov Lojz, ki se je bil pripeljal počasi v vas. Sedel je na vozu ter si krajšal čas s prijetnim žvižganjem. Fant je namreč v tej stroki pravi umetnik. Komaj ga zagledajo vaščani, ga že ustavijo in obsujejo z vprašanji.

Lojz se pa ni dal motiti. Najprej dokonča svojo pesmico, nato pa odpre široka usta in pravi: „Kaj kričite vsi vame? Eden naj govori, da bom vsaj vedel, kaj hočete.“

Ta govorica se je vsem zdela pametna, najbolj pa Tefkarjevemu Jaki. Zato zamahne s svojo orjaško roko ter zaukaže mir. Nato pa začne Lojza izpraševati: „Od kod prideš?“

„Vsaj nisem prišel, pač pa sem se pripeljal,“ odvrne mu ta.

„Lojz, govori pametno, sicer spoznaš, kako znam takim fantičem izbijati muhe iz glave! Torej od kod se pelješ?“

„Iz Save.“

„Si li koga srečal na cesti?“

„Tisto pa tisto. Na klancu pri Soteski sem videl Žončeta, tisto pijanko. Tako je klela, da se je kar ogenj kazal.“

„Za Žončeta te ne vprašujemo. Mi bi le radi vedeli, če si koga videl, da je gnal kako kobilo.“

„Ne, kaj takega pa nisem videl, vsaj nocoj ne. — Hi, luca!“ Tako se je odrezal Lojz, udaril z bičem po kobili in oddrdral skozi vas. Ko je bil že onstran Završnice, obrne se še enkrat nazaj in zavpije:

„Ravno sedaj sem se spomnil, da sem malo pred Javornikom srečal trop ciganov, ki so imeli s seboj nekaj konj. Če je bila tudi kaka kobila vmes, pa ne vem natančno.“ Po teh besedah je izginil muhasti Lojz zbranemu občinstvu urno izpred oči.

No, Jaka in Trebušnik sta zvedela dovolj. Takoj sta spoznala, da so cigani odpeljali kobilico. Urno sta dobila voz ter se odpeljala za njimi. Dohitela sta jih na Jesenicah, toda kobilice nista našla pri njih. Zaman so tudi orožniki zasledovali tatu, bilo je kakor bi se bil z ukradeno živalico vred vdrl v tla.

Nekaj dni potem je bil v Beljaku konjski semenj. Ker je moral Trebušnik imeti na vsak način konja, pelje se tudi on na Koroško, da si poišče kaj pripravnega. Komaj pride na semenj, že zagleda cigane, ki jih je Tefkarjev Jaka osumil tatvine. Takoj se mu zopet na vso moč oživi žalostni spomin na tako skrivnostni način izgubljene kobilice.

„Pravim, pravim, moram pogledati, če je morda tisti preklicani potepuh pripeljal mojo kobilico sem na semenj.“ Tako si je mislil Trebušnik sam pri sebi ter pazljivo pregledoval konjsko živino, ki so jo prignali od vseh strani. Toda zaman je bilo vse njegovo pregledovanje in poizvedovanje.

Naposled pride zopet nazaj k ciganom. Imeli so na prodaj razven par suhorebrnih kljuset tudi še precej lepo marogasto kobilo. Trebušniku je bila takoj na prvi pogled všeč. Barva mu sicer ni posebno ugajala, a drugače je bila žival videti kaj iskra in močna. Ker je bila cena jako nizka, je bila kupčija kmalu sklenjena. Nato so jo cigani pobrali takoj s semnja, kakor bi bili samo na to kupčijo čakali.

Tudi Trebušnik se je s kupljeno kobilico kmalu odpravil proti domu. To pot je pa ni peljal za seboj na povodcu, marveč je raje nanjo sedel, da bi jo na ta način obvaroval pred tatvino. Ko je prijezdil črez Podkoren na Kranjsko, začelo je precej dobro deževati. Vedril je najprej v Kranjski gori, potem pa še na Dovjem. In čudno, čim huje je deževalo, tem bolj so ginile s kobilice — maroge. Naposled se je na poti med Hrušico in Jesenicami marogica spremenila v krasno rujavko.

Trebušniku je sprva ta izpremememba jako ugajala, in ni se ji mogel dovolj načuditi. Ko je pa kobilo natančneje ogledal, je takoj spoznal, da se prav nič ne razlikuje od one, ki mu je bila pred par dnevi od povodca odrezana. S tem spoznanjem je pa mahoma zginilo vse začudenje s Trebušnikovega obraza, zakaj vsa stvar mu je postala naenkrat jasna.

Cigani so mu ukradli kobilico in jo pobarvali. Potem so jo gnali v Beljak na semenj ter mu jo prodali — marogasto. Zato so jo tudi tako ceno pustili.

Trebušnik jo je hotel v prvi jezi udariti naravnost za cigani. Toda kje so že bili takrat ti capini! Polagoma se je pa pomiril ter jezdil naprej. Ko pride domov, ve takoj vsa Žirovnica, da je Trebušnik zalotil v Beljaku ukradeno kobilico ter jo srečno prignal domov. Ker je pa preveč usmiljenega srca, ni naznanil ciganov, ampak jih je pustil uiti.

S takimi vestmi se je skušal Trebušnik obvarovati škodoželjnosti in zbadanja. Toda delal je račun brez tistih Dolincev, ki so videli, kako je v Beljaku kupil marogasto kobilico, in kako se je ta polagoma izpremenila v rujavko. Ti poštenjaki so poskrbeli, da je prišla čista resnica na dan ter se razširila od Radoljice noter do Rateč in še nekoliko naprej.

Trebušnik jih je moral tiste dni veliko preslišati. Naposled se je naveličal vednega zbadanja o dvakrat plačani kobilici ter ostrim jezikom svojih sorojakov ubežal na Dunaj.

„Pravim, pravim, ta čas se bo ta stvar že nekoliko pozabila. Predno pridem nazaj, bodo dobili že kako

drugo kost, da jo bodo glodali.“ Tako mi je tožil stric Trebušnik ter me pregovarjal, da bi šli na razstavo še v avgustu. Jaz sem seveda rad ugodil njegovi želji, ker mi je bilo pač vse eno, kedaj si ogledam tisto razstavljeno divjačino.

Trebušnik išče svoje postelje.

Najpripravnejši vlak iz Ljubljane na Dunaj za nas navadne zemljane, ki se vozimo v tretjem razredu, je gotovo brzovlak, ki zapušča ljubljanski kolodvor krog polnoči. Sedeš lepo v voz, malo dremlješ, malo bediš, in ob devetih zjutraj si že na Dunaju. Ako pa dobiš prostor, da se lahko potegneš po klopi, je vožnja toliko prijetnejša.

No, mi lovski romarji smo se še dokaj prijetno in zložno vozili. Za vse to sta poskrbela Trebušnik in Groga prav dobro.

Oboroženi z voznimi listki smo pričakovali na ljubljanskem kolodvoru polnočnega brzovlaka, ki je imel priti iz Trsta. Trebušnik in Groga sta porabila to priliko, da sta razkazovala potujočemu občinstvu lepo narodno nošo, ki jo nosijo drzni gorenjski lovci. Hodila sta moško po peronu, da so se jima kar iskre delale pod podkovanimi čevlji. In kako bi tudi ne! Trebušniku je mahala na prepranem lovskem klobuku taka brada divjega kozla, kakor srednjevelika metla, Grogine oguljene jerhaste hlače so pa glasno govorile o pogumu njihovega posestnika, ki se je v njih plazil že za marsikaterim ubitim kozlom, če ne divjim, pa vsaj — domačim. Škoda le, da je bil čas za to „razstavo“ zelo kratek. Kajti kmalu smo zaslišali od Tivolskega gozda sem hripav žvižg, in takoj nato je prihrumel brzovlak ter se hipoma ustavil.

Urno skočimo v voz, da si poiščemo pripraven prostor za dolgo vožnjo. In res smo dobili popolnoma prazen oddelek. Takoj smo si razdelili prostore. Groga je rekel, da bo spal na tleh, Trebušnik si je izbral desno klop, jaz pa levo. Toda veselili smo se prezgodaj. Kajti naenkrat se odpro vrata, in pribaše se noter popotnikov, da se je kar tema delala. Bili so trije mladi fantje in ena že bolj jesenska gospodična.

Z ležo torej ni bilo nič, celo s sejo je bila bolj žaltava. Ostalo nam je še edino to upanje, da bodo vsiljenci morda kmalu pobrali svojo obilno popotno ropotijo ter izstopili. Tem se je pa tudi bralo kar iz obrazov, da pričakujejo od nas iste prijaznosti. Obojno upanje je pa splavalo po vodi, ko je prišel sprevodnik listke ščipat in smo zvedeli, da imamo vsi isto pot. Morali smo se torej udati v skupno usodo.

Do Litije smo še nekaj malega čebljali, potem se nas je pa začel lotevati spanec. Trebušnik se je naslonil v kot ter sprva bolj natihoma poskušal svoje inštrumente. Groga si je pa hotel pred spanjem še privoščiti pipo tobaka. Izvleče torej iz žepa čedro in mehur ter začne basati svojo ljubljenko. Toda komaj jo prižge, že ga opomni tista gospodična iz jesenske dobe, da je v prostoru za nekadilce.

Groga jo jezno pogleda, zagodrnja v brado nekaj o „sitnih babnicah“, spravi čedro v žep ter pljune srdito po tleh. To ne baš lepo znamenje velike nevolje mu pa prinese takoj drugi opomin, da je prepovedano na tla pljuvati. Privoščil si ga je bil eden izmed gospodičnih spremljevalcev. Groga je že odprl usta, da bi se bil znebil kake krepke, ko se naenkrat oglase čudoviti glasovi iz kota, kjer se je vgnezdil Trebušnik.

Mož je namreč med tem že uglasil inštrumente ter začel svoj koncert. Zastavil je najprej z milo flavto, tej se je pridružil klarinet, oboje je začel polagoma spremljevati bombardon, nato se je oglasila pozavna kakor trobenta sodnega dneva, finale je pa udarjal veliki boben. Po kratkem odmoru ali pavzi, kakor pravijo glasbeniki, se je koncert pričel iznova.

Ker je bila „viža“ vedno ena in ista, so se je naši nepovabljeni gostje hitro naveličali. Začeli so se glasno pritoževati čez smrčanje, kakor so v svoji brezobzirnosti imenovali to krasno godbo. Toda Groga se je takoj postavil za svojega prijatelja in sobojevnika iz 78. leta.

„Kaditi se ne sme, pljuvati tudi ne, ker pravite, da je vse to tam na steni prepovedano. Povejte mi še, kje je tudi zapisano, da se ne sme smrčati! Povejte mi, pravim, kje je to prepovedano na steni!“

Pri teh besedah je Groga tako srepo pogledal, da so se protivniki Trebušnikove godbe kar stisnili v kot ter vsak hip pričakovali, kdaj bo udaril.

Ko se nekoliko oddahnejo od strahu, stavi eden izmed njih pomirjevalni predlog, ki je meril na to, da bi godca vzbudili ter tako napravili mir. Temu predlogu sem se pa uprl jaz.

„Gospoda,“ rekel sem, „tega vam pa ne svetujem storiti, če niste zavarovani za telesne poškodbe. Jaz poznam dobro tega moža, ki tu v kotu — ne bom tajil — res nekoliko preglasno sope. Da bi ga popolnoma zdramili, o tem ni niti govora, v poluspanju je pa ta človek živina. Začel bo razgrajati in zdrobil bo vse, kar mu bo prišlo pod roke. Potrpimo ž njim, pa je. Predno pridemo na Dunaj, bo že davno sam od sebe nehal smrčati. — Sicer pa kakor vas je volja. Ako ga hočete na vsak način vzbuditi, se jaz raje poprej odstranim, ker je moja zavarovalna doba za telesno poškodbo ravnokar potekla.“

Vkljub mojim prepričevalnim besedam je bil predlog sprejet z dvetretjinsko večino glasov. Toda bili smo tam kakor poprej, kajti nihče se ni upal predloga izvršiti. Trebušnik je pa vedno glasneje koncertiral. Pozavna in boben sta se kar neprenehoma glasila.

To je gnalo našo štiriperesno deteljico skoraj v obup. Naenkrat se dvigne s sedeža in plane, ne na Trebušnika, marveč — skozi vrata. Najbrže se je podala na poizvedovanje po kakem mirnejšem kotičku. Sreča ji je morala biti mila; kajti kmalu se vrne, pobere svojo prtljago ter nas zapusti, seveda v naše veliko veselje.

Bili smo zopet sami. Groga poravna Trebušnika lepo po klopi, jaz mu pa zavežem usta z robcem. Na ta način sem mu pobral vse inštrumente razun flavte. Med tem opravilom se mož ni prav nič zdramil, marveč je mirno dalje spal ter s tem dokazoval, da ima mirno vest, akoravno kupčuje s konji. Nato se tudi jaz položim na klop, Groga se pa vleže na tla k zasluženemu počitku. Ker je imel Trebušnik samo flavto na razpolago in je tudi na to le poluglasno pritiskal, preselila sva se tudi midva kmalu v kraljestvo sanj in prevare.

Spali smo skoraj noter do Mürzzuschlaga. Trebušnik se je seveda zbudil zadnji, ker je začel prvi. Tudi se je nekoliko začudil, ko je zapazil, da ima usta zavezana. Ker Ivanke ni bilo zraven, ga je zato skušal Groga prepričati, da si je zvečer sam zavezal „gofljo“, ker so ga zobje boleli. Nato sem mu pa jaz popisal nočne dogodke, in mož se je smejal na vse grlo. Celo tiste „živine“ mi ni zameril.

Na Dunaju nas je na kolodvoru pričakovala vsem dobro znana Kuntova Ivanka. Bivala je ravno takrat na počitnicah pri svoji teti, ki ima na Dunaju veliko trgovino. Komaj je zagledala Trebušnikovega strica, ga je že zbodla.

„Stric, zakaj pa niste raje prijezdili na marogasti rujavki?“ vprašala ga je zlobno.

„Pravim, pravim, komaj si me zagledala, pa me že dražiš. Pravim, pravim, če hočeš, da ostaneva prijatelja, mi nikar več ne zini o tisti nesrečni kupčiji.“

„Nikar ne zamerite, stric!“ hiti ga Ivanka tolažiti, „vsaj vas nisem vprašala iz nagajivosti, ampak iz golega — sočutja. Ker pa vidim, da o tem neradi slišite, tudi jaz ne bom več govorila o tisti iz roke ukradeni, marogasto pobarvani in dvakrat plačani kobilici. Prišla sem vam le povedat, da je teta dobila za vse tri stanovanje v hotelu Beatriks. Vi, gospod Janko, imate svojo sobo, stric in Groga bodeta pa skupaj.“

Nato se odpeljemo vsi skupaj v hotel. Tu pospravimo svoje reči v sobe ter se očistimo umazanije, katere smo se nabrali na železnici, potem smo se pa pomenili, kako bi najlažje ogledali razstavo. Slednjič sem stvar uredil tako-le: Ker sem moral tisti dan obiskati nekega prijatelja, naprosil sem Ivanko, da pelje moja tovariša malo po Dunaju. Za drugi dan — bil je torek — sem pa določil, da odidemo takoj zjutraj v razstavo ter ostanemo v nji do večera. Trebušniku in Grogi sem pa ostro zabičal, da naj se varujeta vseh izgredov, ker z dunajskimi policaji ni dobro češenj zobati. Nato odide Ivanka s svojima varovancema po Dunaju, jaz pa k prijatelju.

Ko pridem zvečer v hotel, ni bilo še o Trebušniku in Grogi ne duha ne sluha. Ker sem bil jako truden, ju nisem čakal, ampak sem se odpravil kmalu k počitku. Vedel sem tako že naprej, da me bodeta vzbudila, ker sta imela sobo poleg mene. In res sta prišarila krog polnoči. Slišal sem ju še nekaj časa ropotati, potem sem pa zaspal nazaj.

Naenkrat me prebudi zopet velik šum na hodniku. Nekdo se je zunaj glasno prepiral, in zdelo se mi je, kakor bi bil slišal Trebušnikov glas. Nato se zapre par vrat, in glasovi so utihnili. Že sem se pripravljal, da bi nadaljeval pretrgano delo, ko zopet zaslišim pritajeno govorjenje, ki se je bližalo mojim durim. Naenkrat nekdo potrka.

„Kdo je?“ oglasim se.

„Pravim, pravim, gospod Janko, jaz sem, Trebušnik.“

Takoj sem spoznal, da je Trebušnik tisti, ki moti nočni mir ter budi goste iz sladkega spanja.

„Kaj se je pa prigodilo, da šarite okrog, mesto da bi spali?“ vprašam ga nevoljno.

„Pravim, pravim, nič posebnega, samo sobe, kjer z Grogo leživa, ne morem najti. Pravim, pravim, obral sem že vse čumnate, pa le ne najdem prave; iz dveh so me celo ven vrgli.“

„No, ta je pa lepa; zakaj si pa niste zapomnili številke? Takoj tukaj na levo odprite prva vrata, pa ste v svoji sobi. Potem pa mirujte!“

„Pravim, pravim, hvala lepa!“ zagodrnja Trebušnik in se poda zopet na iskanje svojega gnezda.

Toda, je li ta hotel začaran ali kaj? Toliko da sem malo zadremal, že me zbudi glasen prepir v sosedni sobi na desni. Takoj nato zaloputne nekdo vrata, in zopet se oglasi Trebušnik na hodniku: „Pravim, pravim, že zopet sem zašel v tujo sobo; kamor pridem, me vržejo ven.“

Njegovega nadaljnjega moledovanja pa nisem več poslušal. Urno sem vstal, šel ven ter ga peljal v njegovo sobo prav do postelje, da ni mogel zaiti v „tuje sobe“ in ga ni bilo treba „ven metati“. Trebušnik je najprej zbudil Grogo, da ga je oštel, ker se mu ni oglasil, ko je sobo iskal, potem je pa lepo zasmrčal.

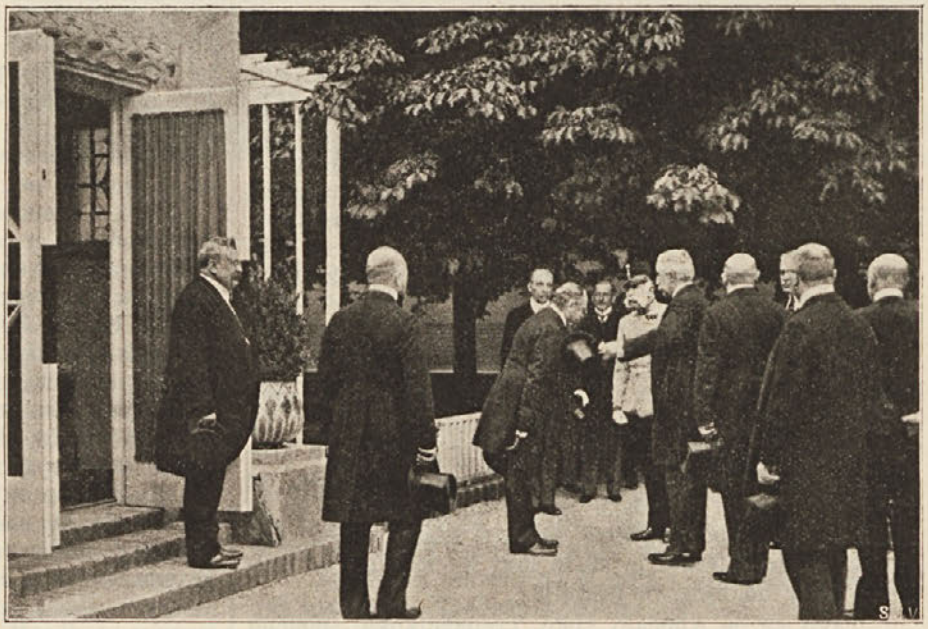

Nj. Veličanstvo cesar Franc Jožef v lovski razstavi.

Pozneje sem od drugih gostov natančneje zvedel, kako je Trebušnik tisto noč potoval po hotelu ter preiskoval sobe, Pozabil je namreč številko svojega prenočišča ter ni vedel, katera vrata so prava. Naredil je torej tako, kakor takrat, ko se je v Trstu kopal. Začel je takoj pri prvih vratih ter jih poskušal odpreti. To prizadevanje mu je doneslo nekaj laških psovk, ki ga pa niso prav nič razburile, ker jih ni razumel.

Pri drugi sobi je imel že več sreče. Ker so se vrata odprla, je mislil, da je prišel prav. Stopi torej noter in leze v temi k postelji. Na tem potu pa prekucne stol, ki se mu je bil brezobzirno postavil nasproti. Takoj nato se vzdigne iz dveh postelj vpitje in kletvina, iz česar je revež spoznal, da je zašel v tuj brlog. V par trenutkih je bil zopet zunaj na hodniku; ta naglica je bila seveda posebna zasluga stanovalcev dotičnega brloga, ki sta drage volje pomagala nepoklicanemu gostu na prosto.

Nato se poda Trebušnik naprej. Naslednje tri sobe je zastonj poskušal odpreti. Zato je pa zvedel, da je tepec in gumpec, in nekdo mu je celo svetoval kar pri zaprtih vratih, da naj se pobere k vragu. Trebušnik ga pa ni ubogal, marveč je še naprej poskušal svojo srečo.

In res jo je našel; kajti takoj naslednja vrata so se mu odprla. Prišel je tudi srečno do postelje, ki je pa imela dve za Trebušnika neprijetni lastnosti. Najprej ni bila prazna, kakor bi bilo pričakovati, poleg tega pa tisti, ki je v nji ležal, ni bil ne Trebušnik in ne Groga, marveč čisto navaden boječ človek. Ko je namreč Trebušnik lezel k njemu v posteljo, začel je prav brez potrebe na ves glas kričati, kakor bi bil nedolžni stric iz Žirovnice kak razbojnik. Vsaj bi mu bil lahko na tihem povedal, da v njegovi postelji ni zanj prostora. Tako je pa njegovo klicanje na pomaganje privabilo več gostov iz sosednjih sob, ki so prišli reševat, kar sploh v nevarnosti ni bilo.

Tem je Trebušnik kmalu pojasnil vzrok svojih ponočnih obiskov in tako dokazal svojo nedolžnost. Kot pričo svojega poštenja je navedel seveda tudi mene. Nato ga je eden izmed njih, ki sem se z njim seznanil pri večerji, pripeljal k mojim vratom, češ, da bo najlažje pri meni zvedel za svojo sobo. Kako sem mu jaz postregel, sem že poprej omenil.

Ker je bil pa Trebušnik proti meni obrnjen, je imel tam desnico, kjer jaz levico, in zato mu ne moremo zameriti, da je zagazil zopet v tuje prenočišče. K sreči je našel notri prazno posteljo. Njen gospodar jo je namreč menda ravno takrat še le mahal proti hotelu. Trebušnik je najprej oštel Grogo ter se zelo čudil, da se mu nihče ne oglasi; potem je pa zlezel v posteljo.

Opravil je pa vse to kar v temi.

Začel je ravno poskušati, v katerem duru bi zasmrčal, ko se naenkrat odpro vrata, in se ob enem soba razsvetli. Kdo se je bolj čudil, ali ponočni prišlec, ko je zagledal takega debeluharja v svoji postelji, ali Trebušnik, ko se je zaman oziral po Grogi, tega vam ne morem natančno povedati. Samo toliko vem, da se je nesrečni stric po kratkem prepiru znašel zopet pred mojimi vratmi. Našel je še le mir, ko sem ga bil pripeljal prav do njegove postelje.

Tako se je končalo tisto Trebušnikovo „poučno potovanje“ v tihi noči po sobah hotela Beatriks.

Voščeni huzar.

Takoj poleg živahnih dunajskih ulic se razprostira velikanski cesarski park Prater. Noter do cesarja Jožefa II. je bilo to krasno zabavišče širšemu občinstvu zaprto. Ta ljudomili cesar je pa odprl njegova vrata vsem svojim podložnikom brez vsakega razločka. Oholo plemstvo je sicer vihalo prevzetne nosove, ko je moralo dihati isti zrak, kakor priprosto ljudstvo, toda pomagalo mu to vihanje ni prav nič. Dandanes jih je celo veliko takih, ki se sprehajajo po zelenih praterskih gozdovih, pa morda niti ne vedo, da je vse to cesarjeva zasebna last.

Prater je zavoljo svoje razsežnosti jako pripraven za velike prireditve. Kakor sploh vse večje razstave, je bila tudi lovska prirejena v njegovih prostorih. Vanjo je vodilo troje glavnih vrat. Mi smo si izbrali južni vhod, kamor smo se pripeljali po električni železnici prav izpred hotela.

Ko pridemo skozi vrata, zagledamo pred seboj široki Cesarski drevored, na desni in levi pa lične stavbe, v katerih so bile razstavljene različne reči, ki spadajo na lovsko razstavo. V prva dva paviljona, kakor se imenujejo take stavbe, nismo mogli, ker sta bila zaprta. Kaj posebnega tako ni bilo v njih. Na tretjem smo pogledali samo napis, pa smo že dosti imeli. V njem so bile namreč razstavljene knjige in časniki, ki obravnavajo razne vrste lovcev, lova in lovnih živali.

Bolj nas je zanimal narodopisni paviljon. V njem smo videli zares lepe diorame. — Toda, morda ne veste, kaj je to, diorama? Počakajte, razložim vam takoj!

Poglejte doma skozi okno na cesto, ali kamor je že. Mislite si ljudi in živali, ki jih vidite, deloma naslikane, deloma pa nagačene. Ravno tako si predstavljajte cesto, travo, drevesa, ali sploh vse reči, ki jih vidite z okna, kar jih je spredaj, ponarejene, in kar jih je bolj zadaj, pa naslikane. Sedaj pa veste, kaj je diorama.

V teh dioramah smo videli Avstralce, Botokude, Eskimojce, Indijance in še različne druge divjake na lovu. Trebušnik in Groga sta se jim silno čudila ter sta sprva mislila, da je vse to „zares“. Ko sem jima pa pojasnil, da je vse to le tako narejeno, jima ni bila stvar več všeč. Rekla sta, da ni lepo, da so divjake — nagatili, ko so vendar „še ljudje“ in ne živali. Ker sta le preveč zabavljala, sem gledal, da sem ju hitro spravil ven.

Nekaj naslednjih paviljonov je bilo odločenih umetnosti. Ker je Ivanka, sama jako dobra slikarica, silila noter, prehodili smo tiste prostore ter si mimogrede ogledali razstavljene podobe in kipe. Nekaj starih slik je bilo prav lepih, nove so bile pa vse skupaj za nič, slike in kipi. Jaz sploh vse moderne podobe delim v tri vrste. Pri prvi vrsti misliš nehote na četrto telesno delo usmiljenja, pri drugi so vse barve zmešane: nebo je zeleno, tla višnjeva, voda pa rdeča; pri slikah tretje vrste pa moraš dolgo premišljevati, kaj predstavljajo, nazadnje pa le ne veš, pri čem da si. Ti misliš, da je naslikana ladja, ki jadra po morju v Ameriko, napis pod sliko te pa pouči, da je le velblod, ki nese drva v Jeruzalem.

Iz umetniških paviljonov pridemo do majhnega angleškega lovskega gradiča. Prostori, oprava, različno lovsko orožje, vse je bilo lično. Groga se je celo izrazil, da prav rad zamenja svojo bajto za to „hišo“, da, pripravljen je bil celo Špelico navreči, ako bi prišlo do kupčije.

Ker se pa kupčija ni sklenila, mu Špelica še vedno bere levite.

Nato gremo v Rotundo. To velikansko okroglo poslopje so sezidali leta 1873., ko je bila na Dunaju svetovna razstava. Takrat so avstrijski obrtniki razstavili v njej svoje najlepše izdelke. Sedaj jo pa uporabijo vselej, kadar potrebujejo kak velik pokrit prostor. Ob lovski razstavi so navlekli trgovci, obrtniki in tovarnarji vanjo vsakovrstno ropotijo, od neznatne šivanke do najtežjega stroja, od otroškega vozička do najhitrejšega avtomobila. Celo zrakoplovi so bili naprodaj. Ivanka je takoj Trebušniku svetovala, naj si kupi tako zračno pripravo, da se popelje z njo v nebesa. To je pa moža, sam ne vem, zakaj, zelo razjezilo.

„Pravim, pravim, tebi pa ni treba zrakoplova, ker boš gotovo v peklu za jezik visela,“ rekel ji je ter pogledal okrog, če je še kdo drug tega mnenja.

Groga mu je seveda takoj pritrdil, Ivanke pa to odkritje njene prihodnjosti ni posebno razveselilo.

„No, je že dobro, stric,“ odvrne mu vsa razžaljena „lepo znate prerokovati. Ako bi bila jaz taka, kakor ste vi, bi vam pa napovedala, da bo vaš trebuh služil

v peklu Luciferju za podnožek. Toda jaz vam kaj takega ne rečem, ker . . .“

Zakaj Ivanka ni tega stricu rekla, ne vem, ker nas je naenkrat množica razdelila. Ko smo se pa čez nekaj časa zopet dobili, pozabila je že na vse: na dunajske balone, na svoj jezik in na stričev trebuh.

Ker nam je bilo v Rotundi prevroče, šli smo zopet na prosto. Najprej smo si na Veselični cesti ogledovali različne paviljone od zunaj. Toda te krasne stavbe iz cementa, železa in lesa niso bile več paviljoni, marveč cele palače. Najlepša in največja je bila „Avstrijska državna hiša“. Tu so razstavile skoraj vse avstrijske dežele svoje za lov znamenite reči, in sicer vsaka sama zase v posebni dvorani.

Kranjsko lovsko društvo na lovski razstavi.

Pred glavnim vhodom v palačo smo zagledali najprej dve velikanski sohi, cesarja Maksimilijana in Leopolda Babenberškega, oba na konju in v lovski opravi. Iz veže smo prišli v razstavno dvorano kraljevine Moravske, ki je bila prirejena v obliki lovske sobane. Vse stene so bile pokrite s slikami, ki predstavljajo dogodke iz lovskega življenja. V kotih so stale lepe skupine nagačenih živali, ki so bile ubite v moravskih loviščih, med njimi tudi zadnji volk in medved. Rogovja in rogov je bilo pa toliko, da smo se komaj razgledali. Trebušniku in stricu so se pa najbolj dopadli zložni hrastovi stoli, ki sta jih bila poslala na razstavo grofa Harracha. Komaj sta jih zagledala, sta že sedela. Nič kaj jima ni bilo všeč, da sem ju pognal naprej.

Skozi čisto priprosta vrata smo prišli v veliko sobo, kakor so v navadi v Istriji. Manjkalo ni niti velikanskega ognjišča z običajnim kotlom na verigi. Od črnega lesenega stropa je viselo vse polno majhnih čolničev, kakor jih istrski ribiči nosijo v dar na Trsat in druga božja pota v zahvalo za rešitev iz viharja. Na stenah je bilo tudi veliko večjih in manjših tičev, ki so bili v Istri ustreljeni. V kotih in ob ognjišču nam je pa kazalo nekaj zverjadi svoje še vedno ostre zobe. Da je bilo vse to jako zanimivo, nam je pričala množica, ki se je tu v „Istriji“ prerivala. Ker pa od nas nihče ne ljubi gnječe, podali smo se naprej na „Štajersko“. Akoravno je bila ta dvorana jako velika, vendar so naši sosedje pokrili vse njene stene z najlepšim rogovjem, ki je nekdaj krasilo glave ponosnih jelenov, skočnih srnjakov in divjih kozlov. Najzanimivejša je bila pa lovska koča, zgrajena v istem slogu in isti obliki, kakor so jih delali v sedemnajstem stoletju. Razume se, da je imela več občudovalcev, kakor tisto rogovje na steni. Kajti rogovja in nagačenih živalij je bilo povsod vse polno, koč pa ne. Koliko je bilo pač tudi obiskovalcev razstave, ki še nikdar niso videli koče, še manj pa lovske!

„Škoda,“ rekel je Groga, „da nisem privlekel sem svoje bajte. To bi še le gledali, to!“

„Posebno, če bi se vidva s Špelico v njej prepirala,“ pristavila je hitro Ivanka.

Ta poredni pristavek je pa Grogo silno razjezil. „Kaj, ti boš meni očitala moje besede z mojo zakonsko ženo? Povej, kdaj si naju slišala prepirati se! Povej, pravim, kdaj! — Ako se včasih malo zbesediva, kaj pa to tebi mar? Vsaj vpijeva v svojem, ne pa v tvojem.“

Kdo ve koliko časa bi se bil Groga še na ves glas togotil, ko bi ne bil stopil k njemu varih štajerske razstave in ga nagovoril:

„Kaj ne, mož, vi ste Parkelnov Groga iz Žirovnice?“

„Da, jaz sem Groga, pa ne Parkelnov, ampak Bečkov, pač pa je moja žena Špelica Parkelnova. Tudi nisem iz Žirovnice, ampak imam svojo bajto tam na rebri za selsko cerkvijo. Kako me pa poznate?“

„In vi ste gospodična Ivanka,“ nadaljuje neznanec, „vi njen stric Trebušnik, vi ste pa . . .“

„Nekak varih te triperesne deteljice,“ pretrgam mu jaz besedo. „Od kod nas pa tako dobro poznate?“

„Kako bi vas ne poznal? Vsaj vas mora vsak, ki bere Mohorjeve knjige, takoj na prvi hip spoznati, če le vidi Trebušnika, ali sliši, kako se Groga jezi nad gospodično. Jaz sem Ratej, Windischgrätzov lovec, in sem sedaj tu za nekakega variha. Prav veseli me, da imam čast vas spoznati, ko sem toliko o vas bral. Dovolite mi, da vas nekoliko pospremim po razstavi, ker sem slučajno prost. Tu je namreč veliko stvari, ki jih vidite v vsakem oddelku, zato vas hočem opozoriti samo na posamezne znamenitosti. Na ta način boste kmalu vse ogledali.“

Mi smo z veseljem sprejeli to ponudbo in se nismo kesali. Kajti gospod Ratej se je skazal veščega vodnika. Nič več nismo tratili časa z ogledovanjem rogov, katerih sem se tako nagledal, da so mi potem po noči v sanjah na glavi zrastli, marveč smo si ogledali samo značilnosti iz lova vsake posamezne kronovine.

Lovci, večinoma plemenitaši iz Galicije in Bukovine, so razstavili posebno velike nagačene medvede in merjasce. Nekateri medvedi so stali na zadnjih nogah, kakor takrat, ko gredo nad lovca. Eden izmed njih je bil pravi velikan. Trebušnik se je postavil poleg njega, pa mu je segel komaj do vratu. Ljudje so ju kar občudovali, in nekdo je celo rekel, da se medved meri z medvedom. Toda ne vem, kako bi bilo, ako bi bil nagačeni medved oživel. Dasi je Trebušnik

pravi orjak med ljudmi, taki mrcini bi pa vendar le ne bil kos.

Veliko miroljubnejše lice, kakor „Galicija“, ki so v njej strašili medvedi in merjasci, je imela nižjeavstrijska dvorana. Posebno so se mi dopadle dragocene slike, ki so kinčale z rogovjem kaj okusno okrašene stene.

Nato pa pridemo skozi mogočna vrata domov — na Kranjsko. Takoj pri vhodu zagledamo dve krasni diorami. Na levi se je dvigal ponosni Triglav z lično lovsko kočo v zelenem vznožju, na desni nas je pa Ljubljansko barje povedlo v tiste čase, ko se je še Krim zrcalil v velikanskem jezeru. Videli smo celo v kože oblečenega moža, kako je peljal v izdolbenem deblu uplenjeno žival v svoj leseni dom, ki je stal na koleh v vodi. Stene so bile vse pokrite z različnimi lovskimi trofejami, ki jih je poslalo „Slovensko lovsko društvo“. Posebno lep je bil kozorog, ki je bil ustreljen v Bornovih loviščih nad Tržičem. Razun lepih ujed smo opazili tudi veliko število povodnih ptičev, katere sta medved in volk v družbi lisice in divje mačke občudovala po svoje.

Največjo pozornost je pa vzbujalo drevo, ki so se na njem preganjali polhi. Zakaj kaj tacega ni imela nobena druga razstava. Ljudem sta se posebno dopadla tista dva debeluharja, ki sta se bila za vrat vjela v past. Sploh je bilo pa pri tej mednarodni lovski razstavi zlasti to poučno, da si tudi videl, kako živali žive in na kak način se love.

Trebušnik in Groga sta pa iskala svoje naprej obrnjene rogove in zajčje repe, ki sta jih bila poslala na razstavo. Toda nista jih mogla najti. Zaradi tega sta se silno jezila in sklenila, poiskati si pravico. Gospod Ratej jima je sicer obljubil, da ju bo peljal k ravnatelju razstave, a gledal je precej čudno, ko je slišal o zajčjih repih in rogovih, ki jih je divji kozel nosil naprej zavite. Mudilo se jima je pa tako, da smo v dobrih dvajsetih minutah prehodili kar vse ostale dežele. To smo storili toliko lažje, ker smo skoraj povsod videli eno in isto. Razlike so bile čisto malenkostne.

V Šleziji in Gorenji Avstriji smo zasledovali s pomočjo razstavljenih slik, orožja in živali razvoj lova od prvih početkov prazgodovinske dobe, noter do najnovejšega časa. Solnograška, Tirolska in Predarlberška so nam pa razkazale, kaka zverjad vznemirja poleg hribolazcev njihove ledenike. Čudno se mi je pa zdelo, da niso bile razstavljene tudi ledniške miši in planinske — bolhe, ki so zares največje znamenitosti goratih pokrajin.

Naposled smo prišli tudi na Češko. Tu smo videli leseno lovsko hišo v severnočeškem slogu z vso potrebno opremo. Cela zbirka krasnih slik, pravih umotvorov, nas je pa seznanila z različnimi dogodljaji iz življenja lovcev in lovnih živalij.

Iz češke dvorane smo stopili zopet v vežo. Tu smo se ločili. Gospod Ratej je šel nazaj v svojo lovsko kočo, Trebušnik in Groga v prvo nadstropje nad ravnatelja po pravico, midva z Ivanko pa ven v senco košatih kostanjev. Tu se vsedeva na klop ter čakava, kdaj bo prišel Trebušnik z naprej zavitimi rogovi, Groga pa z zajčjimi repi.

Prišla sta kmalu, toda brez pravice. Kakor sta pripovedovala, sta morala biti celo vesela, da ju niso zaprli. Ravnatelj je namreč mislil, da sta se prišla iz njega norčevat. Slednjič se potolažita z mislijo, da so se stvari nekam založile in da jih ob koncu razstave gotovo dobita nazaj. Toda to upanje je bilo prazno. Kajti razstava je že davno razdrta, od naprej obrnjenih rogov in zajčjih repov pa še vedno ni ne duha ne sluha.

Ker smo bili že trudni in se je bližal čas, ko taki navadni ljudje, kakor smo mi, kosijo, začeli smo se ogledovati po kaki gostilni. Takih, zoper lakoto in žejo ustanovljenih, a največkrat prav malo človekoljubnih naprav je bilo v razstavi jako veliko. Z izbiranjem nismo tratili časa, marveč smo krenili kar naravnost k „Nagačenemu medvedu“. Med kosilom mi je Ivanka tožila, kakšne sitnosti je imela prejšnji dan s stricem in Grogo.

„Le sami ju vodite jutri po Dunaju,“ jezila se je, „jaz sem ju že sita do grla. Najraje sta hodila po sredi ceste, kjer je največ voz. Bila sem v vednem strahu, da ne bi prišla pod kakšen avtomobil. Ako sta se pa ustavila pred kako izložbo, pa tudi nista znala strani. Najbolj me je pa togotilo, da jima ni bila nobena stvar všeč. Edini stolp sv. Štefana sta nekoliko občudovala, toda cerkev se jima je že zdela zunaj preumazana in znotraj pa pretemna. Vendar si jo bo Groga dobro zapomnil, ker je malo manjkalo, da ga niso iz nje odpeljali naravnost v zapor. Bilo je pa tako-le:

Kakor veste, hodi po cerkvi vedno vratar z dolgo palico v roki in s klobukom na glavi. Komaj ga Groga zagleda, da je pokrit, je bil že pri njem. Predno sem ga pa mogla nazaj potegniti, mu je že izbil tisto pinjo z glave. Seveda je bilo takoj vse črno ljudi okrog njega in že so nekateri sitneži klicali po policiji. Tu pride k sreči nek kanonik iz zakristije ter povpraša, kaj pomeni ta šum na svetem kraju. Ko je pa spoznal, da je Grogo privedla do njegovega nastopa edino le gorečnost za čast božjo, je izposloval, da so ga pustili iti v miru.

Stric se pa ni odkupil za tako nizko ceno. Po kosilu sem namreč peljala oba gosta v mestni panoptikum. Stricu so se tiste voščene figure kaj zelo dopadle. O nekaterih je celo mislil, da so žive. Med drugimi je visela na steni lepa slika, ki je predstavljala poraz ogrskih huzarjev pri Blagaju. Ker je stric tudi pomagal Bosno osvajati, ga je ta podoba jako zanimala. Žal, da ni mogel blizu. Pred njo je namreč stal širokopleč huzar, ki se kar ni mogel ločiti od nje, tako se mu je dopadla. Strica je pa kmalu zapustila potrpežljivost.

»Pravim, pravim, boš pa lahko še potem gledal,« rekel je ter porinil huzarja v stran, da se je kar prekopicnil po tleh in se mu je vrhu tega še glava razbila. Bila je namreč — voščena. Stric je pa štel potem svitle kronice za ponarejenega huzarja.“

Vsled te nezgode sta Trebušnik in Groga takoj izgubila vse veselje nad tistimi figurami in jo pobrala iz panoptika v mestno klet. Tu vsaj nista mogla druzega razbiti kakor kak kozarec, kar je pa seveda precej ceneje od vsake glave, če le ni zelnata.

Ivanka jima je nekaj časa delala družbo in kratek čas. Ko je pa videla, da sta sedla na smolo, ju je nažgala s pijancema in odšla pomagat teti večerjo kuhat.

„Kaj sta potem ves čas ostala v kleti?“ vprašam Trebušnika.

„Pravim pravim, ves čas; kam sva pa hotela iti, ko sva bila tako trudna od vožnje in letanja.“

„Kakor vidim, sta od Dunaja še prav malo videla. Ako ne bodeta pridno ogledovala mesta, ne bodeta doma vedela o drugem govoriti, kakor samo o mestni kleti in razstavi.“

„Kdo bo pa hodil todi okrog!“ oglasi se nato Groga. „Vsaj nisem niti življenja varen. Po lajštru, ki mu Ivanka pravi, menda v kitajskem jeziku, trotoar, ne smem, če nočem Dunajčanov v nesrečo spravljati. Počasi me že tako ne puste hoditi, ker tu vsi ljudje letajo, kakor bi bili znoreli. Ako pa hitreje stopim, imam takoj kaj mehkega pod nogami. Včeraj sem se samo parkrat malo hitreje prestopil, pa sem že imel dva otroka pod seboj na tleh. Na cesto si pa tudi ne upam, ker sem tam vsak hip v nevarnosti, da me kdo ne povozi.

Pri nas doma je vse drugače; leto in dan se mi ni treba nikomur ogniti. Tukaj bi bilo pa najbolje, da bi po zraku frčal. — Hiše so res lepe, precej večje kakor v Ljubljani ali pa na Breznici. Toda kaj mi pomaga, če jih vidim, ko pa niso moje! Povem vam, da sem Dunaja že sit, komaj sem ga videl.“

„Kaj ne, v mestni kleti je bilo pa kratkočasno?“ prekinem ga jaz. „Kaj sta pa tam videla posebnega?“

„O pa še dosti! Ko je bil liter prazen, je takoj ukazal Trebušnik prinesti druzega. Na ta način je bilo vedno kaj novega na mizi. Ljudje so prihajali in odhajali, tako je bilo vedno kaj izpremembe. Sedela sva lepo mirno pri mizi, in nikomur se ni bilo treba ogniti. Kar je res, je pa res, v kleti je bilo prav fletno.“

Iz tega modrovanja sem spoznal, da bi Groga s Trebušnikom vred prav nič ne imel zoper to, če bi šli kar naravnost v mestno klet, „kjer vedno kaj novega na mizo pride in se ni treba nikomur ogniti.“ Toda jaz sem včasih malo poreden. Zato sem kmalu po kosilu peljal svojo deteljico zopet po razstavi. Ivanka je sicer prav z zanimanjem ogledovala, kar je bilo res zanimivega, zato sta pa Trebušnik in Groga toliko bolj zabavljala.

Najprej gremo v paviljon, kjer so bile razstavljene živali iz drugih delov sveta. Videli smo vse polno levov, tigrov, pantrov in drugih takih zveri, seveda nagačenih. Krasne diorame so nam tudi kazale, kako ta zverjad zalezuje svoj plen, in kako jim lovci pridejo do živega.

Takoj poleg tega paviljona je stal mal snežen eskimojski brlog, ki je bil tako dobro ponarejen, da sta se Trebušnik in Groga branila noter iti. Bala sta se namreč, da se ne bi prehladila, ker sta mislila, da je koča iz pravega snega in ledu. Zeblo ju je kar od

Lovska razstava: Bosna in Hercegovina.

Lovska razstava: Oddelek za Istro.

samega pogleda. S trdo zapeto suknjo in rokami v žepih sta ogledovala v tem malem prostoru razstavljene severne živali in lovske priprave, s katerimi se love.

V „Zgodovinskem paviljonu“ je bila jako lepo podana zgodovina vsega lova. Razstavljeni so bili ostanki že davno izumrlih živali. Razni muzeji, med njimi iudi ljubljanski Rudolfinum, so poslali veliko starega orožja, s katerim so ljudje v prazgodovinski dobi pobijali zveri. Pač so morali biti naši predniki v starodavnosti drugačni orjaki, da so šli s kamenitimi sulicami nad velikanske jamske medvede in leve, kakor lovci dvajsetega stoletja, ki čakajo z repetirko, kdaj jim gonjači pripode kako upehano žival pred cev, da jo — zgreše.

V mala paviljona Perzije in Kanade smo samo mimogrede malo pokukali. Perzi so menda vse svoje preproge poslali na prodaj, toliko jih je bilo; zviti Amerikanci so pa v tesnem paviljončku delali samo kričečo reklamo za svojo „Sibirijo“ ob Hudsonskem zalivu.

Na levi strani Veselične ceste so si Angleži postavili prostoren paviljon, kamor so nakopičili vse polno reči, ki so z lovom le količkaj v zvezi. Novega pa tu nismo ničesar videli, razven kostenjakov dveh imenitnih konj, ki jih je poslal sam kralj Edvard. Angleži hodijo namreč na lov večinoma na konjih, zato prištevajo menda konje k „lovnim živalim“.

Naslednji paviljoni, kakor na pr. kinematograf, ki so v njem kazali razne cesarje na lovu, dalje lepa prostorna stavba, ki je imela namen s svojo raznovrstno vsebino pospeševati obrt, in druge različne umetnosti pospeševalne barake nas pa niso nič kaj zanimale. Zato smo si jih ogledali kar od zunaj, Ta

način ogledovanja je bil prav posebno všeč Trebušniku in Grogi, ki bi bila najraje vso razstavo tako „temeljito“ predelala.

Nato smo zapustili Veselično cesto ter se podali naravnost v „Bosno in Hercegovino“. Ta paviljon je bil zgrajen v slogu letne hiše mohamedanskega veljaka. Odlikoval se je z mnogimi lepimi dioramami, ki so predstavljale lov v bosniških šumah in močvirjih. Tudi pusti hercegovinski kras je bil zastopan. Takoj na desni strani vhoda v glavno sobo se je branil volkov velikansk medved, ki se je bil za šapo v past vjel. Ravno nasproti tej skupini so pa stopicali dolgonogi ptiči po Utovem blatu. Da smo zvedeli, kdo doli na slovansko-turškem jugu opravlja posel konjača, so razstavili tudi nič kaj okusno konjsko mrho z beloglavimi jastrebi. Na galeriji in v stranskih prostorih so bile razstavljene lovske trofeje in orožje iz pretekosti in sedanjosti, same stvari, podobne onim v drugih paviljonih. Edino „pristna“ bosniška posebnost sta bila dva Bošnjaka v narodni noši, ki sta se pogovarjala v najlepši debrecinski mažarščini.

Iz turške vile smo prišli po zložnem klancu v cesarjev lovski gradič Mürzsteg, ki je stal na nekoliko vzvišenem prostoru. Cesar ima namreč pri Mürzstegu na Štajerskem širna lovišča in lep grad, kjer biva s svojimi gosti za časa velikih lovov. Da bi si ga lahko ogledali vsi obiskovalci lovske razstave, zgradili so popolnoma enakega na gričku poleg bosniškega paviljona. Celo oprema je bila prav taka, kakor v onem pri Mürzstegu.

Lahko trdim, da je ta gradič imel največ privlačne sile. Zlasti Groga ve to dobro iz lastne izkušnje; kajti komaj je stopil črez prag, že se je izpodtaknil nad debelo preprogo ter telebnil tja po tleh. Zato mu je Ivanka blagohotno svetovala, naj si najprej ogleda grad in se potem šele ubije, če že ni drugače sklenil. Groga se ji je hotel za ta svet „zahvaliti“ z običajnim ogorčenjem, toda ni prišel do tega. Kajti množica nas je potegnila s seboj ter nas vlekla po stopnicah v prvo nadstropje.

Trebušnik je mislil, da bo videl zlate postelje, z demanti obite stole in mramornate mize ter se je jako čudil, ko je opazil, kako priprosto so vse sobe opravljene. Ta priprostost, ki je bila pa združena z največjo eleganco, nam je kazala, da biva v lovskem gradu mož, ki se hoče vsako leto vsaj za par tednov znebiti svojega cesarskega sijaja. Cesarjeva spalnica v Mürzstegu se odlikuje od vseh drugih zlasti v tem, da ima poleg najpotrebnejše oprave tudi lep klečalnik in križ. Mnogoštevilne slike, ki so z njimi sobe okrašene, so večinoma delo članov cesarske rodbine. Nagačene živali in rogovi so bili vsi iz Mürzstega prenešeni. Tudi čuvaji, ki so delali v gradu red, so bili pravi cesarski lovci iz zelene Štajerske.

Z Mürzstega je bil jako lep razgled po celi razstavi. Ko Groga zagleda množico še neogledanih paviljonov, me s strahom vpraša, če bo treba še vse to „obzijati“. No, jaz sem ga potolažil z obljubo, da si zabavni del razstave ogledamo šele drugi dan. Zdelo se mi je pa, da ta obljuba ni imela nameravanega uspeha, kajti silno čemernega obraza se je vlekel za nami mimo — „Dunajske restavracije“ v italijanski paviljon.

Ta je bil zgrajen v slogu laške palače. V predsobi so bili razstavljeni ptiči iz beneških lagun, v glavni dvorani pa večje lovne živali. Največ je bilo kozorogov, ki jih je laški kralj sam postreljal ter poslal na razstavo. V nekem stranskem prostoru so bili razstavljeni tudi tisti kozli, ki jih njegovi generali in ministri ob raznih prilikah streljajo. Ker je bila soba slučajno zaprta, si jih nisem mogel natančneje ogledati. Drugih znamenitosti ni bilo.

Mažari so svoje lovske trofeje hranili v velikem paviljonu, ki je bil podoben ogrskemu lovskemu gradu. Priznati jim moram, da so se res postavili. Navlekli so pa toliko rogovja, živali, zveri in orožja, da so menda izpraznili vse svoje gradove. Vhod v grad sta stražila dva velikanska medveda, ki pa nista bila prav nič nevarna. Narejena sta bila namreč iz nekakega betona. Ker so ljudje šli večinoma kar naravnost na dvorišče, smo jo tudi mi potegnili za njimi. In ni nam bilo žal, kajti splačalo se je dobro.

Prostorno dvorišče je bilo namreč spremenjeno v lepo pokrajino Visoke Tatre. Na strmih, z redko travo poraščenih pečinah se je pasel cel trop divjih koz, spodaj pod skalovjem je kazal velikansk medved svojo ogromno glavo iz grmovja, ne daleč od tod je lisica zalezovala brzonogega zajca, na katerega se je ravno pripravljal planiti krvoločen ris, in na več drevesih so klicali divji petelini svoje izvoljenke. Visoko gori, prav pod stekleno streho, so se pa vozili orli in druge roparice. Človek bi bil skoraj res mislil, da je kje gori visoko v Tatri, ne pa na Dunaju.

Ostalih zbirk v mnogoštevilnih sobanah si nismo ogledali, ker se nam res ni več ljubilo gledati z rogovjem pokritih sten, kakoršne smo našli v vsakem paviljonu.

Takoj poleg Ogrov so se utaborili francoski lovci. Svoj paviljon so si zgradili v obliki lovskega gradiča „la Muette“, ki leži v gozdu St. Germain. Razstavili so pa večinoma razno opravo lovskih soban in lovsko orožje, jako dragoceno deloma po delu in tvarini, deloma pa po zgodovini. Zato je bilo vse kmalu ogledano v veliko Grogino veselje.

Tudi v nemškem lovskem gradiču se nismo dosti mudili. Najprej smo občudovali v veži dva velikanska bizona, ki ju je nemški cesar sam ustrelil, potem smo pa še vtaknili svoj nos v sobo, ki je v njej svoje dni pokojni kralj Friderik Viljem I. z ministri kadil tobak, menda „pakelc po štiri krajcarje“. Prav radi bi bili še videli oddelek, v katerem so nemški šovinisti razstavili — lov na poljska posestva, toda rekli so nam, da še ni popolnoma prirejen.

Ko pridemo iz „Nemčije“, izjavita Trebušnik in Groga, da imata že zadosti letanja. Ker je to pot tudi Ivanka potegnila z njima, moral sem poleg zabavnih tudi nekaj resnih in poučnih paviljonov odložiti za naslednji dan.

Lovska smola.

Med Mürzstegom in nemškim lovskim gradom se je razprostiral velik ribnik s krasnimi nasadi. Tu je vsak večer igrala godba. Sklenili smo, poiskati si kakih pripravnih sedežev in počakati koncerta.

Pri tem iskanju naletimo na okrogel paviljon, na katerem se je blestel napis: „Lovski dogodki“. Na vratih nabit oglas nas pouči, da si v tem prostoru pripovedujejo lovci, kaj so vse doživeli v svojem lovskem življenju. In sicer so bile dopoldanske ure določene za lovsko srečo, popoldanske pa za lovsko smolo. Tisti, ki dokaže, da je imel največjo srečo, oziroma smolo, dobi primerno darilo. Prvi in najvažnejši pogoj je seveda ta, da je dotična dogodba resnična.

Ker ni imela moja tovarišija ničesar proti temu, stopili smo noter. „Predavanja“ o lovski sreči in smoli so se vršila v veliki zaokroženi dvorani. Poslušalcem ravno nasproti je sedelo pri zeleni mizi razsodništvo, ki je obstojalo iz predsednika in štirih odbornikov. Vsi so bili v lovski opravi, in na mizi je stal mesto običajnega elegantnega zvončka velik kravji zvonec, ki ga je predsednik pri vsaki priliki neusmiljeno vihtel. Na steni za razsodniško klopjo je bila naslikana „Pravica“ z nabito puško in tehtnico v rokah. Poleg razsodništva je stal govorniški oder, za njim je pa na visokem podstavku stoječa boginja resnice pretila vsakemu, ki bi se bil predrznil s kako lažjo oskruniti ta tempel lovske resnicoljubnosti. Ob odru sta sedela tudi dva zapisnikarja, ki sta vestno zapisavala vsa predavanja.

Ker smo si bili že pri vhodu priborili z dvema kronama pravico do istega števila sedežev, smo sedli lepo ponižno v zadnjo vrsto ter pazljivo sledili golobrademu lovcu, ki je ravnokar pričel opisovati svojo smolo.

Njegovo povest vam hočem navesti v kratkih potezah. Peher — tako je bilo namreč ime dotičnemu lovcu — si je kupil novo lovsko obleko, novo puško, nov nahrbtnik in novega psa ter šel vse to poskusit. Sreča mu je bila sprva mila. S pomočjo brzonoge Diane je položil na tla že eno lisico in enega zajca. Kmalu mu je pa pes z veselim lajanjem naznanjal, da dobi še drugega zajčka pred cev. In res, takoj nato pridrvita iz hoste preganjalec in preganjanec, trdo eden za drugim. Peher urno pomeri, ustreli, in nesrečna Diana se še v ognju prekopicne in obleži v svoji krvi.

Nesrečni posestnik še bolj nesrečnega psa zre ves presenečen nekaj časa za zajcem, ki je tako srečno unesel kožo, potem pa gre gledat k Diani, če bi ji bilo mogoče še kaj pomagati. To pot bi si bil pa prav lahko prihranil, kajti pes ni imel niti toliko življenja več v sebi, da bi bil vsaj z očmi očital gospodarju njegovo nehvaležnost in nerodnost.

Nato gre ves potrt nazaj po ubito lisico in zajca, a tudi to pot bi si bil ravno tako lahko prihranil; kajti prišel je še ravno prav, da je videl, kako se je „ustreljena“ lisica pobrala in z njegovim zajcem v gobcu izginila v goščavi.

Kakšne častne naslove je podelil Peher takrat lisici, zajcu, psu in sebi, tega, žal, nismo zvedeli. Povedal nam je pa — s solzami v očeh — da njegove smole tisti nesrečni dan še ni bilo konec.

Ko se je namreč zavoljo tolike izgube ves obupan vračal domov, sreča ga orožnik. Strogi varih javnega miru in reda ga poprosi uljudno za orožni in lovski list. Ker je pa Peher oboje slučajno doma pozabil, mora mu izročiti puško in naznaniti svoje častito ime. Orožnik obesi puško na ramo, zapiše si ime v trajni spomin v bilježnico, nato se pa čedno poslovi in odide.

Peherju je ostal torej samo še nahrbtnik, ki je bil dobro založen z jedjo in pijačo, in nova lovska obleka. A tudi teh stvari se je na prav srečen način znebil, predno je prišel domov. Revež je bil namreč že od samih nesreč ves zmešan in vrtoglav. Ker je pa vedel, da zmedene možgane mrzla kopelj spravi v red, odloži na zelenem bregu bistre Murice obleko „ter se zažene“ — tako je jokaje pripovedoval — „v mrzle valove“.

Med tem ko si nesrečni lovec izganja v vodi svojo vrtoglavost, priplazi se neki cestni postopač na breg ter se čudovito naglo spravi iz svojih cap. Ker pa ni imel zmedenih možgan kakor Peher, se ni „zagnal v mrzle valove“, marveč je urno oblekel njegovo obleko, oprtil nahrbtnik, zahvalil se plemenitemu dobrotniku za velikodušni dar ter odšel po svojem potu. „Dobrotnik“ je sicer hitel takoj iz vode, kakor hitro ga je bil zagledal, ker mu je hotel menda še prijateljsko v roko seči, a potepuh mu je kar s klobukom mahnil v slovo ter jo odkuril, da so ga komaj dohajale pete.

Peher je ves poparjen gledal za njim, kakor malo poprej za zajcem. Kaj je pa tudi hotel storiti! Tak, kakor je prišel iz vode, tako ni mogel za njim. Predno se je pa oblekel, je že potepuh davno izginil.

Sploh je pa moral biti zadovoljen, da mu je capin hlagohotno prepustil svojo „monduro“, kajti prav lahko bi bil tudi to odnesel. Potem bi bil Peher prisiljen, igrati vlogo Adama, ko se je skrival po raju. Žalostno je obračal tisto zapuščino, in kar gabilo se mu je pred njo, kajti perilo ni bilo ravno od prejšnje nedelje; vrhu tega je zasledil v njem lovne živali, ki jih pa sme vsak tudi brez orožnega in lovskega lista loviti.

Toda če je hotel domov, je moral stud premagati. Otresel je torej nekoliko tiste cape ter jih oblekel; potem se je pa podal proti „domačemu krovu“. Da bi ga nihče ne srečal, jo je mahnil kar črez travnike. To je bilo pa zopet v njegovo nesrečo.

Lovska razstava: Cesarjev lovski gradič v Mürzstegu.

Ravno takrat pride namreč po cesti nek orožnik ter se pazljivo ozira na vse strani, kje bi zagledal človeka, kateremu bi podaril par takih zapestnic, kakor jih je imel celo zalogo v svoji torbi. Tu zapazi, kako jo briše Peher v capinovi „gali“ po polju. Takoj sta bila skupaj.

Ujetnik je bil sprva zadovoljen s tem srečanjem, kajti orožnik se mu je zdel ravno pravi mož, ki mu je lahko z uspehom opisal zadnjo svojo nezgodo. Žalibog, da je pričakovani uspeh izostal.

„Ha, ha, ha,“ zakrohota se orožnik, „zares prav lepo povest ste si izmislili, samo škoda, da nisem jaz tako neumen, da bi jo verjel. O jaz imam bistro oko za take ptiče, kakor ste vi. Mene ne bodete premotili. Še te-le zapestnice vam nataknem na roke, potem pa kar z menoj! Danes ste moj gost, potem pa greva v Bruck . . .“

Tisto popoldne je bilo pred „Jelenom“ v Kapfenbergu jako živahno. Za dolgo mizo v senci košatih dreves so sedeli veseli lovci ter si hiteli gasit žejo. Na steno obešeni zajci, torbe in puške so kazale, da so prišli ravnokar iz lova. Naenkrat se obrnejo vseh oči na cesto. Orožnik je prignal mimo vklenjenega postopača, ki se jim je takoj na prvi pogled zdel nekako znan. Ko jih ta ugleda, obrne se proti orožniku ter mu začne živahno nekaj pripovedovati. Toda mož postave se posmehlja ter mu ukaže naprej. Sedaj pa planejo vsi lovci hkrati kvišku ter obkole oboroženo oblast in njeni plen. Kajti v capinu so spoznali svojega tovariša Peherja.

Stvar je bila sedaj hitro razrešena. Peher je zadobil zopet zlato prostost, njegov bivši varih z nasajenim bodalom je pa šel s svojim „bistrim očesom“ gledat za pravim zločincem.

„Šel sem na lov v novi lovski obleki, z novim nahrbtnikom, novo puško in novim psom, ustrelil sem eno lisico, enega zajca, in tudi v drugega sem že pomeril, a vrnil sem se vsega oropan, v tuji obleki in ujetnik. Ni li to največja smola, ki more lovca zadeti?“

S temi besedami je Peher končal svojo žalostno povest ter zaihtel na glas, da bi ganil poslušalce do solz. Kajti le tisti je po predpisih dobil častno darilo, čegar smolo je objokovala dvetretjinska večina navzočih.

Toda Peherjeve solze so bile zastonj. Kajti le nekateri njegovi ožji prijatelji so si brisali — suhe oči, vsi drugi so pa ostali resni, da, kar je bilo pravih lovcev, ti so se celo škodoželjno posmehovali.

Razsodništvo se nekoliko časa posvetuje, potem pa zavihti predsednik kravji zvonec ter pravi: „Slišali ste gospoda Peherja ter ga ob enem že tudi obsodili. Častnega darila mu ne moremo prisoditi, ker ni dobil dvetretjinske večine solznih oči. In prav je tako! Kajti to, kar nam je on pripovedoval, ni bila niti lovska smola. — Vprašam vas, kaj je lovska smola? — Lovska smola je nesreča, ki zadene lovca na lovu brez lastne krivde. Sedaj pa obrnimo to na gospoda Peherja.

Res, zadela ga je občutna izguba, toda po njegovi krivdi. Grešil je že v tem, da je šel v novi opravi na lov, česar pravi lovec nikdar ne stori. Mi hodimo na lov v povaljani obleki, z zakrpanim nahrbtnikom, s puško, dolgoletno družico, in s psom, ki je naš zvest spremljevalec že od mladih nog.

Lisica mu je zajca odnesla. Prav se mu je zgodilo, zakaj je pa ni takoj odrl! Ustrelil je psa. Tudi v tem se mu je prav zgodilo, seveda le njemu, ne pa psu, čegar žalostno smrt vsi obžalujemo. Gospod Peher niti ne ve, da se mora meriti pred zajca, ne pa vanj. Ko bi bil on to storil, bi bil pristregel morilno zrnje v zadnjem skoku zajec, ne pa uboga Diana, ki je bila za petkratno dolžino svojega repa za njim.

Orožnik mu je puško vzel. Prav je storil. Kaj misli gospod Peher, da nam je dala gosposka zato orožni in lovski list, da ju imamo doma v okvirju? — Kar se pa tiče ostalih njegovih nezgod, ne spadajo več med lovske dogodke, kajti gospod Peher je v tistem hipu, ko mu je bila odvzeta puška, nehal biti lovec in je postal čisto navaden človek. S tem je ta zadeva končana in preidemo na dnevni red.

Ker danes še nihče ni zaslužil častnega darila za največjo lovsko smolo, pozivljam slavno gospodo, da se eden ali drug oglasi ter nam opiše svojo smolo. Da lažje pomislite ter se potem odločite, prekinem sejo za pet minut.“

Sedaj je na mah zašumelo po dvorani, kakor v panju, ki se pripravlja za roj. Zlasti Ivanka in Groga sta se prav živahno pogovarjala. Zaradi velikega šuma nisem mogel razumeti, kaj sta obravnavala. Ko je minulo pet minut, zasede predsednik zopet svoj stol, zavihti kravji zvonec ter podeli besedo — Ivanki, ki se je bila prva zglasila.

In Ivanka je govorila: „Gospoda, tu poleg mene vidite dva največja lovca izpod Triglava; ta na desni je moj stric Trebušnik, ta na levi pa Bečkov Groga. Onadva sta vsak zase, pa tudi skupno doživela smolo, da je sam Zlatorog točil solze, ko je zvedel za njo. Ker pa nesrečneža ne znata gladko govoriti v jeziku, ki se v njem tu predava, prosim, naj mi slavna gospoda blagovoli dovoliti, da jaz opišem to pristno lovsko smolo, ki nima nič skupnega z navadnimi nesrečami.“

Nato zavihti predsednik kravji zvonec in pravi: „Ker se je gospica prva zglasila s smolo, če tudi ne s svojo, jo prosim, naj zasede govorniški oder in prične s svojim predavanjem.“

Nato „zasede“ Ivanka oder in začne: „Bilo je leta 1888. Takrat je zadela Trebušnikovo lovišče velika nesreča. Med zajci so se namreč razširile koze, in sicer tiste, ki jim pravijo „črne“. Tisto jesen si lahko po celi Gorenjski iskal z lučjo divjega zajca, pa bi niti enega ne bil našel; vsi so poginili za kozami. Iz tega splošnega zajčjega pogina se je sicer rešil reven mladič, toda ta ni bival v prostem gozdu, ampak v Trebušnikovem hlevu.

Nekega dne je šla namreč Špelica, zakonska žena Bečkovega Groge, v Zavrh. Tam je našla na strmi skali zajčje gnezdo. V njem je stanovalo deset zajcev, dva stara in osem mladičev. Razun najmlajšega so bili vsi mrtvi. Kakšna bolezen jih je spravila v zajčjo večnost, kjer ni ne svinčenk, ne psov, to se je poznalo takoj na prvi pogled. Bili so namreč kar črni od samih koz.

Do solz ginjena Špelica vzame preostalega mladiča, zavije ga v predpasnik ter ga prinese k Trebušniku. Tu se je sirotek kaj dobro razvijal ter sčasoma zrastel v lepega zajca. Bil je takrat edini zastopnik zajčjega rodu na Gorenjskem.

Bližal se je pa dan Trebušnikovega godu in s tem tudi čas, ko se je imel „poslednji svojega rodu“ preseliti k svojim očetom. Stric je namreč za ta dan povabil najboljše svoje prijatelje na veliko zajčjo pojedino. S tem jim je hotel pokazati svoje iskreno prijateljstvo, ko jim je bil pripravljen darovati zajca, ki je bil edini na celem Gorenjskem.

Stričeva kuharica Barba je hotela obsojenca kar zaklati, a temu naklepu se je ustavil stric odločno.

Kajti po njegovem mnenju mora biti vsak divji zajec, ki pride na lovčevo mizo, ustreljen, ne pa zaklan. Poklical je torej Grogo, in oba sta se pripravila, da bi prestrelila zajcu nit življenja.

Groga privleče zajca na vrvici iz hleva ter ga pelje na vrt, stric pa čaka pred hišo z nabito puško, kdaj bosta v tisti daljavi, ko ni pravega lovca sram streljati. Toda zajec je dobro vedel, kaj ga čaka na koncu tiste daljave; zato se iztrga nič takega slutečemu Grogi z vrvico vred iz rok ter zbeži po vrtu na cesto, ki vodi v Zavrh.

Toda stric je dober strelec. Pomeriti in ustreliti, to je bilo zanj delo enega trenutka. Toda isti hip, ko je počil strel, puhne domači maček z drevesa na zajca ter — spozna resničnost pregovora, ki pravi: Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade. Muc je namreč do smrti zadet obležal na tleh, zajec mu je pa še najprej z repkom mahal v zahvalo za rešitev ter jo nato odkuril po najbližji poti v Zavrh."

Sedaj se začuje poluglasno ihtenje po dvorani. Tisti, ki so že poprej s solzami v očeh poslušali Ivanko, ko je pripovedovala, kako so zajci mrli za črnimi kozami, so že skoraj na glas začeli jokati. Toda predsednik je zavihtel kravji zvonec ter opomnil občinstvo, da se sme solze točiti še le po sklepu predavanja; nato pa prosi Ivanko, naj nadaljuje.

In Ivanka je nadaljevala: „Takoj potem, ko je pred hišo počilo, stopi kuharica Barba iz veže, gre na vrt, vzame ustreljenega ljubljenca ter ga odnese v hišo. Mimogrede ošine lovca s pogledom, ki je malo dobrega obetal.

Toda stric je imel prevelike skrbi, kakor da bi se bil menil za Barbine strupene poglede. Povabil je prijatelje na zajčjo pojedino, zajec se je pa sprehajal po Zavrhu. Zgodilo se mu je pa čisto prav. Zakaj pa ni zajca vprašal za njegovo mnenje, predno je prijatelje vabil? Toda po toči zvoniti je prepozno. Po dolgem posvetovanju prideta do zaključka, da gre Groga še tisti dan v Zavrh ter poskusi privesti begunca živega ali mrtvega.

Groga gre torej domov, vzame puško ter požvižga psu. Toda parizelj ni veselo priskakal, kakor po navadi, marveč se je počasi priplazil in proseče gledal svojega gospodarja, naj ga pusti doma. Revež je bil bolan; mučila ga je namreč huda influenca.

Drugače ni bil Groga v takih slučajih prav nič v zadregi. Vzel je namreč vselej Špelico s seboj, ki je zalegla takrat, ko je bila še mlada, za dva dobra lovska psa. Ravno tiste dni pa, ko je Groga rabil parizlja za gonjo na stričevega zajca, je Špelica še močno rilec kuhala.

Nekaj tednov poprej jo je bila namreč popadla precej huda mrzlica. Ko je nekega večera sedel Groga poleg njene postelje, je pričela naenkrat na ves glas jokati.

„Oh, Groga," rekla je, „kaj bo s teboj, revež, če umrjem!"

Nato se pa tudi Groga spusti v jok. In Špelica ga sočutno vpraša: „Ljubi Grogec, zakaj jočeš?"

Groga ji pa odvrne: „In kaj bo šele z menoj, če ozdraviš! To, to me skrbi in zato jokam."

Te besede mu je pa Špelica hudo zamerila, in to je Grogi zelo narobe hodilo tisti dan, ko bi jo bil rabil za lov mesto parizlja, ki je imel influenco. Toda sila kola lomi. Ponižal se je pred njo ter jo poprosil z najlepšimi besedami, naj mu gre gonit zajca, ko je parizelj bolan.

Proti njegovemu pričakovanju se je Špelica hitro vdala. Nosila mu je celo torbo, v katero je — kakor po navadi — nabasala malico, smodnik in svinčeno zrnje. Ko prideta v Zavrh, ustavi se Groga na zeleni tratici blizu skale, ki je na njej izsledila Špelica zajčje gnezdo; zakaj bil je prepričan, da jo je zajec popihal naravnost na nekdanji svoj dom. Špelica pa položi torbo na tla ter gre v velikem ovinku proti gnezdu, da bi prignala zajca na strel.

Groga se je med tem pripravil, da bi nabil puško.

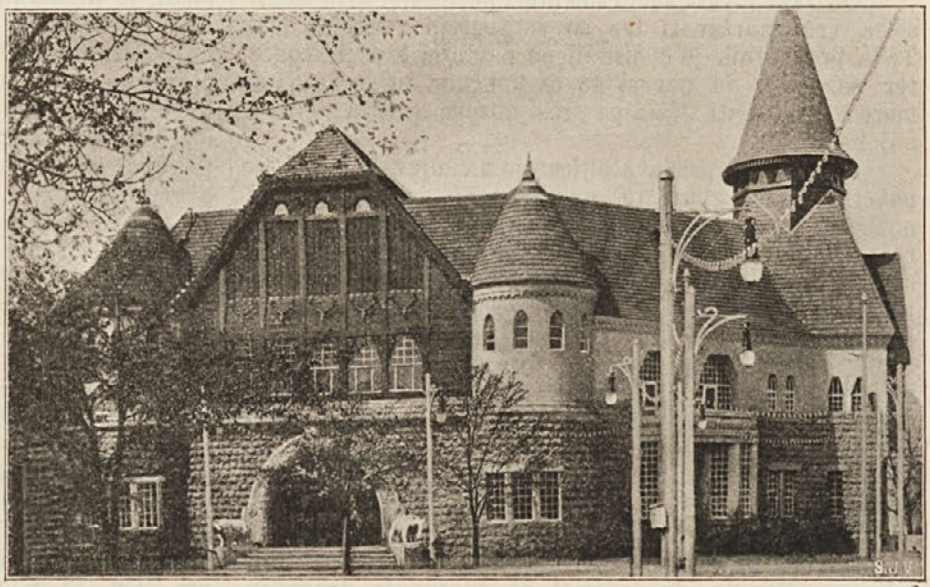

Lovska razstava: Ogrski lovski dom.

On je namreč jako previden lovec in ne hodi nikdar z nabasano puško. Imel pa je takrat še star pihalnik, ki se je spredaj basal. Najprej nasuje v cev smodnika, nato pa odveže mehur, v katerem je imel šibre spravljene. Toda kako se ustraši, ko zagleda v njem mesto svinčenega — proseno zrnje!

Sedaj mu padejo luskine z oči. Zato je šla Špelica tako rada z njim na lov za psa. Vedela je dobro, da je najhujše, kar more lovca zadeti: žival na strelu, a cev brez kroglje. Zato je nasula v mehur za kroglje prosa ter celó torbo sama nosila, da bi on ne bil zapazil te goljufije. Zares, hudo se je maščevala nad njim za tiste nedolžne besede.

Take in enake misli so se podile Grogi po glavi. Toda sedaj ni imel časa za premišljevanje. Zakaj Špelica je že vpila v znamenje, da goni zajca. V tej sili se spomni nekega pijanca, ki se je ustrelil z rumom v glavo, da se mu je vsa črepinja razletela. Urno seže v torbo, izvleče iz nje čutaro s slivovko, napravi hitro še par krepkih požirkov, ostanek pa izlije v puškino cev. Vse to je storil še ravno o pravem času, kajti Špelica je že prignala zajca pod skalo. Groga, to videč, urno pomeri, puška zagrmi, in zajec — izgine kakor kafra.

Groga skoči hitro k skali, toda mesto, kjer bi bil po njegovem mnenju moral ležati zadeti zajec, jo bilo prazno, a živali same tudi ni bilo nikjer čutiti. Med tem pride tudi Špelica bližje; mislila je namreč, da je Groga v sili streljal s prosenim zrnjem ter je bila radovedna, koliko je zajcu škodovalo to škropljenje. Najprej se pošteno skregata, potem pa začneta z združenimi močmi iskati sled za zajcem.

Da ga je Groga zadel, o tem ni bilo dvoma. Kajti tla, skala, in vse bližnje grmovje je bilo oškropljeno s krvjo. Tudi nekoliko dlake je viselo tuintam po listju. Naposled zagleda Špelica precej daleč od skale zajčevo glavo z delom vratu in vrvico, ki je na njej Groga pred par urami peljal zajca v smrt ali prav za prav v prostost.

Grogi se je začelo sedaj polagoma v glavi jasniti. Spoznal je, da se je zajec razletel. Slivovka je priletela s tako močjo v ubogo žival, da jo je raztrgala v drobne kosce ter jo razpršila na vse strani."

Ob taki lovski smoli nekateri poslušalci niso mogli solzâ več zadrževati ter so se spustili v glasen jok. Toda predsednik je neusmiljeno zavihtel kravji zvonec ter naznanil, da povest še ni končana in se zato ne more še glasovati. Nato pa prosi gospico predavateljico, naj nadaljuje.

In gospica „predavateljica" je nadaljevala: „Groga pobere zajčevo glavo ter gre z na pol počenim srcem naznanit stricu pretužno vest, da se je „zadnji svojega rodu" raznesel na vse štiri stani sveta. Na klopi pred hišo sta potem oba objokovala svojo nesrečo. Stricu je bilo najhuje to, da je moral dano besedo snesti, česar še ni nikdar v življenju storij.

Tu se prikaže iz veže rešilni angel v podobi kuharice Barbe ter jima pravi: „Kaj bi tulila zaradi enega zajca, vsaj ni bil vol. Kar se pa tiče zajčje pojedine, je moja skrb, da jo boste imeli. Samo toliko pameti imejta, da ne razneseta svoje smole po vsi župniji."

In Barba je svojo besedo držala. Prav dobro so se imeli na stričevem godovanju, in tudi zajec je bil izboren. Res je, da je imel za spoznanje drugačen okus kakor pravi divji zajci, vsaj je pa tudi preživel svoje enoličnо življenje v stričevem hlevu. Povabljeni prijatelji so pa bili precej ponosni, da so bili pogoščeni z zajcem, ki je bil zadnji na Gorenjskem.

Groga in stric sta zgodbo o raznešem zajcu pokopala globoko v srce, zato sta jo pa raztrobili Barba in Špelica ter še eno malenkost pridejali. Kajti kmalu po tisti slovesnosti, ki je stric zanjo redil, streljal in objokoval zajca, se je razširila po celem radoljiškem okraju vest, da so na Trebušnikovem godovanju jedli — mačka za zajca.

Barba je kruto maščevala smrt svojega ljubljenega muca.

S tem končam žalostno zgodbo o lovski smoli, ki sta jo imela največja triglavska lovca."

Sedaj se je vzdignil jok, kakor ga paviljon za „lovske dogodke" do takrat še ni slišal. Celo najstarejšim lovcem so kapale solze od sivih brad. Dolgo časa je vihtel predsednik, tudi ves objokan, kravji zvonec, predno se je občinstvo vsaj nekoliko pomirilo. Nato pa spregovori in pravi: „Gospoda moja! Jaz ne bom povzemal še enkrat, kar nam je gospica predavateljica pripovedovala, in tudi razsodništvo se ne bo posvetovalo, ker je vse to nepotrebno. Kajti vi ste priča, da je opisana lovska smola dobila več kakor dvetretinsko večino solznih oči."

Pri teh besedah je zopet ves paviljon zajokal. Edino izjemo sva delala Ivanka in jaz. Gospica „predavateljica" si je zakrivala z robcem obraz ter se kar tresla od smeha, a tudi jaz nisem imel prav nobene skušnjave, da bi bil svoje oči pridružil naddvetretjinski večini. Kajti smola mojih tovarišev se mi je zdela veliko manjša od Peherjeve.

Ko predsednik ustavi jok s kravjim zvoncem, nadaljuje tako-le: „Gospoda Trebušnik in Beck sta torej junaka nocojšnega večera, zato ju vabim v imenu razsodništva na banket, ki se po naših pravilih vrši v „Dunajski restavraciji" v čast zmagovalcem v lovski smoli. Po banketu se jima izroči tudi častno darilo."

Sedaj se je vse gnetlo k našima lovcema ter jima častitalo k tako veliki lovski smoli. Razsodništvo je sicer hotelo tudi gospico „predavateljico" s seboj odvesti, toda temu sem se pa jaz odločno uprl. Ivanka mi je to hudo zamerila. Potolažil sem jo šele z obljubo, da jo bom peljal v „Luna-park". Predno smo se pa ločili, je predsednik vprašal Ivanko, če na Gorenjskem zajci še bolehajo za črnimi kozami. Porednica mu je pa pojasnila, da te bolezni ni sedaj več med dolgouho divjačino, ker dajejo zajklje svojim mladičem, kakor hitro spregledajo — koze cepiti. Nato se je gospod lepo zahvalil za prejeto pojasnilo ter odpeljal „junaka" tistega večera na banket, midva z Ivanko sva pa odšla h godbi.

Tu sva naletela na mojega prijatelja, ki se je sprehajal s svojo malo rodbino po krasno razsvetljeni Veselični cesti. Ivanka se je takoj sprijaznila z njegovima ljubeznivima hčerkama ter v njuni družbi kmalu pozabila, da sem ji „odjedel banket", kakor se je blagovolila še malo poprej izraziti.

Ko se naveličamo godbe, gremo v bajno razsvetljeni Lunapark. Zares čarobna razsvetljava je bila pa tudi edina znamenitost tega zabavišča. Vse komedije so bile proračunjene le na ljudi, ki mislijo, da morajo vse videti, potem se pa čudijo svoji neumnosti, da so šli na limanice. Edino izjemo je delalo gledališče, v katerem se je dioramično predstavljala pomorska bitka pri Visu, ki so jo pa vsled ugovarjanja italijanskega ministrstva prekrstili v neko bitko iz angleško-amerikanske vojske. Lahi so se namreč bali, da bi se Avstrijci ne pohujšali, ko bi gledali, kako Tegetthoff potaplja italijanske bojne ladje. Toda vsak, ki je le enkrat videl s parnika dalmatinsko obal, je takoj spoznal, da se je ta bitka, ki se je tam predstavljala, bila v Jadranskem morju.

Vsa stvar je bila še precej dobro narejena. Ako si imel le količkaj bujno domišljijo, se ti je zdelo, kakor bi z visokega obrežja videl v daljavi vročo pomorsko bitko. Da je bila prevara še večja, so se ladje celo premikale, zraven je pa pokalo, kakor v pravi bitki.

Izmed ostalih zabavnih paviljonov naj omenim samo še mlin, ki so se v njem iz starih grdih bab mlele mlade in lepe. „Mlinar" je na ves glas kričal in vabil navzoče ženske in dame, naj poskusijo njegovo, za človeštvo prekoristno napravo; toda revež se je zastonj mučil, kajti nobena izmed navzočih Evinih hčerâ ni hotela priznati, da je grda in stara.

Nekaj časa smo še hodili med tistimi komedijami na „Luni" ter se čudili neumnosti velikih otrok, ki so se vrteli v čebreh po gladki strmini, drvili v majhnih vozovih po železnici, sestavljeni iz samih klancev, porivali se z velikanske, krog svoje osi se vrteče okrogle plošče ter se lovili na premikajočih se tleh takozvane

»palače norcev«. Naposled smo se pa vsi naveličali tistega šuma in hruma. Odpeljali smo se po železnici v mesto, poslovili se ter se razšli vsak na svoj dom.

Po noči sta me okoli druge ure zbudila Trebušnik in Groga, ki sta se prigugala, kakor je bilo čutiti, v večjem spremstvu domov. Ker sta se brez vsakega večjega ropota in prepira spravila v jasli, sem kmalu zopet tam začel, kjer sem nehal.

Ko sem drugo jutro potrkal na njuna vrata, se mi ni nihče odzval. Odprem sobo — bila je seveda nezaklenjena — ter vidim, da oba še najbrže v sanjah preganjata mačka. V takem položaju ju buditi in voditi s seboj, se mi je zdelo popolnoma brezuspešno delo. Šel sem torej kar sam v razstavo, da si ogledam še ostale znamenitosti.

Poleg nemškega paviljona je stala na eni strani švedska „vila“, na drugi pa norveški lovski gradič z malo lovsko koče. Ta dva paviljona sem si najprej ogledal. Vila je bila zgrajena iz lesa v popolnoma švedskem slogu. Razun velike dvorane je bilo v njej še nekaj malih stranskih prostorov, ki so bili okrašeni z jako lepimi slikami in različnimi švedskimi izdelki. V dvorani je bilo pa vse polno losovega rogovja. Los je namreč nekaka posebnost severnih evropskih krajev. Ta žival je podobna jelenu, samo da je veliko večja in ima velikansko lopatasto rogovje. Vsako leto pride na Skandinavski polotok mnogo lovcev iz vseh krajev sveta, da si ustrele kakega takega orjaka.

Norveški paviljon pa je imel to prednost pred vsemi drugimi, da je bilo vse, kar je bilo na njem in v njem, pristno norveško. Norveški tesarji so namreč pripeljali iz svoje mrzle domovine celo les, in na licu mesta zgradili lesen gradič. Razstava je kazala v treh velikih prostorih, kakšne živali streljajo na Švedskem, in je bila v tem skoraj popolnoma podobna oni v norveški vili. Tu kakor tam je namreč prevladoval mogočni los. Poleg tega so pa zviti Švedi tudi razstavili razne panorame in diorame, ki so imele namen privabiti tujce v njihovo deželo.

Lovska razstava: Švedski paviljon.

Razun že opisanih paviljonov je stalo v lepi skupini še nekaj lovskih koč, katere so razstavili znameniti lovci izmed avstrijskih in ogrskih plemenitašev. V teh je bilo vse to v malem, kar sem videl v lovskih gradovih v velikem. Sicer pa moram prav odkritosrčno priznati, da sem bil rogovja, lovskega orožja in nagačenih živali že popolnoma naveličan. Zato sem raje šel v „palačo za promet tujcev“.

„Toda, kako pa pride promet tujcev na lovsko razstavo?“ si bodete morda mislili. Prav umestno, kajti tujci, naj si bodo potem že hribolazci ali popolnoma navadni turisti, spadajo med tiste lovne živali, ki jih lovci cenijo samo zaradi njihove kože.

V „prometu tujcev“ vsaj rogovja in nagačenih živali ni bilo. Zato je bilo pa toliko krajevnih slik, narodnih noš, modelov, ki so predstavljali posamezne hotele s parki vred, celo letovišča, zdravišča, kopališča in druge ropotije, da nisem vedel, kaj bi poprej pogledal. Prehodil sem torej urno tiste, z limanicami za tujce nabasane dvorane, pomudil se nekaj več pri slovenskih pokrajinah, nato pa pobegnil iz palače in se globoko oddahnil, da sem srečno končal svoje „poučno potovanje“.

Tu mi zadoni na uho divje kričanje in tulenje, ki je prihajalo iz „Afrikanske lovske razstave“ ter vabilo tujce v „komedijo“.

Razstavo je namreč „počastila“ tudi cela vas pravcatih črncev iz globoke Afrike. Razstavni odbor jim je ogradil precej velik prostor, in tu sem so zamorci postavili svoje šotore ter živeli kakor doma, samo da na lov niso hodili. Trebušnik je že prejšnji dan silil notri, a jaz ga nisem pustil v vas, ker sem se bal za njegovo življenje. Reklamni oglasi so namreč naznanjali, da so se ti črnci še malo mesecev popreje, predno so prišli na Dunaj, živili s — človeškim mesom. Zato sem se bal, da bi se jim njihova strast ne povrnila pri pogledu na 145 kil Trebušnikovega mesa. Gotovo bi bil krvav boj neizogiben, ker bi Trebušnik najbrže ne bil niti kile radovoljno prepustil lačnim črncem.

Toda to pot je reklama malo preveč povedala. Kajti tisti zamorci, ki so menda ugled lovske razstave zelo povzdigovali, so bili sicer mohamedanske vere, drugače pa popolnoma mirni ljudje. Hodili so semtertja pred svojimi šotori ter kričavo ponujali v pristni afrikanski nemščini slabe razglednice. Znanje nemščine in prodajanje razglednic je celo pričalo, da so na zelo visoki stopinji omike.

Videl sem tudi različne rokodelce pri svojem delu, a najzanimivejša je bila zame — šola. Ta „stavba“ je imela samo dve steni in streho; bila je torej zelo zračna, akoravno je bila brez oken in vrat. Na zgornjem koncu „sobe“ je bil prostor za učitelja, pred njim je pa stalo par klopi brez mizic, po katerih se je zverala šolska mladina Učitelj je bil ogrnjen v belo haljo ter se je jako dostojanstveno vedel. V rokah je držal dolgo šibo ter švrknil sedaj enega, sedaj drugega po golih kolenih ali plečih. Sploh pa menda ni gledal, kam je ravno priletelo. V tem oziru pač ni bila ta šola na taki višini kakor naša, ki se v nji rabi šiba samo za kazanje. Toda v drugem oziru so nas pa zamorci

vendarle ugnali. Najnaprednejši vzgojeslovci zahtevajo namreč, da se mora moška in ženska mladina vedno skupaj poučevati. Dekliške šole naj se popolnoma odpravijo ter naj deklice in dečki, gospodične in gospodiči hodijo kar skupaj v isto šolo. Na ta način se jim ni treba na skrivnem shajati, na pošto hoditi po ljubavna pisma, marveč si ljubezen lahko „špogajo“ kar očitno v šoli. Tudi se dečki, oziroma gospodiči nauče na ta način najložje finega viteškega obnašanja.

Pri nas se sicer nazadnjaki še ustavljajo tej moderni struji vzgoje, toda v afrikanskih zamorskih vaseh je že prodrla. To sem videl v tisti vasi na lovski razstavi.

V dotični šoli so namreč dečki in deklice, oziroma gospodične in gospodiči črnega plemena sedeli kar mešano med seboj. Toda viteškega obnašanja kljub tej mešanici nisem opazil. Neprenehoma so se brcali, ščipali, lasali, uhali, dasi je šiba vedno med njimi krožila. Seveda, morda se tudi taka dejanja štejejo k viteškemu vedenju, vsaj svoje dni mnogi vitezi tudi niso znali drugega, kakor pretepavati se.

Učitelja pa tudi največji hrušč ni mogel spraviti iz ravnotežja. Sedel je mogočno na stolu, narekoval iz korana stavek, katerega so učenci ponavljali v zboru, ter jih venomer napletal s šibo. Toda kmalu se je začela šola prazniti; otroci so morali sedaj po drugem, ako ne važnejšem, pa vsaj koristnejšem opravilu. Polagoma, da učitelj ni tako hitro opazil, so zapustili drug za drugim učilnico ter začeli krog radovednih tujcev pobirati „bakšiš“*. Učitelj se menda nekaj časa niti zavedal ni, da je sam, kajti še vedno je narekoval in mahal brez vsake škode po praznih klopeh. Nato je pa počasi vstal ter odšel počasnih in dostojanstvenih korakov na vas.

Tu je še nekoliko pogodrnjal koran, ošvrkal ubegle otroke, katere je ravno dosegel, potem je pa vtaknil znamenje svojega uglednega stanu pod pazduho, izvlekel šop razglednic ter jih ravno tako vsiljivo prodajal, kakor kak židovsk krošnjar na Ringu, samo desetkrat dražje.

Nekaj sem še opazil v tej vasi, kar se mi je jako čudno zdelo. V povestih se navadno opisujejo zamorci kot pravi velikani in izredno močni. Ti črnci, ki so se pa prišli razstavit na lovsko razstavo, se bili sami slabiči. Zlasti noge in roke so imeli silno slabotne; človek bi bil skoraj mislil, da imajo mesto njih štiri črno pobarvane palice v truplo vtaknjene.

Jaz sem se hitro naveličal tistega kričanja v zamorski vasi ter se vrnil v hotel gledat, če sta že lovska „smolarja“ pregnala mačka.

Ko stopim v sobo, ju vidim sedeti na divanu, zatopljena v važen razgovor, ki pa ni mogel biti posebno vesele vsebine, kajti držala sta se sila čmerno.

„Pravim, pravim, ravno prav pridete,“ oglasi se takoj Trebušnik. „Ako bi se bili še kake pol ure zamudili, bi bila morala oditi brez slovesa.“

„Kam sta pa namenjena? Pa vendar ne zopet v mestno klet?“ začudim se jaz.

„Pravim, pravim, tisto pa že ne, v mestno klet pa ne greva več. Domov greva in sicer takoj s prvim vlakom.“

„Kaj se je pa vendar zgodilo, da se vama tako mudi domov? Vsaj še cele razstave nista videla in Dunaja tudi skoraj nič. Kaj neki vaju žene s tako silo od tod?“

Sedaj se je pa oglasil Groga in sicer s tako togoto, kakor jo občuti le takrat, kadar se s Špelico prepira: „Toliko vam povem, da naj naju ves Dunaj, razstava, posebno pa še tisti „palivon“ za lovsko smolo v uho piše. Vi vprašate, kaj naju žene domov; kaj drugega, kakor tisto častno darilo, ki sva ga sinoči ali danes zjutraj, ne vem več natančno, dobila za tistega razletelega zajca in snedenega mačka. Trebušnik, pokaži gospodu darilo, pokaži! No, ti Dunajčani so pa naviti, to se jim pa mora pustiti.“

Nato odvije Trebušnik precej velik zavitek ter mi poda v okvirju račun častnega banketa, ki ga je bil sam plačal. Kakor sem spoznal iz njega, so se morali na banketu prav dobro imeti; pokale so celo šampanjke. Zato se je pa tudi Trebušnikova denarnica olajšala za okroglih 180 *K*. Kaj se hoče! „Dunajska restavracija“ je bila pač najimenitnejša izmed vseh Bachovih** svetišč v razstavi, in šampanjec tudi ni ravno najcenejša pijača.

„Junaka častnega večera“, zlasti Groga, sta jedla in pila, kar sta le mogla, ker sta menila, da gre to vse na tuje stroške. Pri šampanjcu pa naredi predsednik razsodišča na slavljenca ginljiv nagovor ter jima v imenu razsodništva poda največji lovski smoli jako primerno darilo, namreč račun za vse, kar so pri slavljenju pojedli in popili. Da bi ga pa lahko obesila na steno med druge lovske trofeje, izročili so ga jima v krasnem okvirju.

Marsikdo bi bil tako darilo odklonil, toda Trebušnik ni zastonj izmed ponosnih Žirovničanov najponosnejši. Zato je hvaležno sprejel svoji „lovski smoli jako primerno darilo“, vrgel tiste kronce tja, kakor bi bili vinarji, a ob enem sklenil, da ne gre na nobeno lovsko razstavo več, kjer bo kakšen „paviljon za lovske dogodke“.

Hvaležni Dunajčani so pa nato svoja slavljenca spremili z veliko slavo prav do sobe, kjer sta potem počivala do belega dne.

Trebušnik in Groga pa nista znala prav ceniti te dunajske uljudnosti. Kajti komaj sta se nekoliko otresla tistega mačka, ki sta ga bila z banketa prinesla s seboj s častnim darilom vred, sta takoj, brez običajnega dolgega premišljevanja, sklenila, da obrneta hrbet lovski razstavi, ki deli tako draga častna darila ter se vrneta domov, kjer so večerje vendar nekoliko ceneje. Jaz sem si sicer precej prizadeval, da bi ju odvrnil od tega sklepa, toda moža sta se držala trdno kakor skala.

Groga je pobral tisti zavitek s častnim darilom, in odšli smo na kolodvor. Tu sta slavljenca še nekoliko pozabavljala Dunajčanom, nato sta se pa odpeljala proti domu. Vlak je že zapuščal kolodvor, ko Groga pomoli skozi okno svojo kuštravo glavo ter mi še enkrat v svojem in Trebušnikovem imenu glasno zatrdi, da ju Dunaj ne vidi nikdar več.

---

* Bakšiš pomeni napojnino, oziroma darilo.

** Bach je bil bog pijančevanja.

Večerne pesmi.

Zložil Fr. Ločniškar.

1.

Konec trudnega je dneva,
bliža se večer hladan;
solnce žalostno obseva
mirno polje in ravan.

Skoro bode zatonilo
tam za daljno nam goro,
vse trpljenje bo minilo,
ko ogrne sen zemljo.

2.

Večerni zvon! Kak milo
razlega tvoj se glas!
Črez hribe in doline
priplava v daljno vas.

Povsodi ljudstvo verno
posluša glase te,
in misli vsem enake
nam v srcih se bude:

Zašel bo dan življenja,
k nam stopil božji sel . . .
Poslednjo pesem, zvonček,
takrat nam boš zapel . . .

3.

Večerno solnce jemlje
slovo od trudne zemlje.
Pod lipo kraj vasi
slaboten ded sedi.

Drugače vse po vasi
se zdi mu kakor včasi,
drugačen ves je svet
kot bil je njega let.

Prijatelji njegovi
že v domovini novi,
kjer grobi se vrste,
pokojno spanje spe.

I njega želja vleče
v domovje tihe sreče;
pokojno tam se spi,
kjer ni težav, strasti . . .

4.

Po vasi luči so vgasnile,
vse sladko spanje spi;
spomini sladki k meni v sobo
so na obisk prišli.

Kako lepo v domačem krogu
nekdaj živeli smo;
pri gorki peči v pozno uro
zvečer bedeli smo.

In pravil nam je dedek sivi
povesti davnih let:
Kako Francoza, divje Turke
nabrisal je praded. —

Samotne zdaj teko mi ure. —
Ko vse po vasi spi,
le jaz bedim še ob svetilki,
zamišljen v prošle dni . . .

5.

Zapel je zvon večerni,
ljudje k molitvi verni
povzdignejo duha;
z obrazov sreča sije
in radost v srcu klije,
ki zanjo svet ne zna.

Po cesti mož potuje,
z bridkostjo premišljuje
o sreče jasnih dneh . . .
Kar nehal je moliti,
ne more več mu vziti
veselja žar v očeh . . .

Avstrijski mornarji v Sveti deželi.

Spisal dr. M. Ehrlich.

Prvo slovensko romanje v Sveto deželo se je meseca avgusta preteklega leta sijajno obneslo. Nad 530 romarjev in romaric iz vseh slovenskih pokrajin je prišlo pod vodstvom premilostljivega knezoškofa dr. Jegliča v Sveto deželo — srečno so se vsi vrnili nazaj v milo domovino. Pozabljeni so zdaj vsi trudi in težave, ali z veseljem se bodo vsi spominjali sv. krajev v domovini milega Odrešenika! Kako goreče so molili naši rojaki na sv. mestih in s kakšnim navdušenjem so prepevali premile pobožne slovenske pesmi po svetiščih in ulicah Jeruzalemskih! Tudi v Jeruzalemu so ostali v najboljšem spominu, saj so se vsi divili krasnemu in ubranemu petju naših romarjev, pa tudi gorečni pobožnosti naših rojakov, ko so vsaki dan pristopali k mizi Gospodovi. V galeriji avstro-ogrskega gostišča se je obesila spominska tabla, ki bode pravila vsem poznejšim romarjem, kdaj so Slovenci prvikrat prišli v tolikem številu v Jeruzalem — in v cerkvi Pater noster na Oljski gori se je odkrila spominska plošča s slovenskim „Oče našom“, ki ga je darovalo prvo slovensko romanje!

Odkar se je posrečilo naše romanje, bode gotovo tudi rastlo zanimanje Slovencev za Sveto deželo in z veseljem bomo čitali o najvažnejših dogodkih iz sv. krajev.

Brezdvomno bode zanimalo naše rojake tudi romanje naše slavne mornarice — oziroma njenih zastopnikov; saj je ravno naša slavna mornarica za slovenske in hrvaške pokrajine ob Jadranskem morju največjega pomena; ker se iz njih izbira največ mornarjev, ki so se borili v slavnih bitkah na morju za cesarja in milo našo domovino.

Avstrijski mornarji pred El Aksa-mošejo.

Bilo je 12. aprila leta 1907, ko so se prikazale naše vojne ladije pred Jafo. Že ob šestih zjutraj so se zasidrale in sicer vojna ladja Njeg. Veličanstva Nadvojvoda Karol, Nadvojvoda Fridrik in Babenberg. Z velikim veseljem so prišli zastopniki avtrijskih zavodov iz Jeruzalema v Jafo; vodja avstro-ogrskega prior in provincijal usmiljenih bratov, vodja Kasanovc, pozdravijo

našo mornarico ob obalih Svete dežele; že ob $^1/_2$7 zjutraj se prepeljejo na glavno ladijo in presrčno pozdravljajo poveljnika kontraadmirala pl. Zieglerja. Z izredno ljubeznivostjo smo bili sprejeti in kar hitro smo se na ladiji v sredi naših rojakov čutili kot v mili domovini. Tudi konzula sta iz Jeruzalema in Jafe pozneje prišla oficijelno na krov ladije.

Ob $^1/_2$1 smo se izkrcali in ponosno smo korakali v sredi naših mornarjev do kolodvora, kjer nas je že čakal posebni vlak. Ob $^1/_2$5 smo dospeli v Jeruzalem.

Sprejem avstrijskih mornarjev.

Tu na kolodvoru so čakali naše mornarje razni cerkveni in posvetni dostojanstveniki v pozdrav. Mornarji z godbo so šli peš do Jafskih vrat, kamor so se častniki z admiralom peljali v vozovih — ko je došel admiral, je turška godba zasvirala cesarsko himno — in na to je zasvirala naša mornarica turško himno. Od Jafskih vrat pa so duhovniki spremili admirala s častniki in mornarji v veličastnem sprevodu do cerkve božjega groba, med orgljanjem in petjem zahvalne pesmi se je pomikala naša mornarica skoz cerkev pred božji grob. Ganljiv prizor! Mornarji v krasnih uniformah pred božjim grobom, kjer jih je v ganljivih besedah pozdravil Dunajčan, klerik Leopold iz frančiškanskega reda v imenu Kustosa in varuhov sv. zemlje. Po kratki pobožnosti so se razšli v pripravljenja stanovanja in sicer je stanoval admiral z 20 častniki in 66 mornarji v avstro-ogrskem gostišču in 19 častnikov in 65 mornarjev je stanovalo v Kasanovi očetov frančiškanov.

Avstro-ogrsko gostišče je bilo okrašeno in avstrijska in cesarska zastava je naznanjala okolici presrečne dneve bivanja naših mornarjev v naši sredi! Razume se, da je vodja avstrijskega gostišča prvi večer prisrčno pozdravil v Jeruzalemu na domačih tleh v imenu dunajskega kardinala Gruscha protektorja, v imenu kuratorja, sedanjega pomožnega škofa dr. Zsckokkeja in v imenu voditeljev gostišča, tako imenitne zastopnike naše domovine v istem gostišču, kjer je tudi bival za čas svojega nepozabnega romanja l. 1869 Njegovo Apostolsko Veličanstvo, naš preljubljeni cesar Franc Jožef I.

Pet dni so bili naši mornarji v Jeruzalemu in v teh petih dnevih so se obnašali kot pravi romarji ter so obiskali v duhu vere in ljubezni vse sv. kraje našega Odrešenja ter so tako posnemali vladarja, ki je s Svojim pobožnim romanjem dal najlepši izgled vsem svojim narodom.

Vsaki dan smo imeli na kakem svetišču skupno božjo službo, kjer je navadno svirala vojaška godba; nato smo obiskali zaporedoma vsa svetišča; cerkev božjega groba, sijonsko goro, oljsko goro, tempeljski trg, potem svetišči v Betlehemu in pri sv. Janezu v gorah.

Posebno veličasten je bil sv. križ pot, ki ga je naša mornarica opravila na istem mestu, kjer se je v resnici vršil; mislim da od časa križarjev Jeruzalem ni v i d e l bolj ganljivega prizora. Vsi častniki in mornarji so se zbrali v galauniformi v turški vojašnici — nekdanji Pilatovi hiši in od tod slovesno in v vojaškem redu obhodili isto pot, po kateri je nosil Jezus sv. križ od Pilata do Kalvarije. Turški vojaki so povsod, kjer so se naši mornarji prikazali — prezentirali. Na vsaki postaji je vodja avstrijskega gostišča kratko opisal kraj, na to je poveljnik komandiral k molitvi, vse je pokleknilo in mornarski kurat je na vsaki postaji molil dotično molitev. Naj omenim tudi, da so naši mornarji opravili tudi sv. spoved v sv. mestu in med sv. mašo so sprejeli skupno na gori Kalvariji, admiral s častniki in mornarji sv. obhajilo.

Tako so pokazali naši mornarji svojo neomejeno zvestobo do sv. vere; ravno njih možati nastop tudi v izvrševanju verskih dolžnosti jim je pridobil vse naše simpatije. Razume se, da so se napravili tudi vsi oficijelni obiski in admiral je tudi napravil oficijelni obed v našem gostišču, h kateremu je bilo povabljenih nad 40 gostov. Vsi smo burno odobravali krasne napitnice admirala na našega cesarja, za kojega smo vsigdar pripravljeni žrtvovati svojo srčno kri in na papeža, poglavarja sv. cerkve, katere zvesti sinovi smo in ostati želimo do smrti!

Sam ne vem, kateri dan je bil lepši; od dne do dneva so si romarji bolj prisvojili naša srca in našo ljubezen.

Na potu iz Betlehema v Jeruzalem smo tudi obiskali gostišče avstrijskega viteškega reda Maltesov, kjer oskrbujejo bolnišnico usmiljeni bratje iz Gradca; s presrčnim veseljem so pozdravili provincijal in prior z z bratmi došle goste in so jim postregli, kar je le bilo mogoče. Bile so vesele ure za presrečne avstrijske podanike. Vojaška godba je svirala domače melodije in le prehitro je prišel čas, ko so se morali ločiti naši mornarji od dragih rojakov.

Tudi za Jeruzalem je prišel bridki dan ločitve, tako srečno smo se počutili v sredi naših vrlih mornarjev; saj je bila splošna sodba: „vsa čast avstrijski mornarici, tako lepo se ni obnašala še nobena drugozemska mornarica, ker naše mornarje si videl ali na svetiščih ali pa v gostišču“.

S težkim srcem sicer ali z velikim navdušenjem smo spremili mornarje do Jafe in sicer na vojno ladijo in tu naj omenjam še prizor, kako veličastno so končali mornarji svoje lepo romanje v Sveto deželo.

Bil je slučajno latinski jeruzalemski patriarh v Jafi, ki se je že v Jeruzalemu jako laskavo izrazil o lepem, eminentno katoliškem vedenju naših mornarjev (en dan smo imeli službo božjo v njegovi katedrali, kjer je ob asistenci patriarha samega vojaški kurat pel slovesno sv. mašo!) Patriarh je v Jafi z veseljem sprejel vabilo admiralovo posetiti vojno ladijo. Sprejeli so patriarha na ladiji z vso dostojnostjo, čakal ga je admiral s svojimi častniki in tudi mornarji so bili razvrščeni v paradi na krovu. Ko je po srčnem pozdravu prehodil patriarh in si je ogledal vso lepoto naše ladije ter se čudil izvanrednemu strogemu redu na njej, je stopil admiral pred patriarha in ga je prosil za blagoslov za se in za svoje častnike, za mornarje in za milo našo domovino. Duhovniki so pokleknili, komandiralo se je k molitvi, vse na kolenih in ginjen do solz je dal patriarh svoj blagoslov slovesno našim mornarjem. Nato je zapustil ladijo in vstopil v pripravljeno barkaso, zagrmel je strel iz 19 topov, vsi mornarji so iz krova pozdravljali patriarha; in patriarh, veličastna postava je stal ginjen na ladjici ter odzdravljal s klobukom presrčno našim vojakom v slovo.

Nam pa, ki smo bili priče tega izvanrednega prizora je radosti igralo srce v veseli zavesti da se nam ni bati za blagor domovine, dokler prešinja tak duh plemenita srca naših vrlih mornarjev. Izmed častnikov, ki so se udeležili romanja od 7. do 12. aprila l. 1907, naj omenjam zraven poveljniškega kontraadmirala Lucijana pl. Zieglerja še poveljnika Karla grofa Lanjus Wellenburg, Friderika Grinzenberger, Maksimilijana Njegovan, Franceta Holub, Fr. pl. Thierry, Šusteršica, Maskovicsa, Triulzi, Launua, Szuboritza, Pawlika, Millenkovica, Walter pl. Herman, Arnolda, pl. Aichelburg, Maksimilijana Honsell, Sika, kurata Maghet, Tanzer, zdravnika dr. Waldek, pl. Huebmershofer, Hauger in dr.

Leta 1910, je prišla v drugič naša slavna mornarica v sv. zemljo; sicer ne v tolikem številu ali z isto ljubeznijo in navdušenjem za najsvetejša mesta naše sv. vere. Prikazala se je dne 6. aprila zvečer ladija Njeg. Velič. Szigetvár pred Jafo. Še z veliko večjim veseljem smo šli isti dan nasproti našim ljubljenim mornarjem; saj smo že l. 1907 spoznali njih plemenita srca, ki gore le za vero, dom in cesarja!

Srečno naključje je privedlo 7. aprila zgornje avstrijske romarje pred Jafo; tako so se združili naši mornarji z zgornje avstrijskimi romarji v isti namen pred Jafo, v skupno romanje do Jeruzalema. Od bojne ladije so se udeležili romanja poveljnik Alfred pl. Kondelka s častniki Slocovich, Rodinis Simmel, Erwin pl. Jedina, Csiszarik, Burstyn, Padar in 20 mornarjev. Z našimi mornarji pa se je združilo nad 500 romarjev iz zgornje avstrijske. To je bilo veselje; skupno romanje naših mornarjev z avstrijskimi romarji; v veličastnem sprevodu smo šli v cerkev božjega groba, na čelu godba, za njo mornarji v uniformah in za njimi 500 pobožnih romarjev. Kaj lepo je bilo videti naše mornarje in romarje klanjati se Odrešeniku na sv. mestih odrešenja; skupno smo šli sv. križev pot, skupno smo imeli slovesno službo božjo v latinski katedrali ravno kakor romarji so tudi mornarji sprejeli sv. zakramente.

Presrečni dnevi skupnega romanja so bili posebno za našo avstro-ogrsko gostišče kjer so bivali mornarji z našimi romarji v najlepšem soglasju. Avstrijski romarji so bili navdušeni za naše mornarje, ko so spoznali posebno v prijateljskem občevanju poveljnike naše mornarice. Kakšno navdušenje je zavladalo, ko je plemeniti poveljnik naglašal v napitnici, da so sicer obleke različne, različen delokrog ali srce naše bije za iste svetinje kot Vaše. Vse za vero, dom in cesarja!

GOVOR IN MOLK.

Zložil FRANJO NEUBAUER.

Celica.

Pač je samotna celica meniha,
in vendar ljubi osamljéni stan
Bogú in cerkvi mož iz srca vdan,
od svéta dražja mu je soba tiha.

Po njej svetóst, neznana svetu, diha . . .
Pač vzdih odjekne, s silo zadržan,
za njim odplava v svet pogled rosán, —
a v isti sobi tok solzá — usiha.

Usíhajo, usahnejo solzé
kot vóde, ki nebó jih je izlilo,
ko se oblačje temno je zgostílo.

Molitev žrtve v sobi zagoré,
ker našel v ladji samotar zavetje,
ko v silnih vodah se potapljal svet je.

San in delo.

Ne síni še, jutro, ne síni!
Ah, san je tako sladák!
Ne ve nič o bolečini,
ne ve nič, kaj kes je grenák.

Ne vzdrami še, dan, me, ne vzdrami!
Ah, san je tako voljan!
On z mehkimi boža rokami
kot skrben prijatelj, udan.

Nikar mi še dan ne zasvéti!
Ves blag je, ves krótek je san.
Ne ve nič o kruti osveti,
in črt mu in srd je neznan.

In vendar, — le jutro mi belo
zasíni, a san naj zbeži!
Življenje me zove na delo
in njive že solnce zlatí.

Zakleni se!

Zakleni se in ključe varno shrani,
na vratih pa si okence naredi,
če kdo potrka, dobro vun pogledi
in gosta vprašaj, kaj želí in kani.

Če svoj namen povedati se brani,
nobeni sladki ne veruj besedi,
in v stan ga svoj nikari ne povedi
in neizprosen, trd in mrk ostani!

Odkrito naj ti govorí, kdor hoče
prijateljstva, ljubezni in zvestobe,
kdor v srcu ne goji hinavske zlobe.

Besede sladke, lice smehljajoče
naj te nikar ne vara, da odkleneš,
da svete svoje tajne razodeneš.

Govôri!

Če srce je polno ti divníh idej,
ki svet bi potresle in ga prenovíle,
Govôri! — Kar v duši živi ti, povej,
ugovor pobij in ne pláši se sile!

Nevihti enako povedati znaj:
za bliski sijajnimi krepki gromóvi!
Najprvo ideje pokaži sijaj,
potem pa grmeče na delo pozóvi!

Priznaj!

Če z grehom oblatil si dušo, priznaj
Vsevednemu in svoji vesti!
V molčeči se sobici srca kesaj,
a svetu ne toži bolesti!
Obsojal pač svet bi, a ne bi umél
in ti razočaran bi huje trpél.

Môlči!

Če v hram si molčeči zaklenil srcá
i svoje i bližnjega svete skrivnósti,
nikdár ne dovôli, da jezik izdá
ne tuje bolesti, ne tvoje radósti!

Ne bôli, ker svet bolečine svetóst
povlekel bi v blato, smejal se zlorado,
radósti ne, — čisto nedolžno radóst
nazval bi pregrešno, ostudno naslado.

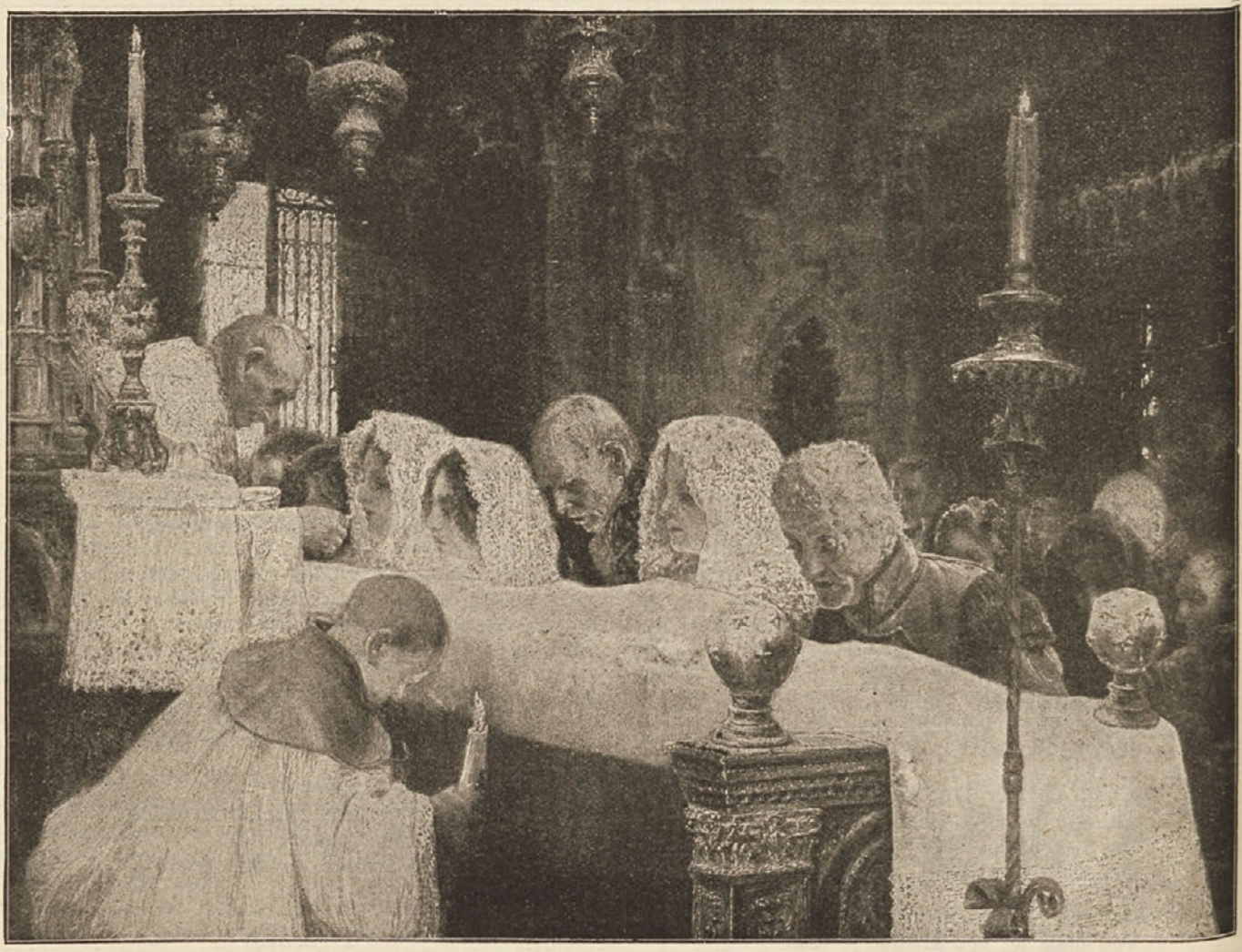

Pridi, kruh nebeški!

Pridi, kruh nebeški!
Srca zornih dev
te žele prejeti,
da za borbo v sveti,
v dolu solz in rev
daš jim okrepila,
da ne pahne sila
greha jih v prepad
in v nemir in jad.

Pridi, kruh nebeški!
Starček te želi:
glava osivela,
moč mu oslabela,
šteje le še dni,
ko se, prost telesa,
dvigne duh v nebesa.
Pridi, pokrepčaj;
ti zavpot ga v raj!

Franjo Neubauer.

Na ognjenih tleh.

Slike iz zadnje rusko-poljske revolucije. — Spisal dr. Leopold Lénard.

Prišel sem po nekem opravku v Krakov, kjer sem se mislil zadrževati par tednov. Na kolodvoru me je pričakoval moj prijatelj Slubicki, s katerim sva se znala že dolgo časa in sva bila popolnoma zaupna.

„Kam si sedaj namenjen najprej?“ vprašal me je.

„Najprej moram poiskati kak hotel, potem bom obiskal nekatere znance in dalje se bo videlo,“ odgovoril sem.

„Saj greš lahko za ta čas k meni. Sicer nimam Bog ve kakšnega stanovanja, toda umiti in preobleči se zamoreš pri meni tudi.“

„Kje pa stanuješ?“

„V nekem penzijonatu na Batorijevi ulici.“

„Pa pojdiva!“

Vzel sem izvoščeka, ker sem imel s sabo nekaj prtljage in ker leži Batorjeva ulica ravno na drugem koncu mesta od kolodvora, ter sva se odpeljala.

„Tu je moja soba, zakleni se od znotraj in uredi svojo toaleto, jaz počakam pa zunaj na hodniku,“ rekel mi je Slubicki, ko sva prišla v stanovanje.

Jaz sem se mu zahvalil s kratko besedo in potem takoj pričel ravnati po njegovem nasvetu. Ko sem bil gotov in odklenil vrata, me je še čakal na hodniku. „Sedaj pa pojdiva! saj me boš nekoliko spremil?“ rekel sem mu.

„Najprej pojdiva še v obednico na čaj,“ odvrnil mi je. „Teta Kiča je naročila, naj te povabim.“

„Kdo pa je ta teta Kiča?“

„Jo boš takoj spoznal. Lastnica našega penzijonata.“

Grem torej ž njim v obednico, kjer me je že pričakovala teta Kiča, par korakov daleč od vrat v obednici in prav prijazno sprejela. „Nas jako veseli, da vas vidimo. Adaš nam je že veliko o vas pripovedoval in čitali smo tudi že o vas v časnikih. Prosim izvolite vzeti čaja!“

„Gospod, oprostite, kako vam je že ime?“ obrne se zopet k meni teta Kiča hoteč me predstaviti gostom.

„Doslej sem bil vedno Lenard.“

„Torej gospod Lenard,“ predstavlja me gostom. Potem mi pa predstavi navzoče goste po njihovih imenih. Teta Kiča mi je prinesla lastnoročno čašico čaja, soseda pa mi je ponudila posodico s sladkorjem in sosed od druge strani surovega masla.

Občutil sem takoj, da sem predmet splošnega opazovanja. Možki so me gledali naravnost in odprto, ženske pa, kakor se spodobi.

Jaz pa se nisem veliko brigal za goste dobro vedoč, da se ž njimi ne srečam nikdar več. Tudi oni me niso preveč nadlegovali z vprašanji, vedoč da sem utrujen.

Ko sem vstal in se hotel posloviti, me je vprašala teta Kiča, če že imam stanovanje.

„Še ne!“ odgovorim „prtljago pustim pri Slubickem, sam pa pojdem v mesto po obiskih in med tem se bo videlo kako in kaj.“

„Pri nas je sicer vse zasedeno, toda za vas bi morebiti naredili prostor, ako nimate preveč zahtev. Bilo bi nam milo imeti pri sebi tako daljnega gosta.“

„Za posebne ugodnosti se mi tudi ne gre,“ odvrnem teti Kiči.

„Pa ostani pri nas,“ prigovarja mi prijatelj Slubicki, „bova večkrat skupaj in se lahko kaj pogovorila, Batorijeva ulica leži pa tudi jako ugodno za tvoje opravke.“

Tako sem ostal, si pustil pokazati sobo in odložil v nji svoje reči. Potem sva pa šla s Slubickim v mesto.

Pri teti Kiči sem se seznanil z raznimi ljudmi.

Bilo je nekoč po obedu. Jaz ostanem in hočem, oditi. V tem trenutku zapazim, da je pristopila neka mlada, morda osemnajstletna gospodična, jako čedne zunanjosti in sila prijetnega nastopa, ki sploh odlikuje poljske plemenitašinje, k mojemu prijatelju Slubickemu, s katerim je bila že prej znana in s katerim sem jo videl že prej večkrat govoriti. Enkrat je med pogovorom pogledala proti meni in potem se je tudi on ozrl name. Meni se je zdelo, da govorita o meni, oziroma da ga nekaj prosi, kar se tiče mene. Nato se Slubicki res obrne k meni z besedami:

„Gospodična Janina Klenievska me prosi, da bi jo vam predstavil, ker bi rada nekaj z vami govorila.“

Nato predstavi še mene gospodični.

„Sicer vas vsak dan vidim,“ prične gospodična, „toda doslej nisem imela prilike da bi z vami govorila.“

„Ali bi radi govorili kaj pametnega ali kaj neumnega?“ ji rečem nagajivo. „Dajva najprej to dognati, da bova vedela pri čem da sva.“

„Ravno k najbolj pametnim ljudem se ne morem prištevati,“ odvrne mi priprosto, „k najbolj neumnim pa menda tudi ne.“

„Torej nekako v zlati sredi,“ odgovorim, „taki ljudje so najbolj srečni in najbolj rejeni in ljudje jih imajo najraje, ker so najbolj pridni.“

„K najbolj pridnim se pa menda že ne smem prištevati. Danes sem dobila dvojko iz fiziko.“

„Ali se učite kuhati?“ jo vprašam šaljivo.

„Tisto pa tudi ne. Hodim na kurze Baranskega.“

Tako sem zvedel iz pogovorov v kratkem, da je Janina Klenievska hči nekega premožnega veleposestnika iz minske gubernije in da obiskuje v Krakovu višje ženske tečaje Baranskega, ki imajo značaj zasebnega ženskega vseučilišča. Zvedel sem tudi, da ima v Krakovu sestro, ki stanuje v mestu in je redna slušateljica krakovskega vseučilišča. Mene je začela gospodična Janina zanimati in sicer ne toliko radi prijetne zunanjosti, kakor radi priproste odkritosrčnosti, ki ji je odsevala z obraza in se razodevala v besedah.

Ko smo tako po obedu ostali sami v obednici, se je gospodična Janina naenkrat osrčila in me nagovorila naravnost:

„Moja sestra bi vas rada nekaj prosila.“

„Vaša sestra!“ začudil sem se, „saj ne stanuje v našem penzijonatu in še nimam časti je poznati.“

„Stanuje v zasebnem stanovanju ne daleč od tukaj. Ona vas že pozna, ker prihaja večkrat k meni in jaz sem ji vas pokazala. Pa tudi gospod Slubicki je že večkrat pripovedoval od vas.“

„Česa bi pa želela vaša sestra od mene?“ jo vprašam.

„Neko francosko nalogo ima in potrebuje k temu znanja latinskega jezika.“

„Toda jaz se ne pečam izrečno s francoščino in tudi ne z latinskim jezikoslovjem,“ odvrnem.

„Saj se ne gre za jezikoslovje,“ spregovoril je vmes moj prijatelj Slubicki, „gre se samo za razlaganje nekih slovničnih oblik.“

„Vendar ne vem, če bi mogel ustreči,“ premišljeval sem. „Kaj ti misliš?“ obrnil sem se k Slubickemu.

„Jaz bi rekel, da ji ustrezi,“ odvrnil mi je.

„Njeno stanovanje je tu v bližini in morda bi bili tako prijazni, da bi stopili danes popoldne tja skupaj z gospodom Slubickim. On je tam že znan in vas bo peljal.“

Mene je to povabilo nekako osupnilo. Poznal sem poljske navade in vedel sem, kako so Poljaki ceremonijalni med sabo, nasproti damam pa še posebno. Tu me pa povabi na obisk k takorekoč popolnoma neznani mladi dami na način, kakor bi se šlo h kakemu šolskemu tovarišu. Toda moj prijatelj Slubicki je hitro obljubil v mojem imenu in tako se tudi meni ni bilo lahko ustavljati.

Ko se je Janina poslovila z vso eleganco mlade poljske plemenitašinje, mi je pojasnil Slubicki, da ste ti dami pristašinji poljske socijalno-revolucijonarne stranke in taki ljudje občujejo med sabo veliko bolj priprosto in ne pripoznavajo vladajoče etikete in mode. Sicer pa, da sta jako resni in pošteni osebi. Sestra gospodične Janine je nekoliko manj prijetne zunanjosti, zato pa bolj nadarjena in bolj zavzeta za učenje in bolj resna. Menda, ker je nekoliko starejša. Tudi njemu je že omenila, da bi rada mene prosila, da ji pomorem sestaviti neko nalogo.

„Ako ti misliš, pa pojdiva,“ odgovorim.

Tako sva šla popoldne res skupaj v mesto in sva mimogrede vstopila v stanovanje gospodične Eleonore Klenievske.

Vstopiva v veliko, temno hišo, kjer so prebivali očividno samo revnejši ljudje. Greva po mračnem hodniku v pritličju na desno in slednjič se ustavi Slubicki pred majhnimi, priprostimi vrati, rekoč:

„Tu je njeno stanovanje.“

Popolnoma, kakor pri nas revnejši dijaki.

Potrkava in neki ženski glas vpraša: „Kdo tam?„

Slubicki pove svoje ime in moje, vrata, ki so bila znotraj zaklenjena, se odpro in stojiva pred mlado, priprosto oblečeno in po svoji zunanjosti celo nekoliko zanemarjeno damo. Sobica v katero sva vstopila je bila navadna in najpriprostejša dijaška sobica, revna postelja in majhna mizica je bila vsa njena oprava.

„Ali gospodične Eleonore ni doma?“ vpraša moj prijatelj Slubicki.

„Doma je, doma, pride takoj,“ odvrne neznana gospodična.

Vrata, ki so vodila iz te sobice v drugo sosedno sobo, se odpro in v prvo sobo vstopi gospodična Eleonora, pozdravi veselo Slubickega in on jo potem takoj predstavi neni.

„Gospodična Eleonora Klenievska, slušateljica francoskega jezikoslovja na vseučilišču.“

Potem mi predstavi še njeno tovarišico, ki nama je odklenila: „Gospodična Radkoczy, slušateljica prirodoslovja.“

Nato me poprosi gospodična Eleonora brez ovinkov, naj se usedem in ji pomorem narediti nalogo. Jaz se res usedem, odprem knjige in pogledam njeno delo. Imela je prestaviti in razložiti slovnične oblike in izvor neke stare francoske romance. Jaz se nisem pečal nikdar posebej s francoskim jezikoslovjem in o stari francoščini in provensalščini imam samo medle pojme. Torej sem tudi dotično romanco razumel jako nepopolno.

Eleonora mi je prinesla cel kup besednjakov raznih romanskih jezikov, več slovnic in ne vem kakšnih pomožnih sredstev še, ter sva začela skupaj iskati korenine posameznim besedam. Čas je tekel jako hitro, a najino delo je šlo le počasi naprej. Delala sva nekaj ur, a prišla nisva še niti do polovice, a še tu je ostalo mnogo verzeli.

Slednjič rečem Eleonori:

„Tako ne bova prišla daleč naprej. Ako dovolite, vzamem vašo knjigo s seboj. Jutri pojdem ž njo v vseučiliščno knjižnico in dopoldne vam prinesem nalogo narejeno.“

„Saj ne boste tam ničesar več našli,“ odvrne mi Eleonora. „Jaz sem preiskala že vse knjige, ki se tam dobe o tem predmetu. Nikar se zaman ne trudite.“

„Torej staviva, da bom naredil jutri od devete do dvanajste ure na vseučilišču nalogo.“

„Pa staviva.“

Naredila sva stavo, vzel sem knjigo in odšel.

Drugi dan pridem točno ob devetih, ko se knjižnica odpre, v vseučiliško knjižnico. Prišla je tudi Eleonora in delala nekaj druzega na svojem navadnem prostoru. Ko je udarila ura dvanajst in se je dal znak, da se knjižnica zapre in moramo oditi, sem imel nalogo že gotovo.

Tako sem dobil stavo, ob enem pa pridobil veliko ugleda pri gospodičnah Klenievskih in njunem okrožju.

Začudil sem se, ko sem videl njeno revno življenje in stanovanje. Pozneje sem zvedel celo, da hodi obedovat v neko ljudsko kuhinjo, da bi bilo ceneje. Nekoč je v moji navzočnosti z veliko zadovoljnostjo pripovedovala svoji sestri, da jo je danes obed veljal samo šest krajcarjev. In vendar so bili njeni stariši premožni in je bila od otročjih let navajena na vse udobnosti življenja.

„Kako da živite tako skromno?“ vprašal sem jo nekoč naravnost.

„Meni vest ne da, da bi živela drugače. Ko sem študirala v Lvovu sem jedla samo po enkrat na dan,

ker sem mislila da nimam pravice več jesti, ko toliko ljudi nima niti da bi se nasitili enkrat na dan. Zame je to socijalna dolžnost.“

Slubicki mi je povedal, da dobiva denar z doma za obe skupaj Janina, ki še ni tako socijalizirana. Ona deli potem sestri sproti kolikor potrebuje, drugače bi Eleonora vse sproti razdala revnejšim sošolkam in sošolcem ali pa dala za svojo organizacijo, za socijalno revolucijno stranko poljsko, ki se imenuje po svojih začetnih črkah tudi kar na kratko: PPS.

Čudno se mi je zdelo, kako je prišla oseba vzgojena popolnoma v plemenitaških tradicijah poljskih do takih nazorov, ter sem jo to naravnost vprašal in ona mi je tudi brez ovinkov razložila z ono priprosto odkritosrčnostjo, katero je kazala vedno.

„Najprej se mi je pristudilo naše ceremonjalno življenje. Mati je hodila vedno okoli s poljskim grbarjem (knjige v kateri so v zgodovinskem razvoju popisani vsi grbi plemenitaških poljskih rodbin), ter mi pripovedovala o raznih plemenitih prednikih. Na vsakem koraku me je spremljala guvernanta in vsaka moja stopinja je bila predpisana. Hotela sem se osvoboditi teh vezi, ki so mi postale neznosne in so se mi zdele neumne.

Na drugi strani sem videla žalostno gospodarsko in socijalno stanje našega ljudstva in njegovo brezmejno zaostalost. Da vam povem samo en zgled.

Ko je bila razgnana s pomočijo policije druga duma in je bila ruska ustava s tem činom pokopana, je prišel v našo vas ruski ispravnik, zbral okoli sebe kmete, ter jim pričel govoriti nekako takole:

»Zahvalite Boga in ruskega carja, da sta vas rešila velike nevarnosti in nesreče. Gospodje plemenitaši, Judje in razni ničvredneži po mestih so se zarotili zoper carja in ga hoteli prisiliti, da bi jim dal ustavo, to se pravi, da bi jim izročil kmete, naj ž njimi delajo kar hočejo. Toda z božjo pomočjo je zmagal pravoslavni car, uporniki so ponižani in osramočeni in ustave ni več in je nikdar ne bode. Padite na kolena in molite k Bogu za vašega carja, da vas je rešil ustave.«

In kmetje so res padli na kolena in z ispravnikom molili za carja, ki jih je rešil ustave.

Prepričala sem se, da se je treba spustiti med ljudstvo in postati kakor ena izmed njegovih hčera in da je rešitev naših političnih vprašanj v ozki zvezi z našimi socijalnimi razmerami. Staro plemstvo ne more nikdar izbojevati boja zoper ruski državni absolutizem, ki je pri nas vir vsega zlega. Samo organizirani proletarijat bo izbojeval ta veliki boj.“

Oči so se ji svetile in glas se ji je tresel, ko mi je to govorila. Polagoma sem razumel, da zamore v ruskih razmerah ideja revolucije v resnici popolnoma prevzeti mladega človeka in ga navdati s pogumom, da je zmožen žrtvovati vse in svoje življenje.

* * *

Bilo je več kot leto pozneje. Slučaj je nanesel, da sem prišel v Varšavo. Ruska revolucija je že dogorevala, časniki so še poročali o posameznih atentatih in ubojih političnih oseb, še večkrat pa o ubojih med raznimi strankami in frakcijami. V stranke in bojne družine je zašla demoralizacija. Vlada je podkupila posamezne bojevce in celo člane glavnega odbora, da so prestopili k tajni policiji zvani „Ohrana“ in pričeli izdajati svoje tovariše. Včasih so se pa tudi člani „Ohrane“ ukradli v bojne organizacije, prišli v njih celo do uplivnih mest in potem pričeli policiji izdajati svoje nove tovariše. Večinoma so se pa vladni agentje rekrutovali izmed bojevcev, ki so bili zasačeni in ujeti od policije. Prišel je pred vojno sodišče in grozila mu je smrt na vislicah. Pred izvršitvijo smrtne kazni so pa pristopili vladni organi s predlogom, naj pristopi k tajni policiji in prične izdajati druge svoje tovariše. Pod tem pogojem mu bo odpuščena kazen in dobival bo še lepo plačilo v denarjih. Večkrat so jetnike tudi grozno mučili v ječah, da bi izsilili iz njih nova odkritja. Ako se je bojevec pod pritiskom muk in pod grozo vislic udal in zapisal „Ohrani“, ni mogel več nazaj in je moral nadaljevati svoje delo do konca.

„Ohrana“ je skušala iztisniti iz svojega agenta, poprejšnega revolucijnega bojevca, kolikor mogoče veliko. Agent pa je skušal prodati svoje vednosti kolikor mogoče drago.

„Ohrana“ ni nikdar vedela, če njen agent ne simpatizuje bolj z revolucijo kakor pa z njo in če ne izdaja revolucijonarjem policijskih tajnosti, revolucijonarji niso nikdar vedeli za gotovo, če ni ta ali oni njihovih tovarišev morebiti tajni agent policije.

Tako so se začela medsebojna sumničenja in nezaupnost je naraščala. Revolucijonarji so vrgli haslo, da je treba iztrebiti vse policijske špijone, ki se nahajajo v njihovih vrstah. Bravning je začel svoje krvavo delo v vrstah navideznih in tudi resničnih revolucijonarjev. Žrtve so padale po noči in ob belem dnevu, v zaprtih prostorih in tudi na javnih ulicah in prostorih.

Ljudstvo je postalo navezano na lastno pomoč in se je branilo, kakor je vedelo in znalo zoper revolucijo, banditizem in javno ter tajno policijo. Dovoljenje za kakršnokoli orožje je na Ruskem dobiti jako težko. Ljudje so si torej pomagali zlasti s tem, da so skrbno zapirali vrata. V tem pogledu so prišli v resnici do velike izvežbanosti. Pred vsem ima vsaka hiša v Varšavi svojega vratarja, ki mora biti potrjen od policije in v zvezi s policijo. Njegova dolžnost je, da naznani policiji vsako sumljivo stvar, ki bi jo zagledal v hiši in ima v evidenci vse osebe, ki prebivajo v njih, s čim se pečajo, kako žive, kam zahajajo in koga sprejemajo. Vratar mora biti cel dan blizu vrat, da vidi vsako osebo, ki gre v hišo in iz hiše. Zvečer, ko se zmrači, mora pa sedeti na hišnem pragu od strani ulice, pa naj bi bil tudi najhujši mraz, do enajste ure zvečer. Ob enajstih mora zapreti vežne vrata in nikdo razven njega ne sme imeti hišnega ključa, tudi hišni lastnik ne.

Vratar sam bi seveda še ne zabranil tatvin in ropov v hiši. Večje hiše imajo zopet zaklenjene vsake stopnice posebej. Hočeš h kakšni stranki, moraš, ko si šel skozi vežna vrata in mimo vratarja, pozvoniti pri stopniških vratih. Služabnik ali hišna stranka, pri kateri si pozvonil, ti pride odpret vrata, ali pa se odpirajo iz stanovanja avtomatično in je iz stanovanja optična priprava, s pomočjo katere se vidi, kdo zvoni doli. Ko si tako prišel pred stanovanje, moraš zopet zvoniti in služabnik pogleda skoz okence v vratih, kdo zvoni. Ako mu nisi sumljiv, ti odpre ključavnico. Toda vrata so še zaklenjena na verigo, ki je tako široka, da lahko pogledaš v stanovanje, oddaš tudi služabniku, ki ti je odprl, kakšno reč, toda notri ne moreš. Samo ako si popolnoma zanesljiv se ti odpre tudi veriga. Po noči pa, predno se vležeš spat, položiš poleg sebe na nočno omarico bravningovo pištolo, zakleneš vrata sobe, zapreš vrata v stanovanje z zapahom, ključem in verigo, zaklenejo se vrata na stopnice in zaklenejo se vežna vrata.

Toda nikar ne misli, da so ljudje strašno preplašeni in nemirni. Človek se privadi na vse, pa tudi na tatvine rope in umore. Vsak dan se vrše najstrašnejši dogodki, ropi in umori so na dnevnem redu, a ljudje so veseli, se zabavajo in veseljačijo, še bolj kot pri nas. Varšava je menda eno najbolj veselih in lahkomišljenih mest. Ljudje so tako na vse navajeni, da jih tudi najbolj grozne reči ne pretresejo posebno. Nekoliko poklepetajo, za trenotek se vzdramijo, potem pa gredo svojo pot dalje in pozabijo kmalu tudi najstrašnejšo stvar. Novice, o katerih bi naši časniki pisali tedne na dolgo in na široko, se tam omenijo z eno vrsto.

* * *

Ko sem se peljal z brzovlakom po noči proti Varšavi, mi je na neki majhni postajici pokazal sopotnik skozi okno in rekel:

„Rogov. Na tej postaji so pred nekaterimi dnevi napadli revolucijonarji ta vlak, s katerim se sedaj mi peljamo. Naenkrat so se prikazali na postaji, vrgli bombo pod stroj, da se je razletel, postreljali vojake, ki so spremljali pošto, pobrali denar, katerega je imela pošta s seboj, ter izginili."

„Ali so veliko vzeli?" vprašal sem.

„Nekaj čez pol milijona rubljev. Morali so dobro vedeti, koliko denarja ima vlak s seboj, vedeli so tudi čisto natančno, kje se nahaja. Zagrabili so takoj za vrečico z denarjem, drugih pošiljatev se niso niti dotaknili. Potem so se umaknili v gluho noč in do danes jih niso zvedeli. Med njihovim delovanjem jim je nekdo dajal znamenje s trobento in na glas trobente so zopet odrinili v gozd, čisto po vojaško."

Ko sem se pripeljal v Varšavo, sem dobil stanovanje na ulici Vspolni, ne daleč od velike Maršalkovske ceste, največje prometne zveze v Varšavi. Na isti ulici Vspolni, ne daleč od ulice Kruče se nahaja poštna filijalka. Ker mi je bila ta pošta najbližje, sem neprenehoma zahajal tja po raznih opravkih. Nekoliko prej, predno sem prišel v Varšavo, so prišli nekega večera nekoliko pred zaključkom pošte tja neznani ljudje in vrgli bombo v glavnem prostoru. Najhuje je bila zadeta gospodična pri okencu, kjer se prodajajo znamke. Raztrgalo jo je popolnoma na drobne kosce. Poleg nje je bilo ubitih in smrtno ranjenih menda še pet drugih oseb, deloma poštnih uslužbencev, deloma pa strank, ki so prišle na pošto. Nekega moža sploh niso mogli spoznati. Bil je menda kak tujec, ki se je pripeljal čez Varšavo in mimogrede vstopil na pošto.

Po tem dogodku so zaprli pošto za nekaj dni, izmili kri raz sten in podloge, popravili storjeno škodo, potem pa dali drugo gospodično k okencu, da je prodajala znamke in zopet odprli pošto in šlo je vse dalje po starem redu. Dali so samo nekaj vojakov na pošto, da bi stražili. Eden je stal neprehoma poleg okenca, kjer se prodajajo znamke.

Nekoč sem prišel na pošto kupit znamke. Na Ruskem namreč ni trafik, kot pri nas. Znamke se prodajajo na pošti, ali pa v navadnih trgovinah, a v poslednjih za nekoliko višjo ceno, kakor se glase, da ima trgovec svoj dobiček. Stopim torej k okencu in želim znamk. Med tem sta se tiščala k meni dva mlajša, slabo oblečena človeka. Znamke so veljale 21 kopejk. Jaz vzamem denarnico iz notrajnega žepa, položim na okence 30 kopejk, med tem pa vtaknem v razmišljenosti denarnico v zunajni žep. Gospodična me vpraša, ako nimam morda ene kopejke, da ne bo treba nji ven dajati devet kopejk. „Morda imam?" odgovorim in sežem po denarnici, a je že ni bilo več v žepu. Eden izmed onih dveh raztrgancev jo je moral izmakniti.

Jaz se ne morem prepirati s takim, mislim si, sicer pa čemu je sicer vojak tukaj. Vojak policist mi je namreč stal tesno nasproti, da sva se skoraj dotikala. Bil je velikansk človek z glavo kakor vol, v roki pa je držal bajonet. Urno mu povem po poljsko, da mi je v tem trenotku nekdo izmaknil denarnico iz žepa.

Vojak me ne more razumeti in povprašuje po rusko: „što? što?"

Jaz mu ponovim stavek po rusko ves vznemirjen, kajti tat zamore vsak trenotek oditi z mojim denarjem, Ponoviti sem moral parkrat, predno je razumel za kaj se gre. Potem se mu je pa razjasnil obraz in odgovoril mi je silno prisrčno:

„Ničevo nje vidal, golubček" (nič nisem videl, moj golobček). Tat je mirno odšel z mojim denarjem, a jaz nisem vedel, ali naj bi se jezil nad predrznostjo tata, ali pa smejal nad naivnostjo vojaka.

Ko sem potem hodil po Varšavskih ulicah, zaslišim na voglu Novega sveta in Jeruzalemske aleje nenadoma klic:

„Robotnik svieži!" (sveži Robotnik). „Robotnik" (delavec) je glasilo poljske revolucijne stranke na Ruskem. Obrnem se okrog in zagledam majhnega dečka, ki je držal v roki nekaj časopisov. Stopim k njemu in ga vprašam „koliko stane?"

„Pet kopejk," mi odgovori, a njegove črne oči me gledajo nezaupljivo. Slednjič ni mogel vedeti, če nisem morda jaz kak nevaren človek.

Dam kopejke, deček mi pomoli oddaleč časopis, kajti držal se je previdno vedno nekoliko od mene, potem pa izgine naglo za voglom in čez nekoliko časa se je oglasil zopet iz druge ulice. Pravili so mi, da se je zgodil slučaj, da je vojak z bajonetom prebodel dečka, ki je prodajal na ulici revolucijno glasilo.

Sicer pa res tudi ni tako nedolžna stvar imeti pri sebi Robotnika. Ako te zasačijo, da imaš pri sebi številko tega lista, si lahko obtožen, da simpatiziraš z revolucijo in dobiš nekaj let ječe ali pa prognanstva v severno Rusijo ali Sibirijo. Ako te pa zasačijo, da imaš pri sebi več izvodov iste številke tega lista, boš obtožen, da si pristaš revolucijonarjev in prideš za celo življenje v prisilne delavnice v Sibiriji.

Toda nikar ne mislite, da je ta listič nekaj tako strašnega. Tu se najdejo dolgi, vodeni članki, polni suhe ideologije, potem zopet polemika z drugimi revolucijnimi frakcijami za kakšne malenkosti. Samo med manjšimi noticami in poročili boš našel kakšno novico, ki te bo zanimala in vrgla jasno luč na podzemeljsko delovanje revolucije. V dotični številki sem našel pobotnico, da so revolucijonarji v Rogovu uropali v vlaku toliko in toliko stotisoč rubljev in toliko in toliko kopejk, ter jih izročili revolucijni blagajni. Dalje sem našel poročila iz šole o streljanju z bravningi in o revolucijnih kurzih, ki so se nedavno otvorili. Imajo dvojni del: prvi bolj teoretični in drugi bolj praktični. Predmetov, katerih se morajo revolucijonarji učiti, je bilo našteto jako mnogo. Imen predavateljev in kraja predavanja seveda v listu ni bilo. Slednjič so sledila poročila iz posameznih revolucijnih okrožij. Izgledalo je skoraj, kakor da bi bilo pročilo o kurzih naše krščansko socialne zveze in poročilo o njenem društvenem delovanju kopirano in prikrojeno na drug način.

Ko sem listič kupil, sem ga zvil previdno v žep in šel v svoje stanovanje. Tu sem ga na divanu raztegnjen leno prečital, potem pa odložil, pogledal na

uro in vstal. Bilo je že čez poldan, a ob eni sem bil povabljen k grofici Radziejevski na zajtrk.

Bil sem že blizu hiše, kjer je stanovala grofica Radziejevska in šel sem hitro, da nisem imel časa pogledati nikamor. Kar zaslišlm polglasen pozdrav v svoji bližini:

„Dober dan gospod Lenard!“

Pogledam in vidim, da je mimo mene šla neka dama z znano postavo, modno oblečena in z velikim chantecler klobukom na glavi. Pogledam za njo, ob enem se je ona ozrla nazaj in najina pogleda sta se srečala.

Bila je Eleonora Klenievska.

Moral sem se ustaviti in jo nagovoriti.

„Kako pa vi tukaj tako nepričakovano,“ vprašam. „Mislil sem, da ste še kje v Luzani?“

„In jaz bi mislila, da ste vi kje na Slovaškem.“

„Na Slovenskem, hočete reči,“ popravim jo.

„Slovensko ali Slovaško menda pač ni velike razlike,“ odvrne ona.

„Približno toliko, kot med Kašubi in Huculi“ dodam jaz.

„Kako pa res, da ste prišli v Varšavo?“

„Pogledat na katerem koncu stoji vaša stolica.“

„In kako se vam zdi, stoji prav ali narobe?“

„Kar je prav, je prav, kar je pa narobe, tega pa nisem spoznal.“

„Saj vam tudi ni potreba spoznavati, bi zamogle biti neprijetne posledice.“

„Tudi nimam časa, ker ostanem tu samo nekaj dni.“

„Ali imate kaj znancev v Varšavi?“

„Nekaj jih imam in ravno sedaj sem na potu na obisk.“

„Kam pa, če smem vprašati?“

„K grofici Radziejevski.“

„Grofica Radziejevska, ne poznam.“

„Dalje sem tukaj dobro znan z rodbino Siedleckih.“

„Siedlecki! odkod pa?“

„Že davno. Spoznali smo se najprej v tujini.“

„Ali poznate mladega Siedleckega?“

„Vitolda? poznam.“

„Kako vam ugaja?“

„Mlad človek, simpatičen in sposoben, toda nekoliko preveč krvi.“

„Krvi pri nas ni nikdar preveč. Raje premalo krvi in preveč hladna je. Če boste nekoliko dalje pri nas, mi boste verjeli. Z Bogom!“

„Na svidenje! Morda se kedaj še vidiva v Varšavi, če dovolite? Kje pa stanujete, ako dovolite vprašanje?“

„Ne daleč od tukaj, toda nikar ne poizvedujete po mojem stanovanju in nikar me ne iščite.“

„Že vidim, vaš demokratizem je bil samo flirt dijaških let.“

„Nikakor! Toda jaz imam lahko svoje razloge.“

„Vsak človek ima lahko svoje razloge in svojo voljo. S tem se popolnoma strinjam.“

„Morda se srečava kedaj v saškem vrtu. Sedaj pa z Bogom!“

„Z Bogom!“

K grofici Radziejevski sem prišel pozno, toda še ne prepozno. Lakaj mi je odprl salon v katerem je že sedela mati grofica, stara, betežna gospa Pristopim k nji, jo pozdravim in potem se usedem poleg nje, ter se pričneva razgovarjati.

Bila je rojena Potocka, njen oče je igral nekoč veliko ulogo in pravila mi je s ponosom, da je l. 1831 nabral in oborožil na lastne stroške cel polk. Sedaj je živela samo še v starih spominih. Rusi so ji bili pojem vsega hudega in varvati se Moskalov ji je bila za božjimi zapovedmi najvišja zapoved na zemlji.

Za Moskali je sovražila najbolj socialiste, ker so sovražniki duhovščine. Radi tega je bila tudi nasprotnica revolucije, ker uprizarjajo revolucijo pred vsem socialisti. Njen ideal je bil še vedno junaška poljska ustaja s žlahto na čelu za katero bi šel pa cel narod Poljski.

Dasiravno je bilo še treba nekoliko čakati na zajtrk, mi je vendar čas precej hitro minul v pogovoru s staro gospo. Slednjič je vstopila še hči grofica Antonija Radziejevska v beli jutranji toaleti in prisedla k nama. Kmalu za njo je pa že vstopil lakaj in naznanil, da je zajtrk pripravljen.

Med zajtrkom sem omenil mladi grofici, da sem kupil na ulici „Robotnika“.

„Kam ste ga pa dali?“ me vpraša.

„Imam ga slučajno še pri sebi v žepu,“ odvrnem.

„Pokažite ga.“

Jaz potegnem iz žepa kos zvitega papirja, ter ji ga podam. Čitala ga je pazljivo vrsto za vrsto, kot kakšno jako skrivnostno stvar. Potem ga je zvila in rekla:

„To moramo sedaj uničiti. Ako se zve, da čitate „Robotnika“, bi lahko imeli velike neprijetnosti.“ Govorila je francoski, da ne bi je umeli služabniki. Potem je vstala, šla v svojo sobo, ki je bila poleg obednice in vzela s seboj papir. Čez nekaj časa se je zopet vrnila in rekla:

„Sedaj sem ga pa že sežgala.“

„Kajne gospodična,“ segel sem v besedo, „kako čudno je to, da zamore tako majhen košček nedolžnega papirja biti tako hudo nevaren tako mogočni državi, kakor je Ruska. Pri nas pišejo veliko bolj ostre reči, vsakdo govori in piše, kakor se mu poljubi, a država se radi tega ne podira in ljudje kradejo in ubijajo manj kakor pri vas.“

„Ako boste dalj časa med nami, boste že razumeli take reči. Škoda je samo, da se toliko mladih ljudi brez potrebe žrtvuje. Stvar izgleda skoraj otročja, a toliko žaloiger se krije v nji, koliko izgubljenih mladih eksistenc, uničenih rodbin in koliko prebitega gorja ima na vesti moloh naše revolucije. Da bi vsaj že enkrat bilo konec tako ali tako! Toda stvar je brez konca. Naši stariši in prastariši so bili že rojeni in vzgojeni v revoluciji, samo da so jo imenovali z drugačnim imenom, mi živimo v nji in še našim otrokom in vnukom je bo ostalo dovolj.“

„Govorimo raje francoski,“ vtaknila se je vmes mati. „Jaz vedno pravim, da govorimo pri mizi francoski. Saj se človek ne more nikdar zanesti na služabnike. Vi še ne poznate Moskalov,“ obrnila se je proti meni, „da bi jih nikdar ne spoznali, kot smo jih mi. Zahvalite Boga, vam pravim.“

„Saj se ne pogovarjamo ničesar takega,“ odvrnil sem ji.

„Vi še ne veste,“ segala mi je v besedo, „kakšen narod so ti Moskali! Ena sama beseda, pa lahko povzroči strašno nesrečo. Ena sama nedolžna beseda, vam pravim. Saj se ne morete nič braniti in zagovarjati. Jaz vedno pravim, da bi ne imeli pri hiši ruskih služabnikov. Na Poljaka se človek vedno lažje zanese, pravoslavnemu človeku pa jaz nikdar ne zaupam, pa naj izgleda še tako zvest in naj bo še toliko let pri hiši. Toda Antoša me ne posluša in ima pravoslavne služabnike, češ da so iz domače vasi in jih bolje pozna

kakor pa tukajšne. Enkrat vam bom povedala povest o naši Poluši, da boste vedli kaj je z ruskim človekom."

Med tem je zapel zvonec pri vratih in lakaj je stopil pogledat kdo prihaja. Mi obmolknemo in poslušamo, kdo prihaja. Lakaj odpre, zasliši se širok znan glas in trenotek potem vstopi v sobo gospod Gliščinski, naš dober znanec in večkraten gost. Gospod Gliščinski je znan po celi Varšavi. Prijetna postava, glas širok in odkritosrčen, obličje pošteno in obnašanje umerjeno, tak je stal pred nami. Kot pristen varšavjak mora imeti seveda v govorjenju in v obnašanju nekoliko one lastnosti, ki se imenuje v poljskem jeziku „blaga", katere besede ni mogoče prestaviti v noben drug jezik. V slovenskem jeziku bi imenovali to površnot, bahavost, prazno besedičenje ali ne vem že kako.

Ko je stopil v obednico mu je grofica pokazala stol pri mizi in ga vprašala, če je že zajtrkval.

„Lepa hvala," odgovoril je in pričel vleči iz žepa neke papirje.

„Potem pa morda čašico čaja," odvrnila je grofica Antonija.

„Čašico čaja pa sprejmem," reče gospod Gliščinski in med tem je že izvlekel iz žepa svoje papirje. „Prišel sem zaradi romanja. Ali je bila gospodična Kretkovska kaj pri vas?"

„Še ne, a jo pričakujemo vsaki čas. Včeraj zvečer mi je poročala. In vi gospod," obrne se proti meni, „nam morate tudi pomagati."

„Oprostite gospodična," odvrnem, „jaz pravzaprav niti ne vem za kaj se gre, potem sem pa tudi tukaj tuj in razmere so mi neznane."

„Vam bom pa stvar takoj pojasnila. Iz Ukrajine, Podolja, in Volinja pride velika romarska procesija v Čenstohovo. Mimogrede se ustavijo v Varšavi in mi jih imamo sprejeti, ter jim razkazati Varšavo."

Meni je bilo pojasnila dovolj in razumel sem položaj popolnoma. Kmalu potem je prišla še gospodična Kretkovska in vsi smo šli v salon, ter delali načrte. Romarjev je imelo priti nad 2000 z dvema vlakoma. Vozili se bodo z romarskimi vlaki, ki imajo tudi četrti razred, to se pravi živinske vozove. Treba jih preskrbeti kar najbolje in gledati moramo, da si ogledajo kolikor mogoče veliko. Končni namen romanja je vendar, da si prebivalci teh najoddaljenejših pokrajin, kjer se še nahajajo Poljaki in ki še zgodovinsko spadajo k Poljski, seznanijo z glavnim poljskim mestom in s srcem poljskega naroda.

Prvo vprašanje je bilo, kaj bo k temu rekla vlada? Kijevski generalni gubernator je dal pismeno dovoljenje, da smejo ljudje iz njegovega kraja v Čenstohovo in si med potjo ogledati Varšavo in na podlagi tega dovoljenja je tudi varšavski general-gubernator privolil. Stavil ni niti navadnih pogojev in predpisov, kakor pri drugih romarskih pohodih. Navadno se namreč romarjem, ki gredo čez Varšavo v Čenstohovo, predpiše od policije, po katerih ulicah smejo iti in v katere cerkve smejo mimogrede vstopiti, ko gredo iz enega kolodvora do drugega, navadno se predpišejo majhne in skrite ulice, ki peljejo na kolodvor po bližnjih ovinkih. Formalno dovoljenje smo torej imeli, vendar smo bili vsi mnenja, da moramo delati z veliko previdnostjo, ker nam policija lahko v zadnjem trenotku zmeša štreno in nas pripravi v veliko sitnost.

Ko smo se dogovorili glavne reči, smo določili, kedaj se zopet snidemo in potem smo se razšli. Pred odhodom mi je rekla grofica Antonija: „Zvečer vas pa povabim na obed. Bodite pri nas prosim čisto domači. Ob eni je vedno zajtrk in ob sedmih zvečer obed. Dokler ste v Varšavi ste vedno k nam povabljeni. Kadar pridite nas bo veselilo."

„Mi bo prijetna čast," ji odvrnem, „žalibog pa danes zvečer ne bom mogel priti, ker moram obiskati gospoda Siedleckega."

„Nam bo žal. Toda kakor vidim imate v Varšavi že mnogo prijateljev."

„Varšava je sploh jako ljubeznivo mesto," odvrnem. „Siedlecke poznam pa že od nekaj časa in spadajo sploh med moje najboljše prijatelje. To je ena najsimpatičnejših in najpoštenejših poljskih rodbin, kar jih poznam."

„Me jako veseli, da imate take prijatelje. Torej ako se morda premislite, prosim pridite k nam. Pri nas bo za vas pokrito."

„Se lepo zahvaljujem. Moj poklon!" Poslovil sem se in odšel.

* * *

Zvečer sem šel obiskat Siedleckega.

Gospod Siedlecki je že starejši človek, jako premožen in spoštovan v celi Varšavi. Govori počasi in premišljeno, v vsem svojem obnašanju in kretanju razodeva solidnega in razumnega moža. Po svojem političnem prepričanju je realist ali kakor jih ljudstvo imenuje „ugodovec", po naše bi rekli „slogaš" to je pristaš one struje, ki bi na podlagi mirnega razvoja rada naredila slogo z rusko vlado. K tej stranki pripadajo večinoma premožni veleposestniki. Splošno so to jako pošteni in razumni možje, ki pa kot stranka nimajo nobenega upliva in nobene opore med ljudstvom.

„Kako pa mislite uresničiti svoj program?" vprašal sem ga.

„Uresničevati ga ne moremo popolnoma," odgovoril mi je, „mi zamoremo samo čakati in čakati, dokler se ne bo od druge strani pričel uresničevati."

„Vaš program je torej samo nekak ideal, katerega uresničenje v ničem ne odvisi od vas?"

„Ne popolnoma. Mi zamoremo delati vsak za sebe, vzgajati otroke v dobre državljane in narodnjake, skrbeti da ne razpršimo narodnega premoženja, ampak ga kolikor mogoče še pomnožimo in zamoremo ne sodelovati z vlado k hudemu."

„Torej neke vrste pasivni odpor. Ali mislite, da boste s tem svet prenaredili?"

„S pasivnim odporom, dragi moj, se veliko doseže, krščanstvo je že enkrat s pasivnim odporom svet prenovilo."

„Na vsak način je pa ta pot pasivnega odpora dolga in trnjeva. Pridobiti bi morali zanjo veliko večino prebivalstva svete ruske države. Potem šele bi se državni stroj ustavil in vi bi lahko vzeli vajeti v svoje roke in upeljali nov red."

„Kaj hočemo," odvrnil je flegmatično, „revolucije delati ne moremo in druge poti ni."

„Ali pa zamorete tudi upati, da pojde vaša mladina za vami na tako dolgotrajno in dolgočasno pot s tako negotovim izidom."

„Mladina gre vedno svoja pota," odvrnil je melanholično. „Kako bi si pa vi predstavljali?" vprašal je na to on mene, „ali ste za revolucijo?"

„Z revolucijo nikakor ne morem soglašati, a z vašim programom tudi ne."

„Kaj pa potem preostaja?" vprašal me je.

„Jaz ne vem ničesar."

„Jaz tudi ne. Vidite! Na takem stališču so pri nas vsi, ki obsojajo revolucijo. Vidite! Naše stanje je neznosno in mi propadamo vedno bolj. Potom mirnega razvoja delovati je nemogoče, čakati večno je brez uspeha, upanja na zunanjo pomoč ni od nikoder. Slednjič stojimo pred vprašanjem: smrt ali revolucija. Drugo je proti moji naravi, raje bi že volil prvo, smrt narodno in državljansko. Toda predstavite si kaj pomeni ta smrt. Gre se zato, da se naš narod polagoma spremeni v neko demoralizirano beraško in proletarsko maso, brez uzorov, brez vzgoje, brez časti in brez poštenja, ki bi iskala oglušenja svoje bede v žganju in izumirala. Pri nas se ne gre samo za jezik in za vero, ampak se gre za veliko več. Gre se zato, če bo iz nekdaj vladajočega naroda postala s časom neka pijana, beraška masa, ki bo polagoma izumirala in se izseljevala, kakor imamo izglede na mnogih narodih. To je naš biti ali ne biti. Pri vas se gre v vašem narodnem boju samo le za vprašanje, če bo vaše ljudstvo govorilo v nemškem ali v slovenskem jeziku, pri nas se gre pa za vse kaj drugega.“

Logika teh izvajanj je bila silna. Kaj pa? Ali ne bodo otroci, ki imajo bolj vročo kri in bolj živahen temperament, kakor stariši, iz teh premis delali drugačne sklepe? Ali ne bodo oni stoječ pred vprašanjem: smrt ali revolucija? Raje izbirali revolucijo kakor smrt?

Med tem je vstopila v sobo gospodična Jadviga, ter nam sporočila, da je večerja že na mizi. Torej ustanemo in gremo v obednico.

Gospa je bila silno pobožna, zato je pri večerji napeljala govor takoj na cerkvene predmete in na krščanski socializem.

„Ali ste kaj slišali o Niemojevskem?“ vprašala me je.

„Malo.“

„Sedaj je v Varšavi na dnevnem redu Niemojevski in svobodna misel. V filharmoniji ima svoja predavanja in ljudje se kar trgajo za vstopnice. Najprej je bila revolucija, bombe in brovning, pohodi in demonstracije, potem se je pričela doba raznovrstnih shodov in zborovanj. Zborovalo se je nad vsem mogočem, zborovalo se je samo da se je zborovalo. Ljudje so drli na zborovanje samo da so bili na zborovanju. Bil je shod starišev in shod otrok, shod dijakov in shod hčera. Nadebujne hčerke so priredile shod in pripeljale s seboj matere, da bi slišale, kakšne resnice jim bodo predavale hčere. Mlada gospodična je stopila na govorniški oder in pričela brati levite starišem, ki ne znajo prav vzgajati svojih hčera. Ko je omenila matere, ki po mnenju ne ravnajo prav s hčerami, je zaupil nek podletek v dvorani, ‚kaj matere! očetje so še hujši!‘ Sedaj je minula doba revolucije in shodov in sedaj je na dnevnem redu Niemojevski s svobodno mislijo, ter vprašanje spolnega poduka. Varšava mora imeti vedno kaj novega in menja modo kot ženska klobuk. Čudno se mi zdi, da je pri nas duhovščina tako apatična in nič ne nastopa in ne deluje proti. Slišala sem da je pri vas duhovščina popolnoma drugačna. Duhovščina mora stati na čelu naroda.“

„Kaj bo duhovščina storila?“ umešal se je gospod. Škof Rop je bil miren in trezen človek in vrhutega še Nemec, pa so ga odpeljali z žandarji, ker ni hotel k vsemu prikimati, kar so od njega hoteli. Župnika Borodziča so vzeli ponoči s postelje in odpeljali v prognanstvo. Naš nadškof Popiel je sedel osem let v Sibiriji, ker ni hotel storiti tega, kar je želela vlada, sedaj ga pa puste pri miru v Varšavi, ker izvršuje, kar mu ukažejo. Tu ne pomaga nobena opozicija. Vsak upor je samo v pogubo.“

„Pa vendar od nekod mora iziti izboljšanje. Niemojevski ne bo popravljal razmer. Naj bi kak duhovnik tako nastopal kot on, toda v katoliškem duhu. Slišala sem, da po drugih krajih duhovščina nastopa v zunanjosti, gre med ljudstvo, prireja shode, ustanavlja društva.“

„Po drugih krajih je v drugih krajih,“ odvrnil je gospod. „Duhovščina nastopa povsod kakor more in zna. Pri nas duhovščina ne zna drugega kot, kar dela, ker se ne sme drugega učiti in ne more drugega, kot kar dela, ker ne sme. Naša duhovščina je žrtvovala in krvavela dovolj, sedaj je pa ravno tako izkrvavela, kakor vsi drugi.“

„Odkod pa naj potem izide novo gibanje?“

„Počajkamo,“ rekel je gospod in zmajal z rameni.

Gospodična Jadviga in mladi gospod Vitold sta se spogledala in njuna pogleda sta se ujela. Jaz sem opazil ta pogleda in zdela sta se mi polna pritajenega ognja in pereče ironije. Ta pogleda sta mi povedala dovolj, da se mladina nikakor ne strinja z načelom: „Čakati“. Ona hoče dela in življenja, burje in krvi.

Po večerji smo šli zopet v salon in pili čaj. Sedaj je bila govorica še bolj živahna in ni se obračala izključno okoli enega in drugega predmeta. Zvedel sem, da se je gospodična Jadviga posvetila izključno delovanju med ljudstvom. Vsakega popoldne se odpelje nekam na deželo in podučuje tam v neki gospodinjski šoli kmečka dekleta. V mestu samem deluje v raznih delavskih društvih, piše članke za ljudstvo in je sedaj, ker je urednik odpotoval, za nekaj časa celo urednica ljudskega lista.

„Enkrat pojdite z mano na deželo,“ rekla mi je gospodična Jadviga, „da boste videli naše ljudstvo. Potem boste v marsičem spremenili svojo sodbo o Poljakih.“

„Ako bo prilika, zakaj ne,“ odgovoril sem.

„Vitold je vpisan na Jurjevskem vseučilišču in študira privatno pravo, od časa do časa gre pa v Jurjev k izpitom,“ nadaljevala je mati.

„Bo kmalu dovršil?“ vprašal sem.

„Kmalu, ako ne pride vmes kaka nesreča. Jaz se tako bojim zanj. Fant je mlad in ima veliko krvi, pa razni tovariši ga vlečejo na vse strani.“

Brat in sestra sta se zopet pogledala in v njunih očeh sem opazil isti ogenj in isto ironijo.

Proti koncu sem omenil mimogrede o romanju z Ukrajine in o naših pripravah za sprejem.

„Bodite previdni,“ rekel mi je gospod, „romanje z Ukrajine in ogledovanje Varšave je pri nas nevarna politična stvar. Imeli boste lahko neprijetnosti.“

„Mi hočemo delati vse čisto postavno,“ odgovoril sem.

„Ravno kar je postavno, je pri nas nepostavno, kar je pa nepostavno, to je postavno,“ vmešal se je Vitold.

„Kaj pa je potem pri vas postavno?“ vprašal sem.

„Postavno je, če kradete, če ropate, če se daste podkupovati. Minister prosvete izvršuje svojo postavno dolžnost, če ovira in uničuje prosveto; minister vojne, če demoralizira vojaščino; minister notranjih stvari, če ovira vsak razvoj in napredek v državi; minister financ, če pelje državo v bankerot. Dolžnost policmajstra je, da podpira tatove in roparje, dolžnost kuratorja naučnega okraja pa, da nam razganja šole in zapira ljudi, ki poučujejo otroke v pisanju in čitanju.“

„Nikar se tako ne razgrevaj," svarila ga je mati, „boš videl, ti boš še prišel v nesrečo."

„Kaj bi vedno vse prikrivali," odvrnil je Vitold.

„Želim da bi imeli srečo z romarji," rekel je gospod, „ako pa kaj staknete, vam izkušnja tudi ne bo škodovala. Potem boste prišli do prepričanja, da imam prav jaz s svojim načelom: čakati in mirovati."

Bilo je že pozno v noči, ko sem se poslovil od prijazne rodbine in odšel proti svojemu stanovanju.

* * *

Življenje v Varšavi je bilo jako enostavno. Zjutraj sem spal dolgo, zato ker sem hodil večinoma pozno spat, pa tudi ker zjutraj nisem mogel delati ničesar.

V tujem mestu se je treba ravnati po tujih navadah in v Varšavi sem se moral uravnati po varšavskem življenju. Varšava je namreč, kakor velika ruska mesta sploh, ponočno mesto. Ob desetih zvečer lahko prideš nepovabljen k rodbini na obisk, ob enajstih se zapirajo hišna vrata, ob dvanajstih in ob eni po polnoči so ulice še popolnoma živahne. Zato je pa ob osmih zjutraj po ulicah še pusto ín prazno, ob devetih se odpirajo kavarne in izvzemši nekaj večjih cerkva, je prva maša po cerkvah ob polosmih.

Ko sem zjutraj uredil svoje zasebne stvari, sem šel včasih na izprehod v saški vrt ali pa v Lazenke, potem sem šel v kakšno knjižnico ali pa sem delal in študiral doma, ob eni sem šel na zajtrk h grofici Radziejevski, kjer sem se po navadi sešel s kakšnim znancem iz naše družbe in potem se je naredil načrt za popoldne in za večer sam ob sebi.

Nekoč me je vprašala grofica, če bi me ne zanimalo iti na konjsko dirko. Nekoliko sem premišljeval, ker konjski šport ne spada ravno k mojim slabostim. Ker me je pa tudi gospod Gliščinski nagovarjal, sem slednjič obljubil. Škodilo mi ne bo, vidim nekaj novega.

Torej sem se odločil in šel s celo družbo na Mokotov, kjer se vrše konjske dirke.

Ko smo sedeli in gledali po dirkališču, je spregovorila naenkrat grofica Radziejevska, ki je sedela ne daleč od mene, k svoji sestrični, ki je sedela poleg nje:

„Ali jo vidiš tamle našo Polušo?"

„Kje? kje?"

„Tamle med ono gručo častnikov. Poglej na onile klobuk z velikimi rdečimi rožami."

„Saj je res!" vzkliknila je sestrična.

Jaz sem opazil to izvanredno razburjenje, ter sem vprašal: „Kdo pa je ta Poluša?"

„Saj res, jaz sem vam še dolžna povedati povest o naši Poluši," odvrnila je grofica Antonija. „Torej poslušajte:

„Ne vem, če ste kedaj opazili našega kuharja. To je star in jako pošten človek. Ima pa sina, ki je bil še čisto mlad že kaznovan radi tatvine. Pozneje je dobil službo na colninskem uradu, kjer je ponaredil listino za tisoč rubljev. Ker takrat ni imel še 18 let, je bil obsojen na eno leto ječe, a je po prestani kazni lahko služil dalje.

Nekoč sem pa vzela iz vasi na Ukrajini, kjer imam posestvo kmečko rusko dekle k sebi za služkinjo. V Varšavi se dolgo časa ni mogla civilizirati in se je vedno nosila po svoji ruski narodni noši. Ta služkinja se je imenovala Poluša.

Seznanila se je s sinom našega kuharja, ki je med tem odsedel svojo kazen. Hotela sta se poročiti, toda jaz sem Poluši odsvetovala. Toda ona ni marala poslušati in ga je vzela. Kmalu se je pa izkazalo, da je zadela jako dobro. Kajti ta človek je sedaj ena izmed prvih oseb v varšavski policiji, in dama, ki stoji tam med častniki je njegova gospa in naša prejšna služkinja Poluša."

Ta povest je obrnila mojo pozornost na damo z velikim klobukom z rdečimi rožami. Bila je krasen ukrajinski tip, krepko zraščena brunetka, vrtna roža v polnem razcvetju. Razgovarjala se je živahno, se smejala in neprestano gibala. Očividno ji je ugajala družba.

Naenkrat je gospa Poluša pogledala na nas in morala je spoznati svojo nekdanjo gospo. Opazil sem, da se je vznemirila, pogledavala je večkrat proti nam in slednjič je v primernem trenotku zapustila svoj prostor in se nam približala. Med častniki, ki so jo obdajali, je vzbudilo to pozornost in nemir. Začeli so tudi oni pogledavati proti nam, tako da je meni in zdelo se mi je, tudi moji družbi to postalo neprijetno.

Med tem je gospa Poluša že prišla k nam in se spustila v pogovor z grofico Radziejevsko. Njene besede in njene kretnje se niso nič ujemale s zunanjostjo. Poznalo se ji je, da je bila še nedavno služkinja.

„Nam gre sedaj jako dobro," pričela je, „moj mož ima 7000 rubljev (17.500 kron) plače in še stranske dohodke od revizij. Vendar imam tudi svoje skrbi. Imam brata, kateremu bi rada preskrbela kako službo, pa je tako težko, ker nič ne zna. Najlažje ga bo še narediti za učitelja."

Govorila je s tako naivnim glasom, da me je silil smeh. Beseda „učitelj" pomeni lahko ljudskega učitelja ali pa gimnazijskega. Bolj verjetno je, da je mislila poslednjega, ker je težko, da bi taka gospa bila zadovoljna za svojega brata s tako nizko službo, kakor je na Ruskem stališče ljudskega učitelja. Kakšno izobrazbo ima njen brat, mi seveda ni znano, vendar ne more biti veliko večja od njene.

Pozneje nas je gospa Poluša nekoč obiskala, ko sem bil navzoč pri grofici Radziejevski. Zdi se mi, da ni bil njen obisk nič posebno dobro došel. Grofica me je prosila naj ji pomorem jo sprejeti in odsloviti. Sprejeli smo jo v majhni sobici poleg kuhinje, kjer so imeli služabniki neke vrste čitalnico, sprejemno sobo in govornico. S seboj je pripeljala dva svoja otroka, majhna lepa fantička, jako čedno oblečena.

Gospa Poluša je vzela iz svoje domače vasi neko drugo kmečko dekle k sebi za služkinjo. Dotično dekle je pa kmalu zbežalo in ker ni vedelo kot in kam domov, je pribežalo k grofici Radziejevski, o kateri je vedelo, da ima svoje posestvo v bližini ravno iste vasi, ter jo prosila, da ji pomore domov.

„Zakaj pa nisi marala ostati pri gospodi," je vprašala grofica, „ali morda niso bili dobri s teboj?"

„O, prav dobri so bili, prosim gospodična."

„Morda pa gospod ni bil dober s teboj?"

„Prav dober je bil, prosim gospodična."

„Morda pa jesti niso dajali dovolj?"

„O, dosti so dajali, prosim gospodična."

„Morda plačali niso dobro?"

„O, prav dobro so plačali, prosim gospodična."

„Zakaj pa potem nisi marala ostati?" vprašala je dalje grofica Radziejevska.

Dekle je nekaj časa molčalo v zadregi, potem je pa s spregovorilo z nekoliko zmednim in tihejšim glasom:

„Ja nje hoču bute tam, de višajut." (Jaz ne maram biti tam, kjer obešajo).

To je bila torej naša Poluša.

* * *

Moje življenje je teklo jako mirno in enolično. Gospodično Klenievsko Eleonoro sem srečal večkrat na ulici, tudi njeno sestro Janino sem videl semtertja. Pri neki priliki se mi je zdelo tudi, da sem opazil nekje na ulici gospodično Rakoczy. Toda morda sem se zmotil, ker sem kratkoviden. Čudno se mi je zdelo, da sta bili sestri gospodični Klenjevski tako elegantno oblečeni, ker sicer ni bila njuna navada, da bi tako skrbeli za svojo zunanjost. Čudno se mi je tudi zdelo, da mi ne marata povedati svojega stanovanja in da se mene tako očividno izogibata. Moralo se je nekaj zgoditi in nekaj je moralo priti vmes.

Vendar si s tem nisem belil glave.

Nekoč sem srečal v saškem vrtu gospodično Eleonoro in jo spremil do konca drevoreda. Pri tej priliki sem jo naravnost vprašal, kako da nastopa sedaj popolnoma drugače, kakor je nedavno v Krakovu in kako da se sedaj nahaja v Varšavi.

„Prišla sem s sestro za nekaj časa v Varšavo, da se tu nekoliko pozabavam. Sedaj je tu mala sezona, tako zvani mali karneval. Vrše se konjske dirke in druge zabave in ob tem času pride z dežele vsako leto mnogo posestnikov v Varšavo."

„Razumem popolnoma," sem odgovoril, „vendar moram priznati, da ste se v teh mesecih, kar se nisva več videla, jako spremenili na zunaj in na znotraj. Sicer ni nič čudnega:

La donna è mobile	(Vedno po vetru
come il vento;	ženska se suče;
muta l'acento,	spreminja mišljenja,
muta il pensier!	spreminja nazore!)

vendar me je na vas ta izpremememba nekoliko presenečila."

„Zakaj?"

„Ker pri vas mi je prišlo to nepričakovano. Bil je velik skok iz vaše aristokratične rodbine v demokratično ciganerijo, a sedaj ste zopet naredili skok nazaj."

Gospodična Eleonora je postala resna, kakor je še nisem videl in odgovorila mi je trdo:

„Jaz nisem naredila nobenega skoka nazaj in ga tudi ne bom. O tem se boste že še prepričali."

„Pravzaprav jaz tudi nisem pri tem osebno prav nič prizadet," odvrnil sem ji. „Zame je to samo nov dokaz, da se izpreobrnitvam k nasprotnim socialnim načelom ne more prehitro verjeti."

„A jaz vam bom dala dokaz, da se takim izpreobrnitvam mora verjeti. Dala vam bom tak dokaz, da bo treskalo in grmelo. Seveda če ostanete še nekaj časa v Varšavi."

Med tem sva prišla do konca drevoreda in sva se ločila.

V salonu grofice se je shajal odbor, ki je imel sprejeti romarje z Ukrajine in jim razkazati Varšavo. Dela smo imeli mnogo, govorjenja je bilo pa še več. Pri naših razmerah bi šlo to seveda vse drugače, gladko in hitro in z veliko manjšimi komplikacijami in z manj govoričenjem. Tu je bilo pa bolj težko. Bile so zraven osebe, ki sploh še nikdar niso delovale v nobenem odboru. Treba je bilo marsikaj pojasnjevati in razkladati, kar bi lahko odpadlo.

Toda ni bilo drugače in brez sodelovanja grofice Radziejevske bi nam nikakor ne bilo mogoče izpeljati te reči. Romanje je bilo sicer od vlade dovoljeno. Orožnik je prišel h gospodični Kretkovski nekega jutra, ko je bila še v postelji, in ji z veliko uljudnostjo prinesel pismeno dovoljenje, da smejo romarji čez Varšavo, v mestu prenočiti in si mimogrede ogledati mesto.

Naš odbor seveda ni stopil v javnost. Gotovo število hišnih gostov se je shajalo od časa do časa k grofici Radziejevski na čaj. To je bilo vse. Ona je bila hišna gospa, ki nas je gostila s čajem in slaščicami, nas sprejemala v salonu, zraven smo pa tudi vedeli, da nam bo njena blagajnica vedno na razpolago, ako bo treba. Drugače je bila popolnoma neprizadeta. Pred vlado je nastopala samo gospodična Kretkovska, mlada, pogumna oseba, po poklicu učiteljica. Ker je bila sama doma iz Ukrajine, je rekla, da se romarji njeni rojaki k nji obračajo za informacije, kako potovati čez Varšavo in kako si ogledati mesto. Ostale osebe odbora so bile seveda vladi in javnosti prikrite.

Tako smo delali naše načrte, kakor da bi kovali kakšno zaroto zoper obstanek svete ruske države.

Krščansko delavsko društvo ima v Varšavi obširno in lepo dvorano. Ako bi nam jo odstopilo za dve noči zastonj ali proti primerni odškodnini, bi bili vse skrbi rešeni. Prosili smo zanjo in obravnave so se pletle dolgo časa. Slednjič se je pa vse razbilo brez uspeha. Vodstvo organizacije nam je reklo, da se boji, da ne bi vlada razpodila njihove organizacije. Že sedaj jih grdo gleda, dasiravno postopajo vedno do skrajnosti lojalno. Ako bi sprejeli romarje, bi povzročilo to lahko razpust njihove organizacije.

Podobne odgovore smo dobili tudi drugod, kamor smo se obrnili. Med tem se je pa bližal čas prihoda romarjev vedno bolj in naša zadrega je vedno bolj naraščala. Bilo je, da bi človek skočil iz kože. V mestu je bilo vsega dovolj, kar bi mi potrebovali, vedeli smo tudi, da bi nam občinstvo ne samo z veseljem, ampak naravnost z navdušenjem dalo na razpolago vse, kar je potreba za vsprejem rojakov iz najbolj oddaljenega in najbolj zapuščenega kraja davnega Poljskega kraljestva. Mi smo bili pošteni ljudje in smo imeli od vlade dovoljenje za vse, kar smo delali. A vendar smo se morali skrivati in nismo smeli vzeti in ljudje nam niso smeli dati iz strahu pred isto vlado, ki je vse dovolila.

Nekoč sem šel od seje k Siedleckim in tam sem v zaupnem krogu pripovedoval, kake težave se nam kupčijo. Gospod se je smejal ljubeznivo.

„Zdaj vidite, kako se pri nas živi in dela po postavi in v slogi z vlado. Koliko pa dobi vaš revirovi?" (višji policaj, ki ima pod seboj nadzorstvo nekaj ulic ali en policijski revir. Navadni nižji policaj, ki stoji na voglu ulice se pa imenuje stojkovi).

„Zdi se mi, da mu plačuje grofica po tri rublje na mesec."

„To je veliko. Eden rubelj na mesec bi zadostoval. Za tri rublje bi že lahko delali bombe. Toda vsaj rubelj na mesec mora dobiti, drugače bodo ves vaš odbor pobasali in potem bi bilo drago, predno bi prišli ven."

„Toda mi delamo vse popolnoma postavno," odgovoril sem.

„Saj ravno to je, da delata postavno," odvrnil je gospod, „postavno delovanje pri nas ni dovoljeno."

„S postavnim delovanjem se tudi nikamor ne pride," vtaknil se je vmes mladi gospod Vitold. „V Varšavi je bil načelnik mesta, Moskal, človek ki je imel najboljše zveze s Petersburgom. Če je hotel postaviti nekaj novih svetilnic po mestu, ni mogel tega izvršiti na postavni poti in na moči svoje oblasti, ampak je moral našuntati svoje prijatelje na dvoru, da so izposlovali naravnost cesarski ukaz, ki je preko glave načelnika mesta od-

redil, da se mora v Varšavi postaviti novih svetilk. Taka je pri nas postavna pot. Na Ruskem je samo dvoje najvišjih oblasti: Kamarila, o kateri nikdo ne ve, kje sedi in bomba, o kateri nikdo ne ve kedaj se razpoči. Vmes med tema dvema oblastima deluje pa samo rubelj."

„Pustite za en dan vse to," vmešala se je v pogovor gospodična Jadviga, „in pojdite jutri z mano na kmete. Ustanovili smo v Truskavicah šolo za kmečka dekleta in jaz se peljem jutri tja predavat. Videli boste kmečko vas in kmečko ljudstvo."

„Jutri se lahko odtrgam za en dan. Samo, ako je pripravna zveza, da se vrnem zvečer."

„Saj je tja samo par postaj z lokalno železnico. Zvečer imate nazaj tri vlake."

Tako sva se dogovorila, da odrinem drugega dne ž njo na kmete. Dogovorila sva se, da odrineva z vlakom ob desetih predpoldnem, slučaj je pa nanesel, da sem bil jaz nekaj zadržan in nisem mogel oditi s tem vlakom. Telefoniral sem gospodični Jadvigi in ona mi je odgovorila telefonično, da sama mora oditi ob desetih, ker ima predavanje. Jaz grem pa lahko s prihodnjim vlakom ob enajstih, ali ako bi mi ne bilo prej mogoče, tudi še ob dvanajstih. Železnica vozi namreč vsako uro. Bo že skrbela, da me bo čakal voz na postaji, ker so Truskavice še močno oddaljene od kolodvora.

Tako sem šel sam in na postaji me je res čakal priprosti, kmečki voz, nekaj desk in konjska plahta čez. Voznik je bil pa širokopleč že prileten Mazur, poljski kmet. Spoznal me je menda po opisu gospodične Jadvige in mi z velikim poklonom pokazal sedež na vozu. Jaz se usedem poleg njega, vzamem cigarete in pričnem kaditi in še njemu ponudim cigareto. Menda ni bil vajen take prijaznosti, ker v začetku kar ni vedel, kako bi jo vzel v roke. Kmalu sva se pa privadila drug na drugega, jaz sem se priučil njegovi izgovarjavi in sem ga vedno lažje razumel, on je pa postal vedno bolj zaupljiv proti meni. Izpraševal sem ga o njegovem življenju in o njegovih razmerah. Brez dvoma mu je gospodična, ki je med temi ljudmi dobro znana, toliko povedala o meni, da ni čutil potrebe mi kaj prikrivati svojih čutil in svojega mišljenja. Ljudstvo je namreč drugače tukaj jako zaprto in nezaupljivo. Ko sva nekaj časa govorila, je prišel v vedno večji ogenj in slednjič je pričel govoriti s tako živahnostjo, da sem kar ostrmel.

„Pri nas so še mrzla srca," pričel je, „a mora priti do tega, da bodo postala živa, vroča srca. Ako bi človek padel v ta jarek in tu umiral, bodo poklicali k njemu duhovnika ki ga bo lepo previdel in pripravil na poslednjo pot, kakor je njegova dolžnost. Toda ako ki kdo rekel, naj mu kateri iz med ljudi, ki so okrog njega, da kapljo krvi in potem bo mrlič oživel in delal za svojo domovino in za svoje rojake, nikdo bi je mu ne dal. Pri nas so večinoma še mrzla srca. Toda priti mora drugače. Nekoč je žlahta vladala pri nas in ta je poklicala Jude v deželo. Potem je pa prišel Moskal in je prijel za vrat vse, žlahto Jude in kmeta. Kdo je kriv, da mora zdaj kmet trpeti od Moskala in da nimamo več naše Poljske domovine, kakor žlahta? In kdo nam bo pomogel, da pridemo zopet do svoje domovine, če si ne pomore kmet sam!

Eden je Bog v nebesih, Bog oče, Bog sin, in Bog sveti Duh. Tri osebe, toda en sam Bog. Tako mora biti tudi ena Poljska na zemlji, kraljestvo, Poznanjsko in Galicija, toda povsod le samo ena Poljska. Jaz ne znam ne čitati in ne pisati. Kaj bi se lagal, če pa ne znam! Toda imam doma knjige in moji otroci hodijo v šolo in znajo čitati, ter mi čitajo iz teh knjig. Jaz vem vse, kar stoji v knjigah in vem, kaj je bila nekdaj Poljska."

Nato mi je pričel pripovedovati čudno mešanico iz Poljske zgodovine o kralju Lokjetku in o Jageli in o Kazimiru Velikem. Slednjič mi je pa pretrgal z vprašanjem: „Jaz vem vse, kaj je bilo v naši Poljski, samo to se mi je zmešalo, kdo je bil starejši Jagelo ali Lokietek?"

Jaz sem mu pustil pripovedovati, kar je hotel. Ko se je ustavil, sem ga pričel izpraševati o njihovi šoli in o domačih razmerah. O šoli mi ni maral govoriti ničesar in je vsako moje vprašanje z veliko spretnostjo zavrnil na kako drugo stran. Gospodično Jadvigo mi je hvalil z navdušenimi besedami, določenega pa ni maral povedati o nji čisto nič. Jaz sem razumel njegovo previdnost. Šola je tajna, kakor jih je na stotine po tem kraju in ljudstvo se je navadilo biti oprezno in molčati, kar je potreba.

Tako sva se pripeljala v vas, kjer me je že pričakovala gospodična Jadviga pred svojo šolo. Sedaj sem imel priliko videti tako gnezdo ruske revolucije, tajno šolo na deželi. Vodila jo je neka gospodična, hčerka nekega oficialista.

„Ali se ne bojite, da vas zasačijo?" vprašal sem vzgojiteljico.

„Kaj bi se bala," odgovorila mi je. „Dzierzanovska v Varšavi je polovico svojega življenja presedela v ječi radi tajnega poučevanja. Poleg tega je bila ona bolehna ženska in imela je moža in otroke in to je bilo še pred revolucijo, ko je bila vlada še strožja. Jaz sem pa zdrava in imam še stariše. Ako me zasačijo bom sedela nekaj mesecev in potem pridem zopet ven."

„Ali vam niso že kaj na sledu?" vprašal sem jo dalje.

„Orožniki so že pričeli stikati tu okoli, a doslej še nimajo nobenih dokazov, da učim otroke čitati ali pisati. Nekoč je prišel orožnik k meni, ko je bilo pri meni polno otrok, manjših in večjih. Pisati se učimo z nalašč za to narejenimi malimi kamenčki. Ko je orožnik vstopil, so otroci potegnili z roko po mizi in črke narejene iz kamenčkov so se razletele."

„Kaj delate?" rekel je orožnik.

„Igramo se s kamenčki," odgovorila sem mu.

„Kako pa, da je toliko otrok skupaj?" vprašal je dalje.

„Stariši morajo na polje, pa jih pripeljejo k meni da jih varjem."

„Kako pa da so tudi tako veliki med njimi?"

„Na dež se pripravlja, pa so prišli po manjše bratce in sestrice, da jih spremijo domov."

Med tem se je namreč res pooblačilo in v kratkem je začel padati dež. Orožnik je nekaj zmajeval z glavo in rekel:

„Le glejte, da ne bo kakšnega skrivnega poduče-vanja!" Potem je pa odšel.

Poleg ljudske šole je bila tu istotako tajno in nepostavno gospodinjska šola za večja kmečka dekleta na kateri je podučevala tudi gospodična Jadviga. Govoril sem z učenkami, ogledoval sem si učne prostore in učna sredstva, potem sem šel okrog kmetov obiskal nekaj njihovih koč in prebrskal vse od kleti do podstrešja. Pred hišo na dvorišču imajo v zemlji izkopano veliko luknjo pokrito z lesenim hlodom ali kamenjem. V taki luknji shranjujejo krompir. Žito imajo

v snopih zloženo na dvorišču in mlatijo, kadar ga potrebujejo sproti za hrano. S slamo pa kurijo peči.

„Kaj počnete pa z otroci po zimi kadar je prav hud mraz?“ vprašal sem neko kmetico.

„Ako je prav močno mrzlo, jih dam pa v posteljo.“

Gozdov je namreč po teh krajih silno malo in kmet premore težko toliko, da bi si včasih privoščil tako razkošje in si kupil drv.

Slednjič je postalo moje razmerje do kmetov že popolnoma prisrčno. Meni so se prikupili ti žilavi in vstrajni ljudje, ki ne potrebujejo zase skoraj ničesar in prenesejo vse. Drže se tako priprosto, kot da bi ne znali do pet šteti, a je tako prebrisan, da ga nikdo ne užene in ne ujame v besedi. Včasih izgleda, da odgovarja tako neumno in nerodno, da ni mogoče bolj. Toda ima preračunjeno vsako besedo in vsako kretnjo.

Ko sva se vračala z gospodično Jadvigo v mesto, sem ji rekel:

„Meni se zdi, da ste vi jako nevarna revolucijonarka. Ako pojde tako naprej od vasi do vasi, ne bo nobena sila mogla več držati vašega ljudstva v starem redu. Začelo bo delati samo in to z elementarno silo.“

„Da bi le vedelo, kaj ima delati in da bi ne udarilo čez gotove meje,“ odgovorila mi je ona. „Veste, naše ljudstvo je kakor burja. Ako zadivja, ga ne more nihče ustaviti.“

„Ker nima nobene izobrazbe, zato pa deluje kar z elementarno silo. Dajte mu izobrazbe in zavednosti, organizujte ga gospodarsko, pa bo delovalo smotreno in samozavestno.“

„Toda pri nas je še tako malo ljudi, ki bi hoteli delovati za ljudstvo. Nekateri se hočejo samo zabavati, zapravljajo denar v tujini in delajo po svetu škandale. Drugi so zgubili vso energijo, samo sedijo, tožijo in modrujejo. Živahnejši ljudje ustanovljajo med seboj majhne revolucijske krožke, oznanjajo iz podzemeljskih prostorov z velikimi frazami vojsko celemu svetu, kot bi imeli v svojih rokah oblast čez nebo in zemljo. Pa nimajo večkrat niti kopejke za večerjo in ne morejo plačati papirja za puhle proklamacije. Slednjič se izdajo s kakšno nerodnostjo, pridejo v trdnjavo ali v Sibirijo in narod zgubi zopet nekaj sveže krvi in pridobi nekaj nepotrebnih mučenikov.“

„Radoveden sem samo, kdo vas je spravil na to pot in vam vcepil te ideje?“

„Vprašate, kdo me je pregovoril, da sem prestopila k ljudovcem? Tega vam ne morem povedati z par besedami. Pravzaprav sem se razvila polagoma in prišla korak za korakom k prepričanju, da se moramo obrniti na široke ljudske množice. Najprej sem se seznanila z gospodom Rožeckim, ki je prvi vplival na mene v tem smislu. Potem sem začela delovati in delo me je učilo dalje.“

„Kje se je pa učil gospod Rožecki?“

„Veliko je potoval po tujini. Zlasti je pa študiral češke zadružne organizacije in prosvetne razmere na kmetih. Sicer je pa življenje, ki k temu napeljuje. Naša inteligenca je fizično in duševno popolnoma izčrpana in nima več pravih sil in vstrajnosti. Veliko govori, zavija vse v zunanje ceremonije, kadar je pa treba pristopiti k činu, je silno nerodna in neumna. Misli da bo vse opravila z govorjenjem in zabavljanjem. Naše ljudstvo pa kar prekipeva bujnih prirodnih sil, a ni vedelo, kam jih izliti.“

„Moram še enkrat ponoviti, da vas smatram za osebo, ki je jako nevarna vašemu obstoječemu redu. Zdi se mi samo čudno, da strogo oko postave še ni vrglo na vas svoje pozornosti.“

„Morda jo je pa že vrglo? kaj jaz vem! Pri nas je vse negotovo in tudi jaz ne vem, če ne pride ponoči k meni revizija. Nepostavnega seveda ne bodo pri meni našli ničesar. Toda človek mora biti vedno pripravljen na vse.“

* * *

Kmalu po tem izletu me je zadela kot strela iz neba novica, da je policija zaprla celo organizacijo krščansko socijalnega dijaštva. Bil je samo slučaj, da nisem bil tudi jaz navzoč pri dotičnem sestanku, kjer so jih ujeli. Bil sem povabljen in sem obljubil da pridem, toda prihod naših romarjev nam je dajal vedno več opravka in odbor je imel seje skoraj v permanenci. Torej sem moral v zadnjem trenotku telefonirati gospodu Slubickemu, da sem zadržan in ne morem priti. Imel sem neki prijeten občutek, kakor človek, ki se je rešil iz jako nevarnega položaja. Slednjič vendar nikdo ne ve, kako se taka stvar konča.

Do aretacije pa je prišlo takole:

Krščanska socijalna mladina se je hotela organizirati. Pristašev je bilo vedno več in slednjič je bilo treba vpeljati neko organizacijo. Razume se, da je v njihovem programu bila izključena vsaka protipostavna in revolucijna delavnost. Za uzor jim je imela služiti naša „Danica“ in Dijaška zveza“. Toda, da bi vlada potrdila taka pravila in dovolila društvu legalen obstanek, na to ni bilo niti misliti. Treba je bilo torej delati, kakor je bilo mogoče. Prirejali so se sestanki pri zasebnih osebah. Gospodar ali gospodinja je povabila dijake na čaj. Tako so našli priliko, da so se shajali in razgovarjali.

Trije sestanki so se vršili mirno, četrtič pa, ko so se sešli pri soprogi polkovnika X., kjer so se čutili popolnoma varne, je nenadoma udrla policija, aretirala vse, ter jih odpeljala na Pavijak.

Mene je novica silno razburila, med mojimi znanci pa ni naredila pravzaprav nobenega utisa. Smejali so se mojemu razburjenju in me tolažili, da to ni nič izvanrednega. Ako bi ujeli oddelek bojevcev, potem bi bilo kaj drugega. Toda koliko so tudi njih že ujeli in koliko je rodbin, katerih udje so bili odpeljani pred meseci, da pred leti v trdnjavo in njihovi domači še sedaj ne vedo, ali so še tam, ali pa so bili že odpeljani v pregnanstvo ali obešeni? Za take nedolžne reči, kot je aretacija krščansko socijalne mladine, se pač ni treba mnogo razburjati.

Poznejše informacije so me še bolj pomirile. Zvedel sem, da so bili aretirani vsi skupaj pri čaju, policija ni dobila v roke nobenih papirjev in sploh nobenih dokazov na podlagi katerih bi bilo mogoče proti njim postopati. Za sedaj se ni dalo za nje ničesar drugega storiti, kakor da se jim je pošiljalo v ječo na Pavijak hrane, perila in denarja, kolikor bi ga mogli rabiti. To skrb smo prepustili grofici Weisenhof, potomkinji starega kurlantskega plemstva, ki se je popoljačilo.

Grofica Weisenhof je stopila tudi v dotiko z ljudmi ki imajo upliv nad Pavijakom in življenje naših jetnikov nikakor ni bilo pretežavno. Hrano so dobivali od doma, dalo se jim je postreči tudi s kakšnimi drugimi priboljški in našli smo tudi sredstva, da smo si dopisovali. Prvo poročilo, katero sem dobil od Slubickega, je bilo napisano v precej dobrem humorju. On je bil sploh človek ki nikdar ni izgubil humorja. Pritoževal se je samo, da ne sme kaditi cigaret.

Dobil sem tudi priliko, da sem obiskal Slubickega na Pavijaku. Bil je dobre volje in se ni nič pritoževal. Najhuje je s hrano. Kruh je sicer črn in pust, a ga je vsaj mogoče jesti. Glavna hrana je pa neka čudna juha iz bog si vedi kakšne snovi. Izgleda kot pomije, v nji se pa dobe včasih kuhinjski ščurki. Toda jetnikom, ki so samo v preiskovalnem zaporu, se dovoli, da dobivajo hrano od doma in potem odstopajo svoj kruh drugim jetnikom, ki nimajo nikogar, da bi zanje skrbel. Stanovanje je sicer tesno, v našem slučaju so jih stlačili 14 v majhen prostor, kjer se je nahajal Slubicki. Sicer so bili gospodje, ki so jih nadzorovali, jako uljudni, proti gotovi odškodnini, se razume.

Kmalu po tem dogodku sem šel zopet nekega večera obiskat Siedlecke. Doma sem našel samo mladega gospoda Vitolda. Gospoda je odšla na sprehod in Vitold mi je rekel, da se v kratkem vrnejo. Sam je ostal doma, ker je imel neko delo. Hotel sem oditi, a on me je pridržal z vso silo in zatrjeval, da bi bilo nevljudno, ako bi nekoliko ne počakal, ker se vrnejo takoj.

Usedel sem se in spustil v razgovor z mladim človekom. Ker mi je bila najbolj pri srcu aretacija naše organizacije, sem seveda vpletel v razgovor tudi to stvar. Čakal sem dolgo časa, ker domačih ni bilo in ni bilo. Pozneje so mi povedali, da so šli po sprehodu še h koncertu v Švicarski dolini, kjer so se zapoznili pozno v noč.

Vitold je istotako hladnokrvno sprejel novico o aretaciji krščansko socijalnih dijakov, ki so bili deloma celo njegovi tovariši. To ni nič hudega in nič nenavadnega, menil je tudi on.

„Radoveden sem, kaj bi rekli, ako bi se vam kaj takega prigodilo?“ odvrnil sem nekoliko razdraženo.

„Saj se še lahko zgodi, mi smo na to vedno pripravljeni.“

„Ako bi prišlo zares, bi pa menda ne govorili tako hladnokrvno. Sedaj lahko govorite, ker veste, da niste prizadeti.“

„Kdo vam pravi, da nisem nikjer prizadet? Z našo organizacijo bi gotovo ne ravnali tako prizanesljivo, kakor z vašo, ako jo vlove.“

„Kakšna pa je ta vaša organizacija?“

„Bojna organizacija socijalistične mladine poljske.“

Jaz sem se začudil tej izpovedbi, ki se je glasila tako mirno in hladnokrvno. Čudno se mi je zdelo že samo na sebi, da pripada sin starega, lojalnega gospoda Siedleckega k bojni organizaciji poljske socijalistične mladine, še bolj čudno pa, da mi to tako hladno in mirno pove. Za pripadanje k tej stranki zadene človeka lahko dosmrtno pregnanstvo tudi, ako mu ne morejo dokazati nobenega prestopka.

Gospod Vitold pa je bil popolnoma miren in hladen, kakor da bi mi povedal kakšno čisto navadno stvar. Moral je opaziti moje začudenje, ter me je vprašal:

„Ali tega še niste vedeli?“

„Mislil sem si pač, da ste pri levici. Toda nisem vedel, da ste organizirani.“

„Ali se vam to čudno zdi?“

„Čudno se mi zdi, da mi to tako naravnost poveste.“

„Zakaj ne? Vi me ne boste izdali, drugega pa ni nobenega zraven.“

„Toda služkinja lahko sliši. Kuhinjska vrata so takoj na drugi strani hodnika in ona se mota vedno po hodniku. Morda ima celo kuhinjska vrata odprta.“

„Služkinja me ne bo izdala. Sem jo že preštudiral. Poštena je in nima znanja z nobenim fantom. To je vedno najboljši znak zanesljivosti. Sicer sem pa slišal, da je šla ravnokar po hodniku v sobo moje sestre.“

„Kedaj ste to slišali?“

„Ravnokar, med tem ko sem govoril z vami. Konspirator pazi na vse.“

„Kako pa zamorete biti prepričani, da vas jaz ne izdam? Lahko se pa tudi kje zagovorim in povem nehote.“

„Ako bi hoteli biti tako oprezni, da bi bila vsaka nevarnost popolnoma izključena, bi bila sploh vsaka zarota nemogoča. Pri taki stvari je treba vedno kaj riskirati, a pri vas se mi zdi, da ne rizikujem veliko.“

„Gotovo nimam namena vas spraviti v kakšno zadrego, dasiravno moram priznati, da nikakor ne odobravam vašega čina.“

„A kaj imate načelnega proti nam?“

„Jako mnogo. Pred vsem nikakor ne morem odobraviti verskega stališča vaše stranke. Dalje odklanjam tudi mnogo točk vašega socijalnega programa. Priznavam sicer vašo zahtevo po neodvisnosti poljskega kraljestva, nikakor pa ne morem odobravati vašega postopanja.“

„Kar zadeva verskih in socijalnih točk našega programa, se sedaj ne moreva prerekati. Jaz imam svoje stališče, katero smatram za pravo in v nekoliko minutah ne moreva dovršiti spora nad takimi vprašanji. Pustiva torej te reči na strani. Gotovo ste pa tudi vi tega mnenja, da pri nas ne more iti dalje tako kot doslej in da mora priti do izpremembe. Priznati mi tudi morate, da je to izpremembo mogoče izvršiti samo s pomočjo organiziranih ljudskih množic. Kakšna taktika je prava, bo pokazala prihodnjost. Jaz sem prepričan da naša, dasiravno zahteva žrtev krvi in življenja.“

„Meni se pa zdi, da je skušnja že pokazala, da vaša taktika ni prava. Koliko mladih ljudi se je uničilo, a kje so sadovi. Krvavo sredo ste postreljali v Varšavi 300 policajev in takoj drugi dan ste jih imeli na ulicah 900. Po tri za enega. Tako je pri vsaki stvari. Vaša revolucija je kakor starogrški bog Kronos o katerem pripoveduje pravljica, da je jedel svoje lastne otroke. Ali vaš oče ve, da ste P. P. S.?“

„Niti se mu ne sanja.“

„Kaj pa sestra?“

„Govorila nisva o tem nikdar, toda lahko sluti.“

„Pa je vendar čudno, kako morete skrivati take reči. Saj morate večkrat k sejam in zborovanjem. Pa tudi razne tiskovine morate imeti, katerih vam ni lahko prikrivati doma.“

„Pa jih vendar prikrivam. Najvažnejše reči imam skrite v pisalniku svojega očeta, da oče niti ne ve zato. Nekatere stvari imam v klozetu med drugim papirjem, večje in manj važne reči pa v papirnem košu v svoji sobi.“

Nato me je peljal v svojo sobo, pometal iz papirnega koša neke ničvredne reči, ki so bile na vrhu, in mi pokazal razne nepostavne tiskovine, katere je imel v košu. Začel sem pregledavati in videl sem, da ima šest tajnih revolucijskih časopisov raznih številk in po več izvodov ene številke. Dalje je bilo nekaj proklamacij in drugih tiskovin manj važne vsebine. Prosil sem ga, ako si smem vzeti po eno številko vsakega lista, da si jih doma ogledam, kar mi je jako rad dovolil. Sam mi je izbral številke z najzanimivejšo vsebino in dodal še nekaj proklamacij in programov. Vse to sem vtaknil v žep svoje suknje.

„Ako me na cesti revidirajo, se mi bo slabo godilo,“ rekel sem mu.

„Sedaj ni več uličnih revizij," odvrnil mi je. „Za časa revolucije se je večkrat zgodilo, da so na cesti revidirali potnike. Vojaki so zaprli na enkrat kakšno ulico od obeh strani, potem se je razleglo povelje: „Ruki vjorh!" (roke kvišku!) in vsi potniki so morali dvigniti roke v zrak. Nato so prišli vojaki in preiskali enega za drugim. Segli so v žepe in pod obleko, če nima pri sebi skritega orodja ali kakih revolucijskih tiskovin, pregledali so jim potni list, če je v redu. Damam so segali za bluze in pod obleko. Pri taki priliki je seveda zginila denarnica, katero je imel potnik v žepu, v vojakove roke; izginili so pa tudi prstani z rok in celo uhani iz ušes. Prišlo je tako daleč, da so ženske nosile denarnice za nogavicami, kadar so šle na cesto, in v prodajalnici je morala dvigniti krilo in potegniti denarnico izza nogavice, da je plačala račun. Sedaj pa nimamo več takih revizij in ulica je mirna."

„Toda slučaj je vendarle mogoč."

„Seveda, mogoč je tudi slučaj, da vas na ulici zadene kap."

„Ali se vi nič ne bojite, da policija obrne na vas svoje oko?"

„Moram biti previden. Nekoč sem zapazil, da me zasleduje na ulici agent. Šel sem ravno k neki seji. Da bi mu zmešal štreno, sem se vrtel po vseh mogočih ulicah, a zaman. Nato sem skočil v nek tramvaj, ko je bil v teku, ter se pripeljal k Železnim vratom. Tam sem pa vzel izvoščeka in se odpeljal domov."

„Torej vas že imajo na piki?"

„Mislim, da ne. Bil je samo slučaj. Na ulicah mrgoli agentov in morda je hotel kdo kar na srečo poskušati, kam da grem. Ako bi bila stvar premišljena, bi naredili drugače. Policijskih agentov je pri nas vse polno na ulicah in nekaj morajo delati. Navadno vzame na piko kar slučajno kakšnega človeka in opazuje, kam zahaja. Ako je zapazil, da gre dvakrat ali večkrat ob istem času v isto hišo, začne paziti na dotično hišo. Ko je zapazil, da prihaja tja ob istem času še več drugih oseb podobne zunanjosti, ima takoj povod za sum, da se tam vrše kakšni sestanki. Potem vzame še nekaj tovarišev in vsi opazujejo neprenehoma dotično hišo. Pri kakšni priliki pa pridejo in zalotijo vso družbo pri sestanku. Radi tega nimamo nikdar večkrat zaporedoma sestankov v isti hiši. Polagoma se tudi človek privadi na agente tako, da jih na ulici takoj razloči od drugih ljudi. Jaz že kar s prostim očesom uganem, kdo je agent „Ohrane". Ako slede kakšnega človeka, ne gre nikdar eden agent dolgo časa za njim, ker bi to obrnilo nase pozornost. Spremi ga v neki daljavi do najbližjega razpotja, kjer stoji na voglu ulice drugi. Prvi agent da drugemu znamenje in mu pokaže potnika, za katerim ima slediti, sam se pa obrne nazaj. Drugi gre za njim do prihodnjega razpotja, kjer ga odda tretjemu tovarišu in tako dalje. Ako ga pa hoče na ulici aretirati, stopi lahno za njim in mu z enim sunkom vrine roko od zadaj med komolcem in telesom ter ga prime na takozvani japonski način. Kakor hitro ga je agent prijel, je potnik popolnoma razorožen. Ako se hoče iztrgati, si mora zlomiti roko v komolcu in dva prsta. Ne preostaja mu torej drugega, kakor da gre lepo mirno z agentom, kamor ga pelje."

„Vi jo boste še enkrat skupili!" rekel sem mu.

„Mogoče! Človek mora biti na vse pripravljen."

„Koliko članov pa ima vaša organizacija?"

„Mi smo se začeli organizirati na novo šele nedavno. Vsi naši krožki štejejo nekaj nad 70 oseb. V zadnjem času je še nekaj zunaj organizacije stoječih krožkov priglasilo svoj pristop, tako da bomo kmalu imeli sto članov."

„Smešno! In s tako armado hočete napovedati boj mogočni ruski državi! Vaše početjanje ni drugega, kakor da sebe in svojo rodbino spravljate v nesrečo, na vašo deželo pa kličete represijo vlade."

„Povedal sem vam samo število organiziranega dijaštva. Pomisliti pa morate, da ima naša stranka glavno moč v delavstvu. Inteligence štejemo še primeroma jako malo. Vendar imamo že pristaše v vseh slojih. V Varšavi sami imamo štiri tajne tiskarne, kjer se tiskajo naše reči. Ali ste slišali, kako so nedavno odkrili našo tiskarno v ulici „Foksal"? To je ena najobljudenejših ulic in čisto v središču mesta. Tam se je nahajala naša tiskarna. Takoj iz ulice je bila papirna trgovina, za papirno trgovino pa na videz skladišče za papir, v resnici pa tiskarna. Stene, strop in tla so bili debelo obiti, da ni bilo slišati nobenega ropotanja v trgovini in v sosednjih stanovanjih. Vsi stroji so bili tako narejeni, da so se lahko vsak trenotek zaprli in so potem izgledali kot zaprte omare, v katerih se shranjuje papir. Vse se je zapiralo mehanično na eno potezo. Bilo je vse narejeno na elektriko in ves obrat je bil speljan v trgovino k nogam blagajničarke. Ako je v trgovino vstopila kakšna sumljiva oseba, je blagajničarka samo sunila z nogo, v tiskarni je pozvonilo, in stroji so se začeli avtomatično zapirati."

„Končno jo je policija pa vendarle iztaknila."

„Seveda! Večna ni nobena reč. Služila je pa ta tiskarna jako dolgo časa. Policija je pa slednjič stvar iztaknila. Bilo je popolnoma slučajno, da je prišla na to sled in bila je jako začudena, ko je zagledala pred sabo lepo urejeno revolucijsko tiskarno. Izmed oseb pa ni ujela nobene druge kakor blagajničarko."

„In ona je sedaj v trdnjavi?"

„Menda je še v trdnjavi, ako je niso že obesili ali pa poslali v Sibirijo. Organizacija ne more rešiti vsakega človeka."

Take reči mi je pripovedoval Vitold z največjo ravnodušnostjo in še z nekim gotovim ponosom na svoje junaštvo. Meni so pa, ko sem ga poslušal, prihajale otožne misli in temne slutnje.

Mlademu dijaku sem povedal krepko svoje mnenje, kar je seveda bilo popolnoma brez uspeha. Preostajalo bi samo še, da govorim z njegovim očetom, in sem res nekoliko o tem razmišljal. Slednjič sem pa odstopil od tega namena. Saj bi tako ne imelo nobenega uspeha. Igral bi neko čudno ulogo, ker bi izdal, kar mi je mladenič tako zaupljivo razodel, mladega človeka bi pa s tem gotovo ne spravil na drugo pot.

Med tem so prišli domov stariši in sestra; pili smo čaj in se še nekaj časa razgovarjali, potem sem šel domov.

Hotel, kjer sem stanoval, ni bil daleč od stanovanja Siedleckih. Toda nocoj se mi je ta pot zdela neizmerno dolga. Nekaj mi je kar gorelo na životu. Bile so revolucijske tiskovine, katere sem imel pri sebi. Pogledal sem široko na okrog, če ne stoji na oni cesti kak redar, izognil sem se gruči nekoliko vinjenih častnikov, ki so hiteli iz gostilne v nočno kavarno, in ko je eden izmed njih mimo mene idoč slučajno zamahnil z roko, sem odskočil k zidu hiše. Vsakega človeka, ki je šel mimo mene, sem se ustrašil, ako ni morda agent „Ohrane", ki me hoče ustaviti in preiskati.

Imel sem torej jako prijeten občutek, ko sem med drugimi belimi lučmi cestnih svetilk zagledal rdečo svetilko nad vratmi hotela. Bilo je znamenje, da sem blizu doma. Priletel sem k vratom, pozvonil in nestrpljivo čakal vratarja. Stisnil sem se v kot in napeto poslušal, kdaj bo od znotraj zarožljal ključ v vratih. Toda vratarja ni bilo silno dolgo. Med tem sem zagledal iti po cesti dvoje visokih postav, ki sta se približavali k meni. Bila sta ženska in moški, poslednji, kakor sem razločil vedno natančneje, v vojaški uniformi. S ceste sta zavila proti meni. Jaz sem se stisnil še bolj v kot ter zrl nepremično v nju. Ženska je bila videti jako vesela, moški pa nekoliko pijan. Pred hotelom na cestnem tlaku sta se poslovila jako ljubeznivo, potem je ženska izginila nazaj v noč, častnik pa je stopil k vratom. Bil je velik, močan in prileten človek z nagubančenim in malo inteligentnim obrazom. Ako bi bil v drugačni obleki, bi človek lahko sodil, da je neznanec kak drvar, ki ima obraz tako rdeč od vetra in mraza. Hotel je pozvoniti, iskal je zvonca in pri tej priliki je zagledal mene. Jaz sem med tem pozabil ves strah in se začel smejati sam iz sebe. Častnik me je nagovoril s širokim, globokim glasom, kar po domače kot starega znanca, ter mi rekel:

„Morate močno pozvoniti. Morda je vratar izpil kozarček žganja in zaspal.“

„Dajte še vi pozvoniti, ker ste močnejši,“ rekel sem mu in pokazal zvonec.

Častnik je res pritisnil na električni zvonec z vso močjo svojega debelega palca in tiščal tako dolgo, dokler ni ključ zarožljal v vratih in se ni odprlo.

Pustil sem častnika vstopiti naprej v vežo. Ko je šel mimo vratarja, je rekel s svojim mogočnim glasom, ki je odmeval daleč po hodniku v nočni tišini:

„Bom dal pa drugič dva mednika (novca po štiri kopejke), danes mi je zmanjkalo drobiža. Saj smo domači.“

Vratar je pokimal in nato pomolil meni roko. Stisnil sem mu srebrni novec za deset kopejk in potem smuknil po stopnicah v stanovanje. Častnik me je še na stopnicah ustavil in vprašal, kje stanujem in koliko plačam od sobe. Njegov glas je zvenel tako očetovsko dobrodušno, ne vem če od prirojene prijaznosti ali od žganja. Jaz sem mu odgovoril nekaj besed, potem se pa izvil njegovi prijaznosti in skočil v sobo.

V stanovanju sem najprej izvlekel tiskovine iz notranjega žepa, ter jih pričel pregledovati. Med tem se mi je povrnil prejšnji mir. Položil sem tiskovine na mizo, zaklenil vrata in šel spat.

Zjutraj sem vstal nekoliko pozno, se opravil in šel iz sobe. Na tiskovine na mizi sem med tem pozabil. Ko sem se predpoldnem vrnil v sobo, sem zapazil, da ni tiskovin na mizi. Takoj za menoj je pa prišla boječe sobarica Stefča, vstopila v sobo, zaprla vrata in potegnila oprezno dotične tiskovine izza predpasnika.

„Kajneda gospod, da mi oprostite, ker sem vzela »Robotnika«. Toliko časa ga že nisem brala.“

„Ali znate sploh brati?“ vprašal sem jo.

„Tiskano znam, pisano gre pa bolj težko.“

„Kdo vas je pa naučil?“

„Sama. Ko sem se omožila, sem pa še moža naučila.“

„Ali niste hodili v šolo?“

„Saj ne dajo šol Moskali!“ — rekla je s takim zaničevanjem, da me je pretreslo.

„Torej vi nimate radi Moskalov?“

„Jaz rada! Ako bi mogla, bi jih vse pogrizla.“

„Zakaj jih pa ne marate?“

„Kaj so pa prišli k nam! Ali smo jih prosili?“

„Ako vam da pa kak ruski častnik, ki stanuje v hiši, dobro napitnino, potem ga imate radi.“

„Mislite, da sem taka! Najraje bi od Moskala nič ne vzela. Saj Moskal tudi ne da napitnine. Tu gori nad vami stanuje nek debel častnik, ki mi še ni dal kopejke.“

„Zakaj pa ste vzeli moje liste? To ni za vas! Ne smete nikomur povedati, da ste to videli pri meni.“

„Kaj mislite, da sem taka. Saj sama berem »Robotnika«, samo ako ga dobim. Kupiti ga ne morem, ker nimam s čim, zahajati pa tudi ne morem nikamor, ker nimam časa. Živeti moram samo od tega, kar mi dajo gostje in še moža moram živeti, ki je sedaj brez zaslužka.“

„Kaj pa je vaš mož?“

„Črevljar, pa je sedaj zgubil zaslužek, ker radi štrajkov in revolucije ni dela. Včasih ne jem cel dan, samo da mu nesem domov zvečer nekaj kopejk. Sedaj je pri nas težko življenje, da nimate o tem niti pojma. Ljudi je veliko brez zaslužka in ako jih prisili lakota, delajo za par kopejk, samo da ne umirajo gladu. Strašna je revščina, vam pravim. In kdo je tega kriv? Vsega so krivi Moskali in pa narodovci. Oni so tako podražili življenje, da ni več izhajati.“

* * *

Med tem so napredovale naše priprave za sprejem romarjev. Pravzaprav bi moral reči, da se je samo čas prihoda romarjev bližal vedno bolj, naše priprave so pa kar obtičale in nismo mogli naprej. Stanovanj ni bilo mogoče nikjer dobiti. Po hotelih jih ni bilo mogoče spraviti, zasebnih oseb nismo mogli nadlegovati, zavodi in društva se jih niso upali sprejeti. Hoteli smo jim preskrbeti skupno sveto mašo, a nismo mogli dobiti cerkve in duhovnika, ki bi se upal maševati. Težave so se kupičile vedno bolj. Slednjič nas je iz najhujše zadrege, namreč iz skrbi za stanovanje, rešila neka dobra roka.

Ruska vlada je odpravila vse samostane. V celoti je ostal samo še samostan očetov Pavlincev na Jasni gori pri Čenstohovi. Od drugih samostanov so ostali pa samo še ostanki. Tako je ostal v Novem mestu samostan kapucincev, ki pa ne smejo sprejemati novincev in bodo kmalu izumrli. V Varšavi je pa ostalo še nekaj usmiljenih sester. Nekdaj jih je bilo jako veliko in so imele veliko premoženja, ter so vzdržavale mnogo dobrodelnih zavodov. Vlada jim je pa skoraj vse pobrala. Tako imajo na ulici Freta nek zavod za onemogle starčke, imenovan Nazaret. To je staro samostansko poslopje z mnogimi mračnimi hodniki, kjer žive reveži in oskrbuje jih nekaj usmiljenih sester. Pri poslopju je dvorišče tlakano z velikimi okroglimi kamni. Usmiljene sestre so se ojunačile in nam obljubile, da prepuste to dvorišče za prenočišče romarjem. Slednjič so še obljubile, da jim bodo zjutraj skuhale čaj.

Tako smo bili največje zadrege rešeni. Nad tisoč romarjev bo lahko prenočevalo po kamenju na dvorišču in po hodnikih. Druge se bo pa že kam spravilo. Za hrano ni bilo tolike težave. Nekaj bodo prinesli s sabo v culicah, ostalo se bo pa že preskrbelo.

Sedaj smo morali sestaviti dnevni red in načrt, po katerem bodo ogledavali mesto. Razdeliti jih je bilo treba v manjše oddelke in jim dobiti primerne

vodnikov. Med tem se je stvar kolikor toliko že raznesla po mestu in pričeli so se oglašati ljudje, ki so se ponujali za vodnike ali pa so hoteli kaj prispevati za sprejem. Za duhovnike in druge odličnejše goste se je obvezala grofica Radziejevska, da jim bo preskrbela hrano in stanovanje.

Nekaj dni pred prihodom je nastal še nek načrt. Eden izmed voditeljev romarskega vlaka nam je pisal, če bi ne mogli v mestnem gledišču prirediti za romarje predstavo pobožne domovinske igre: „Obramba Čenstohove.“ Bilo bi jako lepo in zanimivo, ako bi romarji zamogli v gledišču videti uprizoritev slavnega dogodka iz zgodovine velikega poljskega narodnega svetišča, katero bodo v kratkem obiskali.

Nam je bil načrt všeč, šlo se je samo, če je izvršljiv. Mesto Varšava nima svoje avtonomije in ne voli svojega župana in ne občinskih mož, ampak celo upravo vodi vlada. Torej je tudi mestno gledišče v vladnih rokah in mi smo morali imeti dovoljenje od vlade.

Gospod Gliščinski je šel vprašat na pristojno mesto in se je kmalu vrnil z najboljšimi sporočili. Ker se je igra že večkrat igrala, ne potrebujejo igralci nobenih vaj, ampak jo lahko takoj uprizore. Ker se gre za popoldansko predstavo ob delavniku, ko je gledišče tako prosto, se lahko priredi po nižjih cenah in nam dajo gledišče za polovično ceno. Razprodano gledišče stane 1200 rubljev pri navadnih cenah. Polovična cena znaša torej 600 rubljev. Mi jim moramo plačati naprej to svoto v gotovini, potem bodo pa uprizorili igro, vstopnice dobimo mi in jih damo komur hočemo.

Načrt je bil takoj sprejet in grofica je odštela 600 rubljev za gledišče. Na galerije in na sedeže smo hoteli pustiti romarje brezplačno, lože in nekaj prvih vrst sedežev smo si pa rezervirali, ter smo jih hoteli prodajati našim znancem. S tem skupičkom smo mislili pridobiti toliko, da bomo lahko privoščili romarjem kak priboljšek za čas njihovega bivanja v Varšavi. Grofica se ni umešavala v naše pogovore. Samo včasih je prišla s kakšno dovtipno besedo in s prijaznim smehljajem, da nam je razpršila nevoljo in poravnala nesporazumljenja, ki so kedaj zavladala med nami. Glavni sotrudniki smo bili, gospod Gliščinski, gospodična Kretkovska in jaz. Kretkovska je begala neprenehoma po mestu, Gliščinski je hodil pa po uradih in okrog imenitnejših oseb, ter je bil takorekoč šef generalnega štaba. On je delal načrte, katere je izvrševala gospodična Kretkovska. Grofica je pa čuvala nad vsem in slednjič se ni zgodilo ničesar brez njene vednosti. Zadnje dni je nekoliko obolela, tako, da je le malo prihajala iz svoje sobe v salon; iz stanovanja pa sploh ni hodila.

Plačali smo torej vladi 600 rubljev, dobili pismeno potrdilo, da smo plačali gledišče in dovoljenje, da se sme igrati. To je bilo zjutraj, dan pred prihodom romarjev.

Nepričakovano se je pa zgodila neka neprijetnost. Dasiravno nismo marali puščati zadeve v javnost in objavljati po časopisih, je vendar nek časnikar zvedel, kaj se plete in še istega jutra, dan pred prihodom romarjev, je prinesel „Kurjer varšavski“ v svoji jutranji izdaji o tem kratko notico. Nam je bilo to neprijetno, toda mislili smo, da nam ne more ničesar več pokvariti.

Varšavsko časopisje je jako netaktno in je pokvarilo že marsikako dobro stvar. Naj bo kakšna stvar še tako nedolžna in tudi izrečno dovoljena, ko začne o njej pisati časopisje, obrne nase pozornost vladnih organov, ki začno sumiti, da se za tem skriva Bog ve kaj. Stvar se vleče nekaj časa dalje, še ena notica, drug list odgovori, začne se polemika med časopisi in nato pride vlada, prepove celo stvar, zagrabi premoženje, včasih pa še celo aretira prireditelje.

Popoldne sem bil spet pri grofici in sem ji poročal, kako se stvar razvija. Hotel sem ravno oditi, ko zazvoni telefon in lakaj pride povedat, da me nekdo kliče k telefonu. Bil je gospod Gliščinski, ki je hotel z mano govoriti. Prašal me je, če imam čas in prosil, da bi nujno prišel k njemu.

Vzamem izvoščeka in četrt ure pozneje sem bil že pri njem v pisarni, kjer je imel svoje opravilo. Rekel mi je, da mora iti nekam v službenih opravkih, ter me je prosil, da bi med tem sedel v njegovi pisarni in ga nadomestoval. Izročil mi je gledišče vstopnice, da jih prodajam, dal še nekaj navodil radi nekih oseb in zadev, ki so se tikale prihoda romarjev, ostalo pa prepustil meni, ter odšel. Obljubil je, da se vrne v dveh urah. Komaj je odšel, je vstopila neka gospa in hotela kupiti ložo. Dal sem ji vstopnico za celo ložo za 12 rubljev.

Takoj za njo je vstopila neka gospodična. Predno je pa še mogla povedati, kaj želi, je zapel zvonec pri telefonu. Grem k telefonu:

„Kdo tam?“

„Kanclija generalnega gubernatorja,“ dobim odgovor. — „Ali je tam gospod Gliščinski?“ vprašal je dalje tisti glas.

„Ga ni. Jaz ga nadomestujem.“

„Imamo zanj važno sporočilo. Poiščite ga.“

„Ga ne morem, ker je odšel. Ali se tiče kaj prihoda romarjev? V tej stvari ga jaz zastopam.“

„Tiče se nameravane predstave v gledišču. Prepovedana je.“

„Kdo jo je prepovedal?“

„General gubernator.“

„Kaj pa z ostalim programom?“

„Mi ni znano ničesar. Imam vam samo sporočiti, da je igra prepovedana.“

„Hvala za sporočilo,“ sem odgovoril in zaprl naglo telefon.

Pokličem urno slugo ter mu velim, naj gre naglo za Gliščinskim in ga pripelje nazaj. Vzame naj izvoščeka, da ga doide. Potem se obrnem h gospodični, ki me je čakala.

„Prosim, kaj pa vi želite?“

„Rada bi govorila z gospodom Gliščinskem v zadevi romarjev. Jaz sem predstojnica nekega ženskega penzijonata in imam pri sebi nekaj deklet, ki so doma iz Ukrajine. Mogle bi služiti za voditeljice romaricam, ki se bodo nahajale v vlaku. Govorila sem o tem že z gospodom Gliščinskim in sedaj sem prišla po bližja navodila.“

„Žalibog vam sedaj ne morem služiti z natančnejšimi podatki. Ravnokar so mi sporočili, da je predstava v gledišču prepovedana. To moramo smatrati za nek predznak, da morda prepovedo še več ali pa celo romanje. Pridite, prosim, jutri ob petih na dunajski kolodvor, ko pridejo romarji. Toda oprezno in ne veliko oseb skupaj, da ne vzbudimo preveč pozornosti. Tudi ne preveliko govoriti.“

„Bodite brez skrbi. Naš penzijonat je tajen in moja dekleta so že vajena opreznosti.“

Ko je odšla, je takoj spet zazvonil telefon. Bil je nek ženski glas.

„Prosim za ložo za jutrajšno predstavo.“
„Oprostite, je ne morem dati.“
„Mora biti. Zapišite si, jaz dam zanjo 100 rubljev.“
„Ne morem.“
„Zakaj ne?“
„General gubernator je predstavo prepovedal.“
„Zakaj?“
„Ne vem.“
„Oprostite.“
„Prosim,“ sem rekel in zaprl telefon.

Med tem se je vrnil služabnik in povedal, da nikjer ni mogel najti Gliščinskega. Telefon je pa neprenehoma zvonil in ljudje so prihajali drug za drugim. Ta je hotel vstopnico v gledišče, drugi je ponujal kako uslugo ali dar za sprejem romarjev. Ne vem, kako da se je stvar tako hitro raznesla. Ker je sedaj cela stvar postala jako negotova, sem zamogel dajati samo pogojne odgovore in navodila. Telefonoval sem grofici in ji sporočil, kaj se je zgodilo. Odgovorila mi je, da je treba takoj poiskati Gliščinskega, da stopi zopet v potrebni stik z vlado, ako se da še kaj rešiti, oziroma preprečiti, da se ne bo prepovedovalo dalje točka za točko.

Varšava ima jako izvrstno urejene telefone in telefonska mreža je jako gosta. Skoraj vsaka boljša rodbina ima v svojem stanovanju telefon. Začel sem torej iskati gospoda Gliščinskega s pomočjo telefona. Telefoniral sem njegovim prijateljem in v razne prostore, kjer bi utegnil biti. Tako sem telefoniral vedno dalje in ga slednjič res nekje iztaknil. Ko sem mu povedal po telefonu, kaj se je zgodilo, je takoj zaprl telefon in potem se ni nič več oglasil. Pozneje sem zvedel, da je takoj prijel za klobuk in tekel k ruskim uradom.

Šele ob eni po polnoči sva se dobila. Bil sem ves utrujen, on pa tudi. Pripovedoval mi je, kako je hodil okrog raznih uradov in uradnih oseb. Predstava je sicer brezpogojno prepovedana, ostalo se mu je pa posrečilo rešiti. Vsaj za sedaj ne preti nobena nevarnost. To pa ne izključuje, da je treba skrajne previdnosti. Spremil me je do mojega stanovanja in potem sva se poslovila:

„Na svidenje jutri zjutraj ob petih na kolodvoru.“

Noč je bila hladna in deževna. Protu jutru se je nekoliko prevedrilo, toda oblaki so viseli na nebu, od časa do časa je nekoliko pršelo in hlad je bil občuten.

Pridem na kolodvor in tam najdem že Gliščinskega s še enim gospodom. Vlaka še ni bilo. Čakamo nekaj časa in povprašujemo, ako nima morda vlak zamude. Med tem so se jele od raznih strani prikazovati znane postave. Bili so ljudje, ki bi imeli prevzeti romarje in jih spremljati po mestu. Prišel je vsak zase, da ne bi vzbujali preveč pozornosti. Saj bi bil mogoč celo slučaj, da bi na kolodvoru aretirali celo krdelo naročenih spremljevalcev skupaj, romarjem pa ne pustili niti izstopiti iz vlaka.

Železniški uradniki in uslužbenci nam niso vedeli ničesar povedati. Šla sva k postajenačelniku in po dolgem parlamentiranju sva zvedela, da sta oba vlaka že prišla, toda sta ustavljena daleč zunaj na polju, pol ure peš hoda od postaje in vojaki so obdali romarje. Zakaj, nisva mogla zvedeti.

Gliščinski je urno vzel izvoščeka in se peljal iz mesta na polje, kjer so ustavili oba vlaka, jaz sem pa šel okrog naših spremljevalcev in spremljevalk, ter jim v kratkih besedah pojasnil položaj. Potem smo pa dobili nek velik kmečki voz, ki se je ravno prazen peljal iz mesta in smo se pogodili s kmetom, da nas je vzel na voz, kolikor je bilo prostora, ter se odpeljali k romarjem.

Vlaka so ustavili na prostem polju, veleli vsem romarjem izstopiti, potem jih pa obdali od vseh strani s tremi obroči vojakov s puškami v rokah. Romarji so morali stati na železničnem tiru in vsak je držal svojo culico v roki.

Predstavite si položaj.

Romarji so se vračali iz Čenstohove, kjer so prenočevali dve noči večinoma pod milim nebom in na trdem tlaku. Vozili so se celo noč v vozovih četrtega razreda tesno natlačeni, da niso mogli niti sedeti. Zjutraj pridejo v Varšavo in namesto znancev in prijateljev zagledajo pred sabo vojake s puškami v rokah. Ni se jim povedalo, zakaj se jih ne pusti v mesto in zakaj jih tukaj drže. Bili so vsi prezebli, slabo oblečeni in sedaj morajo tukaj na železničnem tiru stati in čakati od petih zjutraj pa do osmih. Ženske so pričele jokati. Na božji poti so si nakupili raznih spominkov za domače in sedaj je bila njihova prva misel, da jih hočejo Rusi preiskati in jim vzeti te spominke. Saj je bila do nedavnega časa na Ruskem celo podobica srca Jezusovega ostro prepovedana in več duhovnikov, pri katerih so našli take podobice, je bilo nekoč skupaj odposlanih v Sibirijo.

Mi smo stali od romarjev za dober lučaj daleč. Videli smo jih, a približati se jim nismo mogli. Okrog njih so stali trije obroči vojakov, dalje pa še posamezne patrole orožnikov. Med našimi ljudmi jih je bilo mnogo, ki so imeli med romarji znance in prijatelje, stariše, brate in sestre. Toda ni bilo pomoči. Ako se je hotel kdo izmed nas nekoliko bolj približati, so ga orožniki neusmiljeno pahnili nazaj.

Gliščinski je urno vzel izvoščeka in se nekam odpeljal. Mi pa smo ostali in čakali, kaj bo iz tega.

Posrečilo se je nekemu mlademu človeku izmed romarjev, da se je prikradel skozi vojake, oziroma, da so ga izpustili. Bil je menda tovarniški delavec, z ostro izrezanim in zvitim maloruskim obrazom. Naredil se je naenkrat hudo bolnega in je tako dobro simuliral svojo bolezen, da so ga res izpustili skozi kordone, baje da bi se odpeljal k zdravniku. Ko pa je bil prost vojakov, je takoj pozabil na svojo bolezen in prišel k nam.

Povedati nam ni vedel nič posebnega. Romarji ne vedo čisto nič, zakaj so jih zadržali in kaj bo ž njimi. Ženske se silno boje in jočejo. Vojaki ne delajo nobene sile in se zadrže mirno. Drugače je šlo potovanje po sreči in so vsi zdravi. Samo zadnja noč je bila jako mrzla.

Okrog osme ure je prišel Gliščinski nazaj s svojim vozom in poleg njega je sedel nek orožniški častnik. Že od daleč nam je klical, naj bomo potolaženi, ker zadeva je že urejena. Prišla je na orožništvo ovadba, da z voznimi listki ni vse v redu. Pregledali se bodo samo vozni listki in potem se bodo romarji izpustili. To pregledavanje seveda ni trajalo dolgo časa. Vsak romar je pokazal kondukterju svoj vozni listek, potem se je pa kordon vojakov odprl in cela dolga vrsta romarjev je šla med vojaki z železničnega tira na cesto, kjer so jih pričakovali znanci in naročeni spremljevalci.

Odslej ni bilo od strani vlade nobene sitnosti več. Policija se je umaknila popolnoma in nikdo se ni več brigal za romarje. Toda po prestanih težavah in strahu je izginilo prvotno razpoloženje, ljudje so bili potrti in tihi.

Med tem se je zvedelo po Varšavi, da so romarji dospeli in meščanstvo nam je pričelo prispevati za sprejem. Najprej so se oglasili mesarji in nam podarili mesa dovolj, da smo ž njim lahko preživeli prvi dan vse romarjev. Takoj za njimi so prišli peki in potem še drugi obrtniki in trgovci s svojimi prispevki. Zvedelo se je, kakšne težave smo imeli pri sprejemu in to je še bolj vspodbudilo meščanstvo. Usmiljene sestre so kuhale in stregle, kolikor so mogle. Toda bilo jih je malo in pri taki množici gostov je bilo nemogoče vzdržati kakoršenkoli red. Kdor je bil bolj nasilen, dobil je več, boječe stare ženice so pa tičale po kotih in bile skoraj cel dan brez jedi. Sreča, da so bili naši ljudje jako skromni in pohlevni. Tako je bilo mogoče, da ni prišlo do nobenih prepirov in izgredov. Ponoči so spali na debelem okroglem kamenju, s katerim je bilo tlakano dvorišče. Le malo jih je dobilo prostora na kamenitem tlaku hodnikov. Seveda niso imeli nobenih blazin in nobene odeje. Trda pest pod glavo, to je bila postelja. K večjemu je služila kakšna culica za podzglavje. Tako so prenočevali v Varšavi dva večera; v Čenstohovi gotovo tudi niso imeli boljših prenočišč, v vlaku četrtega razreda brez dvoma tudi ni bilo mogoče ugodno spati, toda ljudem se ni poznala nobena utrujenost. Vedno so bili enaki, mirni, sveži in sprejemljivi za vse.

Ko smo prišli na pokopališče in so ljudje zagledali dolgo vrsto spomenikov, so me obstopili in vprašali, kje je grob zadnjega poljskega kralja.

„Doma so nam rekli," so govorili, „da bomo v Varšavi videli grob poslednjega poljskega kralja".

Žali Bog jim nisem mogel s tem postreči, ker poslednji kralj Poljski, lahkomišljeni in lahkoživi Stanislav Avgust, ljubljenec ruske carice Katarine, je bil odstavljen in je preživel zadnja leta v Petrogradu, kjer je tudi pokopan. Ljudstvu seveda nisem mogel tega pojasniti. Ono si predstavlja, da je moral posledni kralj Polski podleči v junaški bitki in mora biti pokopan med svojim narodom.

Neka ženska je pristopila k meni in me vprašala, če je oni veliki spomenik na Krakovskem predmestju spomenik poslednega poljskega kralja. Mislila je najbrže spomenik generala Paskieviča, največjega sovražnika Poljakov, ki je udušil poljsko vstajo leta 1831., vzel Varšavo in potem krvavo v nji vladal do svoje smrti. Rusi so mu postavili velik spomenik na krakovskem predmestju, kakor se imenuje ena najživahnejših in najlepših ulic varšavskih.

„V Čenstohovi smo videli spomenik zadnjega poljskega kralja" — pristavil je nek možak, „tik pred Marijino cerkvijo". Videli so namreč spomenik carja Aleksandra II., katerega je ruska vlada postavila pred romarsko cerkvijo v Čenstohovi.

Na pokopališču sem jim pokazal takozvani grob peterih poleglih. Ta grob je prazen, neokrašen prostor brez vsakega spomenika. Toda vsak prebivalec Varšave ve, da je to grob peterih poleglih in vsak Poljak, ki pride v Varšavo, obišče, ako le mogoče, grob peterih poleglih. Ta grob je vedno pokrit s svežimi cvetlicami. Drugače nima nobenega zunanjega znaka. Tu je pokopanih petero prvih poljskih žrtev iz vstaje leta 1863. Mladi ljudje, ki počivajo v tem grobu, so bili ustreljeni na Novem svetu pri prvem spopadu med Rusi in Poljaki.

Ko so moji romarji to zaslišali, so padli z obličji na zemljo in ležali nekaj časa kot mrtvi. Ne vem, ali so molili za duše ubitih ali pa so samo tako jim izkazali čast na ta način. Jaz edini sem stal po konci in sem bil nekoliko v zadregi. Dobrim ljudem nisem mogel dati pohujšanja s tem, da bi ne častil njihovih poleglih, na trebuhu z njimi na zemlji ležati, se mi pa tudi ni hotelo. Pričel sem torej klicati, naj vstanejo, ker se nam mudi domov.

V oddelku, katerega sem peljal na pokopališče, sem slučajno nagovoril neko starejšo kmečko žensko. Odgovorila mi je, da me ne razume, ker je ruska. Vprašal sem jo, če je sploh katoličanka in odgovorila mi je, da je bila prej pravoslavna in je šele nedavno dobila poljaštvo. Opravičevala se je, da se še ni imela časa naučiti po poljsko, ker je šele malo časa katoličanka.

„A čitati," rekla mi je, „iz molitvene knjižice že znam," ter mi je pokazala majhno poljsko molitveno knjižico.

Vprašal sem jo, kako da je prestopila h katoličanstvu. Ali je morda služila pri kakšnem Poljaku.

„Ne," je rekla, „jaz sem iz vasi".

„Kaj vas pa je napotilo, da ste zapustili pravoslavje?"

„Slišala sem, da je prišel cesarki ukaz, da se sme prestopati k poljaštvu, ter sem hotela prestopiti. Šla sem k popu in ga prosila, naj mi da matriko. Pop je pa odgovoril, da to ne gre kar tako, ampak moram plačati deset rubljev. Jaz sem pa trgovala ž njim in slednjič sva se pobotala za pet rubljev. Potem sem pa šla h katoliškemu duhovniku in se dala prepisati."

„Ali imate posestvo in ste omožena?" — vprašal sem dalje.

„Imam nekaj zemlje in sem vdova, ter imam štiri otroke."

Sploh se je poznalo tem ljudem, da je njihova navadna govorica ruska, a po svojih močeh in vednostih so se trudili vmešavati poljske izraze in slovniške oblike iz prepričanja, da je tako bolj po katoliško.

Duhovniki in kar je bilo svetne inteligence med romarji, so obedovali pri grofici Radziejevski. Bilo je vse skupaj nekaj nad 40 oseb. Velika obedniška dvorana je bila krasno ozaljšana, na mizi so stali ogromni šopki živobarvanih svežih rož. Stregli so lakaji oblečeni v široke črne kaftane in prepasani s širokimi živordečimi pasi, katerih konca sta segala čez kolena. Njihovi temni obrazi, resni pogledi in mogočne dolge brke pod nosom so še povečavali vtis. Po stenah so visele slike raznih slavnih pradedov naše rodbine v živopisanih narodnih nošah in v francoskem baroku, z bulavami in drugimi odznaki svojih častnih služb, katere so nekdaj izvrševali v poljskem kraljestvu in resno gledali doli na potomce.

Gostje so se zbirali v velikem živordeče opremljenem salonu. Zahajajoče solnce je metalo skozi okno svoje žarke, ki so se odbijali od rdeče oprave in napolnili celo dvorano s krvavim bleskom. Resni lakaj, ki je stal pri vratih, je vpuščal goste, kakor so prihajali, v salon in grofica Antonija Radzijevska je stala blizu vrat v salonu in jih sprejemala.

Tako so prihajali možje iz ukrajinskih ravnin in podoljskih gričev, iz krajev malo pristopnih in od kulture še skoraj nedotaknjenih, ter se srečavali v našem salonu. Na vseh obrazih je bilo čitati zadovoljnost in veselje, da se je izlet po mnogih težavah vendar le posrečil in da so našli v hiši prijazne grofice tako lep sprejem. Tu je vstopil grof s samozavestnimi koraki, kateremu se je poznalo, da se nahaja v salonu v sebi lastnem življu. Vsaka njegova poteza je bila

kot odmerjena s šestilom in vsaka beseda izpregovorjena s prirojeno samozavestjo. Njegovi prapradedje so se naselili na Ukrajini, ustanavljali tam mesta in vasi, vpeljavali evropejsko omiko, spreminjali divji svet v rodovitno polje in branili svojo novo domovino zoper tatarje in kozake. Njihov potomec pa sedi sedaj na ostankih moči in slave svojih prednikov in vzdržuje z zadnjimi silami kulturne stike Evrope z gluhimi ravninami Ukrajine.

V drugem kotu so se usedli tesno k sebi nekateri duhovniki iz najoddaljeniših katoliških postojank v južni Rusiji. Sedeli so nepremično in se razgovarjali tiho, skoraj šepetaje med seboj. Blesk krasnega salona in družba samozavestne aristokracije jih je omamljala in jim jemala vso samozavest. Tiho so se pogovarjali o svojih domačih zadevah in o svojem delovanju na postojankah, katere so zasedali. Usedel sem se k njim, ter se spustil v njihove pogovore. Njihova izobrazba je primeroma nizka in obzorje ozko. Včasih se mi je pa le posrečilo zvedeti od njih kaj zanimivega.

Pogovor je nanesel na težave in neprilike popotovanja in seveda tudi na ovire, na katere so zadeli v Varšavi od strani ruskih oblasti. Od tega smo prišli na razgovor o javnih razmerah sploh in zašli deloma celo na politično polje. Duhovniki so začeli pripovedovati čudne storije o zaprekah in ovirah na katere zadevajo doma pri svojem delovanju. Gospodje veleposestniki so osvetljevali isti predmet od druge strani in večkrat bolj vsestransko in izrekali globokejše sodbe. Vmes so posezale dame s svojo živahnostjo in skrbele, da pogovor ni bil presuhoparen in ni izšel iz okvirja onega tona, ki mora vladati v salonu.

„Naši ljudje še niso zadosti izučeni," zatrjeval je nek veleposestnik s Podolja, mlad, lep in simpatičen človek. „Morali bi se iti učit na Poznanjsko. Izmed vseh Poljakov so samo Poznanjci politično izšolani. Oni ne govore in ne kriče, ampak delajo. Pri nas pa ne delamo nič, ampak samo kričimo, zabavljamo in dražimo. Kaj bi zabavljali in dražili, ako pa nimamo sil, da bi se borili. Z Moskalom se ne sme nikdar prepirati in ga nikdar dražiti. Potem je kakor bik. Njega nič tako ne draži, kakor upor. Ne smeš se nikdar sklicavati na svojo pravico, ampak sklicuj se raje na njegovo dobroto in milost. Tem potem se da od njega marsikaj doseči."

Nikdo mu ni odprto oporekal, toda videlo se je tudi, da ni nikogar, ki bi se popolnoma strinjal z skrajno slogaškimi nazori. Po tem mnenju je bila edina rešitev v tem, da bi se brezpogojno vdajali v vsak položaj in molčali k vsemu brez odpora. Vsi drugi gostje so bili več ali manj drugačnih nazorov, toda nikdo ni vedel povedati pravega načina, kako bi se dalo slednjič priti do zboljšanja položaja. Vsi so brezpogojno obsojali socializem in revolucijo, kot veliko zlo in pogubo naroda, vsi so istotako obsojali vladajoči sistem in bili edini v tem da ni mogoče ž njim nobene sloge in sprave in da bo pričel čas, ko bo moral pasti. Toda po kakšnem načinu in po kateri poti bi se dal odpraviti sedanji sistem, na to ni mogel dati nikdo jasnega odgovora."

Grofica Antonija se ni spustila v te pogovore. To ji je bilo tudi lahko oprostiti, saj je imela kot gopodinja doma drugih misli in skrbi dovolj, tako da se ni mogla spuščati v večje in daljše pogovore.

Usedel sem se k mizici, ker sem bil že izmučen od sprejemanja gostov in so sedaj bili že vsi zbrani in oživljeni s pogovori. Torej sem svojo nalogo že dovršil. V moji bližini se je nahajalo nekaj oseb.

„Kako gre pa letos z rokodelčiči?" vpraša me nenadoma neka mlada dama sklonivša se proti meni čez mizico.

„Kako pa vi veste o tem?" vprašam jo začudeno.

„Saj sem lansko leto, ko vas ni bilo, pomagala pri organizaciji. Letos pa nimam časa, ker sem se omožila."

„Ne morem veliko povedati, ker sem prišel še le nedavno in sedaj, ko se bliža poletje, ne gre več tako dobro s sestanki."

„Toda Antonija se bo uničila s svojim delom. Morala bi se nekoliko bolj varovati."

„To ji tudi jaz pravim, toda si ne privošči počitka."

Med tem je vstopil lakaj in naznanil s slovesnim glasom, da je obed že pripravljen.

Šli smo v dolgi vrsti v obednico, ter zasedli pripravljene sedeže vsak po svojem stanu in dostojanstvu.

Med obedom so se vršili dolgi nagovori in navdušene napitnice. Govorilo se je v vznešenih besedah o domovini in narodu, ter so gostje slavili gospodinjo hiše, blago grofico Antonijo, ki tako požrtvovalno deluje za svoje rojake. In vendar je v celi tej družbi ni nobeden razumel in nikdo ni pravzaprav vedel za kakšne ideje živi in se žrtvuje. Obed je bil velik in dolgotrajen in nastroj gostov je postajal vedno bolj navdušen in slovesen. Naenkrat so mi misli nehote zletele proč k drugim znancem. tja h gospodični Eleonori in mlademu Vitoldu in k revni Stefči. Kaka razlika med enimi in med drugimi!

Pri tem omizju umirjenost in solidnost, trezen razum in preračunljivost, toda malo srca in malo idej. Tam burja in vihar, toda srce kipi in polje.

Katera struja bo zmagala? Morda nobena!

Odvisno je od tega, kaj bo spregovorila ona zdelana in zmučena množica, ki doslej še ni prišla do besede in na katero doslej še nihče ni mislil. Dasiravno dela vlada vse, kar je v njeni moči, da bi obdala ljudstvo s kitajskim zidom, vendar ne bo mogla za vedno novim idejam preprečiti pot med ljudstvo. Zadnje besede ne bodo imeli niti vladni organi, niti navdušeni fanatiki revolucije, ampak zadnjo besedo bo spregovorili ljudstvo. Samo kedaj bo še to!

* * *

Časi so postajali vedno nemirnejši in vedno češče se je prigodil kak slučaj, ki je glasno pričal, da se podzemeljsko delo revolucije pričenja zopet organizirati.

Nekega dne gre proti večeru še pred solnčnim zahodom prileten in eleganten gospod po Novem svetu, ki je ena najelegantnejših varšavskih ulic. Nasproti mu pride mlad, dostojno oblečen človek. Ko se srečata, potegne mladenič iz žepa brovning in ustreli parkrat v starejšega gospoda, da je padel takoj mrtev na cestni tlak, morilec se je pa izgubil med množico in policija ga ni mogla izslediti.

Podobni slučaji javnega uboja pri belem dnevu so se vršili večkrat in morilec je vedno ostal neodkrit. Večkrat so to bili obračuni raznih revolucijnih strank med seboj, še češče so pa stranke na ta način spravljale iz sveta svoje pristaše, ki so postali nezvesti, ali pa so trebili vladne agente. S kratka, ta uboj je kakor toliko drugih, ostal nepojasnjen. Morda ni bil v zvezi z revolucijo, toda slučaji so se tako množili, da jih je bilo treba spravljati v zvezo s tajnim gibanjem.

Dogajali so se še hujši slučaji. Neko nedeljo popoldne zapre vojaštvo dolgo in ozko ulico Krohmalno.

Kranjski romarji v Sveti deželi.

Vsi ljudje, ki so se nahajali na ulici, se morajo ustaviti na povelje in nepremično držati roke kvišku. Potem so pa šli vojaki od človeka do človeka in preiskavali, če nima kdo s seboj orožja ali kakih drugih prepovedanih reči. Po poti pride nekaj mladih mož. Vojaki stopijo k njim, ter jih hočejo preiskati. V tem trenotku pa potegne prvi iz žepa brovning in ustreli komisarja, z drugim strelom je podrl poleg njega stoječega vojaka. Obenem potegnejo vsi njegovi tovariši brovninge iz žepov in prične se vojska med njimi in med vojaki. Kmalu je ležalo nekaj mrličev v krvi na cestnem tlaku. Neznanci so zmagali, potem se pa urno umaknili v neko hišo pri ulici. Pride oddelek vojakov in hoče udreti v hišo, toda bili so sprejeti od takega ognja da so se morali umakniti. Prišel je večji oddelek in pričel obstreljavati hišo od vseh strani kakor kakšno trdnjavo. Slednjič je razpadla hiša v razvaline in vojaki so vdrli skozi razbita vrata. Našli pa niso ničesar, kakor trupla nekaterih prebivalcev hiše, ki so bili slučajno od krogel zadeti in nekaj preplašenih prebivalcev pri življenju, ki pa niso vedeli ali niso hoteli povedati ničesar. Lastniku hiše je vlada naložila veliko denarno kazen zato, ker je bila v njegovi hiši revolucija, dasiravno je dokazeval, da ni ničesar kriv, da ne oskrbuje sam hiše, da ne stanuje v nji in ne ve, kdo je v nji stanoval. Imel je torej dvojno škodo, podrto hišo in denarno kazen.

Tako so razna znamenja kazala, da revolucija še ni potihnila, oziroma da se pričenja zbirati na novo.

Rusko-japonska vojna je vzbudila po celi državi neizmerno veliko ogorčenja in povzročila je, da je izbruhnila revolucija hitreje kot je bilo nameravano in še predno je bilo dovolj pripravljena. Množice še niso bile dovolj organizirane in vodstvo še ni imelo dovolj krepke vlade. Tako je bilo revolucijo lahko potlačiti.

Kmalu so se pa začeli zopet zbirati stari tovariši in prihajati novi sobojevniki. Nesrečna skušnja je marsikaj naučila in delo se je pričelo iznova.

Tak je bil položaj, ko sem nekega dne po odhodu naših romarjev sedel sam v svoji sobi in gledal v knjigo.

Telefon se zglasi in jaz vprašam kdo je?

Telefonirali so mi od Siedleckih in me prosili naj pridem takoj k njim.

Urno vzamem klobuk in se odpravim.

Prigodilo se jim je očividno nekaj neprijetnega, kajti gospod je bil skrajno malobeseden, gospa je bila videti močno potrta in Jadviga ni imela nič one dekliške živahnosti in bujne energije, ki je včasih kar prikipevala iz nje. Opazil sem takoj, da bi mi radi nekaj povedali, a kar niso mogli z besede na dan. Gospa je nekaj drezala gospoda, gospod se je pa obregnil hladno:

„Pa ti povej!“

Slednjič je pričela Jadviga in butnila takoj z vsem na dan.

„Pri nas je bila preiskava in Vitolda so vzeli na Pavijak.“

Jaz sem se ustrašil, kot bi me zadela strela.

„Ali so kaj našli?“ vprašam.

„Nič!“ odgovori Jadviga.

Pri teh besedah mi je že močno odleglo.

„Kaj so pa preiskavali?“ vprašam dalje.

„Vse razven očetovega pisalnika.“

„To je imel srečo,“ si mislim in vprašam dalje.

„Kaj pa z Vitoldom? Povejte kako so ga vzeli in zakaj?“

„Nekje v mestu se je zbralo nekaj dijakov skupaj. Naenkrat gre slučajno eden izmed njih iz sobe in trešči takoj ves prestrašen nazaj s krikom: „Revizija! Ohrana gre!“ Eden izmed dijakov je imel toliko samozavesti, da je urno pograbil za neke papirje, ki so bili na mizi in tekel ž njimi v stranišče. Komaj je imel časa potegniti vodo, že ga je Ohrana dobila. Potem so preiskali vse dijake in celo stanovanje, toda niso našli ničesar hudega. Dijake so pa takoj odpeljali na Pavijak. K nam je priletel neki fant, kateremu se je posrečilo, da se je rešil, ter nam sporočil, naj se pripravimo za revizijo. Oče se je strašno razburil radi te predrznosti, pa ni nič pomagalo. Prišli so takoj in prebrskali vse, celo mojo garderobo. Potem so pa zopet odšli, ne da bi kaj našli ali vzeli kaj s seboj. Na vsak način je stvar silno neprijetna.“

„Jaz sem se vedno bala za tega otroka,“ prične tarnati mati. „Dober deček je bil in jako nadarjen in tudi ubogal je rad. Samo tako silno je bil vročekrven. Vedno sem se bala, da se mu bo kaj pripetilo.“

Pri teh besedah so jo posilile solze, kakor da bi bil mladenič že v smrtni nevarnosti.

Jaz sem izrekel starišem nekaj navadnih fraz sočutja in obžalovanja, potem se pa približal gospodični in začel ž njo pogovor o nekih navadnih rečeh. Ko sem zapazil, da stariša več ne pazita na naju, sem ji šepetnil:

„V očetovem pisalniku in še nekje drugje ima Vitold shranjene neke tajne reči. Treba spraviti s pota za vsak slučaj.“

Jadviga me je takoj razumela in s kratko besedo namignila naj zadržujem stariša v salonu. Jaz zberem nekoliko svoje misli in pričnem pripovedovati nekaj, kar sem menil da bi ju posebno zanimalo, medtem se je pa odstranila Jadviga in je ni bilo nekaj časa več nazaj. Mati je postajala že nepotrpežljiva in jo je hotela iti iskat. Jaz sem imel veliko dela, da sem jo zadrževal v salonu. Kadar je postala nepotrpežljiva in je hotela vstati, sem si moral izmisliti kaj novega, da bi jo zadržal. Slednjič sem postal nepotrpežljiv tudi jaz, a moral sem se na zunaj delati mirnega in dobrovoljnega.

Čez nekaj časa se je vrnila Jadviga in zasedla svoje prejšnje mesto. Obenem me je pomenljivo pogledala. Jaz sem razumel njen pogled in postalo mi je lažje. V nekem neopaženem trenotku mi je pokazala zavitek papirja in me vprašala:

„Ali to?“

Jaz sem ji pomigal z očmi.

Čez nekaj časa sem se zgubil še jaz na nek prostor in se istotako vrnil z zavitkom papirja v žepu, ter ga v neopaženem trenotku porinil Jadvigi.

Tako sva imela skupaj vse. Bili so nedolžni koščki papirja, pravzaprav samo otročja igrača, a vendar bi mlademu Vitoldu lahko veljalo življenje.

Potem sem se razgovarjal še nekaj časa s stariši in nato sem se poslovil.

Ko sem prišel v svoje stanovanje, sem bil utrujen in vznemirjem in nič se mi ni zljubilo. Misli so mi vedno letale tja k mlademu Vitoldu, ki sedi na Pavijaku in si je morda sam nesvest kakšna nevarnost mu grozi. Lahko se izteče že čez nekaj dni brez vsake nesreče, lahko mu pa tudi uniči celo življenje.

Ko sem sedel tako zamišljen v svoji sobi, je nekdo potrkal in vstopila je moja sobarica Stefča. Prišla je ne vem po kakšnem službenem opravku. Ko me je zagledala tako potrtega in zamišljenega, me je vprašala, če nisem morda bolan.

„Nič mi ni, samo neko neprijetnost sem zvedel," odgovorim ji.

Stefča se mi je že zdavno prikupila s svojo razumnostjo in zanesljivostjo. Slutil sem celo, da mora imeti zveze z bojevci. Kot odločen in načelen nasprotnik njihove taktike, se seveda ž njo nisem strinjal. Toda bila je v resnici izvanredna oseba in imela je vse dobre lastnosti služkinje. Jaz sem se večkrat čudil, kako zamore biti v bitju, ki ni imela nobene izobrazbe in se celo življenje bori z najtežavnejšimi razmerami, toliko naravne razumnosti in toliko življenske energije.

Hotel sem poskusiti, kak vtis bo nanjo naredila moja novica in povedal sem celo stvar. Zamolčal sem samo imena.

Stefča se je pa samo lahno nasmehnila:

„To ni nič!" odvrnila je z nasmehom. „Kaj takega se pri nas lahko vsakemu prigodi. Saj ga skoraj ni poštenega človeka v našem mestu, ki bi že ne sedel. Jaz sem videla že drugačne reči. Vzeli so mojega moža in ga zaprli. Njemu se je pa šlo naravnost za življenje, ker je bil v zvezi z bojevci. Nič nisem slišala o njem nekaj mesecev in nisem vedela, če je še živ, ali pa so ga že obesili. Slednjič je pa vendar prišel zopet domov. K sreči ga vladni agent pri preiskavi na sodišču ni mogel več spoznati in tako je bil oproščen. Toda vse je viselo samo na enem lasu. Seveda ga je ječa tako zdelala, da še sedaj ni za nobeno delo. Oba živiva od mojega zaslužka."

Meni se pa stvar nikakor ni zdela tako malenkostna in njene besede me niso mogle pomiriti.

Slednjič je rekla po kratkem namisleku:

„Nikar si ne delajte skrbi! Bojna organizacija ve gotovo že za ta slučaj in bo brez dvoma storila za mladino več, kot bi vi mogli s svojimi skrbmi."

Njenim besedam sicer nisem mogel oporekati, vendar sem dodal:

„Vi veste, da nisem prijatelj bojne organizacije, ker jo smatram za pogubno in njena sredstva za nenravna in nedopustljiva. Ravno tako pa seveda tudi ne morem simpatizirati z vladnim in policijskim sistemom. Toda eno je, kar mi dela vas simpatičnejše od vladnih organov. Pri vas je dobra vera, požrtvovalnost in navdušenje za svoje ideale, pri onih pa tega ni. Nisem se tudi strinjal z Vitoldom in njegovem delovanjem. Vendar bi srčno želel, da bi njegovo življenje ne bilo uničeno. Strah, katerega se je naužil, je zanj gotovo že kazni dovolj. Pa tudi vaša organizacija je pri tem kolikor toliko prizadeta in ima lahko zanjo neprijetne posledice. Saj imate že dovolj mučenikov po nizki ceni. Poleg tega vem jaz še neke podrobnosti, ki bi bile lahko važne za organizacijo in za rešitev Vitolda. Ali bi ne mogli morda vi posredovati, da bi prišel v osebno stiko s kakšnim članom vaše organizacije in se ž njim pogovoril o nekih rečeh?"

Stefča je obstala in se zamislila.

„Jaz mislim, da sva midva že toliko znana, da mi lahko zaupate," dodal sem.

„O vašem poštenju ne dvomim. Sicer je pa treba povsod nekaj riskirati, drugače bi ne prišli nikamor. Težava je v tem: jaz nimam neposrednih stikov z osebami, kakor bi si jih vi želeli. Ne vem, če mi bo mogoče postreči."

„Poskusite, ako bo mogoče. Toda ne pozabite, da je stvar nujna."

Stefča mi je obljubila, da bo poizvedela in mi sporočila, kdaj bi se bilo mogoče videti s kakšnim članom bojne organizacije. Še istega večera je prišla zopet in mi povedala, da pride danes zvečer k njenemu možu človek, s katerim bi lahko govoril o tej stvari. Vprašala me je, če bi imel voljo in pogum, iti zvečer k njemu.

„Zakaj ne?"

„Jaz imam službo do enajstih zvečer," rekla je. „Potem bi šli lahko z mano. Toda jaz stanujem daleč tam za železnimi vratmi."

Meni se je zdela stvar nekoliko romantična in me je začela mikati tudi iz tega stališča. Točno ob enajstih zvečer sem bil napravljen na pot in sem čakal v sobi. Točno ob enajstih je tudi potrkala Stefča. Oblečena je bila revno in na glavi ni imela ničesar. Jaz si stisnem klobuk na čelo in se zavijem v površnik.

„Pojdiva," reče Stefča.

Greva po Varšalkovski ulici proti Jeruzalemskemu sprehajališču. Ulice so bile še živahne in morala sva se neprestano ugibati ljudem. Govorila sva glasno o raznih rečeh in jaz sem popolnoma pozabil, da sem se podal na neko nevarno pot. Stefča je bila pa tudi brez skrbi, ker je bila na razmere že navajena.

Ko se približava Jeruzalemskemu sprehajališču, mi zašepeče Stefča naenkrat:

„Tiho!"

Jaz utihnem in poslušam, toda ne opazim nič nenavadnega. Okrog naju je odmevalo mnogo korakov ljudi, ki so hodili za nama in pred nama.

Pričnem zopet govoriti, toda Stefča me zopet prekine:

„Tiho!"

Med tem sva prišla do Jeruzalemskega sprehajališča in namesto da bi šla po drevoredu dalje, me potegne Stefča na stran po drevoredu in zašepeče:

„Za nama gredo neki koraki!"

„Za nama jih gre še več," odvrnem jaz šaljivo.

„Ne šalite se!"

Greva po drevoredu naprej in se pričneva zopet pogovarjati. Naenkrat me pretrga zopet Stefča:

„Tiho!"

Potem posluša nekaj sekund in reče:

„Tisti koraki so zopet za nama."

Nato me potegne čez cesto na drugo stran drevoreda in greva tam dalje v smeri od Dunajskega kolodvora iz mesta. Pot je bila vedno temnejša in ljudi vedno manj. Naenkrat spregovori zopet Stefča:

„Koraki so zopet za nama, ni nobenega dvoma več."

Jaz se obrnem previdno nekoliko nazaj in zdelo se mi je, da sem opazil kakih deset korakov za nama senco neke visoke moške postave, čedno oblečene, s paličico v roki. Ob tem času hodijo tukaj samo železniški delavci. Na vsak način je čudno, da naju ta postava toliko časa zasleduje.

Stefča je med tem menda že naredila svoj načrt. Postala je zopet zgovorna in se pričela celo glasno smejati in pripovedovati nekaj šaljivega. Prideva do kraja, kjer se odcepi od Jeruzalemskega drevoreda neka majhna in ozka pot ter pelje čez dolg in tesen predor pod železnico in potem dalje med skladišči in delavskimi hišicami naprej do Zlate ulice zopet v obljudeno mesto. Stefča me potegne na to pot in potem v predor, ki je bil popolnoma temen. Toda koraki neznane osebe so naju spremljali previdno in stalno. Na drugi strani predora gre neka druga pot ob železnici. Ravno v tem trenotku naju sreča velika gruča ljudi, večinoma moških, pa tudi nekaj žensk. Menda so bili kakšni železničarji, ki so se vračali domov.

„Pomešajva se med nje!" zašepeče Stefča.

Jaz se pustim slepo voditi od nje in res se takoj razideva in pomešava tesno v gruče neznanih oseb, toda tako, da se nisva izgubila iz pogleda.

V tem trenotku opazim, da je tudi neznanec pospešil svoje korake in stal tesno za menoj v gruči ljudi. Vsak trenotek lahko pristopi in me prime za roko. Sedaj ni dvoma več, da ima mene na piki. Res, da sem pošten in soliden človek in si nisem bil svest nobenega, niti političnega, niti sodnijskega pregreška. Vendar me je v tem trenotku nekaj pogrelo. Vedel sem, da dokler se nahajam tesno v gruči teh ljudi, se mi ne more zgoditi ničesar. Toda kaj, ako se ljudje razidejo, kar se mora zgoditi najkasneje ko pridemo v Zlato ulico?

Stefča je šla mirno svojo pot dalje in me ni niti za trenotek izpustila iz pogleda. Pristopila je še celo nekoliko bližje k meni, kakor da bi me hotela braniti. Pred nami se že bliščе luči in sliši ropot, znamenje, da se bližamo Zlati ulici. Naenkrat leži pred nami široka ulica, mnogo ljudi hodi ob obeh straneh gori in doli in po središču ropotajo vozovi, ravno proti nam pa pridrvi tramvaj.

V tem trenotku stopi Stefča urno k meni in mi zašepeče kakor mimogrede:

„V tramvaj!“

Jaz skočim proti tramvaju in vlovim v teku zadnji voz. Ko sem se peljal dalje, sem se ozrl nazaj. Izvoščeka ni nobenega na mestu in druzega tramvaja takoj za nami tudi ne. Torej me neznani gost ne more več dohiteti. Vse to se je zgodilo naglo kot blisk. Samo nekaj sekund časa več ali manj in potem bi ali oba prihitela v tramvaj, ali pa oba ostala zunaj.

Sprevodnik me vpraša kam, in odgovorim mu:

„Maršalkovska ulica.“

Pred svojim hotelom sem izstopil in šel spat s skrbjo v srcu. Bog si vedi, kako jo je izpeljala Stefča? Ali je šel neznanec dalje za njo, ali pa jo je zapustil?

Ko sem se zbudil, je bila Stefča že zopet pri nas, in vprašal sem jo, kaj je bilo potem.

„Nič!“ odgovorila mi je. „Tujec se je potem takoj zgubil. Brez dvoma je šel samo za vami.“

„Kaj pa mislite, kakšen namen da je imel?“

„Brez dvoma je agent „Obrane“. Toda gotovo on ni vaš navadni angel varih, ako ga imate, ampak je moral biti kak agent, ki vas je slučajno opazil na ulici in ste zbudili njegovo pozornost. Ako bi čakal že od začetka samo nalašč na vas, bi imel za pomoč nekaj tovarišev, ki bi se zamenjavali in bi ne ravnal tako nerodno. Kaj tacega, kot sedaj vam, se lahko pripeti vsakemu in to nima še nobenih posledic.“

„Vesela bodiva, da se je tako izteklo. Jaz sem se bal pa za vas.“

„Na vsak način bi bilo dobro zvedeti, če „Ohrana“ kaj pazi na vas ali ne.“

„To je meni težko zvedeti. Sicer mi je pa na tem tudi malo ležeče, ako si nisem svest nobenega pregreška.“

„Toda pri nas so drugačne razmere.“

„Naj bodo.“

„K nam seveda sedaj ne morete hoditi. Lahko bi se vam kaj pripetilo, sicer pa tudi ni več potrebno. Pridite popoldne v kavarno „Louvre“ okrog pete ure in vsedite se k oni mizi čisto v ozadju. Prišel bo nek gospod, ki bo povedal moje ime, in ž njim se pogovorite o tej stvari.“

Popoldne sem šel res v kavarno „Louvre“ in zgodilo se je, kakor je naročila Stefča. Prišel je nek ne več mlad, elegantno oblečen gospod, pogledal po ozadju kavarne, pristopil k meni ter me vprašal, ako ne čakam morda na Stefčo.

Ko sem mu to pritrdil, se mi je predstavil, prisedel k meni in začela sva se pogovarjati. Povedal sem mu svoje znanje z rodbino Siedleckih in vse podrobnosti aretacije Vitolda. Poslušal me je pazljivo, toda poznalo se mu je, da mu ne pripovedujem popolnoma neznanih stvari. Govoril je jako mirno in hladno. Rekel mi je, naj bom popolnoma miren. Za sedaj ne grozi Vitoldu nobena nevarnost, seveda se ne ve, kako se bo stvar razvila. Toda za sedaj še nimajo niti najmanjših dokazov. „Ako bo potreba,“ dodal je, „bo stranka po mojem mnenju gotovo storila za mlade ljudi vse mogoče. Moje mnenje pa seveda ni merodajno, ker jaz nimam s stranko neposrednih stikov.“

V nadaljnem pogovoru sem mu pripovedoval o svojem znanju z grofico Radziejevsko in povest o Poluši. Ta povest je gospoda očividno zelo zanimala. Vprašal me je, če ne občujemo nadalje s Polušo in mi naročil, naj ne pretrgamo stikov z njo.

Potem me je še vprašal, ako ne zahajam morebiti večkrat v to kavarno in mi rekel, naj prihajam vedno ob tej uri. Veselilo ga bo, ako bo mogel še kdaj z menoj govoriti.

Drugi dan sem prišel ob petih popoludne zopet v kavarno „Louvre“ in gospod je že sedel pri mizici v ozadju in čital „Varšavski dnevnik“. Vsedel sem se k njemu in začela sva se pogovarjati. Med pogovorom sem omenil, da poznam gospodični Klenievski in gospodično Rakoczy. Tu me je prekinil in rekel:

„Dobro, da ste me spomnili. Ravnokar sem govoril z gospodično Rakoczy. Naročila je, naj vam povem, da bi nikjer ne nagovarjali niti nje, niti gospodični Klenievski, niti jih pozdravljali, ako jih kje srečate. Sploh naredite, kakor da bi jih nikdar ne poznali in ne imenujte tudi v nobeni družbi njihovih imen.“

To sem mu tudi lahko in rad obljubil, prvič, ker mi samo na sebi ni bilo mnogo ležeče na njih, dalje pa tudi, ker sem takoj razumel, da morajo biti zato posebni razlogi, za katere nisem maral povpraševati.

Še istega večera sem šel zopet k Siedlickim, da bi kaj zvedel, kako je s sinom.

Novice niso bile neugodne. Ker je stari Siedlicki bil ugleden človek in je imel zveze in denar, mu ni bilo preveč težko, o njem kaj poizvedeti in olajšati njegovo usodo. Zvedel je, da je „Ohrana“ prišla na to, da imajo dijaki svoje sestanke. Bližnjih podatkov in dejstev pa ni imela nobenih. Tudi revizija v stanovanju, kjer so se vršili sestanki, in v stanovanjih dijakov ni dala nobenih podatkov proti njim. Istotako iz njih samih doslej ni bilo mogoče spraviti ničesar. Stvar torej nikakor ni bila posebno nevarna. Dovolilo se je tudi, da sme Vitold od doma dobivati hrano in perilo, in tudi domači ga bodo smeli obiskovati.

Seveda so vse te informacije in te udobnosti precej veliko veljale, toda gospod Siedlecki je plačeval z veseljem.

Ta novica me je jako potolažila in bil sem že skoraj prepričan, da je Vitold izven nevarnosti.

„Morda je celo dobro, da je na to naletel,“ mislil sem si, „bo vsaj ozdravljen za prihodnjost.“

Žalibog se stvar ni tako hitro končala, kakor sem pričakoval. Pretekel je teden za tednom in šlo je že na mesece, a Vitolda še vedno ni bilo iz ječe. In kolikor dalje se je vleklo, toliko večji je bil nemir moj in starišev.

Gospodični Klenievski in gospodično Rakoczy sem še večkrat srečal kje na ulici, toda zvest svoji obljubi jih nisem nikdar več pozdravil in še manj nagovoril. Bile so vedno elegantno napravljene in videl sem, da žive na jako visoki stopnji. Večkrat sem jih videl tudi v družbi mladih gospodov, kar se mi pa tudi ni nič čudno zdelo.

Stvar z mladim Vitoldom Siedleckim je šla med tem počasi naprej ali prav za prav se ni ganila s točke. Njemu samemu je bilo življenje kolikor toliko znosno, ker je dobival od doma priboljške in tudi obiske, in je bila jetniška uprava ž njim še precej obzirna, ker je vedela, da je od starišev kaj dobiti. Veliko huje in skoraj neznosno je bilo pa za njegove tovariše in tovarišice, ki so imeli od doma malo ali nič opore.

Najbolj mučna je bila negotovost izida in pa vedna zaslišavanja. Toda splošno so se držali dobro in nihče ni izdal ničesar. Vendar se je stvar vlekla strašno dolgo. Deloma je temu kriva gotovo splošna počasnost ruske uprave. Saj tukaj ni uradnik za ljudi, ampak ljudje so za uradnika. Jetnik naj čaka, dokler ne bodo gospodje dobili časa in volje, da se ž njim pečajo, pa naj čaka v preiskovalnem zaporu tudi celo leto!

Biti je moral najbrž še drug vzrok te počasnosti. Po vsi verjetnosti je moralo nastati kakšno nesporazumljenje med merodajnimi krogi. Na Ruskem si namreč štiri oblasti dele usodo političnega jetnika. Tu je „Ohrana“ ali tajna policija, dalje „Žandarmerijskoje oddeljenje“, potem „Sisknij stol“ in politična, oziroma vojaška oblast. Delokrog teh oblasti pa ni strogo določen in so velikokrat v prepiru med sabo, ker predstavitelji ene oblasti tekmujejo z drugo, ali pa jim mečejo polena pod noge. Ako ena oblast reče, da nima proti jetniku ničesar, vstane predstavitelj druge in izjavi, da od njegove strani stvar še ni tako čista. In potem se začne od kraja.

Sploh so pota ruskih oblasti jako skrivnostna in nerazumljiva za navadnega človeka. Pri človeku, ki jim je prišel v roke, je vse negotovo. Lahko se izteče vse hitro in srečno, da se mu zdi pozneje vse kot neumen dovtip. Lahko je pa tudi uničeno celo njegovo življenje.

Pri Siedleckih sem bival potem večkrat in naravno je, da smo se razgovarjali veliko o usodi mladega Vitolda. Enkrat je prišel pogovor tudi na dekleti, katerih usoda je bila popolnoma neznana, in jaz sem sprožil vprašanje, če bi morda ne bilo mogoče zvedeti kaj o njih, ali morda celo do njih prodreti.

„Težko,“ menil je gospod Siedlecki. „Ako bi imeli v Varšavi bližnjega sorodnika, ki bi razpolagal s sredstvi in zvezami, potem bi morda šlo. Še do Vitolda je tako težko. Ako bi povprašali po dekletih, bi samo obrnili na nji pozornost ruske vlade.“

„Kaj pa, ako bi vi poskusili s pomočjo Poluše?“ rekla mi je Jadviga.

„Stvar bi ne bila neumna,“ odvrnil sem ji, „samo ako bi vedel, kako se lotiti?“

„Govorite o tem z grofico Radziejevsko,“ menil je gospod Siedlecki.

Pri prvi priliki, ko sem bil zopet pri grofici Radziejevski, sem res omenil to stvar.

„S Polušo vas lahko spravim v zvezo,“ odvrnila mi je, „toda bodite previdni, da stvari še bolj ne pokvarite. S kako neprevidno besedo lahko še bolj škodujete dekletoma. Pa tudi na sebe morate paziti. Lahko se vam kaj prigodi. Pomniti morate, da tukaj niste v Evropi.“

„Ako pridem skupaj s Polušo, bom skušal napeljati na to pogovor. Bom že gledal, da se ne spustim tako daleč, da bi ne mogel nazaj, ako bi ne kazalo.“

Kmalu potem mi je res povedala Radziejevska, da pričakujejo danes po zajtrku obiska gospe Poluše. Besedo „gospa“ je izgovorila z nekim posebnim naglasom, ki je zvenel deloma šaljivo, deloma ironično. Ako hočem torej ž njo priti v dotiko, naj nekoliko počakam.

Po zajtrku grem torej v salon in ogledujem stare slike, portrete davnih prednikov rodbine in razne umetniške drobnarije, katere je pri raznih prilikah grofica ali kdo njenih znancev prinesel s svojega potovanja po inozemstvu. Bil je jako lep dan in solnce je sijalo skozi velika okna. To je izvabilo staro gospo, mater grofice, iz njene sobe in prišla je na sprehod v salon. Opirala se je ob palico in lezla je počasi. Ko me je zagledala, se je razveselila in se nasmehnila ter me pozdravila. Jaz ji grem nasproti do vrat in jo peljem počasi k velikemu fotelju, na katerem je navadno sedela, potem se pa vsedem sam poleg nje in pričneva se pogovarjati. Lep dan ji je storil dobro in bila je izvanredno dobre volje.

Med pogovorom ji omenim, da ima danes priti k nam prejšnja služkinja Poluša. Tu se je pa stara gospa vsa pomračila in izgubila naenkrat vso poprejšnjo dobro voljo.

„Saj vedno pravim hčeri,“ pričela je tarnati, „naj ne občuje z Moskali, pa me nič ne posluša. Sicer nimam nič proti Poluši, bila je dobra služkinja in z menoj jako ljubezniva. Samo, ako bi ne bila vzela tega človeka! Toda Moskala vleče vedno k Moskalu, kakor volka v gozd. Res, da se dobe tudi pošteni Moskali, in nazadnje ni še noben greh, če se je kdo narodil kot Moskal. Vendar je pa najboljše, da se s takimi ljudmi nič ne občuje. Za moje dni bi se noben Moskal ne bil predrznil prestopiti našega praga, sedaj postaja pa to vse drugače. Niti v službi bi jaz ne marala imeti za ves denar pravoslavnega človeka.“

Jaz sem jo tolažil, da gospodična pač ne more biti tako neuljudna, da bi svoji stari in zvesti služkinji ne dovolila nikdar več prestopiti praga svoje hiše zato, ker je vzela ničvrednega človeka. Toda stara gospa tega ni mogla razumeti. „Boj se Moskala in drži se daleč od njega“, to je bila njena enajsta božja zapoved. Meni je pa postalo žal, da sem ji omenil Polušo.

Kmalu potem je stopila v salon mlada grofica in se usedla na drugo stran k materi ter se ji začela dobrikati, meni je pa vrgla porogljiv pogled. Jaz sem ga razumel in se tiho izmuznil iz salona.

Grem po dolgem hodniku proti oddelku, kjer se je nahajala kuhinja in shramba. V majhni sobici poleg kuhinje, kjer so služkinje imele spravljene svoje reči, je sedela gospa Poluša pri majhni priprosti mizici iz smrekovega lesa, in pila čaj. Ker sva se poznala, je bilo lahko pričeti pogovor. Opravičil sem grofico, da ima ne vem kakšno važno opravilo ter se ji ponudil, da ji bom med tem jaz delal družbo. Ko je izpila čaj, sem velel ji prinesti še drugo čašico, zame pa tudi eno. Poluši se je zdelo to neizmerno dobro in je postajala vedno bolj zgovorna. Jaz sem napeljal pogovor na njene domače zadeve, na njene otroke in moža. Poluša je postajala vedno bolj domača in mi pripovedovala o svojih razmerah, o cenah mesa in jajc, o dohodkih in stroških in sploh reči iz domačega gospodarstva, o katerih nisem razumel ničesar in mi je bilo jako težko držati pogovor. Vendar se mi je posrečilo

in polagoma sem pridobil Polušo popolnoma. Slednjič je postala celo tako pogumna, da me je povabila, naj jih pridem enkrat obiskat na čaj. Pozabila je menda popolnoma, da je prišla prav za prav obiskat grofico, in slednjič sem jo odpravil brez posebne težave, ne da bi grofici bilo potreba priti k nji. Potem sem povedal grofici, kako je bilo z obiskom.

„Ali jih mislite res kedaj obiskati?“ vprašala me je grofica.

„Si bom še premislil,“ sem odgovoril. „Samo na sebi ni nemogoče, da bi ne šel.“

„Samo, da tega nihče ne zve! Ljudje vas ne bodo razumeli in vas bodo sodili čisto drugače.“

Par dni pozneje sem se nekega večera res odpravil na obisk k Poluši. Njen mož, visok in čeden človek, me je sprejel z vso uljudnostjo in celo z neko toplo srčnostjo. Nekaj časa smo se razgovarjali v salonu, potem so me pa peljali na čaj. Stanovanje je bilo obširno in krasno in vse urejeno z največjo udobnostjo. Občevanje je bilo jako živahno in veselo. Vendar se nisem čutil popolnoma svobodnega. Prevelika je bila med nami razlika v naziranju in mišljenju, da bi jo bilo mogoče premostiti z zunanjo uljudnostjo. Vprašanj, ki bi nas mogla ločiti, sva se izogibala oba kar najskrbneje, s tem je bil pa jako omejen okvir, v katerem so se sukali pogovori. Vkljub temu se je oživela govorica in postala sčasoma jako živahna. Deloma mi je pomagal moj temperament, potem pa tudi živahnost gospe Poluše.

Bilo je že pozno, ko sem se poslovil. Gospod me je spremil prav do vrat in voščil prisrčno „Lahko noč“. Gospa me je pa ponovno vabila, naj jih še obiščem.

Drugega dne me je vprašala pri zajtrku grofica, kako je bilo na obisku in jaz sem ji pripovedoval vse podrobnosti.

„Samo pazite na besede,“ rekla mi je.

Nekaj dni pozneje sem bil telefonično zopet povabljen na čaj. Pri njih je bilo nekaj gostov in hotel me je ž njimi seznaniti. Uljudnost in neprisiljena prisrčnost gospodova je bila v resnici izvanredna. Name je naredilo takoj utis, da ima z mano gotove namene in da me hoče za kaj porabiti. Najbližje je bila misel, da me hoče porabiti kot za neko reklamo za svojo osebo. Slovanski tujec je tukaj redka prikazen in on smatra gotovo kot za neko reklamo svoje hiše, ako ga jaz obisknjem.

Name je torej naredilo utis, da so Poluši prijetni moji obiski, ker ji služijo za neko reklamo. Morda je imel gospod še kakšne druge, bolj politične namene. Morda je hotel izrabiti znanje z menoj, zahodnim Slovanom, kje v svoji karijeri. Morda se bo skliceval kje na to in zraven od svojega še nekaj dodal, da si pridobi več ugleda? Ako me hoče porabiti samo za rodbinsko reklamo in za pridobitev nekoliko več družabnega ugleda, mu privoščim to od srca.

Med pogovorom pri čaju je prišla beseda na koncert, ki bo jutri zvečer v veliki dvorani „Ruskega kluba“. Moj hišni gospodar me je vprašal, ako bi ne hotel morda obiskati koncerta. Vprašal sem, kakšne vrste koncert ima to biti, in pojasnjeval mi je, da je prišla iz Petersburga neka sloveča pevka ciganskih pesmi, da bo to eden najimenitnejših koncertov, kar jih je v zadnjem času imela Varšava, in vse imenitnejše rusko občinstvo bo na njem zbrano. Po nekolikem obotavljanju sem se dal pregovoriti, sprejel sem od njega vstopnico in obljubil, da pridem jutri zvečer k njemu, da greva skupaj.

„Ruski klub“ se nahaja na „Novem svetu“, eni največjih in najbolj oživljenih varšavskih ulic. Ogromna rjava palača je bila lastnina grofov Zamojskih; iz nje je padel leta 1863. prvi strel, s katerim se je pričela poljska vstaja, in nato so Rusi konfiscirali grofu to palačo. Sedaj imajo v prvem nadstropju ruski častniki svoje društvo, dalje se nahaja čitalnica „Ruskega kluba“, v pritličju je pa velika krasna dvorana za koncerte in družabne prireditve. Tu je zbirališče ruskih visokih uradniških krogov in sploh ognjišče ruskega življenja v Varšavi. Ruski element v Varšavi se rekrutira skoraj izključno iz uradništva in vojaštva, pravega naroda ni. Noga Poljaka ne prestopi nikdar praga palače, v kateri se nahaja „Ruski klub“. Smatrajo jo takorekoč za zunanje znamenje gospodstva tujih zatiralcev.

Notranjost cele palače in vseh prostorov je urejena skrajno razkošno in z nepopisnim sijajem. V veliko, krasno dvorano, ki se vsa blišči zrcal in dragih slik, so pričeli prihajati obiskovalci, in dvorana se je polagoma napolnila. Bili so visoki častniki v svojih pisanih uniformah in uradniki v elegantnih oblekah, ter njihove žene in hčere v najkrasnejših in najbogatejših toaletah. Take krasote in takega sijaja še nisem videl. Toda pri srcu nisem čutil radosti, ampak veliko bolj tesnobo in grenkobo.

Koncert je bil dobro obiskan in gostje so sprejemali vse točke s hrupnim navdušenjem. Glavna točka so bile ciganske pesmi, katere je pela neka slavna specijalistka v tem žanru. Vsaka pesem je bila sprejeta s hrupnim ploskanjem. Gostje so zapustili svoje prostore in obdali estrado v polkrogu. Ko je nehala peti, so toliko časa kričali in razbijali, da me je postalo skoraj strah. Bil je vihar v pravem pomenu besede. Najbolj se je odlikoval pri tem razbijanju nek general donskih kozakov. Stal je tik pred estrado in kričal in razbijal kakor razposajen otrok. Slednjič se je prikazala pevka četrtič in zapela še nekaj kupletov, potem pa je zopet izginila.

Gostom so bile menda tudi že izčrpane telesne moči in zmožnosti njihovih grl in nog, in niso čutili več v sebi sil, da bi priklicali pevko še petič. Pričeli so se torej razhajati. Tudi jaz sem se najuljudneje zahvalil za vabilo, potem se pa poslovil in odpravil peš po najkrajši poti proti svojemu stanovanju.

Bilo je pozno v noči in ulice so bile že prazne. Noč je bila vlažna in hladna.

Ko sem zavil v prvo ulico, sem zagledal na pragu visoke hiše spati na kupu troje brezdomnih otrok. Bili so oblečeni komaj toliko, da so zakrivali goloto, o kaki brambi pred mrazom seveda ni moglo biti govora. Tiščali so se tesno skupaj, da so se videle samo glave, telesa pa so bila tesno skupaj zvita in skrčena. Tako so ležali na hladnem kamenenem pragu pod podboji visokih vrat.

Dasiravno ni bil to nikak nenavaden prizor, mi je vendar segel v srce. Saj ima Varšava nad deset tisoč takih otrok brez doma in brez varihov, ki se potikajo po dnevi okrog kakor sestradani psički, nekoliko beračijo, ako morejo kaj ukradejo, letajo za potniki in jim na ulici prodajajo žveplenke in druge podobne drobnarije in zraven beračijo; kadar je lakota huda, iščejo po smeteh in gnojiščih kakšnih jedilnih odpadkov, zvečer pa spe pod kakšnim mostom ali na kamenenem pragu kakšne hiše.

To je velika armada bodočih zločincev, roparjev in tatov, vlačug in njihovih tovarišev.

Kmalu potem sem zopet obiskal moža gospe Poluše. Postala sva še bolj domača in razgovarjala sva se vedno bolj neprisiljeno. Slednjič sem našel priliko, da sem v pogovor upletel aretiranje dijakov, med katerimi se je nahajal mladi Vitold Siedlecki. Gospod je bil dobre volje in posrečilo se mi je o tem predmetu peljati pogovor dalje. Predstavljal sem mu, da me stvar zanima samo z literarnega stališča in bi rad kedaj govoril s katerim takih mladih ljudi, ki sedijo v ječi radi političnih stvari. Seveda se nisem pri tem izdal, da poznam Vitolda osebno. Sploh sem se delal, kakor da bi prišel v Varšavo le bolj slučajno in samo z namenom, ogledati si nekoliko novega sveta in zbirati predmetov za svoje literarno delovanje. Gospod je vedel, da sem v najboljših zvezah z Radziejevsko in menda se je tudi njemu dobro zdelo, da zamore iti nekoliko na roko prijatelju svoje nekdanje gospode.

Rad mi je torej obljubil, da mi preskrbi priliko, da bom zamogel govoriti s katerim izmed mladih dijakov. Jaz sem mu pa namignil, da bi raje govoril s katero izmed aretiranih deklet, ker je zame mlado dekle, ki se spusti v dir revolucije, bolj zanimiva. Gospod mi je obljubil tudi to in je res držal besedo. Nekega dne mi je sporočil, naj pridem k njemu in se bo lahko izpolnila moja želja.

Kmalu potem sem šel na Pavijak obiskat Vitolda in njegove tovariše in tovarišice. Vitold me je bil jako vesel, ko me je zagledal, in govorila sva nekaj besed, toda ni se izdal, da me že pozna in tudi jaz sem to zamolčal. Pri meni je bil namreč mož gospe Poluše in jetniški čuvaj. Videl sem tesne, vlažne prostore, v katerih so bili natlačeni jetniki. Žal se mi je storilo v srce, ko sem videl te mladeniče, ki so bili poprej tako kipeči in polni življenja, sedaj pa obledeli in otopeni.

Nato smo šli v ženski oddelek obiskat njihove tovarišice. Iskali smo dolgo, ker jaz nisem vedel nobenega imena in tudi ne številke ječe, kjer sedita. Morali so najprej šele poiskati v pisarni iz papirjev. Slednjič so jih pripeljali pred mene v neko sobico, ki je menda služila za čakalnico ali razgovornico. Gospod me je pustil celo samega v tej sobi in mi je rekel, da naj ga, ko se bom dogovoril, poiščem v pisarni, kjer me bo pričakoval.

Bil sem nekoliko nemiren, ko sem sedel sam v sobici in pričakoval napovedanega obiska. Ali ni bilo od mene nekoliko predrzno, da sem se spustil v to stvar in se pričel usiljevati tako nadležno? Kaj se spuščam v stvari, ki me nič ne brigajo, a zamorejo imeti zame neprijetne posledice!

Toda nisem imel časa dolgo premišljevati, ker je kmalu nekaj zaropotalo na hodniku, zaslišali so se odmevi več korakov, potem so se odprla vrata, jetniški čuvaj je pripeljal notri jetnici, vojak pa, ki ju je spremljal, je ostal na hodniku pred vratmi. Tudi jetniški čuvaj se je takoj odstranil iz sobe in ostal sem sam z dekleti.

Bili sta oblečeni v navadno civilno obleko, ki je bila še dovolj snažna in v redu. Na suhih postavah in bledih, ovenelih licih je bilo poznati, da gloda ječa silno na njunem zdravju. V očeh je žarel oni čudni blesk, katerega sem opažal čestokrat na ljudeh, ki so presedeli del svojega življenja v ruski ječi. Ta ječa vtisne pečat v dušo in značaj človeka, ki jo je skusil. Pri mladem človeku se vtisne še bolj globoko kakor pri starem, in pri ženski bolj kakor pri možkem. Tudi pri teh dveh dijakinjah je bil že videti odsev jetniškega življenja, dasiravno sta sedeli šele par mesecev.

Nagovoril sem ju ter jima sporočil pozdrav od Vitolda in njegovih tovarišev. Pogledali sta me začudeno in nezaupljivo in potem hladno odgovorili: „Hvala!“

Na nekaj vprašanj, katera sem potem stavil, sploh nisem dobil nobenega odgovora. Imel sem pri sebi pismeno priporočilo od njima znanih oseb, kjer so se navajale take reči, da je bilo sploh izključeno vsako ponarejanje.

Pogledali sta se vprašaje druga drugo in slednjič se mi je z veliko težavo posrečilo prebiti nekoliko led nezaupanja in ju spraviti v pogovor. Toda videl sem, da nezaupanje še ni popolnoma razpršeno in zato sem mogel govoriti samo o rečeh, ki niso bile v nobeni zvezi z obtožbo.

Najbolj sta se mi pritoževali čez zaslišavanje. V pozni ponočni uri ju zbude naenkrat iz spanja in zaspani morate v veliko, razsvetljeno dvorano pred izpraševalno komisijo. Tu sede razni gospodje s papirjem pred sabo in s svinčniki v rokah ter love za besede. Odgovoriš enemu, te takoj prime drugi, da si nekoč rekla drugače. V utrujenosti in zaspanosti uide lahko kakšna nedolžna beseda, ki se tolmači potem takoj kot protislovje. Navsezadnje so pa vsa vprašanja, katera se stavijo, tako naivna in neumna, da je skoraj nemogoče nanje odgovoriti. Vse druge težave bi še ne bile nič proti takim zaslišavanjem.

Dal sem jima nekaj sporočil, kaj se je med tem zgodilo novega v Varšavi in jima obljubil, da hočem postreči, ako imata kakšne želje. Povedali sta mi, da bi želeli dobiti nekaj perila ter mi podali naslov neke znane rodbine, ki bi bila pripravljena jima s tem postreči.

Da ne bi vzbudil kakšnega suma, nisem zamogel ostati predolgo časa ž njima. Jetniški čuvaj je prišel med pogovorom dvakrat pogledat, če nismo morda že gotovi. Poslovil sem se torej ter jima obljubil, da ju zopet obiščem, ako bom dobil priliko. Med tem hočem pa skrbeti, da dobita željene reči.

Zvečer sem šel k Siedleckim povedat, da sem govoril z Vitoldom. Bili so veseli toliko bolj, ker sem jim delal upanje, da bo kmalu prišel iz ječe.

Pri tej priliki so me opozorili, da naj nekoliko pazim tudi na samega sebe. Kaj, ko bi k meni prišla ponoči revizija? Moskalom se ne more nikdar zaupati!

„Saj nimam pri sebi ničesar nevarnega za vašo državo,“ sem odgovoril.

„Tudi ako nimate ničesar prepovedanega pri sebi, vendar je bolje, da ste previdni. Lahko se poprimejo kakoršnekoli tudi najnedolžnejše stvari. In ako ne škodujete morda sebi, škodujete lahko drugim. Recimo, da imate pri sebi vizitko ali na koščku papirja napisan naslov kakšnega človeka. Revizija pride in najde pri vas ta naslov. Takoj bodo sklepali, da ste vi v zvezi z dotičnim človekom. Nato bo prišla v prihodnji noči revizija k dotičnemu človeku. Recimo, da tudi pri njem ne najdejo ničesar nepostavnega, toda dobe zopet lahko naslov kakšnega drugega človeka. Tako gre dalje, dokler ne zadenejo na človeka, proti kateremu zamorejo navesti kakšno prepovedano dejstvo iz novejšega ali starejšega časa. Potem so pa notri vsi, ki so ž njim v zvezi. Najbolje je torej, da imate pri sebi samo stvari, ki so vam neobhodno potrebne, knjige in papirje, katerih neobhodno takoj ne potrebujete, pa dajte kam spraviti.“

„Toda kam?“

„Mi vemo za neko starejšo, pobožno žensko, ki nima nobenih bližnjih sorodnikov. Dolgo let je že

hroma in ne more iz stanovanja. Pri sebi ima služkinjo in ne občuje z nikomur, živi pa od skromne rente. Njej se gotovo ni treba bati nobene revizije. Dajte zaviti vse svoje reči v kak zavitek in potem bo prišla naša služkinja k vam ter jih vzela."

Tako se je tudi res zgodilo. Zbral sem vse reči, knjige, časopise, rokopise in pisma, kar mi je bilo nepotrebno in bi lahko vzbujalo nepotrebna vprašanja, ter jih spravil v majhen kovčeg. Potem je pa prišla služkinja in jih odnesla, da nisem vedel kam.

Na mizi sem pustil neko obširno zgodovino ruske države. Poleg nje je ležala knjiga, katero je spisal in en izvod podaril meni nek znan ruski pisatelj. Ker sem vedel, da je ona oseba blagonadložna v policijskih očeh, sem ga prosil, da mi je lastnoročno pisal na prvo stran knjige nekaj vrst v spomin. Ta knjiga je potem ležala vedno na moji pisalni mizi. Med svojimi papirji sem imel prav na vrhu vizitko neke glavne ruske osebe iz Tabora.

* * *

Nekega dne sem šel po ulici in se v nekaj zamislil. Kar zaslišim čisto poleg sebe nek močan glas:

„Kako pa da vi tukaj?"

Pogledam in zagledam svojega starega prijatelja in znanca, nekega uglednega duhovnika, ki se peča zelo intevzivno z raznimi javnimi zadevami. Ni še vedel ničesar, da sem prišel v Varšavo in se je jako začudil, ko me je srečal na ulici.

Pozdravila sva se in govorila nekoliko, potem me je pa gospod prekinil:

„Oprostite, meni se mudi! Toda jako bi bil vesel, ako bi me hoteli obiskati danes zvečer. Ob osmih vas bom pričakoval."

Jaz mu obljubim in tako se posloviva.

Ob osmih zvečer se res odpravim k dotičnemu gospodu. Mislil sem, da ne bo nobenih drugih gostov, ampak da sem povabljen samo na neko privatno kramljanje. Ko pa pridem h gospodu, zvem, da pričakuje še več drugih gostov in mi pove nekaj imen. Med njimi začujem tudi ime neke jako visoko postavljene ruske uradne osebe.

Ko začujem to ime, se skoraj ustrašim in spregovorim:

„Toda vam je znano, da ne stojim tukaj na posebno trdnih nogah. Moj potni list ni nič posebno blagonadložen in nimam nobenega vzroka, stopati preveč v stiko z uradnimi osebami."

Gospod se pa nasmehne in reče:

„Nič se ne bojte in prepustite to meni."

Njegove besede so me seveda popolnoma pomirile in odslej me je gnala samo še radovednost, spoznati tega gosta.

Polagoma so pričeli prihajati gostje; gospodar me je predstavil in razgovarjali smo se dalje v salonu, dokler se ni sešla vsa družba. Vsi smo že bili, samo dotične visoke osebe je še manjkalo. Naš gospodar ni vedel, ali bi nas peljal v obednico ali pa pričakoval dalje svojega gosta. Slednjič je stopil k telefonu in vprašal nekam telefonično. Potem se je pa zopet vrnil k nam in nam sporočil, da je dobil odgovor: dotični gospod je nekaj zadržan in ne more priti takoj. Naj se usedemo k večerji, on pride pa nekoliko pozneje.

Meni ni bilo tega odgovora čisto nič žal. Nasprotno, še ljubše bi mi bilo, ako bi telefoniral, da sploh ne pride.

Gremo v obednico in se usedemo. Jaz sem sedel gospodarju na levici, na njegovi desníci je bil pa prazen prostor. Tukaj, ravno meni nasproti, je bilo pokrito za dotično uradno osebo.

Ko smo bili sredi večerje, se odpro vrata in v obednico vstopi s širokim, presrčnim smehljajem dolgo pričakovani gost in steguje proti gospodarju roko v pozdrav.

Prišlec je bil gospod srednje starosti, močne postave, rdečega obraza in širokih, dobrodušnih potez. Nihče bi v tej postavi ne mogel pričakovati predstavitelja toliko sovraženega ruskega vladnega sistema. Vtis, katerega je napravila njegova osebnost, je bil popolnoma prijeten.

Novi prišlec ni delal v družbi velikih ceremonij, ampak nastopal je, kot bi bil že star znanec te hiše. Gospodar me je predstavil, potem se je lahno priklonil drugim gostom in se usedel na pripravljeno mesto.

Ker sva si sedela ravno nasproti, sem se moral seveda največ pogovarjati ravno ž njim. Hotel sem mu pokazati, da imam znanje tudi z nekaterimi Rusi in sem mu omenil, da je bil letos pri nas grof Bobrinski.

Tu sem pa naletel!

„Lahko da mu je ugajalo," pričel je gospod ironično. „Mislil si je pač, kako lepa ruska gubernija bi se dala narediti iz vašega kraja. Doma so že vse uničili in požrli, da ni ostalo drugega kot lakota in sifilis. Zdaj bi pa radi šli še kam drugam in bi radi uničili še druge."

V takem tonu je pričel odgovarjati gospod in s tako perečo ironijo, da sem bil popolnoma presenečen.

Nato je začel pripovedovati naš hišni gospodar o socijalnem delovanju na Slovenskem, kakor je vedel iz raznih časnikov in iz pripovedovanja. Jaz sem mu včasih kaj pomogel in ga nadzoroval, da ni povedal kaj neresničnega.

Tako smo se pogovarjali med večerjo in dotična uradna oseba je zraven delala svoje opazke, bila jako dobre volje in se očividno čutila popolnoma domačo. Ura je tekla hitro in bilo je že daleč po polnoči, ko smo se pričeli razhajati. Naš gospodar nas je spremil do vežnih vrat, odklenil vrata in voščil lahko noč.

Ko sem stal na ulici, pristopi k meni dotična visoka uradna oseba, ter me vpraša:

„Na katero stran pa vi?"

„Proti Maršalkovski."

„V takem slučaju imava nekaj časa skupno pot. Ali vas smem povabiti v svoj voz in se bova peljala skupaj do tramvaja?"

Jaz sem uljudno sprejel njegovo ponudbo, ter sedel k njemu v voz. Moral sem sedeti na njegovi desni strani in izkazoval mi je vsemogoče uljudnosti. Tako me je pripeljal do postajišča tramvaja, velel vozniku ustaviti konje, zlezel sam z voza in čakal z mano, dokler ni prišel prvi tramvaj. Pomogel mi je še vstopiti v voz, ter se je od mene prisrčno poslovil. Jaz sem se odpeljal dalje s tramvajem, on je pa sedel nazaj v svojo kočijo in se odpeljal v drugi smeri. Videla se nisva nikdar več.

Taki in podobni slučaji so mi dokazali, da je zasebno občevanje z ruskimi ljudmi jako lahko. Z gostoljubnostjo in uljudnostjo jih lahko pridobiš popolnoma. Jako pa razdražiš Rusa, ako se sklicuješ pri njem na svoje pravice in na postavna določila. To je upor, ki ga je treba zatreti, sodi on. Široka ruska narava sploh težko prenaša ojnice raznih določil in predpisov. Celo pri sodniji boš veliko več opravil, ako se boš skliceval

na dobrote in usmiljenost sodnika, kakor pa na določila paragrafov. Pravijo, da je nek sodnik, ko se je obtoženec skliceval na paragrafe zakonika, vzel knjigo postav, ki je ležala pred njim na mizi, se nanjo vsedel in rekel:

Ved gdje zakon! (Poglej, kje je postava!)

* * *

Povedal sem čitateljem ta dogodek, da bolje razumejo razmere in tla, na katerih se razvija podzemeljsko delovanje revolucije.

V zadnjem času so atentati ponehali, ozražje je postalo mirnejše in časniki niso poročali več toliko o raznih pojavih revolucijnega gibanja.

Samo en dogodek se je izvršil v sledečem času, ki je močno razburil javnost in za katerega sem zvedel od najbližjega očividca.

Brat Radziejevske je imel veliko posestvo nekje na Beloruskem. Nekoč je prišel njegov oskrbnik v Varšavo. Bil je to starejši gospod, nekoliko manj kot srednje rasti, toda jako debel, vesel in dobrodušen človek, menda jako praktičen v raznih gospodarskih zadevah, toda ne posebno pogumen. Imel je v mestu mnogo opravkov in je ves dan hodil po Varšavi, stanoval in obedoval je pa pri grofici. Znal je dobro govoriti in nas je s svojim pristnim domačim humorjem vedno izvrstno zabaval. Nekoč je pa prišel domov ves izvensebe, da v prvem trenotku nismo vedeli, ali se mu je zmešalo, ali ga je zadela kaka strašna nesreča ali kaj. Ako bi ne imel tako zdrave in krepke narave, bi gotovo močno zbolel, tako se je pa polagoma spet poživil in prišel k sebi. Potem nam je pa povedal, kaj se mu je bilo prigodilo.

Šel je iz delavskega predmestja Praga in je hotel črez veliki železni most, ki pelje črez Vislo in druži Prago z Varšavo. Ko je hotel stopiti na most, je pristopil k njemu nek mlad človek in mu rekel:

„Ne hodite črez most; bodo streljali!“

Ravno tako je svaril tudi vse druge potnike, ki so hoteli črez most. Vsi so se vrnili ob teh besedah, ne da bi vprašali dalje. Samo naš oskrbnik ga ni poslušal. Menda ni razumel pomena njegovih besed.

Komaj je prišel do sredine mosta, se mu pripelje nasproti kočija; v nji sedi lepo oblečen gospod v meščanski obleki. Bil je uradnik tajne policije žid Grün, na katerega so revolucionarji že davno čakali. Bil je na glasu, da je silno spreten špijon in da jako kruto postopa z jetniki. Drugače je bil pa tudi popolnoma ničvreden človek, ki je bil že večkrat predkaznovan zaradi raznih zločinov in katerega so izpustili iz ječe in vzeli v tajno policijo zaradi njegovih izrednih zmožnosti. O tem agentu Grünu in o njegovem uboju so pisali svoj čas vsi listi.

V trenotku, ko se je kočija pripeljala do našega oskrbnika, se je pojavilo poleg nje dvoje mladih ljudi in pričelo streljati v Grüna. Oskrbnik ni vedel, kaj to pomeni. Spomnil se je, da so ga, preden je stopil na most svarili, naj ne gre dalje in sedaj mu je šinila v glavo misel, da velja to streljanje njemu.

Obrne se torej in teče, kolikor so ga nesle noge, nazaj proti Pragi. Pri kraju mosta vidi čakati izvoščeka. Skoči v voz in kriči izvoščeku, naj pelje dalje, kolikor more hitro.

Toda izvošček je bil naročen od morilcev in je čakal nanje, da bi se po uboju lažje rešili z njegovo pomočjo.

Medtem je bil od nekaj krogelj iz brauninga Grün zadet in morilca sta tekla proti prostoru, kjer je nanju čakal izvošček; dobila sta še voz in urno skočila na sedež poleg našega oskrbnika. Revež je pa mislil, da tečeta za njim, ker ga na mostu nista zadela, ter ga hočeta pobiti v vozu. Njegov strah je bil nepopisen. K sreči sta mu morilca hitro pojasnila vso stvar. Peljali so se nekaj časa skupaj, potem sta pa morilca ukazala izvoščeku ustaviti in sta odložila našega oskrbnika, sama sta se pa peljala dalje. Kam, ni zvedel nihče in ostala sta še do danes neizsledena.

Še sedaj mi je v spominu prestrašeni obraz oskrbnikov, ko je pritekel ves zasopihan domov in pripovedoval, kaj se mu je zgodilo.

Toda ta dogodek je bil bolj osamljen. Drugače je izgledalo, da se je revolucija pomirila ali vsaj bila potlačena in ni dajala več v javnost nobenih znakov.

Dijaki so sedeli še vedno v ječi, toda imeli smo vendar več upanja, da pridejo na svobodo. Sam nisem več zahajal na Pavijak, toda izposloval sem, da je smela Štefca v mojem imenu včasih obiskati dekleti, ter jima prinesti nekaj olajšav.

Slednjič so res začeli zopet prihajati na dan. Preiskava ni prinesla na dan proti njim ničesar obtežilnega. Dokazov ni bilo, a sami so se držali izredno dobro. Nikdo ni ničesar izdal, niti nalašč, niti da bi se zagovoril.

Prišli so iz ječe shujšani in upadli in polni najhujšega srda do Rusije. Bil je krst, ki se je prijel njihovih duš za celo življenje. Nikdo izmed njih ne bo pozabil časa, katerega je presedel v ječi in celo življenje bo najmočnejša gonilna sila njegovega delovanja srd zoper ruski sistem.

Vitold se je moral zopet jako resno prijeti učenja, da bi popravil, kar je zamudil. Izmed ostalih dijakov se bo enemu ali drugemu, ki je bolj nadarjen in živi v srečnih zunanjih okoliščinah, istotako posrečilo, da popravi zamujeni čas z marljivejšim učenjem. Mnogo jih bo pa moralo ponavljati šolsko leto, nekaj jih bo najbrže tudi izgubljenih za vedno. Prišel je s pota, ne bo se mu več ljubilo prijeti se šolske knjige, odlašal bo in odlašal, dokler ne bo prišel slednjič tako daleč, da bo prepozno.

Največ sta v ječi trpeli dijakinji. Ena je resno zbolela na živcih in prijemala se je je menda tudi jetika. Bila je popolnoma obupana in potrta. Zdravnik je svetoval, da mora v gore, kjer se mogoče še pozdravi. Treba bi ji bilo iti v Zakopane pod Tatro, a ni imela sredstev. Zbrali smo ji skupaj toliko, da je zadoščalo za pot in za prve potrebe. Popolnoma preskrbeti jo, seveda ni bilo mogoče, ker takih slučajev, kakor ž njo, je jako veliko in občinstvo pri najboljši volji ne more skrbeti za vsako žrtev nesrečnih političnih razmer. Treba jo je bilo prepustiti v Zakopane svoji osodi. Našla bo tam gotovo kakšne člane svoje organizacije, ki bodo po možnosti zanjo skrbeli. Saj drže ti ljudje močno med sabo in si pomagajo, kolikor le morejo.

* * *

V Varšavi je šlo življenje dalje svojo pot. Za dobo revolucije je prišla doba shodov in zborovanj. Začela so se ustanavljati najraznovrstnejša društva, ki so imela včasih jako čudne namene. Prirejali so se raznovrstni shodi in zborovanja.

Minulo je tudi to. Norost shodov in zborovanj je upadla deloma sama po sebi, ker ni bilo mogoče, da bi

duša prebivalcev dolgo časa obstajala v takem nastroju. O revoluciji ni bilo mogoče prirejati nobenih shodov in zborovanj; ustanavljati društva je bilo silno težko.

Razumljivo je torej, da je znorela duša Varšave, ko je naenkrat zadobila to prostost. Toda obdržati se to ni moglo dolgo časa, ker ni bilo naravno. Upadlo je torej samo po sebi. Nekoliko je pa tudi pripomogla vlada s svojimi pritiski. Ko so namreč vladni činitelji zapazili, da imajo moč nad revolucijo, so pričeli pritiskati na vse strani in ovirati vsak, tudi najnedolžnejši pojav javnega življenja. Dovoljenje za shode in zborovanja ter predavanja je bilo vedno težje dobiti in slednjič je postalo kaj tacega skoraj nemogoče. Pritisk vlade je postajal vedno hujši in državni sistem se je vračal vedno odločneje na stara absolutistična pota.

Toda Varšava ni veliko žalovala, da je zgubila te borne drobtine politične svobode, katere si je priborila z neštevilnimi žrtvami, katere se pa ni umela pametno posluževati.

Naveličali so se že bili tega šumenja in vrvenja, treznejši ljudje so se začeli posmehovati mladini, ki je vrela na vse mogoče shode in pisatelji so z najostrejšimi satirami bičali to novo strast ljudske duše; zborovanje je zgubilo svojo privlačno silo in je prenehalo biti zanimivo, ker ni bilo več novo. Toda Varšava je norela dalje, samo da je dobila nov predmet svoje norosti. Kot brezumna se je vrgla v vrtinec življenja in pričela z vsemi silami svoje duše in z vsem drhtenjem svoje strasti iskati uživanja.

Vpeljala se je v najkrajšem času evropska moda kavarn. Pred revolucijo je bila v Varšavi kavarna med občinstvom neznana stvar. Nekaj malih kavarn je bilo samo zato, da so jih obiskovali tuji agenti in potniki in le semtertja kak domačin, ki ni imel doma postrežbe. Sedaj so pa pričele nastajati kavarne, ena za drugo; velike in razkošno opremljene, čisto po zahodno-evropejski šegi. Zvečer so bile pozno v noč vse natlačeno polne gostov in vladalo je v njih bujno življenje ter strastno uživanje.

Velikomestno gledišče je propadalo vedno bolj in nič ni zamoglo ustaviti njegovega propadanja. Zato so pa nastala razna majhna gledišča po stranskih ulicah, kjer so se predstavljale najbolj pikantne in mamljive stvari. Poleg gledišč so rastli kakor gobe po dežju razni kinematografi, iluzijoni, bioskopi, edizoni itd., v katerih so se predstavljale razne umazanosti, ki so dražile otopele živce.

Varšava se je vrgla v zabavo in ples, kakor da bi hotela nadomestiti vse, kar je v dveh letih izgubila in še veliko več. Pričela se je zabavati in plesati, da je popolnoma znorela, zgubila sapo in ni mogla več priti k sebi.

Šel sem zopet v kavarno Louvre in, kakor po navadi, našel sem tam zopet svojega neznanega znanca. Še nikdar ga nisem vprašal, kdo je in kakšno je njegovo opravilo. Čutil sem, da bi nikakor ne bilo umestno, vpraševati po takih malenkostih.

Ko sva prišla skupaj, sem mu povedal z veselim obrazom, da se je Vitold že vrnil iz ječe. Neznanec se ni nič začudil, ampak samo lahno nasmehnil, kakor stori človek, kateremu pove kdo z veliko resnostjo kakšno malo važno stvar. Mene je zadela nekoliko neprijetno njegova brezbrižnost, ter sem nadaljeval:

„Mladi ljudje si bodo zapomnili to stvar za celo življenje in bodo menda za vedno ozdravljeni od te svoje bolezni."

„Ravno nasprotno," odgovoril mi je neznanec.

„Pavijak in trdnjava sta vzgajališče za revolucionarje. Ravno sedaj bodo zboleli šele dodobra. Vsak revolucijonar je pričel s tem, da je sedel nekaj časa v ječi za prazen nič ali za kakšno neumnost. Kdor nima značaja, ta odpade, kdor ima pa kaj značaja, postane šele najvernejši pristaš revolucijne taktike."

„Toda, kakor kaže, ste sedaj poraženi popolnoma in ste zgubili vse sile."

„Zakaj?"

„Ker ni ničesar več čuti o revolucijnem gibanju. Mesto je popolnoma mirno in ni več čuti o nobenih revolucijnih dogodkih."

„Vi si predstavljate našo stvar popolnoma napačno. Mislite, da je edina naloga naših pristašev, delati bombe in uprizarjati atentate. Temu pa ni tako. Dejanski boj z fizično silo ni naše redno sredstvo in še manj naš cilj. Samo v izrednih okoliščinah se tudi ustanove vojni oddelki, ki imajo skrbeti za red in če je treba, nasprotnike kaznovati s smrtjo. Bojevka ni naša redna organizacija, ampak samo izreden pojav v izrednih okoliščinah.

Istotako se ne nahajajo atentati in uboji oseb, ki stoje v službi sovražnega sistema v programu naše stranke, kot redno sredstvo. Taka dejanja so potrebna samo izredoma, drugače pa lahko več škodijo, kot koristijo Atentati se prirejajo samo v izrednih slučajih. Taki slučaji so na primer: Ako je treba spraviti s pota kakšnega nevarnega špijona ali izdajalca, katerega ni mogoče na noben drug način storiti neškodljivega. Dalje je treba nastopiti včasih s terorjem, da zavdamo strah osebam, ki stoje na visokih mestih in jih napolnimo z grozo. To je včasih edino sredstvo, ki zamore nekoliko ublažiti vsaj za nekaj časa strahovlado carata. Včasih je treba tudi prirediti napad na kakšno državno blagajno, da si pridobimo potrebnih denarnih sredstev. Seveda se pri tem gleda, da ne trpe nedolžni ljudje. Ako pa pri tem kak carjev hlapec, ki je že tako zaslužil smrt, zgubi življenje, ne moremo nič zato.

Samo v takih in podobnih slučajih prirejamo napade in uboje. Drugače pa ne stoji to v našem programu in ne vede k cilju. Včasih je celo bolje, da stoji na kakem visokem mestu oseba, ki ni popolnoma nič vredna. Ako bi jo spravili s pota, bi škodovali samo samim sebi. Saj delajo take osebe najboljšo reklamo za našo stvar.

Ne smete si torej predstavljati PPS kakor neko družbo ubijalcev in napadalcev."

„V teoriji izgleda to čisto čedno," odgovoril sem mu. „Toda kako je v dejanju? Ali je mogoče imeti pred očmi vedno taka pravila in načela? Koliko groznih ubojev in roparskih napadov se je izvršilo v vašem kraju v zadnjih letih. Jaz mislim, da osebe, ki so to delale, niso imele vedno pred očmi vaše visoke taktike? Lahko je narediti nek načrt, toda pri izvrševanju je treba računati s človeškimi strastmi in njegovo pokvarjeno naravo. Vaša taktika je pa taka, da odpira tem strastem in nagnjenjem človeške narave vrata na stežaj."

„Vi se motite, ker zamenjujete naše postopanje s postopanjem roparjev in tatov, ki so se v zadnjem času tako razmnožili po našem kraju. Banditizem, ki vlada sedaj pri nas, je plod ruske policije in ruskega državnega sistema sploh, mi smo pa v najhujšem boju zoper ta sistem. Saj je večinoma ruska policija v zvezi z roparji in tatovi, večkrat pa tudi sama na lastno pest izvršuje tatvine in rope. Seveda tujcu ni vedno lahko ločiti našega dela od dela roparskih band. Na

zunaj izgleda včasih podobno. Toda ta podobnost je samo navidezna, v bistvu se pa mi ločimo od njih po ciljih in tudi po sredstvih, ter smo z roparskimi bandami v najhujšem boju."

„Vendar izgleda sedaj popolnoma tako, kot da je vaše delovanje nekoliko zaspalo."

„Boste kmalu spet slišali o nas."

„Čudno se mi zdi, da se je gospodična Klinijevska tako od vas obrnila. Imel sem jo za osebo, ki se ne spreminja tako lahko."

„Nikar je prehitro ne sodite in ne obsojajte. Saj ne poznate njenih namenov. Morda pa ravno po naročilu stranke in po njenem načrtu sedaj tako postopa. V naših razmerah mora biti človek enkrat tak, drugič pa tak. Jaz vas lahko zagotovim, da boste kmalu zopet slišali o nji in potem boste sodili drugače. —

Sedaj pa, ali bi nam zamogli storiti neko uslugo?"

„Kakšno pa? To veste, da nisem vaš pristaš, a tudi nisem pristaš absolutizma. Smatram, da je ruski absolutizem velikanska nesreča za vse Slovane in bi želel, da kmalu pade, pa naj pride za njim, kar hoče. Slabšega ne more biti nič, kakor je sedanji ruski državni sistem."

„Ne prosimo ničesar tacega, kar bi pomenilo kako dejansko sodelovanje pri naših činih. Gre se samo za neko majhno uslugo."

„Kakšno pa?"

„Da bi nam preskrbeli kak avstrijski potni list. Gotovo imate doma kakšno osebo, ki ga vam izroči."

„Ako bi mi bilo mogoče, bi to storil. Gre se brez dvoma za kakšne osebe, ki morajo zbežati iz Rusije, a nimajo potnih listov?"

„Saj veste, kako je pri nas. V tem slučaju je pa položaj tak, da mora dotična oseba rabiti največjo previdnost. S poljskim potnim listom bi bilo nevarno in v Galiciji ne more črez mejo. Mora bolj zmešati štrene. Zaradi tega bi želeli kak jugoslovanski potni list in šla bi črez mejo na Rumunsko ali na Bolgarsko."

„Kakšen potni list pa potrebujete?"

„Gre se za ženske, za dekleta okrog dvajsetih let. Najbolje bi bilo, ako bi bila vseučiliška slušateljica."

„Ako bi tudi tak potni list dobil, vam vendar ne bo nič pomagano, ker mora biti potrjen na ruski meji in bi morala kakšna oseba priti ž njim sem. Ako ga dobi v kuvertu po pošti, bo neveljaven."

„To poskrbimo že sami. Vi nam izročite potni list, oziroma potne liste, ter jih pošljete nam; mi bomo že našli osebo, ki bo z dotičnim potnim listom šla črez mejo in dobila na meji pečat. Saj imamo v Avstriji cele zaloge raznih potnih listov, s katerimi potujejo naše osebe sem in nazaj."

„Tako osebo bi morda našel. Toda ali ne nastanejo iz tega zanjo kakšne sitnosti? Kaj, ako bi stvar prišla v javnost?"

„Pred vsem se vam zato ni treba bati. Dotična oseba ne bo rabila v Avstriji potnega lista. Na meji tudi ni nobene nevarnosti, da bi jo prijeli. Ako bi pa dotični potni list prišel v roke ruski policiji in bi ta prišla na sled, da ni pravi, ne more osebi, ki živi v Avstriji, nič škodovati. Sicer je pa taka nevarnost toliko kot izključena. V najskrajnejšem slučaju se pa lahko oseba, ki vam je dala svoj potni list, izgovori, da ga je izgubila ali da ji je bil ukraden. Ako jo vi ne izdate, se ji ne more ničesar zgoditi, ker ji ne more nihče dokazati, da je sama posodila drugi osebi svoj potni list."

„Bom poskusil. Poznam neko gospodično, ki obiskuje zagrebško vseučilišče. Morda bo ona pripravljena postreči. Vendar bi pa rad poprej zvedel, za koga se bo rabil ta potni list. Jaz nisem vaš pristaš in vsled tega imam pravico staviti to vprašanje."

„Dobro! Povem vam ime, da boste prepričani, da imamo poštene namene. Potni list bo rabila gospodična Eleonora Klienjevska, njena sestra Janina in gospodčina Rakoczy. Prišle bodo kmalu v položaj, da bodo morale nanagloma zapustiti Rusko državo."

Dogovorila sva se še nekoliko podrobnosti, kako imam poslati potni list in kam, potem sva se pa razšla.

Medtem je nastal večer in moral sem iti h grofici Radziejevski, kjer sem imel zvečer posla.

Miza je bila pri njih že pokrita in samovar je že vrel. Čakali so samo še mene, da se usedemo k čaju. Treba je bilo hiteti, ker sem se že nekoliko zakasnil, medtem so me pa že pričakovali dečki.

Po končanem delu so se zbirali pri nas rokodelski učenci in mladi rokodelčiči. Nekateri so imeli celo uro pešhoda do nas, za tramvaj seveda ni bilo kopejk. Ko je končal delo v delavnici in ga je mojster izpustil, je slekel svoj jopič, oblekel praznično suknjo, ter se odpravil k nam. Proti devetim zvečer so pričele prihajati od vseh strani temne postave delavnih rok in skromno oblečene. Plašno in nerodno so se zibale skozi vrata in potem črez dvorišče in po ozkih kuhinjskih stopnicah v naše stanovanje. Takozvani revirovi, to je načelnik policije dotičnega okraja je dobival na mesec po tri rublje, da ni nič videl, kar se pri nas godi. Nagrada je bila jako velika. Storil bi nam isto uslugo tudi za rubelj na mesec. Takozvanemu stojkovemu ali policaju najnižje vrste, ki je stal na cesti pred našo hišo, je pa naš vratar stisnil včasih kak mednjak, to je veliki bakreni novec za pet kopejk.

Tako smo bili popolnoma na varnem, ako bi tudi delali v našem stanovanju bombe.

Stvar pa ni bila tako huda. Ti mladeniči so bili iz rokodelske mladinske organizacije krščansko socijalne stranke, ter so prihajali sem z velikimi nevarnostmi in težavami k mojim predavanjem. Grofica je naznanila na policiji, da prihaja k nji včasih veliko oseb na zabavo. Revirovemu je pa plačevala, kot sem že omenil, po tri rublje na mesec. Na ta način se je posrečilo vzdrževati to organizacijo, ki je obetala prav lepih sadov.

Prihajali so tiho kot sence, eden za drugim, ter se zbirali v veliki družinski sobi poleg kuhinje. Kaka sprememba, odkar zahajajo k našim sestankom. Poprej so bili že na zunaj silno zapuščeni, umazani, nečedno oblečeni. Imeli so divje in plašne poglede in beseda jim ni šla iz ust. Ko so pa dečki začeli prihajati v naše društvo, so se kmalu popolnoma spremenili na zunaj, a še bolj na znotraj po mišljenju in čutenju. Vsakdo se je snažil, kolikor je mogel, ker se je sramoval priti umazan in zanemarjen med tovariše in v lepe prostore naše hiše, kjer ga je videla grofica. Ustanovili smo knjižnico, in dečki so čitali z velikim veseljem. Seveda je bilo mnoge treba najprej še popolnoma od začetka naučiti čitati in pisati.

V nekem delavskem delu mesta smo najeli veliko dvorišče, kjer so se shajali ob nedeljah k igram in zabavam. Priredili smo stalne tečaje iz raznih predmetov, katere so dečki jako radi obiskovali. Učili so se verouka, poljske zgodovine in zemljepisja, čitati in brati oni, ki tega še niso znali, računati, petja in telovadbe. Ves ta poduk se je vršil večinoma v jako poznih urah

zvečer. K meni so prihajali ob gotovih urah načelniki posameznih oddelkov, takozvani desetniki, in razlagal sem jim važnejša vprašanja iz krščanske socijologije po dr. Krekovi knjigi. Bilo je veselje, s kakim zanimanjem so poslušali ti mladi ljudje.

Sedaj pa naj čitatelj sam oceni, kakšne vrste je bilo to delovanje, ali postavno, ali revolucijno?

Menda je bilo postavno, ker je za to vedela vsa policija. Oziroma niso vedeli, kaj se godi, ampak so samo lahko vedeli, da se nekaj godi in so jemali rublje zato, da ne bodo gledali kaj se godi. Stvar sama na sebi gotovo ni bila nič slaba in pregrešna. Saj so podobne organizacije po vseh evropskih državah in nobena državna oblast ne vidi v tem nič nepostavnega. Vendar bi nas bilo po ruskih pojmih treba pravzaprav prištevati k revolucijnim organizacijam. Imeli nismo postavnega obstanka in ne samo, da bi nam bili lahko vsak trenotek prepovedali naše sestanke, ampak našli bi se morda paragrafi, po katerih bi prišli pred sodišče zaradi nepostavnega tajnega združevanja z namenom, prevrniti stari ruski družabni red.

Včasih smo delali izlete v okolico mesta. Pod mestom smo imeli dogovorjeno neko stalno točko, kjer smo se zbirali. Cela naša organizacija je bila razdeljena na desetine in na čelu vsake desetine je stal desetnik, na čelu desetim desetinam je bil stotnik, črez celo organizacijo je bil pa odbor. Desetniki so se poznali po gotovih iglah, katere so nosili v zavratnici ali na jopiču. Vsaka desetina je imela drugačno barvo.

Pri takih izletih je bilo treba velike previdnosti. Desetnik je poiskal v mestu svojo desetino in šli so v majhnih gručah po raznih ulicah iz mesta na dotični prostor. Zunaj mesta je bilo gibanje svobodnejše, dečki so postali dobre volje in zapeli tudi kakšno poljsko narodno pesem. Posebno radi so peli takozvani „Marš poljskih ulanov“ iz časov poljske ustaje l. 1863., ki se začenja: Kako na vojni je prijetno! — Če ulanec s konja pade, — ga ne rešijo tovariši, — ampak še pohodijo s konjskimi kopiti. — Stotnik ga izbriše iz čete, — desetnik pa ga reče pokopati — in za ves trud in njegove boje — zaigra mu trobenta trara, trara!

Pri eni takih prilik smo se zarili v nek gozd in šli po gozdu vedno dalje in dalje. Goščava je postajala vedno bolj nepristopna; toda naši ljudje so bili neutrudljivi in so rili vedno naprej, da jih ni bilo mogoče zadržati. Naenkrat se odpre goščava in sredi gozda se je nahajala precej obširna ravna trata od vseh strani obdana z gostim grmovjem, na trati je pa bila gruča mladih ljudi, ki so telovadili. Bili so poljski „Sokoli“, ki so v Ruski državi prepovedani; obstoje pa vendar in telovadijo na skrivnem po neznanih prostorih. Naši dečki so zagnali velik vrišč, ter se takoj pridružili „Sokolom“ in začeli z njimi korakati po travniku. Gospodje so se začudili, ko so nas zagledali. Potem smo jim pa pojasnili vse in naša četa se je združila s „Sokoli“ in telovadili so sredi gostega gozda v nepristopnem kraju do večera. Potem smo se pa zopet razdelili in razkropili na manjše oddelke, ter se po raznih potih vrnili v mesto nazaj.

* * *

V kolikor se je pričel vračati mir v zunanjosti in se je revolucija umikala v svoja skrivališča, pričele so se zopet vladne represije. Vse, kar je dovolila vlada pod pritiskom viharnih dni, je pričela polagoma zopet jemati nazaj. Razna društva, ki so nastala v času „Osvoboditeljnega gibanja“ je pričela zatirati ali vsaj z raznimi šikanami oteževati njihovo delovanje. Za shode in predavanja je postalo skoraj nemogoče dobiti dovoljenja. Celo verska svoboda je ostala samo še na papirju. Časopisje se je zatiralo z velikimi denarnimi globami, časnikarji in pisatelji so imeli vedno na hrbtu kakšno pravdo, ki se je redno končala z občutno denarno globo ali pa dolgotrajno ječo. Padla je „Šolska Matica“, ki je v preteku enega leta otvorila nad šest sto ljudskih in več srednjih šol. Pozneje je prepovedala vlada celo neko društvo, ki je imelo namen, zbirati denarne prispevke in podpirati revne dijake. Vse, vse je šlo polagoma nazaj v stari tir in v način, ki je vladal pred revolucijo in pred japonsko vojno.

Izgledalo je res tako, kakor da je vlada samo za nekaj časa dovolila nekoliko več svobode s tem namenom, da se pokažejo javnosti možje, ki so poprej delovali na skrivnem, in organizacije, ki so se poprej skrivale, ter jih lažje uniči in zatare.

Pred revolucijo je bil na Poljskem v najboljšem razvoju šolski pouk. Na stotine in stotine ljudskih šol je obstojalo, ne da bi vlada vedela zanje. Bili so tajni penzijonati za ženske in tajna moška in ženska učiteljišča. Sedaj se je vse to odkrilo in vlada je lahko v primeroma kratkem času zatrla vsa ta gnezda ljudske prosvete in izobrazbe. Razni možje, ki so poprej neopaženo veliko delovali, so stopili sedaj v javnost in stali na čelu raznih društev in organizacij. Vlada je lahko spoznala, kdo ima upliv in ugled med občinstvom, ter ga je zamogla prijeti in storiti neškodljivega.

Ljudstvo je prehitro verjelo carjevemu razglasu in vladnim besedam ter naenkrat odkrilo vse svoje karte, vlada je pa sedaj, ko je zopet zadobila premoč v svoje roke, lahko potlačila eno stvar za drugo. Kmalu so prebivalci začeli obžalovati, da so se tako hitro dali zapeljati lepim besedam. Mož za možem in organizacija za organizacijo je padala.

Med organizacijami, ki niso bile popolnoma nič prizadete niti od revolucije, niti od vladnih represij, so bili pred vsem tajni samostani in kongregacije.

Ruska vlada je zatrla vse samostane in verske družbe v svoji državi. V katoliški cerkvi so pa vedno bili ljudje, ki so občutili potrebo po tihem samostanskem življenju. Ta potreba samostanskega življenja izhaja iz samega bistva katoliške cerkve in se ne da zatreti drugače, kakor da se zatare katoličanstvo samo.

V ruski državi so se tekom časa razmnožile raznovrstne tajne verske družbe, ki so se pečale ali samo z notranjim življenjem, molitvijo in premišljevanjem, ali pa so delovale tudi na zunaj.

Po naših pojmih bi bilo težko ustanoviti skriven samostan. Toda če so na Ruskem mogoče skrivne tiskarne in tovarne za bombe, zakaj bi ne bile mogoče skrivne šole in samostani.

Neka gospa ustanovi pralnico, likalnico in izdelovalnico platnenih izdelkov. Kdo more vedeti, da je njena delavnica samostan, a ona da je prednica in njene delavke samostanske sestre.

Pride duhovnik v dotično delavnico, da se oskrbi s cerkvenim perilom.

Kdo more vedeti, da je on izvanredni spovednik, poslan v samostan od pristojnih oblasti?

Nekoliko težavno je delovanje na zunaj, a vendar ni nemogoče, kakor je bilo v mojem slučaju.

Imel sem zveze z nekim takim zavodom, kjer se je nahajala ljudska šola in učiteljska pripravnica, vse so pa vodile sestre redovnice.

Visoko stoječi dami se je posrečilo dobiti dovoljenje, da sme na lastne stroške odpreti neke vrste šolski vrtec za zanemarjene otroke. Ako je pa šolski vrtec, morajo biti tam tudi ženske, ki ga vodijo. Vrtnarice morajo prebivati ves dan v hiši, torej morajo imeti služabnice, ki kuhajo in pospravljajo. Vse te osebe se vzamejo iz enega zavoda in samostan je gotov. Kdor ima že nekoliko izurjeno oko, bo lahko takoj po zunanjem pogledu in po obnašanju spoznal, katera je redovnica, katera pa samo služkinja ali svetna učiteljica.

Razni taki zavodi so v zvezi med seboj in imajo skupno glavno prednico, ki prebiva v materini hiši. Toda kako more kdo zvedeti, katera je ona in kje prebiva. Ako bi tudi prišla vlada na sled, da v tej ali oni hiši prebivajo redovnice, vendar bo posameznim osebam težko dokazati, da imajo redovne obljube, še težje bi pa bilo dognati, kje je njihovo središče. Ako pa vlada razžene samo en zavod, ni dosegla ničesar.

Nekoč sem zašel slučajno v neko manjše poljsko mesto na Ruskem. Imel sem priporočilo do takega zavoda ter sem se v njem oglasil. Bil sem sprejet z izvanredno gostoljubnostjo, dasiravno sem bil drugače popolnoma neznan.

Med obedom sem se razgovarjal s sestro prednico, neko še primeroma mlado, a jako odločno in razumno osebo, ki ima znano visoko plemenitaško ime in je jako izobražena. Vprašal sem jo, če vlada ničesar ne sumi.

„Doslej smo živele še kolikor toliko mirno, v zadnjem času je pa pričela vlada nekaj sumiti in vohati okrog nas," mi je odgovorila. „Nedavno je prišel k nam policijski komisar in si vse natančno ogledal, a menda ni našel ničesar sumljivega. Najbolj mu je padlo v oči, da ni v naši hiši nobenih moških ter je slednjič vprašal naravnost:

„Kako pa, da ni nobenega možkega pri vas?"

Potem je dodal še neko drugo, še bolj indiskretno vprašanje. Jaz sem se ustrašila, da ne bi začel spraševati dalje in staviti vedno bolj indiskretnih vprašanj. Naredila sem se torej, kot bi ga ne razumela dobro, ter zmešala pogovor in ga prekucnila na drug predmet. Posrečilo se mi je res, dedca tako zmešati, da ni vpraševal dalje; potem sem ga pa napasla in napojila in izkomplimentirala iz hiše.

Včeraj zvečer sem pa sama odredila policijsko revizijo v naši hiši. Komaj da so sestre zaspale, sem jih zbudila, kakor da bi prišla policijska revizija, in sem sama z dvema sestrama preiskala vso hišo in vse kotičke. Ta revizija je trajala do treh po polnoči. Tako sem vsaj brez skrbi, da policijska revizija pri nas ničesar ne najde. Sedaj pa pričakujemo, naj pride, kar hoče."

Spoznal sem tudi mater, glavno prednico neke take kongregacije. Stara, častitljiva gospa, katere zunanjosti ne morem bližje popisovati, živi tiho v svojem stanovanju in sprejema včasih obiske svojih znank in prijateljic. Kdo more misliti, da je ta gospa načelnica močno razširjene kongregacije in raznih zavodov? Kdo zamore sumničiti, da so te prijateljice in znanke, ki jo obiskujejo, njene sosestre in podložnice, ki prihajajo k nji po navodila in povelja in da ji dajejo račun od svojega delovanja?

V gotovem oddelku nekega zavoda se nahaja več deklet, ki imajo čisto posebno vzgojo. Kako zamore tujec spoznati, da je to novicijat in ta dekleta da so novinke?

Seveda je neizogibno, da nastane včasih jako težaven položaj.

Neka sestra redovnica, ki je bila doma iz ugledne in premožne hiše, je imela v mestu mater in še eno sestro. Mati seveda ni ničesar vedela, da je njena hči postala redovnica. Mislila je, da je samo iz dobre volje in iz ljubezni do bližnjega v dotični hiši brezplačno za vrtnarico. Pozneje se je pa njena druga hči omožila in mati je ostala sama ter je z vsemi silami želela, da bi prva hči prišla nazaj iz otroškega vrtca in pri nji prebivala.

„Saj boš lahko tudi pri meni molila in hodila nazaj pomagat v zavod. Samo da boš stanovala pri meni!" prosila jo je mati. Toda hči ni mogla več k nji in ji tudi pod prisego ni mogla izdati svoje skrivnosti. Slednjič se je v tem slučaju mladi redovnici dovolilo, da je smela vsako nedeljo popoldne obiskati svojo mater in se ž njo razgovarjati, dokler se ni nekoliko potolažila.

Drug slučaj!

Mlad, jako plemenit in izobražen gospod je imel slučajno v učnem zavodu službo, kjer je delovala tudi neka redovnica. Dekle se mu je s svojim obnašanjem in razumnostjo tako prikupilo, da jo je hotel poročiti, dasiravno je vedel, da nima nobenega premoženja. Dekle je bilo v velikih težavah, ker ni imelo pred njim miru. Potožilo je svoje težave materi prednici. Ta je poklicala dotičnega gospoda k sebi, ga povabila, da je sedel poleg nje in potem mu je na kratko in jasno povedala celo stvar. Ko je mladenič zvedel skrivnost, je vstal in rekel:

„Sedaj vem dovolj in dam vam častno besedo, da se ne bom nikdar več bližal redovnici."

Vzel je klobuk, poljubil roko materi prednici in odšel iz dotičnega mesta in iz dotičnega kraja. Nista se videla nikdar več.

Poznal sem torej tak zavod, kjer je bil otroški vrtec, zraven pa tudi dekliško učiteljišče.

Odmor!

Manjši in večji otroci se pode po dvorišču, kriče in se zabavajo. Stopim med nje; otroci prihite od vseh strani k meni in pričnejo tiščati vame.

Zanimalo me je spoznati nekoliko, kakšne so njihove domače razmere in vprašal sem jih po vrsti: „Kaj dela tvoj oče?" ali: „Kaj dela tvoja mati?"

Eden mi je odgovoril, da hodi njegov oče v tovarno, drugi, da je vratar, in tako dalje.

Neko dekletce mi je odgovorilo: „Moj oče sedi v trdnjavi."

„Ali že dolgo?"

„Dolgo, dolgo!"

Toda ni mi mogla povedati, kako dolgo.

Nek deček mi je rekel, da njegovega očeta ni.

„Kam pa je šel?"

„Ni ga, zmanjkalo ga je."

Več mi otrok ni vedel povedati, toda voditeljica mi je razložila, da je v času revolucije mnogo ljudi zginilo brez sledu. Bili so aretirani in nihče ni zvedel, kaj se je dalje z njimi zgodilo.

Nek majhen deček precej navihanega obraza se je pa preril k meni in mi začel pripovedovati:

„Jaz pa imam še očeta, samo brata nimam več."

„Kje pa je tvoj brat?"

„Na Črnem morju."

„Kaj pa dela tam?"

„Poslali so ga tja, ker je stolkel svetilke na god cesarjeve tete."

Jaz nisem mogel razumeti njegovega pripovedovanja in pojasniti mi je morala zopet voditeljica.

Kadar je god ali rojstni dan člana cesarske rodbine ali sicer uradni praznik ruski, mora vsaka hiša razobesiti dvoje zastav in ob celi hiši, kakor je dolga, morajo na nji viseti prižgane svetilke. Tak praznik se imenuje Galovka. Hišni posestnik, ki bi na ta način ne obhajal Galovke, bi imel opraviti s sodnijo.

Dotični deček je z nekim tovarišem šel zvečer v mesto in s palico stolkel eno ali več takih svetilk. Policija ga je prijela in za kazen je bil odposlan v nek kraj ob Črnem morju.

Zvonec pozvoni, odmor je končan in otroci hite v šolske sobe. Jaz grem za njimi in si ogledam prostore in pouk.

Povsod vlada vzoren red in snaga. Na steni prve sobe, v katero sem vstopil, visi na steni slika poljskega junaka Kosciuška. Po klopeh sede najmanjši otroci, nekateri še ne popolnoma šest let stari.

Učiteljica mi hoče pokazati, kako poučuje in vzgaja otroke. Pokaže s prstom na Kosciuškovo sliko in vpraša nekega dečka:

„Koga predstavlja ta slika?“

„Tadeja Kosciuško,“ je bil odgovor.

„Kdo je bil Tadej Kosciuško?“

„Načelnik poljske vstaje.“

„Zoper koga se je bojeval Tadej Kosciuško?“

„Zoper Moskale.“

„Kje je Tadej Kosciuško premagal Moskale?“

„Pri Raclovicah.“

V takem poljskem patrijotičnem duhu se je vršil pouk po vseh razredih.

Vladno dovoljenje je bilo samo za šolski vrtec. Poleg tega je bilo z dotičnim zavodom združeno tudi žensko učiteljišče. Nekaj učenk je stanovalo v zavodu, druge so pa prihajale samo k pouku. Stališče poljske učiteljice v tem kraju je čisto drugačno, ko po drugih evropskih državah, kjer vladajo urejene politične razmere. Izobrazba ni tako sistematična in vzgoja ni tako mirna, kakor v drugih državah. Neka čudna nervoznost prevzame njeno naravo popolnoma. Nikdar ni gotova, če je ne zadene kakšna strela od zgoraj, vedno mora biti v strahu, da ji ne bo nenadoma pretrgano delovanje. Poleg tega se mora boriti za svoj obstanek, nima stalnega kruha in redne službe, ampak je odvisna od raznih slučajev.

V najskrivnejšem delu poslopja so imeli majhno kapelico, kjer se jim je v določenih časih tudi opravljala služba božja.

Kadar je bil kak naroden spominski dan, obletnica poljske konstitucije, obletnica ene ali druge vstaje in tako dalje, so spustili pri oknih rolete, zaprli skrbno okna in vrata, in vsa družba je zapela s priglašenim glasom po službi božji poljsko narodno himno:

„Bog — ki si Poljake toliko vekov z bleskom sile in slave obdajal — ki si potem ganjen vsled njenega padca — podpiral naše bojevnike za najsvetejšo stvar — pred tvoj oltar polagamo naše prošnje — svobodo in domovino blagovoli nam vrniti — o Gospod.“

„Zakaj pa pojete tako tiho in zakaj zapirate tako skrbno okna in vrata?“ sem vprašal.

„Saj nihče ne ve, če ni za sosednim zidom špijonar, ki nas opazuje,“ odgovorila mi je voditeljica.

Bila je med njimi učenka, razumno in pridno dekle. Prišel je nek plemenitaš iz dežele in prosil za učiteljico. Dobil je dovoljenje, da sme odpreti šolski vrtec za otroke svojih delavcev ter je hotel imeti dobro in zanesljivo vrtnarico. Dotično dekle je sprejelo službo in odšlo.

Preteklo je komaj nekaj mesecev in zvedel sem slučajno, da se je njeno delovanje že končalo. Imela je smolo. Začela je preveč na široko in preveč lahkomišljeno. To se jako lahko zgodi mlademu dekletu, ki pride prvič iz mesta ven na deželo v službo. Orožnik jo je zasačil, ko je učila brati in pisati, ter jo naznanil. Bila je obsojena na tri mesece ječe, dotični gospodar pa na tri tisoč rubljev kazni.

V tem slučaju se je končala zadeva še precej dobro. Dotični gospod plemenitaš je priredil velik lov in povabil na lov tudi gospoda izpravnika in nekaj drugih ruskih činovnikov. Lovu je seveda sledila razkošna pojedina. Vsa stvar je veljala gospoda več kot tri tisoč rubljev, vendar mu je bila odpuščena denarna kazen in učiteljici ni bilo treba sedeti v ječi. Samo šole je bilo za enkrat konec.

Srečal sem na hodniku neko gospodično učiteljico, ki se je izučila že lanskega leta in je bila sedaj že nekaj mesecev v službi na deželi.

Sedaj je prišla po nekem opravku spet v mesto in pri tej priliki je hotela tudi obiskati svoje nekdanje znance in prijatelje. Bila je očividno prijetno iznenadena, ker me je tako nepričakovano zagledala, in tudi jaz sem se je razveselil.

Vprašal sem jo, kako ji gre.

„Hvala, za sedaj še čisto dobro.“

„Ali vas še niso zasačili?“

„Doslej še ne, toda bojim se, da ne bom mogla več voziti dolgo. Dvakrat je že prišel orožnik nepričakovano v sobo, toda našel ni ničesar sumljivega. Knjige in papir so otroci tako hitro skrili, da ni mogel ničesar zapaziti.

Enkrat je bil grd deževen dan in otrok ni bilo posebno veliko. Dovoljenje imam seveda samo za otroški vrtec, toda v šolo prihajajo tudi večji otroci, celo veliki dečaki, štirinajst in še več leti stari. Ljudje zelo žele učiti se brati in pisati, in jaz nimam srca, da bi gonila domov večje otroke in da bi jim odrekala svojo pomoč. Manjših otrok je bilo torej takrat malo, večjih je pa prišlo več, ker so imeli čas radi grdega vremena.

Orožnik se je začudil, ko je videl v sobi tako velike otroke, ter jo vprašal, kako to, da hodijo tako veliki otroci v otroški vrtec.

„Vreme je grdo,“ rekla sem mu, „in stariši so poslali večje otroke, da spremijo domov manjše bratce in sestrice.“

Orožnik je nekaj zmajeval z glavo, kajti zdelo se mu je čudno, da prideta dva velika otroka po enega majhnega. Rekel pa ni nič in je zopet odšel.

Pripravljena sem na vse in koliko časa bom mogla vztrajati, ne vem.“

To je torej zopet ena slika nepostavnega in revolucijnega delovanja na Ruskem.

Ali je vrgla „Ohrana“ tudi na mene svoje oko? Tako vprašanje sem si stavil včasih, a nisem našel odgovora. Priznati pa moram, da se tudi nisem močno trudil z odgovorom. Ali me ima, ali me nima na piki, meni je to pač vseeno. Dokler se mi bo zdelo, bom sedel tu, kadar pride moj čas, bom odpotoval. Ako mi pa vele odpotovati hitreje, me tudi ne bo posebno bolelo. Imam avstrijski potni list in stojim pod zavetništvom mogočne Avstrije. Ako ničesar ne pregrešim in mi ne morejo dokazati nobene nepostavnosti, mi tudi ne morejo storiti ničesar hujšega, kakor da mi vele odpotovati.

Res, da samo avstrijski potni list in pokroviteljstvo mogočne Avstrije samo na sebi še ni posebno velika jamščina. Avstrijskemu konzulu v Varšavi se pač ne bo ljubilo, postavljati se za vsakega človeka, ki je srečni lastnik avstrijskega potnega lista, in s tem kaliti svojega osebnega miru in dobrega razmerja do raznih drugih oseb. Toda imel sem za seboj še večjo oporo.

Po nekem naključju sem se seznanil z dvema visokima uradnikoma na Dunaju, osebi naravnost kapitalni. Eden je v ministrstvu notranjih zadev, drugi pa pa v ministrstvu znanjih zadev. Vsled tega je dobil avstrijski konzul v Varšavi, še preden sem jaz prišel tja, naročilo, naj se z vso močjo zame zavzame, ako bi se mi kaj prigodilo. Ko sem pa prišel v Varšavo, sem šel takoj h konzulu, da sem se mu predstavil, in on mi je naročil, naj se mu takoj sporoči, ako bi imel kakšne neprijetnosti.

Poleg tega sem imel zveze z raznimi bogatimi in znanimi osebami, kar je v gotovih slučajih lahko pomenilo še več, kakor konzulovo pokroviteljstvo.

* * *

Kakor sem že omenil, sem imel začetkom velike težave s potnim listom. Moj potni list je bil sicer popolnoma v redu in pravilen, a na kak način in po kakšnih potih sem ga dobil, tega ne morem sedaj pripovedovati.

Nekaj časa sem živel ž njim srečno in zadovoljno. Kmalu so se pa pričele sitnosti. Od general gubernatorja je prišlo pismo na oberpolicmaistra, in od oberpolicmaistra na policijski komisarijat našega oddelka, od komisarijata mi ga je pa prinesel z veliko častjo in špoštljivostjo naš revirovi, moj stari in dobri prijatelj, ki je večkrat stisnil od mene kak rubeljček, in mi je radi tega zelo naklonjen. V tem pisanju je stalo, da je prišlo do ušes njegove visokosti generalnega gubernatorja Skalona, poglavarja nad življenjem in smrtjo deseterih milijonov prebivalcev, in odločujočemu činitelju nad blagostanjem in prosveto deveterih poljskih gubernij, da prebiva v milijonskem mestu Varšavi nek tak in tak človek, ki nosi moje ime in kateremu so ruske oblasti samo po pomoti podpisale potni list. Radi tega on naroča na podlagi vse svoje moči in dostojanstva ravnatelju svoje pisarne in ta naj izroči potem sklep njegove volje vsem podrejenim oblastem, da imam jaz tekom 24tih ur zapustiti njegovo prestolno mesto Varšavo, drugače bom pa odpravljen s prisilnimi sredstvi.

Mojemu revirovu se je velika žalost brala na obrazu, ko mi je izročal ta ukaz. Res, da sem živel mirno in solidno, pa sem mu vendar stisnil včasih kak rubeljček v roke, kakor da bi bila pri meni tovarna za bombe. Rubeljček od prebivalcev mu je pa ravno tako potreben, kakor grešniku milost božja za večno zveličanje. Saj mora vsak dan jesti in se oblačiti in nekje stanovati. S svojimi sedemnajstimi rublji, katere dobiva od države za zvesto izvrševanje svoje službe, zamore pa shajati komaj dober teden, kaj šele mesec dni.

Meni se pa tudi ni ljubilo kar tako zadeti tornistro na rame in korakati na postajo, da se odpeljem iz svete Rusije. Kaj me brigajo pomote ruskih uradnikov, mislil sem si. Jaz imam potni list pravilno narejen in pošteno pridobljen. Ako so pa ruski uradniki naredili kako pomoto, naj general gubernator nje tirja na odgovor, a ne mene.

Nisem se torej hotel podati, ampak sem sklenil gnati stvar do konca, da se vsaj prepričam, kako daleč je mogoče na Ruskem priti po pošteni poti.

Žalibog ne morem na tem mestu pripovedovati, kakšne korake sem storil in kako sem hodil po raznih ruskih uradih. Morda bo zato prilika kdaj pozneje. Povem pa, da so bila ta potovanja dovtipna še bolj, kot Trebušnikova pot na Triglav.

Slednjič so mi rekli veliki gospodje, da je mogoče res, da so se oni zmotili, a jaz da sem postaven in lojalen človek. Obljubili so mi, da bodo kmalu uredili to stvar in bom dobil o tem obvestilo.

Koliko papirja se je še popisalo po ruskih uradih radi mene in kakšne pole so krožile iz ene pisarne v drugo, mi seveda ni znano. Zvedel sem samo zaključek.

Nekega dne stopim na ulico in se odpravim po svojih navadnih opravkih. Ko zavijem v neko majhno in ozko ulico, me sreča moj dobri prijatelj, gospod revirovi.

„Ravno prav, da vas srečam," me nagovori. „Imam nekaj za podpisati."

„Kar je za podpisati, pa vse podpišem," odgovorim.

Revirovi me prime s svojo medvedjo roko za rokav in me potegne v neko prodajalnico, ki je stala v bližini. Bila je majhna, zadušljiva in smrdeča židovska trgovina. Star, umazan Jud z veliko in razmršeno brado naju ni nič kaj ljubeznivo pogledal, ko sva vstopila. Moj spremljevalec je pa zakričal nanj in mu velel, naj prinese črnilo in papir. Med tem, ko je Jud iskal potrebno pripravo, je pa moj spremljevalec potegnil iz nedri nekaj papirjev. Enega je ponudil meni, da ga podpišem, potem pa zopet prepustim njemu. Bilo je kratko pisanje, kjer se me je obveščalo iz pisarne samega general gubernatorja, da imam pravico hoditi po varšavskem tlaku in spati pod varšavsko streho. Ta papir sem imel jaz vzeti na znanje, podpisati in vrniti. V mojih rokah pa niso hoteli pustiti nobenega papirja, da se ne bi mogel pri kakšni priliki nanj sklicevati.

Poleg tega papirja je bilo še drugo večje pisanje, ki je bilo menda ž njim v zvezi. Hotel sem seči še po tem in je prečitati. Revirovi mi ga je pa takoj umaknil, rekoč:

„To je pa samo obvestilo za nas policijo."

Toda med tem, ko je Jud po vseh kotih stikal za črnilom in peresom in je revirovi gledal za njim, sem hitro prečital še ono drugo pisanje. Bilo je pisano s strojem in v ruskem jeziku. Vsebine je bilo sledeče:

Na seji pri general-gubernatorju se je dne tega in tega obravnavala moja zadeva, in prevzvišeni general gubernator se je izrekel, da nima nič proti temu, ako ostanem še nadalje v Varšavi. To se daje na znanje gospodu oberpolicmaistru in policijskemu komisarijatu našega oddelka in tako dalje in tako dalje.

Torej sam prevzvišeni gospod general-gubernator se je zanimal za mojo osebo, in v seji, ki se je vršila pri njem in pod njegovim predsedništvom, se je obravnavala moja zadeva, to je za rusko državo tako pereča zadeva, če bi moji škornji morda ne škodovali varšavskemu cestnemu tlaku.

Meni se ni nikdar sanjalo, da bom postal tako velevažna oseba, in to se mi je zdelo jako imenitno. Dvomim, ako so vsi tatovi in roparji v sveti ruski državi deležni tolike pozornosti najmerodajnejših oseb.

Med tem je prinesel Jud črnilo in pero, jaz sem podpisal z mirno vestjo prvo polo, se poslovil in odšel.

Odslej sem torej zamogel z mirno vestjo prebivati v Varšavi, in mislil sem, da so sedaj od te strani vse nevarnosti izključene.

* * *

Kmalu potem je pretresla Varšavo strašna novica, ki je razburila vse mesto. PPS se je zopet oglasila in sicer na tako silen način, da se je zaslišalo ne samo po varšavskem mestu, ampak je odmev tega glasu šel po vsi ruski državi in še dalje po vsem svetu. Od napadov na policijskega komisarja Konstantinova, katerega je raztrgala bomba pri belem dnevu in v središču mesta, na voglu Maršalkovske in Zlate ulice, tako da je eden čevelj z nogo priletel v okno drugega nadstropja nasproti stoječe hiše, in od časa napada na sovraženega načelnika mesta, barona Nolkena, še ni bilo napada, ki bi tako razburil mesto in našel tako širok odmev.

Revolucijonarji so napadli general-gubernatorja Skalona.

Napad je bilo treba organizirati posebno umetno in izvršiti ga je bilo treba z veliko spretnostjo.

General-gubernator je pač vedel, da mu vedno grozi smrt. Vse smrtne obsodbe, katere je podpisaval zoper ujete bojevce, so padale na njegovo glavo, in vse vladne represije so šle na njegov račun.

Med prebivalstvom so bila mnenja o general-gubernatorju Skalonu jako različna in lahko se reče, da je sultan kakšne srednjeafrikanske države Evropi bolj znan, kakor je pa varšavski general-gubernator prebivalstvu pokrajin, nad katerimi vlada. Nihče ga še ni videl in nihče ni prišel ž njim v stiko. Edini način, po katerem zamore navadni prebivalec priti v naravnostno dotiko s svojim vrhovnim načelnikom, je, ako mu ta podpiše smrtno obsodbo.

Bolj neviden, kakor Bog v nebesih, kraljuje v svoji prestolnici, v gradu davnih poljskih kraljev, ogromni palači na Grajskem trgu.

Eni si ga predstavljajo kot groznega krvnika, ki sedi v svojem uradu in neprenehoma kuje krvave naklepe. Vse, kar dela, dela v divjem srdu in iz zlobne volje.

Drugi zopet pripovedujejo, da je varšavski general-gubernator podel bojazljivec, slaba glava in zloben značaj. Gori v svojem gradu sedi, obdan od svojih zvestih Čerkezov, in podpisuje pole papirja, ki se mu predlagajo. Nič ne čita, kar podpiše in nima sploh nobene lastne misli in nobene sodbe. Edina misel, ki ga prevzema popolnoma, je strah pred napadom revolucijonarjev. V vsaki sveži sapici in v vsakem solnčnem žarku, ki se ukrade v njegovo nepristopno sobo, sluti on izdajo in zvijačo. Pri vsakem koraku, katerega naredi v svojih zastarelih prostorih, se boji drznega napada, in v vsakem kotu sluti, da mu je položena bomba, ki se lahko vsak trenotek razleti.

So celo taki glasovi, ki trde, da Skalon sam na sebi ni napačen človek, toda da dela vse po naročilih iz Petersburga.

Prebivalstvo ne ve niti toliko o najvišjem predstavitelju ruske države v svojem kraju, da bi znalo, kakšne narodnosti in vere da je.

Najbolj prevladuje mnenje, da je luteranec. Govori se pa tudi, da je bil luteranec, ki pa je sprejel pravoslavje; čul sem celo, da je njegova rodbina bila pač nekdaj luteranska, a sedaj je že nekaj rodov sem ruska in pravoslavna, pa tudi za katoličana ga imajo nekateri. Čudno, da se ne govori celo, da je muhamedanec ali budhist.

Splošno prevladuje mnenje, da je grof Skalon Nemec in potomec starega kurlandskega plemstva, imajo ga pa tudi za Rusa in celo za Kavkazca.

Skrit in nepristopen kakor Bog v nebesih prebiva v starem gradu na Grajskem trgu in se nikdar ne prikaže na beli dan. Ako mora po neizogibni uradni potrebi odpotovati v Petersburg, se drži to potovanje v največji skrivnosti in uradni list poroča samo, kadar se je že vrnil, da je pred toliko in toliko dnevi odpotoval po uradnih opravkih v Petersburg in se zopet srečno vrnil. Ako bi se med prebivalstvom poprej razneslo, kdaj zapusti svoj grad, bi bila to gotovo njegova smrt. Tako ljubi prebivalstvo svojega najvišjega načelnika.

Dasiravno so mnenja o njem tako različna, vendar v enem se strinjajo vsi glasovi:

Varšavski general-gubernator grof Skalon je najvišji predstavitelj ruske državne oblasti v devetih poljskih gubernijah in najvišja neposredna oblast nad 10 milijonov prebivalstva, ki živi v teh krajih. On je torej tudi neposredno odgovoren za vse, kar se vrši v teh krajih.

On je odgovoren za zatiranje katoliške cerkve in njenih ustanov. Po njegovi krivdi ne more katoliška cerkev med temi milijoni več izvrševati svojega moralnega vpliva in vsled tega propada verski čut ljudstva in se širi najgnusnejša moralna gniloba. On je odgovoren za nihilizem pojmov in čustvovanja, za razpad družabnih vezi in splošni moralni, družabni in politični nered, ki se širi vedno bolj in prijemlje vedno globlje.

On je odgovoren za zatiranje poljske narodnosti, ki nastopa včasih v najbrutalnejših oblikah, večkrat pa postaja tudi malenkostna do smešnosti.

On je odgovoren tudi za socijalni in politični nered, ki se je v zadnjem času razvil do popolne anarhije.

Dokler je on predstavitelj državne oblasti, je tudi on odgovoren za vse hudo in vse razdejanje, katero se povzroča po teh krajih.

Ta logika je jasna in ni se ji mogoče izviti. Če postopa v dobri ali v slabi smeri, iz hudobije ali neumnosti ali vsled slabotnega značaja, to slednjič ne pride v poštev. Take okoliščine bo upošteval Bog pred svojo sodbo, za ljudi so pa merodajna samo zunanja dela.

General-gubernator Skalon ve, da mu grozi smrt vsak trenotek in da ga na tisoče bojevcev zalezuje na vsakem koraku. Skrbno torej čuva svoje drago življenje in se varuje priti v dotiko s komur si bodi. Okrog sebe ima trideset tisoč zvestih vojaških čet, večinoma Čerkezov in donskih kozakov. Njegov grad in Modlinska trdnjava vladata nad celim mestom in ga lahko vsak čas s kroglami iz topov spremenita v razvaline. Celo mesto strči vojaških bajonetov in ječi pod železno pestjo.

A vkljub temu si on nikdar niti za trenotek ne upa iz svojega gradu!

V gradu mu je nemogoče priti do živega. Treba je bilo iznajti sredstvo, ki bi ga izvabilo iz njegovega brloga. PPS si je torej izmislila sledeči načrt, ki se bere kakor v kakšnem fantastičnem romanu, ako bi ne bilo sedaj že vse zgodovinska resnica:

K nemškemu konzulu v Varšavi je prišel nekega popoldne visok ruski častnik v vojaški uniformi in hotel govoriti s konzulom, češ, da ima jako važno zadevo.

Kako bi nemški konzul ne mogel sprejeti visokega ruskega častnika in kako bi ga zamogel vprašati po legitimaciji, ako ima na sebi vojaško uniformo?

Ko je stal dotični častnik pred nemškim konzulom, je ta zapazil, da je njegov obiskovalec močno natrkan.

Položaj je bil za konzula neprijeten in skušal se je nahitro in z lepa odkrižati neljubega gosta. Toda to ni šlo tako lahko, kajti gost je bil jako vsiljiv in predrzen, in ko je konzul nastopil nekoliko krepkeje, se je pijani častnik tako razljutil, da je konzula oklofutal.

Predno je zamogel konzul priklicati pomoč, je neprijetni gost že mirno odšel. Ko je korakal čez predsobo in po stopnicah, je postal na enkrat popolnoma trezen in pred hišo na ulici je zginil brez sledu, kakor bi se pogreznil v zemljo.

Bil je nek tovariš bojevec od PPS, ki se je preoblekel v uniformo ruskega častnika.

Na nemškem konzulatu je bilo strašno razburjenje. Takega škandala še ni bilo, da bi pijan častnik od druge države prišel k zastopniku mogočne Nemčije ter ga oklofutal. Samemu cesarju Viljemu se bodo jeze pobesile brke, ko bo to zvedel. Stvar bo zadobila mednaroden pomen.

Najbolj so se pa prestrašili visoki ruski krogi, ko so zvedeli o tem škandalu. Nemški konzul je vložil hudo pritožbo in na najodločnejši način zahteval takojšnjega zadoščenja. Stvar se mora poravnati kar najhitreje in na najbolj ugoden način. Preveč se je že slišalo pritožb o raznih škandaloznih početjih ruskih častnikov. Ta škandal nikakor ne sme prodreti med svet.

Edini način, da se dogodek tiho in hitro spravi s sveta, je, da se pelje general-gubernator sam k nemškemu konzulu in se pri njem osebno opraviči. Nevarnosti pač ne more biti nobene. Kako bi zamogli revolucijonarji zvedeti, da se bo on ravno ob tem času in ravno po tej ulici peljal h konzulu; sicer se pa tudi lahko ukrene vse potrebno za varnost. Cela vojska tajnih policijskih agentov je bila razposlana naprej, da so pazili na vse ljudi na ulici in na okna. Za njimi je pridirjal oddelek kozakov, potem v kratkem presledku še drugi, potem je sledila kočija z generalgubernatorjem in njegovim adjutantom. Obdajal jo je istotako oddelek vojakov. Za kočijo je jahal v kratkem presledku zopet oddelek kozakov.

Kako bi bil v takih razmerah mogoč napad?

Tajni policijski agenti, ki so bili poslani naprej po ulicah, so odstranili z ulic vse potnike in ceste popolnoma spraznili. Njihove pazne oči so se obračale proti oknom hiš, da bi se ne prikazala kje kakšna sumljiva postava, ki bi zamogla ustreliti ali vreči bombo na voz.

Na balkonu prvega nadstropja neke hiše v Maršalkovski ulici, mimo katere se je moral peljati general-gubernator, je stalo dvoje mladih, krasnih dam v lepih toaletah. V roki je držala vsaka velik šopek rož. Tako sta se greli v večernih žarkih zahajajočega solnca in gledali na ulico.

Bili sta gospodični Klenievski, Eleonora in Janina.

Vavšavska tajna policija pozna vse prebivalstvo in se briga za vsakega človeka, ki prebiva v mestu. Poznani sta ji bili torej tudi že dolgo časa gospodični Klenievski. Bili sta znani kot premožni in življenja kipeči dami, ki sta prišli za nekaj mesecev v mesto spoznavat življenje in uživat njegove prijetnosti. Njuno življenje je bilo pač tako, da ni moglo vzbujati najmanjšega suma. Razkošno, bujno in veselo so jima tekli dnevi. Včasih sta dobivali obiske mladih gospodov. Kako se more zdeti policiji sumljivo, ako mladi gospodje obiskujejo mlade in premožne dame? Saj je ravno to, ako človek uživa življenje z njegove najrazkošnejše strani, najboljše znamenje, da dotični človek ni politično nevaren.

Gospodični Klenievski sta bili veliki prijateljici cvetlic in gospodje so jima večkrat prinašali krasne velike šopke. Kaj more biti v tem čudnega ali sumljivega? Saj sta bili v onih letih, o katerih poje nemški pesnik:

> Bil je prekrasni mesec maj,
> ko rože so cvetele;
> ljubezni strastne so želje
> mi v duši zakipele.

Taki šopki cvetlic so stali navadno po več dni na mizi ali na oknu, dokler niso oveneli. Potem so se vrgli proč in na njihovo mesto so prišli novi in sveži.

Tudi dva dni pred tem dogodkom sta prišla k gospodičnama na obisk dva elegantna mladeniča in sta prinesla velik šopek najkrasnejših svežih rož. Dotična šopka sta stala potem vedno na mizi. Včasih je katera gospodičen vzela šopek in šla z njim na balkon, gledala doli na vrvenje ulice, se solnčila v solnčnih žarkih in gledala in vonjala prekrasne velike rože.

Toda v vsakem šopku je bila skrita bomba.

Ko se je pripeljal general-gubernator po Maršalkovski ulici in so policijski agenti odstranili vsakega človeka, ki je zamogel biti količkaj sumljiv, pustili so gospodični Klenievski z njunima šopkoma na balkonu. Kdo bi mogel tudi kaj sumiti o lepih mladih damah, ki se solnčita na balkonu svojega stanovanja in držita v rokah vsaka velik šopek svežih rož.

Ko je pridrdrala mimo kočija, se skloni prva gospodična čez balkon in vrže na ulico svoj šopek rož.

Toda vrgla je ne minuto, ampak sekundo prezgodaj. Bomba je padla nekoliko preveč od spredaj, ubila je oba konja in voznika, ranila težko adjutanta, generalnega gubernatorja je pa zadela samo lahko.

Takoj za njo je vrgla druga gospodična svoj šopek na ulico.

Toda bila je bomba preslabo narejena in se ni razpočila. Morala je biti kakšna napaka v sestavi.

Ko sta padla šopka na ulico, sta zginili dami takoj nazaj v stanovanje. Pok bombe je bil strašen, da se je razlegal po vsem delu mesta. Vojaštvo in policija je takoj obkolila dotično hišo in policaji so vdrli po stopnicah v stanovanje, od koder so padle bombe.

Prebivalk pa že ni bilo več. Izginili sta brez sledu. Na mizi so ležale brez vsega reda razne reči: lasulje, obleke, potni listi in druge stvari.

Bilo je vse kar najskrbneje pripravljeno za beg. Gospodični sta takoj v sobi vrgli nase drugo obleko, deli na glavo lasulje, vzeli druge potne liste, potem pa izginili skozi kuhinjo in po kuhinjskih stopnicah na dvorišče in od tam v stransko ulico, kjer jih je že čakal voz in jih odpeljal kdo ve kam.

V Varšavi je stopila vsa policija, javna in tajna, na noge in vojaštvo ji je pomagalo. Vršile so se neprenehoma revizije po hišah, lovili so popotnike po ulicah, lovili tu in lovili tam, toda ujeli niso ničesar, niti odkrili najmanjšega sledu. Gospodični Eleonora in Janina in gospodična Rakoczy so izginile, kakor bi se pogreznile v zemljo. Tudi dotičnega gospoda, ki je bil pri nemškem konzulu, in gospodov, ki so obisko-

vali gospodične, ni bilo mogoče izslediti. Niti najmanjše niti ni bilo mogoče najti, ki bi vodila v to skrivnostno zadevo.

Vse je bilo v resnici prirejeno najvestneje in najskrbneje.

Časniki so seveda obširno poročali o vsej zadevi, pisalo se je in govorilo in policija je iskala in iskala, zvedel pa ni nihče ničesar, kdo so bili skrivnostni napadovalci in kam so zginili.

Generalnemu gubernatorju ni bilo mogoče prirediti zadoščenja, da bi obesili drzni napadalki na njegovo življenje. V svojem strahu in v svojih bolečinah se je zamogel tolažiti samo s tem, da je prišel tako poceni iz nevarnosti.

Polagoma je pa potihnilo tudi govorjenje in pisanje po časnikih, in policija je odjenjala od svoje gorečnosti. Prišla je menda do prepričanja, da je vsak trud zaman in da bo tudi ta napad, kakor toliko drugih, ostal prikrit in nepojasnjen tujim osebam.

* * *

Jaz sem imel namen, ostati v Varšavi še en mesec ali največ dva. Zaključiti sem hotel svoje delo in zaradi tega se nisem spuščal v nobene javne zadeve, nisem delal nobenih obiskov, niti bral časnikov.

Nekega petka proti večeru me sreča na cesti moj stari znanec in prijatelj revirovi, me ustavi in nagovori:

„Vi odpotujete, kakor sem zvedel?“

„Dà, v kratkem odpotujem.“

„Meni se je reklo, da imate odpotovati do nedelje.“

„Bom pač ostal še nekaj dni dalje.“

„Katerega dne pa mislite odpotovati?“

„Še ne vem. Vam je pač vseeno.“

„Meni se je naročilo, da imate odpotovati do nedelje.“

„Bom že odpotoval, kadar bom uredil svoje reči,“ rečem, pustim policaja na cesti in hitim dalje.

Pri tem se je držal moj policaj silno klaverno in nerodno. Izgledal je, kot da mi je hotel nekaj reči, a ni mogel z besedo na dan. Pozneje sem mislil, da je morda od mene hotel imeti kakšen rubelj.

Drugi dan, bila je sobota, sem živel mirno po stari navadi. V nedeljo sem pa naredil zjutraj izlet z neko družbo in sem se vrnil šele pozno zvečer. Doma so mi povedali, da me je tekom nedelje zopet iskal moj policaj in jako resno vprašal, če sem že odpotoval.

„Kakšna neumnost je pa zopet to?“ sem si mislil, a skrbel nisem dalje. Saj sem imel od samega generalgubernatorja dovoljenje, da smem ostati v Varšavi.

V pondeljek grem zjutraj na ulico. Tu me sreča zopet moj policaj in pristopi k meni. Bil je jako resen, dasiravno se mu je poznalo, da mi ne dela rad sitnosti.

„Kaj še niste odpotovali?“ me nagovori.

„Saj vidite, da sem še tukaj.“

„Zakaj pa niste že odpotovali?“

„Ker se mi še ne mudi.“

„Saj sem vam rekel, da morate odpotovati do nedelje. Vi ste že dva dni predolgo tukaj. Imeli bodete lahko velike sitnosti.“

„Saj imam od vašega generalgubernatorja dovoljenje, da smem biti v Varšavi.“

„Toda nam se je od oberpolicmojstra naročilo, da imate odpotovati do nedelje.“

„Ste pa menda zopet naredili kako pomoto kakor zadnjič!“ —

„Mogoče, toda to morate pojasniti našemu komisarju.“

„Bom že stopil ob priliki k njemu in bom zahteval od njega pojasnila.“

„Toda iti morate takoj. Vi ste že dva dni predolgo v Varšavi, dasiravno sem vam naročil, da morate odpotovati do nedelje. Pojdite kar z mano!“

„Ako vam je moja druščina prijetna, pa pojdiva.“

Tako me je pobral policaj s ceste in me gnal na policijski komisarijat. Gospoda komisarja še ni bilo v sobi. Morala sva iti skozi dolgo vrsto prostorov, kjer so sedeli pri mizah razni pisarji in popisavali dolge pole papirja. Vsi so naju debelo gledali, ko sva korakala skozi sobe. Jaz sem šel moško naprej, kakor bi bil gospodar te hiše, moj policaj pa potuhnjeno za mano, ker mu je bilo žal za rublje, katerih ne bo več dobival.

Zadnja soba je bila komisarjeva, a komisarja še ni bilo v nji. Bilo je zanj še prezgodaj.

Jaz se usedem v njegov mehki naslanjač, prižgem cigareto in pričnem kuriti, noge pa denem navskriž. Policaj je pa stal ves čas poleg mene po vojaško. Slednjič pride komisar in pogleda široko. Policaj mu začne po rusko pripovedovati, kaj se je zgodilo. Jaz mu pa presekam besedo in vprašam komisarja krepko in naravnost, kaj to pomeni. „Od general-gubernatorja imam dovoljenje,“ pravim mu, „da smem prebivati v Varšavi. Saj ste mi vi poslali po ravno tem policaju dotično dovoljenje. Sedaj pa pravi ta človek, da mi je že treba odpotovati. Menda bom jaz vendar bolj vedel za svoje potrebe, kakor pa on.“

„Morda je res zopet kakšna pomota,“ odgovori mi komisar, rejen in dobrodušen človek, „toda to morate pojasniti v pisarni general-gubernatorja. Najbolje je, da greste takoj zopet gori in se ž njimi pogovorite. Toda storiti morate to takoj, ker vi ste že obrok zamudili in bi morali že v soboto odpotovati.“

Med tem pogovorom sem sedel jaz ves čas na komisarjevem sedežu pri njegovi mizi, komisar je pa stal pred mano in kadil sem cigareto. Nato sem pa stopil na noge, se obrnil popolnoma proti komisarju in odgovoril:

„Enkrat sem že hodil po vaših uradih radi svojega potnega lista, sedaj sem se pa tega naveličal. Bil sem že tako namenjen odpotovati čez nekaj dni. Par dni preje, to mi je že vseeno. Tu imate potni list in prosim, podpišite mi ga, da odpotujem v Avstrijo.“

Pri teh besedah sem segel v žep in mu podal svoj potni list. Komisar ga je vzel, ga podpisal in zapečatil ter vrnil, rekoč:

„Sedaj morate pa še na magistrat na Glediškem trgu, da vam še tam podpišejo. Toda storiti morate to hitro, ker drugače bi utegnili imeti neprijetnosti.“

„Ali bi ne mogel poslati s potnim listom na magistrat koga drugega?“

„Ne, iti morate sami. Vi ste že tako dva dni preveč tukaj. Ako bi prišel za vas kdo drugi, bi morda ne podpisali. Razložiti jim morate sami.“

Moral sem iti torej še na magistrat, kjer je bilo treba čakati nekaj ur, predno sem dobil podpis. Rekli so mi, da je treba plačati pet rubljev, drugače pa nisem imel nobene težave. S tem so bile moje zadeve s potnim listom rešene in pričel sem se nemudoma odpravljati za odhod. Prepričal sem se pa takoj, da mi ne bo mogoče oditi tekom današnjega dneva, ker mi je bilo treba urediti še mnoge reči. Toda v svojem starem stanovanju nisem mogel več ostati niti eno noč.

Ko sem prišel domov, so mi že povedali, da je prišel policaj vprašat, če sem že odpotoval. Rekli so mu, da ne vedo ničesar o meni, in nato je odšel. Prišel bo gotovo zopet kmalu, in takrat mora dobiti jasen odgovor.

Šel sem obiskat svoje znance in se od njih poslovit. Povedal sem jim, kaj je vzrok, da tako naglo odhajam, in oni so me začeli grajati. Bili so mnenja, da bi se dalo z nekaj rublji še vse poravnati. Ko sem jim pa povedal, da imam potni list za potovanje v inozemstvo že v žepu, so sprevideli, da je sedaj zaman vse prigovarjanje. Šlo se je samo še zato, kako bi se mogel še par dni zadržati v Varšavi.

Slednjič mi je ponudila voditeljica nekega ženskega penzijonata, naj ostanem pri nji. Učenke so deloma že odšle, deloma pa odhajajo na počitnice. Prostora je imela torej dovolj. Hiša je imela pripravno lego in vratar je bil izkušen in zanesljiv človek. Ostal sem torej pri nji še tri dni. Zastore od oken sobe, kjer sem prebival, sem spustil čez dan doli, kakor da bi ne bilo že nikogar v stanovanju, kadar sem pa kam šel, sem vzel izvoščeka.

Ko sem uredil vse svoje reči in se poslovil od vseh prijateljev in znancev, sem sklenil odpotovati po varšavsko-dunajski železnici. Moj vlak je šel ob dvanajstih po noči. Ves večer sem bil pri grofici Radzijevski in slovo je bilo jako prisrčno. Prišli so naši dečaki in še nekateri ljudje, ki so zvedeli, da odhajam. Kakor sence so prišli po noči po kuhinjskih stopnicah in se poslavljali od mene s solzami v očeh. Tudi jaz sem se privezal nekoliko na mlade ljudi, ki so bili poprej kandidati za bandite, a so sedaj v kratkem času postali tako dobri in pridni. Bog vedi, kako bo z našo organizacijo, mislil sem si. Morda bo polagoma vse delo zopet zaspalo, ali pa bo vse razdrla policija. Del teh ljudi pojde na pota revolucijnih organizacij in bo pomnožil čete bojevcev, drugi del bo propadel popolnoma in se vdal samo obupnemu boju za življenje, ali pa se vrgel celo v naročje vedno bolj se širečega banditizma. Na ognjenih tleh te dežele se bo pa nadaljeval pod zemljo krvavi in neizprosni boj dveh moči: revolucije in policije.

Tudi grofica je tarnala:

„Kaj bo zdaj z našim delom! Priti morate nazaj, se bo že še našel čas in prilika. Obljubite nam, da pridete.“

Obljubiti sicer nisem mogel, da pridem zagotovo, vendar sem rekel, da ni izključeno, da se prihodnje leto spet vidimo.

Gosti so odšli in ostali smo sami, jaz, grofica in njena mati in njena sestrična Potocka. Pili smo čaj in jedli slaščice ter pričakovali odhoda. Moje srce je bilo napolnjeno z raznimi čustvi. Privadil sem se že tega kraja in njegovi prebivalci so se mi priljubili. Tukaj je široko polje in obširno delovanje, na ognjenih tleh revolucije sem se čutil že nekako domačega in ljubil sem ta kraj, ker sem prestal zanj že nekaj truda in skrbi.

Minute so tekle in treba je bilo oditi. Grofica mi je dala na pot še raznih potrebščin, na katere moški ne misli, za kar pa vendar rada skrbi ženska, pa naj bo imenitnega ali priprostega rodu. Preskrbeli so me tudi dobro z denarjem, dali še navodilo, kaj bi mi bilo storiti v slučaju, da se mi med potjo prigodi kakšna nesreča in potem je bilo treba oditi. Voz je že čakal pred hišo, lakaj, ki me je imel spremiti na kolodvor in se potem še peljati nekaj časa z menoj, je že znosil vse moje reči na voz. Še enkrat z Bogom, še enkrat sežem v roke in potem odideva z lakajem po stopnicah.

Bog ve, če se še kdaj vidimo!

Ko sem sedel na voz in se ozrl zadnjič nazaj proti veliki temni hiši, se mi je zdelo, da stoje neke temne postave na balkonu in gledajo za mano. Obrnil sem se nazaj in pozdravil zadnjič s klobukom. Postavi sta se pa priklonili. Menda sta bili grofica in njena sestrična.

Na kolodvoru je bilo veliko ljudi in grozna gneča. Sreča, da sem imel s sabo lakaja, ki je bil pošten in zanesljiv človek, izveden in po postavi pravi hrust. Kupil mi je vozni listek, spravil reči v vlak in sploh vse poskrbel zame.

Vstopil sem nemoteno na vlak, ter se odpeljal proč, proč iz tega mesta, kjer sem našel toliko dobrih in toplih src in kjer nastopata tako ostro drug proti drugemu dobro in zlo.

Drugega dne zjutraj sem se pripeljal do avstrijsko-ruske meje. Tu mi je pričelo zopet nekoliko utripati srce. Kdo ve, ako me morebiti ne bodo pustili čez mejo. Morda pri mojem potnem listu kakšna formalnost ni popolnema v redu. Kdo bi pa sicer tudi znal vse ruske formalnosti. Saj že to ni pravilno, da sem odpotoval nekaj dni pozneje, kot sem bil v Varšavi pri policiji odjavljen. Jako lahko, da me na meji zadrže in se bom moral tolmačiti, kaj sem delal in kje sem bil v teh dneh in zakaj nisem bil prijavljen na policiji. Saj ne sme nikdo niti 24 ur prebivati v ruski državi, ne da bi bil javljen pri policiji. S potnimi listi je pa sploh na Ruskem toliko ceremonij, da se čisto lahko prezre kakšna formaliteta in iz tega nastane lahko veliko neprijetnosti. Saj sem sam enkrat pred svojimi očmi doživel tak slučaj.

V Krakovu sem spoznal nekoč dve dami, mater in hčer. Bili sta jako elegantni in ljubeznivi osebi. Hči je bila še mlada, približno 18letna deklica in bolehna. Doma sta bili iz Varšave, a sta za časa revolucije pribežali v Krakov in ves čas prebivali tam.

Nekoč sem imel jaz odpotovati v Varšavo odkoder sem se nameraval spet vrniti v Krakov čez par tednov. Pred odhodom mi je rekla dotična gospa, da se v Varšavi morda spet vidimo, kajti morebiti odpotujeta tudi oni čez nekaj dni v Varšavo.

V Varšavi sem bil res naenkrat od nju telefonično obveščen, da sta prišli in sta me povabili k sebi. Povedali sta mi, da sta odpotovali v Varšavo po opravkih. Umrl je nek bližnji sorodnik, ter jima zapustil nekaj premoženja in treba je bilo priti k obravnavi. Ker je bilo treba naglo odpotovati iz Krakova in ni bilo časa urejevati ruski potni list, izposodili sta si avstrijske potne liste od nekih znank. Saj dela tako tudi mnogo drugih oseb.

V Varšavi se je pa stvar zavlekla in mati je morala dalje časa tam ostati. Hči je bila bolna in imela se je odpeljati v Zakopane pod Tatro v neko zdravišče, odpeljala se je torej sama. Saj je od Varšave do avstrijske meje naravnostna zveza in med potjo se ne more v vlaku ničesar prigoditi. Toda pozabili sta, da je treba na policiji naznaniti, ako hoče kdo odpotovati čez mejo nazaj in si dati vpisati v potni list, katerega dne in v kateri smeri lahko odpotuje.

Ko je dekle prišlo do meje, so jo ustavili in niso pustili črez radi te neizpolnjene formalitete. Revica se je jokala od strahu in zadrege. Ker je imela izposojen avstrijski potni list in je bila ruska podložnica, je

mislila, da so že prišli na sled njeni goljufiji, ter si je v svoji domišljiji naslikala vse grozne posledice, ki jo čakajo.

Toda k sreči niso imeli nobene slutnje o napačnem potnem listu, ampak zadržali so jo na meji samo radi dotične neizpolnjene formalitete.

Prosila je in jih rotila, naj ji vsaj povedo, kaj ji je storiti. Varšava je oddaljena od meje kakih devet ur z brzovlakom, torej približno tako daleč, kot je iz Ljubljane do Dunaja. A tu sedi na meji sama, na drugi strani železniškega tira jo že pričakujejo znanci, a ona ne more k njim in poleg tega je še v veliki nevarnosti radi izposojenega potnega lista.

Slednjič ji je nek graničar svetoval, naj se pelje v neko majhno mestece, ki je samo nekaj ur od železnice oddaljeno, in kjer prebiva ruski okrajni glavar. Tam naj prenoči eno noč v kakem hotelu, se prijavi na policiji, drugo jutro pa zopet odjavi in da podpisati, da potuje črez mejo.

Dekle je res ubogalo in tako storilo. Dotično mesto je neko malo židovsko mesto, kjer se nahaja samo en umazan židovski hotel. Dekle je bilo popolnoma tuje in ni še nikdar samo potovalo. Sedaj se pa nahaja tukaj sama v tujem kraju, v umazanem židovskem hotelu. Bala se je tako, da se je celo noč jokala in ni niti minute zatisnila očesa. Prejšnjo noč se je vozila iz Varšave do meje, potem je ves dan tavala po obmejni postaji in prosila, da bi jo pustili črez mejo v Avstrijo; nato se je zopet nekaj ur vozila v židovski hotel in slednjič ni v hotelu celo noč nič spala. Lahko si torej mislim, kako je bila izmučena, Ko je pa drugi dan šla k okrajnemu glavarju, je zvedela, da ne more dobiti dotičnega podpisa.

„Poprej je bilo to sicer mogoče“, so ji rekli, „a sedaj so pa prišle strožje odredbe.“

„Kaj mi je torej storiti?“ je vprašala.

„Nič drugega, kakor vrniti se nazaj, kjer ste pred odhodom zadnjič prenočili, in tam dobiti podpis.“

Dekle se je torej vrnilo nazaj do postaje, od tam pa po drugi poti v Varšavo. To potovanje je trajalo nad dvanajst ur z železnico in bila je zopet noč — brez spanja.

Lahko si mislimo, v kakem stanju se je vrnila v Varšavo in kako je bila prestrašena mati, ko je zopet zagledala hčer, o kateri je mislila, da je že davno v dobri oskrbi z zdravišču zakopanskem.

Slednjič sta bili pa še lahko veseli, da se ni zgodila med potjo kakšna nesreča in da niso odkrili, da ima izposojen potni list.

Treba je bilo v Varšavi še enkrat prenočiti, drugi dan pa dobiti dotični podpis in potem je lahko brez ovire odpotovala v Avstrijo.

Take in podobne nepričakovane ovire zadenejo torej lahko popotnika na Ruskem. Moral sem biti v resnici vesel, da sem brez težav prišel zopet na avstrijska tla.

Ko sem prekoračil ograjo, ki loči ruski del kolodvora od avstrijskega, je vzel postrešček moje reči, ter jih nesel v avstrijski vlak, ki je že čakal na nas na oni strani. Dobil sem majhen oddelek drugega razreda, kamor je potem prišlo še troje dam. Ena je bila stara gospa orjaške postave in obraza, kakor zrela kumara. Bila je prava pristna Rusinja, ki ni govorila nobenega drugega jezika, kakor ruščino in nekoliko francoščine, a samo malo besed. Morala je biti žena kakšnega moskovskega trgovca starega kopita in peljala se je v toplice Karlove vari na Češkem. Biti je morala jako bogata, a silno malo izobražena in grozno nerodna. Drugi sta bili tudi dve Rusinji, mati in hči, podobna druga drugi, kakor jabolko jabolku, samo da je bila hči mlajša in nekoliko manj debela. Oblečeni sta bili bolj evropejsko, tudi v obnašanju sta imeli naše oblike in mogoče je bilo ž njima govoriti. Obe sta bili nekoliko nižji od prve, zato pa veliko bolj debeli, rdečih okroglih obrazov. Tudi oni sta govorili samo ruščino. Poljščine in nemščine ni razumela nobena in radi tega sem moral v slučaju potrebe jaz biti za tolmača.

Ko smo se začeli premikati od ruske meje, je prišel v naš oddelek carinski uradnik, ter vprašal, če imamo kaj carini podvrženega. Dame so imele s sabo velikansko prtljage in jaz seveda nisem imel pojma, kake skrivnosti se skrivajo v njihovih škatljah in kovčekih. Vendar sem odgovoril uradniku kratko:

„Nič.“

Uradnik je nato vljudno salutiral in šel dalje.

Stara trgovka se obrne potem proti meni in me prične razburjeno povpraševati, kakšen človek je to in kaj je hotel. Pojasnil sem ji, da je carinski uradnik, ki je preiskal našo prtljago in da sem mu odgovoril, da nimamo ničesar carini podvrženega.

„A kaj se bo sedaj zgodilo?“ vpraša stara gospa. „Ali se bodo vrnili in nam pregledali reči?“

„Je že vse opravljeno,“ ji odgovorim. „Z mojim odgovorom je bil popolnoma zadovoljen in ga ne bo več.“

„Kakšen red je pa v tej državi!“ prične se čuditi stara gospa. „Niti po potnem listu nas ni vprašal. Tu se vozi človek brez potnega lista, kakor živina in ne poznajo nobenega državnega reda.“

Potem se je pa stegnila po mehkem sedežu in pričela tožiti črez železniške vozove v Avstriji. Nič ji ni bilo prav. Bili so ji premajhni in prenerodni in ne vem kaj še.

Jaz sem imel pa neizrečeno prijeten občutek, ko sem se čutil zopet na avstrijskih tleh in v oblasti naše ljube Avstrije. Še nikdar nisem občutil v svojem srcu tako gorečega avstrijskega patrijotizma, kakor baš v tem trenotku.

Obenem se je dvignilo v mojih prsih vse, kar sem moral cele mesece tlačiti v sebi ali kar sem smel povedati na Ruskem samo z veliko opreznostjo in med štirimi stenami. Sedaj pa lahko izbruhne vse na dan in vseeno mi je, kdo me sliši.

Začutil sem torej močno potrebo, zabavljati črez vse ruske razmere in zlasti tudi črez potne liste, ki so se naši sopotnici zdeli tako neobhodno potrebni za dobro urejeno državo.

„Čemu je pa potreba vedno potnega lista?“ sem pričel. „To budalost imate samo še na Ruskem, pa vendar kradejo in ropajo pri vas bolj kot v katerikoli drugi državi.“

„Kako bo pa drugače policija vedela, kdo pride v mesto ali odide,“ odgovorila mi je stara Rusinja.

„Kaj pa je potreba policiji tega vedeti. Briga se naj za roparje in tatove, poštene ljudi naj pa pusti pri miru.“

Toda stara Rusinja ni mogla razumeti takih nazorov.

Ko sem nekoliko iztrosil svoje jeze, sem se tudi jaz pomiril in obmolknil.

S staro Rusinjo nisva govorila več, pač pa se je počasi oživel pogovor med mano in drugima dvema damama, ki sta bili bolj simpatični in nekoliko bolj razumni. Mati mi je povedala, da je njen mož ruski

general in da se jako zanima za Slovane. Tudi on je odpotoval, toda v drugi smeri. Šel je iz Rusije na Bolgarsko in od tam na Srbsko, blizu laške meje se pa imajo srečati in potem pojdejo pa vsi trije skupaj na Laško.

„Kje se pa imate srečati?“ vprašal sem jo.

„V nekem kraju na meji med Avstrijo in Italijo. Kraj je še nemški in ima čisto nemško ime. Kako se že pravi tistemu kraju?“ obrnila se je mati k hčeri.

„Adelsberg“, odgovorila je hči.

„Meni je ta kraj znan“, odgovorim, „ker sem rojen ne daleč od tam.“

„Kaj vi ste doma pri Adelsbergu?“ začudita se obe, mati in hči, ter me jameta spraševati o naši Postojni in o njeni jami. Mati me je tudi vprašala, če je Srbija daleč od Postojne in če se pri Postojni ne govori nič srbski.

V Trebinji sem se moral presesti in zapustiti svoje tovarišice. Poslovil sem se z željo, naj bi gospod general iz Srbskega prišel na Slovensko in se tu nekoliko bolje podučil o naših razmerah, kakor jih pozna do sedaj izobraženejše rusko občinstvo.

* * *

Bilo je nekaj mesecev pozneje. Naenkrat so prinesli časniki novico, da je ruska policija prišla na sled osebam, ki so naredile napad na generalnega gubernatorja Skalona.

Kar se je godilo nadalje, je znano iz časnikarskih poročil. Stvar se je razvijala prizor za prizorom z dramatično točnostjo.

Policija je prišla na sled, da prebiva v Avstriji blizu Krakova neka gospa Dobrodzicka, ki je ista oseba z gospodično Klenievsko, ki je vrgla bombo na gubernatorja Skalona.

Med zmešnjavo, ki je nastala pri napadu na Skalona, so se rešile vse tri in izginile brez sledu. S tujimi potnimi listi in v drugačni obleki so šle črez jugoslovanske dežele v Trst, od tukaj na Dunaj in v Krakov. V Krakovu je bilo zanje že vse pripravljeno za sprejem. Gospodičino Eleonoro je že pričakoval mladi gospod Dobrodzicki in se z njo poročil. Nekaj mesecev je že živela v svojem zakonu, predno ji je prišla ruska vlada po svojih tajnih agentih na sled.

Sedaj so se pa začele radi nje diplomatične obravnave med Avstrijo in Rusijo. Ruska vlada je zahtevala, naj ji Avstrija izroči Dobrodzicko kot navadno morilko. Med Avstrijo in Rusijo je pogodba, da ena država drugi izroča navadne zločince, ne pa političnih hudodelcev. Ako stori ruski podložnik na Ruskem kak zločin in zbeži črez avstrijsko mejo, ga prime avstrijska vlada in izroči ruski oblasti, da ga kaznuje po svojih postavah; istotako pa stori tudi ruska vlada, ako pribeži tje iz Avstrije kak zločinec.

Ne izročajo se pa politični zločinci. Ako bi se torej na Ruskem kdo pregrešil zoper postavo o razžaljenju ruskega carja in zbežal v Avstrijo, ga avstrijska vlada ne bo izročila.

Rusija je torej zahtevala od Avstrije, naj ji ta izroči Dobrodzicko.

Sedaj je pa nastalo vprašanje, če jo Avstrija po postavi zamore izročiti? Vprašanje je bilo, če je to, kar je storila v Varšavi, navaden zločin ali političen? Ruska vlada je trdila, da je navaden zločin, kakor vsak drug rop ali uboj. Toda stvar ni bila tako jasna, ampak izgledalo je veliko bolj verjetno, da je to političen zločin. Pri navadnem zločinu deluje hudodelec iz lastnih povodov. Recimo, ubije koga, da bi ga oropal ali da bi se nad njim maščeval ali iz jeze in tako dalje. Vedno pa radi samega sebe. Pri političnih dejanjih pa deluje človek ne radi samega sebe, ampak za celoskupnost. Dobrodzicka pa gotovo ni hotela ubiti Skalona niti radi ropa niti iz osebnega maščevanja, ampak iz javnih ozirov, ker je v njem videla sovražnika svojega naroda in domovine.

Učeni pravdniki so si torej dolgo časa belili glave nad vladno željo in veliki diplomati so se pogajali med sabo radi njene osebe. Enkrat je že bila avstrijska vlada pripravljena izročiti Dobrodzicko Rusiji. Kaj pa mari velikim gospodom eno preprosto življenje. Samo da bo mir in dobro razmerje med obema državama, pa če se tudi prekrši postava, ki veli, da se politični zločinci ne izročajo drugi državi.

Sedaj je pa nastalo še drugo pravno vprašanje, ki je učenim gospodom še bolj belilo glave in celo profesorji državnega prava na vseučilišču niso vedeli nobenega primernega odgovora.

V dotičnih paragrafih je vedno govor o izročanju zločincev, ki so podložniki države, kjer se je zločin izvršil. Toda Dobrodzicka se je poročila v Avstriji in po naši postavi dobi ženska vedno državljanstvo svojega moža. Postala je torej naša avstrijska podložnica. Država pa vendar ne more svojih ljudi izročati drugi državi, da jih ona kaznuje, pa če so tudi tam izvršili kak zločin. Saj spada ona pod našo avstrijsko postavo in ne več pod rusko.

Javno mnenje med Poljaki in tudi drugod je bilo odločno zoper njeno izročitev, pravno se je dala njena izročitev komaj zagovarjati, ker ni bila več ruska državljanka ampak avstrijska.

Naj gre torej pred avstrijsko sodišče, zaslišali so se glasovi.

Toda tudi zoper te so nastali resni pomisleki. V tem je obstala težava, ali se zamore koga prisiliti, da se zagovarja pred našim sodiščem za stvar, katero je izvršil v tuji državi in še takrat, ko še ni bil naš državljan?

Pravniki so si belili glave, kaj storiti v tem slučaju? Prebrskali so vse postave in prišli slednjič do zaključka, da nima avstrijsko državno pravo nobenega paragrafa za tak slučaj. Na drugi strani se je pa vendar moralo nekaj zgoditi in vprašanje se je moralo rešiti. Drugače bi človek lahko v takih slučajih ostal brez kazni za svoj zločin.

Vozel se je presekal s tem, da je avstrijska vlada odločila, da se Dobrodzicka ne izroči ruski vladi, ampak postavi pred avstrijsko sodišče v kraju, kjer prebiva sedaj njen mož.

To je bilo v mestu Vadovice, nedaleč od Krakova.

Zbralo se je torej sodišče, da bi sodilo to zamotano stvar in celi svet je z zanimanjem sledil izidu. Preiskava je bila jako lahka in enostavna. Dobrodzicka je prišla pred sodišče črno oblečena in z resnim nastopom, odgovarjala je kratko in jasno na vsako vprašanje in ni ničesar tajila.

Sodnik jo vpraša, če je res izvršila čin, katerega je obdolžena?

„Res!“ odgovori Dobrodzicka.

„Iz kakšnega vzroka ste to storili?“

„Da bi ubila Skalona.“

„Ali imate zoper Skalona kakšno osebno sovraštvo?“

„Nobenega! Ga nisem niti poznala.“

„Zakaj ste ga torej hoteli ubiti?“

„Da bi ga kaznovala za vse zločine, katere je on povzročil našemu ljudstvu.“

„Ali mislite, da ga imate pravico kaznovati?“

„Zgodilo se je to po vojnem pravu. Mi stojimo v vojni z rusko vlado in v vojni se sme ubijati svojega nasprotnika.“

„Ali ste to storili po lastni volji ali po naročilu drugih?“

„Naročila mi je naša organizacija.“

„Zakaj ste ubogali svojo organizacijo?“

„Vsak, kdor pripada organizaciji, je vojak in vojak mora poslušati svojo organizacijo.“

„Ali se torej priznavate, da ste kriva?“

„Ne!“

Sedaj so imeli soditi porotniki. Dvorana je bila natlačena in občinstvo je z napetostjo pričakovalo, kak izid bo stvar vzela. Porotniki se vrnejo iz posvetovalnice z resnimi obrazi, na katerih ni bilo mogoče čitati ničesar in nikdo ni vedel, kakšna beseda bo padla iz ust predsednika.

Smrt ali življenje!

Predsednik vzame listek in prečita:

Porotniki odgovarjajo na glavno vprašanje soglasno:

„Nedolžna!“

Po dvorani je zavladalo veselje in zaslišali so se živio-klici. Predsednik sodišča pa opominja k miru in veli izprazniti dvorano.

Samo Dobrodzicka je vstala resna in mirna in nobena poteza se ni spremenila na njenem obrazu. Hladno, kakor prej pri zaslišanju, ko je visela med življenjem in smrtjo, stala je sedaj, ko ji je narod priredil slavje. Zanjo je bilo vse eno, če jo sodišče proglasi za zločinko ali pa narod razkliče za svojo junakinjo.

Bila je samo vojak v bojnem oddelku PPS in imela je samo eno zavest: vršiti svojo vojaško dolžnost.

„Ali obžalujete svoje dejanje? Vam je kaj žal?“

„Žal mi je, da je bila bomba preslabo narejena.“

Tako se je končala ta nova in zanimiva epizoda iz domače vojne, ki že toliko desetletij divja na Ruskem in iz boja, ki se že nekaj stoletij bije med poljskim in ruskim narodom. Porotniki so izrekli mnenje celega naroda, ko so razsodili, da Dobrodzicka ni kriva. Saj stara svobodna in neodvisna Poljska še ni izmrla v srcih poljskega naroda in kdor se bori za to neodvisnost ne dela zločinov. Ravno tako, kot jugoslovanski hajduki niso bili zločinci srbskega in bolgarskega naroda, ako so rezali Turkom glave in plenili turško premoženje, tako po mnenji poljskega občinstva ni zločinec, kdor se bori zoper svojega dednega sovražnika Rusa z vsemi sredstvi, katere zahteva ta vojna.

Za Slovane je žalostno to dejstvo, toda računati moramo s stvarjo tako, kakoršna je. Nobene sladke besede in nobene visokoleteče fraze ne morejo tukaj posredovati in ublažiti tega boja. Rešitev je mogoča samo v tem, da ali ruska vlada popolnoma iztrebi poljski narod, katerega je v njeni oblasti nad deset milijonov, ali pa se Rusija umakne iz ozemelj, kjer prebivajo Poljaki. Drugačne rešitve ni in na drugačen način se ne bi nikdar zaključil ta trdovratni boj.

* * *

Nisem mislil, da bom še kedaj videl svoje stare znance in junakinje iz napada na Skalona. Toda usoda pripelje marsikaj drugače kakor pa človek pričakuje.

Slučaj me je zanesel zopet v Krakov, kjer sem se mudil samo nekaj dni. Potem sem se pa hotel vrniti domov. Vreme je bilo grdo in pusto, deževalo je po malem neprenehoma in zavladal je hlad, dasiravno je bilo poletje.

V nasadu ne daleč od akademije lepih umetnosti me sreča nek znanec, stalen prebivalec Krakova, pozdraviva se in on mi reče:

„Ali ste bili že kaj skupaj z Radovičem?“

Radovič je bil Slovenec, moj stari znanec še iz dijaških let. Kot enoletni prostovolec je vršil svojo službo v Galiciji, kamor je moral zahajati še potem vsako leto na vojaške vaje. Pri teh prilikah se je naučil poljščine in si je pridobil med Poljaki mnogo znancev.

„Kako to?“ vprašam.

„Bil je pri vojaških vajah in sedaj se vrača čez Krakov domov. Ali se nista ž njim še nič videla?“

„Nič.“

„Pridite popoldne v kavarno Bizanca. Jaz se snidem popoldne z Radovičem in ga bom pripeljal tja.“

„Mi bo jako prijetno. Ako odhaja tudi on na Kranjsko, bom imel družbo.“

„Se bomo že pogovorili pri Bizancu.“

Posloviva se in razideva, a jaz grem dalje po nasadih proti vseučilišču.

Sreča me dvoje dam in ena me pozdravi z lahnim poklonom, ko sem šel mimo. Odzdravim pozdrav in hočem dalje. Dama se mi je zdela znana, vendar je nisem spoznal in je nisem natančneje pogledal. Bil sem že korak dalje, ko stopi dama za menoj in me nagovori:

„Kako pa, da ste zopet tukaj?“

Pogledam in zdela se mi je, da je to gospodična Janina. Poteze so bile podobne, izgledala je samo nekoliko starejša in izmučena. Nisem se mogel odločiti, če je ona ali ne.

„Ali me ne poznate?“ vpraša me dalje.

„Menda gospodična Janina?“

„Seveda sem jaz,“ odgovori mi z isto živahnostjo, ki je kipela iz nje, ko sem jo prvič spoznal. „Ali sem se kaj spremenila?“

„Nekoliko že. Saj ni čudno! Vendar je videti, da ste še vedno ona vesela in živahna gospodična Janina, katero sem spoznal pri teti Kiči.“

„Ali ostanete še dolgo v Krakovu?“ vpraša me gospodična Janina.

„Mislim odpotovati v nekaj dneh. Ako bi bilo vreme nekoliko lepše, bi morda še ostal nekaj časa in šel za dan ali dva v Zakopane. Rad bi si enkrat ogledal sloveče letovišče in naredil izlet na Visoko Tatro. Toda vreme je tako neprijetno, da ni mogoče nikamor.“

„Krasno! Jaz grem jutri predpoldnem v Zakopane obiskat sestro, ki se doli zdravi v zdravilišču. Pojdite še vi, da bo družba.“

„Takoj tu na poti se ne morem odločiti. Sporočil bi vam do večera.“

„Kar pojdite in nikar nič ne premišljujte. Kaj ne, da greste?“

„Do večera bi vam mogel odgovoriti, takoj pa ne. Počakati bi bilo tudi treba, kakšno bo vreme.“

„Torej sporočite mi do večera. Stanujem pri teti Kiši. Saj se je še spominjate. Tudi ona in njena družba se še spominja vas. Bodo jako veseli, ako jih zvečer obiščete.“

„Odgovor boste že dobili kakoršen koli.“

„Tisto pa ne! Odgovor mora biti pritrdilen.“

„Bomo videli.“

Tako sva se poslovila in šel sem dalje po svojih opravkih.

Popoldne pridem v kavarno Bizanca, kjer me je že pričakoval moj prijatelj Radovič v spremstvu krakovskega znanca. Njegovo veselje, da me je tukaj našel, je bilo jako veliko. Vprašal sem ga, kaj tukaj dela in koliko časa se namerava še muditi?

„Jaz sem na poti od vojaških vaj v domovino. Ker imam v Krakovu že nekaj znancev, sem se tu ustavil, da jih obiščem in si ogledam mesto. Ako bi imel kakšno družbo, bi silno rad obiskal še Zakopane, o katerem sem že toliko slišal in čital.“

„Tudi jaz bi šel rad v Zakopane, toda vreme je neugodno. Ravno sedaj sem srečal neko osebo, ki me z vso silo nagovarja, da bi šel jutri ž njo v Zakopane.“

„Kdo pa?“

„Gospodična Janina Klienjevska. Videl si jo morda že pred časom pri teti Kiči, ko si me prihajal obiskat. Gre obiskat svojo sestro Eleonoro, ki prebiva doli v v nekem zdravilišču.“

Oba moja tovariša sta se silno začudila, ko sta zaslišala to ime.

„Ali je Janina v Krakovu?“

„Danes gotovo.“

„Kje je bila pa ves ta čas?“

„Ne vem. Kdo more vedeti, kje prebivajo ti ljudje Prikaže se in zgine in ne zapusti sledu za sabo.“

Moj prijatelj Radovič me je začel z vso silo nagovarjati, naj greva skupaj v Zakopane. Tudi tovariš Krakovčan mi je prigovarjal, naj ne zamudim te prilike, da si ogledam slavno poljsko letovišče in Visoko Tatro. Zaz sem se še nekoliko obotavljal, slednjič sem pa rekel, da pojdem, ako bo vreme lepo.

Vreme se je res pričelo boljšati in jaz sem se pričel pripravljati za odhod. Zjutraj je bilo vedro, dasiravno ne brez oblakov. Toda barometer se je dvigal in upati je bilo, da se razjasni popolnoma in prisije solnce.

„Pa pojdimo.“

„Kje boste pa stanovali?“ vpraša me Janina. „V Zakopanem bo sedaj vse zasedeno in bo težko dobiti prenočišča, ako nimate že kje naročeno. Tja pridemo šele ob kakih petih zvečer. Zame je sestra že najela sobo v neki vili nedaleč od zdravilišča.“

Na to res nisem mislil in nisem vedel kaj odgovoriti.

„Veste kaj,“ prične Janina: „Dajmo brzojaviti Eleonori, da vama tekom dneva kje najame sobo. Tako bo najboljše.“

Jaz sem ubogal in brzojavil pred odhodom vlaka, potem smo se pa odpeljali. Vožnja z vlakom je trajala nad šest ur. Ko smo prišli v Zakopane, smo bili utrujeni in izmučeni, vreme je bilo kislo in hladno. Na postaji pa ni bilo Eleonore, kakor smo jo pričakovali.

„Kaj pa sedaj storiti?“

„Peljimo se skupaj v zdravilišče, dasiravno leži prej daleč in samotno na oni strani Zakopanega. Zvedeli bomo vsaj, zakaj ni sestra prišla na kolodvor in če je dobila stanovanje.“

Preostajalo ni res nič drugega, kakor da smo vzeli voz in se odpeljali proti zdravilišču. Peljali smo se s takozvano furko, to je priprosto pletenim vozom, kakoršne imajo prebivalci teh okolic, voznik je bil pa Goran v svoji narodni noši. Take furke se rabijo tu namesto izvoščeka. Vozijo jako hitro in včasih je lepo videti, kako švigajo na vse strani.

Po precej dolgi vožnji se pripeljemo v zdravilišče, ogromno in razkošno urejeno poslopje. Vratar nam pove, da gospa Dobrodzicka ni dobila tekom dneva nobenega brzojava in gotovo zato ni prišla na kolodvor.

„Kje pa je?“

„Ako ni v svoji sobi, potem je pa v paviljonu tu v bližini kjer pije včasih čaj in igra šah. Bom takoj izvedel.“

Telefoniral je v stanovanje in telefoniral v paviljon ter dobil odgovor, da je v paviljonu.

„Ali naj jo pokličem?“ vpraša vratar.

„Ni potreba, gremo sami tja.“

Gospa Eleonora je bila silno presenečena in razveseljena, ko nas je zagledala. Razložili smo ji cel položaj in sedaj sta se dami zavzeli najprej zato, da naju spravita pod streho. Telegrama Eleonora ni dobila. Zakasnel se je nekje na poti in je prišel šele drugega dne. Je že taka tukajšnja uprava. Med tem se je pričelo že mračiti, pot je bila strašno blatna in vreme še vedno kislo.

Hotel sem se vrniti v Zakopane in si sam iskati kje prenočišča, a dami me niste pustili, njun sklep je bil urno storjen. Eleonora se je oblekla in šli smo vsi štirje skupaj k vili, kjer je bila naročena soba za Janino. Lastnica vile je sicer imela sobo prazno, pripravljena pa ni bila za prenočevanje, ker ni vedela, kdaj pride Janina. Rekla je, da postavi vanjo lahko dvoje postelj, toda nima v trenotku na razpolago perila. Eleonora si je pa vedela pomagati, sestro je vzela k sebi, nama pa prepustila sobo. Potem se je vrnila v zdravilišče in nama poslala posteljnega perila. Tako se je uredilo vse, da je bilo mogoče sicer skromno, a vendar dovolj dobro prenočevati.

Vreme se je nekoliko prevedrilo in pota so se osušila toliko, da je bilo mogoče delati izlete po gorah. V Zakopanem sem našel neko družbo, ki me je takoj druzega dne povabila, naj bi naredil ž njo izlet. Odšli smo popoldne, hodili krepko in dospeli pri solnčnem zahodu do Zmrznjenega jezera. Priroda je tu v resnici krasna in romantična. Samo beli vrhovi in bele skale štrle v nebo, med njimi pa leži Zmrznjeno jezero, tiho in nepremično, kakor da bi čuvalo veliko skrivnost. Žarki zabajajočega solnca so ogrevali skale in odsevali od golih vrhov, jezero pa je ostalo hladno in tiho zavito v svoje skrivnosti.

Nekoliko nižje pri takozvanem Črnem jezeru smo se ustavili v planinski koči, večerjali in se nekoliko odpočili, potem se pa spustili v dolino.

Bili smo že globoko doli v dolini, kjer se že začenjajo obraščeni gozdi in so pota bolj uhojena. Noč je bila temna, da smo pot bolj čutili pod nogami, kakor pa videli. Naenkrat zagledamo na ovinku, kjer se pot spušča iz gozda in raztega majhna tratica, nekaj ognja in zaslišimo več živahnih človeških glasov. Ako bi bili praznoverni, bi nam lahko prišlo na misel, da je morda tam kakšno zbirališče duhov.

Še nekaj korakov in bili smo sredi travnika in od vseh strani so nas pozdravili veseli glasovi.

Bila je velika družba izletnikov, ki so se pri mesečnem svitu odpravili na goro k Črnemu jezeru. Priredilo je ta izlet neko društvo vseučiliških dijakov, pridružilo se jim je pa tudi mnogo drugih oseb. Ker smo se pozdravili, smo se morali prisesti k njim in ž njimi odpočivati. Potem so nas pa nagovarjali z vso silo, naj se obrnemo in gremo še enkrat ž njimi na vrhunec.

Krasen je bil izlet pri zahajajočem solncu, krasen mora biti tudi pri bledem mesecu. Saj je najbrže samo enkrat v življenju, torej velja se nekoliko žrtvovati in potruditi, saj bo jutri čas odpočivati. Obrnili smo se torej in šli s celo veliko in živahno družbo še enkrat gori uživat prirodne krasote Visoke Tatre v mesečnem svitu.

Mesec je svetil slabo in kjer je bila pot obraščena z drevjem, se ni videlo popolnoma nič. K sreči smo imeli s sabo nekaj bakelj, ki so fantastično razsvetljevale nočne tmine in divjo, svobodno prirodo. Drugod je bila spet pot tako ozka, da skoraj nista mogla iti dva človeka vštric po nji. Takoj pod potom se je pa raztezal dolg in globok prepad, po katerem je šumel hladen potok. Sredi potoka je stala na nekem mestu ogromna skala in štrlela kakor orjak v mesečno svetlobo. Na skalo je bilo pa vrezano z velikimi črkami, da se je tukaj ponesrečil lansko leto slavni poljski učenjak in pisatelj Jan Karlovič. Bil je folklorist ali ljudoznanec in je takorekoč prvi med Poljaki osnoval znanost ljudoznanstva. Bil je premožen človek, ki je vse svoje premoženje, čas in trud posvetil temu predmetu. Zbiral je ljudske predmete, pesni in pripovedke, proučeval življenje, navade in govorice ljudstva, ter je o tem pisal učena dela. Na tem mestu se mu je izpodrsnila noga in obležal je mrtev v prepadu.

„Mir bodi njegovi duši!“ vzdihnil je vsakdo izmed nas, ko smo šli mimo tega prostora.

Šli smo in šli z vsemi silami nepretrgoma naprej proti vrhuncu.

„V gore, v gore, mili brate,
tam svoboda čaka nate!“

Pel je poljski pesnik Vincenc Pol v slovečem spevu „O naši zemlji“.

Prišli smo do Črnega jezera, nagledali se belega meseca in temne skrivnostne vode. Potem smo pa vstopili v planinsko kočo. Bilo je že davno popolnoči in kmalu se bo začela nad Visoko Tatro prikazovati zora.

Gospodinja in varhinja koče je zakurila ogenj, ter nam pričela pripravljati čaja in kuhati drugih jestvin. Nekaj dam, ki so bile v naši družbi, ji je pomagalo, da bi šlo hitreje. Mene so vzeli in posadili v kot za mizo, da jim predsedujem. Potem so se pa pričeli tlačiti v kočo vsi udeleženci izleta, da kmalu ni bilo več prostora v nji. Tudi veža in kuhinja so bile napolnjene in še jih je stalo mnogo zunaj. V koči ni bilo luči, samo mesec je svetil živo skozi okno.

Ko spregovorim na svojem prostoru nekaj besed, zavpije v koči nek glas:

„Kdo je pa to!“

„Jaz!“ mu odgovorim.

V tem trenotku je uprasnil nekdo žveplenko in med gnječo se je pririnil k meni mlad človek in malo da mi ni padel okoli vrata.

Bil je Vitold:

Povedal je na kratko svojim tovarišem in znancem, odkod se poznava in kako sem se zanimal zanj in mu skušal lajšati usodo, ko je sedel v Varšavi v ječi.

Potem je poklical k sebi še svojo sestro Jadvigo, ki je bila v kuhinji. Srečanje je bilo nepričakovano in radost toliko večja in toliko prisrčnejša.

Vprašal sem ju, kaj je novega v Varšavi.

„Vse gre po starem naprej. Kmečko ljudstvo se vedno bolj zaveda in inteligenca deluje vedno bolj med njim“, odgovorila mi je gospodična Jadviga.

„Tudi naša organizacija še ni zaspala“, odgovoril mi je Vitold.

„In PPS tudi še živi“, odgovorila je Janina. „Kolikor bolj se jih lovi, toliko več jih je.“

Tako smo sedeli v mesečni noči na visokem grebenu slovanske Tatre, o kateri poje naš pesnik:

Vrh visoke Tatre
jamo mi skopljite,
tri drevesa sveta
nanjo zasadite!
Tam mi duh bo gledal
na vse štiri strani,
dokler zora nova
dneva ne oznani!

Okrog nas tiha in skrivnostna noč, nad nami je razlival mesec svojo bledo svetlobo, ob naših nogah se je razprostiralo globoko in hladno Črno jezero, okrog nas so strčale gole skale v temno noč. Povsod mir in svoboda, nobenega življenja in nobenih bojev nikjer.

Ura se je pomikala in na vzhodu se je pričela prikazovati zora. Cela družba je stopila na breg Črnega jezera in tu pod molčečimi skalnatimi vrhovi in ob bregu tihe, hladne gorske vode, je zaorila poljska narodna himna:

Se poljska ni propala,
dokler mi živimo,
kar nam tuja moč je vzela,
z večjo silo zopet pridobimo.

Kar je obup pričel
junaštvo dovrši,
naprej, naprej Poljaki,
Bog zmago podeli!

Ko je potihnila pesem in je zora razjasnila vrhunce gor, je dal načelnik izleta znamenja za odhod in družba se je spustila od jezera po ozki stezi doli v doline.

Izgledalo je, kakor da bi četa junakov se spustila raz skalnatih vrhov visoke Tatre z bojno pesmijo poljsko v ustih, da plane v boj, ki divja doli po nepregledni ravnini. V mraku, ki je še vladal v dolini, so izgledale toliko bolj fantastične temne postave naših izletnikov. Goralski pastir, ki žene sedaj živino na pašo, bo mislil morda, da se krdela nočnih duhov spuščajo od svojega nočnega rajanja pri jezeru v svoja dnevna bivališča v tihih globinah in zaraščenih jarkih.

Toda to niso bili niti nočni duhovi, stalni vekoviti prebivalci visoke Tatre, niti mogočni in drzni junaki, o katerih pripoveduje pravljica in katere opeva narodna pesem. To je mlada navdušena mladina, ki gre doli od kraja, kjer vlada zdaj solnce in svoboda v mračne nižine, v vsakdanji boj življenja. Radostno stopa doli in Poljska bojna pesem zveni iz njenih src.

* * *

Drugega dne popoldne sem srečal enega izmed udeležencev našega nočnega izleta. Ravno se je prespal in je šel po zajutrku na izprehod. Vprašal me je, koliko časa ostanem še v Zakopani.

„Jutri zjutraj odpotujem.“

„Škoda!“

„Zakaj?“

„Bi bili še kaj skupaj in naredili še kak izlet.“

„Žalibog, da ne morem ostati dalje.“

„Kedaj pa zopet pridete k nam?“

„Morda nikdar več.“

„Škoda! Kam pa ste sedaj namenjeni?“

„Nikamor! Menda ravno tako kot vi.“

„Ako bi ostali v Zakopanem še nekaj časa, bi vam svetoval, da se seznanite z gospodom Ščiderskim.“

„Kdo pa je ta gospod Ščiderski?“

„Vam lahko povem. On je član osrednjega odbora PPS.“

„Bi res rad poznal katerega izmed vaših poglavarjev. Škoda da nimam več časa in da me nima kdo seznaniti.“

„Tukaj v Zakopanem je lažje, ker gospodom ni treba živeti tako previdno. Radi tega so bolj pristopni in se manj skrivajo. Ako imate danes časa, bi vam svetoval, da greste k njemu.“

„Jaz vendar ne morem kar tako neposredne in brez vzroka k njemu.“

„Vi ste pisatelj in tuj popotnik, ki si ogleduje naše kraje in to je vzroka dovolj. Sicer vas pa jaz spremim in predstavim.“

„Ako vas je volja, vam bom hvaležen.“

„Gospod Ščiderski stanuje ravno v tej ulici ne daleč od tukaj. Greva lahko takoj pogledat, če je doma.“

Greva nekaj hiš dalje in prideva do majhne, priproste in lesene vilice.

„Tukaj stanuje gospod Ščiderski,“ reče moj tovariš.

Vstopiva v hišo, pozvoniva in moj tovariš vpraša služkinjo, ki je prišla odpirat, če je doma gospod Ščiderski. Ob enem ji oddava vizitnici. Odgovorila je prijazno in naravnost, da je gospod sicer doma, toda da dela vsak dan do osmih zvečer in sprejema šele ob osmih. Prideva naj torej pozneje.

Name je stanovanje in obnašanje služkinje naredilo najboljši vtis. Prijetno mi je bilo, da ni rabila navadne laži in izgovora. da gospoda ni doma, ki se rabi navadno vedno v takem slučaju. Poslovila sva se torej in odšla.

Na ulici mi je rekel moj tovariš:

„Zvečer sem jaz zadržan, ker moram biti nekje drugje. Pojdite kar sami, saj bo gospod Ščiderski dobil mojo posetnico.“

„Ako bo čas dopuščal, pojdem.“

Zvečer točno ob osmih sem se res odpravil h gospodu Ščiderskemu. Priznati moram, da sem bil nekoliko nemiren in radoveden. Bog vedi, kako bo izgledal načelnik najbolj revolucijonarne poljske stranke. Človek bi si predstavljal takega gospoda kot neko divjo, grozno postavo, ki sedi cel dan v kemičnem laboratoriju, kuha in meša razne prvine in izdeluje in preiskušuje bombe. Toda že samo ime tega gospoda me je presenetilo. To ime sem slišal že davno, ker je ime nekega znanega poljskega pisatelja prve vrste, o katerem bi se mi pri tem ne sanjalo, da igra v poljskem političnem in narodnem življenju tako ulogo. Gospod je že prileten in oženjen in njegovo ime se nikdar ne imenuje v političnih bojih.

Gospod je ravno končal s svojim delom in se usedel k čaju, ko sem jaz prišel. Gospa sama mi je prišla odpirat in me je peljala v obednico. Gospod je že precej v letih, gospa pa precej mlajša od njega, dasiravno tudi že ne več mlada. V svojem nastopu sta se precej razlikovala od ostale poljske družbe. Nič ni bilo videti in opaziti onega aristokratičnega obnašanja, ki se drugače opazuje celo na Poljskem kmetu in beraču. Izgledala sta popolnoma, kot dva priprosta, meščanska človeka, vljudna in prijazna, toda brez najmanjšega pretiravanja in usiljevanja.

Gospa mi je prinesla kozarec čaja in potem sva začela govoriti z gospodom.

Mislil sem si, da bo vsaj v svojih nazorih in sodbah imel kaj vihravega in burnega. Saj sem večkrat opazil, da imajo pristaši skrajnih strank na Poljskem in Ruskem v svojem govorjenju in obnašanju nekaj čisto posebnega. Vihravost v govorjenju, logični skoki v razumovanju, semtertja čudni in presenetljivi nazori nad katerimi se ne da prepirati, to je čisto naravna posledica njihovega tajnega življenja in delovanja in enostranske izobrazbe.

Presenetilo me je tudi, da je imel gospod Ščiderski toliko znanja o našem kraju in naših razmerah, kakor se drugače težko najde med Poljaki. V vseh vprašanjih in odgovorih je razodeval mirnega duha in trezen razum. Ako bi se kje drugje seznanil s tem človekom, bi se glasila o njem moja sodba: „Jako dober pisatelj, bister razum, miren značaj, in priprost ne ceremonijelen človek.“ Nikdar bi mi pa ne prišlo na misel, da bi zamogel on igrati tako veliko ulogo v podzemeljskem boju na Ruskopoljskem.

Čas je potekal hitro, pil sem čaja kozarec za kozarcem in ko sem slednjič pogledal na uro, je bilo že po dvanajsti. Moral sem se torej posloviti in oditi. Slovo je bilo skoraj prisrčno. Ko sem vstal od mizo, mi je prinesla gospa nekaj knjižic v krvavo rdečem ovitku in tiskanih na slabem papirju, ter mi jih dala rekoč:

„Vzemite to v spomin od mene, da boste videli, kakšni so naši junaki.“

Doma sem takoj pogledal dotične knjižice in videl, da so to agitacijske knjižice za priproste pristaše in somišljenike svoje stranke. Obsegale so večinoma životopise raznih svetu neznanih junakov iz najnovejšega časa revolucije. Odpustite mi primero, ako rečem, da so pisane v podobnem slogu, kakor bizantinski življenjepis kakšnega svetnika. Bizantinski pisatelji in menihi, ki so pisali dotične legende, so se držali podobne metode.

Drugi dan zjutraj sem se odpeljal s svojim tovarišem in rojakom Radovičem iz Zakopanega proti Krakovu in od tod dalje čez Dunaj domov. Med potjo sva se pogovarjala o vtisih, katere sva dobila v Zakopanem. Tudi on je dobil iz svojega kratkega občevanja z ruskimi revolucijonarji isti vtis, katerega sem dobil jaz na podlagi daljših izkušenj in večjega opazovanja.

* * *

Ko sem bil že v domovini, sem našel nekoč v časnikih, da je ujela ruska policija ostali dve dami, ki sta se udeležili napada na grofa Skalona. Bili sta to gospodična Janina Klenjevska in gospodična Radkoczy. Ujeli so ju nekje na Rusko-Poljskem in odpeljali v zapor v Varšavo.

Kmalu potem sem čital zopet, da se je nad njima že izvršila obsodba. Tajili niste ničesar, obsodili so ju na smrt na vislice, z ozirom na njuno mladost je bil pa v tem slučaju general gubernator jako velikodušen ter ju je pomilostil k doživotnemu težkemu prisilnemu delu v Sibiriji.

Ako nista že umrli, dvigata sedaj težka bremena in nosita robato jetniško obleko kje v hladni Sibiriji ali na divjem Sahalinu. Zvedelo se o njima ne bo ničesar več.

† Profesor Josip Apih.

(Životopis. Spisal dr. Fr. Kotnik.)

I.

V soboto dne 21. januarja 1911 smo spremili iz Celovca na pokopališče v Trdnovas k trajnemu počitku moža, ki zasluži, da mu tudi Koledar Mohorjeve družbe posveti nekaj vrst v spomin; saj je Apihovo delovanje v zadnjih letih bilo ozko združeno z našo družbo.

* * *

Blagi pokojnik je bil rojen dne 16. marca l. 1853. v Žapužah med Radoljico in Begunjami na Gorenjskem. Njegov oče Anton, ki se je priselil iz Rake pri Krškem v Žapuže, je bil gostilničar in se je oženil l. 1848. z Marijo Mencinger. Ta je umrla že l. 1864. Ker je hiša potrebovala skrbne gospodinje, otroci pa vzgojiteljice, se oče l. 1866. zopet oženi in sicer s Heleno Jeglič, ki je bila teta sedanjega ljubljanskega knezoškofa dr. Antona Bonaventure Jegliča. Druga žena je umrla l. 1883.

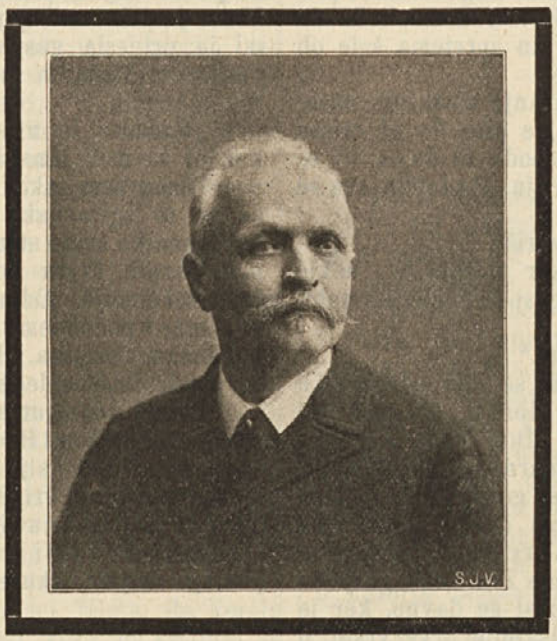

Vsi otroci, katerih je bilo osem, so bili od prve žene. Jožef je bil tretji.

V Begunjah je bila za časa Apihovih ljudskošolskih let dvorazredna ljudska šola, katero je brihtni deček pridno obiskoval in se marljivo učil.

Ker so Jožefa namenili za študiranje, so ga poslali v jeseni leta 1863. v Ljubljano v 4. razred c. kr. glavne šole. To šolo je vodil ravnatelj Karol Legat, glavni učitelj v 4. razredu je bil M. Putré, veronauk pa je poučeval Andrej Zamejic. Ker se je naš Jožef tudi v glavni šoli v Ljubljani izvrstno učil in dobil tudi jako dobro izpričevalo, prestopil je v jeseni l. 1864. v ljubljansko gimnazijo. Prve tri razrede je dobro dovršil, od tretjega do osmega razreda pa je bil vedno med prvimi; vsako leto je prinesel domov odliko. Tudi maturo je 1. avgusta l. 1872. prestal z odliko. Med Apihovimi sošolci je bil tudi sedanji ljubljanski knezoškof dr. Jeglič. V ljubljanski gimnaziji so tedaj poučevali poleg drugih profesorjev: Gogala, T. Zupan, R. Nachtigall, Karol Klun. V sedmi je imel za učitelja slovenščine mnogozaslužnega J. Marna, pri katerem je dobival samo hvalne in izvrstne rede. Ko je maturiral, je bil ravnatelj zavodu Smolej, šolski nadzornik pa prejšnji njegov učitelj Šolar.

V jeseni l. 1872. se je vpisal na filozofski fakulteti na dunajskem vseučilišču, obenem pa je služil kot enoleten prostovoljec pri 7. pešpolku na Dunaju ter v prostem času obiskoval predavanja na univerzi.

„Kdor hoče iti na Dunaj — mora pustiti trebuh zunaj“, resnico tega izreka je občutil začetkoma tudi Apih, ker so bili domači nevoljni, da ni vstopil v bogoslovnico. Toda Jožef je premagal vse težave, je pridno obiskoval predavanja slavnih mož-učenjakov dunajske univerze in se je pridno pripravljal za svoj bodoči poklic.

Vpisan je bil 7 tečajev ter poslušal predavanja znanih zgodovinarjev Lorenza, Büdingerja, Aschbacha in Sickel-a, zemljepisca Simoni-ja, germanista Tomaschek-a ter našega znamenitega slavista, Slovenca Miklošiča.

Oktobra leta 1875. se je javil za izpit iz zgodovine in geografije za celo gimnazijo, nato je dobil domače naloge, ki jih je kmalu dovršil in 14. novembra 1876 je dobro prestal ustmeni izpit. Dne 12. marca l. 1879. je napravil pred dunajsko komisijo še izpit za poučevanje nemščine na nižji gimnaziji, dne 23. februarja l. 1892. pa pri prof. Gr. Kreku v Gradcu za poučevanje slovenščine na nižji gimnaziji, ker je mislil prositi za službo na učiteljišču v Celovcu.

II.

Po dokončanih vseučiliških študijah mu je deželni šolski svet kranjski dovolil, da sme poizkusno leto, katero mora vsak profesorski kandidat prebiti, če ne dobi takoj mesta namestnega učitelja, prebiti na veliki realki v Ljubljani. (Odlok od 1. decembra l. 1876.) Apih je hotel priti kmalu do kruha. Razmere za zgodovinarje takrat niso bile ugodne, zato je gledal, da dobi službo, če bi moral iti tudi na tuje. Ni mu bilo treba dolgo zastonj služiti. Že začetkom drugega tečaja šolskega leta 1876/77. je bil imenovan za namestnega učitelja za zemljepisje, zgodovino in nemščino na deželni veliki realki v Novem Jičinu na Moravskem. 1. septembra l. 1877. je postal provizoričen učitelj, 16. aprila leta 1879. pa je bil stalno nameščen.

V šolskem letu 1877/78. je poučeval tudi kot pomožni učitelj geografijo in avstrijsko zgodovino na tamkajšnji deželni gospodarski srednji šoli, v šolskem letu 1889/90. pa na trgovski nadaljevalni šoli.

Leta 1878. se je poročil z blago gospodično Jožefino Schenk, katere stariši so imeli v Novem Jičinu tovarno za sukno. Zakon je bil srečen. A istega leta je cesar klical vse mlade fante na vojsko v Bosno. Tudi Apih je moral pustiti šolo in pero ter prijeti za puško in sabljo. Toda v Bosni ni bil, prijela se ga je že takrat srčna hiba, lotil se ga je protin in ležati je moral v vojaški bolnišnici v Novem Sadu. Po tej bolezni so ga zaradi debelosti, kakor pravi odlok, oprostili vojaške službe. Ozdravel je in se vrnil v Novi Jičin, kjer se je pripravljal pridno za svoje književno delovanje. Živel je daleč od ljubljene domovine, a vendar je ni zabil in ji je koristil s pisateljevanjem.

„Oj ponosna stolica se dviga
Velegrad tam slavni na Moravi". *(Aškerc.)*

Ni čuda, da nam je tudi opisal to stolico, „zibelko slovanstva" naš Velegrad, v „Ljubljanskem Zvonu" leta 1885., saj je živel v njega bližini. A tudi za „Slovensko Matico" je zastavil svoje spretno pero in nam orisal Žigo Herbersteina, kranjskega plemenitaša, „ki je v 16. stoletju sodobnikom »odkril« maloznano Moskovijo (Rusko)". V teh letih se je v Avstriji vedno bolj širilo antisemitsko gibanje. Apih proučava to nasprotje Indoevropcev proti Židom in ga zasleduje daleč nazaj v zgodovini ter nam spiše „Židovstvo" („Ljubljanski Zvon" 1886.) V razpravi „Plemsto in narodni razvoj" („Ljubljanski Zvon" 1887) dokazuje, kako kvarno je bilo za Slovence, da so zgodaj izgubili svoje plemstvo, zakaj do novejšega časa so radi vladajočega fevdalizma plemenitaši odločevali v zgodovini narodov in plemstvo je, četudi po krivici, na zunaj zastopalo vsak narod. Na koncu kaže na demokratični razvoj v zadnjem času ter kliče: „Priborimo, pridelajmo si novodobno plemstvo".

Leta 1888. spiše razpravo: „K zgodovini »Popotnika« v »Ljubljanskem Zvonu«.

1888. leta smo obhajali štiridesetletnico vladanja našega presvetlega cesarja. V različnih slavnostnih spisih so takrat proslavljali ta veseli dogodek. A najboljši slovenski slavnostni spis, ki ima trajno vrednost v naši zgodovini, je pač spisal profesor Josip Apih. Matica Slovenska je namreč izdala in založila tega leta znamenito njegovo knjigo: „Slovenci in 1848. leto." Za nas Slovence je bila cesarjeva štiridesetletnica namreč še drugega pomena, obhajali smo takrat tudi štiridesetletnico narodnega življenja. „Pozabljen je bil naš narod do 1848. leta, in kakor je slovenski kmet živel pod jarmom nasledkov fevdalnega sistema, uprav tako je bil zapadel narod sam nadvladi mogočnega sosednega naroda, izbrisali so ga iz vrste narodov. V Slovencih samih si našel jako malo mož, ki so jeli gojiti nado, da »vremena Kranjcem bodo se zjasnila« in da bode tudi slovenski rod postal kdaj narodna osebnost. 1848. leto je obetalo tem rodoljubom, da jim bode spolnilo nade, uresničilo vzore, ki so jih gojili v srcih svojih." (Predgovor.) „Česa so se nadejali od burno nastopivše »pomladi narodov«, od nove dobe bratoljubja, kako so se starali, da bi dosegli svoj smoter" — to obsega ta knjiga. Silne ideje revolucije so raztegnile svoje kroge tudi v naše doline, vznemirile so tudi dotlej tiho životarjenje našega naroda in primorale narod, oziroma najsposobnejše plasti njegove, da je jel delati načrte za bodočo osnovo svojo na podlagi onih gospodujočih idej. Knjiga obsega sledeča poglavja: 1. Kulturne in politične razmere Slovencev do marca 1848. leta. 2. Viri preobrata. 3. Marčevi dnevi. 4. Narodni program. 5. Boj proti Frankobrodu. 6. Prepir o bojah. 7. Narodna organizacija. 8. Volitve za državni zbor. 9. Slovenski program in deželni zbori. 10. Slovenski poslanci na dunajskem državnem zboru. 11. Slovenci in ustaja meseca oktobra. 12. Slovenske zahteve in pridobitve. 13. Iz državnega zbora v Kromeriži. 14. Slovenci v ustavnem odboru. 15. Dopolnilne oziroma ponavljalne volitve za narodno skupščino v Frankobrodu. 16. Razpust državnega zbora in oktrovana ustava.

Apih dokazuje, da je l. 1848. začetek narodnega gibanja na Slovenskem. Kdor se hoče torej poučiti o tem gibanju, kdor hoče vedeti, kako smo začeli narodno živeti, kako smo prišli do pravic, ki jih sedaj uživamo, mora vzeti v roke Apihovo knjigo. Brez vsake nepotrebne hvale lahko trdimo, da je ta knjiga, do tiste dobe, v kateri je izšla, najboljša, po virih spisana, slovenska zgodovinska knjiga. Še danes po 23 letih je temeljna knjiga za vse zgodovinske preiskave o letu 1848. in o poznejših letih. „Ona je eden najdragocenejših prispevkov k zgodovini slovenskega naroda" (Bogomil Vošnjak).

Rad se je bavil pokojni Apih tudi s statistiko. Leta 1889. je napisal v »Ljubljanskem Zvonu« „Statistiko članov Matice Slovenske", leta 1890. pa „Statistično črtico dijaštva avstrijskih visokih šol." O novem letu nam je prinesel v kavarno statistiko članov mariborskega zgodovinskega društva, sestavljeno po stanovih udov. Sploh mu je bilo to društvo, ki se je tekom kratkega časa tako lepo razvilo, da ima lepo število članov, da izdaja jako dober list „Časopis za zgodovino in narodopisje" in da ima že za naše razmere dobro urejen muzej v „Narodnem domu" v Mariboru, zmiraj pri srcu. Imel je nabranega še dosti zgodovinskega gradiva, ki ga je mislil obdelati za glasilo mariborskega zgodovinskega društva.

V razpravi „Deželni stanovi kranjski od l. 1818. do l. 1847." (Letopis Matice Slov. 1890.) opisuje stanove, pravosodstvo (rokovnjači!) šolstvo in agrarne razmere Kranjske v predmarčni dobi, zajemajoč tvarino največ iz deželnega arhiva v Ljubljani. V tem letu je začel tudi pisateljevati v nemščini in je tako seznanil tudi Nemce s svojimi študijami. Pisal je razprave v „Oesterreichisches Jahrbuch", ki ga je izdajal znani dunajski zgodovinar baron Helfert, katerega životopis najdeš v Mohorjevem koledarju za leto 1911. Bilo pa je tako: Po svoji knjigi „Slovenci in 1848. leto" je Apih zaslovel kot zgodovinar. Baron Helfert je bil opozorjen na Apiha ter mu pisal, če ne bi glavnih rezultatov svoje knjige podal tudi v nemščini za njegov „Jahrbuch". Apih je temu ustregel in spisal te razprave: „Die Slovenen und die Märzbewegung von 1848", „Die slovenische Bewegung im Frühjahr und Vorsommer von 1848", „Die Slovenen und der constituierende Reichstag von 1848/49", „Die Slovenen und das österreichische Verfassungswerk von 1848/49". (Zaporedoma v letnikih: 1890., 1892,, 1894. ter 1896.)

Ko je začelo izdajati kranjsko zgodovinsko društvo svoja „Izvestja", je tudi Apih kot kranjski rojak začel sodelovati, a samo dve razpravi ste objavljeni v tem listu, namreč: „K zgodovini novomeški v 18. veku" (objavljeno leta 1892.) ter „K obrtni politiki 18. veka" (objavljeno leta 1894.) Prvi spis izpopolnjuje nekatere podatke Vrhovčeve „Zgodovine Novega mesta", drugi pa slika kranjske cehe, ki se bojujejo proti izvrševanju obrti na kmetih in varujejo ljubosumno druga proti drugi svoje zastarele predpravice.

III.

Če so slovenski poslanci zahtevali v tisti dobi od ministrstva, naj nastavi za slovenske dijake slovenskih profesorjev, je to vedno odgovorilo, da Slovenci nimamo lastnih moči. Služilo pa je tedaj mnogo izvrstnih naših mož v tujini, ki ali v domovini niso dobili mest ali pa jih je borba za vsakdanji kruh prisilila, da so si iskali služb v drugih deželah. Poslanci so jeli zbirati imena teh izgnancev in so potem lahko pokazali vladi črno na belem, da imamo učne moči, da pa služijo naši ljudje tujini. Apih je bil v rednem duševnem stiku z domovino. To kažejo njegova dela, ki jih je njej po-

svetil. V počitnicah je rad zahajal med svoje rojake — Slovence. Slovenci so ga tudi poznali po njegovi imenitni knjigi. In ko so koroški slovenski voditelji iskali slovenskega profesorja za učiteljišče, so jih opozorili na Apiha. Ta je bil pripravljen priti na Koroško in je vsled tega napravil tudi izpit iz slovenščine, ki jo je imel na celovškem učiteljišču poučevati. Prosil je za razpisano mesto in je to dobil 30. avgusta l. 1892. Tako je prišel Apih v Celovec.

S celovško dobo se začenja njegovo plodonosno delovanje na ljudskošolskem polju. Videli smo, da se je že na Moravskem mnogo bavil s slovensko zgodovino 18. in 19. veka. Sedaj pa, ko je vzgajal učiteljski naraščaj, se je pred vsem posvetil zgodovini šolstva. Že v Novi Jičin je dobil 15. avgusta leta 1891. akte iz ministrstva za uk in bogočastje. Pripravljal je gradivo za razpravo: „Ustanovitev narodne šole na Slovenskem“, ki je izšla v Letopisih Matice Slovenske leta 1894. in 1895. Najprej popisuje slabe šolske razmere od leta 1740. do 1770., ko se je zavzela cesarica Marija Terezija za ljudsko šolstvo. Potem popisuje, kako je skušala vlada ideje opata Felbigerja, organizatorja avstrijskega šolstva, uveljaviti na Slovenskem, a je zadela radi nemškega učnega jezika na velike težave. Potem slika posebej postanek ljudske šole na Kranjskem, Primorskem, Štajerskem in Koroškem; nato preide na šolstvo za časa Jožefa II., ko je imel velik vpliv na razvoj šolstva Slovenec Jožef Špendov, ki je bil nižjeavstrijski šolski nadzornik. Razpravo zaključuje s šolsko reformo leta 1805. Pohvalno moramo pri tej priliki omeniti deželni odbor kranjski, ki mu je dne 25. oktobra l. 1894. nakazal 150 goldinarjev podpore ter tako omogočil marljivemu zgodovinarju, da je dobro preštudiral dunajske, ljubljanske in druge akte, ki se nanašajo na zgodovino šolstva med Slovenci. Leta 1896. je dobil akte iz notranjega ministrstva na Dunaju.

Leta 1900. je dobil nekaj časa dopusta in dovoljenje, da sme od 9. do 3. ure delati v ministrstvu za uk in bogočastje. Pripravljal je pač takrat obširno delo, ki ga je objavil l. 1903. in 1904. v celovški „Carinthiji I.“, glasilu koroškega zgodovinskega društva pod naslovom: „Die theresianisch-josephinische Schulreform in Kärnten“. (Šolska reforma na Koroškem za časa Marije Terezije in Jožefa II.) Spis obsega 150 strani ter nam popisuje preuredbo celega šolstva na Koroškem.

A poleg znanstvenega dela ni zanemarjal šole in pouka ter je zmiraj vestno opravljal svojo službo. Poučeval je na učiteljišču zemljepisje in zgodovino ter slovenščino in nemščino. A razen službe na učiteljišču je vodil tudi višjo dekliško šolo v Celovcu. Na čelu upravnega odbora te šole je bila baronica Ida Schmidt-Zabierow, soproga deželnega predsednika. Ker je tudi dežela prispevala k tej šoli, so nemški poslanci stavili začetkom februarja leta 1897. predlog, naj dežela k vzdrževanju višje dekliške šole le s tem pogojem prispeva, če nastavijo na njej nemškega vodjo. Deželni predsednik pl. Schmidt-Zabierow je v javni seji dal Apihu sijajno izpričevalo, povdarjajoč, da takega vodje, ki bi tako spretno vodil šolo, daleč na okoli ni. Predlogu poročevalca posl. Umlaufta se je uprl slovenski poslanec Gregor Einspieler, ki je govoril sledeče:

„Poročevalec Umlauft je omenil, da ne morete trpeti, da bi slovenski učitelj poučeval nemška dekleta in da bi bil celo vodja šole. Pravila višje dekliške šole menda pač ne pravijo, da šole ne smejo obiskovati dekleta druge narodnosti. Mislili bi, da pri nameščanju učiteljskih mest ni odločilna narodnost ali katero si bodi politično mišljenje, ampak zgolj sposobnost. In ravno v tem slučaju je vodja šole, kakor mi je znano, jako dober šolnik, oseba, katere zmožnosti v odločilnih krogih povsod upoštevajo, mož, ki se ne vtika v politiko.

Pripomnim še, da je naša koroška dežela dvojezična in da tudi Slovenci plačujemo davke. Ne gre torej, da se stavljajo pri podporah iz deželnega zaklada pogoji, ki očitno zapostavljajo drugo narodnost. In če ste v prejšnji seji rekli, da je ta slučaj atentat na vašo narodnost, bi jaz obrnil narobe. Če se prav spominjam, dobiva ta šola tudi od države podporo. In država pač ne more trpeti, da se šola, ki jo ona podpira, na tak način politično zlorablja. Zato bi stavil predlog, naj se ta odstavek črta in da se podpora za dekliško šolo ne veže na noben pogoj.“

Nemškonacionalni poslanci proti Apihu — učitelju niso mogli nič stvarnega povedati, bali pa so se njega Slovenca, „ki je steber slovenskonarodne agitacije“. Predlog so podpirali s tem: Prej je bil vedno ravnatelj učiteljišča ob enem vodja te šole — zakaj ne bi bil tudi sedaj. Zahtevali so zaradi tega nemškega vodjo, ker je bila večina gojenk nemške narodnosti in „ker je Celovec nemško mesto“. Manjšina v deželi se mora ukloniti večini, zato se ne spodobi, da bi bil vodja Slovenec. Pri pouku zgodovine lahko vpliva učitelj tako, kakor se v nemški šoli ne sme odobravati. Zato se tega bojijo. Knezoškof dr. Kahn je odgovoril, da radi edinega vzroka, da je Apih Slovenec, še ni povoda, da bi ga odstavili. „Imeli smo Slovence za profesorje, pa nismo nikoli zasledili, da bi bili zgodovino zlorabljali, ampak vsi so bili vneti avstrijski patriotje.“ Gregor Einspieler pravi, da Slovenci nikoli ne bodo pripoznali izreka, da se mora manjšina ukloniti večini, ker nasprotuje to državnim temeljnim zakonom.

Nemškonarodni poslanci so očitali nadalje Apihu, da je bil hud slovenski agitator, kar je znano že iz njegovega službovanja na Kranjskem in Moravskem. Zato se ga bojijo. (Na Kranjskem sploh ni služil.)

Končno je izpregovoril še slovenski poslanec Muri, ki je rekel, da tvorijo Slovenci tretjino prebivalstva v deželi in da imajo ravno tako pravico, da dobivajo službe kakor drugi. Tudi Slovenci so ljudje in ne sramuje se javno pripoznati, da je Slovenec. Če ravnajo po pravilu, da morejo nemške dijake poučevati le nemški profesorji, morajo odstraniti z vseh šol, katere obiskujejo le slovenski otroci ali pa večina slovenskih otrok, vse tiste učitelje, ki še dobro slovenski ne znajo. Zakaj teh ne odstavijo? Zato tudi ni prav, da ravnatelja, ki ravno tako dobro govori nemško kakor nemški sodeželan, samo radi tega odstranijo, ker je rojen Slovenec. Na zadnje se je Muri zahvalil še deželni in cerkveni oblasti za pravičnost, ki jo je v tej seji izkazala Slovencem.

Akoravno so se zavzeli slovenski poslanci, škof in vlada za Apiha, je večina nemških poslancev dosegla, kar je zahtevala.

Umevno je, da se rajnemu Apihu ni ljubilo, da bi v teh razmerah bil vodja višje dekliške šole; zato je prosil, naj ga od te službe odstavijo. A upravni svet ni sprejel njegove odpovedi, „ker sedanje razmere niso omajale zaupanja do Vaše osebe in Vašega spretnega vodstva in pouka.“ Upravni svet ga je naprosil, naj do preustrojitve šole obdrži to mesto. Začetkom leta 1897. je zopet prosil, naj poverijo vodstvo drugemu. Na to prošnjo so ga odstavili in mu izrekli za marljivo, previdno in priznano vodstvo

priznanje in zahvalo. Z veseljem je upravni svet vzel na znanje, da je hotel Apih še za naprej posvetiti svoje vrle izkušnje kot učitelj tej šoli.

Tako se je končal ta dogodek. Pri tej priliki moramo omeniti, da je dobival profesor Apih od januarja 1905 do vpokojitve poleg svoje plače še 500 K kot doklado za svoje zasluge. Prosil je bil namreč za izpraznjeno mesto ravnatelja na učiteljišču v Ljubljani. Z Dunaja so mu mesto obljubili, a niso držali obljube; zato so ga odškodovali na ta način. Mož je to doklado v polni meri zaslužil. A šele potem jo je dobil, ko so enako doklado prisodili tudi nemškemu kolegi.

Kakor ob štiridesetletnici, tako je Apih spisal tudi ob petdesetletnici vladanja našega presvitlega cesarja slavnostno knjigo: „Naš cesar.“ Knjiga je pisana s patriotskim in narodnim čutom. Cesar je dovolil, da se sme tiskati v nji faksimile njegovega podpisa in nadvojvoda Oto ter nadvojvodinja Marija Jožefa sta sprejela njima izročeno knjigo (27. oktobra 1898).

Knjiga pripoveduje o veselih in žalostnih dogodkih iz življenja našega cesarja. Ozira pa se Apih v njej vedno tudi na Slovence, slika, kako smo tekom 50 let napredovali, kako je bil naš napredek v zvezi z odredbami, tako da nam v glavnih potezah podaja kulturno zgodovino te dobe.

Napredek slovenskega šolstva je bil Apihu vedno pri srcu. Razveselil se je, da so ustanovili „Slovensko Šolsko Matico“, ki ima pred vsem namen, razširjati s pomočjo knjig med slovenskim učiteljstvom pravo strokovno izobrazbo in ki v ta namen izdaja vsako leto po več strokovnih knjig. Blagi pokojnik zastavi pero tudi v korist te družbe ter izda „Zgodovinsko učno snov za ljudske šole“.

Apih ni dovršil celega dela; spisal je knjigo do str. 548., dočim je nadaljnja poglavja do konca (stran 548—696) spisal profesor dr. M. Potočnik. Tudi v tej knjigi se Apih izkazuje kot temeljitega poznavalca naše kulturne zgodovine, ki jo podaja v lahko umljivi obliki.

Ko je umrl l. 1899. odbornik Mohorjeve družbe, trgovec B. Rossbacher, so celovški udje izvolili Apiha v odbor. In ko je nje mngozaslužni blagajnik Šimen Janežič nevarno obolel, je družbin odbor l. 1906. poveril ranjkemu Apihu odgovorno blagajniško mesto. To službo je rajni opravljal vestno in zanesljivo. Skrbel je za družbo, kakor more skrbeti le oče za svojo družino. Živahno se je zanimal za vse družbine zadeve: za pisatelje in umetnike, za delavce, ki jim je bil sočuten prijatelj in blag svetovalec. Bil je vsikdar vnet za družben napredek, sprožil marsikatero dobro misel v odboru, svaril pred naglostjo, dopisoval slovenskim pisateljem in umetnikom ter jih bodril k delu. Apih ima veliko zaslug, da so se povzdignile Mohorjeve knjige vsebinsko na to višino, na kateri stoje sedaj. Sam vesten in temeljit delavec na znanstvenem polju, je bil hud sovražnik poloviČarstva in plitvega dela; globoko je sam oral in zahteval to tudi od sotrudnikov družbe, svest si, da le globoko izorana njiva dobro obrodi.

dr. Jos. Marinko

Prof. Apih Knezoškof dr. A. B. Jeglič Župnik J. Brence

Mohorjeva družba je sklenila izdati izbrane spise Jurčičeve v ljudski izdaji. Apih je priredil skupno s prof. Podbojem „Desetega brata“, ki je izšel letos.

Mnogo je imel rajni še književnih načrtov, toda nemila smrt mu jih je prekrižala.

* * *

Apih je slovel kot izvrsten učitelj. Omenili smo že, da mu tudi nemški poslanci v deželnem zboru niso ničesar očitali, kar se bi nanašalo na njegov pouk in na njegovo metodo. Odstaviti so ga hoteli od vodstva višje dekliške šole le radi tega, ker je bil Slovenec in v njih očeh slovenski agitator.

Tudi poslanci so hvalili njegove metodične vrline. Pri učencih je bil priljubljen; mnogo izmed njih — bodisi nemških, bodisi slovenskih — mi ga je hvalilo kot izvrstnega zgodovinarja, ki je znal silno lepo predavati, tako da je vnel srca mladine za lepe, vzvišene ideje.

Toda naj govori slovenski učitelj, ki nam je dal v tem oziru podatkov: „Bilo je v jeseni l. 1893., ko sem vstopil v pripravnico celovškega učiteljišča. Še nisem poznal vseh učiteljev-profesorjev svojega razreda, ko pride drugi ali tretji šolski dan ob času učnega premora urnih korakov okrogloličen gospod v učno sobo ter nas s strogo zvonkim a vendar zaupanje budečim glasom nagovori v slovenskem jeziku približno tako-le: »Fantje, ki znajo slovensko, naj mi povedo svoja imena!« Ko se to zgodi, se nam napovedo slovenske ure. Priznati moram, da so me slovenske besede, izgovorjene v nemški učilnici zelo prijetno ganile in to tem bolj, ker me je vkljub tedanji splošni narodni nebrižnosti veselilo, imeti med tolikimi

učitelji tudi enega, ki govori in spoštuje moj materini jezik. Zazrl sem prvič pred seboj jeklen, neboječ se značaj, ki ga ni sram in ne strah govoriti tudi med Nemci toli zaničevano besedo slovensko! In kako bi mogel ta blagi, meni nepozabni mož tudi drugače ravnati! Saj je celo nas slovenske fante nagovarjal ter bodril, da bi med seboj v svrho govornih vaj govorili kolikor toliko le slovenski. Žal, da se mi nismo upali izvrševati tega priporočila. V svesti si, da so slovenski fantje, prišedši iz koroških utrakvističnih šol na učiteljišče zastran pismene slovenščine še pravi abecedarji, je rajnik, upoštevajoč to prežalostno dejstvo, tudi po tem uravnal pouk v svojem predmetu. Če se ne motim, smo v pripravnici rabili le drugo berilo, ki je sicer za ljudske šole namenjeno. In prav je bilo tako, kajti še ta knjiga je delala premnogim sorojakom vidne težkoče. Rajnki je poznal sadove utrakvističnih šol in je segel na elementarno stopnjo nazaj, kar je za učni napredek vnetega moža gotovo v srce bolelo. Kar je bilo pri učencih najbolj potrebno in zanemarjeno, to se je tudi najtemeljiteje gojilo, čitanje in govorne vaje. Vsak teden pol ure (imeli smo dve uri slovenščine na teden) je nam razlagal slovensko slovnico, posebno s prepotrebno sklanjo smo morali skleniti nerazdružljivo prijateljstvo. Prijateljstvo? Ne, vsem ni bila slovenska sklanjatev prijazno naklonjena. Marsikateri součenec se je ni mogel naučiti in ostala mu je vso učno dobo tuja. To je rajnega profesorja v srce skelelo, a pomagati si ni mogel drugače, kakor da je z lepo, prijazno, izpodbujajočo besedo ter z dobrohotnimi nasveti navajal k čitanju slovenskih knjig. Strogost bi bila gotovo neumestna, kajti ona ne pomaga vcepiti ljubezni do stvari. Ker je to vedel, je rajnik tudi temu primerno ravnal s svojimi slovenskimi učenci. In prav je bilo tako. Zato mu morajo biti vsi hvaležni, kajti slovenski fantje so itak že z drugimi predmeti, na pr. z nemščino, zgodovino itd. bili v vednem boju, ker niso obvladali učnega jezika. Od časa do časa smo dobivali tudi šolske in domače spisovne vaje. Kakšne so bile te po popravku! Bilo je v njih več rdeče poprave nego črne pisave, živ dokaz, kako je nam v ljudski šoli zamrl jezikovni čut za materino besedo. Toda prof. Apih ni meril naših spisov po množini porabljenega rdečila, ne, tudi tukaj ni bil strog, ampak je prizanesel, kolikor je le mogel. Če se le ni nahajalo v spisu predebelih slovniških kozlov in niso bili stavki po nemških vzorcih preveč glistasti, si dobil zadovoljen red. Kdor pa je v spisovni vaji grešil zgolj le zoper besedni red, temu je dal »odlično«.

Tako se nam je godilo prvo leto. V naslednjih se je od nas zahtevalo vedno več znanja v slovenščini, kar se samo ob sebi razume. Pa le žal, da to zahtevano znanje ni rastlo času in starosti primerno. Temu dejstvu, ki je rajnemu povzročalo vidne bolesti, so bili krivi razni vzroki. Imeli smo samo dve uri slovenščine na teden, med seboj smo le malo slovensko občevali, z drugimi bolj »važnimi« predmeti, kjer se je zahtevalo absolutno in ne samo relativno znanje, smo bili preobloženi. Žal, da je bilo in je še tako, da mora slovenski fant, namenjen za vzgojo slovenske dece, do neke stopnje temeljito znati nemško slovnico ter poznati le nemško slovstvo. Slovenščino smo radi tega smatrali le za postranski, če ne morda za nepotreben predmet. Radi tega se slovenščine nismo učili toli resno kakor bi bila zaslužila. A škodovala je tudi tedaj še veljavna (!) narodna nebrižnost, ker smo se z nemškimi součenci čutili le kot Korošci, namenjeni služiti le enemu smotru: koroškim šolam v prospeh nemškega jezika, nemške nadkulture!

Vkljub naši, skoraj da kaznivi mlačnosti napram njegovemu predmetu, je ranjki vendar krotil svojo morebitno jezo nad nami, nikdar se ni močno hudoval nad nami, če nismo znali, ampak vedno je prišel vesel in rad k nam vestno izpolnjujoč vsako urico po najboljšem spoznanju in prepričanju.

Zadnja leta nas je blagi pokojnik v smislu učnega načrta tudi poučeval v slovenski književnosti in nas navduševal za lepa slovstvena dela in razne pesnitve, razlagajoč nam po svojem spretnem načinu njih vsebino ter nam je z živo besedo predstavljal bitje in žitje slovenskih slovstvenikov-pisateljev. Posebno rad je nam govoril o početnikih slovenske književnosti.

Iz pričujočih vrstic je razvidno, da je profesor Apih stremil z vsemi danimi sredstvi, da bi se njegovi učenci do dobra naučili slovenščine, da bi jo spoštovali in vzljubili ter da bi kolikor toliko tudi nekaj prostega časa posvetili čitanju slovenskih knjig. In v tem blagem stremljenju se je zrcalila neka, nam tedaj še ne poznana dobrohotnost in od nas morebiti premalo čislana očetovska ljubezen do nas. Gotovo, da niso vsi zaslužili te njegove ljubezni. A rajnik je bil učitelj-vzgojitelj v pravem in celem pomenu besede, goreč zagovornik večnih idealov plamteče ljubezni do lastnega naroda, resnicoljubja, trdne morale ter čestilec umotvorov slovstva in upodabljajoče umetnosti ter ljubitelj resnega in koristnega dela. Zato z vso pravico smem trditi, da je njegov vzgojni vpliv nekaj veljal ter gotovo tudi v najtopejšem značaju zapustil dokaj dobrih sledov. Če bi bilo več takih učiteljev, ali vsaj, da ne bi bilo drugih vplivov, ki so žal da ne brez uspeha tudi v nasprotnem smislu vplivali na mlade, razvijajoče se značaje, bi slovensko koroško ljudstvo dobilo učiteljev, kakršnih ima po božji in človeški postavi pravico tirjati.

Pokojni se nam je zdel kot profesor v svojem predmetu vseveščk, ki mu je učna snov in beseda vedno na razpolago, občudovali smo njegovo spretnost v predavanju, spoštovali njegovo duhovitost in možatost, smejali se njegovim nedolžnim, a poredним dovtipom, s katerimi je tako rad še posebej poslajal svoje ure, ljubili njega celega ter se po navadi vedno veselili njegovih učnih ur.

Kakor si je rajni profesor Apih prizadeval doseči najboljših uspehov v slovenščini, tako in nič manj je bila njegova skrb, da bi se učenci tudi v drugih njegovih predmetih nekaj temeljitega naučili. V to svrho je postopal v začetku vsakega šolskega leta zelo strogo, dokler ni dijakom izgnal počitniške mehkužnosti in duševne nebrzdanosti. V začetku učne ure je navadno izpraševal, nato predaval in potem, če je še bilo nekaj minut na razpolago, zopet izpraševal o ravno predavani snovi, toda sedaj ni zapisoval redov. Bilo je le neko „potrkanje“, koliko da so ohranili poslušalci in ali so bili v resnici pozorni. In kdo ne bi bil pozoren, kadar je Apih predaval! Snov je imel tako lepo razvrščeno, predaval je jasno, jedrnato in tako živahno, kakor da bi bil sam priča zgodovinskih dogodkov. Pri popisovanju raznih značajev je spretno menjaval glas in način predavanja: videli in slišali smo ali sodnika, ki je s primernim glasom bičal in zaničeval napake in madeže zgodovinske osebe ali pa smo ga vestno in z užitkom poslušali kakor kakega blagovestnika, kadar je z vzvišenim glasom govoril o blagih činih in plemenitih, človekoljubnih značajih. Zmiraj smo se morali vestno

pripravljati. Lenuhom je seveda predla slaba. Z manj nadarjenimi učenci pa je Apih kazal neizčrpljivo potrpežljivost in prizanesljivost. Stavil jim je navadno lažja vprašanja ter jim večkrat z nedolžnimi dovtipi pomagal izkopati iz njihovega okornega spomina pravi odgovor. Smeha ni manjkalo v njegovih urah nikoli, kaj rad nam je napravil veselje.

Proti koncu šolskega leta je postal z vsemi bolj prizanesljiv, in le redkokdaj je kdo padel v njegovih predmetih. Postopal je pri poučevanju pač tako premišljeno in vestno, da se je vsak učenec moral nekaj naučiti. Energičen, samozavesten nastop, sigurnost v njegovem dejanju in neomahljiva nepristranost so bile z Apihovo osebo nerazdružljivo zvezane lastnosti.

Še večje zahteve na spomin svojih učencev kakor v zgodovini je stavil v zemljepisju. Tukaj je zahteval do pičice vse, kar je predaval. Gorje tistemu dijaku, ki se, zanašajoč se na svoj „brihtni“ razum, na svoj talent, na svoje prazno besedičenje in Bog si ga vedi na kaj še vse, ni maral učiti zemljepisne tvarine! Dobival je petico za petico, dokler se ni kakor drugi oprijel vestnega učenja ter se zaljubil v zemljevid, da je dan za dnevom iskal na njem visoke gore, krive reke in tuja mesta. Učil nas je Apih tudi risanja zemljevidov ter seveda podajal tudi zanimive kulturne ali krajevne slike. Kadar je mogel, je nam učno snov tudi ponazoril ali s podobami ali pa s kredo na tabli.

Na kratko: Bil je vesten, vešč in spreten v izvrševanju svojih stanovskih dolžnosti, svojim učencem vzoren vzgled delavnosti in poštenosti, odhajajočim z učiteljišča odkritosrčen in ljubezniv svetovalec. In kaj je bil rajni Apih nam, slovenskim učiteljiščnikom? To, kar le more biti idealen pedagog svojim gojencem, oče, dober svetovalec, pozneje zvest prijatelj, blag tolažnik ter neumoren vodnik k višjim ciljem. Samo nemškutarji so se bali priti pred njegovo obličje, preveč boječ se njegove pravične sodbe.

Sedaj, ko ga ni več med nami, se mi krči srce, če premišljujem, kaj sem z njim izgubil. V svetu čutim neko morečo praznoto, težko pogrešam nekega za življenje potrebnega mi elementa.“

Tako sodi o Apihu učitelju in vzgojitelju slovenski koroški učitelj.

* * *

Ko so pred enajstimi leti ustanovile sestre uršulinke v svojem samostanu zasebno žensko učiteljišče, so naprosile profesorja Apiha, ki je bil že kot ravnatelj višje dekliške šole pokazal svoje sijajne zmožnosti kot vodja, naj prevzame vodstvo njih zavoda. Ker je bil deželni šolski svet s tem zadovoljen, je prevzel Apih vodstvo zasebnega učiteljišča pri sestrah uršulinkah. Kot tak je vestno opravljal svojo službo in se je veselil svojega zavoda do zadnjega dne. Pri učenkah je bil obče priljubljen, vse so ga spoštovale in ljubile kakor svojega očeta.

To nam potrjuje tudi sodba njegove učenke, ki pravi: „Z žalostnim srcem se spominjam bivšega gospoda ravnatelja v zavodu. Ljubile in častile smo vse vrlega moža posebno zavoljo njegovega srca. Veselile smo se dan za dnevom na ure, v katerih nas je vodil plemeniti duh ljubljenega učitelja v daljne kraje. Poučeval je zemljepisje. Veselje je bilo poslušati. Soba se je spremenila pri njegovih besedah. Gledale smo daljavo, nje lepoto, gledale tuje narode, spoznavale njih misli in čustvovanje. A zopet smo se vračale iz tujine v mislih in gledale in se učile ceniti krasoto domovine. Resni svoj pouk pa je znal osladiti z duhovitimi dovtipi in s svojim neizčrpljivim humorjem. In to je bila važna stvar, ki mu je pridobila še več ljubezni. Ganjenega srca smo poslušale njegove besede, gledale bolest junaka v pesmi, jokale in radovale smo se s poetom. Vodil nas je njegov duh med pesnike nemškega in slovenskega slovstva. Znal je lepo razlagati njih umotvore. A s čimer se nam je ranjki najbolj priljubil, to je bila njegova očetovska ljubezen za vse učenke. Gledam profesorja Apiha pred seboj, a zdi se mi oče. Oče je bil v resnici vsem svojim učenkam. Spominjam se dogodkov, tekle so solze, saj mlado srce huje čuti marsikatero malenkost kot resnejšo stvar. Kdo je pomagal? Dobro srce častitega ravnatelja je pomirilo s toplo besedo vsakojako srčno bol. In zopet vidim rajnkega med trumo veselih deklet, ne ravnatelja, ne profesorja, ampak človeka, očeta radujočega se s svojimi. Kaj je izgubil zavod, šola s tem možem, to vemo vse, ki smo ga poznale, cenile kot pravega vzgojitelja. Zato nam bo ostal vsem v najboljšem spominu.“

* * *

Apih se je kazal povsod odločnega, narodnega Slovenca. Bil je odbornik in soustanovnik društva „Učiteljski dom“ v Celovcu, ki ima namen podpirati slovenske učiteljiščnike, kateri hočejo služiti na Koroškem. Obenem je bil odbornik „Slov. šolskega društva“ ter „Podpornega društva za slovenske dijake Koroške“ v Celovcu ter vedno dobro svetoval v šolskih zadevah bodisi poslancem na Dunaju, bodisi koroškim Slovencem.

Leta 1901. je kupil Jožef Apih v Begunjah na Gorenjskem od svoje tete majhno posestvo „pri Juru“. Ob počitnicah je rad zahajal tja, pogosto pa, ko je stekla železnica skozi Karavanke. Posestvo je popolnoma preuredil, napravil lep sadni vrt, kopal, žlahtil drevesca in se je vživel v selsko življenje. Najrajše je bival tam, in če se je le količkaj nudila prilika, je hitel na Gorenjsko. Gorski zrak mu je prijal, kajti v zadnjem času je začel bolehati. Iskal je zdravja v zdraviliščih in kopelih, v Karlovih varih in drugod. Zadnje leto je bil na Slatini pri Rogatcu. Čutil je v sebi kal smrti. Tega tudi ni zakrival in dostikrat izjavil: „Iti bo treba“, zraven pa se vselej pošalil. Oporoko je spisal 5. majnika l. l., nekaj pa je dostavil še 5. prosinca 1911. Na zunaj je bil videti še krepak in čvrst.

Dne 19. januarja se napoti po deseti uri iz svojega stanovanja v Mohorjevem domu v zavod sester uršulink. Ko prestopi hišni prag, se obrne, hoteč iti še v družbeno pisarno. Med potom pa pade po stopnicah vznak. Zadela ga je srčna kap.

Dne 21. prosinca smo ga spremili na zadnji poti, na pokopališče v Trdnovas pri Celovcu. Udeležilo se je pogreba veliko število ljudstva, na grobu so jokali sorodniki, prijatelji in Apihovi učenci — koroški slovenski učitelji. Bog, katerega ranjki tudi v življenju ni zabil, ki ga je vedno priznaval, mu naj obilno poplača vse njegovo delo!

Opomba. Srčna hvala kolegi dr. Avgustu Apihu ter gospej materi Josipini Apihovi za podatke o življenju. Obenem se zahvalujemo gosp. vlad. svetniku dr. J. Sketu za nekatere podatke ter neimenovanemu slov. učitelju in neimenovani učiteljici, ki sta opisala Apiha kot učitelja. Pri ocenitvi pokojnikovih spisov mi je bila merodajna sodba zgodovinarja prof. M. Pajka v „Carnioli“ (1911). Debato radi vodstva višje dekliške šole sem povzel po 31. številki lista „Kärntner Zeitung“ l. 1897., ki jo je rajni hranil med svojimi listinami. — Na teh navedenih virih sloni ta životopis.

Pomladanja.

Nebeško solnce je pogledalo
izza visokih gor,
se nasmehljalo in pozdravilo
je beli dvor:

— Zaprezi kmetič kojnca dva,
pripravi plug,
stalila se je njiva že
kar veje čez njo jug! —

Zapregel kmetič kojnca dva
in s plugom šel v poljé —
smehljalo se na nebu solnce,
smehljalo kmetiču srce!

Ob košnji.

Prišél je sveti Jakob
in trava dozorela —
to moja kosa boš
od jutra do večera pela!

Zavriskal bi, tako lepó
nam vzrastla je vrtnina,
kosil bi in ne vtrudil se,
če naša vsa dolina!

A ni, zato počakamo,
da dozori otava
in do takrát mi senožet
ostani zdrava! . . .

Kmetiška.

Kadar pride moja ura
in bo konec mojih let,
takrat stopil bom na njivo,
stopil bom na senožet.

Tam pokleknem in iz neba
prosil bodem blagoslov,
ki čez zemljo to razlit naj
še do poznih bo rodov.

A potem v slovo poljubim
prst, ki pila je moj znoj
in z veseljem v srcu pojdem
vživat večnosti pokoj!

Josip Lovrenčič.

Prevrat v Lizboni.

Dne 4. oktobra 1910 je iz števila vladarjev zgodovina črtala ime kralja Manuela II. v Portugalu. Uprlo se je proti vladarju nekaj polkov, zlasti topničarji, in prodrli so v Lizbono; tu se je začel boj z zvestimi vojaki, ki so se naslednjega jutra vdali in odložili orožje. Kralj je zbežal najhitreje ko mogoče iz dežele in se je prepeljal na svoji ladji v Gibraltar, da je pod angležko oblastjo varen pred svojimi ljudmi.

Upor so pričeli kraljevi najboljši prijatelji, višji uradniki in vojaški poveljniki.

Z vso surovostjo in breobzirnostjo je nova republikanska vlada začela preganjati duhovnike, redovnike in redovnice. Redovnikom in redovnicam se je naročilo, da imajo v štiriindvajsetih urah zapustiti državo. Trideset redovnikov je bilo ubitih, redovnice so odvedli in zastražili v arzenalu. Celo liberalni listi so tako postopanje ostro obsojali. Pisala je „Kölner Zeitung“: „Potepuhi so se oblačili v duhovniška oblačila, zasramovali so sveto mašo, kradli dragocenosti, uničevali umetnine. Ako so zagledali na cesti duhovnika, vsuli so se za njim in ga pretepali. Najgrše je poulična druhal razgrajala v samostanih. Redovniki in redovnice niso bili več življenja varni; izgnali so celo lizbonskega patrijarha, kardinala Neto. Nedopustno je tako postopanje proti domačinom, na vsak način pa bi se moralo zahtevati, da se pusti redovnikom tujcem toliko časa, v katerem bi mogli urediti svoje stvari.“

Od upornikov razdejana hiša v Lizboni.

Nekaj redovnic, ki so bile angležkega rodu, je vzel protestantski britiški konzul v svoje varstvo in jih dal prepeljati na Angležko.

Tako delata svobodomiselstvo in revolucija proti katoliški cerkvi in vladarskim prestolom. Podoba kaže bralcu od upornikov razdejano hišo v Lizboni.

† Radeckijev veteran Martin Kušlan,

rešitelj zastave 17. pešpolka.

(Spominska črtica. — Sestavil profesor Makso Pirnat v Kranju.*)

Pehotni pešpolk št. 17. ima slavno zgodovino. Na raznih vojiščih se je odlikoval z junaškimi deli, povsod so se izkušali častniki in vojaki, kdo bi bolje izvrševal svoj težavni, važni poklic, vzvišeno svojo dolžnost!

Naš polk se lahko ponaša, da se je bil pod vrhovnim poveljstvom največjih vojskovodjev našega cesarstva. Princ Evgen, Lavdon, Daun, nadvojvoda Karol, Radecki, nadvojvoda Albreht — vsi so bili priča njegovim najsijajnejšim dejanjem, vsi so javno hvalili brezprimerno vztrajnost, posebno junaštvo našega polka.

Lepa je vrsta vrlih junakov našega polka, ki so se še posebno odlikovali v bojih in na izreden način dokazali in izpričali svoje junaštvo in svojo neustrašenost. Med te spada brez dvoma letos v Kranju umrli Radeckijev veteran Martin Kušlan, ki je l. 1849. rešil na Ogrskem pri trdnjavi Komorn polkovno zastavo.

Martin Kušlan se je rodil dne 10. novembra l. 1821. v Dolenji Planini v hiši, kateri pravijo sedaj „Pri Težakovi Katri“. Njegov oče Martin je bil učitelj in cerkovnik; mati Katarina se je po rojstvu pisala Matičič. Krstil ga je vikar Andrej Kastrin, in botra sta pa bila Miha Mihavec, krčmar, in Genovefa Košir, pisarjeva žena. Imel je brata Lovrenca in Antona ter sestro Katarino; vsi so bili starejši od njega. Sestra Katarina je služila na Grškem; ko je bila stara okrog 40 let, je prišla bolna domov in umrla na sprehodu, zadeta od mrtvouda. Njegov brat Lovrenc je nekaj časa učiteljeval v Planini, potem pa v Slavini.

V šolo je najbrž hodil doma k učitelju Filipu Jakobu Kranjcu, ki je služboval v Planini od l. 1826. pa do l. 1860.; veroučitelj mu je bil baje vikar Andrej Kastrin; pozneje je obiskoval šolo v Postojni, kamor so tedaj pošiljali po navadi Planinci svoje otroke v nadaljni pouk.

Dne 18. februarja l. 1841. so ga potrdili k 24. kompaniji 17. pešpolka Hohenlohe, in sicer na 14 let. Kot vojak si je kmalu pridobil zaupanje svojih predstojnikov. Dne 21. septembra l. 1843. so ga imenovali za poddesetnika, dne 13. julija l. 1845. za namestnega desetnika, dne 16. julija l. 1846. za pravega desetnika, dne 10. junija l. 1849. za namestnega narednika in dne 24. septembra l. 1849. za pravega narednika.

Leta 1848. se je udeleževal bojev na Laškem, drugo leto pa na Ogrskem. Tam se je bil po vsej deželi razširil upor, proti kateremu je bilo treba nastopiti z vso ostrostjo in ga zatreti z vojno silo.

Pod poveljstvom kneza Vindišgreca so se trije voji (kori) napotili proti Požunu. Dva druga kora pa sta udarila na Ogrsko, Moravsko in Galicijo. Razun tega se je nabralo ob hrvaško-slavonski meji pod feldcajgmojstrom Nugentom kakih 6500 mož; tem je pripadal tudi 4. bataljon (sedanji 17. pešpolk), katerega so ustanovili šele l. 1848. in pri katerem je tedaj služil tudi Martin Kušlan.

Ta kor (voj) je trčil s sovražnikom skupaj dne 6. februarja l. 1849. pri Beliju in prejel tukaj krvni krst. Meseca februarja l. 1849. je s silnimi težavami prodiral in najprej ukrotil Osek, glavno mesto Slavonije. Nato je prišel naš bataljon za posadko v Budim, kjer je oddal 120 mož trdnjavskim topničarjem. Kmalu so ga poslali pred znano trdnjavo Komorn, katero je imel zajeti skupno s četami feldmaršallajtnanta Simaniča. Ondi pa ga je zadela huda nesreča.

Bilo je namreč ponoči od dne 26. na 27. aprila. Naš bataljon je stal za posadko na okopih najbliže Komorna. Zdajci se okopom približa v največji temi sovražno krdelo. Straže ga pokličejo, ali nihče se ne odzove. Ustrele enkrat, dvakrat — nobenega strela ni čuti z nasprotne strani. Bataljon se pripravi, da sprejme sovražnika. Zdajci pa zakličejo spredniiki prihajajoče kolone: „Puško k tlom!“ Naše častnike so premotili beli trakovi, da so imeli došlece za pričakovane podporne čete. Zato zakličejo vojakom, naj nikar ne streljajo. V tem pa so bili potuhnjeni sovražniki že med okopi. Pozvan, naj se vda, plane major Mundsinger razljučen na sovražnega načelnika; zdajci ga pa podere strel na tla. Začne se grozovito klanje, boj s pestmi v temni noči, brezglasno davljenje. Nihče ni streljal, ker so si bili preblizu. Bataljon je izgubil v tej grozni noči vse razen zastave, ki so jo s smrtno nevarnostjo oteli zastavonosec Martin Kušlan, narednik Baraga in prostak Požar. Blagajnico pa je srečno odnesel v Rabo nadporočnik Nekerman, ki je prav tisti večer prišel na okope. Kako je rešil Kušlan zastavo? Ko je videl, da je vse izgubljeno in da mora priti tudi zastava v sovražnikove roke, snel je v naglici zastavo z droga, jo ovil pod obleko okrog života, naredil si z velikim naporom pot iz bojnega meteža in se skril na močvirju v nekem prepadu. Tam je čepel v neprestani smrtni nevarnosti dva dni, med tem ko so venomer švigale sovražne čete mimo njega in zasledovale njegove tovariše, ki so se umikali. Šele tretji dan se mu je posrečilo, priti z rešeno zastavo do avstrijskih čet.

Ostanki tako sramotno napadenega bataljona so se pomikali proti komaj vidnim ognjem v taboru velike vojske. Sovražniki so jim bili vedno za petami. Do tabora pa je bilo poldrugo uro hoda, in mimo tega je skoro ves bataljon zašel v barje, ker ni poznal okolice. Veliko jih je tamkaj sovražnik prestregel in ujel. Tisti pa, ki so se umikali po veliki cesti, so se na potu sešli z grenadirskim bataljonom in dospeli v Rabo. Drugi oddelki so se združili z različnimi krdeli in se udeležili zmagovitega boja pri Aču, ne daleč od komornskih utrdb, dne 26. aprila. Ustno povelje feldmaršallajtnanta Simaniča je pozvalo naposled vse oddelke našega bataljona v Rabo.

Bataljon je v Komornu izgubil 4 častnike in 323 mož; bili so ali ubiti, ali ujeti, ali pa so jih pogrešali. Večinoma so se pozneje vojaki vrnili iz jetništva, o nekaterih pa ni bilo ne duha ne sluha.

---

* Porabil sem knjižico: „Spominski listi iz zgodovine c. in kr. pehotnega polka št. 17. vitez pl. Milde“. — Po rokopisni polkovni zgodovini in drugih virih sestavil Anton Funtek. Na Dunaju. V c. kr. zalogi šolskih knjig. — S pismenimi podatki so mi postregli gospodje: Benedek, nadučitelj na Planini; Štefan Rihar, župnik v Planini, in Ivan Stirn, c. kr. oficiant pri okrajnem glavarstvu v Kranju. Srčna jim hvala! Op. pis.

Skrčen na divizijo kakih 300 mož je krenil bataljon dne 29. aprila v Siget in Altenburg. Dne 1. maja so ga postavili pred odhodom iz velikega stana med dva grenadirska bataljona; nato ga je nagovoril zapovedujoči feldcajgmojster Velden tako-le:

„Vi, hrabri Kranjci, ki sem Vas spoznal že na bojiščih italijanskih za vrle junake, ste se izkazali tudi na Ogrskem za prave bojnike avstrijske ter se postavili s krvjo in življenjem za vašega cesarja. Samo malo je takih med Vami — sami ste jih priznali za najhrabrejše — ki jim morem dati plačilo; vsakega drugega pa naj poplača zavest, da je storil vse, kar je bil dolžan.“

Po teh besedah je pozval hrabre branilce bataljonove zastave, Kušlana, Baraga in Požarja, pred vrsto ter jim pripel vrlo zasluženo počastilo na prsi, in sicer Kušlanu zlato, Baragu in Požarju pa srebrno svetinjo za hrabrost. Ko je bataljon defiliral, sta morala grenadirska bataljona pozdraviti njegovo zastavo in bobnati generalsko koračnico.

Tistih 120 mož, ki jih je pustil bataljon v Budimu, se je izpočetka bilo le v manjših praskah. Dne 21. maja pa jih je zgrabil sovražnik z vso močjo in jih poklal skoro do zadnjega moža. Samo nekaj častnikov, med njimi poročnik Ješenak našega polka, se je rešilo smrti, toda ujeli so jih ter jih tirali po raznih krajih. Grdo so ravnali z njimi; ljudstvo pa jih je psovalo in sramotilo. Šele, ko se je ogrski vojskovodja Gergej s 30.000 možmi in 140 topovi pri Vilagošu udal ruski pomožni vojski pod Paskievičem, so jih izpustili, in tako je bilo konec njih trpljenju.

Bolehnost je prisilila Kušlana, da je dal slovo vojaškemu stanu in se vrnil iz Ogrskega domov. Prosil je službe pri cestnem erarju; pri tej priliki mu je dala vojaška oblast jako lepo izpričevalo, v katerem beremo, da je bil tihega značaja; da je bil zmožen nemščine in slovenščine v pisavi in govorjenju; nadalje zvemo, da se je hrabro obnašal proti sovražniku. s civilisti je občeval prijazno, v polku ga je vse spoštovalo; za službo je bil jako vnet, spreten v vojaškem vežbanju, v opravi jako ličen in čeden, da je bil dober gospodar, da ni imel nikakih napak, da je bil v službi jako poraben in zanesljiv in da je sploh zaslužil, da ga s časom povzdignejo v častnika. To bi se bilo tudi zgodilo, ako bi bil še dalje ostal v vojaški službi.

Cestno službo so mu podelili dne 6. decembra l. 1850. Prvo njegovo službeno mesto je bilo na Razdrtem na Notranjskem. Cestarska služba tedaj ni bila posebno prijetna in varna. Kakor je znano, so se klatili po Kranjskem, zlasti pa po Notranjskem mnogoštevilni roparji in hudodelci, ki so zlasti po noči vznemirjali po cestah mirne potnike, jih napadali, pa tudi pobijali. Po zimi pa se je pogosto pripetilo, da je lakota prignala iz notranjskih gozdov gladne medvede in volkove v doline in k cestam, kar ni moglo biti posebno prijetno za potnike in voznike, katerih je tedaj mrgolelo zlasti po tačasnih cestah. Iz teh let svojega prvega službovanja po kraških cestah je vedel Kušlan pripovedovati take dogodke, da so se njegovim poslušalcem strahu ježili lasje.

Pozneje je dobil Kušlan službo v Kranju. Po več nego štiridesetletnem vestnem službovanju so ga upokojili l. 1901. kot c. kr. cestnega mojstra prve vrste. Svoj pokoj je Kušlan užival v Kranju. Veselega in dobrovoljnega moža je imela vsaka družba rada. V krogu svojih prijateljev in znancev se mu je razvezal jezik in z zgovorno besedo je tedaj pojasnjeval zanimive dogodke iz burne vojaške in dolgoletne cestne službe.

Mirno in prijetno so mu potekala stara leta. Nazadnje so mu odpovedale noge, da ni mogel več iz hiše. Dne 17. murca l. 1911. pa je mirno zaspal v devetdesetem letu svoje starosti. Dne 19. marca se je slovesno vršil pogreb vrlega moža in junaka. Na čelu sprevoda je korakal podčastnik, ki je nosil pokojnikove vojaške dekoracije, v prvi vrsti veliko zlato svetinjo za hrabrost; godba prostovoljne požarne brambe je svirala ganljive žalostinke; polnoštevilno se je pogreba udeležilo veteransko društvo iz Kranja, katero je vodil vpokojeni okrajni stražmojster Franc vitez Premerstein. Iz Ljubljane pa je prispelo pokojniku izkazat zadnjo čast posebno odposlanstvo 17. pešpolka, namreč stotnik vitez Zirnfeld, nadporočnik Verbanc, poročnik pl. Hosp in štirje podčastniki; vojaško odposlanstvo iz Ljubljane je položilo prekrasen venec na grob junaka, ki je bil s smrtno nevarnostjo rešil tedanjemu četrtemu bataljonu to, kar mu je bilo najdražjega in najsvetejšega, namreč njegovo zastavo in si tako zagotovil časten spomin v zgodovini našega 17. polka.

Ksaver Meško:

Gorjé.

Poljé še spi, in solnca še ni,
bi ga zbudilo iz sna,
a v polju že hodi in bridko ihti
mlada deva, obupana vsa.

„O tiha noč, o temna noč,
zakaj si storila mi to?
Veselja hip — zdaj kes pekoč!
In prihodnost — kakšna bo?

O drago polje, o širno polje,
daj, odpri mi prepad globok
in sprejmi v sebe trpeče srce
in bodi moj tihi grob.

In mojo sramoto zakrij in skrij,
da oče, ne mamka ne zve,
ker si izplakata drage oči,
ker jih umori to gorjé . . .“

V daljavi plava izza goré
zlato solnce in svet ožari
in ožarja deklici grenke solze —
a poljé molči, molči . . .

Josip Lovrenčič:

Iz cikla: „Domá“.

Pomladno razpoloženje.

Nad mano smeje se nebó,
okrašene so s cvetjem steze
in tajno šepetajo spet
v poldan devojke — bele breze.

Pod njimi mati njiva spi,
prav kot da se je zamaknila
v skrivnost življenja,
ki ji ga večnost odločila . . .

O cvetna polja, kar sem vaš
za žalost v srcu ni prostora:
Kdor z vami pomlad zaživi
ostavi ga obupov môra

in solnce volje in moči
ga v jasne dalje vabi,
da ustvari srečo tisočim
in sebe zabi! . . .

Pesem.

Žarko solnce gleda
z neba na poljé,
kjer pšenico žánje
pevajoč dekle:

„Oj pšenica, letos
nisem te zaman
deklica sadila,
blizu je poročni dan!

Dragi se povrne
z daleke strani,
kjer cesarja služil
je že leta tri . . .“

Žarko solnce gleda
z neba na poljé . . .
Aj, da more govoriti
vse kar solnce ve!

Pogovor.

Kaj vzžarele so oči vam,
očka srebrolasi?
„K meni se povračajo
lepi, mladi časi!“

In nič več ne čutite,
da vam lice velo?
„Niti da življenje
zgubalo mi čelo!“

Zopet kakor jeklo
so vam močne roke?
„Da, z veseljem brazde
rezal bi globoke!“

Kaj pa srce, očka,
vam je tudi mlado?
„Ni več, žalibože,
a biló bi rado!“

Večer na polju.

Bele méglice čez polje
tiho plujejo —
duše kmetičev so se vrnile
da s spomini povasujejo . . .

Jablane, nadahnjene rudeče,
jih pozdravljajo
in z objema željnimi rokami
breze jih ljubeče vstavljajo.

In zato mimogrede
le kaj pošepečejo,
a potem hitreje dalje
z vetrecem se šečejo . . .

Ali meglice srebrne
rade bi ogledale
vse prostrano polje
in tu, tam si kaj povedale!

Ko pod večer . . .

Ko pod večer zapoje zvon
in prva zvezda zažari,
po tihi stezi grem v poljé,
kjer žito valovi.

Večeri tihi žitnih polj,
kako vas ljubim jaz,
kar iz tujine trde
povrnil sem se v rodno vas!

O da nekoč sem razumél,
kaj naša polja govore,
nikdar za srečo v daljni svet
bi ne želelo mi srce!

Goram.

Kako vas ljubim, naše gore,
zadivljene v nebo,
naj vas objemajo trakovi zlate zore,
naj solnce poljubuje vas v slovó!

Na vaših prsih prve sem besede
jecljal in prvo pesem pel,
ko belih ovčk sem pasel črede
in bil ves srečen in vesel.

Zdaj, ko objema me tujina,
ki trda je in brez srcá,
mi stokrat dražja je planina,
kjer žalost tuja mi bilá.

In vedno, ko večer razgrinja
čez zemljo plašč z zvezdami tkan,
srce vas, gore, se spominja
in vam pozdrav pošilja vdan!

Materi.

Na svojega življenja dni jutranje,
ki so ljubezni tvoje žarki zlati
obsevali jih, draga moja mati,
spominjam zdaj se kot na sladke sanje.

O da je trda moč noči brezdanje
nad tabo morala zakraljevati,
ko svoje dneve tebi htel sem žrtvovati,
da tudi ti okusiš blagostanje!

Zdaj žalostna je mojih dnevov cesta,
ker ni več solnca, ki bi ji svetilo
in cvetje volje mi ob nji budilo.

Zato je spremljevalka moja zvesta
edino želja, da bi pot končala
in bi v kraljestvu sreče se spoznala!

Ruski motiv.

O ti polje, polje okrašéno
z zelenim grmičjem, s travico zeleno
in cvetlicami ljubljenimi!

Danes polje sem jaz žalostna:
sredi tebe je vzrastel rakitov grm,
in na grmu rakitovem orel sedi.
orel sedi, črnega vrana drži
na črno zemljo mu toči rdečo kri.

Črni vran pod grmom rakitovim
je ljubljeni mladec — a orel nad njim
je razbojnik, ki se tako ga bojim!

Viharna noč.

Ob gorah se lomijo oblaki
in razjarjene ognjene kače,
švigajoče strele,
žrtev iščejo v dolini,
koder hodi nema žena,
ki ji je ime tesnoba
in je blagoslov nje — strah.

Čuti javor ga na polju
ker v drhteči grozi sklanja
h krhki sestri se topoli,
ki v obupu kakor da je kamen
se ne gane.

In vse bele koče v vasi
z okenci razsvetljenimi
so kot splašeni golobci,
ki so se na tla spustili
vsi utrujeni in zrejo
z usmiljenja prosečimi očesci
ti naproti . . .

Ali čuj, kaj sladke upe
je poslalo preko polja,
kaj vstopilo v nizke izbe
in je potrdilo vero?
Prošnji glas zvonov molitve
nese do neba!

Ksaver Meško:

Misli.

1.

Prav često kdo vse hudó in slabó
o svojem bližnjiku govori,
a poleg skrbno nastavlja uho,
kaj pač o njem porečeš ti,
da mu še tisti dan lahkó
besedico vsako sporoči.

2.

Večkrat ti kdo roko prijazno stiskuje
in usta nabira v najslajši smehljaj,
a v mislih črne naklepe snuje,
kako bi zadal ti smrtni mahljaj.

3.

O ženski nezvestobi kaj bridko toži svet
in kolne jo, da manjka često že besed,
a čudo, mnogi, ki najhuje o nji kriče,
sami proti zvestobi najčešče greše,
a čisti in besedi dani zvesti
ne iščejo pregreh pri ženi ne in ne pri nevesti.

4.

Bral sem vzdihljaj mladostnega poeta:
„In lovor bode moje naj veselje!“
In rekel sem si: Čudne, čudne želje!
Naj le minijo nekatera leta,
in lovor v trnje se mu spremeni,
ki se globoko v srce mu zaseka
in ranja ga in peče in skeli;
nikjer več ranam tem ne najde leka,
da v grob ga smrt prezgodnja položi,
na grob pa narod kamen mu zvali —
še v grobu slave peza ga teži . . .

5.

Če prideš v gostilno, se vsedi široko
in s čevlji ropotaj, naprsnik otvori,
mogočno in večkrat v žep sezi globoko
in glasno naročaj, bahato govori.
Če kdo ugovarja, osorno zarenči,
češ: „Ni verjeti kar vsaki čenči!
A jaz sem okusil mnogo sveta
in mnogo sem mislil — to kaj izda!
In te in one knjige sem bral,
povsodi sem cenjen — kaj bi se bahal!“
In ljud bo spoštljivo v tebe strmel.
„Ko bil bi jaz tak!“ — si vsak bo želel.
Ker jezik je več kot pamet in zlati,
med bedaki je kralj, kdor se zna prav bahati . . .

Sejmi

na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem, Primorskem, Hrvaškem in Benečanskem.

Na Kranjskem.

V Ljubljani vsako sredo in v Novem mestu prvi ponedeljek vsakega meseca sejm za živino.

V Mokronogu prašičji semenj prvi četrtek vsakega meseca.

V Škocijanu pri Mokronogu vsaki kvatrni četrtek.

V Črnomlju so vsi sejmi, ki se vršé, prvi četrtek v mesecih: januar, februar, maj, avgust in september, veliki blagovni in živinski sejmi za raznovrstno blago in živino. Ako je prvi četrtek v omenjenih mesecih praznik, se vrši sejm drugi četrtek.

V Kranju letni sejmi vsak prvi pondeljek maja, septembra, oktobra, novembra in decembra.

Prosinec ali januar: 2. v Ribnici in v Radohovi vasi; 3. v Dolj. Logatcu; 4. v Domžalah pri Mengšu; pond. po sv. treh kralj. v Trnovem (na Notranjskem), v Žerovnici in živinski sejem na Krki; torek po sv. treh kraljih v Metliki; 10. v Zalogu; na dan sv. Antona v Železnikih, na Uncu, na Brezovici in v Cerkljah; torek po sv. Antonu v Novem mestu; pond. po ned. sladk. im. Jezusa v Novi vasi (na Blokah); 17. v Dobrepoljah (koč. okraj); 20. v Kamniku, Dolih in Kočevju; 21. v Višnji gori; 22. v Vrhpolju p. Vipavi; 25. v Radečah; 26. v Hinjah; v pond. po sprebr. sv. Pavla na Vinici; 30. v Rakeku.

Svečan ali februar: 1. v Šturiji; 3. v Žužemberku, na Krškem, Loškem potoku in v Lukovcu; sv. Agate dan v Borovnici; torek po Sveč. v Metliki; četrtek po Sveč. v Št. Jerneju (Dolenjsko); 7. v Gor. Logatcu (za živino in blago); 9. v Boštanju, v Grahovem, v Zagorju (za Savo) in v Mengšu; 12. v Motniku; 14., to je na sv. Valentina dan, v Dobu, na Dobrovi, v Št. Lambertu, Razdrtem, Žerovnici in v Semiču; 15. v Št. Petru na Krasu za kramarje, goved in konje; 18. v Tržiču; pond. pred sv. Matijem v Lašičah; na sv. Matije dan v Bučki, Lescah, Moravčah, Žubnem in v Cirknici; četrtek po sv. Matiju na Toplicah; 20. v Gor. Tuhinju; 27. na Igu; v pond. pred pustno ned. v Višnji gori; pustni pond. v Krškem, v Radohovi vasi in Vipavi; kvat. pond. na Vrhniki; kvat. čet. v Škocijanu na Dol.; pond. po kvat. ned. v Višnji gori; torek po kvat. ned. v Črnomlju; prvi pond. v postu v Radečah; prvi petek v postu v Cirniku (treb. okraj).

Sušec ali marec: 1. živinski sejem na Krki; prvi pond. sušca na Uncu (za živino in blago); 3. v Preski, Gor. Tuhinju; 7. v Zalogu; 9. na Brezovici; 10. na Raki, na Smuku (žužemb. okraj), v Zagorju (Notranj.); 11. v Senožečah; pond. pred sv. Gregorjem v Rakitni; četrtek pred sv. Gregorjem v Sodražici; 12. v Drnovem (pri Krškem), v Črmošnjicah, na Veseli gori, v Rakovniku, Radovljici (za živino), Kamniku, Žužemberku, Turjaku in Spodnjem Logatcu; pondelj. po sv. Gregorju v Št. Vidu (na Blokah) in na Premu; 14. v Št. Vidu pri Vipavi; 15. sejem v Ložu (logaški okr.); 17. v Mengšu, Loki in v Št. Petru na Notranj.; 18. v Krškem in v Starem trgu pri Poljanah; delavnik pred sv. Jožefom v Brusnicah; 20. na Igu, pri Sv. Mohorju (treb. okr.); 22. v Grahovem pri Rakeku; 25. v Št. Jurju (novom. okr.); 26. v Horjulu, Lukovcu v Dolu in v Hinjah; pond. po sv. Jožefu v Mirni peči; torek po sv. Jožefu v Metliki; prvi dan po oznanj. Dev. Mar. na Dolih (mokronoški okraj); tretji pond. v postu v Motniku; sredpost. sredo v Žireh; pondeljek po sredpostni nedelji v Litiji, Polh. Gradcu in v Cirknici; soboto pred tiho nedeljo v Mokronogu; pondeljek po tihi nedelji pri Sv. Heleni v Rovtah (log. okraj), v Zdenski vasi in Kostanjevici; v torek po tihi nedelji v Javorju; petek pred cvet. ned. v Bruniku, v Hotemožah in v Št. Gotardu pri Trojani; Veliki teden: pond. na Dobrovi, Slapu pri Vipavi in v Višnji gori; torek v Črnomlju; sredo v Idriji; četrt. v Zatičini; cvet. petek v Cerkljah; 31. v Rovišah (krški okraj).

Mali traven ali april: 1. v Jelšanah, v Loškem potoku, 2. v Rakeku; 3. v Zg. Tuhinju; 9. v Rovtah (črnom. okr.); 11. v Senožečah; 12. v Št. Jerneju; 15. v Škocijanu na Dol., na Skaručini in v Borovnici; 17. v Grahovem; 18. Št. Petru na Krasu za kram., goved in konje; 19. v Radečah; 22. v Motniku; torek po kv. ned. v Črnomlju; pond. pred sv. Jurjem v Leskovcu pri Krškem; torek pred sv. Jurjem v Novem mestu; 24. sv. Jurja dan v Loki, Sv. Jurju pri Gambergu, Kotredežu, Planini, Radovljici (za živino), Črnem vrhu in Žužemberku; sv. Marka dan v Bučki, Grosupljem, Hotovljah in Št. Jurju pri Svibnem; pond. po sv. Jurju v Bistrici (na Notranjsk.); pond. po tihi ned. pri Sv. Leni (brd. okr.); četrt. po sv. Jurju v Rakitni; sob. po sv. Jurju v Št. Volbenku; 26. v Semiču; 27. v Lukovcu; Cvetni pet. živinski sejem v Sp. Gorjah pri Bledu; Cvetni pet. in 28. v Preserju; Velikonočni pond. v Moravčah; Veliki torek v Črnomlju, Češnicah, Dobrnčah, Vipavi, Kotredežu, v Lescah, na Vrhniki in v Železnikih; sredo po Veliki noči v Št. Vidu pri Zatičini in v Žireh; četrtek po Vel. noči na Brezovem (obč. Polšnik); soboto po Vel. noči v Trebelnem in v Zagradcu pri Fužinah; pond. po beli ned. v Podbukovju (poleg Krke), na Igu, v Ribnici, Jagnenci, na Vačah, v Št. Jurju pri Gamberku in v Šturiji; torek po beli ned. v Metliki in v Bošeči vasi; v četrt. po beli ned. v Strugah (Pri cerkvi); pond. po 3. ned. po Vel. noči v Dolih in v Vrhu (idr. okr.); 3. pond. po Vel. noči na Vrhovcu (Kočevje).

Veliki traven ali maj: 1. v Bohinjski Bistrici za živino, v Svibnji, Tirni, Planini pri Črnomlju, na Travi in v Dobrepoljah (koč. okr.); 2. v Boštanju; 3. pri Fari; 4. na Jesenicah, v Ložu, Litiji in v Domžalah pri Mengšu; 5. v Št. Gothardu, v Poljanah, Kočevju, v Krškem in na Dobrnčah; torek po sv. Florijanu v Šmarji; četrtek po sv. Florijanu na Toplicah; 8. v Završih; 11. v Senožečah; križev pondeljek na Vrhniki; na dan sv. Pankraca v Zagorju (za Savo), v Veliki Loki pri Temenici; četrt. pred sv. Janezom v Sodražici; na sv. Janeza dan v Lukovcu, Idriji, Rovišah, Moravčah, Tržiču, in živinski sejem na Krki; sv. Jošta dan v Kotredežu; 22. v Št. Lambertu; na sv. Urbana dan v Št. Gothardu, na Mali gori, v Mengšu, Podvelbu, Svibni; pond. pred Vnebohodom na Vrhniki in v Tržiču; dan po Vnebohodu v Žužemberku in v Gornjem Logatcu; pondeljek po Vnebohodu v Postojni, v Zatičini; torek po Vnebohodu pri sv. Mohorju; sredo pred Binkošti v Žirovnici; četrtek pred Binkošti v Lašičah; torek po Binkošti v Radovljici (za živino), Loki, Metliki, v Buševi vasi, v Radohovi vasi in v Zagorju (Notranjsko) za blago in živino; četrtek po Bink. v Senožečah, Cirniku in na Igu; pondeljek pred sv. Reš. Tel. v Tržiču (pri sv. Trojici), na Vrhniki in Št. Jerneju (kostanj. okraj); torek po sv. Trojici na Vačah; pondeljek po sv. Rešnjem Tel. v Litiji, Št. Petru (na Notr.); kvat. četrtek v Škocijanu na Dol.; pondelj po kvat. ned. v Višnji gori; torek po kvat. ned. v Črnomlju; peto soboto po Vel. noči v Nemški Loki na Kočev.; v pondeljek pred Bink. na Vinici.

Rožnik ali junij: Prvi pondeljek junija v Ilirski Bistrici; 2. v Švirci in Motniku; sv. Madarda dan v Rakitni; sv. Primoža dan v Vrhpolju pri Vipavi, Kamniku, Tirni in v Žužemberku; 7. v Loškem potoku; 10. v Ložu; 11. v Senožečah; sv. Antona dan v Starem Trgu, Polhovem Gradcu, Bruniku, na Hotemožah, v Zdenski vasi, Trebnjem in v Žireh; pondeljek po sv. Antonu v Premu; sv. Vida dan v Dobu, Kočevju, Št. Vidu pri Zatičini in v Št. Vidu pri Vipavi; 13. v Starem Trgu p. Poljan.; 14. v Hotederšici; 15. v Jagnenci, v Preserju, v Semiču; 18. v Zalogu; pondelj. po sv. Vidu v Št. Vidu in na Blokah; 20. v Rovišah; sv. Alojzija dan v Moravčah in v Lašičah; pondeljek pred kresom v Bučki; 23. v Tržiču; na kresni dan v Št. Jurju pri Svibnem, Matenji vasi, Trnovem, Boh. Bistrici, Rovtah (logaški okraj), na Mirni, v Češnjicah, Ribnici in Višnji gori; 26. v Tržiču; soboto po Srcu Jezus. v Mokronogu; dan pred sv. Petrom in Pavlom v Radečah; sv. Petra in Pavla dan v Zagorju (za Savo); 27. v Strugah (Pri cerkvi); 30. v Mirni peči, v Rakeku in na Mali gori; pondeljek po sv. Petru in Pavlu v Trnovem; torek po sv. Petru in Pavlu v Črnomlju.

Mali srpan ali julij: 1. pri sv. Mohorju; dan Mar. obisk. v Št. Gothardu; 4. v Vel. gabru, v Žireh in v Krškem, v Vidnu poleg Krke; pondelj. po sv. Urhu v Polšnjeku, Slančjem vrhu in na Travi; soboto sv. Urhu na Brezovem; 9. v Tirni; drugo soboto po sv. Petru in Pavlu v Nemški Loki na Kočevskem; 12. v Senožečah, v Trebnjem, v Horjulu, v Jagnenci, v Planini, v Zg. Tuhinju, v Kropi; 13. v Gor. Planini in v Starem Logu na Kočevskem; 14. v Žužemberku; pond. po sv. Marjeti na Vinici; 15. v Škocijanu na Dol.; 17. v Zdenski vasi; torek po sv. Marjeti v Metliki; sv. Magdalene dan na Jesenicah; 24. v Loki, v Semiču; 25. v Kočevju, na Vrhniki, v Vel. Loki; pondeljek po sv. Jakobu v Kostanjevici, Lukovcu in Šmartno pri Litiji; sredo po sv. Jakobu v Dobrnčah; 26. sv. Ane dan v Leskovcu pri podruž. sv. Ane, Višnji gori, Radovljici (za blago), na Bitnjah, v Bohinju, v Cerknici in v Domžalah pri Mengšu; 27. v Toplicah in v Vrhu (idrijski okraj).

Veliki srpan ali avgust. 1. na Vinici; drugo soboto po sv. Jakobu v Št. Volbenku; 2. na Dolih in v Dolu; pondelj. po 2. v Ribnici; sv. Ožbalta dan v Krašnji in v Vrhovcu (Kočevje) in živinski sejem na Krki; pondelj. pred sv. Lovrenc. v Dolih; sv. Lovrenca dan v Rovtah (log. okraj), Dobu, Železnikih, Kamnigorici, na Igu, na Travi in pri sv. Lovrencu na Temenici; 9. v Št. Petru (Notranj.) in v Radečah; 11. v Senožečah; 14. v Leskovcu, Št. Vidu pri Vipavi; na dan pred. Vel. Šmarnom v Toplicah; sv. Roka dan v Bistrici (trebn. okraj), Ložu, na Vačah, v Hotavljah, Šmarji, Planini, Trebnjem, v Spod. Idriji in Cerkljah; torek po Vel. Šmarnu v Metliki; 16. pri Fari; 17. v Švirci; 20. v Zatičini; sob. pred sv. Jernejem v Mokronogu; 24. v Postojni, Št. Jerneju v Kočevju, Loki in Kamniku; v Javorju; pond. po sv. Jerneju v Št. Vidu na Blokah; torek po sv. Jerneju v Novem mestu, v Moravčah; 25. v Ambrusu (za blago in živino); 26. v Vel. Gabru (za blago in živino); 28. v Strugah (Pri cerkvi); 29. v Zagorju ob Savi, na Dobrovi; 31. v Dobrepoljah (kočevski okraj).

Kimavec ali september: 1. v Radečah, Skaručni, v Višnji gori; nedeljo pred 2. kim. na Veseli gori in v Rakovniku; prvi pond. kim. v Vipavi; prvi poned. po Mal. Šmarnu v Il. Bistrici; četrtek po Mal. Šmarnu na Brezovem: pondeljek po sv. Tilnu v Št. Jurju pri Gambergu; pond. po angeljski nedelji v Planini pri Črnomlju; 4. v Preski; 7. v Zagradcu, Fužinah; 9. v Lažičah, Lukovcu, Vrhu (idrij. okraj) in v Bušeči vasi; 11. v Senožečah; pondelj. pred Mal. Šmarnom

v Premu; pondeljek po Malem Šmarnu v Črnem vrhu, Loškem Potoku in Št. Vidu pri Zatičini; pondelj. po Marij. im. na Vinici; 14. v Žužemberku; v soboto pred kvatrno soboto v Brusnicah (za živino); 15. v Idriji; prvi pondelj. po križevem tednu v Boštanju; 16. v Rakeku; 17. v Št. Lambertu in v Zagorju (Notranj.) za blago in živino; kvatrni četrtek v Podvelbu (Col), v Škocijanu na Dol.; pondelj. po kvatrni nedelji v Senožečah in Višnji gori; torek po kvat. ned. v Črnomlju; 21. v Zg. Tuhinju, v Ribnici, v Podbukovju in v Borovnici; tretjo soboto v kimavcu v Mokronogu; nedeljo pred sv. Mihaelom v Bučki; sv. Mihaela dan v Drnovem, Dolih, Rovtah (logaški okraj), v Lescah, Loki, Grosupljem, Mirni peči, Mengšu, Novi vasi (na Blokah); pondeljek po sv. Mihaelu v Kostanjevici in Litiji; torek po sv. Mihaelu v Metliki; 30. v Tržiču.

Vinotok ali oktober: 1. v Starem Trgu; prvi pond. mes. pri Fari in na Jesenicah; pondeljek po roženven. nedelji v Gor. Logatcu in Črmošnjicah; torek po roženven. nedelji v Horjulu in pri sv. Heleni; sredo po roženvenski nedelji v Motniku, Zdenski vasi in Šturiji; četrtek po roženvenski nedelji v Toplicah, v Št. Petru na Notranj.; v pondelj. po sv. Frančišku Ser. na Vinici; 11. v Kranju, Radečah in v Senožečah; četrtek pred sv. Terezijo v Sodražici; sv. Terezije dan v Kamniku in Idriji; v nedeljo pred Posvečevanjem cerkva Podkorenom in v Kranjski gori; pondelj. pred sv. Lukom v Bistrici (trebn. okraj); sv. Luka dan v Krškem, v Poljanah v Postojni, Radohovi vasi in v Sorici (za živino); pondeljek po sv. Lukežu v Krškem; v torek po sv. Lukežu v Novem mestu; 12. v Semiču; 18. v Bohinski Bistrici (za živino); 19. v Trnovem na Notranj.; ned. po Posveč. cerkv. v Ratečah; sv. Uršule dan v Št. Heleni, Cerkljah, Lescah, Zubnem in v Žireh; pondelj. po sv. Uršuli v Premu; 24. v Dolu, Logatcu; pondeljek pred sv. Sim. in Jud. v Rakitni; 28. sv. Simona in Juda dan v Vipavi, Ložu, Mokronogu, Radovljici (za živino), na Skaručini, v Žužemberku in v Češnjicah; v torek po sv. Simonu in Judu v Črnomlju; 29. v Preserju; 30. v Zalogu; peti pondeljek po Malem Šmarnu v Št. Vidu.

Listopad ali november: 2. na Jesenicah in v Cirknici; pondelj. po Vseh svetih v Višnji gori; 3. na Mirni, v Zagorju (za Savo); pondelj. po vseh ver. duš dan v Št. Jerneju (kostanj. okraj); sv. Lenarta dan v Kropi, Mengšu, na Vrhniki, v Lašičah; v soboto pred sv. Martinom v Št. Vidu pri Zatičini; sv. Martina dan v Št. Gothardu, Bučki, pri Fari, na Igu, v Moravčah, Razdrtem in v Spodnjih Gorjah (živinski); pondelj. po sv. Martinu v Bistrici (na Notranj.), Št. Martinu pri Litiji in v Radečah; torek po sv. Martinu v Metliki; drugi dan po sv. Martinu v Bušeči vasi; 4. v Preski; 15. v Grahovem pri Rakeku; 16. v Idriji; 19. na Raki; 20. na Gor. Planini; 21. v Hotedršici; 22. na Slapu pri Vipavi; 23. v Mojstrani, pri sv. Lovrencu na Temenici; 25. sv. Kat. dan v Loki, Zatičini, na Krškem in v Domžalah pri Mengšu; sv. Andreja dan na Gočah, v Kočevju, Železnikih, Planini, na Vačah.

Gruden ali december: 3. v Postojni; sv. Barb. dan v Idriji, Kamni Gorici in Kamniku; pondelj. pred sv. Mikl. v Martinji vasi (trebn. okraj); sv. Miklavža dan na Brezovici, v Bohinjski Bistrici, Bistrici, Žužemberku, Borovnici; pondelj. po sv. Miklavžu v Litiji; torek po sv. Miklavžu v Metliki; prvi pondelj. v adventu v Boštanju (za živino in blago); prvi torek v adv. v Novem mestu; 5. v Dobrepoljah (kočevskem okraju); 9. v Mokronogu; 13. sv. Lucije dan v Gor. Logatcu, Mengšu, Mišjem Dolu, Radovljici (za živ.), na Slapu pri Vipavi, v Senušah; 15. v Žirovnici pri Cirkn. za konje in dr. živ.; kvatr. pond. pred Božičem v Zagorju na (Notr.) za blago in živino; Kostanjevici in Višnji gori; kvat. čet. v Škocijanu; torek po kvat. ned. v Črnomlju; 21. v Krašnji; sv. Janeza dan v Radečah, na Vrhniki; nedolž. otroč. dan v Dobu; dan po ned. otročičih v Mirni peči; sv. Silv. dan v Kočevju in Zagorju (za Savo).

Na Štajerskem.

Kadar sejem pride na nedeljo ali zapovedan praznik, preloži se na naslednji dan. — Dnevi v oklepnicah ( ) pomenijo sejme samo za blago, brez oklepnic pa tudi za živino.

1. Arvež (Arnfels), okraj. Arnovž: 24. febr., križ. pondeljek 20. jul., 24. avg., v pondelj. po Mihelovem, 21. nov. — Gleinšteten, 25. jan., 13. jun., 29. sept., 28. okt. — Kapla: 7. julija in 13. oktobra: — Klunjane: 25. apr., pondelj. po Jakobovem. — Lučane (Leučah). 3. marca, torek po bink., 10. avgusta, 21. sept., 6. dec. — Sv. Janž: 12. maja, pondelj. po Janezu Krst., 5. avg., 6. nov. — Sv. Duh: v: ponedelj. po sv. Trojici, po 7. nedelji po bink. in in po angelj. nedelji.

2. Brežice (Rann), okraj. Artiče: 25. jan., četrtek pred cvetno ned., četrtek pred binkošt. ned., 19. jul. — Bizel: 16. maja, 30. nov. — Brežice: 14. febr., 10. maja, 13. junija, 10. avg., 6. nov., 19. dec. — Dobova: 31. jan., 26. marca, 25. aprila, 10. jul., 13. septembra in 9. dec. — Kapela: 17. jan., 10. marca, 17. aprila, 7. junija, 17. avg., 17. sept. — Pišece: 19. febr., 2. marca, 28. apr., 8. jul., 1. avg., 6. okt., 3. novemb. — Sromlje: 11. nov. — Videm: 3. febr., pustni poned., 18. marca, 4. maja, 4. julija, pondeljek po sv. Lukežu, 25. nov. — Zdole: 15. marca, 24. aprila, 15. julija, 15. septembra.

3. Celje, okraj. Celje: Prvi torek meseca jan., febr., apr. in maja, živinski in konjski sejmi (brez blaga); sredpostno soboto, 21. okt. in 30. nov. letni in ob enem živinski in konjski sejmi. — Dobrna: v pondelj. po Svečn., v četrt. kvat. tedna mes. sept. in 6. decembra. — Frankolovo: 17. marca in 24. septembra. — Gotovlje (Gutendorf): 25. aprila. — Sv. Jurij ob juž. železnici: 2. jan., 10. febr., 12. marca, 24. aprila, 4. maja, v pondelj. po letnih in jesenskih kvatrah, 22. jun., 28. okt. — Kostrivnica: 3. febr.; pri sv. Jakobu v Vodrušu v pondelj. po Vel. gosp. — Sv. Lovrenc v Prošinu: v pond. po ang. ned. in v sob. po č. spoč. dev. Mar. — Nova cerkev: v pond. po sv. 3 kraljih, v četrt. po Vel. noči, v pond. po Telovem, v god sv. Lenarta 6. nov. — Sv. Ožbolt na Pernovem: 21. marca. — Št. Pavel pri Preboldu, živ. sejmi: 3. apr., 6. sept., 4. nov. — Petrovče: 17. jan., 4. marca, 2. jul., 14. sept. — Svetina: v pond. po M. Snežn. in 25. maja. — Št. Juri ob juž. žel. 2. pros., 10. sveč., 12. sušca, 24. apr., 4. maja, pond. po bink. kvat., 22. jun., 12. avg., pond. po jes. kvat., 28. okt., 19. nov., 10. dec. — Šmarje: 20. marca, 21. jun. in 17. avg. — Teharje: 21. jan., 22. febr., dan po ozn. Marije, 26. jul., 12. okt., 19. dec. — Vojnik (Hohenek): v pond. pred sveč., v pond. po beli nedelji, 16. maja, 4. julija, 7. septembra, 18. oktobra. — Žalec: 14. febr., 13. jun., 25. jul., 29. avg., 4. okt., 13. decembra.

4. Deučlandsberg, okraj. Deučlandsberg: 10. marca, 10. avgusta, 2. novemb. — Grosflorian na Laznici: v ponedelj. po post. kvatrah, vel. četrtek, 4. maja, v ponedelj. pred Telov., 1. pondelj. avgusta, v pondelj. po jesen. kvatrah, 21. dec. — Holenek: 17. marca, 26. jun., 15. nov. — Hörbing: 25. aprila, 4. julija. — Sv. Martin v Sulmski dolini: 16. maja, (16. avg. in 11. nov.). — Oswald: 23. apr., (5. avg.). — Švanberg: 20. jan., (19. marca), 2. avg., 4. okt. — Vetmansteten: 14. febr., v ponedelj. po tihi ned., 17. julija, 19. novembra.

5. Gornjigrad, okraj. Gornjigrad: 6. febr., 4. maja, 28. okt. — Ljubno (Lanfen): 1. maja, 24. jun. in 26. avg. — Luče: 25. maja. — Mozirje (Prassberg): 22. jan., 24. apr., bink. torek, 15. jun., 16. avg., v pond. pr. 8. sept., 18. okt. — Rečica: 17. marca, 31. maja, 4. jul., 6. nov.

6. Gornja Radgona, okraj. — Sv. Jurij ob Ščavnici: 3. febr., 25. apr., 21. nov. — Sv. Duh na Stari gori: 24. avg. in 13. dec. — Negova: (8. sept.) — Sv. Peter: 17. jan., (29. jun.), 30. jun., 21. sept.

7. Ivnica (Eibiswald), okraj. Ivnica: v petek Marije 7 žalosti, 23. aprila, 25. maja, 22. jul., 14. sept., 19. nov. — Zeleni Travnik (Wies): 3. febr., v god srca Jezusovega, 4. decembra.

8. Konjice (Gonobic), okraj. sv. Barbara: 20. marca, 15. junija, v pondelj. po godu škap. Mat. Božje. — Sv. Duh pri Ločah: 24. febr., v pondelj. po tihi nedelji, bink. torek, 13. junija, 13. julija, 15. okt., 25. novembra. — Konjice: 9. febr., veliki četrt., v sredo pred križ., 24. jun., 31. jul., v pondelj. po Mih., 3. dec.; živinski sejmi 5. jan., 1. marca, 31. avgusta, 4. novembra. — Oplotnica: 3. marca, drugi pondelj. po roženven. ned., 11. nov. — Vitanje: sredpostno sredo, 25. maja, 20. junija, 20. julija, 2. nov., 27. dec. — Zreče (Rečah): 30. jun., v pondelj. po agelski nedelji.

9. Kozje (Drachenburg), okraj. Buče (Fauč): 20. jan., 16. febr., 21. jul., 9. decembra. — Dobje: sob. pred belo nedeljo, 16. julija, v sredo pred praznikom imen. Mar., 25. nov. — Sv. Filip v Veračah: 14. jan., 22. febr., 1. maja, 25. maja, 17. julija, 29. avg., 16. okt. — Sv. Gora pri sv. Petru: 4. avg. in 7. sept. — Sv. Gore pri Podsredi: v soboto pred tiho nedeljo, bink. soboto. — Koprivnica: 25. jan., 10. aprila, 28. oktobra. — Kozje: 24. febr., 26. aprila, 13. jun., 25. jul. — Lesično: v pondeljek po vseh svetih. — Sv. Miklavž v Polju: 8. maja, 6. dec. — Sv. Peter: 5. febr., 6. marca, 21. okt., 13. dec. — Pilštanj: 9. febr., 1. marca, 16. maja, 9. junija, v pondelj. po Rokovem, 29. sept. — Planina (Montpreis): 11. jan., 1. marca, 12. maja, 15. jun., 12. jul., v soboto pred angel. nedeljo, 15. okt., 3. dec. — Podčetrtek (Vindišlandsberg): 17. marca, vel. torek, 10. avg., 21. nov. — Podsreda (Hörberg): 3. maja, 24. jun., 21. sept., 18. okt., 19. nov. — Golobinjak (Taubenbach) pri Planini: 14. sept. — Sopote-Olimje: v pondeljek pred bink., 22. maja, 30. junija. — Zagorje: 31. julija.

10. Laško (Tüffer), okraj. Dol: 10. marca, v pondelj. po Jurjevem, 31. jul., pondeljek po Mihelovem. — Jurkloštter (Gairach): 1. febr., tretji pondelj. po bink., 4. okt., 13. dec. — Sv. Jedert: 21. marca, 7. sept. — Laško: 24. febr., vel. četrt., bink. torek, 24. jun., 24. avg., 21. sept., 11. nov., 21. dec. — Loka: 3. maja, 22. maja, v četrtek po Telovem, 5. avg., v pondelj. po ned. Mar. imena. — Trbovlje (Trifail): 3. febr., 17. marca, 18. oktobra in 5. decembra.

11. Sv. Lenart v Slov. goricah, okraj. Sv. Lenart: 20. jan., v pondelj. po beli ned., 19. maja, 24. jun., 1. avg., 4. okt., 6. nov. — Sv. Trojica: v pondelj. po post. kvat. ned., v poned. po troj. ned., 28. avg., v pondelj. po jes. kvat. — Sv. Anton v Slov. gor.: 28. aprila, 22. jun., Ruško soboto. — Pri sv. Treh kraljih v Slov. gor.: 12. jun., in 18. okt. (Lukeževo). — Sv. Jurij v Slov. goricah: 22. aprila in 12. avgusta.

12. Lipnica, okraj. Sv. Andraž: 8. jul., 4. okt. — Arnovž (Ehrenhausen): 20. jan., Marija 7 žal., 9. maja, 24. sept., 22. nov. — Gabersdorf: v sob. po Vidovem, v pondelj. po angelski ned. — Gomilica: (25. jan., 12. febr., 29. jun.), 30. jun., 1. avg., 9. sept., v pondeljek pred dar. Mar. — Lang: sob. po bink., 11. sept., 16. nov. — Lipnica: 16. maja, 6. jul., 28. decembra. — Sv. Miklavž pri Draslingu: 4. maja, 10. avg. — Sv. Miklavž v Savsalu: 16. febr., 12. maja, 5. avg., 6. dec. — Strass: 10. marca, 8. jun., 16. avg., 30. nov. — Tilmič: 17. jan., tretji ponedelj. v postu, v soboto pred Dioniz. — Sv. Vid: 22. febr., 15. septembra, 2. novembra.

13. Ljutomer (Luttenberg), okraj. Cven: 7. sept. — Sv. Križ: v pondelj. po tihi ned., 3. maja, 26. jul., 6. nov. — Ljutomer: vsak kvat. torek, v torek po vel. noči, v torek jes. kvat. — Mala Nedelja: v četrt. pred troj. ned. in 21. okt. — Veržeje: 6. maja, 29. sept., 30. nov.

14. Marenberg, okraj. Marenberg: četrti pondeljek po Božiču, 1. marca, v pondelj. po tihi ned., bink. torek, 21. junija, 31. julija, 29. sept., 11. nov. — Muta: 1. maja, 17. julija, 29. avg., 28. okt. — Remšnik: 2. jul., 24. sept. — Ribnica: v pondelj. po 24. juniju, v pondelj. po Uršinem. — Vuzenica: prva sob. v postu, 25. aprila, 4. jul., 16. avg., 6. dec. — Vuhred: 10. marca in 4. sept.

15. Maribor, okraj. Fram: 1. sredo po Vel. noči, 26. jul., 21. sept. — Hoče, spodnje: 23. aprila, 11. nov. — Sv. Ilj: 20. marca, 16. maja, v soboto pred angel. nedeljo, 9. dec. — Jarenina: 3. febr., 25. maja, 17. avg. — Sv. Jurij na Pesnici: 23. aprila, 8. jul., 20. avg., 19. novembra. — Kamnica (Gams): v ponedelj. po cvet. ned., v pondelj. po angel. nedelji. — Lembach: 15. jun., 16. avg. — Sv. Lovrenc v Puščavi: v pondelj. po vneboh. Kristusovem, v pondelj. po Lorenčevem. — Sv. Marjeta na Dravskem polju: 9. junija, 20. jul. — Sv. Marjeta na Pesnici: v četrt. po bink., 20. jul., 24. nov. — Maribor: (v sob. pred sveč., 4. jul., v sob. po Lukeževem), v petek pred. sveč., 3. jul., dan pred Uršinem, prvi pondelj. vsakega meseca razun avgusta. — Pri sv. Magdaleni: 11. mar., 22. jul., 4. sept. — Sv. Martin pri Vurbergu: v pondelj. po Aninem, 10 nov. — Prepolje: 11. aprila, 1. avg. — Račje (Kranichsfeld): 14. febr., 3. marca, bink. torek, 3. sept., 15. okt. — Ruše: v pondelj. po tihi ned., v pondelj. po Telov., v pondelj. po imenu Marij., 19. nov. — Selnica (Zelniz): 12. marca, v pondelj. po Dušnem, 3. maja. — Slivnica: 25. maja, 7. sept., v čet. po bink. — Studenci (Brunnd.): 20. marca, 21. jun. — Svečina (Witschein): (19. marca, nedelja pred angel. in 1. adv. ned.).

16. Murek, okraj. Murek: 17. marca, v pondelj. po križ. tednu, 26. jun., 24. avg., 29. sept., 28. okt., 6. dec. — Sv. Peter: 6. maja, 4. jul., 29. avg., 8. nov. — Snežnica ali Nova cerkev: 6. avg. — Ščavnica pri sv. Ani: 17. jul., 14 sept. — Straden: Marije 7. žal., 4. maja, 16. avgusta, 12. novembra.

17. Ormož (Friedau), okr. Ormož: letni trg. in živ.: na cvetni pet., pond. po Jak. (25. jul.), 11. nov.; mes. živ. sejmi vsaki 1. pond. v mes. jan., febr., marc, maj, junij, julij, sept., okt., dec.; svinjski sejmi vsaki torek v tednu. — Središče (Polstrau): sv. Jederti dan, 17. marca, sv. Pankrac., 12. maja, sv. Jern. 24. avg., sv. Leop. 15. nov. — Sv. Tomaž pri Vel. Ned.: 21. jun., 29. avg., 28. okt. in 3. decemb.

18. Ptuj (Pettau), okraj. Sv. Andraž: 13. jun., 30. novembra. — Sv. Barbara v Halozah: (4. febr., 19. marca), 20. marca, 1. maja, 30. nov. — Cirkovce: 1. marca in zad. maja. — Gora ptujska (Neustift): 18. marca, velik. torek, 3. maja, 2. jul., 14. avg. — Hajdin: 1. maja, 30. avg. — Sv. Janž na Dravsk. polju: 24. jun. — Kaniža pri Ptuju: 23. aprila, 5. avg., 25. nov. — Sv. Lovrenc na Dravskem polju: 12. marca, 27. jun., 10. avg., 29. sept. — Sv. Lovrenc v Slov. goricah: v sredo po vneboh. Krist., v sob. pred rož. ned. — Nova cerkev: 6. avg. — Pobrež: 15. jun., 16., avg., 6. sept., 6. nov. fare sv. Vida. — Polenšak: 2. jul. — Ptuj: 23. aprila, 6. avg., (25. nov.). — Trnovec: 30. jun., 2. sept. — Turnišče (Rann): 6. jun., 26. avg. — Sv. Urban: 15. maja, 25. jul.

19. Radgona, okr. Apače: četrti pond. po vel. noči, 9. sept., tretji pond. okt. — Halbenrain: 25. aprila, 7. okt. — Radgona: 14 dni pred pust. pondelj., v torek pred Telovem, 10. avg., 15. novembra.

20. Rogatec, okraj. Kostrivnica: 10. marca, 25. aprila, 15. jun., v pondelj. po sv. Jakobu, v soboto pred rož. ned. — Sv. Križ pri Slatini: v torek vel. tedna, 15. okt., 15. dec. — Marija Trost v Žitalah: 24. jun., 25. jul., v pondelj. po vel. gosp. — Sv. Mohor: 20. jan., v sredo po bel. ned., 22. jul., 11. nov. — Podplat: 16. febr., 27. marca, 9. maja, 4. julija. — Rogatec 24. febr., 21. marca, v pondelj. po beli ned., v pondelj. križ. tedna, 25. maja, 13. jun., 12. jul., 24. avg., 14. sept., 30. nov. — Slatina: v četrtek zim. kvat., v sob. pred binkošti.

21. Sevnica (Lichtenwald), okraj. Rajhenburg: 29. jan., vel. četrtek, ponedelj. pred Binkošti, dan sv. Petra in Pavla, 26. avg. in 10. oktobra. — Sevnica: 14. febr., v pondelj. po tihi ned., 3. sredo po Veliki noči, 22. jun., 16. avg., 21. okt., 6. decembra. — Sigersberg: 21. marca, 13. junija, 1. septembra.

22. Slovenska Bistrica, okraj. Poličane: pondelj. po kvatrni nedelji v postu, v pondelj. po cvet. nedelji, v pondelj. pred Bink., v soboto pred sv. Janezom Krst., 10. jul., 29. avg., v soboto po rož. nedelji, 15. nov. — Slovenska Bistrica: 24. febr., Mar. 7 žal., 4. maja, 25. jul., 24. avg., 24. sept., 28. okt. — Spod. Polskava: 10. marca, 30. jun., 9. sept. — Studenice: 25. jan., četrti ponedelj. po Vel. noči, 13. dec. — Zg. Poljskava: 19. febr., 19. nov. — Pekel: 16. marca, 2. maja, 21. jun., 5. jul., 19. avg., 6. nov.

23. Slovenji Gradec, okraj. Sv. Florijan v Doliču: dne 4. maja in 30. novembra. — Sv. Ilj pri Turjaku: 20. aprila, 2. julija, v soboto pred angel. nedeljo, pustni pondelj., 1. junija in 15. oktobra, pri sv. Lenartu. — Sv. Janž: 13. jun., v pondelj. po imenu Marije. — Sv. Martin: 8. jun., 24. sept., 11. nov. — Slovenji Gradec: 25. jan., 12. maja. 10. avg., 19. nov., drugo, četrto in šesto soboto v postu.

24. Šmarje, okraj. Sv. Helena: v četrtek po bink., 22. jul., v pond. po rož. ned. — Lemberg: v pond. po sredp. sredi, cvetni petek, 12. maja, v sredo pred sv. Reš. Tel., v pond. po sv. Ulriku, 5. avg. — Loka pri Žusmu: 13. apr., 20. jul., 25. avg. in 12. sept. — Ponikva: 14. febr., četrti pond. po vel. noči, v soboto pred sv. Martinom, živ. sejmi: 27. jun., 1. avg., 1. sredo po roženv. ned. — Pristava: v torek po bink., 15. jun., 8. jul., 17. okt. — Šmarje: v pond. po sv. 3 kralj., 20. marca, tretji pond. po vel. noči, 21. jun., 17. avg., v pond. po imenu Mar., 4. dec. — Tinsko: tretji ponedelj. po bink., 2. jul., v pondelj. po angel. nedelji. — Zibika: 20. marca, pondelj. pred angel. ned.

25. Šoštanj, okraj. Sv. Ilj: v pondelj. po tihi nedelji, 4. avg., 1. sept. — Šoštanj: v četrt. pred pustom, vel. torek, 22. jun., 12. jul., 29. sept., v pond. pred sv. Katar. — Velenje: v četrt. po pepelnici, 1. maja, v pondelj. pred bink., 18. julija, 24. avg. in 24. oktobra.

26. Vransko, okr. Braslovče: v pond. pred sv. Matijem, Marije sed. žal., v sredo križ. tedna, v pond. pred sv. Matevžem. — Sv. Jurij pod Taborom: 29. jan., 10 marca, 25. aprila, 21. nov. — Vransko: 3. marca, drugo sredo po Veliki noči, 29. septembra, 15. novembra.

Na Koroškem.

Africa: tihi četrt., pondelj. pred sv. Lukom in po sv. Katarini. — Št. Andraž: cvet. petek, 3. maja, 28. avg. in 30. nov. — Beljak: pondelj. po sv. 3. kraljih in po sv. Lovrencu. — Nemški Blajberg: 21. avg. — Borovlje: Pondelj. pred sv. Jožefom in sv. Martina dan. — Breže: 3. febr., 1. maja, 24. avg. in 28. okt. — Celovec: pondelj. po sv. Janezu Nep. in po sv. Uršuli, vsak sejem en dan; vsak četrtek tržni dan. — Črna: pondelj. po sv. Florijanu, na god sv. Ožbolta, v pondeljek po sv. Jerneju in po sv. Uršuli. — Dobrlavas: pondelj. pred sv. Lukom (ako sv. Lukež ni v pondelj.) in v pondelj. pred sv. Janezom Nep. — Spodnji Dravograd: 20. marca, 9. maja, 15. junija, 3. avgusta, 21. sept., 3. novembra. — Zgornji Dravograd: na pepeln., sredpostni petek, velikon. torek, 4 maja, 14. in 28. jun. in 24. nov. — Gradišče: pondelj. po beli ned., po mali gosp., po sv. Marjeti in 30. nov. — Grajfenburg: 15. in 28. jun., 29. sept. in 25. nov. — Grebinj: pond. po tihi ned., pred binkošti in pred sv. Terez. — Guštajn: 23. aprila, 24. jun. in 28. okt. — Sv. Hema na Krki: 20. jan., bink. torek in 11. nov. — Št. Jakob v Rožu: pondelj. po mali Gospojnici. — Železna Kapla: 1. maja, 2. jul., 16. avgusta in 28. okt. — Kotarče: pust. pondelj., 26. jul. in 21. okt. — Kotiče: 3. febr., v soboto pred cvet. ned., dan po Kristus. vneboh. in drugi pondelj. mes. okt. — Kotlje: 25. maja (na dan sv. Urb.) in 12. jun. (na dan sv. Marjete). — Labod: 12. marca, 4. maja, 24. avgusta in 27. dec. — Št. Lenart: velikon. in bink. torek, 10. avg. in 28. okt. — Mavten: 25. aprila, podelj. pred sv. Mihelom. — Milštat: sreda po sv. 3 kraljih, četrti torek v postu, 23. aprila, 18. okt. in kvat. sredo v adventu. — Št. Mohor: cvet. pondelj., torek po binkoštih, 28. okt. — Naborjet: pondelj. pred vsemi svet. — Paternijon: pust. pondelj., 8. jul., pondelj. pred sv. Mart. in kvat. pondelj. v adv. — Št. Pavel: 25. jan., velikon. in bink. torek in 29. septembra. — Pliberk: v pondelj. po sv. 3 kraljih, po sredpostu, po sv. Medardu, po sv. Egidiju in po sv. Lenartu. — Podgorje: binkoštni torek. — Podklošter: 4. maja in pondelj. po vseh svet. — Pontabelj: 30. jun. in 16. okt. — Požarnica: vel. pond. in 29. sept. — Prevalje: četrtek pred sv. Urbanom (25. maja) in četrtek po sv. Jeronimu (30. sept.) živinski sejem; ko bi ta dan bil praznik, prvi sled. delavnik. — Rajhenfels: 25. jul. — Renveg: vel. torek, 1. maja in kvat. četrtek jes. — Rožek: 29. sept. — Saksenburg: 1. maja, 25. jul. in 28. oktobra. — Sovodje (Gmünd): soboto po sv. 3 kraljih, prvi torek v postu, pondelj. po mali Gospojn., po sv. Luki in 25. nov. — Stari Dvor (Althofen): velikon. in bink. torek in pondelj. po sv. Mart. — Svinec (Eberstein): torek pred cvet. ned., pred binkošt., 29. sept. in 27. dec. — Špital: četrti pondelj. v postu in podelj. po sv. Martinu. — Strassburg: pondelj. po sv. 3 kralj., prvi četrt. v postu, 25. jul., 10. avgusta in 6. dec. — Trg: pondelj. po najdbi sv. križa in 24. aprila. — Trbiž: prvo soboto meseca aprila, 30. jun., 16. okt. in prvo soboto meseca oktobra. — Trebnje: pondelj. po sv. Matiju in po poviš. sv. križa. — Velikovec: sreda po jes. kvat., ned. in pondelj. pred sv. Miklavžem. — Št. Vid: pondelj. po sv. im. Jezus. in 29. sept.; vsaki sejem 4 tedne. — Wolfsberg: na cvet. petek, pondelj. pred jesen. kvat. ned. in po sv. Kolomanu. — Ukve: Zad. pondelj. mes. marca in septembra. — Zgornja Bela: tretji pondelj. v postu, 21. sept. in 14. nov.

Na Primorskem.

Ajdovščina: 10. marca, križev petek, 24. junija in 15. okt. — Akvileja: 26. do 28. marca, 11. do 13. julija, 19. do 21. decembra. Sv. Anton poleg Kopra: pondelj. po sv. Anton P., 20. oktobra. — Boljunec: 24. dan vsakega meseca in 1. septembra. — Bovec: 20. in 21. marca, 20. in 30. sept. — Breginj: prvi četrtek aprila in prvi četrtek oktobra. — Brezovica: 28. aprila, 3. jul. in 17. okt. — Buje v Istri: 17. jan. in 8. sept. — Buzet v Istri: pondelj. po sv. imenu Marijinem. — Cerkno: Sredpostni pondeljek, 23. aprila, 14. septembra, 4. novembra. — Cervinjan: pondelj. po sv. Martinu, tri dni. — Cres (Cherso): 1. do 8. avgusta. — Devin: 24. junija. — Divača: 26. dan vsakega meseca. — Dekana: 9. septem. — Dolina: 4. julija. — Dornberg: 15. septembra. — Gerovo: 25. aprila, 16. maja, 26. jun., 12. jul., 16. avg. — Gorica: vsak drugi in zadnji četrtek v

mesecu, 16. marca 8 dni, 24. avg. 14 dni, 1. okt. 8 dni in pondelj. po sv. Andreju 14 dni. — Dutovlje: 3. febr. in 1. avg. — Gradiška: 25. marca, 1. in 25. oktobra. — Hrpelje: vsak mesec, in sicer drugi dan v mesecu. — Hrastovlje: na praznik sv. 3 kraljev. — Kanal: 22. sept. in pondelj. pred sv. Martinom. — Kormin: 25. junija in 4. sept. po 3 dni. — Kastav: 22. maja, pondelj. po roženv. ned. in 13. dec. — Klana v Istri: na dan sv. Roka 16. avg. in na dan sv. Jeronima 30. sept. — Kojsko pri Gorici: v pondelj. po sv. Jurju in v ponedelj. po posveč. cerkva. — Krk (Veglia) v Istri: 10. avg. — Kobarid: 9. marca, 13. junija, dan po roj. M. D. in pondelj. po zahvaljenici. — Komen: 20. marca in 10. nov. — Koper v Istri: 21. septembra in 21. okt. — Sv. Križ: pondeljek po sv. Reš. Tel. in 14. sept. — Kubed v Istri: drugi pondelj. po rož. ned. in pondelj. po sv. Mart. — Labin (Albona): 30. jun. in 7. okt. — Lokev: vel. pondelj. in 9. novembra. — Monfalkone (Tržič): 20. marca in 6. dec. po 2 dni. — Moščenice: 3. febr. in 29. nov. — Muje: 7., 8. in 9. oktobra. — Nabrežina: 5. aprila, 17. sept. in 27. okt. — Novi grad (Kastelnuovo) v Istri: 16. aprila, 28. jun. in 27. nov. — Osp: zad. nedeljo junija in prvo nedeljo novembra. — Pazin (Pisino) v Istri: 2. avgusta. — Piran v Istri: 24. aprila in 15. sept. po dva dni. — Poreč (Parenzo) v Istri: 21. nov. — Povirje: pondeljek po sv. Antonu Pad. in po sv. Frančišku Ks. — Prosek: na god sv. Martina, 11. nov. (ako je ta dan nedelja, dan poprej). — Renče: 6. sept. — Rifenberg: vel. torek, 4. jul., kv. sob. v sept., 21. dec. (če je 4. jul. ali 21. dec. nedelja, je sejem prihodnji dan). — Ročinj v kanalskem kant.: 30. nov. — Rovinj v Istri: 11. do 20. nov. — Sežana: v pondelj. po 17. jan., 3. maja, 14. sept., 2. nov. in vsaki 12. dan meseca. — Slivje: 15. aprila in 26. sept. — Stanjel na Krasu: 7. januarja, 21. maja, 30. junija, 22. avgusta. — Suta pri sv. Tilhu: 11. jul., 1. sept. in 10. okt. — Šmarje: v teden po jes. kvatrah, 3. febr. in 22. nov. — Šmarje pri Kopru: v pondelj. po prvi nedelji mes. okt. — Trst: 1. (večji) teden po jesen. kvatrah in 2. prvi teden v novembru, razun praznikov. — Tolmin: 15. aprila, 21 sept. in ponedelj. po sv. Miklavžu. — Turjak, monfalcon. kant.: 20. aprila, 10. okt. in 9. dec. po 2 dni. — Vodnjak: 10. avgusta in 13. decembra. — Volovsko v Istri: 16. maja.

Na Hrvaškem.

Belovar: prvi pondelj. vsakega meseca, 11. maja in 20. sept. — Bednja: 22. marca, 9. maja, 14. avg., 28. sept. — Bistra: 26. jul., 9. sept. — Bistrica: v pondelj. po Greg., četrt. po beli ned., pondelj. po Telovem, pondelj. po Katar. — Biškupec: 16. avg., 8. sept. — Brdovec: torek po vel. noči, torek po bink., dan po Vidovem, pondelj. po Petrovem, pondelj. po angel. nedelji, na Barbaro. — Desinić: 25. aprila, 16. jun. — Bosiljevo: torek po vneboh., 26. jul., 24. avg. — Cabar (Cubar): pondelj. pred bink., pondelj. pred Jakobom in pondelj. po Vel. Gospoj. — Drnje: 24. aprila, bink. torek, 9. sept. — Dubrava: 26. jul., 16. avg., 9. in 29. sept., 6. dec. — Dugoselo: na Ladislavovo, Anino, 4. sept., 4. dec. — Djurdjevec: 7. januarja, 12. marca, 24. aprila, dan po vneboh., 29. junija, 10. avg., 4. sept., 18. okt., 19. nov., 21. dec. — Gorica pri Jaski: 27. julija. — Grdjevec Veliki pri Belovaru: 8. maja, 24. julija. — Hum: na Matejevo, Benediktovo, ponedelj. po beli ned., križ. pondelj., dan sv. Urbana, Margarete, Bartola in Andreja. — Ivanci pri Varaždinu: na Valent., 25. maja, 21 jul., 28. avg., pondelj. pred sv. Šimnom. — Jaska: 7. jan., bink. torek, pondelj. po škap. M. B., 9. sept., 7. dec. — Karlovec: 8. maja, 15. junija, 25. julija, 29. sept., 21. dec. — Klanjec: dan po sv. treh kraljih, pondelj. pred pustom, pondelj. po vsaki kvatrni nedelji, pondelj. po cvetnici, pondelj. po četrti velikonoč. nedelji, pondelj. po Petrovem, na Lovrenčevo in Lenartovo. — Klenovnik: 1. aprila, pondelj. po sv. Trojici, 13. jun. — Koprivnica: prvi dan po Svečnici, 26. marca, na Florijanovo, 2. julija, 28. oktobra, 7. dec. — Krapina: na Blaževo, Jožefovo, Florjanovo, Ladislavovo, Mihaljevo, Martinje, Miklavževo, pondelj. po im B. D. M. — Krašić: pondelj. po Trojici, pondelj. po sv. Ivanu Krst. — Ludbreg: dan pred cvetnico, 1. maja, dan pred Telovem, na škapul. M. B., soboto pred rojstvom Marijinim, soboto pred Tomaževim. — Križevac: 20. jan., 14. febr., 3. maja, pondelj. po cvetnici, bink. torek, 27. jun., 18 jul., 2. avg., 14. sept., 18. okt., 11. nov., pondelj. pred Božičem. — Ljubeščica: 17. jan., 24. febr., na Ježefovo, velikon. torek, peti dan po Trojici, 13. jun., 2. in 15. jul., 6. in 24. avg., 21. sept., 28. okt., 30. nov. — Mače pri Zlataru: 21. aprila, 10. maja, 15. junija, 16. avgusta, 4. in 18. oktobra, 4. nov. — Madiarevo: 12. marca, 25. aprila, 16. junija, 22. julija, 10. avg., 30. sept. — Ogulin: tri dni po bink. pondelj., 9., 10. in 11. sept. — Ozalj: 21. jun. — Petrijanci pri Varaždinu: 4. in 14. maja, na Lovrenčevo. — Petrinja: torek po cvetnici, petek po Telovem, na Lovrenčevo in Tomaževo. — Pitomača: 15. maja, na Vidovo, 20. julija. — Podsused: 25. jul., 11. nov. — Pokupsko: 10. maja, 28. jun., pondelj. po sv. Jakobu, 10. sept. — Pregrada: 12. marca, četrtek po veliki noči, 31. jul. — Prišlin: 13. in 30. jun. — Radoboj pri sv. Jakobu: torek po veliki noči, torek po bink., na Jakobovo, dan po vel. Gospoj. in po malem Šmarnu. — Reka (Fiume): 23. aprila, 24. jun., 15. avg., 8. sept. — Samobor: 14. febr., 19. marca, 22. maja, 28. jul., 10. avg., 21. dec. — Stenjevec: 26. marca, 18. jun., 16. avg. — Severin: 24. jun., 16 avg. — Stubica Spodnja: soboto pred petdesetnico, pred drugo koriz. nedeljo, pred cvetnico, pred Trojico, pred angel. ned., pred četrto adv. ned. — Stubica Gornja: 23. apr., soboto pred Zofijo, pred binkošti, pred Medardovim, 10. nov. — Svibovec: 19. avg. — Taborsko: 24. jun., 4. jul. — Tuhel: 29. marca, 3. maja, 16. avg., 16. okt. — Varaždin: pondelj. po tihi ned., 24. apr., 20. maja, 24. jun., 25. jul., 25. avg., 18. sept., 10. okt., 5. nov., 21. dec. — Varažd. Toplice: dan pred sv. Matijem, pond. po Jožefovem, Filipovem, Telovem, Martinjem, na dan sv. Cirila in Metoda. — Vinica: pond. po Markovem, pondelj. po 20. avg., pondelj. po vsaki kvat. nedelji, na Miklavževo. — Vinagora: 8. maja. — Virje: 20. jan., 4. aprila, 1. maja, 25. jun., 21. sept., 11. nov. — Voća: na Benediktovo: Izidorovo, Martinje, Tomaževo. — Zabok: 21. maja, 25. novembra. — Začretje sv. Križ: 4. maja, dan pred vneboh., 24. avg., 15. sept. — Zagreb: četrtek pred cvetnico, dan po Markovem, 21. avgusta, na Šimenovo, dan po preč. Spoč. B. D. M. — Zlatar: 21. jan., četrtek po veliki noči, 21. junija, 11. avgusta, 5. decembra.

V Medjimurju in prek Mure na Ogrskem.

Belatinec: 5. in 20. jan., 2. in 24. febr., 3. in 25. aprila, 4. in 27. jun., 6. nov. — Cankova (Kaltenbrunn): 1. in 19. marca, 2. in 12. nov. — Čakovec: na cvet. pondelj., 29. jun., 2. avg., 25. nov. — Črenšovec: 3. maja, 14. sept. — Draškovec: sredo po Jurjevem, 7. in 16. avg., 11. nov. — Kotoriba: 9. marca, 27. jun., 30. sept., 30. nov. — Lendova: 24. jan., veliki četrtek, na dan sv. Viktorja, 14. sept., 18. okt., četrtek pred Božičem. — Nedelišče: 15. jun., pondelj. po angel. ned. — Prelog: bink. torek, pondelj. po Jakobovem. — Rac-Kaniža: 16. maja, 24. jun., 10. avg., sredo po beli ned. — Sobota: osmi dan pred pustom, 2. aprila, 24. jul., 25. avg., 6. dec. — Središče Mursko: 1. maja, 20. avg., 26. okt. — Štrigova: na Jožefovo, Magdalenje, Jerolimje in Barbarinje. — Sv. Helena pri Čakovcu: na dan sv. Helene, dan po Mateji. — Sv. Rok pri Čakovcu: na Rokovo in Mihaljevo. — Tišina: drugi dan po mal. Šmarnu, na Matijevo.

Na Benečanskem.

Januar. Videm (Udine): 15., 16. in 17. sejmi sv. Antona. — Ravinjan (Ravignano): 20. — Sv. Danijel: 18., 19., 20. — Fajeliž: (Faedis): 14. — Mortejan (Mortegliano): 25. — Rezijuta: 17.

Februar. Videm: 12., 13. in 14. sejmi sv. Valentina. — Glemona (Gemona): 2.

Marec. Videm: 18. in 19. (sejmi goveje živine). — Atimisa: zadnji pondeljek in torek v mesecu. — Cordovad: 10. — Fajeliž: drugi torek v mesecu. — Glemona: sredpostno sredo in četrtek. — Martinjak (Martignaco): tretjo sredo v mesecu. — Ponteba: 19. — Portoguar: 6. — Tolmezo: 21. in 22. — V Venzoni: četrti pondeljek v mesecu.

April. Videm: 22., 23. in 24. sejmi sv. Jurija. — Azan: 29. — Kodrojp: 13. in 14. — Manjak (Maniago): 10. — Sv. Danijel: 15. — Sacchievi: 25.

Maj. Videm: 31. (dva dni) sejem sv. Kancijana. — Cirovad: 3. — Pordenon: 5. — Fajeliž: drugi torek v mesecu. — Poluca (Poluzza): četrti torek v mesecu. — Portoguar: 5.

Junij. Sv. Vid: 12., 13. in 14. — Sv. Danijel: 22. in 23. — Tarčint (Tarcento): 25. — Latižana: 26. — Venzona: četrti pondeljek v mesecu. — Rožače (Rosazzo): 30.

Julij. Staro mesto (Cividale): 27. — Fajeliž: drugi torek v mesecu. — Latižana: 25. — Ožop (Osoppo): pondeljek in torek po prvi nedelji v mesecu. — Palma nova: pondeljek in torek tretjega tedna v mesecu. — Sacil: 4. — Manjak: 25.

Avgust. Videm: 9., 10. in 11. sejmi sv. Lovrenca. — Kodrojp: 16. — Kankordija: 3. — Atimisa: zadnji pondeljek in torek v mesecu. — Latižana: 24. — Rezija: 16. — Sv. Danijel: 28. in 29.

September. Videm: 16. in 17. (sejem goveje živine). — Ampezzo: 9. — Staro mesto: 26. — Kodrojp: 18. — Cordovad: 9. in 29. — Glemona: 15. in 16. — Latižana: 12. — Mogija: 21. — Ponteba: 9. — Pordenon: 25. — Sacila: 14. in 15. — Venzona: četrti pondeljek v mesecu. — Tolmezo: 14. in 15.

Oktober. Kodrojp: 27. in 28. — Ožop: pondeljek in torek po četrti nedelji v mesecu. — Palma nova: pondeljek in torek četrtega tedna v mesecu. — Sv. Danijel: 16. in 17. — Spilimberg: 9. — Vila (Vila in Carnia): 21.

November. Videm: 24., 25. in 26. sejmi sv. Katarine. — Bertol: 12. — Staro mesto: 10., 11., 12. — Atimisa: 30. — Glemona: 2. in 3. — Latižana: 11. — Manjag: 21. — Martinjak: tretji torek v mesecu. — Mogija: 21. — Portoguar: 30. — Rezijuta (Resciutta): 11. — Sacila: 1. in 25. — Sv. Danijel: 24. — Fajeliž: drugi torek v mesecu. — Flamber: pondeljek in torek po tretji nedelji v mesecu.

December. Videm: 16. in 17. sejem goveje živine. — Sv. Vid: 5., 6. in 7. — Gonarec: 18. — Palma nova: tretji pondeljek v mesecu. — Venzona: četrti pondeljek v mesecu. — Čedad: vsako zadnjo soboto meseca.

Opomba. Če se je pri sejmih vrinila kaka pomota, prosimo, naj nam je čč. občinski predstojniki blagovolijo naznaniti, da se prihodnje leto popravi.

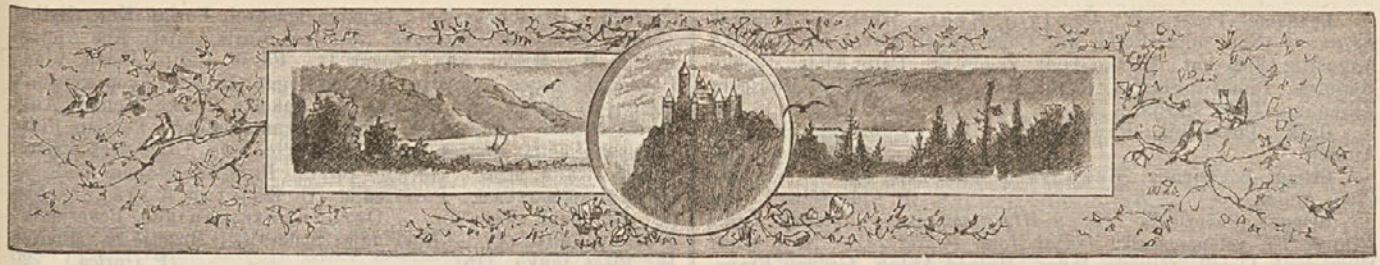

Imenik

čč. p. n. poverjenikov, dosmrtnih in novih udov Družbe sv. Mohorja l. 1911.

Pokrovitelj:

Prevzvišeni, premilostljivi gospod gospod

Baltazar Kaltner,

knez in škof krški, papežev pristolni prisednik, komtur Franc Jožefovega reda z zvezdo, doktor bogoslovja itd. itd. itd.

I. Goriška nadškofija.

1. Dekanija Bovec.

Bovec. Poverjenik: Vidmar Ivan, dekan. — *Ostan Izidor*, trgovec; *Wagentrutz Ana, Kovač Marija.* — Novi udje: Pučnik Jernej, Hrastnik Simeon, Majcen Anton, mizarski pomočniki; Rihtaršič Ana; Vidmar Fr., c. kr. okrajni sodnik; Huber Karol, Prinčič Jos.; Podravčič Al., hotelir; Kravanja Ter. (P. Bovec.) 131

Čez-Soča. Poverjenik: Klavora Ferd., cerkovnik. — Novi udje: Berginc Mat., Bizjak Matevž, Hosner Jozefa, Čopi Kristina, Mlekuž Ana, Bizjak Marija, Bizjak Helena, Cuder Ferd., Bilmec Anton. (P. Bovec.) 55

Log. Poverjenik: Klobučar Andrej, kurat. — Nova uda: Manfreda Neža, Slov. kat. izobr. društvo „Mangart." (P. Log.) 62

Soča. Poverjenik: Štolfa Ivan, župn. upr. — Novi udje: Flajs Andr., Gašperčič Andr., Kravanja Jožefa. (P. Soča.) 19

Srpenica. Poverjenik: Kunšič Ivan, kurat. — Novi udje: Berginc Jakob, Trebše Helena, Šimenova družina, Lorenčeva družina; Žagar Alojz, župan; Melihen Ign., Žagar Fr., Pičulin Ant., Rot Franc, Žagar Doroteja; Berginc Alojz, župan; Kranjec Anton. (P. Srpenica.) 125

Trenta. Poverjenik: Medveš Otilij, kurat. — Nova uda: Hojner Anton, Pretner Terezija. (P. Soča.) 32

Število družnikov: 3 dosmrt. 421 letnih.

2. Dekanija Cerkno.

Cerkno. Poverjenik: Dr. Knavs Fr. Sal., dekan. — Novi udje: Cvek Nežika, Moškat Marija, Kosmač Julče, Podobnik Lojza, Jereb Ivan, Jurman Julka, Cvek Julka, Primožič Marija, Kranjc Franca, Mlakar Marija, Flander Miha, Stucin Ivan, Močnik Peter, Obid Marija, Razpet Martin, Pagon Franica, Mavri Marija, Obid Alojzija, Močnik France, Črnilogar Jakob. (P. Cerkno.) 206

Bukovo. Poverjenik: Klopčič Fr., župnik. — Novi udje: Franjko Ant., Štravs Mih., gospodarja; Feltrin Dom., Golob Fl., Jeram Fr., mladenči; Jeram Ivanka, Velikonja Franica, mladenki; Gospodarsko bralno društvo. (P. Cerkno.) 31

Jagerščе. Poverjenik: Sok Ant., župn. upr. — Novi udje: Kacin Kat. z družino; Svetičič Luc., Tušar Neža, dekleti; Krivec Franc, fant. (P. Cerkno.) 39

Novaki. Poverjenik: *Kenda Ivan*, kurat. — *Bizjak Viljem, Gatej Miha.* — Novi udje: Rukli Marija, učiteljica; Peternel Franca, Bizjak Kat., Lahajnar Jernej, Bevk Katra, Obed Kristina, Peternel Franca, Jensterle Franca. (P. Cerkno.) 76

Orehek. Poverjenik: Hliš Franc, vikar. — Novi udje: Jug Ignacij, Mrak Marija, Celik Štef., Flander Mar., Mavri Lavrencija. (P. Cerkno.) 23

Otalež. Poverjenik: Buda Vinko, župni kurat. — *Gruden Janez.* — Novi udje: Lipužič France, Filipič Jože, Vehar Jože, Bevk Marjeta, Lipužič Kat., Bizjak Polona, Rejec Jakob, Kacin Janez, Bizjak Janez, Jereb Feliks, Seljak Janez. (P. Cerkno.) 75

Ravne. Poverjenik: Hliš Fr., žup. upravit. — *Bevk Peter.* (P. Cerkno.) 28

Šebrelje. Poverjenik: Ivančič Jož., župn. uprav. — *Vojska Janez.* — Novi udje: Črnilogar Anton z dr., Črnilogar Fr. z dr., Erjavec France z dr., Hvala Franc z dr., Jereb Mica, Oblak Jožef, Pavšič Jan. z dr., Jereb Marijana. (P. Slap ob Idriji.) 81

Število družnikov: 6 dosmrt. 553 letnih.

3. Dekanija Črniče.

Črniče. Poverjenik: *Murovec Ivan Nep.*, dekan. — Novi udje: Slamič Anton, Ušaj Jožef, Ušaj Jožef, Podgornik Jožef, Brankovič Edvard, Slamič Amalija, Ušaj Angela, Fišar Amal. ml., Bovcon Leop., Ušaj Kristina, Lozar Ana, Podgornik Alojzij, Cigoj Angela, Cigoj Jožefa, Štrukelj Jožefa, Ipavec Ivan, Ličen Jožef, Jerič Karol; Bratina Bruno, Slejko Fr., Brecelj Franica, Cigoj Franica, Brkoč Pep., Ličen Hel., Besednjak Pavla. (P. Črniče.) 107

Ajdovščina. Poverjenik: *Novak Alojzij*, žup. upr. — Novi udje: *Žigon Karol*, Vodopivec Anton, c. kr. davčni asist.; Rebek Avgust, krojač; Rustja Jožef, Durn Jernej; Lulik Franc, strojar; Lulik Jož., tvorn. mojster; Gril Neža, Debenjak Marija, Kristan Terezija, gospodinje; Kalin Leop., Hočevar Vikt., Dougan Bogdana, Jamšek Melanija, Kaus Danica., Mayer Ant. (P. Ajdovščina.) 84

Batuje-Selo. Poverjenik: Leban Ignacij, župnik. — *Šolska knjižnica.* — Novi udje: Furlan Maks, Špagnolo Ant., Bavčar Avg.; Brbuč Ivana, gosp.; Birsa Ant., Strad Iv., Krušec Ant., Pišot Jos., Krušec Anton, Bavčar Micka, Furlan Vlad. (P. Črniče.) 84

Kamnje. Poverjenik: Kosec Josip, župnik. — *Šolska knjižnica.* — Novi udje: Bajc Jož., Vodopivec Val., Bajc Al., Batagelj Fr., Besednjak Anton; Podgornik Andr., cerkv. ključar; Čermelj Jan., Slamič Jož., Čermelj Alojzija, Slejko Jožefa, Čebula Jožef, Jož., Kandus Fr., Kandus Rud., Gulje Mar., Kravos Jož., Vrčon Alojzij. (P. Črniče.) 106

Sv. Križ. Poverjenik: Kodre Ivan, župnik. — *Samostanska knjižnica; Sušnik Jožef*, hlapec; *Simonič Valentin*, tov. delavec. — Novi udje: Kat. slov. izobraževalno društvo v Sv. Križu; Brbuč Jož., trgovec; Belja Anton, Kalin Ant., Trebižan Fr., posestniki; Petrovčič Jož., kovač; Jerkič Kristijan, krojač; Marec Štef., Furlan Ant., Stopar Fr., mladeniči; Batič Ciril, Vovk France, Vovk Karol; Črnigoj Mar., Inamo Leopolda, Lepoglavšek Matilda, Štokelj Jožefa, gospodinje; Kočevar Karolina, Možina Marija, Pečenko Antonija, dekleta; Batič Marica. (P. Sv. Križ-Cesta.) 114

Opomba. Častiti župnijski poverjeniki so razprto, dosmrtni družbeniki pa z *ležečimi* črkami natisnjeni. — Na koncu družnikov vsake župnije smo v oklepih pristavili ime dotične pošte. *Ured.*

Lokavec. Poverjenik: Črnigoj Henr., vikar. — *Hmeljak Franc.* — Novi udje: Bolko Fr., Čoha Angel, Kovač Vinc., Bolko Avguštin, Čibej Ant., Blažko Andr., Žigon Fr., Batič Andr., Blažko Hermina, Tomažič Slavica, Kovač Mar., Bolko Franica, Kompara Viljemina, Trošt Marija. (P. Lokavec.) 103

Osek. Poverjenik: Franke Fr., vikar. — Nov ud: Hrovatin Andrej. (P. Šempas.) 85

Otlica. Poverjenik: Meznaršič Ed., žup. upr. — Nov ud: Cibej Alojzij. (P. Ajdovščina.) 134

Šempas. Poverjenik: *Grča Blaž*, župnik. — *Badalič Jan.*; *Rijavec Fr.* veleposestnik; *Poljak Jože, Povšič Iv.* — Novi udje: Fornazarič Alojzij, Rijavec Janez, Humar Anton, Gruden Franc. (P. Šempas.) 131

Sv. Tomaž. Poverjenik: Poljšak Alfonz, vikar. (P. Sv. Križ-Cesta.) 51

Velike Žablje. Poverjenik: O. Bonaventura O. C. — Novi udje: Vrtovec Leop., Mihelj Mar., Merkelj Ferd., Vrtovec Franc, Štokelj Mih., Žiberna Dragomira. (P. Sv. Križ-Cesta.) 32

Število družnikov: 14 dosmrt. 1017 letnih.

4. Dekanija Devin.

Devin. Poverjenik: Msgr. Skočir Jožef, dekan. — *Knjižnica šolska.* — Novi udje: Gašperin Rudolf, voditelj; Colja Jos., organist; Frfolja Jož., Semolič Jož. (P. Devin.) 70

Brestovica. Poverjenik: Kos Jož., vikar. — *Ljudska šola.* — Novi udje: Semolič Avguštin; Antonič Jožefa, pevka; Antonič Antonija, Antonič Pepca, Antonič Jože, Peric Anton, Semolič Alb., Tavčer Vinko, Stolfa Vinko, Stanič Jože, Pahor Štefanija, Pahor Franc, Pahor Franica, Frančeškin Ter., Pahor Elizab., Frančeškin Franica, Pahor Jože, Ferfolja Jože, Pahor Mar., Zabric Jože, Peric Frančiška, Peric Cecilija. (P. Tržič-Monfalcone.) 61

Gabrije. Poverjenik: Zega Valent., kurat. — *Ljudska šola.* — Novi udje: Černic Jožef, Devetak Ernest; Devetak Peter, cerk.; Pelicon Marija, Primožič Marija. (P. Rubije pri Gorici.) 48

Jamlje. Poverjenik: Švara Frančišek, kaplan. — Novi udje: Bagon Jožefa; Bagon Jožef, mladenič; Frandolič Josip, Frandolič Kat., Frandolič Fr., Konjc Fr., Legiša Andr., Marušič Marija, Pahor Jožefa, Pahor Andr., Marušič Mar., Marušič Miha, Radetič Ant., Soban Antonija. (P. Tržič-Monfalcone.) 30

Kostanjevica. Poverjenik: Bratina Anton, vikar. — Novi udje: Fakin Marica, učit. soproga; Okretič Alojzija, Spačal Karolina, Okretič Andrej. (P. Kostanjevica pri Gorici.) 27

Mavhinje. Poverjenik: Pavlin Vek., kurat. — Novi udje: Društvo „Morje", Godnič Karol, Colja Marija, Pipan Jožefa, Terčon Olga. (P. Devin.) 36

Nabrežina. Poverjenik: Čargo Ang., kurat. — *Zorman Fr.*, c. kr. nadpošt. v pok. — Novi udje: Juh Leopold, Kavčič Ivan, Horak Stan., Okretič Karlo, Pavlina Jan., Venier Iv., Frankovič Jos., Mustek Srečko, Caharija Ivana, Bronzin Mar., Gruden Alm., Gruden Valerija, Tance Zora, Pertot Zofija, Gruden Emilija, Gruden Erna, Jenko Adela. (P. Nabrežina.) 93

Opatjeselo. Poverjenik: Kos Simon, kurat. — *Marušič Jožef*, kamenosek. — Nova uda: Pahor Al., Pahor Katarina. (P. Rubije pri Gorici.) 52

Šempolaj. Poverjenik: Bratina Alojzij, duh. — Novi udje: Perčič Jos., Zupančič Karolina, Kosmina Amal.; Lupinc Janez, župan; Gruden Justina, Legiša Franč., Legiša Mat., Furlan Just., Legiša Angelj. (P. Nabrežina.) 22

Temnica. Poverjenik: Pipan Alojzij, vikar. (P. Kostanjevica pri Gorici.) 27

Zgonik. Poverjenik: Němec Bogomil, župnik. — Novi udje: Marijina družba, Ukmar Janez, Budin Jožef, Milič Anton, Milič Janez, Antonič Ivana, Doljak Štefanija, Grilanc Angela, Košuta Alojzija, Gruden Jožef, Guštin Jan. Milič Alojz., Milič Fr., Štolfa Janez, Budin Ivanka, Fabjan Frančiška, Furlan Justina, Gruden Marija, Kante Frančiška, Kodram Justina, Milič Jožefa, Milič Zofija, Škabar Jožefa, Škerk Marija, Zivec Otilija. (P. Prosek.) 61

Število družnikov: 5 dosmrt. 522 letnih.

5. Dekanija Gorica.

Gorica. Prevz. knez in nadškof *dr. Sedej Franc.* — Stolna župnija. Poverj.: *Dr. Pavlica And.*, prof. bogosl. — *Wolf Iv.*, kanonik; *dr. Zorn Hilarij*, prof. verst.; *Furlani Jos.*, benef.; *dr. Tuma Henrik*, odvetnik; *Kokošar Ivan*, župnik; *Tabaj Andr.*, katehet; *Kolavčič Janez*, stolni kanonik; *Perinčič Karol*, duhovn.; *dr. Kos Franc*, prof.; *Orešec Franc*, prof.; *Hrovatin Edmund*; *Stanič Jožef*, odvetnik; *Vošnjak Mihael, Vošnjak Bogomil, grof Kristalnig Oskar; Krebelj Peter*, c. kr. orož. v pok.; *Karara Fr.*, oskrb.; *Gabrijelčič Mar., Erjavec Ljudm., Jug Katar., Mozetič Ter.* — Novi udje: Beltram M., Čampa Neža; Črnko Viktor, tajn.; Čotar M., Darhohobles Mat., Družina Macarol, Furlan Kat., Hribar Teodor, Humar M., Karkovič Nikolina, Kariš Alojzij, Kos Alojzij, Kraljič M., Mišček Ana, Novak Iv., Povšič Lidija, Peršič Vlad., Povšič M., Rejec Avguštin, Rijavec Evgen, Rijavec Leop., Spašnik Štefanija, Skočir Ana, Skušek M., Saksida Srečka, Šemerl Ant., Terčič Mihael, Žerovec Jož.; Simsič Franc, krojač; Petejan Filip, Miljavec Lucija, Ostreš Pavel, Gregorčič Neža, Goljevšček Franc; Grilanc Karol, straž.; Gorjanc Jožefa, Plesničar Mohor. (683). — Franč. samostan. Poverjenik: O. Kajetan Kogej. — Nov ud: Br. Rufin Saje (22). — Osrednje semenišče. Poverjenik: *Filipič Alojzij.* — Novi udje: Sedej Ciril, Mozetič Iv., Musizza Iv., Pišot Janko (15). (P. Gorica.) 720

Št. Andrež. Poverjenik: Kosovel Jož., kurat. — *Pavlin Jos.*, dr. filoz. — Nov ud: Cingerli Alojzij. (P. Gorica.) 168

Bate. Poverjenik: Čubej Al., kurat. — Novi udje: Madon Viktor; Lenarčič Ant., učitelj; Jevšček Jož., Sedevčič Jožefa. (P. Grgar.) 30

Čepovan. Poverjenik: Pirec Val., župni upravitelj. — Novi udje: Medved Jul., Podgornik Mar., Plesničar Mar., Maver Marija, Jakulin Alfons, Šavle Amal., Šorli Mirko, Kumar Štefanija, Šavle Leop., Mrak Alojz, Hojak Štefanija. (P. Čepovan.) 93

Sv. Gora. Poverjenik: O. Konštantin Luser, frančiškan. — Nova uda: Br. Homobon Pristov, frančiškan; Podberščček Marija. (P. Solkan.) 29

Gorenja Tribuša. Poverjenik: Leban Albert, kurat. — Novi udje: Felc Franc, Vončina Štefan, Ljudska šola, Brezovšček Ivanka, Vončina Peter, Šuligoj Peter. (P. Slap ob Idriji.) 53

Grgar. Poverjenik: Godnič Jos., kurat. — Novi udje: Černe Albert, Jevšek Štefan, Juretič Frančišek, Kogoj Jos., Miljavec Avg., Pavlin Jože, Pavlin Karol, Širok Štefan, Trnovec Vlad., Valantič Janez, Volk Frančišek, Bastjančič Karolina, Humar Mar., Humar Jožefa, Miljavec Antonija. (P. Grgar.) 121

Kronberg. Poverjenik: Vodopivec Vinko, vikar. — Novi udje: Čefarin Mar., Bertulin Viktorija, Cej Ivana, Černigoj Vek., Šerok Antonija, Benedetič Klementina, Makuc Jožef, Pavlin Jož., Colja Karol, Hvalič Ter., Komel Štefanija, Hvalič Ivana, Košuta Fr., Ušaj Frančiška, Doljak Ant., Volk Jož., Hvalič Peter, Makuc Franc, Vuga Al., Šaver Kat., Cej Jožefa, Cej Kristina, Rebek Mar., Volk Alojzija, Hvalič Fr., Belingar Gr., Remec Karolina, Povsič Silv., Komel Marija, Bufalin Jož., Križaj Karolina, Komel Jožef, Vižin Al., Vižin Štefan. (P. Solkan.) 91

Lokve. Poverjenik: Cigoj Leopold, župni uprav. — Novi udje: Šinkovec Ferd., c. kr. gozdar; Winkler Mar., Gruden Kat., Kolenc Kat., Cigoj Frančiška, Bremec Ferd., Cej Julijana, Gorjup Justina, Podgornik Alojzija. (P. Trnovo pri Gorici.) 80

Sv. Maver. Poverjenik: Mašera Jos., vikar. — Novi udje: Mavrič Frančiška, Pintar Filip, Kregan Ljudmila. (P. Pevma.) 36

Pevma. Poverjenik: *Humar Iv. Nep.*, kurat. — Novi udje: Primožič Jernej, Bevčič Rudolf, Komavli Franc, Šviligoj Anton, Siegl Karolina, Simčič Janez. (P. Pevma.) 89

Podsabotin. Poverj.: Terpin A., vikar. — Nov ud: Peršolja Lenart. (P. Pevma.) 38

Ravnica. Poverjenik: Godnič Josip, kurat v Grgaru. (P. Solkan.) 47

Solkan. Poverjenik: Rejec Jakob, župnik. — *Solkanska šola, dr. Franko Alojzij, Boltar Albert, Srebrnič Štefan.* — Novi udje: Srebrnič Avgusta, Batistič Franc, Vižin Marij, Čičigoj Ivan, Cotič Justin, Gomišček Jak., Komel Jož., Mozetič Anton, Rakuža Oroslav, Zimic Alojzij, Kancler Mar., Jug Andrej, Kancler Franc, Kancler Jožefa, Meljavič Mar., Petrovčič Jan., Kvas Štefan, Leban Viktor, Humar Ivan, Zavrtanek Anton, Komel Kat., Bašin Jožef. (P. Solkan.) 202

Trnovo. Poverjenik: Kodrič Fran, kurat. — Novi udje: Volk Henrik, Hvala Avgust, Hvala Štef., Milost Eliza, Volk Avg., Štroser Edv., Peršič Just, Volk Franc, Štrosar Mar., Rebek Alojz., Rijavec Katarina. (P. Trnovo.) 56

Število družnikov: 30 dosmrt. 1823 letnih.

6. Dekanija Kanal.

Kanal. Poverjenik: Berlot Anton, župnik-dekan. — *Feltrin Janez, Karnel Anton, Knjižnica presv. S. M.* (P. Kanal.) 173

Avče. Poverjenik: Gregorčič Simon, vikar. — *Ljudska šola.* — Novi udje: Seidler Jolanda, Prinčič Frančiška, Šuligoj Henrik. (P. Avče.) 36

Banjšice. Poverjenik: Ušaj Josip, kurat. — Novi udje: Pertovt Jož., Humar Andr., Žbogar Ludovik, Madon Jan., Humar Anton, Uršič Franc, Bucik Andr., Humar Marija, Radinja Marija. (P. Grgar.) 54

Deskle. Poverjenik: Mežan Vinko, vikar. — Novi udje: Valentinčič Pavel, Grebenjak Miha, Valentinčič Ter., Vidič And., Gorjanc Rok, Bajec Iv., Kodelja Julija, Stanič Marija, Konjedic Matevž, Velušček And., Gorjanc Jan., Bavdaž Luc. (P. Plave.) 67

Gorenjepolje. Poverjenik: Vidmar J., duhoven. — *Krašček Pavla.* — Novi udje: Perfeta Angela, Peternel Rožica, Tinta Alojz, Debenjak Anton. (P. Kanal.) 34

Kal. Poverjenik: *Grbec Anton*, kurat. — *Kuracijska knjižnica v Kalu, Šuligoj Mihael.* — Novi udje: Lipičar Štef., Gorjup Štef., Skrt Iv., Cvetrežnik Julija, Brezavšček Mar. (P. Avče.) 45

Levpa. Poverjenik: Sedej Jan., kurat. — Novi udje: Ipavec Martin, Lipičar Fr., Berlot Am., Pertovt Mar., Humar Al., Jakopič Marija, Berlot Štefan. (P. Avče.) 55

Lokovec. Poverjenik: Klanjšček Franjo, kurat. — Novi udje: Troha Franc, učitelj; Katol. izobraževalno društvo, Šuligoj Anton, Šuligoj Luka, Šuligoj Jurij, Hvala Luka, Šuligoj Josip, Humar Miha, Kolenc Karol, Murovec Iv., Gorjup Iv., Kuštrin Jos., Podgornik Iv., Šuligoj Al., Hvala Štef., Podgornik Andr., Bremec Mar., Šuligoj Mar., Bremec Frančiška, Šavli Alojzija, Pisk Mar., Pertovt Mar., Podgornik Leop., Žbogar Franc, Podgornik Rafael, Šuligoj Ivana, Vončina Marija, Pavšič Franč., Mauri Marija (71). — Poverj.: Winkler Jožef, župan in gostiln.; *Winkler Izidor.* — Novi udje: Pavšič Jan., Šuligoj Matevž, Šuligoj Anton, Pičulin Jožef, Pisk Jernej, Bremec Fr., Leban Jožef, Leban Neža, Gorjup Antonija, Bremec Katarina, Šuligoj Janez, Gorjup Fr., Humar Fr., Leban Ant., Leban Antonija, Bremec Fr. (35). (P. Čepovan.) 106

Lom. Poverj.: Ferfolja Jos., kurat. — *Gruden Al., Šuligoj Jakob.* — Novi udje: Jakulin Jos., Kofol Jos., Krivec Venceslav, Pertout Josip, Rijavec Josipina, Šauli Marija, Žbogar Ana. (P. Sv. Lucija ob Soči.) 51

Marijino Celje. Poverjenik: Milanič Jos., kurat. — Novi udje: Ljudska šola v Kostanjevici, Bajt Fr., Bucik Ant., Jerončič Mar., Melink Jož., Mugerle Albert, Mugerle Krist., Žnidarčič Mar. Žnidaršič Krist., Vidic Anton. (P. Kanal.) 41

Plave. Poverjenik: Mežan Vinko, žup. uprav. — Novi udje: Boltar Terezija, Wincberger Bogoslav, Druvoščak Alojzij, Križnič Marija. (P. Plave.) 26

Ročinj. Poverjenik: *Košir Iv.*, kurat. — *Kuracijska knjižnica, Ljudska šola, Marijina družba dekliška, Malnič Jožef.* — Novi udje: Gerbec Iv., Gerbec Robert, Ipavec Fr., Tomažin Fr., Tomažin Marija, Pernat Marija, Gerbec Angela, Drašček Marija, Kuk Jožefa. (P. Ročinj.) 72

Srednje. Poverjenik: Kadenaro Jož., župnik v p. — *Strgar Miha, Kragelj Marija.* — Novi udje: Kuščar Fr., Trinko Ivan, Leban Iv., Pušnar Neža, Dugar Frančiška. (P. Ročinj.) 26

Zapotok. Poverjenik: Fon Jos., vikar. — Novi udje: Mavrič Jož., družina Markulin, Jerončič Alojz., Pregelj Rozalija, Velišček Mar., Gerbec Krist., Jerončič Mar., Matevžič Roz., Zelinšček Roz., Gabrijelčič Blaž, Mavrič Valerija, Muhli Franč. (P. Kanal.) 32

Število družnikov: 18 dosmrt. 800 letnih.

7. Dekanija Kobarid.

Kobarid. Poverjenik: Peternel Juri, dekan. — *Kurinčič Franc, Kurinčič Ivan, Bresko Janez.* — Novi udje: Fili Andrej, Ivančič Mar., Stres Tereza, Stres Izidor; Bisail St., c. kr. sodnik; Gaberšček Iv., Uršič M. (P. Kobarid.) 227

Borjana. Poverjenik: *Shejbal Jožef*, vikar. — *Spolad Ana.* (P. Kobarid.) 33

Breginj. Poverjenik: Matelič Al., župn. uprav. — *Lenkič Mat., Sinigajda Al.* — Novi udje: Baloh Ivan, Borjančič Lucija, Bric Ben., Češornja Terez., Gašperut Fr., Rakar Peter, Rakar Mar., Šimac Jožefa, Šimac A., Školč Mar., Tonkli Mar. (P. Breginj.) 55

Kred. Poverjenik: Fon Jak., vikar. — Novi udje: Urbančič Miha, Rob Andr., Žuber Luc., Uršič Jožefa, Sok J., Cenčič Miha. (P. Robič.) 53

Livek. Poverjenik: Batič Valentin, kurat. — *Šturm Jož.* — Novi udje: Medveš Mar., Matelič Miha, Šturm Alojzija, Matelič Eliza, Šturm Ivan. (P. Livek.) 84

Logje. Poverjenik: *Knavs Valent.*, vikar. — *Lavrenčič Marija, Lavrenčič Ana, Lavrenčič Miha.* — Nova uda: Dugon Marija, Lazar Marija. (P. Breginj.) 26

Sedlo. Poverjenik: Andrejsek Franc, vikar. — Novi udje: Trebše Rafaela, Čebokli Marija, Kuntih Marija, Čebokli Anton, Marcola Ivan. (P. Breginj.) 55

Staroselo. Poverjenik: Manzini Anton, vikar. — Novi udje: Volarič Terezija, Maligoj Marija, Štih Franc, Antih Alojzija, Manzini-Orekuja Nina, Skočir Anton, Cencič Jožefa, Rosič Kat., Urbančič Marija, Kranjc Franc, Urbančič Andrej, Volarič Marija, Skočir Jan., Urbančič Anton, Hrast Anton. (P. Kobarid.) 32

Trnovo. Poverjenik: Gerbec Ant., provizor. — Nova uda: Berginc Lucija, Fon Janez. (P. Kobarid.) 30

Število družnikov: 12 dosmrt. 583 letnih.

8. Dekanija Komen.

Komen. Poverj.: Valentinčič Ig., dek.. — *Dr. Kotnik Ign.*, c. kr. notar; *Ravbar Anton*, trgovec; *Šolska knjižnica*; *Kovačič Jožef.* — Novi udje: Čotar Roza, Meržek Pavla, Pajer Genovefa, Slamič Rudolf, Volčič Mar., Ukmar Mar., Umek Kristina, Bandelj Jožefa, Štrekelj Terez., Furlan Jožefa, Kovačič Olga, Abram Evg., Adamič Al., Kovačič Miroslav, Pipan Mar., Vrabec Viktor, Stolfa Maks, Žigon Mar., Bandelj Filip, Sibelja Albina, Kovačič Alojzija, Kukanja And., Lozej Jos., Lozej Karol. (P. Komen.) 112

Branica. Poverjenik: Šmid Fr. Ser., kurat. — Novi udje: Braniški „Orel", Podružnica „Slovenske Straže", Kante Antonija, Abreht Franc, Terčelj Alojzij, Vedič Alojzija, Čehovin Francka, Trebižan Mar., Ukmar Mar., Ukmar Zofija, Žvokelj Olgica. (P. Štanjel na Krasu.) 45

Gabrije. Poverjenik: *Valentinčič Štefan*, kurat. (P. Štanjel na Krasu.) 48

Gabrovica. Poverjenik: Vuga J., kurat. — Novi udje: Colja Ant., Colja Ant., Grmek Jožef, Kavčič Jožef, Krštan Al., Ščuka Ivan, Bandel Roza, Colja Marija, Colja Pavla, Kavčič Marija, Luin Alojzija, Luin Emilija, Luin Rozalija, Svara Alojzija, Colja Roza, Bandal Marija. (P. Komen.) 37

Gorjansko. Poverjenik: Oblak Karol, kurat. — Novi udje: *Petelin Marija*; Stipanič Fr., učitelj; Vičič Silvester, cerkovnik; Božič Al., Suban Jul., Petelin Karolina, Šusteršič Janez, Lavrenčič Klot., Suban Mar., Jelen Kar., Petelin Justina, Kočevar Justina, Šušteršič Ludovika, Kočevar Mar., Colja Rozalija, Pangos Emilija, Frankič Josip, Uršič Anton, Lavrenčič Jos., Uršič Franc, Terčon Viktorija. (P. Nabrežina.) 60

Kobljaglava. Poverjenik: Vuga Ivan, kurat v Gabrovici. — Novi udje: Germek Angela, Pipan Rozalija, Šuc Viktorija, Švara Marija, Germek Miha, Grmek Marija, Grmek Ivan. (P. Štanjel na Krasu.) 33

Lipa. Poverjenik: Vuk Leop., vikar v p. (P. Komen.) 12

Pliskavica. Poverjenik: Abram Filip, vikar. — Novi udje: Slov. katol. izobraževalno društvo, Vrabec Ivan, Kosič Kristijan, Vrabec Kristijan. (P. Komen.) 60

Rihenberg. Poverjenik: *Strancar Jos.*, župnik. — *Vidmar Fr. Jos.* — Novi udje: Čebron Jožef, Krševan Jož., Ščukovt Jož., Mihelj Iv., Ličen Jož., Pečenko Fr., Birsa Fr., Kavčič Leopold, Škrbec Al., Ličen Ludovik, Turk Karol, Birsa Mar., Abram Mar., Sever Jož., Vidmar Jož., Mihelj Peter, Mihelj Al., Ščukovt Jož., Birsa Fr., Kodrič Fr., Sever Jož. Lisjak Alf., Pavlica Al., Birsa Iv., Zgonik Fr., Fabjan Fr., Čebron Maks, Pečenko Avg., Bizjak Ant., Benko Leop., Vidmar Ter., Felc Mar., Štrancar Mar., Birsa Jož., Čermelj Leopold, Piščanc Al., Piščanc Pavel, Mihelj Jožef, Vidmar Fr., Andrlič Anton, Vidmar Hel., Krševan Mar., Piščanc Al., Sever Kr., Sever Mar., Kodrič Iv., Bandelj Št., Mihelj Gabr., Krčevan Al., Furlan Amalija. (P. Rihenberg.) 186

Škrbina. Poverjenik: *Kragelj Mih.*, župnik. — *Pipan Ant.*, c. kr. vojni kurat. — Nova uda: Ščuka Feliks, Cotič Ida. (P. Komen.) 29

Šmarje. Poverjenik: Kranjec Fr., župnik. — *Šolska knjižnica, Furlan Fran, Hmeljak Anton, Gruntar Albin, Kalin Fr., Škrbec Anton, Poljšak Vladimir, Štubelj Milan.* — Novi udje: Jejčič Rafael, Marc Fr., Jejčič Jož., Jejčič Rozal., Jejčič Antonija, Benko Leopolda, Poljšak Ciril, Benko Rozina, Vertovec Vencesl., Konte Franc, Furlan Albina, Lisjak Ivan, Verč Jan. Krizoštom. (P. Šmarje pri Ajdovščini.) 81

Štanjel. Poverj.: Kroupa B., kurat. (P. Štanjel na Krasu.) 51

Štjak. Poverjenik: *Franke Ivan*, kurat. — *Saražin Fr.* — Novi udje: Rener Jožef, Počkar Fr., Počkar Fr., Rener Ivan, Funa Ema, Saražin Marija, Koršič Ernesta, Rener Marija, Pavlič Rozalija, Jakomin Marija, Gorup Marija, Rener Ludovika, Grmek Terezija, Počkar Angela, Turk Mar., Rener Al. (P. Sežana.) 50

Veliki Dol. Poverjenik: Stubelj Leopold, vikar. — Novi udje: Kokoravec Leop., Ostrouška Friderik, Mrkuža Dorot., Vičič Ivana, Šušteršič Roz., Trobec Vincencija. (P. Komen.) 46

Vojščica. Poverjenik: Čigon Karol, vikar. — *Čebron Jož.*, zasebnica. — Novi udje: Trampuž Anton, Ferfolja Alojz, Furlan Anton, Pipan Marija, Juren Ivana, Masten Ant., Juren Frančišek, Colja Franc, Krštan Marija, Pahor Malija, Pahor Julija, Rebula Marija, Pahor Frančiška. (P. Rubije pri Gorici.) 30

Število družnikov: 21 dosmrt. 859 letnih.

9. Dekanija Kormin.

Kormin. Poverjenik: Garvas Janko, nadučit. — Novi udje: Šola družbe sv. Cirila in Metoda; Gaberjevčič Josip, uradnik; Kocijančič Josip, posestnik; Knez Marija, posestn.; Bonač Anton,

žel. čuvaj; Juretič Jožef, kmet; Sviligoj Anton, pos. sin; Mikulin Franc, kolar. (P. Kormin.) 17

Mernik. Poverjenik: Spagnul Benig., kuracij. oskrbnik. — *Farna knjižnica.* — Novi udje: Cuca Ant.; Vrezec Milan, učitelj; Garbun Ernesta, Mazorig Jožef. (P. Dolenje.) 12

Bračan. Poverjenik: Lapanja Alojzij, c. kr. car. uradnik. — Novi udje: Dr. Atiljo Franc, zdravnik; Varlec Martin, c. kr. fin. preglednik; Limbäck Franc, Trobina Martin, c. kr. fin. nadzornika; Kocman Rud. (P. Brazzano.) 8

Dolenje. Poverjenik: Spagnul Benig., sooskrbnik. (P. Dolenje.) 2

Število družnikov: 1 dosmrt. 38 letnih.

10. Dekanija Ločnik.

Ločnik. Poverjenik: Filipič Janez, častni kan., dekan. — *Krištofoli Jožefa.* (P. Ločnik.) 19

Biljana. Poverjenik: Kumar Lud., župnik. — *Kokelj Kat.*, poroč. *Podvršič.* — Novi udje: Mikulin Fr., Sfiligoj Ant., Sfiligoj Leopolda, Marinič Terezija, Mikulin Rozalija, Kocjančič Jožefa, Markočič Franc, Katoliško izobraževalno društvo, Šfiligoj Jožef. (P. Dobrovo v Brdih.) 42

Cerovo. Poverjenik: *Ivančič Matija*, vikar. — Novi udje: Humar Jan., Prinčič Karol, Prinčič Jan., Prinčič Jož., Prinčič Jož., Prinčič Karol, Jakin Jožef, Prinčič Olga. (P. Št. Ferjan pri Gorici.) 71

Št. Ferjan. Poverjenik: Jarec Jan. Ev., kurat. — *Klanjšček Anton, Škorjanc Anton.* — Novi udje: Maraž Al., Prinčič Janez, Humar Štefanija, Koren Angelina, Škorjanc Terezija, Terčič Albin, Hlede Marija. (P. Št. Ferjan pri Gorici.) 83

Fojana. Poverjenik: Spitzer Janez, vikar. — Novi udje: Markovič Anton, Fabricio Ivan, Simsič Anton, Fikfak Jan., Simsič Anton, Markovič Ignacij, Šibav Karol, Sfiligoj Karol, Pulc Jožef, Markovic Leopolda, Zaletel Emilija, Zamar Angela, Jurič Cecilija, Kodermac Franc. (P. Dobrovo v Brdih.) 28

Gradno. Poverjenik: Podobnik Ivan, vikar. — *Erzetič J.* — Novi udje: Čuk Marija, Drnovšček Venceslav, Erzetič Marija, Koncut Jožefa, Goljevšček Ign., Kodrmac Julija, Kregar Marija, Mohorič Alojzij, Markovič Alojzij, Marinič Ant., Mavrič Fr., Mišigoj Justina, Miklavčič Kristina, Perkon Ludovik, Skubin Franc, Sirk Ciril, Šviligoj Alojzija, Šturm Alojzij, Kristančič Anton, Vikarijska knjižnica. (P. Kojsko.) 61

Kojsko. Poverjenik: Marinič Fran, župnik. — Novi udje: *Persolja Jožefa*, Lenardič Frančiška, Marinič Katon, Mavrič Ant., Tinta Alojzija, Štekar Klementina, Štekar Rozalija, Kumar Pavla, Jakin Kristina, Kumar Gabrijel, Bevčič Rozalija. (P. Kojsko.) 60

Kozana. Poverjenik: Blažko Alfonz. — Novi udje: Prinčič Leopolda, pl. Reya Viktorija, Prinčič Julija, Čadež Rozalija, Prinčič Ana, Mavrič Marija, pl. Reya Alojzij, Marinič Alojzij, Debenjak Peter, Prinčič Peter, Kat. slov. izobraževalno društvo, Telovadni odsek „Orel", Velušček Franc. (P. Kozana.) 70

Kožbana. Poverjenik: Plesničar Anton, župnik. — Novi udje: Sitar Amalija, Mugerli Ant., Markočič Jož., Goljevšček Ant., Erzetič Avg., Sitar Felicita, Fikfak Fr., Miščič Jož., Zelinšček A., Divinar Franč., Korečič Štef., Sirk Matilda, Miklavčič Jožef, Blažič Marija. (P. Dolenja.) 40

Sv. Martin. Poverjenik: Kodelja Josip, župnik. — *Jereb Joahim.* — Novi ud: Benedetič Franc. (P. Kojsko.) 70

Medana. Poverjenik: Kurinčič Janez, kurat. — *Toroš Jož.* — Novi udje: Srebernič Vikt., Sirk Ant., Gmajnar Mart., Žamar Celestin, Markočič Jožef, Velušček Franc, Cukjati Franc, Mavrič Ferdinand, Rusjan Viktorija. (P. Kormin-Dobrovo.) 91

Sv. Lovrenc. Poverjenik: Uršič And., župnik. — *Kocijančič Franca.* — Novi udje: Anzelm Janez, Fabricijo Valentin, Mavrič Jan., Obljubek Jožef, Pavšič Jožef, Šavrin Franc, Golob Anton, Eržetič Alojzij. (P. Kormin-Dobrovo.) 33

Podgora. Poverjenik: Vuga Ciril Metod, kurat. — Novi udje: Zorzut Klem., Hvalič Pet., Brezigar Vikt. (P. Podgora.) 120

Vedrijan. Poverjenik: Lenardič Friderik, vikar. — Novi udje: Gašparin Miha, Marinič Jan., Blažič Jož., Vuga Al., Marinič Peter, Zorzut Fr., Marinič Lenart, Obljubek Mar., Marinič Jožef, Zorzut Edv., Simčič France, Sfiligoj Alojzija. (P. Kojsko.) 28

Vipolže. Poverjenik: Pirih Jakob, vikar. — *Krmac Anton*, učitelj. — Novi udje: Jasnič Karol, Benedetič Oto, Markovčič J., Prinčič Jož., Školaris Angelj, Školaris Jož., Školaris Jož., Školaris Egidija. (P. Kozana.) 58

Število družnikov: 11 dosmrt. 863 letnih.

11. Dekanija Št. Peter.

Št. Peter. Poverjenik: Pavletič Gotard, dekan. — *Šolska knjižnica.* — Novi udje: Černic Alojz., Dornik Berta, Makuc Jan., Martelanc Vincenc. (P. Št. Peter.) 118

Bilje. Poverjenik: Abram Josip, kurat. (P. Bilje.) 169

Dornberg. Poverjenik: Juvančič Lov., župnik. — *Ljudska šola.* — Novi ud: Toroš Mihael, kaplan. (P. Dornberg.) 102

Gradišče. Poverjenik: Primožič Josip, vikarij. upravitelj. (P. Renče.) 15

Miren. Poverjenik: Rojec Ivan, župnik. — Novi udje: Pahor Ivan, Bavcon Jožefa, Komidar Ivan, Marušič Fr., Batistič Just, Batistič Jožef. (P. Miren.) 192

Prvačina. Poverjenik: Primožič Jos., župnik. — *Gregorič Dora.* — Novi udje: Černe Leop., Furlani Alb., Gregorič Alojz., Gregorič Jan., Sulič Al., Sulič Juri, Zorn Al., Zorn Jan., Gregorič Marija, Stanič Marija, Vodopivec Antonija, Zorn Ant., Leban Ant., Budihna Marija, Lisjak Virginija, Poljšak Josip, Rojic Filip, Rojic Franc. (P. Prvačina.) 129

Renče. Poverj.: Pipan Val., župnik. — Novi udje: Katol. sl. izobraž. društvo, Trojer Viktor; Trojer Avg., rač. revident; Lalj M., Trojer Ema, Simčič Angela, Trojer Ludov., Pregelj Kristina, Besednjak Ter., Primožič Uršula, Spacapan Fr. (P. Renče.) 149

Sovodnje. Poverjenik: Lavrenčič Franjo, vikar. — *Ljudska šola.* — Novi udje: Butkovič Peter, bogosl.; Petejan Jožefa, Češčut Martin, Petejan Alojzija, Masten Silvester. (P. Rubije.) 80

Vogersko. Poverjenik: Remec Ivan, župnik. — Novi udje: Gorjan Alojzija, Gregorič Josip, Žižmond Fr., Petrovčič Ivan. (P. Št. Peter..) 73

Vrtojba. Poverjenik: Štrekelj Edvard, vikar. — *Gorkič Ivan.* — Novi udje: Batistič Agata, Černic Lidija, Kulat Kristina, Mozetič Am., Podbrsič Berta, Pelicon J., Zavadlal Hel., Sigmund Iv., Devetak Iv., Faganel Kaz., Saksida Jož. (P. Št. Peter.) 131

Število družnikov: 5 dosmrt. 1155 letnih.

12. Dekanija Tomin.

Tomin. Poverj.: Kragelj J., dekan in č. kan. — *Dr. Gruntar Rudolf*, odvetnik; *Fasan R.*, c. kr. evid. zemljemerec; *Kavčič Marija.* — Novi udje: Ivanšek Iv., Kuk Ivanka, Šušanj Jos., Tuta Fil., Kašca Ljudm., Godina Karol, Mikluš Angelj. (P. Tomin.) 316

Dol. Tribuša. Poverjenik: Kos Jož, župn. upr. — Novi udje: Izobraževalno društvo, Lipušček Anton, Hvala Fr., Rijavec Franc, Lipušček Rozalija, Sedej Ferdin., Baudaž Ludovik; Testan Peter, orož. stražm.; Rijavec Matilda, Sedej Urb., Velikonja Mar., Kobal Ter., Skok Katar., Rijavec Katar., Mrak Frančiška, Oblak Neža, Jan Marija. (P. Slap ob Idriji.) 74

Drežnica. Poverjenik: Kalin Jožef, kurat. — *Bizjak Tomaž, Rakušček Marija, Bizjak Urša, Uršič Katarina, Kanavc Marija, Bizjak Neža, Lišter Katarina, Bric Neža.* — Novi udje: Rutar Anton. sem. duhovn.; Uršič Jan., Sivec Andr., Gorenjšček France, Gorenjšček Luka, Bric Ant., Rakušček Ign. (P. Drežnica.) 108

Grahovo. Poverjenik: Sedej Nik., vikar. — *Humar France.* — Novi udje: Lesjak Anton, Kobal Terez., Škvarč Marija, Kat. slov. izobraževalno društvo na Grahovem, Hvala Mar., Štravs Iv., Lesjak Ivan, Golja Marijana, Cvek Al., Cvek A., Cvek Frančiška, Gortan Angelik, Kenda Jak., Florjančič Fr., Kogoj Al., Šorli Fr., Rejec Neža, Šinkovec Antonija, Rejec Antonija, Drekonja Marij., Golja Rozalija, Ljubec Ana, Lesjak Mar., Podoreh Miha, Bric Fr., Rutar Anton. (P. Grahovo.) 82

Idrija ob Bači. Poverjenik: *Razpet Franc*, župnik. — Novi udje: Balog Ignacij, Leban Anton, Kovačič Ignacij. (P. Sv. Lucija ob Soči.) 39

Kamno. Poverjenik: Božič Izaj, vikar. — *Pitamic Franc.* — Novi udje: *Fon Janez*, Bajt Mar., Gabršček Mar., Gabršček A. (P. Kamno.) 44

Libušnje. Poverjenik: Leben Ivan, kurat. — *Družba Marijinih hčerâ, Sivec Anton, Sivec Anton, Sokol Ivan, Gregorčič J., Fon Mohor.* — Novi udje: Ivančič Jož., Gregorčič Jakob, Rutar Jož., Gabršček Ivan, Kutin Franc, Skočir Jožefa, Slov. kat. izobraževalno društvo, Kogoj Milica, Ručna Fr., Gabršček Marija. (P. Kobarid.) 110

Sv. Lucija. Poverjenik: Fabijan Jož., župnik. — Novi udje: Konič Franc, Golja Marija, Žerovec Iv., Simonič Florentina, Rutar Fr., Valentinčič Ignacij, Kenda Mar. (P. Sv. Lucija ob Soči.) 132

Nemški Rut. Poverjenik: Grilanc Josip, provizor. — Novi udje: Klobučar Josip, Maver Luka, Bizalj Urša, Ferjanc Luka, Kemperle Frančiška. (P. Grahovo.) 32

Obloke. Poverjenik: Sedej Nikolaj. — *Oblóška knjižnica.* — Novi udje: Zgaga Angela, Mavrer Iv., Ortar Mar., Čufer Jera, Lenar Jožef. (P. Hudajužna.) 24

Pečine. Poverjenik: Štrekelj Andrej, vikar. — Novi udje: Troha Frančiška, Pisk Ivan, Podgornik Pavlina, Mrak Matilda, Jeklin Ivan. (P. Slap ob Idriji.) 30

Podbrdo. Poverjenik: Kragelj Valentin, župnik. — Novi udje: Lenar Anton, Drole Ernest, Valentinčič Peter, Valentinčič Ant., Tomazin Ant., Kikelj Iv., Čufar A., Kozjek Iv., Valentinčič Val., Čufar Iv., Bizjak Luka. (P. Podbrdo.) 78

Podmelec. Poverjenik: Kovačič Ivan, župnik. — *Lapanja Ignacij*, urar; *Kos Andrej.* — Novi udje: Božič Valerija; Toplikar Jos., mizar; Krušič Franc, Šorli Frančiška, Humar Lovro, Kogoj Božidar, Kokošar Ivan, Bizjak Luka, Rutar Viktorija, Podoreh Iv., Humar Hema. (P. Podmelec.) 123

Ponikve. Poverjenik: Štrekelj Andrej, admin. — *Lapanja Ivan.* — Novi udje: Lapanja Jožefa, Laharnar Ana, Kofol Jožefa, Kavčič Miha, Carli Anton, Kranjc Ivan, Lapanja Anton, Hvala Domicijan, Lapanja Jožef. (P. Slap ob Idriji.) 34

Roče. Poverj.: Kocijančič Mikl., župnik. — *Kuk Tomaž.* — Novi udje: Obrekar Franc, Bremec Justin, Šavli Franc. (P. Slap ob Idriji.) 31

Stržišče. Poverjenik: *Seljak Ivan*, vikar. — Novi udje: Torkar Andrej, Žnidar Angel, Beguš Marija, Kleč Justina, Leban Gen., Bizjak Jak., Torkar Fr., Vyzourek Herm. (P. Hudajužna.) 30

Št. Vidska gora. Poverjenik: Peternel Henrik, župnik. — *Makuc Jožef.* — Novi udje: Hrast Marija, učit.; Laharnar Tom., Biček Miha, Ozebek Jak., Krivec Jan., Grahelj Ana, Pervanje Ign., Rejc Mar., Ozebek Franc, Sova Miha, Matuc Ant., Lapanja Mat., Hlede Ang., Ozebek Marija. (P. Slap ob Idriji.) 74

Volče. Poverjenik: Zarli Ant., župnik. — *Kenda Mat.*, šol. vodja; *Fon Franc, Kenda Marija, Kenda Marija, Gabršček Ant., Kenda Josip.* — Novi ud: Mavri Martin. (P. Volče.) 114

Število družnikov: 34 dosmrt. 1441 letnih.

13. Razne druge dekanije na Goriškem.

Gradiška. Poverj.: Mužina Jož., c. kr. podur. (P. Gradiška.) 33

Tržič. Poverjenik: Kren Ivan, župnik-dekan. — Novi udje: Klarič Jožef, Boštjančič Jakob, Stanič Fr., Benčina Fr., Lavrenčič Jož.; Gergolet Ant., preds. izobraž. društva „Straža"; Bradač Fr., strojevodja drž. želez.; Vudrih Andrej, Tecijon Ana, Forza Lucija, Lorenzuti Terezija. (P. Tržič.) 25

Ronchi. Poverjenik: Bressan Jož., kaplan. (P. Ronchi.) 3

Doberdob. Poverjenik: Bressan Jož., c. osk. (P. Ronchi.) 22

Število družnikov: — dosmrt. 83 letnih.

Število vseh družnikov goriške nadškofije: 160 dosmrtnih, 10.156 letnih, vkup 10.316 udov.

II. Krška škofija.

1. Dekanija Beljak.

Beljak. Poverjenik: *Trunk Juri*, župnik. — *Bürger Jakob, Gornik Martin, Otovic Nežika, Florijan Terezija.* — Novi udje: *Zwitter Jerica;* Ferjančič J., c. kr. poročnik; Janeček Milan, trg. sotr.; Papež Tilka, sopr. c. kr. pošt. urad.; Požega Maks, rev. c. kr. juž. želez.; Tavčar Janko, veletržec; Trunk Karol, Trunk Maks; Blažon J., rev. juž. žel.; o. Anton Osciku, franč. (P. Beljak.) 44

Brnca. Poverjenik: *Katnik Franc*, župnik. (P. Brnca.) 52

Dev. Marija na Zili. Poverjenik: *Meško Ksaver*, župnik. — *Župnijska šola.* — Novi udje: Colner Andrej, Eger Frančiška, Martinšic Franc, Popotnik Franc, Rajhman Lovro, Uršic Mar. (P. Beljak.) 75

Št. Lenart pri sedmih studencih. Poverjenik: Sadjak Andr., župnik. — *Wutti Matija, Wuherer Janez, Pfeifer Janez, Gril Marija, Koman Janez.* — Novi udje: Kepold Alojzij, Knoflaher Mat., Koman Luka, Krabina Lucija, Kugi Alojzija, Kroisenbacher Jožef, Mörtl Katarina, Ojcl Alojz, Reiter Jožefa, Sarnic Urban, Štolcer Fr., Trink Al., Valas Ana, Tarman Al. (P. Rekarjavas.) 90

Loče. Poverjenik: Knaflič Jakob, župnik. — *Simčič V., Tresnik Katarina.* (P. Loče.) 64

Podklošter. Poverj.: Stres Ant., župnik. (P. Podklošter.) 33

Šteben. Poverjenik: Jerman Juri, župnik. — Novi udje: Martinčič Linka, Galob Lojza, Vedam Treza, Lepušic Ana, Janša Antonija, Petrovčinja Mojca, Cvancgarca Mica, Bušenca Katarina. (P. Malošče.) 71

Število družnikov: 16 dosmrt. 413 letnih.

2. Dekanija Borovlje.

Žihpolje-Golšovo. Poverjenik: Mihl Franc, župnik. — Novi udje: Knez Kat., Kraut Mat., Šrajer Apol., Kramer Ang., Vodlej Mar., Pepev Mat., Petrič Albin. (P. Žihpolje.) 59

Borovlje. Poverjenik: Klemenčič Anton, župnik. — Novi ud: Vojvoda Marija. (P. Borovlje.) 21

Glinje. Poverjenik: Primožič Valent., župnik. — *Vidman Andrej, Zablačan Lovro, Zablačan Miha, Čitalnica Glinjska.* (P. Borovlje.) 26

Bajtišče. Poverjenik: Primožič Val., župn. (P. Borovlje.) 8

Bilčovs. Poverjenik: Teul Anton, župnik. — *Gabrijel Jos., Martič Zdravko, Mosvicar Terezija.* — Novi udje: Filipič Marj., Mikl Peter, Otrob Urš., Plajberžnik Lucija, Serajnik Klara, Šarnagl Janez, Šelander Urban, Ternjak Mar. (P. Bistrica v Rožu.) 113

St. Janž v Rožu. Poverjenik: Fugger J., župnik. — *Štih Ana, Male Neža.* — Novi udje: Incko Janez, Müller Franc, Male Mart., Male Ana, Weishamer Ant., Singer Ana, Wieser Tomaž, Resman Marija, Kulnik Šimen. (P. Svetnaves.) 78

Kapla. Poverjenik: *Limpl Valentin*, župnik. — *Partl Fr., Šola v Kapli, Žerjav Janez.* (P. Svetnaves.) 83

Kotmaraves. Poverjenik: Rotter Rup., župnik. — *Prosekar Marija.* — Novi udje: Halekar Franc, Pak Jožefa, Perkovnik Kat. (P. Kotmaraves.) 85

Podljubelj. Poverj.: Arnuš Janko, župni upravit. — Novi udje: Borovnik Ter., Cigovc Mar., Božič Janez, Špök Fr., Wieser Kat., Ibovnik Vincenc, Žablačan Marko, Schmid Urš., Wieser Jak., Job Štefan. (P. Podgora v Rožu.) 49

Slov. Plajberg in Ljubelj. Poverj.: Einspieler A., župnik. — Novi udje: Bizer And., Ogris Mat., Klančnik Ana, Juh Terezija, Klančnik Fr., Oraže And. (P. Podgora v Rožu.) 60

Sveče. Poverjenik: Šuster Janez, župnik. — *Pak Jožef, Feinik Efrem, Plavc Jožef.* — Novi udje: Ferčnik Tom., Kravcer Jožef, Rac Ignacij, Andrejčič Reza, Rac Gregor, Rozman Lovro, Bajšič Metod, Spanring Lojza. (P. Bistrica v Rožu.) 129

Šmarjeta. Poverjenik: Šercer Anton, župnik. — Novi udje: Mladeniška knjižnica, Jaklič Bošta, Mihor Jožef, Dovjak Lukež, Sablačan Kat., Šober Cecilija, Korenjak Jan., Smeričnik Matevž, Križnik Jožef, Juh Matija, Bernik Joza, Vošjak Janez, Wedenik Micika, Sablačan Bošta, Poganič Tomaž, Mak Vincenc, Korenjak Šimen, Veračnik Marka. (P. Šmarjeta v Rožni dolini.) 69

Število družnikov: 17 dosmrt. 763 letnih.

3. Dekanija Celovec.

Celovec. Tiskarna. Poverjenik: Msgr. Podgorc Val., tajn. družbe sv. Mohorja. — *Dr. Ehrlich Lamb.*, prelat *dr. Ehrlich Mart., Hutter Janez*, prof.; *dr. Janežič Val.*, c. in kr. nadšt. zdravn. v p.; *Kolenc Iv.*, vodja družbene tiskarne; *dr Kotnik Fr., Podboj Štef.*, c. kr. profesorja; *Sadnikar Fr.*, trg.; *dr. Sket Jak.*, c. kr. vladni svetn.; *Messner Mar., Simončič Franč., Stöklinger Frid.; Schöff Ludov.*, reviz.; *Tratnik Fr.*, gostiln.; *Vunček Peregrin*, tiskar. — Novi udje: Ambrožič Mart., Dolinar Jan.; dr. Jesenko Rok, odvet. koncipijent; Jug Josip; Kamenšek Štefan, pisarn. ravnatelj; Molk Ivan; Peteani Franc, črkostavec; Peternel Ivanka, Pisarnik Ana, Polcer Jožef, Pucelj Franc, Skočir Martin; Wieser Jožef, pravni praktik. (85). — Kapuc. samostan. Poverjenik: *Cejan o. Otokar.* — *Novak o. Lavrencij, Koren br. Vid* (10). — Sv. Duh. Poverj.: Zeichen Jos., špiritual. — *Kulnik Mat., Müller Mar., Sorgo Mar., Prosen Neža, Tepe Lena* (10). — Semenišče. Poverjenik: Razgoršek Vinko. — *Akademija slov. bogoslovcev, Rauter Josip.* — Novi udje: Schriefl Tom., Brožek Vil., Vrečko Josip, Kusterle Mihael (19). — Marijanišče. Poverjenik: Dr. Cukala Fr., vikar. — *Dijaška knjižnica; Haller Jak.*, hišn. — Novi udje: Mikel Ivan, Picej Jožef, Šušnik Franc (25). — Sv. Lovrenc. Poverjenik: Kolarič Fr., kn.-šk. duh. sv., predmest. župnik. — *Vidovic Janez*, kn.-šk. kancelar. stolni kanonik in vodja družbe sv. Mohorja; *Muhar Pavel*, cerkovnik; *Hudelist Andrej* (17). — Delavsko društvo. Poverjenik: Vajncerl J. — *Rozman Marjeta, Miglar Marija.* — Novi udje: Bavdaž Franc, Fric Aleš, Tojk Jedert, Roter Terez., Tomažen Mar., Pasterk Neža, Koker Liza, Trapp Leopoldina, Kokeš Katarina, Kanduš Franč., Gabriel Ana, Kompoš Liza (61). (P. Celovec.) 227

Gospa Sveta. Poverjenik: *Bizer Andrej*, dekan. — Nov ud: Jurič Alojzija. (P. Gospa Sveta.) 16

Hodiše. Poverjenik: Sporn Janez, župnik. — Novi udje: Brvar Josip, organist; Janše Ana, Kaufič Terez., Pavlič Ana, Prosenova hiša, Stravs Kat., Stravs Nežika. (P. Hodiše.) 64

Št. Juri pri Celovcu. Poverjenik: Virnik Franc S., župnik. (P. Celovec.) 6

Krnski grad. Potočnik Valentin. (P. Gospa Sveta.) 1

Otok. Poverjenik: *Peterman Josip*, župnik. — Novi udje: Thaller Šim., Golob Ant., Obud Zefa, Ropač M. (P. Otok.) 27

Poreče. Poverjenik: Žák Ant., župnik. — Nova uda: Treiber Jak., Hedenik Primož. (P. Poreče ob jezeru.) 8

Škofiče. Poverjenik: Singer Štef., soproviz. — *Spendir Mihael, Šolska knjižnica.* — Novi udje: Aicholcer Terezija, Lah Filip, Wrulich Aleš. (P. Vrba.) 46

Tanzenberg. *Dr. Ecker M. Bonifacij*, opat; Samostan oo. olivetancev. (P. Gospa Sveta.) 2

Vetrinj-Zakamen. Poverjenik: *Šnedic Janez*, župnik. — Novi udje: Rabič Gašper, Breznik Neža, Lampihler Genov., Weiß Ignacij. (P. Vetrinj.) 46
Število družnikov: 38 dosmrt. 405 letnih.

4. Dekanija Dobrlavas.

Dobrlavas. Poverjenik: Randl Matija, prošt. — *Prajnik Mat.* — Novi udje: Drobež Terez., Jaklič Neža, Kurat Marija, Laškolnik, Lasnik Janez, Pavlič Jož., Rigelnik Mar., Rupic Silv., Schein Peter, Šranc Marj., Škof Mat., Zablačan Fr., Jaklič Neža. (P. Dobrlavas.) 130

Apače. Poverjenik: Weiss Matej, soprovizor. — *Kapus Barbara, Wutte Marija.* — Novi udje: Lakonik Franc, Jernej Šim., Ogris Valent., Kracina Marija, Vovk Lenart, Ilavnik Treza, Lesjak Terez., Jaklič Rozalija. (P. Galicija.) 29

Galicija. Poverjenik: Čeh Vaclav, župnik. — *Urank Jožef.* — Novi udje: Karjon Marija, Krajger Jožef, Stermic Jak., Kutej Mat., Gregorič Kar., Kropivnik Ana, Piskernik V. (P. Galicija.) 41

Globasnica. Poverj.: Pšeničnik Jernej, župnik. — Nova uda: Logar Rozina, Miheu Neža. (P. Globasnica.) 49

Jezersko. Poverjenik: Lubej Ivan, župnik. — *Robnik Juri.* — Novi ud: Slapar Ožbalt. (P. Zgornje Jezero.) 59

Kamen. Poverjenik: *Boštjančič Janez*, župnik. — Novi ud: Plantev Katarina. (P. Tinje.) 20

Št. Kancijan. Poverjenik: Poljanec V., župnik. — *Urak Luka, Mohor Jurij.* — Novi udje: Rosenzopf Barbara, Bukovnik Janez, Pušnikova Marija, Grandofov Voltej, Pukart Vinc., Kolman Kancijan, Plavc Franc, Starmuž Šimen, Kuster Frančiška, Jesse Janez. (P. Škocijan v Podjuni.) 120

Korte. Poverjenik: Tojnko Rok, soosk. — *Smrtnik Franc.* — Novi ud: Karničar Štefan. (P. Zgornje Jezero.) 25

Št. Lipš. Poverjenik: Weiß Val., sooskrbnik. — *Brezjak Jernej, Zagar Mat., Cušlag Marija.* — Novi ud: Hirtl Anton. (P. Dobrlavas.) 51

Mohliče. Poverj.: Boštjančič Jan., župnik. — *Hobel Mar.* — Nova uda: Leitner Val., Incko Mar. (P. Galicija.) 15

Obirsko. Poverjenik: Tojnko Rok, župni upr. — Novi udje: Zaplotnik Luka, Perč Neža, Županc Ter. (P. Železna Kapla.) 28

Ravno. Poverjenik: Lubej Ivan, župnik na Jezerskem. — Novi ud: Seršen Marija. (P. Zgornje Jezero.) 28

Rebrca. Poverjenik: *Petek Franc*, komendator. — *Ofner Cecilija.* — Novi ud: Mak Tine. (P. Miklavc.) 45

Šteben pod Juno. Poverjenik: Pšeničnik Jernej, uprav. (P. Globasnica.) 28

Št. Vid. Poverjenik: Svatoň Jožef, župnik. — Nova uda: Alešovec Peter, Cerar Albina. (P. Št. Vid pod Juno.) 82

Železna Kapla. Poverj.: Germ Matej, župnik. — *Rapold Andrej.* — Novi udje: Piskernik Anton, občin. tajnik; Knjižnica pevskega društva, Jerlih Jera, Jerlih Marj., Jerlih Janez, Kandur Roza, Novak Mar., Osojnik Neža, Pavlič Jožef, Podgoršek Marija, Pogačnik Karol, Prešeren Ign., Rezman Kat., Šporn Neža, Šporn Rok, Šubelj Šimen, Šumi Ljudmila, Trušnar Dora, Zadnikar Mar., Županc Milka, Županc Peter. (P. Železna Kapla.) 200

Žitaravas. Poverj.: Weiß Val., župnik. — Novi udje: Kurat Jožef, Topar Tomaž, Bregar Ana, Ožmalc Anton, Cepic Janez, Cimpernik Marija. (P. Miklavc.) 85
Število družnikov: 16 dosmrt. 1019 letnih.

5. Dekanija Pliberk.

Pliberk. Poverjenik: Hornbök Janez, kaplan. — *Svetina Anton*, c. kr. notar; *dr. Silan Rud.*, c. kr. avskultant; *Reš Fr.*, trgovec; *Ebner Anton, Glinik Janez, Kolenik Janez, Pahtev Juri, Virfler Lina.* — Novi udje: *Černic Jožef, Černic Amalija*, Britovšek Ludovik, Dlopst Marija, Fantič Ant., Gradišnik Marija, Homar Jula, Ižep Mar., Kolenik Juri, Kovač Urša, Krempel Matevž, Kumer Neža, Kurnik Rozina, Leskovec Franc, Miklavc Frančiška, Petrač Juri, Reš Alojzija, Selišnik Janez, Skutl Marija, Smolak Helena, Stropnik Jernej, Triesk Peter. (P. Pliberk.) 263

Črna. Poverjenik: Kirchmayer Karol, župnik. — *Šenk Franjo, Končnik Janko, Krofič Luka, Puc Jože, Pudgar Ana, Stanovšek Leopold.* — Novi udje: Adamič Marija, Feimut Franc, Forstner Josip, Golobinek Terez., Jamnikar El., Ipavec Antonija, Kasnik Fr., Keup Pet., Kodrun Fr., Konečnik Jerca, Libnik Ver., Maurič Ana, Mežnar Miha, Morn Fr., Modrej Ter., Permanšek Neža; Piskernik Mira, učiteljica; Podkršnik Mart., Podlinšek Antonija, Polzer Martin, Prapotnik Blaž, Rezar Rud., Rotovnik Fr., Rudolf Jernej, Starnik Genovefa, Terplak Janez, Widerman Juri, Verginc Tomaž, Veršnik Urša, Vidovšek Silv., Zvršina Liza, Dlopst Janez, Kogelnik Jožа, Rožanc Janez. (P. Črna.) 134

Št. Danijel. Poverj.: Serajnik Ivan, župnik. — *Kumprej Matija.* — Novi udje: Šolska knjižnica, Hudopisk Gregor, Krojnik Gregor, Skitek Malika, Šumnik Jožef. (P. Prevalje.) 52

Guštanj. Poverjenik: Križaj Avgust, župnik. — *Oražem Andrej.* — Novi udje: Erjavec Pavel, Jamšek Robert, Lipovnik Dominik, Pipan Liza. (P. Guštanj.) 81

Javorje. Poverjenik: Božič Franc, župnik. — Novi ud: Petrič Alojzij. (P. Črna.) 25

Kazaze. Poverj.: Kukačka Jožef, župnik. (P. Sinčaves.) 33

Koprivna. Poverjenik: Hojnik Ivan, župnik. — *Čofati Fr.* — Nova uda: Fišer Alojzija, Fišer Alojzija. (P. Črna.) 38

Kotlje. Poverj.: Štingl Fr., župnik. — Novi udje: Podlesnik Jakob, Kotnik Martin, Breznik Janez, Merkoč Zefa, Merzi Neža, Ivartnik Florijan. (P. Kotlje.) 48

Možica. Poverjenik: Premru Franc, župnik. — Novi udje: Mlinšek Jakob, Potočnik Ana, Seblatnik Mina, Košutnik Marija, Šumnik Mar., Lindenbaum Ter., Mandl Fr., Presenc Leo, Komar Mart., Gradišnik Leopolda, Potočnik Filip. (P. Možica.) 131

Devica Marija na Jezeru. Poverjenik: Štritof Anton, prov. — *Karničnik Val., Karničnik Kat.* — Novi udje: Draksler Pet., Dürkopf Jož., Lesjak Mar., Pravica Rud., Jevšnikar Filip, Černic Antonija, Lagoja Ana, Paradiž Juri, Ocepek Marija, Mori Marija, Cegnar Flor., Ravc Neža, Ravc Frančiška, Pavše Eliz., Čakaj Fr., Rudl Ign., Kotnik Lud., Vavkan Franc, Borovnik Matevž, Pučelj Jan., Pristov Alojzija, Kokol Marija. (P. Prevalje.) 189

Šmihel pri Pliberku. Poverjenik: Vintár Josip, župnik. — *Kumer Andr., Kumer Šim., Kužnik Urban, Lesjak Jože, Mlinar Josip, Gril Treza, Kraut Micika, Kraut Treza, Kraut Uršika.* — Novi udje: Ažman Leop., Močivnik And., Petjak Karol, Ratej Maja, Rudolf Anton. (P. Šmihel pri Pliberku.) 176

Strojna. Poverjenik: Serajnik Ivan, župni uprav. — Novi udje: Šolska knjižnica, Breznik Marija, Močnik Marija, Močnik P., Rebernik Marička, Sekalo Jožef, Visočnik Andrej, Mak Anton. (P. Prevalje.) 29

Vogrče. Poverjenik: Sekol Ivan, deficijent. — *Bratovščina presv. Srca Jezusovega; Kraševec Valentin*, oštir. — Novi udje: Domnik Mart., Hirm Mar., Hudopisk Pepca, Krevc Mart., Krvina Cvetko, Petjak Micika, Ravnjak Ivan, Miklavič Anton, Dobrovnik Filip. (P. Pliberk.) 70

Žvabek. Poverjenik: Uranšek Fran, župnik. — *Krištof K.*, nač. hranilnice; *Strgar Janez, Sterjak Marija, Šolska knjižnica.* — Novi udje: Ažneh Franc, Krajnc Janez, Krištof Gustav, Petrej Jernej, Šumah Marija, Stern Tit, Steharnik Franc, Izobraževalno društvo. (P. Pliberk.) 64
Število družnikov: 36 dosmrt. 1297 letnih.

6. Dekanija Rožek.

Domačale. Poverj.: Schaubach Fr., dekan. — *Schellander Bogomil.* (P. Podravlje.) 18

Dvor. Poverjenik: Fric Jožef, župnik. — *Bürger Jakob.* — Nov ud: Fale Jožef. (P. Vrba.) 56

Na Dravi. Poverjenik: Loigge J., soupravit. — Novi udje: Šlisl Jožef, Mikl Alojzij, Dijak Janez. (P. Ledenice.) 31

Št. Ilj. Poverjenik: Schneditz Jan., župnik. — Novi udje: Hercele Kat., Žerjav Jan., Tuš Marija. (P. Vrba.) 60

Sv. Jakob v Rožu. Poverjenik: *Ražun Matej*, župnik. — *Janežičeva hiša, Ljudska šola, Nagele Jožef, Šitelkof Andrej, Sitar Miha.* — Novi udje: Pahernik Peter, Urbas Uršej, Fuger Jož., Tomažič Ant., Lipe Jan., Šnic Mar., Knafl Peter, Janeš Jož., Ulbing Jak., Ulbing Ferd., Dobernik J. (P. Sv. Jakob v Rožu.) 137

Kostanje. Poverj.: Dragasnik Jan., župnik. — *Švare Primož.* — Novi udje: Hafner Ana, Snoj Jož., Vardjan And. (P. Vrba.) 33

Lipa nad Vrbo. Poverjenik: Nagl Ivan, župnik. — Novi ud: Lavrič Jožef. (P. Vrba.) 20

Logaves. Poverjenik: *Singer Štefan*, župnik. — *Singer Barbara.* (P. Vrba.) 34

Pečnica. Poverjenik: Loigge Jan., župnik. — Novi udje: Jurič T., Franc Al., Cvitnik Urš., Warum J. (P. Ledenice.) 26

Podgorje v Rožu. Poverjenik: Drunecky Janez, župnik. (P. Podgorje v Rožu.) 63

Rožek. Poverjenik: *Hüttner Drag.*, župnik. — *Dobernik Jož., Egartner Jan., Hochkofler Fr., Kravcar Val., Lederer Šim., Paul Mih., Rutarjeva Ančka, Rutarjev Janez, Rutarjev Jožek, Štefančič Šim., Urbančeva Micika, Vidman Ivana, Zeichen Mar.* — Novi ud: Ropač Marija. (P. Rožek.) 41

Št. Jurij na Strmcu. Poverjenik: Lavrinc Ferd., župnik. — Novi ud: Brunner Jožef. (P. Vrba.) 35

Skočidol. Poverjenik: Gabrón Ant., župnik. — Novi udje: Jančnik Urša, Lasnik Leni, Katnik Marija (14). — Poverjenik: Oraš Anton. — Novi udje: Fugger Jak., Šervicelj Tomaž, Ulbing Jan., Šuster Lambert, Trapp Marija (16). (P. Podravlje.) 30
Število družnikov: 26 dosmrt. 558 letnih.

7. Dekanija Spodnji Dravograd.

Spodnji Dravograd. Poverj.: Izop Cvetko, prošt, dekan. — *Črešnik Marija.* — Novi udje: Gradišnik Gregor, Kraker Lenart,

Plemen Frančiška, Ferk Rozalija, Oblak Frančišek, Lobas Elizabeta. (P. Spodnji Dravograd.) 39

Črneče. Poverjenik: *Rozman Jožef*, župnik. — Novi udje: Kadiž Tom., Vrhovnik Frid., Rozman Al. (P. Sp. Dravograd.) 30

Libeliče. Poverjenik: Vogrinec Anton, župnik. — Nova uda: Ridl Lojze, Ravnik Antonija. (P. Libeliče.) 59

Ojstrica. Poverjenik: Lučovnik Ivan, župnik. — Novi udje: Grublnik Lona, Izak Marjeta, Izak Matevž, Karničnik Barbika, Planšak Peter, Rapnik Micika, Šuler Maks, Šuler Micika. (P. Spodnji Dravograd.) 33

Suha. Poverjenik: Uranšek Franc, soprov. — Novi ud: Kainbacher Jožef. (P. Libeliče.) 23

Število družnikov: 2 dosmrt. 182 letnih.

8. Dekanija Šmohor.

Šmohor. Poverjenik: Msgr. Držanič Ivan, vitez Franc-Jožefovega reda, dekan itd. (P. Šmohor.) 3

Zilska Bistrica. Poverjenik: Warmuth Janez, župnik. — *Milonik Jan., Milonik Jerica, Milonik Elizabeta, Milonik Mar., Krigl Val., Wiegele Andrej, Mozer Janez, Šnabl Pavel, Jank Marija, Oman Janez.* — Novi ud: Kasin Magdalena. (P. Zilska Bistrica.) 49

Blače ob Zili. Poverjenik: Smažik Henr., župnik. — Novi udje: Assinger Lovr., Kassin Barbara, Kassin Mar., Kröpfl Barb. (P. Blače ob Zili.) 37

Borle. Poverjenik: Krejčí Martin, župnik. — Novi udje: Verničnik Fr., Ravšer Marko, Jost Fr., Polič Marjeta, Jost Matilda, Fric Anton. (P. Goriče ob Zili.) 30

Brdo. Poverjenik: *Sturm Ant.*, župnik. — *Grafenauer Fr.*, drž. in dež. poslanec; *Flašberger Ivan, Flašberger Cvetko, Kandolf Janez, Wuterna Jožef.* — Nova uda: Wallner Janez, Brugger Jera. (P. Brdo pri Šmohorju.) 48

Čače. Poverjenik: Havlíček Franc, župnik. (P. Čajna ob Zili.) 21

Gorje. Poverjenik: Miklavič Jožef, župnik. — Novi ud: Šumi Neža. (P. Zilska Bistrica.) 16

Št. Jurij ob Zili. Poverjenik: Riepl Matej, župnik. — *Leks Jožef.* — Novi udje: Morič Janez, Čabušnik Franc, Plamenik Valentin, Jost Liza. (P. Št. Jurij ob Zili.) 62

Melviče. Poverjenik: Hafner Urh, provizor. — Novi udje: Kat. slov. izobraž. društvo, Flašberger Jan., Jank Alojzija. (P. Brdo pri Šmohorju.) 36

Št. Pavel ob Zili. Poverjenik: Jank Vinko, organist. — Nova uda: Morič Martin, Verničnik Marija. (P. Št. Štefan na Zili.) 11

Št. Štefan ob Zili. Poverjenik: Pelnář Anton, župnik. — (P. Št. Štefan ob Zili.) 27

Število družnikov: 18 dosmrt. 322 letnih.

9. Dekanija Tinje.

Tinje. Poverjenik: Einspieler Greg., prošt. — *Krewalder Anton.* — Novi udje: *Ožgan Janez*, provizor v Timenici; Lušin Marjeta, Urak Marija. (P. Tinje.) 47

St. Jakob ob cesti. Poverjenik: Greiner Šim., župnik. — Nova uda: Jelič Marija, Rosenzopf Helena. (P. Celovec.) 12

Št. Lipš. Poverjenik: Serajnik Volbenk, župnik. (P. Škofjidvor.) 10

Medgorje in Podgrad. Poverjenik: *Kaplan Ant.*, župnik. — Nova uda: Veračnik Ana, Drobilnik Kl. (P. Žrelc pri Celovcu.) 29

Podkrnos. Poverjenik: *Wieser Jan.*, prošt. — Novi ud: Baumgartner Janez. (P. Žrelc pri Celovcu.) 29

Pokrče. Poverjenik: Maierhofer Janez, župnik. — Novi udje: Trank Matija, Dobernik Pavlina, Wölbitsch Fr., Hribernik Alojzij, Fide Rupert, Lederwasch Blaž, Janez Andreas, Wusche J., Krištanova Fanika. (P. Grabštanj.) 37

Radiše. Poverjenik: Kogelnik Ivan, župnik. — *Ogris Sim.* — Novi udje: Jurič Uršula, Lakner Jakob, Šolska knjižnica. (P. Žrelc pri Celovcu.) 69

Slov. Šmihel. Serajnik Volbenk, soprovizor. — Novi ud: Trabe Štefanija. (P. Škofjidvor.) 12

Timenica. Poverjenik: Sakelšek Št., župnik. — Novi udje: *Korak Marija*, Korak Marija, Miklavc Ivan, Svete Alojzija, Katolnik Ivan, Račab Ivan, Merčjak Jernej, Petek Ana, Vedenik Šimen, Serajnik Šimen. (P. Škofjidvor.) 16

Otmanje. *Wedenik Matija*, župnik. (P. Škofjidvor.) 1

Št. Tomaž. Poverjenik: Brabenec Janez, župnik. — *Roceredo Franc*, cerkovnik. — Novi udje: Tratnik Franc, Kavčič Jožef, Hobel Urban. (P. Škofjidvor.) 19

Žrelc. Poverjenik: Dr. Arnejc Janko, župnik. (P. Žrelc pri Celovcu.) 16

Število družnikov: 8 dosmrt. 289 letnih.

10. Dekanija Trbiž.

Trbiž. Poverjenik: Kraut Val., dekan. — Novi ud: Serajnik Neža. (P. Trbiž.) 5

Pontabelj. Poverjenik: Eichholzer Jož., župnik. (P. Pontabelj.) 5

Rabelj. Poverj.: Rebenšek Vinko. — Novi udje: Lavšekar Hilda, Rožič Uršula, Kravanja Marija. (P. Rabelj.) 10

Ukve. Poverjenik: Kolerič Jak. — Novi udje: Erat Micika, Ehrlich Liza, Erat Franc, Mojcinger Neža. (P. Ukve.) 41

Žabnice. Poverjenik: P. Adolf Čadež, župnijski upravitelj. — *Kajzar Elizabeta, Mošic Tomaž.* — Novi udje: Ojcinger Mar., Ojcinger Ter., Oman Mar., Tišal Jožef. (P. Žabnice.) 31

Vrata. Poverjenik: Koch Jakob. — Nov ud: Baumgartner Jera. (P. Spodnja Vrata.) 12

Število družnikov: 2 dosmrt. 102 letnih.

11. Dekanija Velikovec.

Velikovec. Poverj.: Čemer Simon, dekan. — *Dr. Kulterer Jurij*, odvetnik; *Messner Marija.* — Novi ud: Krajnc Jožef. (P. Velikovec.) 19

Djekše. Poverjenik: Hraba Karol, župnik. — *Sorgo Mar.* — Nova uda: Karnavž Jan., Karnavž Mat. (P. Djekše.) 57

Kneža. Poverjenik: Hraba Karol, sooskrb. (P. Grebinj.) 10

Gorenče. Poverjenik: Mikula Franc, župn. oskrbnik. — Novi udje: Trunk Treza, Paprat Ant., Arnold Ign. (P. Ruda.) 25

Grebinj. Poverjenik: *Krammer Fl.*, župn. (P. Grebinj.) 36

St. Jurij na Vinogradih. Poverjenik: Benetek Ant., provizor. — Novi udje: Župnijski urad, Ahac Val., Beračnik Apol., Dreier Aleš, Dreier Mar., Füller Pavel, Klein Ant., Kogelnik Šim., Kriegl Jan., Kummer Luc., Lebar Ivana, Petek Frančiška, Peternel Jož., Rebernik Jan., Rešenjak Mart., Rozman Jan., Schütz Tomaž, Sitar Valentin, Streicher Valentin, Štravs Andrej, Završnik Ferdinand. (P. Zgornje Trušnje.) 43

Klošter. Poverjenik: Kindlman Jak., župnik. — *Stražišnik Magdalena.* (P. Grebinj.) 55

Krčanje. Poverjenik: Drdlík Jožef, župnik. — *Blažič M.* — Novi udje: Blažič Filip, Arnold Marija, Modre Avguštin, Drug Jurij. (P. Grebinj.) 24

Št. Peter na Vašinjah. Poverjenik: Rosmann Fr., župnik. — Novi udje: Natek Mar., Ruster Franca, Hudelist Terez., Dreier Terezija. Kopašnik Jož., Močnik Primož, Peter Janez, Hofmeister Franc, Rutter Florijan. (P. Velikovec.) 59

Ruda. Poverjenik: Volavčnik Janez, župnik. — *Dular Ana, Enci Jurij.* (P. Ruda.) 48

Št. Rupert pri Velikovcu. Poverjenik: *Treiber Fr.*, župnik. — Novi udje: Šumah Jakob, Štern Andrej, Korak Matevž, Rutar Andrej, Lager Maks, Podričnik Karol, s. Gracijana Peršak, Untermasgan Marija, Kranjc Marija, Ahac Jožefa, Šafer Lenka, Vernik Ana. (P. Velikovec.) 115

Šmarjeta pri Telenbergu. Poverjenik: Dolinar Ivan, župnik. — Novi udje: Pušl Mih., Kumer Hema, Kasl Luc., Kuhar Ter., Valenti Ana, Esterl Janez, Schwarz Urban, Kurat Micika, Meßner Šimen, Schweiger Lenard, Bučinik Tekla, Jelen Micika, Pušl Mihael, Karf Pavlina, Vedenik Micika. (P. Zgornje Trušnje.) 58

Št. Štefan. Poverjenik: Ebner Jan., župnik. — Novi udje: Krajnc Mat., Martinčič Fr., Matt Francka, Morak Mar., Sablatnik Ana, Vidovnik Neža, Štefan Feliks, Urh Al. (P. Vovbre.) 29

Vovbre. Poverjenik: Ebner Janez, župnik. — Novi udje: Karner Kolman, Kolman Juri, Mešnark Kristina, Pušl Juri, Zavodnik Anton. (P. Vovbre.) 52

Število družnikov: 9 dosmrt. 621 letnih.

12. Razne dekanije.

Št. Pavel v labudski dolini. Poverjenik: *P. Salezij Pirc*, benediktinec. — *Dr. Cigoi P. Alojzij*, bogosl. prof. v pok.; *P. Rožman Vilj.*, pred. gimn. konv. (P. Št. Pavel v lav. dol.) 12

Volšperk. Poverj.: Meršè o. Evgen, kap. (P. Volšperk.) 8

Trg. Gasperčič Martin, Kenda Terez. — **Spital.** Kolenc Josip. — **Zg. Bela.** Pleterski Franc. — **Sv. Urh.** Schiwitz Karol. — **Heft.** Fröhlich Lovro. — **Poitschach.** Likar Ivan, Likar Anton. — **Mar. Feicht.** Ferian Ožbolt. 9

Število družnikov: 3 dosmrt. 26 letnih.

Število vseh družnikov krške škofije: 191 dosmrtnih, 5997 letnih, vkup 6188 udov.

III. Lavantinska škofija.

1. Dekanija Bistrica Slovenska.

Slov. Bistrica. Poverjenik: Bohák Franc, dekan. — *Bralno društvo.* — Novi udje: Mikek Franc, orož. stražmojster; Blažič Pavel, Pascolo Jakob, Žitnik Maks, Gracej Anton, Erker Amalija, Pergtold Terezija. (P. Slov. Bistrica.) 164

Črešnjevec. Poverjenik: Zámuda Al., župnik. — *Sušnik Jan., Soršak Henrik.* — Novi udje: Brglez Sim., Dorič Matilda, Dolničar Justina, Erker Jan., Erker Ana, Gumzej Jurij, Krhlanko Frančiška, Kacjan Ter., Ogrizek Hel., Potočnik Fr., Petek Ivana, Rudolf Al., Počivavšek Alojzij, Štefanič Mar., Vreg J., Žunković Vid, Müller Henrik, Drozg Blaž. (P. Slov. Bistrica.) 144

Gornja Polskava. Poverjenik: Vidmaier Franc, župnik. — Novi ud: Novak Jožef. (P. Gornja Polskava.) 54

Laporje. Poverj.: Medved Martin, župnik. — *Ciuha Ferd.* — Novi udje: Kamenik Mar., Potočnik Matilda, Šerbelj Matevž. (P. Laporje.) 82

Majšberg. Poverjenik: Marinič Jak., župnik. — Novi udje: Pislak Jož., Geiser Štef., Grobelšek Janez, Ciglar Amal., Dvoršek Simon, Hajšek Fr., Unuk Fr., Mlaker Jož., Topolovec Liza, Fakin Sim., Horvat Ivana, Mesarič Ant., Korošec Fr., Mohorko Matevž, Mesarič Št., Tekavčič Anton, Leskovar Lovrenc, Fideršek Anton, Žerak Anton. (P. Ptujska gora.) 85

Makole. Poverjenik: *Lendovšek Mih.*, župn. (P. Makole.) 103

Sv. Martin na Pohorju. Poverjenik: *Florjančič Jož.*, župnik. — Novi udje: Ačko Fr., Ajd Liza, Blažič Martin, Bojčnik Janez, Gradišnik Ant., Juhart Mar., Kat. slov. izobr. društvo, Kvas Ivana, Klančar Fr., Lunežnik Fr., Orešič Al., Pek Jož., Pliberšek Filip, Pliberšek Fr., Podlesnik Julijana, Podvršnik Jak., Repnik Pavlina, Robnik Franc, Strmšek Ana, Škrbot Roza, Škrbot Štefan, Topolič Agata. (P. Slov. Bistrica.) 111

Poljčane. Poverjenik: Cilenšek Al., župnik. — Novi udje: *Hinterlechner Hugon*, Babšek Jak., Čakš Kar.; Grilc Jož., žel. urad.; Jurešić Drag.; Keržner Mat., c. kr. orož.; Modrič Mar., Polanec Fr., Pekošak Franca, Stiglic Pet., Šlamberger Julijana. (P. Poljčane.) 118

Spodnja Polskava. Poverjenik: Heber Fr., župnik. — Nova uda: Bučar Vikt., žel. urad.; Struc Mar. (P. Pragersko.) 80

Studenice. Poverjenik: Čede Jož., župnik. (P. Studenice.) 63

Tinje. Poverjenik: Medvešek Janez, župnik. — *Stegne Marija.* (P. Slov. Bistrica.) 73

Sv. Venčesl. Poverjenik: Gregóre Pankracij, župnik. — *Vošnjak Samo*, c. kr. nadporočnik. — Novi udje: Šola sv. Venčesla, Barbre Vinc., Ribič Blaž, Poljanc Št., Mernik Fr., Bodsko Alojzija, Jelenko Fr., Pučnik Blaž, Jereb Fr., Vidmar Jak., Pompaher Ang., Valand Mar., Klinc Mar., Kokolj Mar., Skrbiš Amalija, Martineli Marija. (P. Slov. Bistrica.) 93

Število družnikov: 9 dosmrt. 1161 letnih.

2. Dekanija Braslovče.

Braslovče. Poverjenik: Vogrinec Iv., kaplan. — *Karničnik Ant., Cizej Fr., Ortl Tončka.* — Novi udje: dr. Lampret Anton, živinozdr.; Selak Mar., Dobnik Fr., Jaklič Mat., Kajtner Fr., Ropas Ant., Šketa Mih., Grenko Mar., Marovt Zof., Baš Fr., Dobnik Jož., Fale Mar., Kok Hel., Korošec Mar., Omladič Franca, Prislan Ter.; Lichtenecker Albin, c. kr. poštar. (P. Braslovče.) 221

Sv. Andraž. Poverjenik: Jodl Ivan, župnik. — Novi ud: Dedič Jakob. (P. Velenje.) 86

Gomilsko. Poverj.: *Grobelšek Ivan*, župnik. — *Knjižnica šolska.* — Novi udje: Čulk Fr., Derča Avg., Derča Fr., Jager Fr., Korun Ant., Košenina Iv., Pesan Jurij, Sorčan Kar., Sorčan Vikt., Šibret Martin, Škrbic Miha, Travner Miha, Čmak Roza, Tevžič Marija. (P. Gomilsko.) 117

Sv. Juri pod Tabrom. Poverjenik: Zdolšek Franc, župnik. — *Lončarič Jož.*, kaplan; *Jan Fr., Lukman Karol, Pinosa Fr.* (P. Sv. Juri pod Tabrom.) 151

Marija Reka. Poverjenik: Slavec Alb., župnik. — Nova uda: Oplotnik Pavla, Pišek Jožef. (P. Sv. Pavel pri Preboldu.) 22

Sv. Pavel pri Preboldu. Poverjenik: Končan Fort., župnik. — *Kovač Mart.; Marinc Ernest*, obč. tajnik; *Šolska knjižnica.* — Novi udje: Breznikar Fr., Pencel Ter., Štefančič Urš., Uplaznik Fr., Valant Neža. (P. Sv. Pavel pri Preboldu.) 141

Sv. Martin na Paki. Poverjenik: Kolarič Jožef, župnik. — *Irman Fr., Kumar Fr.* — Novi udje: *Rakun Jož.*, Miklavc Iv., Klančnik Mart., Klančnik Hel. Robida Iv. (P. Rečica na Paki.) 135

Vransko. Poverjenik: Irgl Fr., župnik. — Novi udje: Majcen Fr., Aleš Mar., Bolte Tom., Brvar Gašpar, Drolc Janez, Felicijan Jak., Križnik Jar., Leber Iv., Majcen Fr., Podbregar Mar., Podbregar Pet., Šlibar Jož., Turnšek Ant., Skerbec Ant. (P. Vransko.) 180

Število družnikov: 15 dosmrt. 1038 letnih.

3. Dekanija Celje.

Celje. Poverjenik: *Ogradi Fr.*, opat. — *Gorišek Iv.*, vikar; *Kosi Jak.*, kaplan; *Kardinar Jož.*, c. kr. prof.; *oo. misijonarji pri sv. Jožefu; Kitak Fr., Birk Fr.*, misijonarja; *Edšit Mat.*, mis. br.; *Kožuh Jož.*, c. kr. prof.; *Majdič Pet.*, pos. paromlina; *Gologranc Fr., Dimec Fr., Kupčič Fr., Kvas Iv., Neuwirt Jan., Gobec Mar., Jazbec Mar., Ogradi Mar., Ogradi Jera.* — Novi udje: *Pučnik Ant.*, kaplan; *Knez Jan.*; Beranič Dav., Mravljak Fr., Tribnik Kar., c. kr. gimn. prof.; Grah Tom., naduč. v p.; Finžgar Vek., odv. sol.; Gregorin Al., c. kr. sodn. nadsvet.; dr. Krančič Fr., c. kr. sodnik; Wutt Sim., c. kr. davkar v p.; Sprah Iv., Vrabl Janko, Žuža Fr., Papst Fr., Kunej Benj., Perc Mart., Plavčak Fr., Turnšek Martin, Goričar Kar., Pick Viljem, Hercog Jak., Čeček Konr., Plevčak Fr., Drobne Al., Končan Rajm., Kragolnik Fr., Lipovšek M., Kumer Pet., Pačnik Fr., pl. Geramb Natalija, Ropotar Ant., Kunej Anton., Plankar Mar., Krajnc A., Kolšek Ivana, Bač Matilda, Korent M., Rušnik Antonija. (P. Celje.) 559

Gotovlje. Poverjenik: Zupančič Jakob, župnik. — *Kolar Vinc.*, duh. v p. (P. Žalec.) 90

Grliže. Poverjenik: *Krančič Ivan*, župnik. — *Ozimič Jož.*, kapl.; *Jankovič Pav., Štorman Leon, Zalokar, Župnijska knjižnica.* — Novi udje: Golavšek Antonija, Korent Janez, Potočnik Jurij, Ramšak Julij., Šalej Jak., Tamšek Karol. (P. Griže.) 126

Sv. Jakob v Galiciji. Poverjenik: Košar Jan. Ev., župnik. (P. Žalec.) 94

Sv. Peter v Sav. dol. Poverjenik: Dr. Jančič Ivan, župnik. (P. Sv. Peter v Sav. dolini.) 161

Polzela. Poverjenik: Atteneder Jos., župnik. — *Golhleb Iv., Kunst Al.* — Novi udje: Jelen Ant., Orešnik Mat., Turnšek Fr., Vodovnik Fr., Žolnir Jož., Jelen Julija, Kolšek Julijana, Polesnik Antonija. (P. Polzela.) 147

Teharje. Poverjenik: Cemažar Janez, župnik. — *Dr. Stor Franjo*, grajščak; *Esenko Ant.* — Novi udje: Delakorda J., učit.; Arzenšek Jan., Belina Fr., Čretnik Fr., Gajšek Fr., Gajšek Janez, Kač Jož., Kroflič Fr., Korošec Lud., Kresnik Fr., Krulc Fr., Krajnc Lud., Lovše Mar., Majoranc Ter., Markošek Ema, Majoranc Mih., Mraz Julika, Novak Jožef, Ožek Neža, Pustek Franca, Škorjanc Karol., Štor Jan., Tofant Justa, Uršič Jož., Voga Jož., Vodopivc Anžek, Zupanc Janez, Zajc Jurij, Zupanc Franc, Izobraževalno društvo, Kresnik Lenka, Jošt Mar., Gruber Mar. (P. Štore.) 223

Žalec. Poverjenik: Schreiner Fr. Sal., kaplan. — *Lipold Fr., Lipold Ljudm., Lipold Slavka, Brečko Jožef.* (P. Žalec.) 222

Število družnikov: 36 dosmrt. 1586 letnih.

4. Dekanija Dravsko polje.

Hoče. Poverj.: Grušovnik Adam, dekan. — *Sola v Brezji, Pehar Mar., Pivec Jož.* — Novi udje: Šola v Reki, Šola v Šmiklavžu; Mejavšek Rad., naduč.; Mejavšek Rad. ml., uč.; Auer Neža, Babič Šim., Božič Elizab., Cebe Jan., Domadenik Miha, Frangež Jula, Gselman Ana, Hergout Julij., Herzog Roza, Horvat Fr., Jelen Ana, Karner Fr., Lorbek Jož., Lešnik Št., Lorger Fr., Nekrep Marjeta, Marčič And., Meglič Mar., Mesarič Fr., Potočnik Jož., Partlič Fr., Skrabl Fr., Šalamun Ter., Šmid Ferd., Šatler Jern., Stancer Matilda, Tkalčič Jan., Jurančič Jan., Predan Franc, Kerle Ivana, Bračko Alojzija, Krebs Mar., Goričan Jož., Vuk Jan., Vuk Mat., Žoker Jož., Oblak Fr., Flakuš Jan., Mladeniška zveza. (P. Hoče.) 251

Cirkovce. Poverjenik: *Ravšl Anton*, župnik. — *Zorko Melh.*, kaplan; *Koren Jan., Kovačič Blaž.* — Novi udje: Peršoh Krist., Deutschman Ang., Tominc Mart., Sagadin Neža, Milavc Fr., Gojkovič Anton, Safošnik Matilda, Pernat Antonija, Kmetec Neža, Drevenšek Roza, Goričan Urška, Goričan Jan., Šel Fr., Soršak Mar., Butolen Mar., Obreht Marija, Lah Jožef, Kirbiš Helena, Pauman Elizabeta, Gmeiner Marija, Pernat Ana, Žumer Roza, Napast Jakob. (P. Cirkovce.) 279

Črnagora. Poverjenik: Tertinek Mat., župnik. — Novi udje: Šoštar Fr., Galun Miha, Kozoderc Jak., Lesjak Jak., Korošec Ant., Verdenik Miha, Pepelnik And., Angelj Lovro, Jeza Ant., Sluga Jan., Gajzer Jan., Černenšek Jož., Horvat Leopold, Galun Jurij, Ciglar Avg., Perger Sim., Zajšek Jož., Marinič Fr., Kaisersberger Matija, Osenjak Iv., Mohorko Julij., Potočnik Mar., Kamenšek Ter., Kasper Hel., Žnidarič Mar., Tertinek Genovefa. (P. Ptujska gora.) 67

Fram. Poverjenik: Muršič Franc, župnik. — *Dr. Turner Pav.* — Novi udje: Kat. izobraž. društvo v Framu, Ačko Miha, Koren Jož., Krajnc Miha, Lah Št., Mom Sim., Razboršek Fr., Trlep Fr., Veber Jan., Vešnik Jan., Volmut Avg., Blatnik Mar., Česnik Jožefa, Erker Mar., Vidovič Vinc., Domadenik Jula, Kraut Terezija, Lešnik Ang., Smagavec Ter., Rotard Jožefa, Partlič Juri, Bahman Alb., Dingolič Ant., Črnec Mar., Kraut Mar., Ačko Fr., Knez Neža, Irgolič Elizab., Kovačič Lud., Hojnik Štefan, Knez Miha, Hojnik Alojz. (P. Fram.) 166

St. Janž. Poverjenik: Škorjanc Mat., župnik. — Novi udje: Rodošek Ant., Pesek Lovr., Kac Janez, Predan Julijana, Ogrizek Marija. (P. Ptuj.) 131

Sv. Lovrenc. Poverjenik: *Ozmec Jožef*, župnik. — Novi udje: Babošek Fr., Bauman Jan., Brumec Fr., Čelan Jan., Draškovič Mar., Drevenšek Fr., Matevžič Ant., Mohorko Jan., Mohorko Mart., Napast Martin, Peršuh Marija, Potočnik Peter, Valentan Janez, Vidovič Štefan. (P. Ptuj.) 141

Slivnica. Poverjenik: *Hirti Fr.*, župnik. — *Beranič Filip, Koren Miha, Pišek Al, Pišek Fr., Pišek Metodija, Pišek Roza, Pišek Ter.* — Novi udje: Polajnko Fr., Breznik Ant., Divjak Jož., Gradišnik Fr., Habjanič Št., Holzer Jan., Ivnik Jan., Klasinc Fr., Kolman Fr., Lašič Jurij, Malé Jan., Pahič Fr., Skodič Al., Skodič Mih., Spelec Fr., Weber Št., Čelofiga Neža, Damijan Anton., Dobič Jožefa, Fingušt Jožefa, Sušec Jožefa, Weber Ter., Windisch Vinko, Lesjak Mih., Dozauer Franc. (P. Hoče.) 307

Šikolje. Poverjenik: Goričan Matija. (P. Pragersko.) 11

Število družnikov: 17 dosmrt. 1336 letnih.

5. Dekanija Gornjigrad.

Gornjigrad. Poverjenik: *Dovnik Fr.*, dekan. — *Rabusa Jak.*, kaplan; *Ogradi Jak., Završnik Jan., Močnik Mar.* — Novi udje: *Jošt Fr.*, Bezovšek Fr., Bezovšek Ant., Kolenc Fr., Presečnik Ant., Štiglic Jak., Fužir Ter., Golob Mar. Sobota Anton., Podlinšek Mar., Štiglic Ana, Tolstovršnik Zof., Goličnik Val. (P. Gornjigrad.) 143

Bočna. Poverj.: *Potokar Gr.*, župnik. — *Knjižnica ljudske šole, Mavrič Ant, Rajter Jak., Ručigaj Pet., Stiglic Fr.* — Nova uda: Menčak Jan., Tevž Franc. (P. Gornjigrad.) 71

Sv. Frančišek. Poverjenik: *Kačičnik Gašper*, župnik. — *Zavoloršek Ign.* — Nova uda: Kramer Jernej, Volovšek Peter. (P. Sv. Frančišek v Sav. dol.) 101

Ljubno. Poverjenik: Dekorti Jožef, župnik. — Novi udje: *Petek Fr.*, Hribernik Jož., Plesec Fr., Robnik Jan., Ročnik Ant., Volovšek Jan., Juvan L., Kumeršek Liza, Šetej T. (P. Ljubno.) 229

Luče. Poverjenik: Lekše Fr., župnik. — *Kaker Fr., Kladnik Rajm., Prek Francka.* — Novi udje: Breznik Jož., Kranjc Franca, Gracun Micka, Obojnik Fr., Moličnik Ant., Resnik Al., Golob Val., Rihar Ant., Dolinšek Pet., Marovt Liza, Nadlučnik Jožefa, Prepadnik Liza, Jeraj Ant., Rihar Ana, Jerovčnik Jera, Arnic Jož., Tevč Ant., Rosc Franca. (P. Luče.) 177

Marija Nazaret. Poverjenik: O. Kerubim Tušek. — *Samostanska knjižnica, Knjižnica III. reda, o. Karol Schöpf.* — Novi udje: Cej Rud., Gros Ant., Urtelj Jož., Rozman Ant., Fricelj Neža, Krigelj Ang., Močnik Mar., Remic Eliz., Urtelj Mar., Zajc Terez., Borštnjak Ant., Tlaker Neža, Hren Jož., Žagar Mart., Dolinar Mar., Korpnik Jož., Vodovnik Fr., Vivoda Fr., Gregorin Anton, Klemše Val., Bizjak Fr., Cvikelj Marija. (P. Mozirje.) 111

Mozirje. Poverjenik: Fischer Anton, župnik. — *Apat Fr., Hlačun Anton, Jurkovnik Janez, Šola v Mozirju.* — Novi udje: Cafuta Fr., Kotnik Vinc., Poprask Lucija. (P. Mozirje.) 114

Novaštifta. Poverjenik: *Fermé Gothard*, župnik. — *Solska knjižnica, Resnik Ign., Petek Ana.* — Novi udje: Nadvešnik Raf., Fale Jan, Tratnik Ana, Tratnik Jan., Veršnik Urb., Richter Luka, Mavrič Mar., Remšak Mar., Poljanšek Fr., Tratnik Raf., Vodušek Luc., Pustoslemšek Mar., Tratnik Lud., Enci Fr., Kerznar Ivana, Storgl Jan., Burja Anton. (P. Gornjigrad.) 90

Rečica. Poverjenik: Podhostnik And., župnik. — *Turnšek Ant., Jeraj Mat., Turk Mar., Bider Janko, Irmančnik Matija, Rakun Liza, Rop Fr, Štiglič Jož.* — Novi udje: Deleja Zdravko, Govek Ana, Hren Lukež, Petrič Ana, Ramšak Ana, Remic Ant., Šemenc Ant., Štavt Fr., Šalej Mat., Tratnik Jožef, Turk Katra, Završnik Mar., Železnik Marija, Glušic Antonija, Bostjančič Ana, Felicijan Jožefa, Felicijan Frančiška, Unovt Malika, Zdolšek Ana, Zinayer Frančiška, Komar Jan. (P. Rečica.) 207

Šmartno. Poverjenik: Kitak Jakob, župnik. — Novi udje: Weiß Ferd., Remic Moh., Lever Nik., Kračnik Franč. (P. Mozirje.) 104

Šmihel nad Mozirjem. Poverjenik: Gunčer Jos., župnik. — Novi udje: Atelšek Fr., Laznik Fr., Gostečnik Jan., Visočnik Gr., Goličnik Gregor. (P. Rečica.) 52

Solčava. Poverj.: Šmid Mil., župnik. — *Cvetko Jurij*, kaplan; *Herle Fort., Klemenšek Rok., Klemenšek Ant., Klemenšek Jožef, Klemenšek Fr., Klemenšek Mat., Knez Al., Kos Mat., Lepičnik Jož., Plesnik Gr., Plesnik Jan., Plesnik Karol, Prelesnik Anton, Robnik Klemen, Suhodolnik Mat., Tisovnik Pet, Vider Valentin, Vršnik Mart., Vršnik Jož., Vršnik And., Žagar Mat, Knez Mar., Klemenšek Mar., Mecesnik Lenčka, Mecesnik Liza, Plesnik Mar., Plesnik Amal., Plesnik Mihaela, Plesnik Ivana Franč., Plesnik Pelagija, Prelesnik Krist., Robnik Magd., Šmid Mar, Tisovnik Mar., Tisovnik Kat., Tisovnik Magd., Vršnik Mar., Žagar Mar., Žagar Jerčka.* — Novi udje: *Župnijska knjižnica, Vršnik Alojz.*, Štifter Pet., Dolinar Mar., Mlačnik Krist. (P. Solčava.) 138

Število družnikov: 79 dosmrt. 1458 letnih.

6. Dekanija Jarenina.

Jarenina. Poverjenik: Čižek Jos., dekan. — *Šavperl Franc, Dobaj Ivana.* — Novi udje: Kantzner Roza, Deučman Al., Drozg Ana, Harc Mar., Hasl Jan., Kocbek Mih., Kocbek Mar., Likavec Ter., Ul Jan., Žnidarič Jan. (P. Jarenina.) 201

Št. Ilj v Slov. gor. Poverjenik: Vračko Evald, župnik. — *Žižek Fr. ml.* — Novi udje: Črče Fr., Cvilak Fr., Dolajš Janez, Drozg And., Ferk Jan., Hamer Jan., Herzog Mih., Kebrič Andrej, Kermauc Jurij, Lešer Konr., Lorenčič Jan., Marholt Al., Maček Jož., Očgrl Jož., Pak Jan., Petz Fr., Pregl Jan., Roj Leop., Schmirmaul Iv., Scharfer Jan., Schönwetter Henr., Šabeder Kar., Šauperl Seb., Škrabl Fr., Škrget Fr., Valentan Mat., Vračko Sim., Brus Ivana, Cvilak Frančiška, Danko Franč., Deutschman Mar., Ferk Jožefa, Fiedler Ter., Harič Elizab., Kosar Mar., Krebs Kat., Kristan Roza, Krofič Cec., Jager Mar., Pahernik Zof., Pak Alojzija, Peničl Jožefa, Pfifer Mar., Schwarz Ana, Weiß Marija, Petz Jurij, Tišler Ivana, Krebs Marija. (P. Sv. Ilj v Slov. gor.) 177

Sv. Jakob v Slov. gor. Poverjenik: Kapler Ivan, župnik. — *Ogradi Iv.*, kaplan; *Šola.* — Novi udje: Golob Mar., Kraner Fr., Onič Al., Pregl Ivan, Roškar Vinc., Ferlinc Jurij, Škerget Janez, Vogrin Vinc., Brlič Jožefa, Koren Mar., Žnuderl Marija, Žnuderl Jakob, Žnuderl Marija. (P. Sv. Jakob v Slov. gor.) 173

Sv. Jurij ob Pesnici. Poverjenik: *Zemljič Matija*, župnik. — Novi udje: Ačko Mart., Binder Mar., Čermenek Mih., Dobaj Roza, Gert Jožefa, Krampl Eliz., Kukovec Fr., Lilek Fr., Majhenič Mar., Majhenič Al., Majhenič Jula, Mak Sim., Menhart Marija, Pongrac Kat., Sluga Roza, Šiker Rud., Škof Vinc., Weiland Ivana, Wrumec Konr., Rat Janez. (P. Zgornja sv. Kungota.) 90

Spodnja sv. Kungota. Poverjenik: Kociper Anton, župnik. — *Ral Ivan.* — Novi udje: Bobič Jan., Breznik Mih., Bombek Fr., Karmel Jan., Ker Jan., Lukovnik Kar., Nerad Jož., Pregl Jožef, Valher Rup., Celcer Mar., Stadler Eliz., Veber Mar., Hajnc Mar., Konjiček Julij., Maksl Amal., Stahara Eliz. (P. Pesnica.) 71

Svečina. Poverjenik: *Jančekovič Vid*, župnik. — Novi udje: Emeršic Franca, Ferk Juri, Felser Al., Flucher Al., Gamser Mar., Habjanič Mar., Herič Fr., Marko Mar., Mikše Tom., Petrič Jul., Pukl Ivana, Rojko Ant., Roškar Štefan, Schwarzbartl Fr., Šnut Fr., Trafela Mih. (P. Zgornja sv. Kungota.) 88

Število družnikov: 8 dosmrt. 792 letnih.

7. Dekanija Konjice.

Konjice. Poverjenik: Hrastelj Fr., arhidijakon, nadžupnik in dekan. — *Jurhar Martin.* — Novi udje: Brglez Neža, Godec Jožefa, Hren Ana, Orož Jak., Paulič Ant., Preložnik Anton., Pukl Pavel, Pučnik Mih., Ratej Monika, Sernčar Fr., Šibanc Al., Štolekar Al., Gričnik Matija. (P. Konjice.) 286

Čadram. Poverjenik: *Bezenšek Juri*, župnik. — *Jelinek Ivan*, kaplan. — Novi udje: Mlakar A., Rakovnik Jož., Trobentar Rok, Steinacher Roza, Goleš Franč., Kos Jož., Bogatin Jan., Brbre Matej, Kamenik Matilda. (P. Oplotnica.) 93

Sv. Jernej. Poverjenik: Žičkar Marko, župnik. — Novi udje: Bračič Ter., Bogatin Mar., Furman Fr., Goričan Mar., Klinc Jož., Marguč Janez, Petelinšek Mar., Rubin Ema, Robar Agata, Sovič Mar., Smodej Jan., Strmšek Mar. (P. Sv. Duh-Loče.) 68

Kebelj. Poverj.: Kánský Jan., župnik. (P. Oplotnica.) 41

Sv. Kunigunda. Poverjenik: *Šelih Juri*, župnik. — *Sadek Anton, Kumar Ignac.* — Novi udje: Črešnar Janez, Dečar Juri, Pavlič Jan., Studenčnik Jan., Videčnik Juri, Bobek Barb., Visnar Mart., Vidmar Juri, Boček Ter., Črešnar Alojz., Draksler Katarina, Ovčar Am., Gričnik Leop., Rihtar Fr. (P. Zreče.) 97

Sv. Duh-Loče. Poverjenik: Kozelj Franc, župnik. — *Korošak Jakob*, kaplan; *Gumzej Jan.* — Novi udje: Ajdnik Ant., Lamut Mat., Šlintner Marija. (P. Sv. Duh-Loče.) 108

Prihova. Poverjenik: Kumer Karol, župnik. — Novi udje: Šnuderl Stanko učit.; Brumec Ter., Cvahte Fr., Firer Fr., Figek Mart., Iskrač Marija, Muc Am., Paj Ant., Pozeb Am., Brdnik Cec., Rudolf Marija. (P. Konjice.) 169

Stranice. Poverjenik: Preglej Viktor, župnik. — Novi udje: Ačko Elizab., Adamič Štef., Bornšek Jož., Gorenšek Mar., Gorjup Eliz., Hrovat Neža, Hrašan Štef., Kangler Katar., Kranjc Jakob, Lampret Am., Potočnik Juri, Pristovšek Franč., Padežnik Martin, Tepej Urš., Založnik Jož., Zazijal Mar., Jamnikar Jož., Preglej H., Rošer Juri. (P. Konjice.) 68

Špitalič. Poverjenik: Goričan Ivan, župnik. — *Časl Ivan*, nadučit. — Novi udje: Cigler Juri, Kukovič Fil. (P. Konjice.) 53

Zreče. Poverjenik: Škofič Marko, kaplan. — *Karba Mat.*, župnik. — Nov ud: Bogatin Marija. (P. Zreče.) 60

Žiče. Poverjenik: Kosar Jak., župnik. — Novi udje: Jurjec Fr., Lorger Fr., Pivec Pet., Plankl Fr., Repič Fr., Stermšek Jan., Vucaj Marija. (P. Sv. Duh-Loče.) 72

Število družnikov: 9 dosmrt. 1106 letnih.

8. Dekanija Kozje.

Kozje. Poverjenik: *Tomažič Marko*, duh. sv., dek. — Novi udje: Hrabalek Adalb., Bevc Anton, Haler Jož., Klavžer Mihael. (P. Kozje.) 96

Buče. Poverjenik: Krajnc Jak., župnik. — Nova uda: Krofel Anika, Mramor Ana. (P. Buče.) 71

Dobje. Poverjenik: *Vurkelc Jernej*, župnik. — *Gračnar Jakob, Lokovšek Helena.* — Novi udje: Robič M., Vogrinc Anton., Umek Vekoslav. (P. Planina.) 101

Olimje. Poverjenik: *Kotnik Jožef*, župnik. — Novi udje: Gobec Fr., Tepež Mart., Veršec Janez, Zlender Lucija, Pirš Jera, Zalokar P., Žagar Val., Žurej Ant., Štrbej M. (P. Podčetrtek.) 39

Sv. Peter pod Sv. gorami. Poverjenik: Tombah Jožef, duh. svet. in župnik. — *Šolska knjižnica.* — Novi udje: Tanšek Franc, Koren Mar., Narat Neža, Matošec Anton, Jercl Jož., Kunej Neža, Domitrovič Jan., Mošet Mar., Gabron Ant., Valenčak Jož., Koren Marija, Gršak Marija, Lojen Jožef, Božiček Franc, Hudina Jožef. (P. Sv. Peter pod Sv. gorami.) 127

Pilštanj. Poverjenik: Rauter Jakob, župnik. — *Bobek M., Bosnar Fr.* — Novi udje: Amon Jan., Belina Ant., Belinc Roza, Bevc Jernej, Bosjo Vil., Gnus Fr., Gubenšek Mart., Jančič Franc, Jug Jože, Kandorfer Ema, Kantužer Ant., Kolar Mart., Lončar R., Plevnik Jan., Pustišek Anton., Reberšak K., Romih O., Simonišek Jož., Smodila Kat., Škerbec Agata, Škerbec Mima, Šturbej Jožef, Tovornik M., Volavšek A., Žerjav A., Zlender Fr. (P. Pilštanj.) 148

Planina. Poverjenik: Gartner Fr., župnik. — *Rajh Marija.* — Novi udje: Jančič Tom., Šmid Mar., Vovk Lud., Ulaga Neža; Niefergall Anica, c. kr. pošt. (P. Planina.) 60

Podčetrtek. Poverjenik: *Pivec Štef.*, župnik. — Novi udje: Hercl J., Kunštek J., Zajko Jož., Žuraj J. (P. Podčetrtek.) 111

Podsreda. Poverjenik: Krohne Josip, župnik. — Nov ud: Černelič Mihael. (P. Podsreda.) 84

Polje. Poverj.: Drofenik Ant., župnik. — *Šolska knjižnica.* (P. Podčetrtek.) 25

Prevorje. Poverjenik: Skerbs Rom., župnik. — Novi udje: Arlič Marj., Bevc Ant., Gorjup Miha, Gubenšek Ant., Krofl Jožef, Obrez And., Pajek Mart., Perc Miha, Rezec M. (P. Pilštanj.) 58

Št. Vid na Planini. Poverjenik: Ribar Anton, župnik. — *Kovač Franc.* — Novi udje: Pavlinc Jan., Poljšak Miha, Poljšak Mat., Ulaga Adolf, Bevc Terezija, Pavlič Jožefa, Pavlinc Franca. (P. Planina.) 103

Zagorje. Poverjenik: Hlastec Fran, župnik. — Novi udje: Ivačič Janez, Zakovšek Gregor. (P. Pilštanj.) 28

Zdole. Pustišek Mih., Gerzina Mih. (P. Kozje.) 2

Število družnikov: 12 dosmrt. 1041 letnih.

9. Dekanija Laško.

Laško. Poverjenik: *Dr. Kruljc Fr.*, dekan in nadžupn. — *Dr. Kolšek Jožef*, odvetnik; *Elsbacher Konrad, Elsbacher Ivan, Rozman Ferd., Bohinc Matilda.* — Novi udje: Flis Mart., Pušnik Albin, Riček Mar., Škorja Anton., Vertačnik Jan., Videc Matija, Teršek Franc, Zdouc Juri. (P. Laško.) 201

Dol. Poverjenik: Veternik Anton, župnik. — Novi udje: Babič Mar., Bauerheim Mar., Čehun Franč., Gabršek Mar., Glinšek Rud., Golouh Iv., Hafner Fr., Holešek Jak., Kaplja Al., Kramžar Mar., Kreže Mar., Kuhar Mar., Kuhar Ter., Lipovšek Neža, Ocepek Fr., Peklar Fr., Podmenik Fr., Roškar Al., Stradar Ant., Srgan Ign., Tršek Berta, Vidmar Mart., Žibret Berta (P. Dol.) 238

Sv. Jedert. Poverj.: Václavík Robert, župnik. — *Marinko Jožef.* (P. Laško.) 71

Jurklošter. Poverjenik: Tribnik Karol, župnik. — *Župnijska knjižnica, Pertnjačev dom.* — Novi udje: Hvalec Matej, Zalokar Karol., Grad Ant. (P. Jurklošter.) 24

Sv. Lenart. Poverjenik: *Časl Franc*, župnik. — *Lapornik V.* — Novi udje: Jurgelj Neža, Lapornik Karol, Hercog Katarina. (P. Laško.) 61

Loka. Poverjenik: Šket Mihael, župnik. — *Župnijska knjižnica, Šolska knjižnica, Terbovc Ant.* — Novi udje: Vojta N., Žnideršič Jožef. (P. Loka.) 82

Marija-Širje. Poverjenik: Gmeiner Karol, župnik. — Novi udje: — Supanc Kar., Kadunc Ter., Klofutar M (P. Zidanmost.) 42

Sv. Marjeta. Poverjenik: Janžek Ed., župnik. — *Aškerc M.* — Novi udje: Cvek Mar., Holešek Hel., Mlaker Jul., Pfeifer Eva, Skočir Neža, Ožek Fr., Čakš Mar., Jovan Neža, Pangerl Marjeta, Zupančič Ana. (P. Rimske Toplice.) 71

Sv. Miklavž. Poverjenik: Kolarič Jožef, župnik. — *Skorja Helena, Vodišek Fr.* — Novi udje: Cepuš Fr., Gorišek M., Pavčnik Mica, Klenovšek Franc. (P. Laško.) 71

Trbovlje. Poverjenik: Šribar Jožef. — *Erjavec P., Dimnik Jan., Goropevšek Jožef, Režun Iv., Župnijska knjižnica, Uranič Jožef.* — Novi udje: Stakne Peter, Kumlanc Rudolf, Jan Lovrenc, Pražnikar Barb., Pesko Giz., Baumkirchner M., Poznič Ana, Šviga Iv., Borštner Fel., Arh Am., Tomažič Mat., Rotar Jan., Kotar Jož., Cukjati Gen., Štrumelj Jožef, Goročen Barbara, Podmenik Cecil. (P. Trbovlje.) 282

Razbor. Poverjenik: Čepin Vinko, župnik. — Novi udje: Šeško Fr., Ožeg Fr., Smolé Mar., Biderman Franč., Bec Jož., Špec Mar., Bukovec M., Kamlanc Mat. (P. Loka.) 42

Sv. Rupert. Poverjenik: Gašparič Jakob, župnik. — Novi udje: Brečko Kar., Guček Mart., Gunzek Al., Gradič Mica, Guček Mar., Hercog Jan., Hercog Fr., Hrastnik Miha, Frece Mat., Knez Miha, Kuk Lov., Krajnc Fr., Kantužar Jer., Lešek Mat., Lubej R., Mlakar Ant., Pusar Mih., Pušnik Mar., Planko Mart., Plahuta J., Rečko Ant., Rataj Anton, Razboršek Urša, 2 izt., Fabijan Katra. Zorko Jur., Kumerc Jož., Pertinač Roza, Hercog Andrej, Planko Jožef. (P. Št. Juri ob juž. žel.) 113

Število družnikov: 23 dosmrt. 1275 letnih.

10. Dekanija Sv. Lenart v Slov. goricah.

Sv. Lenart v Slov. gor. Poverjenik: Janžekovič Jos., župnik. — *Dr. Kronvogel Josip*, c. kr. dež. sod. svet. — Novi udje: Aubl Kar., Čeh Jan., Fekonja Otil., Grabušnik Mat., Kos Jan., Murko Sim., Senekovič Anton., Senekovič Rud., Slanič Am., Šprinčnik F., Vezjak Jul., Vodlak Jan. (P. Sv. Lenart v Slov. gor.) 183

Sv. Ana na Krembergu. Poverjenik: *Dr. Suhač Anton*, župnik. — *Stermič Mih.* — Novi udje: *Neudauer Konr.*, Dež Mar., Grobnik Aloj., Hedl Juri, Kramberger Vinko, Kegel Jožef, Perko Karol, Pravdič Marija, Stajnko Anton, Volkovič Veronika, Pelcl Jak., Šober Jož. (P. Sv. Ana na Krembergu.) 156

Sv. Anton v Slov. gor. Poverjenik: Vraz Anton, župnik. — Novi udje: Ivanek Ant., Kovačec Fr., Veršič Jan., Alt Marija, Kaisersberger Ivana, Omulec Ivana, Nedeljko Ida. (P. Sv. Anton v Slov. gor.) 180

Sv. Benedikt. Poverjenik: Zmazek Fr., župnik. — Novi udje: Borovnjak Ter., Budja Mih., Belna Hel., Horvat Jul., Kraner Mar., Kraner Fr., Kokol Franč., Perko Vinc., Peklar Peter, Slaček Fr., Senekovič Mih., Slaček Al., Šantl Jan., Žnudrl Bl., Dokl Julijana, Peklar Ana, Walner Mar., Portir Em. (P. Sv. Benedikt.) 185

Sv. Bolfank v Slov. gor. Poverjenik: Vodošek Jos., župnik. — Novi udje: Belec Mat., Čuček Al., Čuček Franc, Čuček Jakob, Grosek Jož., Letnik Mat., Muršec Fr., Nedelko Jan., Polanec Jož., Požegar Jan., Pukšič Jož., Sauer Val., Tašner Fr., Toplak Matija, Zelenik L., Rajšp K., Rajšp T. (P. Sv. Bolfank v Slov. gor.) 112

Sv. Juri v Slov. gor. Poverjenik: Šijanec Anton, župnik. — Novi udje: Fras Sim., Schönwetter Jožef, Toplak K., Čižek M., Škrlec Franc. (P. Sv. Juri v Slov. gor.) 228

Marija Snežna. Poverj.: Lah Mart., župnik. — *Breznik V.* — Novi udje: Kožuh Vilna, Medved Mar., Žel Janko, Damiš Fr., Dreisibner Mar., Ferk Kar., Gungl Jan., Kirbus Al., Klausner R., Kindler Notb., Kraner Ana, Lorber Jak., Mihelič Mih., Majhen R., Pestiček Fr., Perko Jul., Pivec Ang., Purgaj Jož., Pestiček Mat., Repolust Iv., Švinger Jan., Šipek Matilda, Teskas Krist., Trinkaus Jožefa. (P. Cmurek.) 68

Negova. Poverjenik: Bratkovič Fr., župnik. — *Štic Ant.* — Novi udje: Pučko Hel., Rihterič Vinc., Rozman Mar., Slekovec Lovro, Šilec Fr., Zorko Genov. (P. Ivanjci.) 173

Sv. Rupert v Slov. gor. Poverjenik: Pajtler Ivan, župnik. — Novi udje: Fras Jan., Kurbos Ign., Rubin Jož., Vogrin Artur, Čuček Jan., Dvoršak Avg., Fras Matilda, Kikl Liza, Vogrin Ana. (P. Sv. Lenart v Slov. gor.) 156

Sv. Trojica v Slov. gor. Poverjenik: *P. Nikolaj Meznarič.* — *Frančišk. samostan, Fr. Teodul Kramberger, Fr. Ehrenfried Rojs, Knjižnica III. reda, Šolska knjižnica, Fantovska družba, Dekliška družba, Bizjak Jan., Ljubec Fr., Perko Leopold, Črnko Ivana, Dobaja Mar., Golob Iv., Kocbek Marija, Letnik Marija, Rozman Ter., Vrbanič Anast.* — Novi udje: Fr. Erazem Jakopec, Rauter Lovro, Vertič Jak., Perko Fr., Terstenjak Jan., Ferčal Fr., Lovrenčič Lovro, Matjašec I. (P. Sv. Trojica v Slov. gor.) 128

Število družnikov: 24 dosmrt. 1545 letnih.

11. Dekanija Ljutomer.

Ljutomer. Poverj.: Toplak Jožef, kaplan. — *Dr. Grossmann Karol*, odvet.; *Ljutom. deška šola, Ljutom. dekliška šola, Zemljič Iv., Šola cezanjevska, Bralno društvo cezanj., Šola cvenska, Puconja Fr., Muršič Srečko.* — Novi udje: Kukovec F., Schneider Vilka, Kosi Ferd., Makovec Franč., Karba Andrej, Lašič Jan., Hertl And., Fekonja Jož., Viher Al., Slana Mart., Lisjak Roz., Smodiš Štefan, Sonnenwald Kar., Mavrič Aloj., Klemenčič Marija, Pučko Matija. (P. Ljutomer.) 380

Sv. Juri ob Ščavnici. Poverjenik: Kunče Jan., župnik. — *Belec in bratje, Duhovška šola, Kurja Jak., Stuhec Fr., Verač Fr.* — Novi udje: Erhatič Jul., Golman Jan., Hauser Lovr., Knez Mar., Laßbacher Fr., Mišak Ter., Perger Tom., Slogovič Anton, Štumpf Aloj., Schuller Krist., Vrzel Franč. (P. Št. Juri ob Ščavnici.) 267

Kapela. Poverjenik: Meško Martin, župnik. — *Bolkovič A., Knjižn. farnih mlad., Knjižnica farnih dekl., Očeslavska občina.* — Novi udje: Pušenjak Marija, učitelj.; Ajlec Fr., Drobec Franc, Divjak Ter., Filipič Mar., Hanžekovič Jož., Kolmanič Alojz, Knez Jožefa, Klemenčič Mar., Kovačič Roz., Križanič Al., Novak Franč., Petek Ant., Pelc Lud., Poljak Mih., Rožman And., Šic Venceslav, Stanek Ant., Šilec Jož., Sluga Jož. (P. Radenci.) 244

Sv. Križ pri Ljutomeru. Poverjenik: *Weixl Josip*, župnik. — *Cvetko Fr., Korošak Mat., Slana Jer., Šafarič Mat., Straus Mihael, Zajdela Al.* — Novi udje: *Šijanec Julija*, Cilenšek Franc, Bohanec Al., Bukovec Jož., Čuk Alojz., Ekar Jožefa, Heric Jožef, Kolmanič Mar., Kosi Jož., Kosi Vinc., Kolmanič Fr., Marinič M., Marinič Jak., Stajnko Jožefa, Stric Fr., Stajnko Franč., Titan Ana, Vrančič Jož., Vrbnjak Micika, Muhič Vek., Lubi Fr., Farkaš Al., Heric Mar., Potrč Franč. (P. Križovci.) 339

Mala Nedelja. Poverjenik: Lorbek Franc, provizor. — Novi udje: Štuhec Franc, Sobočan Štef., Štuhec Ivana, Škrjanec Ivana, Krajnc Jož., Kozja Ter., Rajtar Štef., Muhič Ivana, Žnidarič Alojz., Tašner Ana, Kšela Al., Vrbnjak Alojz., Filipič Alojz., Mikl Marija, Ružič Ter., Petek Jož., Krajnc Tom., Kosi Fr., Vojsk Fr., Žmavc Al., Korošak Jakob, Suhač Franc, Dolamič Jožefa, Žnidarič Jožef. (P. Mala Nedelja.) 127

Sv. Peter pri Radgoni. Poverjenik: Osenjak Mart., župnik. — *Dr. Simonič Fr., Leskošek Juri, Roškar Mart.* — Novi udje: Črešnjar Jož., Haložan Jož., Ivanek Jak., Kaučič Ana, Kaučič J., Klemenčič Mar., Ploj Jan., Polak Jož., Stumberger Jožefa, Štrakl Anton, Türkl Anton. (P. Radgona.) 275

Veržej. Poverjenik: Janžekovič Lovro, župnik. — Novi ud: Cugorec Marija. (P. Križovci.) 56

Število družnikov: 29 dosmrt. 1659 letnih.

12. Dekanija Maribor levi dravski breg.

Maribor. Stolna župnija. Poverjenik: Moravec Fr., st. žup. — Nj. ekscel. *dr. Napotnik Mihael*, knez in škof; *Voh Jernej*, stolni kanonik; *Petelinšek Martin; dr. Tomažič Mart.*, kn. šk. dv. kaplan; *dr. Kovačič Franc, Kociper Ivan*, prof.; *Majcen Vinko, Marin Anton, Zavod šolskih sester, Krivec Jeronima, Markuš Karolina.* (70). — Poverjenik: Dr. Arnejc Ivan, c. kr. gimnazijski učitelj. — *Dr. Rosina Franc*, odvetnik; *dr. Turner Pavel*, veleposestnik. — Novi udje: Belšak Alojz, c. kr. davk. oprav.; Plantan Vekoslav, železniški pristav (47). — Predmestna župnija Matere milosti. Poverjenik: *Frančiškanski samostan.* — *P. Klarus Rottmann, P. Filip Ben. Perc, P. Severin Korošec, Fr. Jožef Ploj, Šolska knjižnica v okrož. sodišču, dr. Pipuš Radoslav*, odvetnik; *Družovec Jožef, Horvat Anton, Müller Marija Klara, Gselman Ana, Tomažič Elizabeta, Dragoner Neža, Pograjc Franc*, zast. vz. zav.; *Knjižnica III. reda sv. Franč., Šola v Karčevini-Leitersberg.* — Novi udje: Polegek Franc, Ocvirk Frančiška, Kramberger Magdalena, Polegeg Franc, Dobaja Alojzija, Žižek Štefan, Markuš Julijana, Fošnerič Simon, Bitanc Frančiška, Domajnko Frančiška, Šekolec Ant., Zotter Albina, Šafhalter Mar., Rot Neža, Fr. Krištof Cizelj, Pukl Ana, Zemljič Terezija (202). — Duhovnišnica. Poverjenik: Dr. Matek Martin, stolni kan., ravn. bogosl. — *Dr. Somrek Josip*, prof., podravn.; *Janežič Rudolf*, spirit.; *dr. Feuš Fr.*, prof. bog.; *Kavčič Jak.*, kan.; *dr. Medved Ant.*, c. kr. g. prof.; *Kat. društvo rokodel. pomočnikov, Bogoslovska knjižnica, Pondelak Marija.* — Novi udje: Plevnik Anton, Benko Leop., Bohak Jak., Čelan Val., Guček Karol, Hanžič Iv., Klobasa Andrej, Kozar Mart., Kuk Josip, Paulič Vid, Petrin Franc, Pinter Mihael, Slavič Janez, Somrek Anton, Šlik Vekoslav, Štiglic Franc, Turk Mihael, Weber Franc, bogoslovci; Zupanec Leopold, Kvar Marija, Pepelnak Eliz., Seničar Ant., Velkar Mar., Sobotič Štefan (91). (P. Maribor.) 410

Sv. Barbara pri Vurbergu. Poverjenik: Mihalič Josip, župnik. — *Pehan Neža, Dvoršak Tomaž, Weingerl Miha.* — Novi udje: Bračko Ant., Beber Vorih, Berlič Genovefa, Čeh Marija, Simonič Janez, Bezjak Franc, Šauperl Vekoslav, Knehtl Janez, Poštrak Anton, Vogrin Roza. (P. Sv. Barbara pri Mariboru.) 128

Gornja sv. Kungota. Poverjenik: *Eferl Matija*, župnik. — Novi udje: Eferl Janez, Fogelari Avg., Gamser Jožef, Klemenčič Franc, Kozodere Jožef, Robič Franc, Rumpf Karol, Fluher Ter., Korošec Marija, Tomič Veronika, Tóso Rozalija, Smolnik Ivana. (P. Gornja sv. Kungota.) 35

Kamnica. Poverjenik: Novak Anton, župnik. — *Bajt Franc.* — Novi udje: Timer Franc, Rumt Mar., Glodež Alojzija, Ledenik Ter., Mohorko Magdalena, Mlakar Mar., Sabler Fr., Ševšek Ivana, Ramot Ant., Dežman Franca, Pavalec Alojz., Trobentar Fr., Pukl Fr., Golob Mih., Kac Jul., Jurič Fr., Kapun Ivana, Černe Janez, Brečko Miha. (P. Maribor.) 134

Sv. Križ pri Mariboru. Poverjenik: Kocbek Anton, župnik. — *Hlebič Janez, Galunder Filip in Neža, Hauptman Janez, Hauptman Ant., Hauptman Vek.* — Novi udje: Čepe Jan., Čepe Leop., Ričl Al., Šerbinek Ign., Schauer Ant., Krampl Mar., Muster Juljana. (P. Gornja sv. Kungota.) 91

Sv. Marjeta ob Pesnici. Poverjenik: Frangež Jernej, župnik. — Novi udje: Bauman Fr., Peklar Jan., Sekol Marija. (P. Sv. Marjeta ob Pesnici.) 131

Sv. Martin pri Vurbergu. Poverjenik: *Lajnšic Anton*, župnik. — Novi udje: Amer Fr., Kopčič Jak., Lešnik Fr., Tomažič Vekoslav. (P. Sv. Martin pri Vurbergu.) 107

Sv. Peter pri Mariboru. Poverjenik: Štrakl M., župnik. — Novi udje: Bračko J., Brlič Al., Čerič Jan., Črnko Jan., Dvoršak Jan., Gornik Štef., Pavalec Ant., Rodošek Fr., Senčnik J., Žohar Fr., Žohar Fr., Bračko Ter., Fažmon Ter., Heler Ant., Jernuš Mar., Leber Roza, Ribič M., Senčnik Kl., Zorko Neža. (P. Maribor.) 155

Selnica ob Dravi. Poverjenik: Hrastel Gregor, župnik. — Novi udje: Grušovnik Anton, Knaus Barb., Miklič Kat., Vavpotič Liza, Žancev Jože. (P. Selnica.) 62

Število družnikov: 48 dosmrt. 1205 letnih.

13. Dekanija Maribor desni dravski breg.

Sv. Magdalena v Mariboru. Poverjenik: *Gaberc Simon*, kanonik. — *Stergar Anton, Žolgar Vinko*, kaplana; *Ferk Fel.* zdravnik; *Janko Anton, Sušnik Janez, Živko Fel.* — Novi udje: Bezjak Jožefa, Bratkovič Jul., Esih Mart., Furek Frančiška, Haler Ant., Heime Jožefa, Juhat Jožef, Scheuchev Janez, Križanič Jul. Koprivnik Fr., Kokol Jera, Kaštrun Ant., Kodela Fr., Kobler M., Lešnik Mar., Lorbek M., Medvešek Mart., Močnik Urša, Mendauer El., Pinter Mar., Škorjanc Pavel, Trajbarič Štef., Veronik Franc, Voršič Miha, Vlahovič Ter., Žuraj Jožef. (P. Maribor.) 143

Devica Marija v Puščavi. Poverjenik: *Zrnko Gašper*, župnik. — *Ljudska učilnica, grof Zabeo Alf., markiza Buzzaccarini Pija, Korman Jos., Karničnik Peter, Korman Josip, Korman Peter, Karničnik Ant., Korman Jan., Kraner Lenart, Hostnikar Miha, Paulič Gašpar, Tonrazi Miha, Korman Julij, Švaršnik Marija, Kerlatec Mar.* — Novi udje: Lampreht Marko, Večak And., Klinc Pavla, Šiker Tini, Gornjak M. (P. Sv. Lovrenc nad Mariborom.) 120

Lembah. Poverj.: Kocuvan Anton, župnik. — Novi udje: Koren Mart., Brumec Jož., Rep Jožef. (P. Bistrica.) 29

Sv. Lovrenc v Puščavi. Poverjenik: Stabuc Jern., kaplan. — *Roženvenska bratovščina, Švajger Fr., Švajger Jan., Urbanc Jakob, Viltužnik Tom, Homer Kuna, Kasjak Ant., Skerbinjek Jul., Pajtler Mar., Šolska knjižnica.* — Novi udje: Gradišnik M., Klemen Marija, Slodej Milena, Ogrizek Milica, Švikart Juri. (P. Sv. Lovrenc nad Mariborom.) 123

Ruše. Poverjenik: *Burcar Božidar*, župnik. — *Župnijska šola, Srnc Fr., Markuš Karol.* — Novi udje: Auer Mar., Gornik Ivana, Škodič Janez, Škodič Leop., Vrtačnik P., Timer Fr., Ratej Mar., Šimek Mar., Tisovec Ana. (P. Ruše.) 116

Število družnikov: 38 dosmrt. 493 letnih.

14. Dekanija Marenberg.

Marenberg. Poverjenik: Hecl Avgust, dekan. — Novi udje: Arih Ant., Zlatar Pet., Helbl Jera, Kulc Kristina, Virtič Justina, Eihholcer Ana, Škurnik Ter., Ruprecht Ant., Pušnik Liza, 2 izt. (P. Marenberg.) 46

Brezno. Poverjenik: Volčič Miro, župnik. — Novi udje: Grubelnik Jera, Grum Jož., Grum Pet., Kaiser Iv., Križnik Mar., Kunej Jož., Lipnik Ant., Miuc Mih., Mori Mat., Pisnik Jož., Prassnitz Mart., Ramšak Ana, Schweiger Jer., Stich El., Šetor Pet., Urnaut Jul., Vezovnik Ožbalt, Vezovnik Bošt. (P. Brezno.) 54

Muta. Poverjenik: *Hurt Fr.*, župnik. — Novi udje: Volovšek I., Potočnik L., Sajc T., Heršold Jož. (P. Muta.) 35

Sv. Ožbolt. Poverjenik: Bračič And., župnik. (P. Brezno.) 25

Pernice. Poverjenik: Hauptmann Ivan, župnik. — Novi udje: Asigal Neža, Hojnik Mat., Hojnik S., Kobolt Mat., Kremser Rud., Palko Al., Pešelj Gr., Valtl Marg. (P. Muta.) 27

Radvanje. Poverjenik: Ivanc Ivan, župnik. — Novi udje: Gracej Fr., Ribič Lov., Lorenci Kr., Lorenci Marka, Rožič Janez, Ribič Ap., Fähnrich Vin., Peruš Franč. (P. Muta.) 17

Remšnik. Poverjenik: *Podvinski Anton*, župnik. — Novi udje: Cigler Ant., Golob Mar., Fišinger M., Holcman J., Kočivnik Fr., Kolar Magd., Krajnc Mar., Par Jer., Prater Jože, Vezonik M., Vodušek Kr., Žavratnik Jak. (P. Marenberg.) 82

Sobota. Poverj.: Hurt Fr., župnik na Muti. (P. Muta.) 3

Število družnikov: 2 dosmrt. 287 letnih.

15. Dekanija Nova cerkev.

Nova cerkev. Poverjenik: Dr. Gregorec Lavosl., kanonik in dekan. — *Dekliška družba, Šolska knjižnica, Zupan Jakob.* — Novi udje: Arlič Kar., Borovnik Al., Karnar L., Krajnc A., Lebič Jan., Mirnik Jož., Samec H., Selčan Luc., Selčan Al., Selčan Jul., Zidar Janez. (P. Vojnik.) 90

Črešnjice. Poverj.: Kociper Rudolf, župnik. (P. Vojnik.) 22

Dobrna. Poverjenik: Kukovič Frid., župnik. — *Posojilnica, Krajnc Jož.* — Novi udje: Glažar Mar., Straus A., Zagažen Ivan, Pukl Al. (P. Dobrna.) 93

Frankolovo. Poverjenik: *Požar Alfonz*, župnik. — *Čečko Mart., Volčič Miha.* — Novi udje: Čretnik Ant., Gorenšek Ant., Korošec Al., Laznik Ant., Ožir Jož., Vranc Jan., Žerovnik Matija, Drev Leop., Keblič Kat., Medved Ana, Novak Mar., Plešnik Mar., Podpečan Fr., Podpečan Kat., Škoflek Cir. (P. Vojnik.) 121

Št. Jošt. Poverjenik: Munda Janko, župnik. — Novi udje: Avberšek Gašp., Blažič Fr., Borovnik Al., Dobovičnik Fr., Grmič Jož., Hrustel Pet., Kumer Jož., Mešel V., Okrožnik J., Podpečan Jak., Pesjak Cecil., Rednjak Ant., Rednjak Ang., Ramšak Matej, Sešel J., Slapernik Neža, Sešel Jož., Špegel Janez, Kotnik Jakob. (P. Dobrna.) 44

Šmartin v Rožni dolini. Poverjenik: Erker Jožef, župnik. — Novi udje: Dimec Mar., Košir Val., Kovač Hel., Ramšak Anton., Smodej Fr., Vilčnik Marija, Ograjšek Karol, Ramšak Alojzij. (P. Šmartin pri Celju.) 64

Vitanje. Poverj.: *Arzenšek Al.*, župnik. (P. Vitanje.) 101

Vojnik. Poverjenik: Doberšek Fr., kaplan. — *Gabrov dom, Kožuh Jak., Lamprecht Iv.* — Novi udje: *Lugažen Dav.*; Zörer Zmag., učit.; Arčan Fr., Črepinšek Jer., Fijavž Miha, Gajšek Jan., Glinšek Jer., Goleš And., Goleš Jurij, Kroflič Ant., Lampret Bošt., Mastnak Juri, Pristovšek Al., Ravnak Fr., Senegačnik J., Terjašek Juri, Uratarič Jan., Vrečko Jož., Železnikar Ant., Zagode Ludov., Žvižaj Fr., Aužner Neža, Felicijan Marj., Jošt Neža, Jug Marija, Kerš Gabr., Kerš Jera, Kožuh Ter., Kramar J., Krulec K., Kveder Mar., Mastnak Ana, Pangrl Ter., Ropan Ana, Senegačnik Terezija, Stagoj Ter., Šolinc Ana, Špeglič Mar., Vrstovšek Marija, Tramšek Ignac, Tržan Jak., Teržan Jak., Kožuh Mart, Škrubej Ant., Fidler Eliz., Stagoj Mih., Rezar Eliz. (P. Vojnik.) 228

Število družnikov: 13 dosmrt. 750 letnih.

16. Dekanija Ptuj.

Ptuj. Mestna nadžupnija. Poverjenik: *Pšunder Ferdo*, vikar. — *Komotar Jožefa* (83). — Sv. Peter in Pavel. Poverj.: Povoden Norbert, župnik. — *Vakselj Pius, Wehr Fr., Skaza Ign., Colnarič Jan.* (257). (P. Ptuj.) 340

Sv. Andraž. Poverj.: Očgerl Jakob, župnik. — *Dr. Jurtela Fr., Ljudska šola.* — Novi udje: Šijanec Fr., naduč. v p.; Arnuš Jož., Baum Jan., Čuček Matilda, Golnar Fr., Kovačec Marija. (P. Sv. Andraž v Slov. gor.) 87

Hajdin. Poverjenik: Toman Janez, župnik. — *Lasbacher Ivan.* — Novi udje: Kolarič Jer., Mustafa Jul., Meglič M., Pulko Ter., Pušnik Val., Panikvar Ant., Peculič Marija, Sagadin Roza, Škofič Mar., Vezjak Barb., Vasle Jan., Panikvar J., Zupanič Mat. (P. Ptuj.) 177

Sv. Lovrenc. Poverjenik: *Sinko Jož.*, župnik. — *Vojsk Ant., Repič Jož., Vnuk Fr., Šmarc Fr.* — Novi udje: Kontovšak Marko, Brenholc Jož., Hvalec Mar., Stebih Fr., Cigula Roza, Toplak Iv., Filipič Jan., Majerič Jan., Pignar Ant., Kranjc Ter., Lajh Neža, Ljubša Neža. (P. Juršinci.) 170

Sv. Marjeta. Poverjenik: *Šuta Vekoslav*, župnik. — *Cizere Vek., Janžekovič Fr.* — Novi udje: Kekec Fr., Strelec Al., Šegula Jože, Trunk Mart., Krajger Marj. (P. Sv. Marjeta pri Mošk.) 200

Sv. Marko. Poverjenik: Skuhersky Leopold, župnik. — *Farni mladeniči, Farna dekleta, Nedeljski učenci, Feguš Mar., Kolarič Otil., Zemljarič Iv.* — Novi udje: Bezjak Jan., Bezjak Ožb., Ferčič Fr., Janžekovič Franc., Janžekovič Liza, Kostanjevec Ana, Kristovič Ant., Kristovič Ant., Ljubec Mar., Matjašič Jan., Mikša Jan., Pešec Jan., Rihterič Fr., Šterbal Al., Vrtič Mar., Zotlar M., Žvarc Al., Vesenjak Simon. (P. Ptuj.) 201

Polenšak. Poverjenik: *Poplatnik Josip*, župnik. (P. Juršinci.) 74

Sv. Urban. Poverjenik: Tomanič Jan., župnik. — *Urbanska učilnica.* — Nov ud: Dolinšek Andr. (P. Urban pri Ptuju.) 122

Vurberg. Poverjenik: Kokelj Alojzij, župnik. — Novi udje: Kramberger Jan., Graber Jož., Mesarec Fr., Mihelič Jožef, Pihler Rud., Horvat Barb., Krepek Iv., Bezjak Am., Bezjak Ana, Jakolič Jož. (P. Vurberg.) 111

Število družnikov: 25 dosmrt. 1457 letnih.

17. Dekanija Rogatec.

Rogatec. Poverjenik: Šalamon Fr., dekan in nadžupnik. — *Fideršek Juri, Kitak Ant., Kitak Jož., Kitak Juri, Polajžer Ter.* — Novi udje: Drofenik Mar., Lorger Jož., Miklaužič Mar., Mikolič Juri, Polajžer Ant., Prevolšek Jož., Stojnšek Ter., Vodušek Ana, Petak Ed., Ozvaldič Vinc. (P. Rogatec.) 126

Kostrivnica. Poverjenik: Višnar Fr., župnik. — Novi udje: Lovrec Jan., Osek Mar., Pažon Jož., Šprajc Marija, Cvetko Alojz. (P. Podplat.) 113

Sv. Ema. Poverjenik: Plepelec Jož., župnik. — *Kos Jož., Župnijska knjižnica.* — Novi udje: Smeh Fr., Vahon Jož., Verk Val., Krumpak Barb. (P. Pristova.) 111

Sv. Florijan. Poverjenik: Roškar Dav., župnik. — Novi udje: Plavčak Mat., Colnarič Juri, Polajžer Gal., Lampret Pankrac, Belič Neža. (P. Rogatec.) 65

Sv. Križ tik Slatine. Poverjenik: *Korošec Fr.*, nadžupnik. — *Cerjak Fr., Šolska knjižnica.* — Novi udje: Fideršek Vinko, Korez Fr., Kidrič Anton, Lilek Vencel, Vehovar Janez, Žgajner Franc, Žgajner Karol, Cvetko Neža, Cvetko Mica, Drovenik Ter., Hajnšek Liza, Inkret Jul., Kidrič Avgustina, Lipnik Ana, Novak Matilda, Pilz Matilda, Škodič Mica, Žurman Mica. (P. Rog. Slatina.) 210

Sv. Peter na Medv. selu. Poverj.: Gomilšek Fr. S., župnik. — Novi udje: Anderlič Jan., Inkret Jul., Kostajnšek Ant., Stojan Rud., Škorjanec Ema, Štruklec And., Tramšek Jož., Turk Terez., Vrešak Jožef. (P. Pristova.) 173

Sv. Rok ob Sotli. Poverjenik: Šegula F. S., župnik. (P. Rogatec.) 45

Stoprce. Poverjenik: *Keček Andr.*, župnik. — *Galun Štefan.* — Novi udje: Golob Ant., Jernejšek Fr., Kamenšek Jera, Mohorko Marija. (P. Rogatec.) 80

Žetale. Poverjenik: *Merkuš Ant.*, župnik. — Novi udje: Kat. bralno društvo, Lubej Mat., Černešek Ant., Krušič J., Straus Šim., Širec Štef., Cep Šim., Belc Mar., Šmit Mar., Kores Marija. (P. Žetale.) 93

Število družnikov: 13 dosmrt. 1002 letnih.

18. Dekanija Stari trg.

Stari trg. Poverjenik: Šlander Ant., č. kan. in dekan. — *Šola starotrška, Uršej Fr.* — Novi udje: Bricman Fr., Gajšek D., Goljat M., Hodnik Kat., Krančan Val., Papež Franč., Ramšak Iv., Repas Fr., Širnik Liza, Zorman Janez. (P. Slovenj Gradec.) 127

Dolič. Poverjenik: Ulčnik M., župnik. — *Šuler Mar.* — Novi udje: Grobelnik Ant., Marhat J., Mutnik Jož., Oder Ana, Osojnik Roza, Podjaveršek Kar., Tempran Jož. (P. Mislinje.) 62

Št. Ilj. Poverjenik: Rath Pavel, župnik. — *Solska knjižn., Uršej Greg.* — Novi udje: Balon Mih., Buč Marija, Gros Janez, Gašper Karol, Jeromel Fr., Jaš Fr., Javornik Jožef, Kolednik Jan., Krenkar Fr., Klančnik Ant., Krebl Kar., Ogriz Mar., Osonkar J., Pungartnik Gr., Pušnik Mat., Ramšak Anton., Smrtnik Matija, Sušel Mih., Stergar Simon, Šurc Jan., Uranjek Al., Uršej Matija, Verhovnik Ign., Vračko Jan., Vivod Ter. (P. Mislinje.) 151

Sv. Jan. Poverjenik: Mojžišek Ant., župnik. — Novi udje: Čas Mat., Pečoler Fr., 1 izt. (P. Meža ob Dravi.) 40

Sv. Miklavž. Poverjenik: Vračun Franjo, župnik. — *Strgar Tom, Strgar Mar.* — Novi udje: Pogorelčnik Fr., Pritržnik Fr., Cvikl Jan., Krajnikar Mih., Blatnik A., Strmčnik Jan., Pečovnik Fr., Lorbek J., Kapelan V., Revareto A. (P. Slovenj Gradec.) 43

Pameče. Poverjenik: Jurko Ivan, župnik. — *Arnečič P., Šola, Vrhnjak Iv.* — Novi udje: Duler H., Duler M., Globočnik Ant., Kavčič Jož., Korat Ant., Kušter Ana, Ledinek Anton., Popič Val., Šavc Val. (P. Slovenj Gradec.) 58

Sv. Peter. Poverj.: Lom Fr., župnik. — Novi udje: Borovnik Jer., Lavko Mar., Mikek Bl., Konc Jošt. (P. Meža ob Dravi.) 41

Podgorje. Poverjenik: *Pečnik Franc*, župnik. — *Šola.* — Novi udje: Sovinc Mar., Prevorčič Marj., Zapušek Ter., Kristan Fr. (P. Slovenj Gradec.) 57

Razbor. Poverjenik: Lovrenko Fr., župnik. — *Pačnik L., Glasenčnik Mih., Glasenčnik Jan.* — Novi udje: Juvan Marija, Novak Neža, Glasenčnik Ign., Žužel Juri, Linasi Iv., Meško Mat., Irgolič Antonija. (P. Slovenj Gradec.) 34

Sv. Rok. Poverjenik: Pernat Jernej, župnik. (P. Slovenj Gradec.) 9

Slovenj Gradec. Poverjenik: Čižek Alojzij, m. župnik. — Novi udje: Cerkovnik Ant., Gajšek Dom. (P. Slovenj Gradec.) 36

Šmartin. Poverj.: *Lenart Janez*, nadžupnik. — *Zavodnik Val., Blagotinšek Mar.* — Novi udje: Fabjan Henr., Arbiter Ant., Stimniker F., Šmon Ant., Staleker Jan., Dvorjak Jož., Verckovnik Fr., Barl Fr., Stergar Cec., Rutter Mar., Pušnik Hel., Krevh Alojz., Golob Mar. (P. Slovenj Gradec.) 121

Št. Vid nad Valdekom. Poverjenik: Repolusk Fric, župnik. — *Pustinek Juri.* — Novi udje: Repolusk Kar., Zajamšek Anton, Kotnik Jožef, Merkac Mih., Zaponšek Miha, Klančnik Antonija, Kurmanšek Fr., Mihev Amal. (P. Mislinje.) 61

Število družnikov: 19 dosmrt. 821 letnih.

19. Dekanija Šaleška dolina.

Škale. Poverjenik: *Rotner Ivan*, dekan. — Novi udje: Škalski Tretjeredniki, Dekl. Marij. družba, Nareks Ign., Kolar Raf., Grobelnik Rud., Čanč Alojz., Zajc Al., Skrlovnik Jož., Zagoričnik Ad., Kališnik Mar., Kvartič Franč., Ožir Franč., Zapušek Miha, Ohineri Fr., Koren Fr., Repnik Jern., Ževart Fr., Novinšek Franč.,

Tamše Jož., Kortnik Ter., Senica Iv., Toman Jož., Krajder Mat., Pirmanšek Mar., Foršner Mar., Ocepek Ign., Gorjan Ap., Doler J., Žnidar Jan., Anžej Eliz., Štifter Jak., Stropnik Jan., Fajmot Fr., Grejan Henr., Strokovno društvo. (P. Velenje.) 230

Belevode. Poverjenik: Luskar Ivan, župni uprav. — Nov ud: Črnevšek Janez. (P. Šoštanj.) 23

Sv. Janez Kr. na Peči. Poverjenik: Gosak Franc, župnik. — *Brecl Ant.* — Novi udje: Blažič Urša, Gril M., Košan M., Lesjak Fr., Podpečan Anton., Ramšak Roza, Sedovnik Jož., Pezman Just. (P. Velenje.) 94

Sv. Mihael pri Šoštanju. Poverjenik: Govedič Ivan, župnik. — *Golob Jakob.* — Novi udje: Golob Jož., Hriberšek Jož., Kotnik Filip, Kurnik Fr., Mazej Fr., Melanšek Iv., Plaskan Jak., Strožič J., Tanjšek Iv., Turinek Fr., Zapušek J., Arzenšek A., Grebenšek Roza, Hliš Jož., Hudournik Mar., Jurko Mar., Ravš Marj., Stvarnik Mar., Zapušek Marija. (P. Šoštanj.) 166

Šmartin pri Šaleku. Poverjenik: Cizej Fr. Sal., zupnik. — Nova uda: Škrlin Martin, Rajšter Neža. (P. Velenje.) 100

Sv. Ilj pri Velenju. Poverjenik: Kolar Anton, župnik. — Novi udje: Jankovič Al., naduč.; Kristanšek Juri, Kolar Marija, Ograjenšek Martin. (P. Velenje.) 79

Zavodnje. Poverjenik: Rožman Jan., župnik. — Novi udje: Lipavšek Mar., Poznič Helena. (P. Šoštanj.) 38

Zgornja Ponikva. Poverj.: Kunej J., župnik. (P. Velenje.) 32

Število družnikov: 3 dosmrt. 759 letnih.

20. Dekanija Šmarje pri Jelšah.

Šmarje pri Jelšah. Poverjenik: *Bohanec Ivan*, dekan. — Novi udje: Klančnik Gašp., Dobovišek Jer., Železnik Adela, Pišek Ant., Pevec Štef., Potočnik Jan., Gunžer Mat., Šuc Jan., Romih Jak., Novinc Al., Kadenšek Fr., Nunčič Neža, Stumberger Amal. (P. Šmarje.) 175

Dramlje. Poverjenik: Ogrizek Franc, župnik. — *Laubič Jan., Šket Alf., Jarnovič Neža.* — Novi udje: Hribernik Elizab., Kopinšek Vinc., Kompolšek Mart., Kožuh Tom., Kramaršek Franc, Kukovič Ana, Mulej Miha, Podergajs Fr., Ribič Mat., Šelih Jan., Šolinc Fr., Vidmar Urša, Vodušek Miha, Vok Neža, Zoler Rozal., Kopinšek Ant., Korošec Mar., Šelih Jan. (P. Dramlje.) 119

Sv. Juri ob južni žel. Poverjenik: *Mikuš Val.*, župnik. — *Dvoršak Bl.*, kapl.; *Trapičar Gašp., Brglez Martin.* — Novi udje: Golež Jan., Golež Fr., Korenak Fr., Štante Jož., Zgonec Anton, Šefman Franc, Frece Jožef, Groznik Marija, Oset Marija. (P. Sv. Juri ob juž. žel.) 230

Kalobje. Poverjenik: Kostanjevec Jožef, župnik. — *Mraz Otmar.* — Novi udje: Antlej Mar., Bobnič Mart., Galina Marija, Guček Juri, Kompolšek Fr., Knafelc Ant., Mraz Al., Oset Franc, Romih Al., Vrečko Karol, Leskovšek Anton, Zelič Juri, 2 iztisa. (P. Sv. Juri ob juž. žel.) 88

Sladka gora. Poverjenik: Krajnc Martin, župnik. (P. Šmarje pri Jelšah.) 83

Slivnica. Poverjenik: *Kozinc Janez*, župnik. — Novi udje: Kranjc Ant., Lipovšek Juri, Vodeb Jan., Zdolšek Ant., Gradišnik Miha, Lesnika Fr., Zupančič Jož., Brečko Neža, Krampršek Ter., Cingel Jož., Fidler Franca. (P. Slivnica.) 71

Sv. Martin na Ponikvi. Poverjenik: Kreft Alojzij, župnik. — *Šola na Ponikvi, Malec Franca.* — Novi udje: Žaberl Alojzija, Černoša Jož., Gril Ana. (P. Ponikva.) 173

Sv. Štefan. Poverjenik: *Zdolšek Andr.*, župnik. — Novi udje: Koprivc Jan., Gajšek Marija, Kozjan Uršula, Loknar Marija. (P. Šmarje.) 89

Sv. Vid pri Grobelnem. Poverjenik: Rampre Fran, kaplan. — Novi udje: Arzenšek Mart., Canžek Jak., Gajšek Jan., Gajšek Pav., Hrovat Jan., Hrovat Jan., Hrovat Fr., Jager Al., Javornik Jož., Lorger Fr., Močnik Mih., Platinovšek Fr., Podgoršek Terez., Ribič Alojz., Sivka Ant., Šmid Miha, Šraml Janez, Tkavc Štefan, Antlej Cecil., Canžek Terezija, Gobec Marija, Hrovat Neža, Kolar Mar., Lisec Ana, Mlakar Jož., Pogelšek Mar., Pušnik M., Rožanc Ter., Sajnkar Ana, Sivka Jul., Zaveršnik Mar., Žnidar Amalija, Arzenšek Jož., Cerovšek Jan., Esih Kar., Frišek Jož., Galuf Miha, Gajšek Juri, Gajšek Štef., Golež Fr., Jezovšek Jož., Lorger Janez, Ratej Mart., Regoršek Kar., Stojan Ant., Stritar Alf., Šegula Konr., Čebular R., Čuješ Tonč., Gajšek Jož., Gajšek Ter., Gobec Franč., Gobec Mar., Golež Mar., Golež Neža, Golež Roza, Golež Terezija, Hrovat Ana, Javornik Alojz., Jug Neža, Jezovšek Urša, Kaša Mar., Kokaut Fr., Mastnak Jul., Mastnak Ter., Metličer Milka, Nunčič Rotija, Povalej Roza, Recko Hel., Savšek Mar., Sivka Ana, Šoster Ana, Žvegler A., Žogan Mar., Zidar Ter. (P. Grobelno.) 118

Zibika. Poverj.: Krajnc Jož., župnik. — *Šolska knjižnica.* — Novi udje: Blazinšek Henr., učit.; Vračko Vinc., Kranjc Angela, Romih L., Žolgar N., Galun G., Šegavc Jož. (P. Pristova.) 74

Zusem. Poverjenik: Šebat Anton, župnik. — Novi udje: Artnak Jak., Bevc Bl., Drač Angela, Grobin Jož., Jurjec Franc, Lesnika Jan., Loknar Mar., Špolar Janez, Turnšek Janez, Užmah Jož., Peyer G., Drač Fr., Verhovšek Fr. (P. Loka pri Žusmu.) 47

Število družnikov: 15 dosmrt. 1252 letnih.

21. Dekanija Velika Nedelja.

Sv. Tomaž pri Ormožu. Poverjenik: Caf Jakob, dekan. — *Šola runečka, Meško Iv., Zemljič Tom., Majcen Vinc., Matjašič Vinc.* — Novi udje: Gregorec Mat., Majcen Fel., Marin Al., Marin Fr., Slokan Iv., Tomanič Mat., Majcen Fr. (P. Ormož.) 212

Sv. Miklavž pri Ormožu. Poverjenik: Stuhec Fran, kaplan. — Novi udje: Majerič Franc, Pergar Franc. (P. Sv. Miklavž pri Ormožu.) 117

Ormož. Poverjenik: Gliebe Andr., m. župnik. — *Kosobud Kazimir*, m. kaplan. — Novi udje: Bauman Ivan, Bombek Jakob, Breznik Fr., Fištravec Fr., Ivanuša Mih., Janežič Fr., Janežic Iv., Juršič Fr., Kuharič Lud., Kukec Lud., Lah Mihael, Miško Franc, Mihalič Al., Novak Juri, Plavec Tom., Prapotnik Ivan, Prapotnik Iv., Puklavec Jož., Ribič Frid., Ročkar J., Terstenjak F., Vaupotič Mart., Žigon Fr., Aleksič Mar., Kikl Ter., Kociper Ot., Košar M., Kreinz Ter., Kuharič G., Masten Kat., Mesarič G., Omulec Pavla, Sever Mar., Štampar Mar., Štuhec Ana, Šulek Mar., Zadravec Mar. (P. Ormož.) 164

Središče. Poverjenik: Cajnkar Jakob, župnik. — *Dogša Feliks.* — Novi udje: Brodar Jak., Dominkuš Iv., Mladin. zveza. (P. Središče.) 200

Svetinje. Poverjenik: Bratušek Fran, župnik. — Novi udje: Hedžet Al., Vambergar Fil., Novak Vinko, Bratuša Fr., Dajčbauer Lovro, Jambriško Bošt., Križan Jož., Grmič Mar., Semenič Franc. (P. Ivanjkovci.) 151

Sv. Bolfenk. Poverjenik: *Zadravec Ivan*, župnik. — Novi udje: Gregorinčič Štef., Orešnik Jul., Škripec Jul.; Vrabl Marija, c. kr. pošt.; Zabavnik Fr., Zabavnik Ciril, Bralno dr. „Lipa", Zadravec Jožef, Borko Bl., Črnčič Al., Habjanič Kar., Plohl Vinc., Plohl Ana, Ročkar Jožef, Štampar Mica, Vrabel Aloj., Pokrivač Stanislav. (P. Sv. Bolfenk.) 108

Sv. Lenart. Poverjenik: Zadravec Peter, župnik. — Novi udje: Hergula Mar., Matečko Fr., Poplatnik Ant., Matečko Peter. (P. Velika Nedelja.) 88

Velika Nedelja. Poverj.: Menhart Jak., župnik. — *Petovar Julj.* — Novi udje: Gašparič Ant., Hebar Lov., Hebar Iv., Kuharič Vinc., Krabonja Iv., Kosi Ivana, Kumer Fr., Kosi Iv., Majcen Mar., Majcen Ant., Munda Mar., Pelc Ant., Puklavec Fr., Palčič Ivan, Prepelič Alojz., Šoštarič Roza, Štagar Pet., Vajda Jak., Vajda Fr., Voršič Bl., Vajda Jul., Munda Ivan. (P. Vel. Nedelja.) 212

Število družnikov: 9 dosmrt. 1243 letnih.

22. Dekanija Videm.

Videm. Poverjenik: Verk Henrik, dekan. — *Topolnik Janez*, kaplan. — Novi ud: Vodopivc Ant. (P. Videm.) 123

Artiče. Poverjenik: Potovšek Josip, župnik. — *Blatnik Fr., Levak Jos.* — Novi udje: Blaževič Fl., Dernač Jan., Činkel Neža, Molan Ter., Medved A., Šavrič Marko, Vretič Fr., Zupančič Jan., Zorčič Al. (P. Brežice.) 120

Bizeljsko. Poverjenik: Raktelj Rud., župnik. — *Mraz Iv., Šolska knjižnica v Sušici, Šolska knjižnica v Orešlju.* — Novi udje: C. kr. orožn. postaja, Kat. izobr. društvo, Škof Ana, Colner Andrej, Geršak Urš., Kjaš Fr., Šneberger Vinc., Gregl Ant., Jazbec Franc, Dobrina Bar., Dernikovič Karolina, Lipej Lucija, Pinterič Jožefa, Fila Ant., Kmetič Ant., Dernikovič Mih., Pinterič Fr., Šneberger Neža, Kamenšek Jož., Kovačič Fr., Drenek Mart., Stermecki Jan. (P. Bizeljsko.) 169

Brežice. Poverjenik: *Mešiček Jos.*, m. župnik. — *Knjižnica franč. samost., br. Danijel (Mat.) Grobler; Supan Ign.*, učitelj. — Novi udje: Merčun Makso, Vičič Iv., Zemljič Jos., Šket Iv., Cizl Jan., Hefler Vinc., Ostrelič Maks, Strgar Ant., Kene Mar., Molan Antonija. (P. Brežice.) 192

Dobova. Poverjenik: Pernat Anton, župnik. — *Šolska knjižnica.* — Novi udje: Hotko Franč.; Šinuk Mart., župan; Polovič Mar., Novak Vinc., Kovačič Jožefa. (P. Dobova.) 125

Kapele. Poverjenik: Presker Kar., župnik. — *Cizel Ivan.* — Novi udje: Kelhar A., Pšeničnik Fr., Škvarč M. (P. Dobova.) 103

Koprivnica. Poverjenik: Prešern Janez, župnik. — *Agrež Davor.*, kaplan; *Zupevc Jožef.* — Novi udje: Kat. slov. izobr. društvo, Uduč Fr., Dvoršak Juri, Zidar Ant., Kužner Jožef, Serbec Marija. (P. Koprivnica.) 110

Pišece. Poverjenik: *Srabočan Ant.*, župnik. — *Jerčič Jož., Župnijska knjižnica.* — Novi udje: Bračko Milan, Bohinc Jožef, Cvetko Anton, Germovšek Jožef, Jagrič Anton, Krajnčič Franc. (P. Pišece.) 153

Rajhenburg. Poverjenik: Tratnik Jožef, kaplan. — *Samost. čč. oo. trapistov, Šola v Rajhenburgu, Šola pri sv. Antonu, Cerjak Jožef.* — Novi udje: Grzetič Ana, učit.; Ašič Rud., Budna Jože,

Budna Ant., Budna Jan., Čučnik Mar., Češek Mart., Činžar Mar., Fabjančič Fr., Hietaler Fr., Jankovič Jož., Koretič Neža, Kozole Fr., Kodrin Fr., Kordec Jož., Lipoglavšek Mar., Lukmar Angela, Les Olga, Lubi Mar., Mirt Jož., Moreše Mart., Mirt Am., Orožn. postaja, Omrzel Fr., Presker Ana, Puntar Jak., Šerbec Avg., Šoln Mart., Trpinc Mar., Urh Jul., Vranetič Fr., Vovk Franc, Vodopivc Jož., Žuželj Anton., Žibert Mih., Žvar Jan., Žepevc Jožef, Žibert Jožef, Šustar Marija. (P. Rajhenburg.) 326

Sevnica. Poverjenik: Gorjup Peter, kaplan. — *Kozinc Martin.* — Novi udje: Dr. Šlechta Al., distr. zdravn.; Dekl. zveza, Skuhala Fr., Canin Jož., Kirndl Jak., Mastnak Fr., Radišek Alojz., Urbič A., Trbovc T., Žveglič M., Žveglič Marj. (P. Sevnica.) 179

Sromlje. Poverjenik: Turkuš Štef., župnik. — *Petrič Lud.*, učitelj. — Novi udje: Derenda Fr., Presker Jož., Hotko Jož., Šerbec Fr., Krošelj Jan., Kornker Ant., Volčanjšek Franč., Černoš Neža, Lapuh Terezija. (P. Sromlje.) 64

Zabukovje. Poverjenik: Stoklas Matija, župnik. — *Farna knjižnica, Alič Miha.* — Kmet. izobr. društvo. (P. Sevnica.) 36

Zdole. Poverjenik: Šoba Al., župnik. — Novi ud: Pleterski Alojzij. (P. Videm.) 87

Število družnikov: 25 dosmrt. 1762 letnih.

23. Dekanija Vuzenica.

Vuzenica. Poverjenik: *Jurčič Josip*, nadžupnik. — *Kresnik Alojz., Šolska knjižnica.* — Novi udje: Medved Jan., Peruš Tom., dr. Pregl Maks, Pušnik Fr. (P. Vuzenica.) 52

Sv. Anton na Pohorju. Poverjenik: Panič Jožef, župnik. (P. Vuhred.) 42

Št. Primož. Poverjenik: Lorbek Iv., župnik. — Novi udje: Kikel Josip, Cank Jurij, Jesenk Luka, Planinšec Mar., Pokržnik Jan., Trost Mar., Bobovnik Jakob. (P. Vuzenica.) 18

Trbonje. Poverj.: *Sigl Jožef*, župnik. — *Gostenčnik Luka.* — Novi udje: Arnuš Marija, Kvas Andrej, Sagmeister Jan., Grace Jakob. (P. Vuzenica.) 38

Ribnica. Poverjenik: Fišer Andrej, župnik. — *Ribniška šola, Mahor Janez.* — Novi udje: Kovačič Eliz., Krajnikar Jul., Miklavc Fr., Pokržnik Jan., Junker Fr., Minihshofer Fr., Jelen J., Garb Luka, Gosak Fr., 2 izt. (P. Ribnica.) 133

Vuhred. Poverjenik: Hrašovec Henrik, župnik. — Novi udje: Gosak Marija, Grobelnik Miha, Irgl Sofija, Karber Marija, Kogelnik Iv., Osrajnik Ludmila, Ovčak Ferdo, Pogorevčnik Ivan, Verdnik Miha, Vernik Marija, Mravljak Pet., Pečko Ant., Petrun Janez. (P. Vuhred.) 41

Število družnikov: 7 dosmrt. 317 letnih.

24. Dekanija Zavrč.

Zavrč. Poverjenik: Kralj Jos., dekan. — Novi udje: Košir Jos., Korotaj Mirko, Pongrac Iv., Potočnik Fr., Borak Al., Krajnc Bl., Furijan And., Belšak Al., Majcenovič Franc, Borak Barbara, Kustnjak Mica, Herženjak Ter., Levanič Jožefa, Ivančič Marija, Rihtarič Liza. (P. Zavrč.) 142

Sv. Barbara v Halozah. Poverjenik: *Vogrin Janez*, župnik. — *Cizerl Vek., Mlakar Franč.* (P. Sv. Barbara v Halozah.) 187

Leskovec. Poverj.: *Škamlec Ognjeslav*, župnik. — Novi udje: Križ Voj., učit.; Izobražev. društvo, Zmazek Ter., Škamlec Kat., Kmetec Jan., Potočnik Konr., Štelcar Mar., Vidovič Marija, Podbreznik Ivan, Arnuš Fr., Belšak Mih., Belšak Štef., Emeršič Mih., Merc Ant., Merc Ter., Medved Iv., Vidovič And., Voglar T., Emeršič Mar., Hercog Štef., Kozel Ant., Kozel Jož., Milošič Jož., Bračič Fr., Kozel Mar., Kranjc Franc, Milošič Mat., Skok Andrej, Vidovič Jan., Emeršič Iv., Kmetec Sim., Kranjc Mar., Vindiš Fil. (P. Leskovec.) 130

Sv. Trojica v Halozah. Poverjenik: *O. Bernardin Šalamun*, kaplan. — Novi udje: Feguš Jak., Bec Fr., Cafuta Ant., Fašnerič Andr., Kojc Mih., Kozel Ant., Letonja Fr., Oborožec Ant., Tominc Jan., Bračun Ivana, Merc G., Šega Marija. (P. Podlehnik.) 89

Sv. Vid pri Ptuju. Poverjenik: P. Alfonz Svet, župnik. — Novi udje: Cafuta Kat., Forštnerič Ant., Junger Mih., Klemenčič Marija, Klethofer Juri, Maroh Al., Muzek Roza, Muršek Gera, Pal Jurij, Pajnkiher Marija, Purg Jan., Selinšek Neža, Širovnik Urša, Smolinger Julijana, Vinko Marija, Vindiš Anton, Zemljak Janez. (P. Sv. Vid pri Ptuju.) 140

Število družnikov: 5 dosmrt. 638 letnih.

Število vseh družnikov lavantinske škofije: 483 dosmrtnih, 25.983 letnih, vkup 26.466 udov.

IV. Ljubljanska škofija.

1. Dekanija Cirknica.

Cirknica. Poverjenik: *Kunstelj Fr.*, dekan. — *Podbevšek Jern.*, kaplan; *Ljud. šola na Rakeku, Opeka Mat., Stržaj Marija.* — Novi udje: Izobraž. društvo v Cirknici, Likar Ant., Mekinda Juri, Bozja Ant., Korenčič Ant., Pugelj Mir., Rožanec Jož., Tavželj J., Bramšel Neža, Doles Ter., Kebe Ana, Mele Mar., Mele Mar., Ronko Ana, Rovan El., Žnidaršič Mar., Žurga Marg., Drobnič J., Jerman Mar., Lovko Hel., Meden Iv., Obreza Franč. (P. Cirknica.) 218

Babnopolje. Poverjenik: Černe Leop., župnik. — *Ljudska šola.* (P. Stari trg pri Ložu.) 65

Begunje pri Cirknici. Poverj.: Dimnik Frančišek, župnik. — *Ljudska šola.* — Novi udje: *Debevc Mat.*, Debevc Ant., Rupar Hel., Obreza Mar., Opeka Jož., Švigelj Mar., Tomšič Miha, Popek Marija. (P. Begunje pri Cirknici.) 85

Bloke. Poverjenik: Koritnik Jak., župnik. — *Turek Ant.* — Novi udje: Ljudska šola pri sv. Duhu, Doles Jan., Intihar M., Otoničar Ivana, Primožič Franč., Srnel Fr. (P. Nova vas.) 170

Grahovo. Poverjenik: Wester Vekoslav, župnik. — *Šola v Grahovem.* — Novi udje: Završnik Iv., c. kr. poštarica; Kovač Fr., Krajc And., Mišič Ant., Prudič Mat., Šega Mat., Mestek Mar., Podkrajšek T., Mele M., Kat. slov. izobraž. dr. (P. Grahovo.) 101

Lož. Poverjenik: Prezelj Makso, trgovec. (P. Lož.) 22

Planina. Poverj.: Rihar Št., župnik. — *Knez Rob. Windischgraetz, Knez Ernest Windischgraetz, Kiauta Fr., Čitalnica, Ljud. šola.* — Novi udje: Klemenc Andrej, Weithauser Matija, Pogorelc Janez. (P. Planina.) 75

Stari trg. Poverjenik: Havptman Peter, župnik. — *Mulec Iv., Knjižnica ljud. šole.* — Novi udje: Bavec And., Bavec Blaž, Janežič Jan., Komidar And., Logar Iv., Martinčič Dom., Matevžič Iv., Mlakar Ant., Nelec Ant., Strle Iv., Šumrada Fr., Mekinda J., Mihelčič H., Stergar M., Žnidaršič M. (P. Stari trg pri Ložu.) 317

Unec. Poverj.: Regen Jož., župnik. — Novi udje: Debevc Ant., Zalar Ivan. (P. Unec.) 64

Sv. Vid. Poverj.: Pavlin Fr., župnik. — *Pirman Franc.* — Novi ud: Tekavec Matija. (P. Begunje.) 70

Število družnikov: 18 dosmrt. 1169 letnih.

2. Dekanija Idrija.

Idrija. Poverjenik: *Arko Mih.*, dekan. — *Delavsko br. dr., Likar Fr., Mar. družba, Svetličič Fr., Zelenec Jan.* — Novi udje: *Gnidovec Josip*, kaplan; dr. Novak Fr., Pavšič Jož., Petrič Janez, Podobnik Fr., Poljanec Pet., Sedej Fr., Svetličič Fr., Troha Ant., Balant Iv., Božič Mar., Kos Am., Kosmač Ivana, Krapš Barbara, Lapajne J., Močnik Iv., Skvarča Jož., Treven Ana, Žonta Katar., Kastrin Ant., Božič Jos., Flander Fr., Jereb Avgust, Jereb Jakob, Kasosnik Anton. (P. Idrija.) 423

Črni vrh. Poverjenik: Abram Ivan, župnik. — *Šolarska knjižnica.* (P. Črni vrh.) 148

Godovič. Poverj.: Kolbezen Leop., žup. upr. — *Cigall Iv.* — Novi udje: Pišljar Iv., Leskovec Fr., Likar Jož. (P. Godovič.) 56

Gora. Poverjenik: Hrovat Janez, župnik. — Novi udje: Kržišnik Primož, Govekar Neža, Trček Jan. (P. Idrija.) 36

Hotedršica. Poverj.: *Jarec Al.*, župnik. — *Šolska knjižnica, Jarec Mar.* — Novi udje: Dolenec Jož., Habjan Jan., Menart J., Petkovšek Val., Rupnik Fr., Sternad Jan., Brus Ivana, Čuk Jed., Menart Franč., Merljak Katarina. (P. Hotedršica.) 67

Ledine. Poverjenik: Jelenec Janez, župnik. — Novi udje: C. kr. finanč. straža, Eržen Mat., Velikanje Al., Buh Jera, Jeglič Marijana. (P. Logatec.) 22

Spodnja Idrija. Poverjenik: Mrak Ivan, župni upr. — Novi udje: Mar. družba, Bajt Mar., Balant Fr., Bončina Katar., Erjavec Mart., Lapajne Neža, Liker Mar., Oblak Ter., Uršič Jak., Vončina Jera, Žakelj Mar., Dolenec Jan., Baloh Ter. (P. Idrija.) 142

Vojsko. Poverj.: Cuderman Jož., župni upr. — *Ljudska šola.* — Novi udje: Ogrič Jakob, Podgornik Anton, Vončina Fel., Vončina Luka. (P. Idrija.) 86

Zavrac. Poverjenik: Ferjančič Jakob, župnik. — Nova uda: Kogovšek Al., Bogataj Iv. (P. Idrija.) 54

Žiri. Poverjenik: Vidmar Jožef, župnik. — *Silc Pavel*, nadučitelj; *Grošelj Janez, Kavčič Fr., Mlinar Jer., Petrič Mohor, Pečelin Mat.* — Novi ud: *Vrhovec Fr.*, kaplan. (P. Žiri.) 187

Število družnikov: 20 dosmrt. 1201 letni.

3. Dekanija Kamnik.

Kamnik. Poverjenik: *Zevnik Mihael*, kaplan. — *Lavrenčič Ivan*, dekan; *Požl Mart., Svetčeva rodov., Pavlič Ant., Benkovič Kar., Šinkovec Jer., Erman Kat., Knjižn franč sam., Smolnikar Elizabeta, Schnabel Rud.* — Novi udje: *Lotrič Rud.*, Blaž Ivana, Bobnar Mat., Capuder Ivana, Goltes Jož., Harle Iv., Rodbina Rojc, Smerečnik A., Svetlin Ter., Schlegel Iv., Šunkar Marija, Tratnik M., Uhlič M., Verčon Jera, Žgur Fr., br. Amat Gaberc, br. Akurzij Sumrak, br. Sergij Podlesnik, br. Aleš Trstenjak. (P. Kamnik.) 255

Dob. Poverjenik: *Gerčar Janez*, župnik. — *Zarnik Josip, Dekliška družba, Marian Franč.* — Novi udje: Grošelj Marjeta, Jagodic Fr., Jasenc Jož., Jeretina Pav., Kržan Anton., Marinček Luka, Miš Fr., Novak Mat., Orehek Mart., Osolin Gabr., Pangerčič Mar., Pirc Ana, Videmšek Andrej, Zupan Marija, Šola na Krtini, Drolka Marija. (P. Dob.) 188

Domžale. Poverjenik: Bernik Fran, župnik. — Novi udje: Gostič Iv., Kepic Jan., Müller Ant., Gabrič Jan., Habjan Valent., Cerar Franč., Redenšek Fr., Stražar Mar., Jerovšek Ana, Klemenc Cec., Kovač Ter., Lobeda Hel., Štrukelj M. (P. Domžale.) 170

Gozd. Poverjenik: Dežman Janez, župni upr. — Novi udje: Tomc Mat., Kuhar Mat., Romšak Fr. (P. Gozd.) 31

Homec. Poverj.: Mrkun Ant., župnik. — *Brojan Ivana.* — Novi udje: Gabršek Jan., Loboda Fr., Šesek Jan., Šesek J., Zupan Janez. (P. Radomlje.) 113

Komenda. Poverjenik: *Bernik Val.*, župnik. — *Mejač A., Pibernik Jer., Zadrgal Fr., Žumer Jož., Slov. kat. izobr. društvo, Knjižn. P. P. Glavarj. boln.* — Novi udje: Burenk Mat., Štebe J., Urh Jož., Bremšak Mar., Kern Ap., Kern T., Svetlin M., Černivec Mar., Koritnik Mar., Kosirnik Marj., Kancilja Mar., Kosec Franc. (P. Kamnik.) 163

Mekinje. Poverjenik: Rihar Franc, župnik. — *Potočnik Al.* (P. Kamnik.) 86

Mengeš. Poverjenik: *Kušar Fran*, župnik. — *Kajdiž Val.*, kaplan; *Preša Jož.*, župnik v p.; *Majdič Franc, Zalokar Ana.* — Novi udje: Obrtno-nadalj. šola, Anžin Mar., Borc Ant., Cotman J., Čebul Jak., Flerin Mar., Janežič Mar., Koncilja Fr., Kralj Helena, Martinec Mar., Močilnikar Mar., Mušič Rud., Navoda Jul., Orel Jan., Premk Mar., Ručigaj Hel., Ručigaj Apol., Tavčar Fr., Žankar Franc. (P. Mengeš.) 277

Motnik. Poverjenik: Plahutnik Iv., župnik. — Novi udje: Kat. slov. izobr. društvo, Mejač Mat., Premk Mar., Škerbič Franc. (P. Motnik.) 61

Nevlje. Poverjenik: Rihar Leopold, župnik. — Novi udje: Urh Matevž, Miheliš Aloj., Šimenc Aloj., Burja Jožef, Golob Ana, Kočnik Marjeta. (P. Kamnik.) 62

Radomlje. Poverj.: *Lovšin Anton*, župn. v p. — Novi udje: Kralj Jan., Šubelj Iv., Jerman Anton, Prne Rozalija, Mrčun Ana. (P. Radomlje.) 50

Rova. Poverjenik: *Volc Jožef*, župnik. — *Kat. slov. izobr. društvo, Šolska knjižnica.* (P. Radomlje.) 52

Sela. Poverjenik: *Jamnik Ant.*, župnik. — Novi udje: Hribar Fr., Istinič Ana, Trebušak M., Vrankar T. (P. Kamnik.) 73

Spodnji Tuhinj. Poverjenik: Kljun Jan., župnik. — *Engelman Leop., Jeras Pavel.* — Novi udje: Drolec Fr., Frontini Bl., Grošelj Ant., Močnik Fr., Slapar Fr., Šuštar Fr., Modrijan Lovro, Hribar Ivanka. (P. Šmartno v Tuhinju.) 75

Stranje. Poverj.: Cegnar Jožef, župnik. — Novi udje: Slov. kat. izobr. društvo, Kregar J., Šimenc M. (P. Kamnik.) 55

Špitalič. Poverjenik: Mezeg Anton, župnik. — *Pider Val.* — Novi udje: Jeglič Pet., Pavlič Fr., Drolc Al., Jeras Mar., Virk Franc. (P. Motnik.) 51

Vodice. Poverjenik: Žužek Simon, župnik. — *Jenko Ljud.*, župnik v p.; *Verbič Štef., Podgoršek Am., Galjot Mar.* — Novi udje: *Jenko Jože*, Seršen Fr. (P. Vodice.) 144

Vranja peč. Poverjenik: Krek Fran, župnik. — Novi udje: Vodlan Jož., Bevk Mar., Narat Fr. (P. Kamnik.) 51

Tunice. Poverjenik: Kralj Matija, župnik. — Novi ud: Nograšek Franc. (P. Kamnik.) 63

Zgornji Tuhinj. Poverjenik: Štrukelj Ivan, župnik. (P. Šmartin v Tuhinju.) 56

Število družnikov: 43 dosmrt. 2033 letnih.

4. Dekanija Kočevje.

Kočevje. Poverj.: *Erker Ferd.*, dekan. (P. Kočevje.) 14

Banjaloka. Poverjenik: Medved Anton, župnik. — Novi udje: Majdič Mat., župan; Briški Ant., Briški Mat., Črnkovič M., Glad Mat., Hodnik Mat., Klarič Mart., Klarič Jož., Rogale Mart., Marinč A., Spiletič Mat., Spiletič Ant., Spiletič Jak., Krkovič Jak., Bulina Ant., Slanovic Jož., Resnik Ign., Rački Neža, Delač Marija, Briški Neža, Beljan Magd., Briški Iv., Padovar Mar., Ožanič M., Stajdohar Marija, Osterman Urš., Jurkovič Uršula, Kajfež Marija, Stajdohar Uršula, Krkovič Urš., Marincelj Neža, Marincelj Marija, Majdič Urš., Žagar Neža, Žagar Mar., Glad Neža, Marincelj Neža. (P. Banjaloka.) 94

Fara pri Kostelu. Poverjenik: Češarek Alojzij, župnik. — *Curl Anton.* — Novi udje: Ožegovič pl. Pavel, Južnič Mar., Glad Mar., Glad Mar., Južnič Neža, Jakšič Ant., Gregorič Neža, Marinč Marija, Majetič Ana, Barovnica Mar., Mavrovič Mar., Žagar Ant., Marinč Jož., Obranovič Kar., Zibar Mar., Kovač Pet., Volk Marija, Južnič Neža, Briški Neža, Briški Neža, Simončič Marija, Lisac Mart., Rauh Marija, Bukovac Ana, Gašparac Marija, Briški Anton. (P. Fara.) 138

Nemška Loka. Poverjenik: Karet Janez, župnik. — *Marrin Juri.* (P. Nemška Loka.) 6

Osilnica. Poverjenik: Bajec Jakob, župni upr. — Novi udje: Šercer Jos., Šercer Štef., Turk Ant., Bukovec Anton, Klepec Moh., Žagar Jož., Osvald Jož., Rutar Pet., Kovač Bl., Štimec A., Bukovec Juri, Porcer Ant., Žagar M., Tomec M. (P. Osilnica.) 47

Spodnji Log. Poverj.: Kucler Marija. (P. Nemška Loka.) 8

Topla Reber. Škulj Fr., župni upr. (P. Stari Log.) 1

Število družnikov: 3 dosmrt. 305 letnih.

5. Dekanija Kranj.

Kranj. Poverjenik: Sitar Valent., kaplan. — *Koblar Anton*, dekan; *dr. Perne Fr.*, c. kr. gimn. prof.; *4razred. deška ljud. šola, Čitalnica Kranjska, Benedik Fr., Černe J., Zupan Ana.* — Novi udje: *Sirotišnica*, Rakovec Engelbert, kaplan; dr. Mischitz Fr., c. kr. gimn. prof.; Cukjati Ant., Gros Ožb., Jenko Mat., Kuralt Franc, Lubeinschegg Štef., Miklavčič Ant., Omersa Iv., Perčič Fr., Štravs Franč., Zacherl Dav., Rozman Val. (P. Kranj.) 325

Besnica. Poverjenik: *Pokorn Fran Ser.*, župnik. — *Šolska knjižnica, Brenkuš Jan., Rakavec Jer.* — Novi udje: Papler Jan., Pogačnik Antonija. (P. Kranj.) 52

Cerklje. Poverjenik: *Dolinar Franc*, župnik. — *Lovšin Ivan, Ciperle Fr., Gašperlin Jan., Murnik Fr., Grošelj M., Urh Marija.* (P. Cerklje.) 188

Duplje. Poverjenik: Stenovec Anton, župnik. — Novi udje: Boncelj Martin, Gradišar Jožef, Rozman Angela, Rozman Marija. (P. Tržič.) 57

Goriče. Poverj.: *Zupanc Jern.*, župnik. (P. Kranj.) 63

Sv. Jošt. Poverjenik: *Razboršek Jak.*, ekspozit. — *Rakovec Jožef, Žan Mart.* — Novi udje: Alič M., Brce Fr. (P. Kranj.) 29

Kokra. Poverj.: Nemec Anton, župnik. — Novi udje: Krč Peter, Povšnar Kat., Perdan Iv., Kremsar Ant., Koder Kat., Likar Valentin. (P. Kokra.) 32

Kovor. Poverjenik: *Rozman Juri*, župnik. — Novi udje: Kokalj Iv., Ribnikar Jan. (P. Tržič.) 47

Križe. Poverjenik: *Zabukovec Janez*, župnik. — *Fabjan Mar., Repinc Jak.* — Novi udje: Arnež Jan., Fink Jernej, Košir And., Mali Jan., Močnik Mart., Sajovic Lovro, Kleč Mar., Kokalj Kat., Kos Mar., Lombar Neža, Mali Marj., Mali Meta, Perko Hel., Perko Iv., Primožič Mar., Rant Mar., Stroj Mar., Uranič Marija, Valjavec Fr., Vodnjov M., Zaplotnik M. (P. Retnje pri Tržiču.) 181

Mavčiče. Poverj.: Klobus V., župnik. — *Farna knjižnica, Oblak Fr., Jenko Fr., Kepec Al., Kepec Jer., Kepec Apol., Kepec Franč., Kepec Jan., Jerala Jož., Ješe Jož.* — Novi udje: Veternik Bl., Jeraj Iv., Zevnik Ana, Zevnik Franč., Korjek Mat., Rozman Neža, Novak Iv., Vidic Iv. (P. Kranj.) 100

Naklo. Poverj.: Seigerschmied J. M., župnik. (P. Naklo.) 99

Podbrezje. Poverjenik: *Vondrášek Václav*, župnik. — *Ljudska šola, Keršič Pet., Hlebčar Mat.* — Novi udje: Potočnik Mar., Stegnar Mar., Kemperle Iv., Golba Fr., Avsenek J., Tomazin Krist., Pretnar Franč. (P. Podbrezje.) 84

Preddvor. Poverjenik: Lakmayer Fran, župnik. — *Bolka Jož., Bukovnik Mar., Celar Kat., Dolinšek Mar., Feude Lovro, Kaštrun Mar., Košnjek Fr., Pavec Mar., Pernuš Mih., Podpeskar Jan., Polajnar Jož., Rehberger Mih., Rehberger Urb., Roblek A., Roblek Iv., Rogelj Fr., Rozman Fr., Stružnik Mica, Šavs Mica, Šenk Jan., Tomc Mar., Valjavec Mica, Weiseisen Ant., Završnik Stanko.* — Novi udje: *Jerič Fr., Lombar Jožef, Roblek Janez;* Lomšek Jan., kaplan; Bohinec Mica, Jekovec Lovro, Kaštrun Fr., Kok Jan., Markič Pet., Roblek M., Snedec Pet., Tičar Fr., Tičar Prim., Virnik Fr. (P. Tupaliče.) 127

Predoslje. Poverjenik: Zupanc Ign., župnik. — *Farna šola.* — Novi udje: Beton Hel., Rebol Fr., Rozmam Mar., Sajovic Jož., Snedic Jan., Stenovc Jan., Štefe Roz., Žibert M. (P. Kranj.) 89

Smlednik. Poverjenik: Barbo Mih., župnik. — *Ljud. šola v Pirničah, Božič Marija, Govekar Ter., Kepec Fr., Kepec Ivana, Rozman Fr., Knific Fr., Kristanc M., Verlic Fr., Srebrnjak M., Hlebčar Janez, Jenko Fr.* — Nova uda: *Rozman Jožef*, Češnjovar Janez. (P. Smlednik.) 214

Št. Urška gora. Poverjenik: Čibašek Vinko, župni upr. — Novi ud: Remic Franc. (P. Cerklje.) 35

Šenčur. Poverjenik: *Šiška Janko*, župnik. — *Blažun Luka, Dekliška Marij. družba, K. s. izobraževalno društvo, Ropret Ant., Sajevic Jan.* — Novi udje: Bohinc Neža, Kralj Fr., Likosar Mat., Rozman M. (P. Šenčur pri Kranju.) 164

Olševek. Poverj.: Volc And., župnik. (Tupaliče.) 43

Smartin. Poverjenik: Šarec Aloj., župnik. — *Ljudska šola, Bajželj Jak., Benedik Jan., Knific Franč., Porenta Fr., Porenta Mar., Šilar Mar., Knific Jož., Tiringar Fr., Žontar P., Lenard Fridolin.* — Novi udje: *Šilar Janez*, Knjižn. slov. železn., Volčič Rud., Eržen Fr., Hafnar Iv., Zaletel Ant., Zupan Fr., Bajželj Mar., Likozar Fr., Šilar Franc, Vernel M., Benedik Jož., Sorčan Marija. (P. Kranj.) 257

Trstenik. Poverjenik: *Mikš Ivan*, župnik. — Nova uda: Rabolj Fr., Štefe Ivana. (P. Kranj.) 60

Tržič. Poverjenik: Potokar Jožef, župnik. — *Čadež Vikt.*, kaplan; *Knific Jož., Marinšek Hel.* — Novi udje: Ahačič Terez., Ahačič Mar., Ahačič Franč., Cvek Mar., Družnik Marija, Kremser Mar., Kristan Jak., Meglič J., Meglič Ant., Miklavčič Frančiška, Mali Ter., Meglič Jož., Meglič Al., Meglič And., Merkun Valentin, Meglič J., Meglič Sim., Ovsenčič Marija, Strukelj Franč., Šarabon Fr., Tišler Ant., Smolej Jožef, Berger Anton., Kralj Fr., Dovžan Anton. (P. Tržič.) 331

Velesovo. Poverjenik: *Brešar Jos. K.*, župnik. — Novi ud: Zorman Janez. (P. Cerklje.) 85

Voglje-Voklo. Poverjenik: *Okorn Matija*, beneficijat. (P. Šenčur pri Kranju.) 64

Zapoge. Poverjenik: Koželj Franc, župnik. — *Jerman Mar.* — Novi ud: Hočevar Fr. (P. Smlednik.) 32

Število družnikov: 106 dosmrt. 2652 letnih.

6. Dekanija Leskovec.

Leskovec. Poverjenik: *Schweiger Fr.*, dekan. — *Tomažin Roz.* — Novi udje: Urbanč Jož., Škofljanec Fr., Levstik Fr., Kerin J., Urbanč Alf., Škofljanec Fr., Pacek Mart., Škofljanec N., Bučar Jož., Kranjčevič Jož., Švigelj Fr., Škofljanec Reza, Tekavec Mar. Pirc Vinc., Jurečič Ant., Boskovič Franč. (P. Leskovec.) 134

Boštanj. Poverjenik: *Kerin Martin*, župnik. (P. Radna pri Sevnici.) 100

Bučka. Poverjenik: Reból Bl., župnik. — *Selak Al.* — Novi ud: Marjetič Janez. (P. Bučka.) 39

Cerklje. Poverjenik: Gabrič Anton, župnik. — Novi udje: *Pleterski Mart.*, Gramc Janez, Teršelič Jož., Pavlovič Mart., Žarn Mart., Ilc Jož., Kodrič Mar., Zorko Neža, Škoda Ter., Jazbec Ana, Ferenčak Ter., Lopatič Mar., Žugič Mar., Urbanč Ter., Pegam Neža. (P. Krška vas.) 101

Čatež. Poverj.: *Rudolf Alojzij*, župnik. — *Farna knjižn.* — Novi udje: Pangarčič Jera, Gobec Blaž, Komučar Ana. (P. Krška vas.) 38

Sv. Duh. Poverjenik: Žust Jakob, župnik. — *Pirc Josip, Lokajner Fr.* — Novi udje: Bizjak Ana, Bizjak Fr., Kerin Jožef, Lekše Al., Mlakar Luc., Pirc Kar., Šribar Fr., Vrščaj Fr., Radič Iv., Bizjak Ant., Vidmar Ant., Kapler M. (P. Krško.) 68

Št. Jernej. Poverjenik: *Lesjak Anton*, župnik. — *Ljudska šola v Št. Jerneju, Izobražev. društvo, Zagorc Fr., Saje Karolina.* — Novi udje: *Štempihar Fr.*, c. kr. orož.; Slabe Jožef, Korenič Fr., Zupan Mar. (P. Št. Jernej.) 193

Kostanjevica. Poverjenik: Pavlič Damjan, mestni župnik. — *Starec Ant., Starec Ana.* (P. Kostanjevica.) 72

Križevo. Poverjenik: Pavlič Kozma, župnik. — *Pirc Fr.* — Novi udje: Martinčič Jožef, Stipič Peter, Kodrič Marija. (P. Sv. Križ pri Kostanjevici.) 85

Krško. Poverj.: Kurent Al., župni upravi. — *Dr. Mencinger Iv., Lapajne Iv.* — Novi udje: Poč Pet., c. kr. železn. uradnik; Majcen And., c. kr. kanc.; Ban Iv., Cerle J., Hercog Fr., Križman Ant., Rumpret Mar., Šilovinac Fr., Ulepič Rad., Zajec Giz., Žitko Ivana. (P. Krško.) 95

Raka. Poverjenik: Borstnar Josip, župnik. — Nova uda: Gričar Jož., Gričar Jan. (P. Raka.) 87

Studenec. Poverjenik: *Horvat Mih.*, župnik. — *Laščanova hiša.* (P. Radna pri Sevnici.) 21

Škocjan. Poverjenik: *Bohinjec Pet.*, župnik. — *Florijančič Iv.*, kaplan; *Blatnik Alojz.* — Novi udje: Bregar And., Hočevar J., Lavrič Fr., Lindič Mart., Andrejčič Mar., Ban Jera, Jalovec Mar., Kosec Jul., Komlanec Reza, Kes Fr. (P. Škocjan.) 95

Vel. Dolina. Poverjenik: *Gnjezda Jan.*, župnik. — *Ljudska šola.* (P. Jesenice na Dolenjskem.) 53

Število družnikov: 27 dosmrt. 1154 letnih.

7. Dekanija Litija.

Šmartno. Poverj.: Rihar Matej, dekan. — *Farna knjižnica.* — Novi udje: Cizerle Ign., Gradišek Mar., Gradišek Mart., Hribar Ivana, Juhant And., Kravogel Fr., Kozlevčar Ana, Korimšek Alb., Miklič Bl., Možina Kat., Perme Jak., Rus Srečko, Simončič Val., Sotlar Ana, Šušteršič Fr., Tomažič Jož., Verbajs Fr., Vidic Franc, Zupančič Ant., Možina Al. (P. Šmartno pri Litiji.) 181

Dobovec. Poverjenik: Ocepek Jož., župnik. — *Bevc Janez.* — Novi udje: Bajda Jan., Bajda Mih., Dolinšek Ant., Fabjan Jan., Dolanec Leop., Kavšek Fr., Pavlič Jož., Trošt Ign., Vodin Leop. (P. Trbovlje.) 31

Dole. Poverjenik: *Filler Vacl.*, župn. (P. Dole pri Litiji.) 57

Hotič. Poverjenik: Hromec Jan., župnik. (P. Litija.) 32

Janče. Poverjenik: Dobnikar Jan., župnik. — Novi udje: Gorše Jan., Petek Marija. (P. Litija.) 17

Javorje. Poverjenik: Indof Franc, župnik. — Novi udje: Končar M., Ambrož J., Mostar Mar. (P. Šmartno pri Litiji.) 41

Št. Jurij pod Kumom. Poverj.: Knez Hinko, trgov. in gostiln. — Novi udje: Borišek Fr., Bostič Iv., Prnišek Mat., Skrinjar Fr., Kotar Jož., Kotar Fr., Fele Urb., Boš Fr., Čič Fr., Jakoš Marija, Smagur Fr., Čop Al., Lesjak Franc. (P. Radeče.) 25

Konjšica. Poverjenik: Mohar Peter, župnik. — Novi udje: Zagorc Franc, Zagorc Anton, Pečnik Franca, Vodenik Magdalena. (P. Zagorje ob Savi.) 16

Kresnice. Poverjenik: Dolinar Iv., župnik. — Novi udje: Končar Iv., Kržišnik Ana, Vegont Fr. (P. Kresnice.) 39

St. Lambert. Poverjenik: Ogrizek Jakob, župnik. — *Farna knjižnica.* — Novi udje: Kos Marija, Križnik Jan., Režun Franc, Vidmar Alojzija, Sršen Ant. (P. Sava ob juž. žel.) 46

Litija. Poverjenik: Režek Pet., župnik v p. — *Preclik Jarol.* (P. Litija.) 65

Polšnik. Poverjenik: Žust Ignac, župnik. — Novi ud: *Ljudska šola.* (P. Litija.) 37

Prežganje. Poverjenik: *Jaklič Karol*, župnik. — Novi udje: Skubic Val., Štrus Jak., Skubic Mar., Jamnik J. (P. Litija.) 44

Primskovo. Poverjenik: Plešic Anton, župnik. — *Gregorič Janez.* — Novi udje: Černe Al., Fink Mar., Jerič Luc., Jeršin Al., Kuhel Jož., Miklič Fr., Mulh Fr., Otrin Mat., Štepec Al., Zupančič Marija. (P. Šmartno pri Litiji.) 49

Radeče. Poverjenik: Hiersche Franc, župnik. — *Krisper Val., Vodenik Urša.* — Novi udje: Podlesnik Stanko, Lazar Jer., Trebše Al., Krnec Suzana. (P. Radeče.) 111

Sava ob juž. žel. Poverj.: *Koblar Jos.*, župnik. — *Berdajs Mar.*, c. kr. pošt.; *Kos Ana.* — Novi udje: Koleša Jakob, Škofic Mat., Kerhlikar Minka. (P. Sava ob južni železnici.) 37

Svibno. Poverjenik: Koprivec Peter, župn. — *Povše Henr.* — Novi udje: Kovačič Maks, šol. vodja; Šuštar Anton, Završnik Janez. (P. Radeče.) 61

Štanga. Poverjenik: Sajé Mihael, duh. sv., župnik itd. — Novi udje: Kokavica Aloj., Peterka Mar., Mahkovic Mica, Mandelj Roz., Brunček Jož., Mahkovic Jernej. (P. Litija.) 60

Zagorje ob Savi. Poverjenik: Rott Gotard, župnik. — *Gros Peter, Žnidaršič Ant., Habat Luka, Govejšek Mar., Zupin Leop.* — Novi udje: Bebar Iv., Bebar Justina, Cencelj Fr., Drnovšek Jan., Fabijan Karol, Grčar Albin, Jaklič Ant., Juvan Julija, Klančišar Marija, Klembas Al., Kos Ivan, Ludovej Ludovik, Magorc Marija, Martinčič Ig., Uršič Iv., Zabovnik Val. (P. Zagorje ob Savi.) 180

Število družnikov: 19 dosmrt. 1110 letnih.

8. Dekanija Ljubljana.

Stolna župnija v Ljubljani. Poverjenik: Dr. Merhar Alojzij, st. vikar. — Premil. gosp. knez in škof *dr. Jeglič Anton Bonaventura; Flis Jan.*, gen. vik.; *Sajovic Jan.*, st. prošt; *Kajdiž Tom., Kržič Ant.*, kanonika; *Hubad Fran*, c. kr. dež. š. nadz.; *M. Dom. Dereani, Knjižnica c. kr. II. državn. gimn., Knjižnica c. kr. realke, Knjižnica Alojzijeviška; dr. Krek Jan.*, dež. in drž. posl.; *Katol. dr. za delavke, Korelec Ana, Pirc Ciril; dr. Žitnik Ign.*, st. kan.; *Kolar Matija*, st. dekan; *Rebek Jož., Reich Ant., dr. Tavčar Iv., Rupret Mar., Vrhovec Apol., C. kr. učiteljska pripravnica, Žagar Kar., Nemški viteški red, P. Kossobud Edvard, Majoron Boris, Jakelj Gregor, Potokar Ter., Štrus Marjeta, Slovenska Matica, Premrl Stanko, Ambrožič Franja, Zabred G.* — Novi udje: Adamle M., Grobelnik Mar., Kosec Anica, Kodelja Josip., Kern Iv., Kveder Mar., Kokalj Amal., Kemperle Ciril, Mandeljc Kar., Mrvar Mar., Mohar Marija, Prešern Kat., Podržaj R., Ravnikar Kar., Sežun Alb., Skubic Ant., Simonetti E., Tergelj M., Kmet I., Weisbacher M. (323). — Mestni dekliški licej. Poverj.: Mlakar J., prof. — Novi udje: dr. Mole Rud., Kosmač Mar., Modrijan Eliz., Piščanec Eleta, Urbas Fr., Uršič Pavla, Vik Bož. (13). — C. kr. I. drž. gimnazija. Poverjenik: *Dr. Švetina Ivan*, c. kr. prof. — *Gimnaz. knjižnica; Dolenec Mat., Grafenauer Janko*, c. kr. gimn. prof. — Novi udje: Bradač Franc, Sodnik Alojzij, Volavšek Davorin, c. kr. g. profesorji (28). — C. kr. učiteljišče. Poverj.: Kržič Anton, prof. in kanonik. — Novi ud: Dr. Čadež Franc, c. kr. prof. (12). (P. Ljubljana.) 376

Bogoslovje. Poverjenik: Sajovic Jakob, bogosl. — *Dr. Lesar Jož., Ferjančič Fr, dr. Grivec Fr. Ks., Knjižn. ljublj. bogoslovcev,*

Oberstar Ognj., Sajovic Al. — Novi udje: *Petrič Gabr., Potočnik Rud.*, Perčič Miha, Gabrovšek Fr., Gnidovec Ant., Krušič Janko, Lovšin Fr., Marinček Ant., Sušnik Fr., Stanonik Maks, Zalokar Ant., Zaverl Alfonz, bogoslovci. (P. Ljubljana.) 45

Sv. Jakob v Ljubljani. Poverjenik: *Barle Jan. Ev.*, mestni župnik. — *Janc Pet.*, kaplan; *Steska Vikt.*, kn. šk. kanc.; *dr. Pečjak Greg.*, c. kr. prof.; *Verbajs Ant., Jarc Fr.*, župn. v p.; *Volčič Fr., Kačar Jožefa, Kocmur Ivana, Pristov Mar., Tomec Urš., Ulčar Fr., Salezijanzki zavod.* — Novi udje: Velepič Ivana, učiteljica; Bačstiber Marg., Bano Regina, Bavdeš Lucija, Bozja Mar., Bricelj Ana, Bučar M. M., Burja Rihard, Erjavec Marija, Ferjan Albina, Franc Felicijan, Francl Mar., Gecelj Fr., Gorjan Dragica, Grilj Fr., Hariš Mar., Janežič Pavel, Jarc Jožefa, Jelenc Fr., Jurjovec Kat., Kačič Metod, Kanduč Fr., Kastelic Mar., Košiček Vida, Kozole Kat., Lapajne Rud., Mozetič Fr., Novak Karol., Perše Roza, Ravnikar Miha, Rode Mat., Rozman Nežka, Rupnik Fr., Smuc Mar., Soklič Mar., Sajn Ang., Šubič Marj., Zaplotnik Dom. (P. Ljubljana.) 418

Sv. Peter v Ljubljani. Poverj.: *Zorko Fr.* kapl. — *Pavlič Fr.*, župnik; *dr. Gruden Jož., Jančigar Kar., Klemenc Jul., dr. Levičnik Alf., Lončar Karol, Mali Fr., Mihevec Janez, dr. Pegan Vlad., Petrič Janko, Ponikvar Jak., Pristov Iv., Rohrman Vikt., Šolske sestre, Šporn Iv., Velkovrh Iv., Vodnik Al., Zorc Fr., Žužek Al., Jakelj Gregor, Potokar Terez., Štrus Marj., Remec Mat., Janež Jan., Sojar Mar.* — Novi udje: *Gajšek Ivan*, Čampa Ant., Dolenc Evgenija, Elašik Mar., Javšonac Al., Kalan Pavel, Kogovšek Fr., Krištofič Dragotin, Novak Marj., Sitar Mar., Vahen Marija, Zrimc Iv., Eckert Mar., Knific Albina, Koleša Franč., Moška Marij. družba, Premk Iv., dr. Rozina Avg., Rožnik Mar., Sajovic Iv., Katol. slov. izobraž. društvo v Hrušici, Pavčič Iv., Škrjanec Melhijor, Jakomin Alojzij, Avšič Ant., Frkov Avg., Vrhovnik Iv., Učakar Ign., Babnik Franc, Dolničar Iv., Križaj Mart., Makovec Marija, Eržen Marj., Ravnikar Jožefa, Parkelj Jož., Katol. slov. izobraž. društvo selsko, Presetnik Ant., Katol. slov. izobraž. društvo za šentpetersko Posavje v Šmartnu, Avbelj Jan., Srakar Mar., Bajda Pet. (P. Ljubljana.) 808

Frančiškanska župnija. Poverjenik: *O. Placid Fabiani.* — *Knjižnica frančiškanska, Knjižnica o.o. lazaristov, Dolenec Orosl., o. Karol Heidrich; Gasperin Viljem*, župnik v p.; *Krigar Franč., Pollak Karol, Požlep Fr., Slove Mina, Gornik Martin, dr. Stare Josip, Stare Feliks, Šmid Mar., Šumi Jož., Turk Ant., Pogačnik Al., Zdešar Pavl., Hoischer Gustav; Zamida M.*, c. kr. d. svet.; *Žužek Franc*, nadinžen.; *Volčič Kristina, Eržen Pavl., Vidmajer Kat., Vesel Jož., Rohrman Jož., Knjižnica dež. muzeja, Kepec Al.; Zupan Tom., Gnjezda Franc*, c. kr. profesorja; *Souvan Brigita.* — Novi udje: *Semič Alojzij*, Babnik Franc, Bohinec Valter, Germškekova družina, Gregorčič Milan, Hartman Fani, Jugovic Mar., Kavčič El., Kramar Josip, Koser Fric, Lenasi Viljem, Lukman Rajko, Meršolj Ana, Petan Slavka, Prosen Marjeta, Robič Ivan, Šušin Vinko, Štrukeljnova družina, Velepec Peter, Vilar Pavla, Vidic Marija, Zalokar Marija, Zupančič Franč., Zorc Janez. (P. Ljubljana.) 638

Trnovska župnija. Poverjenik: Gostiša Josip, kaplan. — *Vrhovnik Ivan*, župnik; *Bizjak Jernej, Gantar Jak., Kilar Ivan, Zabred Viktor, Mestna ljudska šola na Barju.* — Novi udje: Ambrož Mar., Bezlaj Ter., Bizilj Ivana, Costa Karol, Cepelnik Mar., Dovžan Avg., Grčarjeva rodb., Hartman Genov., Intihar Neža, Koderman Pavla, Kramar Fr., Kurent Mar., Menardi Luka, Pirkovič Helena, Potokar Franč., Slapar Fr., Smole Mar., Speil Adela, Strle Ivan, Šetina Anton., Šimnovec Al., Steblaj Iv., Štembov Hel., Štrukelj Karolina, Šušteršič Fr., Trtnik Fr., Valenčič Štefanija, Varl Josip, Vedernjak Flora; Wester Jos., c. kr. prof. (P. Ljubljana.) 396

Uršulinski samostan. Poverjenik: *Bulovec Mih.*, spiritual. — Nov ud: Knjižnica uršul. pripravnice. (P. Ljubljana.) 19

Prisilna delavnica. Poverj.: Šega Viktor, kurat. — *Knjižn. prisiljencev.* — Novi udje: Tomšič Jožef, Kavšek Ivan. (P. Ljubljana.) 15

Brezovica. Poverjenik: Hoenigman Fr., župnik. — *Rožnik Marija.* — Novi udje: Kregar Val., Kremžar Marija, Kozamernik Iv., Trček Mar., Pezdir Jera, Mravlje Ana, Sedej Jera, Grdadolnik Marija. (P. Brezovica.) 110

Dev. Marija v Polju. Poverjenik: *Müller Ivan*, župnik. — *Mrcina Ign., Črne Frančiška.* — Novi udje: Boben Fr., Dežman Jož., Gabrovšek Miha, Jakož Fr., Klešnik Franc, Marinko Janez, Martinc Jož., Rozman Lud., Rožič Karol, Smerajec Jož., dr. Divjak Štev., Anžič Ter., Berčič Anton., Novak Hel., Ostanek Mar., Poljanec Marija, Primar Mar., Šešek Mar., Boštetova družina, Kodermanova družina, Lukatova družina, Lukatov Jožef, Ulčarjeva družina. (P. Dev. Mar. v Polju.) 340

Črnuče. Poverj.: Stazinski Nik., župnik. — *Črnivec Mar., Močilnikar Marija, Gregorič Andrej.* (P. Ljubljana.) 86

Dobrova. Poverjenik: *Plantarič Jožef*, župnik. — *Godec Janez*, župnik v p.; *Farna knjižnica na Dobrovi.* — Novi udje: *Dr. Kotnik Jakob*, kaplan; Sever Amalija, učit.; Dleskova hiša, Tončkova hiša, Dolinar Matija, Zorc Jož., Jovan Vinko, Dolničar Peter, Košir Janez, Kožuh Anton, Cjuha Franc, Suhadolc Marija. (P. Dobrova.) 141

Golo. Poverjenik: Kunauer Jan., župnik. — Novi udje: Štebljaj Marj., Jeras Anica, Mehlin Janez. (P. Ig.) 17

Ig. Poverjenik: *Koechler Viktor*, župnik. — *Koechler Al.* — Novi udje: Grof. Auersperg Marijana, Boh Janez, Boh Helena, Cankar Fr., Giudiciosi Jož., Gris Ant., Grbec Ivan, Kastelic Mat., Kraljič Jožef, Kramar Franč., Kramar Ivan, Meden Nežka, Meglič Mart., Moncej Mat., Pucihar Ant., Šerjak Mar., Skubic Iv., Špelak Ant., Šusteršič Jera, Tomažič Marija, Zalar Franc, Župec Ivan. (P. Studenec-Ig.) 149

Sv. Jakob ob Savi. Poverjenik: Jemec Anton, župnik. — *Cajhen Ant., Grojzdek Andr.* — Novi udje: Baš Iv., Cedilnik Jož., Bergant Mat., Erkljavec Fr., Kos Mar., Klemenčic Mar., Rzar Ant. (P. Dol pri Ljubljani.) 71

Ježica. Poverjenik: *Zupan Simon*, župnik. — Novi udje: Fertič Vojteh; Fajdiga Ana, učitelj.; Lenarčič Hel., Kos Helena. (P. Ježica pri Ljubljani.) 157

Sv. Katarina. Poverjenik: Pavlin Andrej, župnik. — Novi udje: Blažič Ivana, Krmelj Franca. (P. Medvode.) 30

Preska. Poverjenik: Brence Jan., župnik. — *Erjavec Franc.* — Novi udje: Bernik Jan., Šmelčer Jan., Dolenec Jernej, Plešec Jožef, Rabnik Anton, Jenko Jožef, Trampuš Al., Tehovnik Avg., Cvet Mat., Okršlov Jožef, Cvajnar Jak., Besjak Mar., Mrak Marj., Brence Jera. (P. Medvode.) 86

Rudnik. Poverjenik: Šlibar Gregor, župnik. — Novi udje: Dremelj Jožefa, Grum Janez z družino, Mlakar Kat., Erkljavec Fr. (P. Ljubljana.) 66

Sora. Poverjenik: *Finžgar F. S.*, župnik. — Novi udje: Šimnic Edvard, kaplan; Izobraž. društvo, Brdnik Marij., Gašperin Jožef, Petač Iv., Polanec Peter, Petač Urš., Zorman Karol, Hafner Ivana, Jamnik Iv., Jurman Iv., Košenina Jernej, Kreljeva družina, Kos Mar., Košenina Lucija, Luštrek Ivan. (P. Medvode.) 167

Sostro. Poverjenik: *Molj Janez*, župnik. — *Zupan Mihael*, župnik v p.; *Selan Hel., Selan Ivana.* (P. Sp. Hrušica.) 203

Šiška. Poverjenica: Štrukelj Marija. — *Burja Pet., Wisjan Leopold.* — Novi udje: Janc Peter, Ogrizek Franc, Šustar Franc, Rojina Mar., Tuma Krist., Taškar Marija. (P. Sp. Šiška.) 63

Šmartno pod Šmarno goro. *Lésar Janez*, župnik. — *Kepic Matej* — Novi udje: Cedilnik Avguština, Jerala Ana, Ježek Franc, Kos Avguštin, Medved Mart., Novak Franc, Pipan Mar., Peterlin Jožefa, Podgoršek Jan., Podgoršek Leop., Rebolj Fr., Sever Mat., Čižman Marija. (P. Št. Vid nad Ljubljano.) 121

Tomišelj. Poverjenik: Knific Jos., župnik. — *Virant Franc.* — Novi udje: Lenaršič Ant., Strumbelj Jožef, Grum Mat., Škraba Jožef, Požar Martin, Kraljič Marj., Skerjanec Ana, Glavan Jera. (P. Studenec.) 54

Vič-Glince. Poverj.: P. Avguštin Čampa, sup. — *Kremžar Elizabeta, Sojar Ivana, Pance Mar., Jan Mihael.* — Novi udje: Fr. Prosper Zidanič, Bučan Fr., Bučar Fr., Cankar Fr., Gačnik Iv., Grapar Mar., Jarc Cec., Končan Iv., Kaiser Ant., Labič Fr., Laznik Leopold., Malovrh Jernej, Marn Magd., Pate Fr., Peternel Marija, Rihar Ant., Selan Fr., Vah Mar., Zdešar Henrik, Žirovnik Albina. (P. Vič.) 290

Sv. Vid. Poverjenik: *Zabret Val.*, župnik. — *Belec Ant.*, župan; *Majer Gašper*, župnik v p.; *Kopač Ivana, Oven Franc, Zakotnik Cirila.* — Novi udje: Arhar Iv., Babnik Andr., Erjavec Mar., Erjavec Marija, Kalčič Jož., Kogovšek Fr., Kramer Ivanka, Kremžar Ivan, Kremžar Mar., Kunstelj Ivana, Oven Fr., Pipan Iv., Satler Krist., Smole Iv., Volčič Ivana, Verbič Mar., Erjavec Andr., Bramor Jož., Burgar Fr., Erjavc Fr., Korošec Iv., Košenina Mar., Osel J., Kozel Ožb., Lisičak Andr. (P. Št. Vid nad Ljubljano.) 365

Zavod sv. Stanislava. Poverjenik: *Kržišnik Jožef*, prof. — *Gimnazijska knjižnica; dr. Knific Iv., dr. Zorè Jan. Ev.*, profesorja. Novi udje: Adamič Silv., Koder Srečko, Udir Jožef, Kenk Boris, Kočevar Štef., Počkaj Jakob. (P. Št. Vid nad Ljubljano.) 44

Želimlje. Poverj.: Bartel Bertold, župnik. (P. Studenec.) 32

Število družnikov: 164 dosmrt. 5143 letnih.

9. Dekanija Loka.

Stara Loka. Poverjenik: *Mrak Matija*, dekan. — *Šolar Franc, Berčič Al., Dolenec Jernej, Kovačič Fr., Režek Fr., Triller Jan., Žagar Jožef.* — Novi udje: Berčič Mat., Berčič Mar., Dolinar Ant., Hafner Jan., Hafner Lovro, Kalan Urban, Kristan Andrej, Langerholc Jan., Masterl Fr., Polajnar Mar., Porenta Peter, Proj Lovrenc, Svoljšak Anton., Valančič Franc. (P. Škofja Loka.) 164

Bukovšica. Poverj.: Ilovski Albin, župnik. (P. Selca.) 41

Dražgoše. Poverj.: Pfajfar Anton, župnik. — Novi udje: Fajfar J., Jelenc P., Lotrič M., Bralno društvo. (P. Železniki.) 55

Javorje. Poverjenik: Pfajfar Janez, župnik. — *Peternel Janez.* — Nov ud: Skok Janko. (P. Poljane.) 62

Sv. Lenart. Poverjenik: Borštnar Janko, župni upravitelj. (P. Selca.) 54

Leskovica. Poverjenik: Kos Matevž, župni uprav. — Novi udje: Kejžar A., Verčič A., Podobnik Urša. (P. Gorenja vas.) 57

Lučine. Poverjenik: Rajčevič Franc, župnik. — Novi udje: Dolinar Ivan, Oblak Jerica, Košir Al., Mrak Al, Dolenec Ivana, Dolinar Uršula, Justin Marj., Malovrh Ivana. (P. Gorenja vas.) 62

Nova Oselica. Poverjenik: Zorec Franc, župnik. — Novi udje: Dolinar Marijana, Kacin Jerica, Kokelj Micika, Otrin Janez, Pagon Franc, Peternel Jožef, Primožič Franc, Švarckoblar Marija, Pagon Katarina. (P. Gorenja vas.) 77

Poljane. Poverjenik: *Ramoveš Jern.*, župnik. — *Jerše Val.*, kaplan; *Debeljakova hiša, Jesenkova hiša, Debeljak Iv., Kržišnik Mih., Krmelj Gregor, Juvan Fr., Godec Apol., Miklavčič Ana, Kokalj Marijana.* — Novi udje: Dolenec Marijana, Jelovčan Franja, Kalan Mar., Kržišnik Mar., Kržišnik Agata, Oblak Neža, Razvoza Ana, Šubic Iv., Tratnik Fr., Ušeničnik Ivana. (P. Poljane.) 224

Reteče. Poverjenik: Meršolj Janez, župnik. — *Avguštin Janez.* — Novi udje: Hribernik Jožef in žena, Jamnik Ant., Križnar Jan., Kušar Jan., Luskovec Urban z družino, Rant Miha z družino, Vilfan Helena. (P. Škofja Loka.) 68

Selca. Poverjenik: *Rožnik Tomaž*, župnik. — *Narobe Jože, Prevodnik J., Tavčar Andr.* — Nov ud: Tevž Ant. (P. Selca.) 257

Sorica. Poverj.: Karlin Juri, župnik. — *Župna knjižnica.* — Novi udje: Fröhlich Janez, Čufer Fr., Šubic Mar., Gasser Mar., Kranjc Jak., Urh Pet., Gasser Jožef, Fröhlich Mar., Kemperle El., Kejžar Peter. (P. Sorica.) 77

Stara Oselica. Poverjenik: *Soukup Janez*, župnik. — Novi udje: Bogataj Jakob, Eržen Ana, Jezeršek Fr., Kalan Jerica, Klemenčič Hel., Kokalj Mar., Mrak Ter., Šifrer Kat., Špiček Jož., Tavčar Marijana. (P. Gorenjavas.) 101

Škofja Loka. Poverjenik: *Šinkovec Avgust*, m. župnik. — *Mikuž Ivan*, kaplan; *Karlin Janez, Notar Ant.*, župnika v pok.; *Fr. Vincenc Podgoršek, Uršulinska zunanja šola, Dekl. Marijina družba, Lenček Niko, Volčič Jak., Dolinar Andr., Planina Lovro, Šubic Franca.* — Novi udje: Dolenec Juri, Kožuh Andr., Okorn Janez, Plantarič Ign., Ravnihar Jan., Sušnik Iv., Bohinjec Kat., Dermota Franč., Franko Ivana, Kovač Neža, Miklavčič Mar., Oblak Marija, Oblak Ivana, Omejec Pavla, Rupar Franca, Varl Roza. (P. Škofja Loka.) 318

Trata. Poverj.: Brajec Josip, župnik. (P. Gorenjavas.) 165

Zalilog. Poverj.: Sever Franc, župnik. — *Farna knjižnica, Biček Jak., Ceferin Mohor, Pintar Anton.* — Novi udje: Bernard Mar., Biček Janez, Ceferin Mikl., Ceferin Marija, Demšar Jerica, Drlink Marij., Kenda Ana, Lavter Lovrenc, Mediževc Al., Mohorič Jož., Šturm Marija. (P. Železniki.) 57

Žabnica. Poverj.: *Čik Karol*, župnik. — *Kuralt Jak., Kat. slov. izobraž. društvo.* — Novi udje: Berčič Mar., Sešek Marija, Šifrer Marija. (P. Škofja Loka.) 83

Železniki. Poverjenik: *Marčič Val.*, župnik. — *Župnijska knjižnica, Globočnik Fr., Košmelj Leop., Rant Ant., Štalc Ant.* — Novi udje: Luznar Mih., Šmid Marija, Šmid Franc, Tušek Ana. (P. Železniki.) 121

Število družnikov: 52 dosmrt. 1991 letnih.

10. Dekanija Moravče.

Moravče. Poverjenik: *Lovšin Ivan*, kaplan. — *Tavčar Jan.*, župnik v p. — Novi udje: Bregar Ant., Cerar Fr., Grošelj Franc, Gorjup Jak., Jamšek Fr., Kunavar Jan., Mihelčič Fr., Otolani Fr., Peterka Fr., Škrabanja Jan., Jerman Ivana, Lavrič Mar., Nolimal Mar., Klopčič Jernej, Vrankar Fr., Avbelj Ivana, Bizjak Terezija, Capuder Marija, Jernež Roz., Kunšt Ivana, Korimšek Fr., Nežima Ela, Stojc Marija. (P. Moravče.) 172

Blagovica. Poverjenik: Hartman Jos., župnik. — Novi udje: *Benkovič Franc*, Kat. slov. izobraž. društvo, Hrovat Mih., Klopčič Jan., Lavrič Jan., Osolnik Jan., Prašnikar Jan., Zajc Al., Zalaznik Alojz., Lebar Jožef. (P. Lukovica.) 80

Brdo. Poverjenik: Slak Matija, župnik. — *Gregorič Josip*, beneficijat; *dr. Kersnik Janko, Primožič Ant., Sola na Brdu, Šola v Št. Vidu.* — Novi udje: Štrban Peter, Serša Fr., Avbelj Jožef, Breznik Janez, Brecelnik Mar., Demšar Fr., Klopčič Iv., Razboršek Ana, Urenjak Mar., Požar Iv., Pestator Fr. (P. Lukovica.) 112

Čemšenik. Poverjenik: Zelnik Josip, župnik. — *Medvedšek Jakob.* — Novi udje: Klopčič Fr., Lebar Filip, Ravnikar Leopold, Škrabar Jožef, Cestnik Jakob, Arh Marija, Kranjc Štefan. (P. Medija-Izlake.) 159

Češnjice. Poverjenik: *Perko Pavel*, župnik. — *Rebolj Fr., Žibert Fr., Kancilija Roz., Pestotnik Jožef, Žordani Mar., Kuhar Alojz., Kuhar Franč., Brodnik Karol.* (P. Šmartin v Tuhinju.) 27

Dol. Poverjenik: Kastelec M., župnik. — Novi udje: Ocvirk Mar., Parkelj Ana, Prošek Marija, Slivar Peregrin, Špenko Marija. (P. Dol pri Ljubljani.) 95

Sveta Gora. Poverj.: Knížek Fel., župni upr. — Novi udje: Jurič Jožefa, Grošelj Janez. (P. Vače.) 61

Št. Gotard. Poverjenik: Hribar Anton, župnik. (P. Trojane.) 62

Sv. Helena. Poverjenik: Rihtaršič Jan., župnik. — *Kolar Janez.* — Nov ud: Izobraževalno društvo. (P. Dol pri Ljublj.) 83

Ihan. Poverjenik: Železný Alojzij, župnik. — *Kramarjeva hiša.* — Novi udje: Varniškova hiša, Kvas Anton, Hribar Luka, Starin Katra, Zorko Mar., Mežnar Rotija, Cvetko Neža, Sirnik M., Pirc Leop., Urhova hiša, Marinčkova hiša. (P. Domžale.) 92

Kolovrat. Poverjenik: Knol Adolf, župnik. — *Duhovnijska mladina.* — Novi udje: Urbanja Ant., Zajec Alojz., Suhar Jožef, Jurjeva hiša, Lazar Franc, Vidergar Franca, Lazar Marija. (P. Medija-Izlake.) 59

Krašnja. Poverjenik: Kadunec Fran, župnik. — Novi udje: Pavšek Valentin, Rogljič Tomaž, Klopčič Anton, Pohlin Marija. (P. Lukovica.) 46

Št. Ožbalt. Poverjenik: Piskar Janez, župnik. — Nova uda: Smrkolj Mar., Sopotnik Marija. (P. Trojane.) 24

Peče. Poverjenik: *Žagar Jož.*, župn. — Nova uda: Jesenšek Ludv., Skok Franc. (P. Moravče.) 20

Sv. Planina. Poverj.: Žnidaršič A., župni upr. — Nova uda: Učakar Mar., Zmrzljak Martin. (P. Trbovlje.) 17

Vače. Poverjenik: Golmajer Josip, župnik. — Novi udje: Gošte Jan., Juvan Al., Kovač Fr., Pavliha Fr., Razoršek Angela, Vozel Anton. (P. Vače.) 70

Vrhpolje. Poverjenik: Šparovec Franc, eksp. — Novi udje: Izobraževalno društvo, Podbregar Jan., Peterka Mat., Peterka Ant., Jurjevec Jan., Gabršek Pet., Omahen Janez, Prašnikar Fr., Rožič Mar., Marinčika Ant., Urbanija Ivana. (P. Moravče.) 36

Zlatopolje. Poverj.: Medved Janez, župnik. — *Duhovnijska mladina.* (P. Lukovica.) 20

Število družnikov: 23 dosmrt. 1212 letnih.

11. Dekanija Novo mesto.

Novo mesto. Poverj.: Supin Karel, kap. vik. — *Virant Jan., Spendal Fr.*, kanonika; *o. Gothard Podgoršek*, gvard.; *Knjižnica III. reda, Čitalnica Novomeška, Vojska Vladimir, Žgur Avgust, Mrše Marija, Volčič Kristina.* — Novi udje: Banič Fr., Bele Jož., Hren Jož., Kren Ivan, Lobe Jakob, Oswald Mih., Smolik Rupert, Ažman Neža, Dolšek Ivana, Kovačič Ana, Medved Rozika, Rešket Jožefa, Rozina Marija, Sarabon Tilka, Škrlj Leop., Zupančič Mar., Kollman Marjeta, Nučič Janez, Jarc Alojzij, Jarc Vera. (P. Novo mesto.) 222

Bela cerkev. Poverjenik: Žnidaršič Ant., župnik. — Novi udje: Turk Kar., Darovec Jož., Gorenc Fr., Goričar Pet., Rorman Mart., Bračika Ana, Hasl Mar., Pavlič Ana, Salmič Ana, Škrobut Ana. (P. Št. Jernej.) 55

Brusnice. Poverjenik: *Nemanič Mart.*, župnik. — *Župna knjižnica, Šolska knjižnica.* — Novi udje: Božič Mart., Bedek Fr., Karofina Mih., Mohar Niko, Peljko Jožef, Tramte Franc, Železnik Jan., Jarc Mar., Lakovec Marija, Erjavec Franc, Golob Fr., Farni cerkvenik, dr. Pozabil Mart., Božič Jak., Škrbec Jož., Mežnar Jož., Zevnik Hel., Vorko Fr., Taborsky Franč., Luzar Ivana, Rajk Mar., Luzar Franč., Erjavec Jan., Rupar Neža, Kulovec Marija, Mežnar Jož., Uhernik Mar., Erjavec Jan., Gazvoda Jan. (P. Brusice.) 96

Čermošnjice. Poverjenik: Lebar Jakob, župnik. — Nov ud: Amon Franc. (P. Čermošnjice.) 6

Mirnapeč. Poverjenik: Sever Ivan, kaplan. — *Zore Anton*, župnik. — Novi udje: Šola v Karteljevem, Hrastar Ant., Jarc Ant., Kolenc Fr., Mali Jera, Pate Fr., Potočar Jan. (P. Mirnapeč.) 154

Podgrad. Poverjenik: Česenj Andr., župnik. — Novi udje: Klobčar Janez, Kovačič Franc, Bačar Marija, Cimermančič Jožefa, Staniša Jožefa. (P. Novo mesto.) 31

Prečna. Poverj.: Šmidovnik Ant., župnik. — *Narodna šola, Murgelj Jožef.* — Nov ud: Novak Janez. (P. Novo mesto.) 91

Soteska. Poverjenik: Volc Al., župnik. — Nov ud: Aš Jožef. (P. Straža.) 39

Stopiče. Poverjenik: Porenta Jak., župnik. — *Judež Jan., Žagar Marija.* — Nova uda: Lojk Janez, Šega Uršula. (P. Kandija.) 89

Šempeter. Poverjenik: Češarek Fr., župn. (P. Šempeter.) 71

Smarjeta. Poverjenik: Zaman And., župnik. — *Perko Ivan*, kaplan; *Ljudska šola, Volčič Anton, Zore Jan., Barborič Jožef.* (P. Šmarjeta.) 102

Šmihel. Poverjenik: Fröhlich Josip, kaplan. — *Knjižnica čč. šol. sester, Knjižnica čč. usmilj. bratov, Knjižnica vinarske šole na Grmu, Bratuša Ivan, Zdolšek R., Zamida Ant.* — Novi udje: Avsec Jožef, Blažič Neža, Brulc Ivana, Foršek Ana, Godec Marija, Žagar Josip, Medic Fr., Kastelic Fr., Mohar Jože, Seničar Anton. (P. Kandija.) 133

Toplice. Poverjenik: Erzar Franc, župnik. — Novi udje: Šporar Pavel, Gril Janez, Slovensko ljudsko izobraževalno društvo v Toplicah. (P. Toplice.) 117

Vavtavas. Poverjenik: *Zakrajšček Janko*, župnik. — Novi udje: Mirtič Ter., Krese Jož., Kobe Jan. (P. Straža.) 85

Število družnikov: 29 dosmrt. 1262 letnih.

12. Dekanija Postojna.

Postojna. Poverjenik: Kapš Rudolf, kaplan. — Novi udje: Ambrožič Mat., Bittner Oto, Dolenc Mar., Dovgan Jožef, Milharčič Henr., Modrijan Ana, Močan Jož., Rusjan Am., Rebec Jernej, Slabe Jožef. (P. Postojna.) 166

Hrenovice. Poverjenik: *Zupan Ivan*, župnik. — *Dimnik Martin*, kaplan; *Carnelli Am*, učitelj.; *Šola v Hrenovicah, Dužnik Štefan, Šabec Andr., Stegel Jan., Bajec Andrej, Pavlovčič Fr., Gorjanec Mat., Pavlovčič Mat., Otoničar Mat., Marinšek Anton, Posega Ant., Posega Ant., Turk Ant., Rupnik Fr., Čuk Janez, Šabec Jak., Tominec Jak., Jager Andrej, Šajevic Andrej, Mejak Jož., Krajgher Peter, Kiauta Jozuve, Pavlovčič Ign., Milharčič Ant., Kavčič Bogom., Ogrizek Mar., Zorman Jakob.* — Novi udje: Slov. katol. izobraž. društvo, Šola v Šmihelu, Juvan Fr., Miklavčič Fr., Ozbič Anton, Magajna Andrej, Ludovik Ivan, Premerl Ivan, Simčič Mat., Lumbar Ant., Fajdiga Fr., Turk Marj., Čuk Lucija, Juvančič Ivana, Jager Mar., Brezic Mar., Žmitek Zofija, Majeršič Barbara. (P. Hrašče pri Postojni.) 170

Sv. Ivan. Poverjenik: Laznik Jožef, župnik v Slavini. — *Žnideršič Milan.* — Nov ud: Šabec Marija. (P. Prestranek.) 42

Orehek. Poverjenik: Mensinger Jož., kurat. — Novi udje: Dekleva Jernej, Krma Jernej, Pavlovčič Matija, Biasizzo Anton, Kristan Jan., Muha Marija. (P. Prestranek.) 37

Št. Peter na Krasu. Poverjenik: *Abram Anton*, kurat. — *Kraševec Val., Pirnat Bernard.* — Novi udje: Špilar Leopolda, Celihar Ivan, Wurzer Ter., Zorman Mar., Adam Jož., Medica Jan., Siega Kvirin, Stavanje Marija. (P. Št. Peter na Krasu.) 157

Razdrto. Poverjenik: Zupan Ivan, župnik. — *Pegan Ant.* — Novi udje: Šola na Razdrtem, Junec Al., Jerič Anton, Premerl Anton. (P. Razdrto.) 16

Senožeče. Poverjenik: *Bešter Jan. Ev.*, župnik. — Novi udje: Dolenc Ivana, Arko Roz., Škerl Josip. (P. Senožeče.) 83

Slavina. Poverjenik: Laznik Josip, župnik. — *Kat. slov. izobraž. društvo, Farna knjižnica, Šola slavinska, Dekleva Franc.* — Nova uda: Penko Marj., Vodopivec Franč. (P. Prestranek.) 117

Studeno. Poverjenik: Janež Dom., župnik. — *Jurca Jos., Jurca Marija.* — Novi udje: Dovgan Josip, nadučit.; Furlan Jož., Furlan Mar., Štrukelj Fr., Bole Alb., Jurca Kar. (P. Postojna.) 123

Trnje. Poverjenik: *Ahačič Mat.*, kurat. — *Šolska knjižnica v Trnju.* — Novi udje: Šolska knjižnica v Palčju, Margon Gašpar. (P. Št. Peter na Krasu.) 69

Vel. Ubeljsko. Poverjenik: Gornik Franc, župnik v p. — *Šola na Ubeljskem, Brezic Jakob, Čič Martin, Premerl Franc.* — Novi udje: Čeledin Marija, Penko Jakob, Petrovčič Apol., Premerl Andrej, Roverc Jožefa, Sever Ivana. (P. Razdrto.) 28

Število družnikov: 48 dosmrt. 960 letnih.

13. Dekanija Radoljica.

Radoljica. Poverjenik: *Novak Jan.*, dekan, č. kanonik. — *Ambrož Ivan*, c. in kr. mornarski župnik v p.; *Župnijska knjižnica, Hamerlic Maks, Fürsager Leop., Pristov Franč.* — Novi udje: Valant Jan., Cengle Uršula, Jurc Ana, Mrak Marija, Teran Ana, Bertoncelj Juri, Dagarin Hel., Resman Frančiška, Vozel Helena. (P. Radoljica.) 130

Begunje. Poverjenik: Kleindienst Jakob, župnik. — *Zavrl Valentin*, nadučit.; *Šolska knjižnica, Predstojnica usmilj. sester v kaznilnici.* (P. Begunje pri Lescah.) 94

Bela peč. Poverjenik: Krajec Andrej, župnik. (P. Bela peč.) 5

Bohinjska Bela. Poverjenik: Čerin Karol, župnik. — *Burja Janez*, župan; *Farna knjižnica, Knjižnica ljudske šole.* — Novi udje: Paternu Karol, Zupan Matija. (P. Bohinjska Bela.) 94

Bled. Poverjenik: *Oblak Jan.*, župnik. — *Zabred Franc, Farna knjižnica na Bledu, Šola na Bledu, Bijol Ivan, Poljanec Mar., Vidič Marija, Olivotti Fr.* — Novi udje: Plemelj Franca, Primožič El., Rovtar Terezija. (P. Bled.) 154

Bohinjska Bistrica. Poverjenik: *Žvan Franc*, župnik. — *Godec Fr., Godec Franč., Repinc Ter.* — Novi udje: Čop Janez, Iskra Ant., Megušar Ada, Grobotek Mijo. (P. Boh. Bistrica.) 168

Brezje. Poverj.: P. Marijan Širca. — *Marinšek Apolonija, Ankerst Franc, Ankerst Ivan, Globočnik Valentin.* — Novi udje: Fr. Teofil Štempihar, Potočnik Terezija. (P. Radoljica.) 47

Breznica. Poverjenik: Lavrič Jožef, župnik. — *Legat Mar.*, (P. Žirovnica.) 127

Dobrava pri Kropi. Poverjenik: *Vrankar Jos.*, župnik. — *Pogačnik Anton, Potočnik Mina, Šolska knjižnica.* — Novi ud: Rakovec Jožef. (P. Podnart.) 68

Dovje. Poverjenik: Aljaž Jak., župnik. — *Farna knjižnica.* — Novi udje: Anzelj Jera, Gregori Jera, Lešnek Ter., Osenk Jera, Pavlovčič Jan., Pintar Kat., Potočnik Fr., Šifrar Marij., Šmit Ter., Šednšnekova Anton., Zupan Mar., Zorman Jan. (P. Dovje.) 158

Gorje pri Bledu. Poverjenik: Piber Janez, župnik in dež. poslanec. — *Langerholc Jan.*, kaplan; *Žirovnik Jožef*, nadučitelj; *Bralno društvo; Črne Vinko*, c. kr. poštar; *Jan Jakob*, župan; *Jan Vinko, Kunstelj Fr., Mandeljc Jan., Polda Jak., Zalokar Ant., Zalokar Mih., Zupan Jož., Žvegelj Janez.* — Novi udje: *Kocijančič Anton;* Zevnik Ana, učit.; Varl Janez, Črne Jan., Pogačar Janez, Soklič Jožef, Krmšic Rozalija, Dekliška Marijina družba. (P. Gorenje Gorje pri Bledu.) 213

Jesenice. Poverjenik: Skubic Ant., župnik. — *Čuk Karol*, kaplan; *Pretnar Janko*, c. kr. prof. — Novi udje: Slamnik Mat., Debevec Al., Razinger Ant., Zagode Fr., Jaklič Fr., Ambrožič Fr., Zore Rud., Jenko Jak., Šavnik Juri, Kavčič Janez, Job Valentin, Kokovica Ivana, Lužan Fr., Dovič Franč., Pipan Ant., Jeklič Mar., Tičar Ivan, Weit Henr., Ravnik Alojz., Hrovat Gabrijela, Krivec Simon, Štravs Marj., Pikuš Mart., Auer Mar., Čop Mat., Rabič El., Klemenc Gašp., Repinc Mar., Repe Am., Jeraša Marija, Kermelj Pavel, Pleš Franč., Božič Jožef, Rogelj Mar., Magister Terezija, Bolte Al., Steržinar Val., Pinterič Jan., Rozman Mar., Krajni šolski svet, Ljudska šola. (P. Jesenice na Gorenjskem.) 334

Kamna gorica. Poverj.: Ažman Šim., župnik. — *Br. Ignacij Erman*, franč.; *Debevc Marija.* (P. Kamna gorica.) 99

Koprivnik. Poverjenik: *Steržaj Fr. Ks.*, župnik. — Novi udje: Čuden Martin z družino, Markelj Martin, Marijina družba. (P. Bohinjska Bistrica.) 70

Koroška Bela. Poverjenik: Košir Franc, župnik. — *Dežman Janez, Ljudska šola.* — Nov ud: Krušič Val. (P. Javornik.) 180

Kranjska gora. Poverj.: Kreč Ant., kaplan. — *Škufca Lud.*, župnik; *Ljudska šola, Mertelj Al., Mertelj Ivana, Mertelj Mina, Cuznar Fr., Cuznar Marj., Pečar Jan., Veber Fr.* — Novi udje: Hribar Janko, Hrovat Vinko, Jakelj Alojz., Košir Franca, Klander Am., Lavtižar Jul., Pečar Fr., Slavčeva družina, Oman Mar., Pintar Peter, Uderman Urš., Zima Janez. (P. Kranjska gora.) 145

Sv. Križ. Poverjenik: Juvan Fr., župn. upr. — Novi udje: Sever Albin, Razingar Janez, Razinger Helena. (P. Jesenice na Gorenjskem.) 34

Kropa. Poverjenik: Oblak Valentin, župnik. — Novi udje: Bertoncelj Franč., Blaznik Ign., Gašperin Kar., Katračnik Jakob, Pesjak Al., Praprotnik Fr., Rozman Mar., Šmitek Ant., Šolar Jož. (P. Kropa.) 68

Lesce. Poverjenik: Lovšin Ivan, župnik. — *Božičeva hiša, dr. Potočnik Mat.*, profesor. — Nova uda: Kumerca Mar., Žvagen Marija. (P. Lesce.) 70

Leše. Poverjenik: Bleiweis Fr., župnik. (P. Tržič.) 29

Ljubno. Poverjenik: Vilman Gašp., župnik. — Novi udje: Pavlin Iv., Škofic Jan., Ravnik Helena, Ravnik Jož., Zupan Ana. (P. Podnart.) 54

Mošnje. Poverjenik: *Trpin Ivan Krst.*, župnik. — *Grofinja Konštanca Michel de Pierredon, Šolska knjižnica, Mladič Anton.* — Novi udje: Avsenek Anton, Šuštaršič Jožef. (P. Radoljica.) 60

Ovsiše. Poverjenik: *Križaj Nikolaj*, župnik. — Novi udje: Hrovat Jan., Rakovec Jan., Jošt Mar., Potočnik Ivana, Ješe Mar., Bester Frančiška, Klemenčič Marija. (P. Podnart.) 50

Ráteče. Poverjenik: Lavtižar Jos., župnik. — Novi udje: Makovec Jan., Volc Neža, Matjaž Jan., Oman Jož. (P. Ráteče.) 73

Ribno. Poverjenik: Kramar Jan., župnik. — *Pangerc Jan.* — Novi udje: Šmit Mat., Ferjan Gabr., Gracelj Mina, Dežman Ant., Toman Valentin. (P. Bled.) 84

Srednja vas. Poverjenik: Berlic Iv., župnik. — *Smukavec Jož., Stare Iv., Vidmar Ivana.* — Novi udje: Čuden Mat., Rozman Ivana, Arh Mar., Arh Marj., Arh Ant. (P. Srednja vas.) 210

Zasip. Poverjenik: Fertin Ignacij, župnik. — Nov ud: Pečar Franica. (P. Bled.) 69

Število družnikov: 75 dosmrt. 2812 letnih.

14. Dekanija Ribnica.

Ribnica. Poverjenik: Dagarin Matej, kaplan. — *Dolinar Franc*, kanonik; *Šicherl Jožef, Lovšin Ivan.* — Novi udje: Čampa Fr., Češarek Jož., Češarek Ant., Divjak Jožef, Gorše Franc, Kljun Jož., Klinar Slavka, Kožar Jernej, Lovšin Terezija, Lovšin Marija, Mihelič Al., Mohar Jožef, Obrstar Mat., Oražem Fr., Pahulje Fr., Petek Ivana, Peček Jan., Peterlin Fil., Petelin Iv., Petelin Štef., Prijatelj Ant., Rigler J., Starec Jan., Skopin Mar., Šilc Fr., Tanko Jan., Virant Ant., Zadoljnik Ant. (P. Ribnica.) 315

Dolenjavas. Poverjenik: Vrhovšek Fr., župnik. — *Kromar Fr., Makar Al.* — Novi udje: Hrovat Fr., Oberstar Ant., Kromar Jož., Hönigman Ant., Kromar Karolina, Pust Fr., Terdan Andrej, Zbašnik Mar., Gregorčič Al., Terdan Urš., Grajnar Mar., Gorše Fr., Pirnat Marija. (P. Dolenjavas.) 114

Draga. Poverjenik: *Žnidaršič Anton*, župnik. — Novi udje: Cimprič Fr., Knavs Ant., Knavs Ant., Ožbolt Jožef, Pantar Franc, Šafar Jožef, Žagar Bl., Cimprič Hel., Janež Marija, Knavs Hel., Mikolič Mar., Samsa Ana, Troha Hel. (P. Draga.) 77

Dobrépolje. Poverjenik: Orehek Andr., kaplan. — *Ramoveš Andrej*, nadžupnik; *Klinc Fr., Jaklič Vida, Jaklič Lado, Dren Iv., Jernic Marj.* — Novi udje: Adamič Neža, Ahačevčič Jož., Babič Al., Brodnik Jož., Boštjančič Jan., Buščaj Ant., Erčulj Štefanija, Erčulj Fr., Grandovec Fr., Hren Anton, Hren Jan., Kavčič Miloš, Klinc Janez, Miklič Fr., Miklič Jan., Mohar Mar., Pirnat Barbara, Prhaj Ant., Ponikvar Fr., Rotar Anton, Rotar Fr., Strnad Janez, Škantelj Josip, Škulj Edvard, Štih Ant., Šuštar Fr., Vesel Alojzij, Zalar Jan., Zrnec Jan., Žnidaršič Ant., Žnidaršič Fr., Žnidaršič Fr., Žnidaršič Jan., Žužek Marija. (P. Videm pri Dobrépoljah.) 219

Gora pri Sodražici. Poverjenik: Lavtar Josip, župnik. — Novi udje: Samsa Neža, Krže Fr., Samsa Al., Zupančič Elizabeta, Samsa Marj., Arko Al., Mihelič Mar., Stupica Fr., Samsa Matevž, Gornik Iv., Samsa Franca, Skulj Hel., Krže Pet., Gornik Karol., Vesel Jož., Gornik Al., Samsa Franč., Samsa Janez, Krže Anton. (P. Gora pri Sodražici.) 46

Sv. Gregor. Poverjenik: *Krumpestar Fran*, župnik. — Novi udje: Izobraževalno društvo, Grebenec Jožef, Marolt Franc, Oblak Mat., Žgajnar Fr., Debeljak Fr., Mestek Mar., Petrič Franč., Pirnat Cecilija. (P. Ortnek.) 106

Loški potok. Poverjenik: Pravhar Jožef, župnik. — Novi udje: Bartol Jan., Bambič Jan., Benčina Fr., Benčina Pet., Brimšek Niko, Knavs Fr., Knavs Mat., Košir Pet., Košir Matija, Košmerl Al., Lavrič Mar., Lavrič Fr., Mikulič Juri, Mohar Mar., Rojec Fr., Rus Al., Rus Anton, Ruparčič Anton, Turk Ivana, Slavec Anton. (P. Travnik.) 204

Rob. Poverjenik: Zabukovec Tom., župnik. — Novi udje: Cimperman Fr., Intihar Jan., Petelin Fr., Podlogar Jan., Praznik Jož., Purkart Fr., Rupar Jož., Sterle Mart., Štrukelj Mih., Usnik Jan., Centa Mar., Rupar Marj., Sernel Marija, Usnik Jan., Usnik Marija. (P. Velike Lašče.) 109

Sodražica. Poverjenik: Traven Fran, župnik. — *Kragl Vikt.*, kaplan; Hiše: *Fajdigova, Lenčkova, Pakiževa-Podgorska, Pikčeva; Bartol Baltazar*, župnik v pok. (P. Sodražica.) 216

Struge. Poverjenik: Golf Anton, župnik. — *Petrič Matija*, učit. v p.; *Mesojedec Jožef.* (P. Videm pri Dobrépoljah.) 58

Škocijan pri Turjaku. Poverjenik: Jereb Janez, župnik. — Nov ud: Starc Andrej. (P. Turjak.) 68

Turjak. Poverjenik: Pavšič Franc, župnik. — Novi udje: Možek Jožefa, Železnikar Frančiška. (P. Turjak.) 28

Velike Lašče. Poverjenik: Ramovš Jakob, župnik. — *Pucelj Ivan; dr. Raznožnik Franc*, zdravnik. — Novi udje: Smodej Dušan, Cvar Marija. (P. Velike Lašče.) 176

Vel. Poljane. Poverjenik: Lavrenčič Ant., župnik. — Nov ud: Andoršek Matevž. (P. Ortnek.) 36

Število družnikov: 21 dosmrt. 1693 letnih.

15. Dekanija Semič.

Semič. Poverjenik: P. Dostál Stanko, župnik. — *Judnič Ant., Tomc Mart., Troje Jožef.* — Novi udje: Šola v Rožnem dolu, Budkovič Franc, Golobič Janez, Stravs Martin, Ivec Marija. (P. Semič.) 106

Adlešiči. Poverjenik: Šašelj Ivan, župnik. — *Župnijska knjižnica, Gabrijan Juri, Gabrijan Miko, Vranešič Pet., Jakobčič Mar.* — Novi udje: *Adlešič Anton*, Šegina Danijel, Rožman Juri, Zarkovič Mar., Vranešič Iv., Črnič Mat., Žugelj Kat., Milek Jožef, Črnič Marija. (P. Črnomelj.) 83

Črnomelj. Poverjenik: P. Anzelm Polák, mestni kaplan. — *Kunc Avgust.* — Novi udje: Jerman Jožef, dr. Ogrin Franc. (P. Črnomelj.) 177

Dragatuš. Poverjenik: Novak Jos., župnik. — *Farna knjižn., Šolska knjižnica.* — Novi udje: Jankovič Matija, Klepec Janez, Tkalčič Mat., Ivanič Jan., Rogina Ana, Dražumerič Kat., Jankovič Ivana, Butala Marija, Kuzma Neža, Likevič Marija, Kobetič Ana Hrebec Mar., Lamut Mar., Bahor Mar., Držaj Ana, Stajdohar Kat., Piškur Ter., Butala Marija. (P. Črnomelj.) 85

Metlika. Poverjenik: Natlačen Peter, kaplan. — *Dovgan Franjo*, prošt, dekan; *Vukšinič Jožef.* — Novi udje: Muc Jožef, Gornik Juri. (P. Metlika.) 186

Podzemelj. Poverjenik: Rome Jožef, župnik. — *Kočevar Jakob, Klepec Josip.* (P. Gradac.) 49

Preloka. Poverjenik: Kadunc Matija, župnik. — *Farna knjižnica, Gerdun Janko, Gerdun Miko.* — Novi udje: Balkovec Jože, Balkovec Mat., Miketič Janko, Miketič Mih., Radovič Peter. (P. Vinica.) 22

Radovica. Poverj.: *Novak Mat.*, župnik. — *Cesar Matija, Geršič Jožef, Klepec Matija.* (P. Metlika.) 48

Stari trg. Poverjenik: *Zupančič Franc*, župnik. — *Režek Marko, Bižal Pet., Farna knjižnica, Rade Marj., Rade Mihael, Štavdohar Mihael.* — Novi udje: Pangretič Marjeta, Štrbenc Kat. (P. Stari trg pri Kočevju.) 60

Sinji Vrh. Poverjenik: Jerič Al., župnik. — *Farna knjižnica, Šolska knjižnica.* — Novi udje: Bjelobarbič Lujo, Ladič Anton, Sablič Ivan, župniki; Brajdič Matija, Filip Juri, Fortun Matija, Madronič Pav., Madronič Pet.; Zupan Ivan, fotograf; Kobe Kat., Kovačič Kat., Križmanič Marija, Lovrenčič Ivana, Šneljer Marija, Zalec Ana, Dekliška Marijina družba, Brozovič Mar., Kump Mar., Osvald Julija, Šepec Neža, Špehar Franja, Špehar Kat., Lukanič Fr., Madronič Anica, Šneljer Fr., Špehar Ang., Žalec Anica, Žalec Marija, Kobé Pet., Barič Ana. (P. Vinica.) 43

Suhor. Poverjenik: Pavlovčič Jakob, župnik. — *Farna knjižnica.* — Novi udje: Bernik Fr., Nemanič Jan., Radkovič Mat., Gerkšič Jož., Kramarič Jan., Krašovec Janez, Mihelič Janez, Plut Mar., Stonič Marj., Težak Ana. (P. Suhor.) 81

Vinica. Poverjenik: *König Juri*, župnik. — *Šterk Juri, Puhek Štefan, Farna knjižnica, Šolska knjižnica.* — Novi udje: Barič Franc, Malič Peter, Blinc Matilda, Kučan Ana, Mihelič Ana, Mihelič Mar., Verderber Marija. (P. Vinica.) 49

Število družnikov: 35 dosmrt. 952 letnih.

16. Dekanija Šmarije.

Šmarije. Poverj.: Trček Mih., dekan. — *Farna knjižnica, Gregorec Fr., Hribar Ant., Lah Iv.* — Novi udje: Janežič Jožef, Hude Mar., Mehle Fr., Pangrc Ant., Skubic Franc, Toni Jakob. (P. Šmarije-Sap.) 107

Javor. Poverjenik: *Klinec Jernej*, župnik. — *Župnijska knjižnica, Habič Al.* — Novi udje: Družine: Tomaževa, Križčarjeva, Prekoya; Smrekar Frančiška. (P. Sp. Hrušica.) 52

Št. Jurije. Poverjenik: Debelak Jan., župnik. — Nov ud: Mehle Marija. (P. Grosuplje.) 59

Kopanj. Poverjenik: *Žužek Fran*, župnik. — Novi udje: Mehle Anton, Škubec Ant., Tomšič Ant., Zabukovec Jož., Janežič Frančiška. (P. Grosuplje.) 47

Lipoglav. Poverjenik: Šolar Josip, župnik. — Novi udje: Brezovar Janez, Janežič Matevž, Pleško Jožef, Rejc Marko. (P. Šmarije-Sap.) 48

Polica. Poverj.: Švigelj Jos., župnik. (P. Višnja gora.) 79

Št. Vid pri Zatičini. Poverjenik: Vidergar Ivan, župnik. — *Msgr. Jaklič Anton*, kanonik; *Koprivec Gašper, Zajčeva hiša, Fajdiga Franc.* — Novi udje: Bar. pl. Rehbah Rozina; dr. Repič Rudolf, okr. zdravn.; Antončič Janez, Kralj Ana, Adamlje Jožef, Bučar Matilda, Rus Al., Zajec Al., Zupančič Jan., Žnidaršič Jožef, Lesjak Meta. (P. Št. Vid pri Zatičini.) 413

Višnja gora. Poverj.: Texter Konrad, župnik. — *Pleiweiss Karol*, c. kr. notar; *Skubic Ant., Stepec Franc, Šolska knjižnica.* — Novi udje: *Ahlin Ant.*, Novljan Anton, Pajk Alojz., Rus Jan., Zadel Mar., Zaviršek Bernard. (P. Višnja gora.) 205

Zatičina. Poverjenik: Cistercijanska opatija Zatičina. — *Kozlevčar Mar., Strubelj Jera.* — Novi udje: Godec Pavlina, Jakoš Fr., Strmole Ter., Škufca Ign., Kovačič Mar., Kozlevčar Fr., Miklavčič Ign., Pajk Alojzij. (P. Zatičina.) 141

Žalina. Poverjenik: Schiffrer Lud., župnik. — Nova uda: Kastelec Barb., Ahlin Marija. (P. Grosuplje.) 128

Število družnikov: 20 dosmrt. 1259 letnih.

17. Dekanija Trebnje.

Trebnje. Poverjenik: *Nagode Ivan*, dekan. — *Noč Ivan*, kaplan; *Tomic Vilj., Jerič Jožefa.* — Novi udje: Križman Mihael, Leban Jan., Lokar Jan., Retelj Ant., Vencelj Fr., Zakrajšek Fr., Zupančič Ant., Bukovec Neža, Jeršin Lucija, Kolenec Ter., Kvas Urša, Makše Mar., Moglič Mar., Starič Ana, Škulj Kat., Perovšek Ana, Zupančič Antonija. (P. Trebnje.) 226

Čatež. Poverjenik: *Povše Henrik*, župnik. — Novi udje: Anžur Matilda, Jeršin Fr., Lavrič Fr., Režek Iv., Sinjur Helena, Štepec Mat., Zupančič Neža. (P. Vel. Loka.) 55

Šentjanž. Poverj.: *Nemanjič Iv.*, župnik. (P. Šentjanž.) 55

Sv. Križ pri Litiji. Poverjenik: Noč Matija, kaplan. — *Lah Lovro*, župnik; *Ljudska šola.* — Novi udje: Kramar Franc, Božič Fr., Jelnikar Fr., Kotar Roz., Metelko Mar., Sladič Marija, 2 ist. (P. Sv. Križ pri Litiji.) 103

Št. Lovrenc. Poverj.: Oblak Ant., župnik. — *Smolič Franc, Župnijska knjižnica.* (P. Vel. Loka.) 72

Mokronog. Poverjenik: *Bukowitz H.*, župnik. — Nova uda: Kolenc Meta, Udovič Jožefa. (P. Mokronog.) 87

Mirna. Poverjenik: Strah Mihael, župan. — *Jenko Matej.* — Novi udje: Vidgoj Iv., Škarje Al., Fink Iv. (P. Mirna.) 26

Št. Rupert. Poverjenik: Mervec Janez, župnik. — *Farna šola, Cerkovnik Andr., Židar Jož., Žnidar Mart., Zupančič Matilda.* — Novi udje: Bartol Ant., Brcar Fr., Gornik Ant., Kolenc Mart., Korelc Fr., Majcen Jan., Simončič Ant., Šuštar Jan., Urbič Jožef, Uhan Marj., Uranc Ana, Simončič Mart., Slapšak Jož., Tratar Jož., Urbančič Alb., Zaman Al., Breznikar Fr., Korelc Marija, Kurent Jožef, Martinčič Marija, Hočevar Anton, Hribar Marija. (P. Št. Rupert.) 195

Trebelno. Poverjenik: *Hladnik Janez*, župnik. — *Peterlin Franc, Zore Ludovik.* — Novi udje: Dragan Ant., Gorenec Ign., Klemenčič Franc, Piškur Fr., Slak Kar., Zorc Franc, Jarc Marija, Kafol Matilda, Sporer Marija, Tramte Marija, Žagar Jožefa. (P. Trebelno.) 95

Sv. Trojica pri Mokronogu. Poverjenik: Vidmar Fr., župnik. — *Farna cerkev.* — Novi udje: Hočevar Jož., Hribar Ter., Komljanec Al., Lindič Franč., Poljanec Iv., Prhaj Ant., Rivec Urš., Krnc Mat. (P. Tržišče na Dolenjskem.) 61

Število družnikov: 21 dosmrt. 954 letnih.

18. Dekanija Trnovo.

Trnovo. Poverjenik: Dr. Kržišnik J. M., dekan. — *Bizail Bibijana*, učiteljica; *Tomšič Jožefa, Štefančič Mar., Valenčič Iv., Ličan Škender, Benigar Ter., Hranilca in posojilnica v Trnovem, Ličan Aleksander, Božič Jož., Bilc Iv., Mršnik Andrej.* — Novi udje: Šircelj Mar., Izlakar Jak., Kogoj Alojz., Jurca Iv., Dekleva Jožef, Batista Fr., Mikuletič Mar., Lampret Fortunat, Istok Fr., Tomšič Ivana; Pehaček J., c. kr. davč. ofic. (P. Trnovo.) 217

Harije. Poverjenik: Boštjančič Anton, posestnik. — Nov ud: Primc Franc. (P. Ilirska Bistrica.) 25

Knežak. Poverjenik: Pehani Al., župnik. — Novi udje: Molek Iv., Cernetič Franč., Zadel Ivana, Knafelc Julijana, Tomšič Ivana, Ludvik Fr., Tomšič Ant., Knafelc Fr. (P. Knežak.) 73

Košana. Poverjenik: Lenasi Karol, župnik. — Novi udje: Bobek Janez, Kapelj Franc, Urbančič Fr., Šabec Andr., Žnidaršič Jožef, Stegel Leop., Kapelj Anton, Gril Ivan, Kontelj Ivan, Žafred Juri, Požar Jak., Samsa Mar., Špetič Jožef, Obreza Jak., Ambrožič Mih., Morel Mar., Gorjup Jožefa, Domicl Iv., Reja Adela, Biščak Štef., Likon Jož., Sušelj Ant., Dovgan Ivana. (P. Košana.) 114

Prem. Poverjenik: Škerjanec Mart., župnik. — *Repinc Val., Šolska knjižnica.* — Novi udje: Tomažič Franc, Gašperšič Janez, Gašperšič Jan., Maslo Jan.; Valenčič Martin, župan; Mihačič Jan., Rebec Fr.; Požar Vladimir, učitelj; Golj Ivan, Šajn Mih., Počkaj Mih., Kovačič Mar., Malečkar Silvija, Kovačič Ivana, Gecman Ant., Kovačič Hel., Kraševec Mar., Mršnik Mar., Gašperšič Fr., Ivančič Pavl., Stegelj Ant., Tomašič Mar., Šircelj Mar., Stegelj Iv.; Munda Ivana, učiteljica; Kutin Franc. (P. Prem.) 110

Suhorija. Poverjenik: Bojanec Anton, kurat. — Novi udje: Volk Mar., Kapelj Ana, Volk Marij., Šprohar Franc, Suša Janez, Gustinčič Ant., Frank Ant., Šprohar Mar., Trebec Mar., Štrajhar Franc. (P. Košana.) 58

Šmihel pri Nadanjem selu. Poverjenik: Zorko Fr., eksp. — *Biščak Jožef.* — Novi udje: Krajni šolski svet, Cerkvenik Jakob, Filipčič Franc, Jurak Amalija, Knafelc Fr., Kuret Al., Lenarčič J., Lenarčič Andrej, Morel Luc., Novak Jožefa, Stavar I., Trenta N., Zigman Janez. (P. Št. Peter na Krasu.) 84

Vreme. Poverjenik: *Škerjanec Jan.*, župnik. — Novi udje: Fuk Andr., Trunk Mat., Franetič Am., Sila Ivana, Prelec Viljem. (P. Vremski Britof.) 65

Zagorje. Poverjenik: Groznik Fr., vik. — *Hrovat Rudolf.* — Novi udje: Vladika Ivana, Škraboletova družina, Lenarčič Alojz., Petračeva družina, Zaninčeva družina, Penko Ivana. (P. Zagorje na Notranjskem.) 63

Število družnikov: 16 dosmrt. 793 letnih.

19. Dekanija Vipava.

Vipava. Poverjenik: Lavrič Andrej, dekan. — *Rihar Iv.*, kaplan; *Čitalnica, Učiteljska knjižnica.* (P. Vipava.) 92

Budanje. Poverjenik: Debevec Jan., župnik. — Novi udje: Curk Jan., Čermelj Jan., Čermelj Jan., Kalan Maks., Kranjc Fr., Krašna Jernej, Ličen Andr., 2 izt., Praček Jan., Šelj Jan., Ukmar Jan., Zevnik Janez. (P. Vipava.) 70

Col. Poverjenik: *Janc Ivan*, župnik. — Nov ud: Tomažič Anton. (P. Col.) 72

Erzelj. Poverjenik: Kralj Al., admin. — Novi udje: Terčelj Leop., Kobal Fr., Jejčič Janez. (P. Vipava.) 23

Goče. Poverjenik: Kralj Alojzij, kurat. — *Ljudska šola, Fajdiga Damijan, Štokelj Anton.* — Novi udje: Kodelja Ivana, Svagelj Ter., Kodelja Josip., Vidrih Mar., Jamšek Andr., Šček Jož., Curk Roz., Vidrih Ana, Jamšek Ter., Kmetsko izobražev. društvo v Ložah, Dolenec Alojzij. (P. Vipava.) 77

Lozice. Poverjenik: Klemen Ivan, župnik. — Novi udje: Bajec Uršula, Lorta Jož., Žvanut Janez. (Št. Vid pri Vipavi.) 45

Planina. Poverjenik: Pravst Albert, župni upravitelj. (P. Vipava.) 40

Podkraj. Poverjenik: Kalan Jakob, župnik. — Novi udje: Bajec Ant., Bajec Jan., Bolčina Leop., Leskovic Ant., Puc Matija, Rovan Andrej, Rupnik Anton, Vidmar Jan., Žakelj Jernej, Kobol Janez, Kobol Alojzija, Pavlič Jožef, Hočevar Jožef, Puc Matija, Trkman Ivana. (P. Col.) 71

Podraga. Poverjenik: Koller Gustav, župnik. — Novi udje: Kobal Fr., Terbižan Ivana, Božič Jož., Vidrih Fr., Kopačin Mar., Trošt Ivana. (P. Št. Vid pri Vipavi.) 55

Slap pri Vipavi. Poverjenik: *Tabor Ant.*, župnik. — *Furlan Avgust.* — Novi udje: Bizjak Franc, Furlan Anton, Miška Jožef, Nussdorfer Fr., Planinc Mat., Štekar Iv., Uršič Al., Židanik Franc. (P. Vipava.) 45

Šturije. Poverjenik: Kromar Ivan, župnik. — *Poljšak Ant., Krapež Andrej, Štibilj Fr., Brecelj Jožef.* — Novi udje: Kovšca Krist., Černigoj Leop., Nusdorfer Leop., Bajec Raf., Božič Franc, Semič Pet., Faganel Antonija, Slejko Antonija, Stopar Viktorija. (P. Ajdovščina.) 98

Ustje. Poverjenik: Jerič Anton, kurat. — Nov ud: Marijina družba. (P. Ajdovščina.) 29

Vrabče. Poverjenik: Čemažar Franc, župni upravitelj. — Novi udje: Jelerčič Edvard, Skapin Ivana, Počkar Amalija. (P. Št. Vid pri Vipavi.) 18

Vrhpolje. Poverjenik: Dejak Henrik, župnik. — Novi udje: Ambrožič Franc, Kodelja Andrej, Premru Janez, Kobalj Pavel. (P. Vipava.) 71

Število družnikov: 13 dosmrt. 793 letnih.

20. Dekanija Vrhnika.

Vrhnika. Poverj.: Gantar Lovro, dekan. — *Jelovšek Gabr., Skvarča Ivan, Grom Gašper, Šusteršič Ivan.* — Novi udje: Mesec Iv., Opeka Mih., Susman Jak., Prestopnik Jak., Potrebuješ Franca, Grdadolnik Mar., Stular Marija. (P. Vrhnika.) 267

Bevke. Poverjenik: Poljšak Anton, ekspozit. — Novi udje: Svete Jož., Košir Iv., Košir Marija. (P. Vrhnika.) 67

Borovnica. Poverjenik: Juvanec Jožef, župnik. — *Majaron Jož., Suhadolnik Fr., S. k. izobr. društvo.* — Novi udje: Drašler Mar., Drašler Mar., Grmek Iv., Lebez Anton, Mavec Ivan, Petavs Mar., Šivec Matej. (P. Borovnica.) 165

Črni vrh. Poverj.: *Benedičič Jak.*, župnik. — *Dolinar Fr.* — Nova uda: Trnovec Bl., Potrebuješ Mar. (P. Polhov Gradec.) 67

Horjulj. Poverjenik: Pristov Jožef, župn. — *Ljudska šola, Vrhovec Gašper.* — Novi udje: Švigelj Vikt., kaplan; Celarec Mih., Čepon Ant., Erbežnik Jera, Jereb Tom., Korenčan Fr., Lukan Iv., Nagode Pet., Slovša Fr., Smrtnik Hel., Čepon Neža, Zdešar Jan., Lavrša Jan., Korenčan Marijana. (P. Horjulj.) 139

Št. Jošt. Poverjenik: *Nagode Josip*, župnik. — *Leskovic Janez.* — Novi udje: Buh Pavel, Dolinar Janez, Dolinar Janez, Grbec Ter., Malovrh Ter., Malovrh Jan., Malovrh Rafaela, Osredkar Terezija, Skvarča Ivana. (P. Vrhnika.) 64

Gor. Logatec. Poverjenik: Erjavec Ivan, župnik. — *Modic Mar., Bajec Marija.* (P. Gor. Logatec.) 81

Dol. Logatec. Poverjenik: Remškar Valentin, župnik. — *Vidic Franc.* — Nov ud: Pogorelc Franc. (P. Dol. Logatec.) 89

Podlipo. Poverjenik: Možina Ivan, župnik. — Nova uda: Filipič Jak., Grželj Janez. (P. Vrhnika.) 33

Polhov Gradec. Poverjenik: *Čebašek Iv.*, župnik. — *Bambič Jožef*, kaplan. — Novi udje: Končan Mat., Peklaj Jak., Založnik Lovro, Založnik Mat., Maček Jož., Setnikar Fr., Jankovec Marija, Kožuh Jera, Kržišnik Marij., Marolt Mar., Škof Marija, Ambrožič Ana, Kršinar Mar., Nartnik Marija, Pustovrh Neža, Rus Marija, Rus Marij., Šifrer Mar., Založnik Mar., Zdešar Mar., Malovrh Mica, Kacin Iv., Jakomin Jan., Polh Adam. (P. Polhov Gradec.) 196

Preserje. Poverj.: *Gerzin Mat.*, župnik. — *Župna knjižnica, Solska knjižnica.* — Novi udje: Divjak Jož., Milavec Mar., Petelin Ana, Petelin Mar., Petrič Mar., Smuk Jan., Šeligo Ter., Vizovišek Ivan. (P. Preserje.) 85

Rakitna. Poverjenik: Magajna Andr., župnik. — Novi udje: Brence Fr., Šušteršič Fr., Grum Janez, Bezek Fr., Petelin Jožefa. (P. Borovnica.) 38

Rovte. Poverjenik: K. izobr. društvo. — Novi udje: Homovec Mar., Leskovec Neža, Nagode Karol, Petrič Ana; Zupančič Franca, učiteljica. (P. Rovte.) 99

Sv. Trije Kralji. Poverjenik: *Miklavčič Ivan*, župni upr. — *Miklavčič Matevž.* (P. Rovte.) 38

Zaplana. Poverjenik: Mihelčič Iv., župnik. — Novi udje: Bogatoj Jož., Pivk Janez. (P. Vrhnika.) 31

Število družnikov: 23 dosmrt. 1436 letnih.

21. Dekanija Žužemberk.

Žužemberk. Poverjenik: *Tavčar Mih.*, dekan. — *Gnidovec Karol*, kaplan; *Kadunc Jan., Kovač Ant., Hrovat Franc.* — Novi udje: Lunder Al., kaplan; Koren Anton, Vrevc Am., Pirc Janez, Savelli Al., Tomat Pavel, Hrovat Jožef. (P. Žužemberk.) 173

Ajdovec. Poverjenik: Poljak Martin, župnik. — *Knjižnica župne cerkve.* — Nov ud: Katol. slovensko pevsko in izobraževalno društvo „Škrjanček“. (P. Žužemberk.) 70

Ambrus. Poverjenik: *Žavbi Ivan*, župni upravitelj. (P. Zagradec-Fužine.) 38

Dobrniče. Poverjenik: Golob Fr., kaplan. — *Hrovat Gašper.* (P. Dobrniče.) 98

Šmihel pri Žužemberku. Poverjenik: Gabršek Franč., župni upravitelj. — Novi udje: Mervar Jož., Prušek Ivana, Terlep Angela. (P. Žužemberk.) 29

Krka. Poverjenik: Pešec Fr., župnik. — *Rebolj Fr., Miklavčič Urš., Hočevar Katarina.* (P. Krka.) 112

Hinje. Poverjenik: *Zbašnik Fr.*, župnik. — *Boldan Fr., Papež Elizab.* — Novi udje: Črnagoj Janez, Turk Pavel; Mihelič Valentin, kaplan; Blatnik Ant.; družini: Mežnarčkova, Rantečova. (P. Žužemberk.) 92

Sela pri Šumberku. Poverjenik: Podlipnik Josip, župnik. (P. Zagradec-Fužine.) 23

Zagradec. Poverjenik: Berlan Engelbert, župnik. (P. Zagradec-Fužine.) 37

Število družnikov: 14 dosmrt. 658 letnih.

Število vseh družnikov ljubljanske škofije: 790 dosmrtnih, 31.544 letnih, vkup 32.334 udov.

V. Tržaško-koprska škofija.

1. Dekanija Buzet.

Roč. Poverj.: Růžička Rih., župnik-prodek. — Nova uda: Delpin Rafaela, učiteljica; Košir Marija. (P. Roč.) 18

Buzet. Poverj. Karelić Mat., uprav. župe. (P. Buzet.) 12

Brest. Poverjenik: Ellner Ant., župnik. (P. Slum.) 4

Grimalda. Poverjenik: Mikiša And., župn. (P. Cerovlje.) 4

Hum. Flego Ivan, župnik. (P. Roč.) 1

Lanišče. Poverjenik: Grbac Anton. (P. Lanišče.) 2

Sovinjak. Zorko Klemen, župnik. (P. Sovinjak.) 1

Število družnikov: — dosmrt. 42 letnih.

2. Dekanija Dolina.

Dolina. Poverjenik: Zupan Jož., dekan. (P. Dolina.) 131

Barka. Poverjenik: Čepar Jos., krčmar. — Nova uda: Čepar Roža, Prelc Štefanija. (P. Divača.) 9

Boršt. Poverjenik: Cvejn Fr., župnik. — Novi udje: Zahar Andrej, Kosmač Lovrenc, Zobec Mohor, Čač Antonija, Petaros Ivana, Petaros Marija. (P. Boršt.) 60

Boljunec. Poverjenik: Urbančič Ant., nadučit. — Novi udje: Starc Ivana, Zobec Danijel, Maver Ivan, Kozina Ana, Klun Lovr., Maver Danica, Zobec Ivana, Žerjal Just, Kmet Miha, Žuljan Iv. (P. Boršt.) 26

Ricmanje. Poverjenik: Zega Ivan, župni upravit. — Novi udje: Ljudska šola; Bogatec Krist., nadučit. v pok.; Bobek Josip, c. kr. poštar; Švara Anton, Demark Franc, Kuret Miha, Podružnica Fr. Princ in Albin Jež, Komar Ivan, Kuret Josip, Kuret Andrej, Pregarc Andrej, Kuret Iv., Sturman Josip, Pregarc Lovr., Hrvatič Josip, Hrvatič Iv., Kuret Josip, Dariš Jos., Inglič Julija, Žuljan Ljudmila, Kuret Uršula, Kuret Mihaela, Berton Antonija, Hrvatič Anton, Žafran Avgust. (P. Boršt.) 26

Brezovica. Peterlin Alojzij, župni upravitelj; Čitalnica, Vatovec Štef., Hoteš Ivan, Vatovec Fr., Kuferšin Karol, Ban Fr., Blokar Matevž, Grk Iv., Ivanovič Karol, Kastelic Iv., Stančič Iv., Stančič Mat., Vatovec Ant., Vatovec Anton, Kastelic Cec., Koblar Ivana, Mikol Ivanka, Mikol Karolina, Muha Karolina, Segulin Katar., Stančič Terezija, Kastelic Ivanka, Kljun Jan., Zakrajšek Jožef, Babič Anton, Dekleva Ivan, Babič Marija, Družina Ivan, Kastelic Jožef, Kastelic Jožef, Kranjc Ivan, Gasilno društvo v Materiji, Šolska knjižnica, Ravnik Mih., Debenjak Štef., Babuder Ivan, Babuder Frančiška, Babuder Uršula, Ban Anton, Ban Val., Bubnič Ivan, Babuder Josipina, Hrvatin Ivana, Hrvatin Josipina, Nedoh Jožefa, Segulin Mar., Krebelj Iv., Krebelj Jožef, Križman And., Opara Jožef, Škerjanc Ant., Vatovec Jožef, Škerjanc Ivana, Benčič Anton, Godina Ivan, Godina Jožef, Jelušič Jožef, Opara Jožef, Opara Jožef, Počkaj Anton, Počkaj Jožef, Počkaj Valentin, Počkaj Fr., Šuber Jan., Vatovec Štef., Opara Jožefa, Počkaj Mar., Križman Anton, Križman Štefan, Škerjanc Josip, Zeleznik Jožef, Blokar Anton, Fabjančič Marija (74). — Herpelje. Šiškovič Štefan, nadučitelj; Mamilovič Urban, Kos Matija, Baša Ivan, Cergonja Josip, Godina Jos., Dolgalo Kornela, Obersnel Valentin, Jelušič Ant., Benčič Fr., Benčič Jožef, Rosinovič Gašp., Resinovič And., Benčič Cec., Benčič Katar., Sosič Antonija, Dobrila Anton, Grželj Janez (18). (P. Materija.) 92

Divača. Poverjenik: Theuerschuh Iv., ekspoz. v Lokvi. — — *Magajna Franč., Mohorčič Josipina.* — Novi udje: Počkar Franc, Smrdelj Fr., Ditrich Ivanka, Korče Ivanka, Zafred Kristina, Mlakar Albin. (P. Divača.) 60

Draga. Poverjenik: Vranjac Ivan, duhovnik. — Novi udje: Mihalič Frančiška, Križman Ivanka, Bernetič Angel, Mihalič Ivan, Ražem Miha, Mihalič Andr., Višnjevec And., Gropajc Miha, Poles Anton, Abram Andrej, Mihalič Marija, Ropotec Terezija, Mihalič Štef., Mikuluž Gabrijela, Dariž Anton, Bok Jožef. (P. Boršt.) 23

Gročana. Poverjenik: Zalokar Ivan, župnik. — Nova uda: Abram Ant., Bernetič Uršula. (P. Kozina.) 34

Klanec. Poverjenik: Šašelj Milko, župnik. — Novi udje: Božič Ivan, Mencon Jože, Petrinja Franc, Zobec Ivan, Žežljiva Uršula, Metlika Karol, Mencon Mar. (P. Klanec.) 46

Lokev. Poverjenik: *Theuerschuh Ivan*, ekspozit. — Novi udje: Mavec Frančiška, Perhavec Jožefa, Perhavec Marija, Mavec Kristina, Božeglav Zofija, Mljač Jožefa, Mljač Marija, Umek Kat. (P. Lokev.) 48

Podgorje. Poverj.: Habát Jož., kurat. — Novi udje: Berce Anton, učitelj; Grzetič Ana, Andrejašič Ivan, Grzetič Franc. (P. Podgorje.) 33

Rodik. Poverjenik: Elsnic Josip, župnik. — Novi udje: Cerkvenik Tonica, Fuk Felicita, cerkv. pevki; Lipolt Josip, Race Jos., Barbič Josipa, Čebohin Dragica, Race Ivana. (P. Kozina.) 47

Slivje. Poverjenik: Hreščak Anton, župnik. — Novi udje: Segulin Jožef, Hrvatin Terezija, Lukač Franca, Šiškovič Franca, Segulin Franc. (P. Materija.) 35

Škocijan. Poverjenik: Stemberger Ante, župni upravitelj. (P. Divača.) 29

Vatovlje. Poverjenik: Zlobec Fr., ekspozit. — Novi udje: Lipolt Mar., Kleva Ivan, Nedoh Jos., Vovk Fr., Gustinčič Ant., Drožina Peter, Medved Jos., Kljun Fr., Planinec Ivanka, Cergolj Miha, Kljun Ivan, Vatovec Anton, Vatovec Josip, Kljun Iv., Cergolj Iv., Vatovec Iv., Vatovec Jos. (P. Divača.) 40

Število družnikov: 3 dosmrt. 737 letnih.

3. Dekanija Jelšane.

Hrušica. Poverjenik: Rogač Anton, dekan. — Novi udje: Ceglar Jos., Kuret Ant., Šolska knjižnica. (P. Podgrad.) 37

Jelšane. Poverjenik: Velhartický Josip, župnik. (P. Jelšane.) 98

Golac. Poverjenik: Dolenec Vinko, oskrb. (P. Obrov.) 11

Mune. Poverjenik: Pospišil Franc, župnik. — Novi udje: Čikovič Ant., učitelj; Soban Josipina, učiteljica; Burlović Jakob, c. kr. finančni revizor; Peloza Mate. (P. Podgrad.) 20

Podgrad. Poverjenik: Hušo Mihael, ekspozit. — Novi udje: Šloselj Franc, Božič Jožef, Dekleva Jak., Butinar Anton, Godina Pepca; Jaksetič Jos., trgovec; Šajina Ant., Demojzes Ant., Ilijaš Marija, Ilijaš Katarina, Kresevič Mar., Dodič Jak., Lodič Jožefa, Gobec Cilka, Krnel Frančiška, Golj Andrej. (P. Podgrad.) 54

Podgraje. Poverjenik: *Jenko Št.* — *Duhovnijska knjižnica.* — Novi udje: Celin Jožef, Celin Alojzija, Hrvatin Fr., Kalec Mat., Maljevac Jan., Prosen Terez., Primc Danica, Boštjančič Pavlina, Prosen Fr., Prosen Anton, Primc Roza, Stajber Jož., Stemberger Emilija, Šimac Ivana, Štemberger Rudolf, Jakšetič Zofija. (P. Ilirska Bistrica.) 57

Pregarje. Poverjenik: Logar Rajko, duhovn. — Novi udje: Narodna šola, Mahne Ant., Tomažič Ant., Zadnik Fr., Ivančič Fr., Dekleva Urška, Kovačič Ivanka, Lakota Jos., Parapat Jos., Kirn Fr., Frank And., Filpčič Mar., Cek Josip. (P. Obrov.) 40

Število družnikov: 2 dosmrt. 315 letnih.

4. Dekanija Kastav.

Kastav. Poverjenik: Ryšlavý Franjo, dekan. — *Bručić Matija*, posestnik; *Kotarska Učiteljska knjižnica.* — Novi ud: Cisl Fran, kaplan. (P. Kastav.) 21

Klana. Poverjenik: Koruza Ivan, župnik. — Novi ud: Baračić Andrej, čevljar. (P. Klana.) 12

Sv. Križ. Poverj.: Kraljić Josip, kaplan. (P. Kastav.) 9

Lovran. Poverjenik: Sivec Franc. (P. Lovran.) 5

Moščenice. Poverj.: Žiganto Ivan, župnik. — Novi udje: Hrvatska čitaonica, Kuštrin Mih., Laharnar Jos. (P. Moščenice.) 4

Opatija. Poverjenik: Dubrović Mate, kaplan. — Novi udje: Grl Ivan, Kolar Mar., Mozelj Marij., Kapus Fani. (P. Opatija.) 42

Rukavac. Poverj.: Petrák Jos., kaplan. (P. Frančići.) 5

Volosko. Poverjenik: Defar Simon, župnik. — *Šabec Zof., Poščić Antonija.* — Novi udje: Schein Fr., Ambrožič Fr.; Zink Peter, c. kr. sodnik; Pavlović J., Medved Jelka, Bizjak Rudolf, Hübner Karol, Senica Ivan, Vahtar Ante, dr. Groger F., Kuhar Jos., Roglič N., Pečenko Urša. (P. Volosko.) 28

Jurdani. Poverjenik: Cian Jos., železn. postajenačelnik. — Nova uda: Tancig Egon, Bajec Franc. (P. Brežca.) 4
Število družnikov: 4 dosmrt. 126 letnih.

5. Dekanija Koper.

Koper. Poverjenik: Kramberger Fran, kazniln. kurat. — *Mahnič Ivan*, župnik v pok.; *Copič Filip.* — Novi udje: *Domini Ivan*, Pegan H., Pavlica, Turko Franja. (P. Koper.) 93
Dekani. Poverjenik: Slamič Anton, župnik. — *Fortuna Peter.* — Novi udje: *Valentič Ivan*, Pohlen Karol, Luša Marija, Gregorič Ivan, Štefanovič Pavel, Zadnik Marija, Piciga Antonija, Grižon Mar., Košanc Milka, Vatovec Mar., Bertok Pij, Piciga Iv., Cupin Avg., Peca Klara, Kaligarič Anton. (P. Dekani.) 81
Rižan-Lazaret. Poverjenik: Košir Jos., župn. uprav. — Novi udje: Bertok Josip, Furlanič Mar., Vatovec Ivana, Vatovec Karla. (P. Koper.) 72
Število družnikov: 5 dosmrt. 241 letnih.

6. Dekanija Krkavce.

Krkavce. Poverjenik: Škerbec Matevž, dekan. — Novi udje: Delnk Ivan, Gorelo Anton, Jerebica Mihael, Ternov Marija. (P. Buje.) 26
Sv. Anton. Poverj.: Pipan Iv., župnik. (P. Koper.) 31
Kostabona. Poverj.: *Čemažar Jak.*, župnik. (P. Koper.) 30
Marezige. Poverj.: Kemr Fran, župnik. — *Hrovatin Edm.* — Novi ud: Koren Marija. (P. Koper.) 35
Pomjan. Poverjenik: Schiffrer Iv., župnik. — Novi udje: Kosič Anton, Peroša Jožef, Hrvatin Mar., Benčič Andrej, Hrvatin Ivan. (P. Pomjan.) 26
Šmarije. Poverjenik: Volk Jožef, župni upravitelj. — Novi udje: Sergaš Ant., Sergaš Ant., Morgan Iv., Grizonič Jožef, Vergan A., Hrvatin Jakob. (P. Koper.) 63
Truške. Poverjenik: Rebolj Matevž, župnik. — Novi udje: Jurinčič Jožef, Ražman Mar., Jurinčič Jožef, Savtič Ana, Lovrečič Marija. (P. Koper.) 44
Padena. Poverjenik: Gabrielić Iv., župn. v pok. — *Pribaz Mat.* — Nova uda: Pribaz Ant., Grison Jožef. (P. Buje.) 13
Število družnikov: 3 dosmrt. 265 letnih.

7. Dekanija Opčina.

Opčina. Poverj.: Slavec Ivan, dekan. (P. Opčina.) 142
Bazovica. Poverjenik: *Počivalnik Ignac*, župnik. — Novi udje: Kavčič Iv., Križmančič Ivanka, Staničič Kr. (P. Bazovica.) 71
Katinara. Poverjenik: Střinar Jos., župnik. — Novi udje: Šolarska knjižnica, Požar Jakob, Orel Lojze, Cok Justina, Skilan Karola, Kobec Libera, Filipčič Iv., Filipčič M., Švab And., Kosmač Mirko, Luznik Ant., Mahorčič F., Kons. društvo. (P. Katinara.) 137
Kontovelj. Poverjenik: Košir Ant., župnik. — *Štoka Betka.* — Novi udje: Košuta Josipina, Zalokar Ida, Prašelj Josip, Štoka Andrej, Slobec Ivanka, Puntar Josip, Prašelj Matija, Starc Josip, Štoka Ana, Danev Marija, Starc Josip, Prašelj Katarina, Regent Amalija, Cijak Jak., Sonce Eliza, Štoka Amalija, Pertot Matija, Frankič Marija, Prašelj And. (P. Prosek.) 50
Sv. Križ. Poverjenik: Furlan Andr., župnik. — Novi udje: Podružnica „Slov. Straže", Ferlan Pavla, Košuta Anton, Košuta Josipina, Sedmak Anton, Verginella Antonija, Verginella Anton, Virk Julija, Košuta Rudolf, Stefančič Jakob, Tence Milka. (P. Sv. Križ pri Trstu.) 94
Prosek. Poverjenik: Martelanc Ivan M., župnik. — *Leban Henrik.* — Novi udje: Puntar Anton, Verša Rudolf, Skamperle Viktor, Rustja Ivan, Ušaj Mar., Luksa Mar., Briščik Mar., Luksa Terezija, Stoka Franica. (P. Prosek.) 67
Trebče. Poverj.: Hrovatin Ant., župnik v p. — Nova uda: Čuk Ernest, Kralj Karolina. (P. Opčina.) 26
Število družnikov: 3 dosmrt. 584 letnih.

8. Dekanija Osp.

Osp. Poverjenik: *Martelanc Aleks.*, duhov. — Novi udje: Rožič Rud., Purger Ivan, Kraševec Jož., Purger Karola, Kraševec Iv., Pečar Martin, Čač Iv., Kocjančič Alojzij, Hrovatin Al., Sodnik Ana, Opara Jožef, Smotlak Antonija, Purger Josip, Hrovatin Mar. (P. Črnikal.) 67
Kubed. Poverjenik: Škvarč Franjo, župnik. — Novi udje: Miha Josip, Udovič And., Jakomin Josip, Šav Uršula, Kocijančič Antonija, Kocijančič Ivan, Vidali Flor., Škergat Flor., Jakomin Ivan, Škergat Anton, Babec Anton. (P. Črnikal.) 49
Movraž. Poverjenik: Švegelj Peter, župnik. — Novi udje: Rojko Anton, c. kr. orožnik; Štepančič Josip, Hrvatin Jos., Babič Jos., Babič Pet., Grdina Miha, Rakar Mar., Gregorič Ana, Rakar Anton, Najpridnejši mlad. (P. Buzet.) 20
Predloka. Poverjenik: Sancin Jožef, župnik. — Novi udje: Cergol Iv., Cunja And., Cunja And., Kofol Iv., Kontestabile Jož., Lazer Iv., Majer Fr., Medved Fr., Ogrin Jožip, Olenik Fr., Starc Anton, Sik Jož., Svap Anton, Žigante Ivan, Žigante Jož., Bolris Karolina, Cah Ivana. (P. Črnikal.) 48
Tinjan. Poverjenik: Slamič Anton, župn. uprav. — Novi udje: Zupin Jak., Primožič Just, Primožič Iv., Šiler J., Kocijančič Ivan, Sodnik Jožef, Primožič Anton. (P. Dekani.) 15
Število družnikov: 1 dosmrt. 198 letnih.

9. Dekanija Pazin in Pičan.

Pazin. Poverj.: P. Fortunat Goli, frančiškan. — *Grašič Jožef*, župnik. — Novi udje: Fr. Kvirin Golob, Knjižnica frančišk. samostana; Burgar Ant., prof.; Glavič Matej, Ščuka Josip, Bužić Ante, Daus Ante, Slavić Ivan, Uljanić Ante. (P. Pazin.) 56
Žminj. Poverj.: Filiplić Pravdoslav, žup. — Nova uda: Rutar Iv., orožn. nadstr.; Rener Aleks., orožnik. (P. Žminj.) 9
Število družnikov: 1 dosmrt. 64 letnih.

10. Dekanija Piran.

Korte. Poverjenik: Sonc Ludov., župni uprav. — *Hervatin Josip.* — Novi udje: Olenik Ant., Grbar Jož., Korenič Iv., Novak Ivan, Vuk Jan., Babič Franc, Medoš Štefanija. (P. Portorose.) 79
Piran. Poverj.: Kolar Peter, c. kr. nadkontr. (P. Piran.) 3
Kaštel. Poverjenik: Mandić Ivan, upr. župe. — Novi ud: Šibenik Matevž, kovač. (P. Buje.) 5
Število družnikov: 1 dosmrt. 86 letnih.

11. Dekanija Tomaj.

Tomaj. Poverjenik: Sila Matija, dekan. — Novi udje: Bole Pavla, Živec Ana, Tavčar Ivan, Bole Josip, Žiberna Ana, Gec Justina, Obersnel Marija. (P. Dutovlje.) 81
Avber. Poverjenik: Lampert Karol, župnik. — Nova uda: Pegan Rozalija, Zlobec Izabela. (P. Dutovlje.) 14
Dutovlje. Poverjenik: Grzetič Edo, župnik v pok. — *Petrič Antonija.* — Novi udje: Šuc Mar., Carnelli Štefanija, Rončel Ant., Štrukelj Marija. (P. Dutovlje.) 42
Kazlje. Poverjenik: Dekleva Blaž, umir. župnik. — Novi udje: Seražin Mar., Vitez Kristina, Hlača Mihaela, Seražin Marija. (P. Sežana.) 23
Kopriva. Poverjenik: Knavs Jos., vikar. — Novi udje: Živec Ign., Pegan Osk., Bele Venc., Ukmar Vinc. (P. Dutovlje.) 17
Povir. Poverjenik: *Novak Jožef*, župnik. — *Čeper Vikt.* — Novi udje: Novak Iv., Žiberna And., Masič Antonija, Kariž Iv., Rebec Albert, Jelušič Franica, Kocjan Franica, Kocjan Ivana, Miklavec Mar., Zafred Marjeta. (P. Sežana.) 68
Repentabor. Poverjenik: Krančič Josip, župnik. — Novi udje: Škabar Jožef, Pirc Rafael, Ravbar Štefan, Žvab Marija. (P. Opčina.) 42
Sežana. Poverjenik: Omers Jožef, župnik. — *Šolska knjižnica, Macarol Andrej, Platzer Jožefa, Vesel Alojzij, Gulič Vida.* — Novi udje: Guštin Oskar, Husu Anton, Kocjan Fr., Miklavec Alojzij, Miklavec Edvard, Pirjevec Franc, Skrinjar Franc, Skrinjar Vladimir, Bekar Mar., Benčina Jožefa. (P. Sežana.) 107
Skopo. Poverj.: Tomšič Josip, učitelj. — Novi udje: Zega Ter., Gec Mar., Gulič Mar., Zlobec Anton. (P. Dutovlje.) 27
Štorje. Poverjenik: Stadler Ferd. — Novi udje: *Čeh Ivan*, Majcen Jožefa, Bevčič Karolina, Novak Alojzij, Dolgan Franc. (P. Sežana.) 12
Število družnikov: 9 dosmrt. 424 letnih.

12. Dekanija Trst.

Trst. Stari sv. Anton. Poverj.: Brumen Adrij., kapl. — Premil. g. *dr. Nagl Frančišek*, nadškof; *Sila Jakob*, katehet; *Tratnik Ter., Vižin Mar., Žagar Roža, Prelog Ivan, Kovačič Blaž.* — Novi udje: Brezic Katarina, Derganc Barbara, Dobnik Davorin, Felicijan Ivan, Faraguna Matej, Gričar Fr., Gasparin Fr., Mazarol Ivan, Maršič Karolina, Majcen Marija, Novič Ivana, Turk Marjeta, Valentinčič Alojz (105). — Poverjenik: Leitgeb Anton, asist. c. kr. drž. železn. — Novi udje: Bevc Edmund, Cvek Jožef, Detela Stanko, Eckert Antonija, Fišer Miroslav, Gjurin Vekoslav, Gnezda Mar., Goričan Karol, Handler Josip, vitez Hillmayr Karol, Korošec Josip, Kirbis Ivan, Munih Dreja, Podjavršek Anton, Prašnik Ant., Šeme Avgust, Dr. Vagaja Anton, Valentič Anton, Železnikar Jos., Zorec Ivan (21). — Sv. Jakob. Poverj.: Rutar Julij, kapl. — *Križman Ant.*, duhovn.; *Derenčin Frančiška, Weutz Anton.* — — Novi udje: Murla Marcelj, kaplan; Babič Jakob, Bak Ivana, Bole Andrej, Bizjak Franc, Dolinšek Terezija, Dujmovič Avgusta, Grzetič Iv., Hrastič Ivana, Konič Josipina, Kerševan Karol, Meržek Karolina, Petelin Neža, Prosen Iv., Petrovčič Olga, Rožac Mar.,

Stekar Ivan, Serdinšek Jožef, Stančič Josipina, Štrancar Franc, Šipek Jož., Trampuš Ad., Verč Marcelj, Vertovec Makso, Znidarčič Ivanka, Zlobec Antonija (162). — Sv. Vincencij Pavl. Poverj.: Zink Andrej, mest. kapl. (66). — Novi sv. Anton. Gustin Frančišek, kaplan. — *Biskupsko malo semenišče, C. k. jetnišnica, Kat. slov. izobraževalno društvo, Rafaelova podružnica, Slov. moška Marijina družba, Slov. ženska Marijina družba, Slor. župnijska knjižnica, Zavod sv. Nikolaja, Batic Silvester, Bavcon Anon, Brinšek Jožef, Čelan Ema, Cerkvenik Jožefa, Gaberšček Ivan, Gajeta Ivanka, Gasparuti Apol., Hren Frančiška, Kanavc Lucija, Koban Lovrencij, Mirc Jernej, Pajnič Katarina, Pečarič Jož., Popek Ivana, Reic Ivana, dr. Stanič Jož., Stok Jožefa, Turk Marija, Uršič Marija, Žitko Anton, Žnidaršič Ignacij.* — Novi udje: *Zveza „Marijin dom“, Kozina Anton., Jurman Kar., Šumaj Neža, Milloniy Iv.*, Ortolani Ant., Ajdišek Iv., Androjna Ana, Antončič Antonija, Arhar Justin, Avčin Jerica, Bimc Ter., Bing Olga, Bohic Olga, Bole Alojzij, Bojavnik Alojzija, Barsoni Mar., Bremec Mar., Breščak Karol, Brodovic Ivana, Bužan Jožef, Bavdaž Jožefa, Constantini Ana, Čehovin Anton, Cok Daniel, Čufer Ivan, Čufer Neža, Čuk Anton, Durnik Evgen, Eržen Fr., Faganel Frančiška, Ferletič Rozalija, Franetič Jožef, Gabrovšek Marija, Gerbič Jožefa, Grbec Emilija, Gerdol Svetko, Godina Terez., Godina Frančiška, Gambič Andrej, Grbec Marta, dr. Gustin Alojzij, Gustin Ivan, Janežič Kat., Jamšek Mar., Jaklič Mar., Jogan Andr., Kalin Mar., Kališ Ivanka, Kaluga Ivan, Kavčič Ana, Klobučar Fr., Kitak Mar., Kocjančič, Kocjančič Fr., Kocjančič Teofil, Košir Ivan, Koritnik Jožefa, Kosevnik Marija, Kragelj Marija, Kravanja Ana, Kravos Viktor, Krajcer Kat., Lampe Marija, Lavrič Marko, Lever Marija, Mahne Matija, Marolt Vlad., Maželj Alojzija, Medved Ivan, Meglič Jožefa, Mlekuž Ana, Možina Cecilija, Nanut Jožefa, Obreza Lina, Oražen Ivana, Pejkovich Julija, Pirc Fr., Peršič Edvard, Peternel Jerica, Pondeljak Antonija, Prela Mar., Princ Martin, Pukshofer Marija, Rangon Antonija, Rebula Antonija, Rebula Ivana, Reich Matilda, Riosa Antonija, Roncel Ivan, Rožman Marjeta, Rupnik Ivan, Rupnik Marija, Rudež Leop., Rudar Ivana, Sartori Marija, Schweiger Ana, Slejko Ivan, Smeh Helena, Svac Anton, Ščuka Mih., Škapin Kat., Šmuc Zmagos'ava, Štekar Ter., Štoka Alojzija, Štokelj Katar., Šusteršič Frančiška, Škabar Karola, Terbižar Mar., Tržaška skupina jugoslov. strokovne zveze, Uršič Marija, Vatovec Jož., Vilman Helena, Virk Justina, Wiegele Tomaž, Zadnik Mar., Zavadlal Marija, Zmet Katarina, Zorn Anton, Zver Uršula, Žagar Bogomil, Žagar Frančiška, Žerjal Benjamin, Žigon Marija, Žetko Frančiška (550). (P. Trst.) 904

Barkovlje. Poverjenik: Kjuder Anton, župnik. — *Župnijska knjižnica.* — Novi udje: Bortolutti Ana, Cijak Miloš, Jenko Fr., Lapel Katarina, Lapel Marija, Martelanc Ana, Mohorčič Ign., Moderc Mar., Pertot Grozdana, Škitek Ana, Starec Vanda, Obersnel Frančiška, Uršič Karol, Vodopivec Alojzij, Žnidarčič Ana. (P. Barkovlje.) 160

Sv. Ivan pri Trstu. Poverjenik: Čok Anton, kaplan. — *Sila Franc*, župnik; *Križman Anton*, duhovnik. — Novi udje: Benevoli Jožef, Debernardi Ana, Gomizel Mar., Kocjančič Marija, Seražin Marija, Peteršemolo Ivan, Benevoli Alojzija, Trtnik Adela, Porenta Martin, Krnel Antonija. (P. Sv. Ivan pri Trstu.) 165

Rojan. Poverjenik: Jurizza Josip, župnik. — *Lozej Kar., Lozej Terezija.* — Novi udje: Černigoj Marica; Jereb Fr., tajnik kmetijske družbe; Besednjak Ivanka, Božič Ivan, Debeljak Jožef, Ferluga Rud., Fradel Peter, Furlan Ivo, Furlan Mihael, Gomsi Al., Gropajc Mar., Gruber Mar., Hodnik Ferdo, Ivanc Marija, Janeka Ivana, Jermovšek Štefan, Juren Roža, Kaluža Marija, Kavčič Ant., Kete Al., Kodrič Emil, Kogej Mar., Koleša Franca, Kopier Regina, Kosovel Marija, Kraškovic Mar., Lukša Cecilija, Maček Matevž, Marčič Andr., Maruca Franca, Mestnik Marija, Misigoj Mar., Može Franca, Novak Pavla, Paderšič Vincenc, Pavšič Marija, Piščanc Roza, Piščanc Vida, Požar Andrej, Pregelj Ana, Primožič Marta, Princ Fran, Pupis Valent., Ravbar Alojzija, Rot Ana, Rože Josip, Salezjak Alojzija, Semič Katarina, Sila Rud., Sila Viktorij, Simič Palmira, Simončič Uršula, Stojkovič Pavla, Švagelj Alojz, Tomažič Anton, Vončina Fran, Vouk Amal., Zadev Ivan. (P. Trst.) 275

Škedenj. Poverjenik: Macarol Jos., župnik. — *Franza Iv.* — Novi udje: Glavić Miroslav, kooper.; Vouk Amelija, Vecchiet Frančiška, Gregorič Magdalena, Srebernik Alojzija, Mihčič Ivan, Slokovič Ana, Orlando Ana, Slavec Karol, Bajec Jožefa, Bole Ant., Sedej Ivan, Remec Jožefa, Godina Slava, Cotič Rudolf, Bole Fr., Furlan Anton, Furlani Marija, Skapin Ivan, Sancin Jurij, Sancin Ivana, Sancin Marija, Čač Franc, Gabrielčič Helena; Sancin Franc, Stubelj Vojteh, učitelja; Vecchiet Ivana, Godina Ana, Nadoh Antonija, Verh Marija, Čok Marija, Možina Marija, Persico Marija. (P. Škedenj.) 174

Število družnikov: 51 dosmrt. 1627 letnih.

13. Po drugih dekanijah.

Buje. C. kr. kotarski sud, Arbanasich Marij. (P. Buje.) 2

Sterna. Poverjenik: Nedvěd Ant., župnik. (P. Oprtalj.) 6

Število družnikov: — dosmrt. 8 letnih.

Število vseh družnikov tržaško-koprske škofije: 83 dosmrtnih, 4717 letnih, vkup 4800 udov.

VI. Škofiji Poreč in Krk.

Poreč. Premil. g. dr. Flapp Ivan, škof; *Sfiligoj Anton*, škof. sluga; Pakovič Emanuel, stolni dekan; Srebot Martin, Vider Ter.; Skenk Matevž, c. kr. car. najemnik; Gorec Franc, župnik. (P. Poreč.) 7

Pulj. Polutnik Anton, c. kr. veroučitelj; *Boln. knjižn. c. in kr. mornarice*; *Jarc Anton*, c. in kr. kurat; *Milič Ivan*, c. in kr. nadk.; *Vrtovec Anton*, c. in kr. fr. kap.; msgr. Guth Jul., stolni dekan; Čitalnica v Pulji; Dolinar Tomaž, c. kr. fin. straž.; Draškovič Frančiška; Dermič Fran, mor. kom.; Gabršček Karol, c. kr. voj. ur.; Gerlj Mar., Gornik Mar., Hajek Ter., Hasch Mar., Komaver Albert; Koršič Ivan, mor. kurat; Krmpotič Jož., tisk.; Janko Ant., stoln. vikar; Javornik Mar.; Maghet Karol, mornar. kurat; Mayer Marijana, učiteljica; Opeka Matej, Otlič Mar., Pirc Andr., Raztresen Iv., Roggi Jožefa, Seif Mar., Šorli Ant., Štravs Karolina; Turšič Franc, fin. nadk.; Žmavc Frančiška, Baučer Mar.; Kobè Iv., c. kr. nadporočnik; Gruber Milka; Favetti Kar., višji d. uprav.; Zorzut Iv., c. kr. orožn. stražm.; Bigolo Terezija; Kokolj Karol, dr. Sever Josip, mornarska vikarja; Bekar Vladko; Vidmar Ivan, pošt. ravn.; Legiša Alf.; Čopi Iv., kanc.; Sekyra Al., župnik; Božja Jos., Gregorič Vekosl.; Škul Neža, Stanek Fr., Smrekar Fr., Poderžaj Ana, Jelovšek Jos., Volc Iv., Turšič Iv., Pezdič Alojzij, Gankelj Jos.; Simonič Ant., stražnik; Rak Ciril, C. kr. okrajno sodišče, Kristan Viktor. (P. Pulj.) 60

Brioni. Turk Juri, c. k. fin. str. višji preglednik; Ferjančič Frančišek, Peršolja Ant., Potočnik Dav., Negode Ivana, Uršič Ter., Švab Andrej. (P. Brioni.) 7

Karojba. Poverj.: Stavělik Fr., župnik; Kazalac Katarina, kmetica. (P. Motovun.) 2

Labin. Verdnik Martin, Pavšič Mar., Bernik Jan., Lekan Janez, Klančer Janez. (P. Labin.) 5

S. Lovreč. Hrdý Ferd., župnik; Gnjezda Franc, Kavs And., Rabas Julijana, Roter Marko. (P. Labin.) 5

Barban. *Pindulič Dinko*, kanonik-župnik. — **Sv. Martin.** *Jereb Val.*, župni uprav. — **Višnjan.** Rejc Josip, posestnik. — **Vodnjan.** *Velikanje Josip*, kurat (4 izt.). 7

Število družnikov: 8 dosmrt. 85 letnih.

* * *

Krk. Prevzv. mil. g. dr. Mahnič Anton, škof; Vogrič Fr., c. kr. davčni asistent; Oršić Matija, dr. Grškovič Anton, Dminić Jakob, kanoniki; Andrijčić Ant., dež. odbornik; Žic Ant., Kraljić Tomo, župnika; Samostan sv. Frana; Samostan Košljun; Lasić Fran, c. kr. okr. glavar; dr. Palčić Jos.; Polonijo Mate, škofijski kanc.; Premuda Vinko; dr. Brovet Otmar, zdravnik; dr. Antončić Ant., odvetnik; Nežić Ivan, c. kr. sodnik; Poniž Miroslav, c. kr. davčni oficijal; Brzac Ivan, Hrast Rudolf, c. kr. davčna asistenta; Ferluga Vinko, učit. poljedelstva; Bolé Marica, Mahnič Mimica; Lorger Martin, c. kr. finančni komisar; Barbalić Anton, c. kr. pis. ofic.; Ferjančić Rud., Šavle Ant., Kunej Ant., Linardić Evarist; Celebrini Miroslav, veleposest.; Katunar Anton, učitelj; Žic Anton „Ivančić“; Mužina Mihael, župnik in dekan; Niko Gregor, kaplan; Ožbolt Ivan, c. kr. orož. stražmojster. (P. Krk.) 35

Dobrinj. Don Šabolja Pavao. (P. Malinska.) 1

Rab. Zahija Peter, župnik-provikar; Grizon Ante, franč. brat; Petriš Ante, župnik. (P. Rab.) 3

Vrbnik. Volarič Fr., dekan; Žic Ivan, učitelj; Brozovič Alb. (P. Vrbnik.) 3

Število družnikov: — dosmrt. 42 letnih.

VII. Škofije senjska in dalmatinske.

Senj. Vučić Roko, biskup; Dr. Lončarić Ante, profesor; Šnidaršić Jos., prepošt; Crnobrat Josip, Vršić Vek., dr. Smokvina Dragotin, kanoniki; dr. Binički Fran, dr. Starčević Ivan, prof.; Glažar Matija, katehet; Müller Josip, kapelan; Pavešić Lovro, učitelj; Adamić Karlo, stolni organist; Crnić Karolina, trgovka; Zbor duhovn. mladeži. (P. Senj.) 14

Bribir. Msgr. Lorbek Franjo, kanonik; Bauer Mat., mizar. (P. Bribir.) 2

Gerovo. *Čop Terezija,* Klepec Vikt., Vidrić Ljud., Žagar Mar., Gašparac Jakob, Volf Josip, Turk Josip, Gašparac Mar., Feruglia Marija. P. Gerovo.) 9

Karlobag. Samostan kapucinski; Don Paškvan Fran, župnik v Prizni; Br. Daniel Delač, Br. Andreja Kovačič, kapuc. (P. Karlobag.) 4

Rakovica. *Vanjković Mihael,* dekan, župnik; Majerle Mart., dr. Laufka Vaclav, Peršič Ivana; Kostelec Iv., Gregorić St., Dominez Fr., župniki. (P. Rakovica.) 7

Reka. Solter o. Angjeo, kapuc.; dr. Kukanić Iv., župnik; Krispin br. Medved, kapuc.; *Bole Boleslav, Janežić Anton, Martič Martin, Sorko Terezija,* Agres Martin, Albrecht Jakob, Barbiž Franc, Barbiž Apolon., Batančić Ivan, Berlot Ant., Devet Ivana, Domladiž Mar., Furlan Terez., Golub Fr., Golub Iv., Grašić Ana, Gubić Ant., Gustinčić Iv., Gustinčić Miha, Hamer Jos., Kačičnik Mar., Kauš Luc., Keblić Mar., Kebelj Mih., Klavažar Fr., Klemen Ivan, Kočevar Josip, Kokelj Marija, Kompas Frančiška, Korenčan Ana, Krasovac Ana, Kraus Luc., Križičnik Iv., Kubler Andr., Ladić Mar., Lenaršić Pavlina, Licul Jos., Lipovac Pavao, Lukšič Franč., Mesar Ant., Mihevc Ant., Milavec Julijana, Milić Marija, Mizgur Vinko, Mihvec Kat., Može Mar., Može Ivan, Muha Ter., Nelc Mar., Novak Josip, Ocepek Andrej, Osana Ivana, Palajsa Ana, Penk Fr., Pizziga And., Počkaj Ivan, Počkaj Mar., Poje Lenka, Rebec Pet., Ribič Martin, Rolić Ant., Seventar Magdalena, Skerl Marija, Skok Franjo, Skrljin Ant., Slak Al., Smrdu Jelena, Smrdu Ter., Sprohar Kat., Stanić Fr., Steiberger Miha, Sterle Jos., Sušić Mar., Sustović Mar., Svegelj Ant., Šaftić Jak., Šimenc Fr., Špore Ant., Srebot Franč., Tkalec Kar., Tkalec Štef., Trkalj And., Trojanšek Dom., Turk Ant., Turk Iv., Turk Mar., Vanina Mar., Vičič Ivana, Vidrih Ant., Vidrih Emil, Zadu Ivana, Zadnik Ant., Zajc Mar., Zupančič Iv., Muha Jerica, Kiš Magdalena. (P. Reka.) 99

Skrljevo. Janković Ivan, župnik (2 izt.). (P. Bakar.) 2

Trsat. O. Romuald Jereb, provincijal; dr. Holzabeck Iv., zdravn.; Polić Jos., kanonik; Gršković Mih., župnik; Notar Lud., pref. sv. Vida; Volarić Ante, katehet; *Samostan frančiškanski;* P. Vendelin Vošnjak, gvard.; Bratje samostana, Knjižnica novicijata, Bavec Fr., Bernik Antonija, Brumen Ant., Golob Franč., Henrik Tome, Kokovnik Mih., Primšer Iv., Radivoj Jos., Stenovec Iv., Wolf Franjo, Železnik Kat., Mendot Marija, Mladenić Ivana, Špreiz Lenčika, Zajc Katarina. (P. Sušak.) 25

Grižane. Matasić Matija. — **Josipdol.** Glad Zdravko. — **Križevci.** Adamič Ant. — **Modruš.** Milošić Ant., župn. — **Sušak.** Carman Iv. 5

Število družnikov: 7 dosmrt. 160 letnih.

* * *

Zadar. Pepelnak Miha, Drevenšek Jože, Lavrenčić Ign., Pučko Anton, Čretnik Karol, Svenšek Jože; Juračić Jan., Pincolić Jan., c. kr. stražmojstra v orož. pripr. šoli (8). — Vrečko Jak., dr. Debelak Janko, poštna nadkomis.; Golf Lavosl, Paulič Josip, Samostan sv. Mihovila, Solo Anton, Urbas Mart., Zavadlal Miloš, Radoš Frančiška (9). — P. Lovrenc M. (2 izt.). (P. Zadar.) 19

Drniš. Endlicher Avgust, ravnatelj (2 izt.); Arbeiter Ant., Hrovat Ulrik, Schetina Pav., O. Mendjušić Šimun, Potočnik Miha, Piber Josip, Jurca Karol, Verdnik Janez, Bar Frančišek, Tofant Anton. (P. Drniš.) 12

Batahovina. Dr. Brilli Jož., h. kaplan; Božič Iv., župnik; Blažek Ivana; Anič Anton, Kriletić Anton, župnika; Krile Kriste, Taljeran Miro, Barbič Blaž. (P. Gravosa.) 8

Imotski. Anderlič Makso, c. kr. učitelj poljedel.; Zavod šolskih sester, Burnik Raf., Ercigoj Ant. Lušin Jak. (P. Imotski.) 5

Opuzen. Rožič Ante, Muzetič Lovrenc. (P. Opuzen.) 2

Spljet. Žnidarčič Iv., c. k. muz. asist. (2 izt.); dr. Alfirević Ant., Ivanišević Fr., Matešan Iv., Kalogjera Marko, Škarica Srečko, Biskupović Anton, Glumac Ant., Žužek Josip, Makarović Rudolf, Šolske sestre pri sv. Ciprijanu, Milosrdne sestre v dež. bolnišnici, Levičnik Vinko. (P. Spljet.) 14

Šibenik. Istenič Fr., trgovec; Žigon Avg., Klepec Jedert, Fink Fr., Frančiškanski samostan. (P. Šibenik.) 5

Sinj. Jarh Josip. — **Metković.** Kokolj Jož. — **Komolac.** Krkoč Josip. — **Komiža.** Wirk Srečko. — **Zemunik.** Samostan trapistov. — **Dubrovnik.** Fr. Alojzij Vizintin. 6

Število družnikov: — dosmrt. 71 letnih.

VIII. Zagrebška nadškofija.

Zagreb. Dr. Čebušnik Valentin, *dr. Amruš Milan, Duhovna mladež, fr. Hrovat Leopold, Ukmar Stjepan, Weble Ivan,* Kocijančič Janko, Marković Ljudmila, dr. Lončarić Josip, Feimuth Ter., Šraml Mar., Ahac Ana, Kolar Josip, Kodrič Terez., Samostan oo. franjevaca, dr. Lang Jos., Rožič Ferdo, dr. Pazman Jos., Leber Pav., Barle Janko, Šlumpf Edm., Rukavina Mile, dr. Suk Feliks, Kindlein Karlo, Starec Anton, Mrzljak Peter, dr. Njaradi Dioniz., dr. Baron Gust., Kreunz Jos., Tomšić Ljudevit, dr. Kosirnik Ivan, Gnezda Ant., Benigar Iv., Vlahović Ter., Kapić Mirko, Arko Ivana, Kos Mirko, Pichler Vilko, Burić Juri, Kramaršek Jakob, Mohor Ivana, dr. Deželić Velimir, Celestin Olivija (2 izt.), Prosenik Jerica, Pevc Mar., Rožman Vlad., Kovačič Mijo, Klinc Iv., Mohor Adolf, Watzek Franjica, Trstenjak Ana, Steklasa Iv., Žlof Mar., Trstenjak Julika, Pežak Franjo, Okički Josip, Kladošek Blaž, Špiler Josip, Korenjak Klementina, Vamberger Mijo (61). — Seigerschmied M. (3 izt.), *Žgur Mihaela,* Kotlarski A., Gjanić S., Butura S., Ivčić J., Marela M., Leš Ter., Jagust P., Krulc J., Aušić F., Muršič V., Lipovšek Fr., Petrena K., German F., Antolić M., Ženska učit. šola (19) — Lapajne Minka. (P. Zagreb.) 81

Čakovec. *O. Tišler Timotej,* o. Horvat Ludovik, o. Rozman Robert, o. Horvatik Mansvet, Pešer Ferdinand, Seršan Pavel, Jug Marija, Kopjar Elizab., Guterman Marija, Lesjak Juri, Pivar Iv., Kerovec Mirko, Magdalenić Ivan, Trajbar Franč., Posavec Andrej, Leček Roza, Soltič Ana. (P. Čakovec.) 17

Garešnica. Rožman Ivan, Pučko Mihael, Legin Jožef, Sömen Jožef. (P. Garešnica.) 4

Gornji Mihaljevec. Gašparlin Mih., župnik; Lovrec Jož., Košak Franc, Miklin Feliks, Tkalec Ivan, Čulek Ant., Serša Fr., Pintarič Mart., Jambrović Ant., Kerš Iv., Podgorelec Fr., Žnidarič Mih., Kostanjević Kat., Ladić Matjaš, Horvat Matjaš, Podgorelec Alojzij, Golub Št., Gregorinčič Pav., Pintarić Vida, Kovač Juri, Golub Bartol, Sever Martin, Dominić Kat., Šolar Juri, Karažinec Ivan, Podgorelec Klara, Ladić Sever Mar., Šolar Iv., Kolman Fr., Zdaček Mar., Črnčec Fr., Zorković Jula, Moharić Fr., Pavić Jožef, Bestijanić Fr., Košić Fr., Kerman Anton, Moharić Štefan, Flinčec Juri, Spreic Marija, Jambrovič Albert, Jambrović Jožef, Horvat Štefan, Ladić And., Lovrec Iv., Ladić Lovr., Ladić Vinc., Tkalec Kat., Pilhor Mart., Novak Ant., Novak Iv., Muhvič Jak., Moharić Ferd., Flinčec Mart., Ladić Iv., Grulla Fr., Baisz Ant., Jambrović Terez., Novak Marko, Jambrović Andrej, Gregorinčič Juri, Šaffarić Martin, Šaffarić Štefan, Orešky Štef., Lovrec Mih., Šaffarić Julij, Neimenovan (3 izt.). (P. Macinec.) 70

Grabovnica. Štiberc Jurij, Skuhale Anton, Sraka Štefan, Vučko Uršula, Apatič Viktorija. (P. Pitomača.) 5

Jaska. Franč. samostan, pl. Krčelić M., Kempf L. (P. Jaska.) 3

Karlovac. Samostan franjevački, *Polić Bartol,* Absac Jos., Vidović Ant., Željko Jos., Kral Iv. (P. Karlovac.) 6

Klanjec. Frančiškanski samostan, o. Benvenut Habjan, fr. Rufin Novak, Broz Dragotin, fr. Urban Urek. (P. Klanjec.) 5

Koprivnica. Nemec Mart., Vezjak Ant. (P. Koprivnica.) 2

Krašić. Horvat Josip, ravn.-učit.; Huzek Štefan, župnik; Mrzljak Ter., Stepinac Jos. (P. Krašić.) 4

Mače. Noršić Vekosl., kaplan; Irgolić Ant., pl. Kalaj Juri, Štefančič Zvonimir. (P. Mače.) 4

Molve. Trbuljak J., učit.; Žnidaršič Ter. (P. Kapronca.) 2

Mursko Središče. Levačič Ivan, Levačič Andraš, Horvat Franc, Bračko Jož., Serša Iv, Palnec Ant., Čurin Jož., Goričanec Matjaš, Herženjak Ign., Novak Jož., Robb Juri, Perhoč Fr., Poznič Ant., Horvat Anton. — Sv. Martin. Perčič Ign., Kralj Ivan, Špolarič Mart., Kraljič Št., Trojnar Ivan, Kerznar Ter., Kerlavčec Peter, Jurovič Iv., Kerlavčec Ivan. (P. Mura-Szerdahely.) 23

Pregrada. Rožić Jos., trgovec; Kaušić Anton, pl. Kunović Oskar, pl. Boričević Slavoljub, Glojnarić Vek., Grilec Ign., Janžek Jak., Cesarec Fabjan. (P. Pregrada.) 8

Samobor. *Knjižnica samostanska, Forko Franjo, p. Turk Efrem,* Selak Jož., Forko Fr., Kraljević Štjepan, Kuralt Fr., Novak Mijo, Stemberger Jak., Šuklje Fr., Hajplan Kar., Weissenberger Mar., Podružnica „Hrv. kršč. radniškog saveza". (P. Samobor.) 13

Sisak. Dr. Medjimorec Mihael, dekan; Grahek Terezija, Korošec Rok, Košir Josip, Maček Fr., Morin Mar., Martič Jakob, Ocvirk Iv., Pelko Iv., Rebec Iv., Savinc Mar., Senica Iv., Štigl Ivana, Sturlić Matej, Tomšić Fr., Vodep Julijana, Zurl Urš. (P. Sisak.) 17

Sobotica. Muhvić Ant., trgovec; Stampo Jožef, Lipnik Vladislav, Seršan Ivan, Šercar Ant. Knaus Juri. (P. Sobotica.) 6

Strigova. Ivko Ivan, župnik (4 izt.); Možar Št., Alt Ant., Ambruš Juri, Belovič Ant., Belovič Fr., Belec Karol, Bersak Iv., Borko Avgust, Bratoša Albert, Krištofič Filip, Horvat Štefan, Zanjković Iv., Gregorinčič Imbro, Muršić Rud., Vomprechtshammer Štefan, Sedmak Karol, Krištofić Albert, Valentič Matjaš, Zadravec Karol, Ščavničar Štef., Lukovnjak Iv., Valpotič Fr., Bogdan Avg., Grubić Helena, Ščavničar Mihalj, Makoter Jakob, Žličar Aleksij, Golenko Mat., Srša Iv., Živkovič Iv., Horvat Ant., Šajnovič Mart., Muršić Mart., Tkalčič Melh., Fir Anton, Kumpović Jož., Krištofić Ivan, Kolmanič Iv., Zadravec Fr., Makovec Helena, Terčić Lud., Lopuh Imbro, Mikulek Vid, Modlic Mart., Tergov Katar., Novak Mart., Terstenjak Nik., Škafar Mihel, Šajnovič Juri, Knechtl Juri, Valpatič Tom., Ščavničar Mat., Rebernik Ant., Klenor Al., Mesović Iv., Flac Iv., Bedeković Ant., Sudec Ant., Lešnjak Mar., Kutnjak Mart., Kutnjak Pavel, Kutnjak Sim., Podgorelec Alojz., Podgorelec Apol., Rebernik Mih., Janšek Franč., Pufek Mih., Golenko Neža, Koren Pav., Žrmec Št., Kamničar Mart., Preiner Jak., Jajnović Štef., Rodba Mart., Makovec Jož., Stojko M., Novak J., Horvat Iv., Žižek M., Zadravec M., Ščavničar M., Irša J., Zadravec J., Sitar Št., Muršič J. (P. Strigova.) 90

Varaždin. Košir Tošo, kurat; Lehpamer Jos., o. Hajduk Al., o. Vajda Fr., o. Sakač Nikola, Milčetić Iv., Kanoti Mih., dr. Magdić Pero, Radešić Vek.; *Cajnko Val.* (2 izt.), dr. Križan Jos., Franjevački samostan, Franjevačko djačko sjemenište, *br. Požlep Pavel*, Troha o. Mijo, Žigman Ter., Galinec Fr., Filipašić Lav., Zimerman Franjica, Košar Martin, Švarić Ant., Magjerec Juri, Golub Luka, Katol. djetičko društvo, Ribić Jos., Janković Gab., Korpar Josipa, Proštenik Mat., Miškulin Iv., Žnidarić Ana, Kolačko Jos., Ribić Jos., *Košiček Ubaldo*, Puklavec M., Lončarić M., Herjavec Friderik. (P. Varaždin.) 37

Varaždinske Toplice. *Zadravec Alojzij*, župnik; Kuković Gabr., Novak Avgust. (P. Varaždinske Toplice.) 3

Virovitica. *O. Krizostom Kranjc*, gvard.; Sajko Ožbolt, Bruša o. Bruno, Šalić o. Vilko, Ivčević Josip, Gomzi Anton, Viša pučka škola, Pevec Ivan. (P. Virovitica.) 8

Voloder. Pezdirec Uršula, Siladi Št. (P. Moslavina.) 2

Granešina. *Bučar Viktor*, župnik. — **Kostajnica.** Peer Mar. — **Sv. Ivan Zelina.** Kačečnik Friderik. — **Sv. Ivan Žabno.** Ilec Fr. — **Oriovac.** Pintarič Štef. — **Požega.** Br. Kraljević Elzearij. — **Ribnik.** Grahek Anton. — **Svibovec.** Štimec Josip. 8

Število družnikov: 17 dosmrt. 401 letnih.

IX. Djakovska škofija.

Djakovo. Cepelić Milko, kanonik; Babić Gabro, dr. Voršak Angeljko, dr. Pliveršić Jakša, Ocvirk Leop., Poznić Janez, Stare Franjo, Koželj Franjo, Petranović Spiridion, Šimunović Josip. (P. Djakovo.) 10

Irig. Ferković Andrej, župnik; Vončina Peter, Babnik Adolf, Dolinar Alojzij, Vrtačnik Al., Crnković Jožef, Godler Jožef, Hauptman Martin, Kovač Martin, Narad Janez, Rostohar Franc, Siebenlist Antonija, Skobe Janez, Sterle Jožef, Stermilan Marija, Šuper Jurij, Zornik Mar., Zdovc Mart., Žnidarčič Alojzij, Adamčič Jan., Jan Jakob. (P. Irig.) 21

Osijek. Kamnikar Josip, zborovodja; Friederich Iv., Grilc Ivan, Horvat Jos., Hržič Mir., Jager Mar., Košak Franc, Manjarić Mat., Mikulić Andr., Ogrizek Ema, Ogrizek Jan. (2. izt.), Pavić Mat., Pavošević Ivan, Posavec Franc, Schmidt Anton, Sovinšek Ivana, Stilinović Tomaž, Vražić Jos., Valo Štef., Wolf Avguštin, Zelenka Ant., Zelenka Franc. (P. Osijek.) 23

Ruma. Neubauer Franc, katehet; Oberleitner Josip, župnik. (P. Ruma.) 2

Golubinci. Vuković Fr., uprav. župe. (P. Golubinci.) 1

Število družnikov: — dosmrt. 57 letnih.

X. Bosniške škofije.

Sarajevo. Hadrović Stjepan; kanonik; *Dr. Stadler Josip*, nadbiskup; *dr. Šarić Ivan*, pom. biskup; *Orel Fr., Mele Jakob, Urlep Julij*, dr. Koščak Ivan, Igrc Tomo, Cankar Karlo, Cezner Gjuro, Skorčić Fr., Čarman Fr., Steinmetz Eliza, Dvoržak Mar., Čadež Katar., Medvešić Mih., Fajfar Val., Lisec Ant., Frank Jos., Šubić Ignac, Besednjak Stjepan, Ivanšek Ana, Pust Fani, Čupar Terezija, Dančević Gjuro, Bergant Anton, Asl Mart., Raker Iv., Vodopivec Andr., Černy-Lešnik Mar., Sagadin Ant., Špruk Franc, Krofl Ant., Gobočnik Antonija, Brodnik Ivan, Pinter Jurij, Medić Ana, Resman Jak., Belcer Franc, Pissenberger P., Grajžar Mar., Kos Jožef, Medić Anastazija. (P. Sarajevo.) 43

Banjaluka. *Knjižnica samostana oo. trapista u Marija zvijezda*, Winterhalter Drag., Andolšek Mato, Steinmetz Al., dr. Pajić Pavao, Pešak Juraj, Sopelšek Mar., Verhunec Matilda, Janeš Al., Sekulić Milo, Božić Ivan, Krušil Terez., Baumkircher Franjo, Džaić Ana, Prebil Neža, May Adolf, Mosnak Janez, Nanut Mih., Rolih Ivan. (P. Banjaluka.) 19

Bosn. Dubica. Božič Mat., Božič Ivan, Božič Jož., Kravos Peter, Cink Anton, Cink Matija. (P. Dubica.) 6

Bosn. Gradiška. *Dular Fr.*, višji okr. živinozdravnik; Fra Radmanović Ambrož, Verhunc Fr., Brenzinger Anka, Dular Ter., pl. Variačić Danica, pl. Gjurkovečki Roza, Hitrec Anka, Samostan č. sester v Maglaju. (P. Bosn. Gradiška.) 9

Čajnica. Žmavc Martin, c. in kr. okr. straž.; Zmazek Al., Flegar Bl., Dekleva Jan., Prazni Fr., Jovanović R. (P. Čajnica.) 6

Drvar. Drenšek Anton, Krašovec Ivan, Kustrin Martin, Miše Anka. (P. Drvar.) 4

Grmeč. Slutej Iv., Korbar Ant. (P. Bosniški Petrovac.) 2

Jajce. Gostinčar Ludovik, Gell Jožef, Poj Matija, Horvat Miha, Baraga Mat., Mandelc Fr. (P. Jajce.) 6

Posušje. Paravan Franc, nadcest.; o. Fr. David Nevistič, Reddi Oskar, Školske sestre III. reda sv. Franč., Trstinjak Ant. (P. Ljubuški.) 5

Tuzla. Mrvar Ivan, Tvrtkovič Marko, Dermota Štefan, Lušina Jos., Čibej Fr., Duler Ant., Jemc Ant., Kais Ivan, Zupan Val., Janežič Mat., Likusar Mar., Braček Fran. (P. Tuzla.) 12

Usora. Meršnik J., Majetič J., Požar M., Forlan J. (P. Usora.) 4

Visoko. Domicelj Štefan, Černe Franč., Domicelj Štjepko, Elion Rok, Gruškovnjak Ant., Hreščak Franč., Kaluža Marijana, Kert Mar., Markič Franc, Starè Andr., Starè Franc, Starè Mihael, Starman Jurij, Štavar Franc, Štupnikar Franc. (P. Visoko.) 15

Višegrad. Saloker Oto, Drašler Franc, Kogoj Martin, Lokai Franc. (P. Višegrad.) 4

Zenica. Cukale Iv., Čop Iv., Vukovc Št., Rajc Jos., Vodnik Jan., Trenta Jak., Podmenik Jos., Bombek Jos., Varl M., Avguštin J., Mastnak Kat., Česnik Fr., Požar Jos. Hodnik M. (P. Zenica.) 14

Bugojno. Oblak Avg., okr. sodnik. — **Gradačac.** Mohorič Ant. (2 izt.). — **Zavala.** Dikavčič Bl. — **Zavidović.** Lavter Blaž. — **Podlugovo.** Globan Lambert. 6

Število družnikov: 7 dosmrt. 148 letnih.

XI. Somboteljska in druge ogrske škofije.

Belatinc. Rous Marko, kmet; Benkovič Janoš, Benkovič Jožef, Sraka Iv., Mujdrica Kat., Balažic Matjaš, Zver Jož., Kuzma Matjaš, Koleman Urša, Kuhar Mih., Zveir Iv., Zver Ant., Smodiš Matjaš, Senica Jož., Sreiš Ivan, Klemenčič Ivan, Forjan Iv., Forjan Mart., Kuhar Ant., Jerebic Martin, Duh Štefan, Škarijot Magdal., Klemenčič Jožef, Bakan Ivan, Zver Mart., Vinkovič Ivan, Jerebic Ivan, Maočec Jož., Slavic Jož., Temlin Mihael, Sraka Urša, Golinar Ter., Ferenčak Mart., Antolin Jož., Hajdinjak Janez, Jerič Mar., Maočec Jož., Horvat Marija, Glavač Andr., Zver Ivan, Ferenčak Jurij, Šleifer Ign., Žemlič Andr., Mujdrica Štefan, Mesarič Štefan, Rous Št., Horič Ana, Antolin Jožef, Balažic Geta, Kovač Štefan, Apatič Jož., Markoja Štef., Baša Ana, Rous Janoš, Cigan Martin, Škafar Mih., Škafar Mih., Sagaj Jan., Žižek Št., Erjavec Martin, Smodiš Urš., Klemenčič Mart., Fuks Kajetan, Rebrica Mih., Balažic Ivan, Novak Ivan, Fister Mar., Horvat Ana, Balažic Ana, Jerič Marjeta, Bokan Bara, Rous Ana, Antolin Iv., Tivadar Jos., Novak Ferdinand, Herman Mih., Legen Štefan. (P. Belatinc.) 77

Črenšovec. Klekl Jožef, župnik; Kreslin Marijana, Kreslin Ana, Ciglar Matjaš, Horvat Janoš. — Utrosa Mih., Tkalecz Iv., Törnar Mat., Utrosa Mar., Tomecz Jurij, Fusz Jožef, Horvat Štef., Czigan Jožef, Horvat Janoš, Plej Jožef, Škafar Mat., Horvatszabo Mat., Stimecz Jurij. (P. Črenšovec.) 18

Gornja Lendva. Bednařik Rudolf, župnik; Reczek Juri. (P. Gornja Lendva.) 2

Gornji Sinik. Labric Mat., Perša Iv., Horvath Fr., Labric Štefan, Grebenar Št., Mukič Št., Mukič Mart., Mukič Jož., Krajcar Pavel, Vahter Mat., Andrejek Ana. (P. Felsö Szölnök.) 11

Sv. Boštjan. Klekl Jožef, kaplan (16 izt.). — Gomboczy Pet., Fujcz Juri, Vrecsics Rozalija, Dundek Lena, Izakovics Ter., Keréc Št., Neimenovan. (P. Sv. Boštjan.) 25

Tatabanja. Pirtovšek Pongr., Gorenc Anton, Gorenc Fr., Mesnik Fr., Vidič Anton. (P. Tatabanja.) 5

Tišina. Dr. Ivanocy Fr., č. kan.; Kolmanicz Jula, Martinec Anton, Gergorec Kat., Fuis Apol., Hegedüs Matjaš, Žemlič Jožef, Edsind Št., Bencak Št., Štefanec Mat., Lejko Jan., Gibicsar Mat., Kühar Jož., Temlin Št., Gomboc Ana, Seršen Št., Kühar Marija, Flegar Mat., Sinko Leop., dr. Lenaršič Mirko, Bagoros Iv., Domjan Ivan, Lazar Jož., Rogacs Ivan, Vučina Štef., Gabor Janez, Lazar Mikl., Lejko Jan., Kousi Jožefa, Ciglar Ivan, Bersan Ter., Horvath Štef., Marics Vinc., Tudjan And., Raybar Fr., Debelak Fr., Flinar Št., Sostarec Jož., Banji Fr., Ratnik Jož., Smodiš Iv., Tkalec Jan., Bertalanics Mih., Bersan Jan., Raybar Mat., Gumilar Lipot, Štefanec Miško, Plahüt Roza, Püvar Jož., Siftar Jož., Jug J., Paušler Mat., Bratkovič J., Paylinyek M., Perdigal I., Kopač I. (P. Ferenczlak.) 56

Turniša. Horvat Ivan, Gerics Franc, Hozion Marko, Zver Štefan. (P. Turniša.) 4

Budapešt. O. Horvat Anton. — **Malaczka.** Zorzut Ferd. — — **Požun.** Krajnjak Edvard. — **Veršec.** Šrimpf Sim. — **Vizlendva.** Pücko Pavel. 5

Število družnikov: — dosmrt. 201 letnih.

XII. Sekovska škofija.

Gradec. Gomilšak Gerta (Dominikanergasse 8, II. nadstr.), *Krajnc Vikt., dr. Klasinc Jan.*; *Skočir Avgušt.*, župnik v pokoju (3 izt.); *Erman o. Franc, Klemenčič o. Pelagij, Mraz Tomaž* (3 izt.), *Kurbus Jan., Krštan Vinc.*, Ackerl Janez, Bernard Mirko, Cmerešek Jan., Glabačnik o. Kryzogon, Glaser Pavel, Govek Alojzij, Hanžl o. Tomaž, dr. Hofer Ed., Hozjan Jan., Huber Ivana, Jančič Frančiška, Janžekovič And., Kert Marija, Kociper Alojzij, Kogler Marija, Kokol Karol, Kovač Martin, Kronberger Ana, Lah Franc, Lasbacher Anton, Legat Roza, Lončar Franc, Mauer Marija, Mikl Janez, Papež Mihael, Pešec Anton, Polaj Marija, Poženel Anton, Prosinc Mar., Pušnik And., Roškar o. Viktorin, Roškarič Karol, Rožman Jož., Sottler Jož., Stamper Jak., dr. Stanonik Fr., Stefanič Fr., Šegula Marija, Štoka Al., Šust Milka, Švab Julka, Trampuš Ivana, Trobec Matej, Trstenjak Franc, Usmiljeni bratje v Kainbachu (2 izt.), Vouk Fr., Vrbnjak Mat, Zadnikar Jan., Zupanc Mart., Železinger Fr., Mrvar Fr. (2 izt.), Tukman Matiija, Bajec Iv., Slov. društvo „Nada“ (69). — Dr. Zdešar Ant. (Mariengasse 48). *Misijonska hiša lazaristov*, Ferleš Ant., *Šmid Leopold, br. Petelinšek Frančišek, Vakaj Anton, Ban Marija, Usmiljenke sv. Vinc. P.*, Javnik Jož., Kovač Štef., Napotnik And., Škrbec Ivan, Šparovec Iv., Berghold Ter., Breznik Amalija, Čermenšek Agata, Greifoner Ana, Kampoš Frančiška, Kašaj Frančiška, Klaus Frančiška, Kolar Marija, Koprivec Franč., Kosi Antonija, Lampe Barbara, Mohorič Marija, Oberanner Ljudm., Orač Marija, Polič Mar., Potočar Eliz., Schöfl Katar., Zafran Alojzija, Zagajšek Marija, Zakotnik Marija, Žaberl Marija, Zajec Amalija, dr. Zdešar Anton (2 izt.), Šalej Marija (38). — Slov. katol. akad. tehn. društvo „Zarja“ (Brunngasse 7. I.), Grašič Peter, Kolenc Franc, Polak Franca, msgr. Jaklič Anton, dr. Winter, Hauptman J., Novak, *Trstenjak Ernest*, Tomšič Rob., Kaspret Ant., dr. Rožič Val., Slov. akad. teh. društvo „Triglav“, *dr. Murko M.*, Simonič Fani, Rojnik Št., Ribič, Jauševec Roza, Turin Mar., dr. Štrekelj Karol, Slov. kat. izobr. društvo „Kres“, Benedik Iv., Slemenik Lucija, Kotnik Roz., Schneider Kristina (25). — *C. kr. kaznilnica Karlau;* Hetzl Fr., Ljubša Mat. (4 izt.), c. kr. kurata; Cizel Miško, Čepe F., Vršič Al., Winkler Marija (10). (P. Gradec.) 142

Admont. O. Pavec Ivan, *o. dr. Miklavc Rajmund, o. Pirc Jožef, Držečnik Julijana, Držečnik Frančiška*, o. Jereb Robert. (P. Admont.) 6

Cmurek. Lopič Janez, župnik; Bučar Al., Baša Matija, Moršič Janoš, Jurkovič Jože, Resnik Marija, Feguš Jože, Stancer Jožefa. (P. Mureck.) 8

Donawitz. *Glastovec Ivan*, kovač; Jankovič F., Ruchna Juri, Marenk Adalb., Legat Sim., Šorn Jak., Reich Ant., Vasovec Mart., Dobrovnik Simon, Koropec Ant., Fračko Fr., Rozman Ant., Bašek Kristina, Javšnik Rozalija. (P. Donawitz.) 14

Sv. Duh pri Lučanah. Rožman Jakob, župnik; *Jarc Tone, Hojnik Jakob*, Majcen Alojzij, Šola, Repolusk Marija, Jarc Julija, Pupaher Al., Vališer Jak., Vollmeier Fr., Repolusk Jan., Požgan Karol, Krenčnik Egid, Vah Miha, Gradišnik Jakob, Veber Miha, Šmrko Fr., Forštner Mart., Sivec Cecilija, Vicman Simon, Žavcer Pavel, Gradišnik Minca, Maček Feliks, Krajnc Jan., Krampl Mar., Gradišnik Lucija, Stampfer Jožefa, Pokeršnik Liza, Holcman Sim., Lampreht Ant., Šrnko Anton, Gradišnik Fr., Lorbek Ign., Vališer Marija, Krampl Matija, Šlaher Mar., Kröll Miha, Tacer Antonija, Tacer Jera, Kavran Jan., Knap Jož., Krampl Ant., Gradišnik Jak., Gril Jul., Vodovnik Mar., Jarc Jan., Holcman Ign. (P. Lučane.) 47

Falkenburg. O. Rántaša Ljudevit, lektor; O. Přikryl Remigij, Kapucinski kleriki. (P. Irdning.) 3

Fohnsdorf. Stergar Jan., Cerer Mar., Sladek Mar., Smerkol Mar., Lesjak Antonija, Ladinek Fr., Gorišek Matija, Videnšek Fr., (P. Fohnsdorf.) 8

Gratkorn. O. Benedikt Vidav, Božičko Marija, Černe Jožefa, Bolte Eliz., Tovornik Marija, Lipar Jožefa, Ušen Franč., Jevšenak Jožefa. (P. Gratkorn.) 8

Knittelfeld. Mušič Pet., ključavn.; o. Egidij Golob, Preželj Marko, Jurjevčič Št., Šrott Iv., Kuttin Karolina, Sever Antonija. (P. Knittelfeld.) 7

Lankovice. P. Mansuet Bernardič, franč.; *fr. Bernardin Čeh, Valentinič Janez*, Babič Fr., Gorenc Jan., Špec Lovr., Vizovnik Juri, Dolinšek Mart., Prisilna delavnica, Mulec Rozalija, Padežnik Julijana, Turel Frančiška. (P. Lankowitz.) 12

Lipnica. Čirič Benko, kapucin; *Požar Benon, Lippert N.*, Vagaja R., Zemljič Milan, Goričan Ciril, Leon P., Janez P., Felicijan Fr., Bedrnjak Seggau, Stiegler M., Trčko M., Kertel J., Liber J., Slobod F., Tušek J. (P. Leibnitz.) 16

Lučane. Gschaar Ant., Vollmeier Lovrenc, Kapun Andraž, Elsnik Jula, Goriupp Bernard, Ficke Antonija, Robnik Ana, Hapt Mar., Herman Mar., Požgan Jak., Kager Anton., Vičujnik Ant., Pongrac Just., Schantl Ant., Kürbiš Ant., Podgorelec M., Körbler Jan., Robnik Mar., Šantl Ter., Lešnik Jan., Peitler Jož.(P. Lučane.) 21

Mettersdorf. P. Kalist Vavpotič, p. Janez Lorenčič. (P. Mettersdorf.) 2

Möderbrugg. Rode Lovr., Štrekel Ivan. (P. Möderbrugg.) 2

Münzenberg. Zajec Franc, Pivk Jan., Skutelj Jožef, Jesenko Fr., Golob Janez, Terčič Štef., Kustrin Mar., Zabukovec Frančiška. (P. Judendorf bei Leoben.) 8

Radgona. Pinterič Fr., dek.; *Dvoršak Ivana*, Duh Anton., Domainko Franc, Drobec Neža, Ferč Marija, Ficko Kat., Farič Št., Fliesser Jožef, Fekonja Marija, Hegedüš Matija, Fašalek Antonija, Ježovnik Ana, Klobasa Neža, Kočar Mih., Kolbl Regina, Kovač Franc, Mesarič Ana, Martinec Jožef, Ojnik Ana, Petovar Marija, Pinterič Jožef, Pavel Elizabeta, Pinterič Marija, Pinterič Matej, Padarič Terezija, Pertuci Mikl., Rihterič Minka, Ružič Ivana, Rogan Ivan, Sedonja Julijana, Serec Marija, Spilak Ana, Zemlič Matija, Žilavec Štefan, Zemlič Mat., Šemet Kat., Tomažič Franč., Tranc Jožefa, Türha Mar., Vogrinčič Mar., Veberič Ant., Wagner Leopold, Vodek Franc, Vinkovič Alojzija, Vukan Ana, Vučina Fr., Vinkovič Marija, Gomboc Janez, Izobraževalno društvo, Fekonja Jožef, Pohl Neža, Brajko Fr., Padarič Marija, Sert Franc, Vinkovič Ana, Grutman Marija, Tomažič Alojzij (5 izt.), Podružnica Sv. Martin (6 izt.), Kovačič Jožef, Sirek Marija. (P. Radgona.) 70

Spielfeld. Muršec Ant., župnik; Škof Gregor, Strnad Blaž, Rudl Alojzija, Schönwetter Marija, Simenčič Ana, Zorko Antonija, (Spielfeld.) 7

Schwanberg. O. Sattler Angelus, O. Majcen Efrem, kap.; Neuhold Ivana. (P. Schwanberg.) 3

Zeleni Travnik. Klavora Jožefa, Jeromej Matija, Kokol Vinc., Černec Matija, Gorenc Jožef. (P. Wies.) 5

Andritz. *Vozlič Leopold.* — **Birkfeld.** Arhar Marija. — **Bruck a. M.** Dr. Amschl Jan., kn.-šk. svetovalec. — **Gnas.** Ožinger Jožef. — **Gröbming.** Würmer Mina. — **Gross St. Florian.** Farer Rihard. — **Mürzzuschlag.** Rupar Ivan, oskrbnik bolnišnice. — **Nemška Bistrica.** Stier Hel. (2 izt.). — **Sv. Peter pri Gradcu.** *Schalamun Anton*, dež. kurat; Deželna pris. delavnica. — **Unzmarkt.** Kovařik Avg., župnik (2 izt.). — **Veitsch.** Kerpač Jožef, Kerpač Franc. — **Wildon.** Strmšek Jož. 16

Število družnikov: 32 dosmrt. 373 letnih.

XIII. Videmska nadškofija.

Videm. Trinko Iv., prof.; Prevzv. mil. dr. Pelizzo Al., škof v Padovi; *Zlobe Avg.*, duh.; *Zorza Evg.*, Šinik Iv., Čenčič Ant., Čačič Jos., Černoja Peter, Kolettto Vilj., Kufol Ant., Mihca Ant., Novak Konst., Hvalica Peter, Kolin Pij, Ker Valentin, Matigel Henr., Modrijan Iv., Obala Pet., Šavli Fr., Vidimar Ant., Bernjak And., Pividori Ang., Šimic Jos., Hvala Al., Zdravlič, Musoni Zora, Cantarutti Ida. — Čenebla. Visintin Ant., kaplan; Trakonja Ant., Ivančič Ivan, Čenčič Mar., Čekon Mar., Marzolla Ang. (P. Udine.) 33

Čedad. Sitar Peter, trgovec; Frusnik Anton, Sinik Ivan, Dreščak Iv., Domenis Val., Domenis Peter, Skaunik Jožef. (P. Cividale.) 7

Drenkija. Domenik Anton, župnik; Bernik Justina, Trinko Andr., Bernik Jan., Čičigoj Jož., Trinko Jan., Trinko Jož., Feletič Lucija, Dreščič Jož., Dreščič Jožef, Trinko Jož., Feletig Jožef. — Sv. Volbenk. Gujon Ivan, kaplan; Namor Iv., Jurman Andr., Gus Valentin. 16

Matajur. Blažutič Al., duhovn.; *Massera Jož.*, Malaz And., Jaletič Mih., Kudrič Val., Cendov Fr., Sekli Jožef, Loščak Anton, Velikaz Tom., Velikaz Mohor, Kovač Št., Sturam Iv., Podorješčak Ant., Golaz Jož., Slunder Mih., Jellina And., Slunder Ant., Štefič Jož., Masera Marija, Golop Felicita, Massera Tom., Trusnjak Ana, Žnidar Janez, Jaku Jakob, Gorenščak Mohor, Smonova Alojzija, Tonzin Ant., Urban Mat., Žubil Ant., Polonkova Anton., Skarbinova Avguština, Kosova Amalija, Lukej Janez, Gos Miha, Kassin Al., Medveš Luka, Podskalo Ter., Paceі Ant., Medveš Jož., Kos Ant., Svosova Antonija, Korosaz Val., Černoja Veron., Zamet Fulmina, Lukova Ana, Manzin Ant., Markulin Filip, Na Sali Flip, Rečankin Ant., Puzak Val., Franz Anton. — Trčmun. Domenis Valent., kurat; Petričič Mar., Blaj Fr., Faletič Massimina, Trinko Alojzija, Trinko Štefan. 57

Sv. Lenart Slovenski. Černota Peter, kaplan v Grmaku. — Petričič Jan., župn.; Gorenščak Jos., kapl.; Hvalica Karola, Šturm Mar., Terlikar Jern. Fon Josip, Mašola Marija. — Oblica. Monkar Natal, Dekliška Marijina družba, Bledič Jos., Krajnik Pet., Dugar Jos., Lavretič Jan., Predan Jan., Predan Štef., Šaligoj Iv., Bukovac Karol, Dugar Jos., Florjančič Val., Mugarli Al., Predan Aleksander, Predan Favštin, Borgu Marija, Gerbec Terezija, Predan Alojzija, Predan Alojzija, Predan Antonija, Šiban Alojzija, Vuk Pija, *Dugar Josip*, Borgu Zofija, Dugar Cecilija, Florjančič Marija. — Kosca. Černota Ant., Rukin Jos., Tomažetič Mar., Čjuk Terez., Oviščak Val., Skavnik Al., Tomažetič And., Tomažetič Jos., Dreščik Antonija, *Obid Janez*, Dekliška Marijina družba. — Srednje Duriava Jos., Hoščak Ana, Drekonja Mar., Tomažetič Pet., Predan Roža, Gerbec Ana, Černetič Antonija, Černetič Antonija, Hvalica Matilda. — Grmak. Dekliška Marijina družba, Čebaj Štefan, Čebaj Andrej, Hlodič Jos., Zdravlič Ant., Zdravlič Jos., Zdravlič Viktorija, Peternel Jos., Guš Ant., Černetič Mar., Loščak Alojzij, Vogrič Anton. — Trbelj gorenji. Tomažetič Aleksander, Hvalica Andr., Klinjon Ter., Drekonja Iv., Hvalica Iv., Drekonja Alojzija, Dekliška Marijina družba. — Kravar. Križetič Luc., Hvalica Jan., Šiban And., Klinac Valentin, Šiban Anton, Križetič Felica, Štulin Antonija. — Ažla. Lovo Jakob, kaplan. — Škur Jožef, *Prušnik Anton.* 83

Marsin. Šaligoj Jožef, duhoven; Gorenščak Matevž, Savel Jan., Marsen Aleksander, Juretič Val., Medveš Jan., Jereb Andr., Zorza Jožef, Obala Lovrenc, Zorza Val., Birtič Janez, Obala Mar., Batistič Antonija, Dekliška Marijina družba. 14

Ronec. Kruder Janez, duhoven; *Domeniš Emil, Domeniš Jožef, Špekonja Val., Birtič Val., Domeniš Anton*, Mučič Emil, Butera Gem., Sirak Jožef, Sirak Jožef, Sirak Val., Martinič Ana, Blažutič Peter, Klavora Jožef. 14

Sv. Peter Slovenski. Gujon Anton, župnik; Kvarina Evg., Venturini Jožef, Fula Jožef, Gujon Marija, Spagnut Alojzij. — Biača. Domenis Štefan. — Landar. Kosmačin Anton, Žuber Pierina, Manzini Roža, Klinjon Terez., Medved Antonija, Družba Marijinih hčerâ. — Sarženta. Kosmačini Emil. — Laze. Bakovo Ivan. — Gorenji Barnas. Manzini Ivan, Blažutič Evg., Sirak Amalija, Sitar Gilda, Petričič Anton, Modrijan Peter, Sakli Katarina, Blazutič Ivan. — Erbeč. Mučič Jožef, Hvala Marija, Birtič Avguštin. — Tarpeč. Domenis Štefan. 27

Število družnikov: 11 dosmrt. 240 letnih.

XIV. Razni kraji.

Dunaj. „Straža“, slov. kat. izobraževalno društvo (4 izt.) (VI/$_2$ Wallgasse 27); *„Danica“*, slov. kat. akad. društvo; *Pukl Jakob*, c. in kr. nadporočnik; *Stergar Valentin*, c. in kr. voj. rač. nadsv.; *Dr. Šubelj Ivo*, c. in kr. sekc. svet.; Meglan Mart., Višnar Jožef, Kvas Ivan, Miklič Jož., Cetinski Mart., Drobnič Jož., Dolšina Mat., Križnič Ant., Jakše Ivan, Jager Mat., Vresk Mart., Rasberger Ant., Jeler Alojzij, Zabukovec Ant., Kušar Gašpar, Brodnik Iv.; Gobec Hinko, c. in kr. gardist; Stropnik Ivan; Bezeljak Fran, c. in kr. polkovnik; Žnidar Jak., Savnik Anton, Povšič Fr., Gričnik Jožef, Slemenik Ciril, Kranc Amalija, Hribar Mar., Judež Mar., Müller Mar., Gričar Micika, Gradišar Marj., Gradišar Marija, Plevel Man., Pušnik Helena, Komar Terez., Bernik Minka, Čepek Ana, Bizjak Fanika, Dolinar Alojzija, Kraljič Helena, Leber Cecil., Holazin Ter., Kodela Marija, Pfefferer Otilija, Koennecke Terezija (52). — Šusteršič Anica, c. kr. poštn. ofic. (X/$_1$ Reisingergasse 10); Andrejka Jern. pl. Livno, gradski c. in kr. gardni major; dr. Babnik Janko, c. kr. sekc. svet.; Bregar Ant., Boškin Melhijor, Černigoj Avg., Faninger Bruno; Globočnik Ant. pl. Sorodolski, c. kr. vlad. svetnik; Hočevar Helena, Hodnik Gregor; Jančar Iv., monsignor; Jenko Fr., c. kr. policijski inšpekt.; Kajfež Kar., Kavčič Anton; Kristan Viktor, c. kr. morn. nadkomisar; Krušič Marica, Kunc Slavko, Kusterle Pet., dr. Lapajne Stanko; Luzar Ivan, nadrevid. juž. žel.; Leupuščak Fr.; Malič Rud., c. kr. adjunkt; Mejač Josip, nadrevid. juž. žel.; Močnik Alojzij; Pivec Rup., c. in kr. morn. nadkomis.; dr. Podpečnik Ant., Podnar Kat., Razboršek Josipina; dr. Seshun Klem., odvetnik; dr. Šavnik; dr. Škerlj Milan, sodnik; „Slovenija“, akad. društvo; Šeme Jak.; Štiglic Matko, c. kr. pošt.; Sluga Ant., Šimenc Fr., Temistokles Alojzij, Vončina Ivan, Volk Jakob, Zupan Lovrenc; Žun Valentin, c. kr. finanč. tajnik (41). — Mladič Janko, c. kr. rač. svetnik (III., Vordere Zollamtsstr. 7); Mladič Marija, predst. c. kr. dekl. zav.; Mladič El., odgojiteljica v c. kr. dekl. zavodu; Miklavčič Em.; Tomše pl. Savskidol Jožef, c. in kr. polkovnik; dr. Megušar Fr., prof.; Hovánski Ev., Kosér Bog., dr. Brence Lud., Valjavec Ludovik, Janko Fil., Černý Ed., Jelenc Janko, Macák Janko, Merljak Fr., Smerkolj Fr., Megušar Albin, c. kr. uradniki; Hočevar Mar.; dr. Ferjančič Andr., dvorni svet. (19). — Avsenik Ivan, kontrolor c. kr. poštne hranilnice; *Premern Josip*, c. kr. višji kontrolor; Čop Fr., Bregar Leop., c. kr. asistenta (4). — Tul Ivan; P. Sterbak Janez, minorit; dr. Šuman Janko, c. kr. minist. tajnik; Rizzoli Emil, c. kr. dež. sodn. nadsvetnik v p.; dr. Kartin Fr., Meršnik Franc, Skorčič Josip, Stekar Mar.; Potočnik Al., *Stranjšak Ant. M.* (10). (P. Dunaj.) 126

Sv. Hipolit. P. Hanžel Tom., franč. — **Schärding.** Pregelj Iv., c. in kr. generalmajor. — **Langwies.** Kuk Marija. — **Schieferegg.** Trunk Mil. — **Wels.** Podboj Anton, c. kr. poštni nadkontr. v p. — **Steyr.** Uranič Josip. 6

Solnograd. Vizdišar Anton. 1

Inomost. *Knjižnica sholastikov Družbe Jezusove*, Barbič Ant. — **Brixen.** Pirkovič Anica. — **Brixlegg.** Šinkovec Iv. — **Primiero.** Pogačnik Franč. — **Schwaz.** *P. Scharwitzel Janez*, frančiskan. — **Telfs.** Grossek Marica. 7

Praga. *Knjižnica kr. českega muzeja;* Fersch Alojzij, nadškof. sluga. — **Hájek.** P. Spálenka Anselm, franč. — **Neschwitz.** Javornik Iv. — **Slany.** Skrbinšek Jož., c. kr. gimn. prof. 5

Praca. Koudelka Al., župnik. — **Rájec.** Janáček Jan. 2

Število družnikov: 9 dosmrt. 138 letnih.

* * *

Carnap. Boh Jak. (5 izt.) 5

Hamborn. Köster Viljem, duhovni rektor; Slovensko društvo sv. Barbare, Bolnišnica sv. Janeza, Bolnišnica sv. Barbare, *Šatej Alojzij*, Bobek Fr., Burnik Jakob, Cvetko Jožefa, Černivec Miha, Černota Lovr., Dernovšek Jožef, Dernovšek Janez, Deželak Jožef, Dokler J., Dolšak Ant., Dolšak Jern., Dolšak Mar, Dermota Jakob, Flis Jožef, Florijanc N., Glagovšek Martin, Godler Anton, Golar Gregor, Gologlavc Albin, Golorej Janez, Gregl Mar., Gorše Janez, Hacin Feliks, Hajdenik Andrej, Jevšek Ant., Jug Martin, Kné Fr., Klobasa Mar., Kodela Jož., Korbar Mar., Kovačič Jožef, Krajnc Jan., Krejan Mart., Kuttin Jožef, Labotar Al., Lampreht Mar., Marinšek And., Metelko Mart., Mihelič Jan., Mikej Anton, Mohar Florijan, Mohar Fr., Novinc Jož., Obid Anton, Obrez Jožef, Oprešnik Jož., Orehovec Marija, Orašen Peter, Pajk Mar., Penčur z druž., Pišek Jož., Pušnik Amal., Raje Fr., Rak Luk., Rehberger Juri, Remec Jož., Rižnar Alojzij, Rozina Matevž, Simonič Simon, Skufca Jož., Steharnik Mar., Štermole Ign., Šeler Ant., Šoln Apol., Šostar Fr., Štergar Fr., Šturbej Jož., Tojnko Jož., Toplak Jožef, Tanjšek Franc, Ulaga Anton, Vidovšek Fortunat, Vidmar Martin, Vipotnik Martin, Vipotnik Elizabeta, Vozel Franc, Vrhovnik Juri, Zavasnik Janez, Zupančič Matija, Zidanšek Miha, Žibert Amalija, Kantužar Jož., Medved Martin. (P. Hamborn.) 88

Hochheide. Jenster Jan., kapl.; Čehin Mih., Janežič Mart., Krof Mart., Kerznar Franc, Urbič J., Majdič Jožef. (P. Homberg-Hochheide.) 7

Gladbeck. Česko Iv., Dobravc Martin, Škraber Frid., Kurent Ivan, Grosman Ana, Jurič Ant., Urh Leop., Južnik Fr., Klakočar Fr., Lapornik Frančiška, Pokorič Fr., Kunstel Karol, Bole Ana, Moskon Fr., Povik Val., Tuhtar Vinc., Jerina Iv. (P. Gladbeck.) 17

Meerbeck. Hegenkötter Avg., kaplan; Alič Franc, Abram Franc, Asič Ivan, Celinšek Fr., Črešnovar Ivan, Deželak Matija, Dorbolo Avg., Emeršič Jakob, Glas Jožef, Kozinc Jožef, Krajnc Agata, Les Jož., Lipoglavšek Franc, Metelko Jan., Pečnik Janez, Pirč Pet., Pinter Fel., Plahuta Jož., Porenta Fr., Robič Kar., Salobir Mih., Seničar Jak., Šolinc Jož., Šotlar Jan., Tavornik Jern., Vindiš Jak., Zorko Jož., Zupančič Mat., Krajnc Jernej. (P. Mörs.) 30

Sodingen. Obrč Josip, Berus Jožef, Knez Matevž, Resnik Mihael, Završnik Jožef. (P. Sodingen.) 5

Osterfeld. Jahn Martin, Krejan Ant., Primon Jan., Marela Franc, Kos Egidij. (P. Osterfeld.) 5

Gingen a. d. Fils. Sovin K., Hren A. (P. Gingen a. d. Fils.) 2
Lindenhorst. Steiner Ernst, Hauptman Janez, Galuf Jan. (P. Lindenhorst.) 3

Batenbrock. Grandošek Franc. — **Bochum.** Dolenc Anton. — **Börnig.** Cesar Anton. — **Castrop.** Poznič Alojzij. — **Düsseldorf.** Koenecke Terez. — **Gelsenkirchen.** Šorn Neža. — **Hausham.** Odlazek Celest. — **Hordel.** Simončič Ant. — **Holzhausen.** Mareta Janez. — **Kirchderne.** Ulepič Mar. — **Langenbohum.** Rihter Franč. — **Unser Fritz.** Saverč Mart. — **Wörishofen.** Žigon Alojz. 13
Penzberg. Rihernik Sim., Medl Marija. (P. Penzberg.) 2

Zell. Osterman Ang., Festman H. (P. Zell.) 2
Število družnikov: 1 dosmrt. 178 letnih.

* * *

Baar. (Švica.) Piccolini Rachele. 1
Pariz. Malovič Jean. 1
Sofija. *Bezenšek Anton*, prof.; Slavjanska beseda, Bezenšek Helena; Karagjulov Kl., prof.; Bezenšek Ciril. (P. Sofija.) 5
Vladikavkaz. Ruttar Mat., Terlikar Ivan, prof.; Prapotnik Elizabeta. (P. Vladikavkaz.) 3
Število družnikov: 1 dosmrt. 9 letnih.

XV. Amerika.

A. Severna Amerika.

I. Kanada.

Canmore Alta. Kocjan Janez, Kralj Franc. 2
Mill Creek. Moravec Josip. 1
Število družnikov: — dosmrt. 3 letni.

II. Združene države. (U. S. A.)

New York. (N.-Y.) Kanada. Grand Forks. Logan J. M. — Skripton (Sask.) Rejc Janez. — Združene države. Jerome (Ariz.) Zaman Franc. — Blocton (Ala.) Aubelj Josip. — Alix (Ark.) Starman Mat. — Huntington (Ark.) Lovša Al., Dim Josip, Valentin Jan., Zupan Franc. — Lake Vilaye (Ark.) Tušek Janez. — Denver (Colo.) Krašovec Florijan. — Southlanon (Colo.) Hočevar Ant., Majnik Valentin. — Mace (Idaho.) Oražem Ivan. — Bradley (Ill.) Makovec Franc, Jerina Ivan. — Buda (Ill.) Sihor Ant. — Chicago (Ill.) Godič Ivan, Jereb Franc, Žnidaršič Mat. — Granville (Ill.) Ostanik Anton. — Joliet (Ill.) Volan Martin. — Mt. Olive (Ill.) Maren Andr., Plesnik Ivan, Porez Josip. — Springfield (Ill.) Rev. Moder Albin F. — Anderson (Ind.) Pintar Frank. — Linton (Ind.) Špeh Marija. — Whiting (Ind.) Progar Ivan. — Frontenac (Kans.) Parkelj Frank, Erznožnik Frank. — Weir (Kans.) Obregar Pavel, Breznik Pavla, Valovšek Ana, Cerar Alojzij. — Limestone (Mich.) Baraga Karol. — Eveleth (Minn.) Ambrožič Frank. — Hibbing (Minn.) Petrič Ivan. — Dillon (Mont.) Videk Anton, Videk Ant. — Aldridge (Mont.) Zobec Gr. (2 izt.), Petek Karol., Zadnik Alojzija, Glač Frančiška. — Great Falls (Mont.) Urih Mat., Tronkelj Ign., Deklič Mat., Gliha Jan., Gliha Martin, Gliha Josip, Uršič Fr., Paderič Rok, Ramuta Iv., Medved Mat., Može Fr., Stariha Juri, Franetič Ant.. Kapel Gašpar, Kosnič Mart., Pervošek Janez, Mohar Ana. — Butte (Mont.) Korn Roza, Furlan Janez, Petelin Franč., Strniša A. — Helena (Mont.) Pirnauer Helena. — E. Helena (Mont.) Ivanič Kancijan. — Omaha (Nebr.) Oštir Marija. — Gallup (N. Mex.) Bartol Ant., Jamnik M. — Madrid (N. Mex.) Iskra Anton. — New York (N. Y.) „Glas Naroda" (555 iztisov), Slovenic Publ. Co., „Hrvatski Svijet", Sakser Frank, Sakser Anton., Lupša Frank, Lupša Karolina, Lupša Frank, Lupša Jožef, Lupša Lena, Avsenik Alojzij z druž., Burgar Ant., Burgar Franč., Burgar Franica, Burgar Ant., Derčar Mar., Zevnik Vinko, Zevnik Mar., Zevnik Teod., Adamič Kar., Adamič Iv., Levstik Fr., Pezdir Mat., Pleško Ivan, Andolšek Al., Urek Mih., Dolinar Fr., Lakner Bert., Robič Krist., Robič Minka, Ribič Micika, Ribič Pavla, Jeglič Klara, Reberšek Reza, Jurkas Ivan, Skulj Al. — Brooklyn (N. Y.) Zupan Ivan, Zupan Antonija, Riedl Marija, Češark Alojzij, Staudohar Ant., Leban Jos., Vogrič Peter, Vavpotič Iv., Benedik Ludov., Miklus Krist., Stirn Jožef. — Gowanda (N. Y.) Šimnovec Jernej. — Little Falls (N. Y.) Ruparšek Jak., Pohleven Jož. — Cleveland (Ohio.) *Karlinger Karol*, Lekan Ignacij, Kogovšek Marija, Suhadolnik Lovro. — Collinwood (Ohio.) Vencelj Ivan, Makovec Rihard, Šeme Lovrenc, Caserman Ignacij, Maver Roman, Terbovc Jož., Kenik Frank, Rosi Frank. — Lorain (Ohio.) Zalar Ivan. — Coalton (Okla.) Ladiha Frank. — Bridgeville (Pa.) Rev. Zalokar Jos. (4 izt.), Dolenc Mar., Fidej Kat., Pajenk Helena, Zalokar Ivana, Pogačnik Marija, Smolej Marija, Petrovčič Marija, Drnovšek Luka, Gašpari Fr., Krek Ivan, Kržišnik Iv., Ferlič Jak., Vrtačnik Iv., Zupanc Frank, Renko Andrej, Pleteršek Rudolf. — Smithdale (Pa.) Požon Apolonija. — Export (Pa.) Kogovšek Frank, Hribar Anton. — Bellevue (Pa.) Godek Terezija. — Casselman (Pa.) Hočevar Marija. — Luzerne (Pa.) Burgar Alojzij. — Brunswick (Pa.) Kotnik Jožef. — Johnstown (Pa.) Tomec Andrej, Gabrenja Elizabeta. — Mayersdale (Pa.) Henikman Katarina. — Brownfield (Pa.) Jarc Fr. — Fayette City (Pa.) Janc Ivan. — Falls Creek (Pa.) Slak Alojzij. — St. Marys (Pa.) Basnik Anton. — Allenwood (Pa.) Sellak Ivan. — West Newton (Pa.) Kajtne Vincenc, Arher Antonija, Ustar Anton, Hostnik Mat., Poverk Ivan. — Unity Sta. (Pa.) Oblak Marija. — Republic (Pa.) Frank Jakob. — Canonsburg (Pa.) Oklešen Rud., Oklešen Avgušt in. — Reading (Pa.) Kralj Juri. — Akron (O.) Zurc Vincenc. — Greensburg (Pa.) Kebe Frank, Kebe Marj., Kovač Marija. — So. Sharon (Pa.) Lumpert Ivan, Šuštaršič Ivan, Gorenc Matija. — Silversprings (N. Y.) Rukše Janez. — Castle Gate (Utah.) Petrič Janez. — Scofield (Utah.) Jesenšek Ivan. — Daris (W. Va.) Penko Fr. — Roslyn (Wash.) Kalan Martin. — Cumberland (Wash.) Šmalz Bernard. — Milwaukee (Wis.) Winkler Frank. — Port Wash. (Wis.) Čretnik Anton. — Eagle (Wis.) Černevšek Martin. — Hudson (Wyo.) Bišek Marija. — Gillette (Wyo.) Hodnik Josip. — Cumberland (Wyo.) Cizej Franc, Orešnik Monika. — Manila (Filipinsko otočje.) Lipušček Jožef. 756
New York. (N.-Y.) *Kosec Francis.* — Haverstraw (N.-Y.) Rev. Blaznik Al. L., župnik. 2
Arkansas. (Ark.) Jenny Lind. Dremelj Anton, Čoz Martin, Vodišek Frank. 3
California. (Cal.) S. Francisco. Rev. Turk Frank (2 izt.), Govednik Kat., Ivanetič Janez, Jonke Marko, Konte Ter., Lovrin Jan., Majerle Pet., Rus Jan., Skala Ana, Smrekar Martin, Stariha Janez, Troje Matija, Trontel Franč., Vidmar Kristina. — Kennet. Pelc Martin (5 izt.) — Pasadena. *Reš John.* 21
Colorado. (Colo.) Pueblo. Rev. P. Ciril Zupan O. S. B. (25 izt.); Rev. P. Peter Zupan, O. S. B.; s. Cirila Zupan, O. S. B.; s. Ljudmila Zupan, O. S. B.; Anžič Al., Bojc Fr., Broderič Martin, Brajdič Peter z družino, Blatnik Mar., Bambič Franc, Čepe Miha, Centa Jan., Černilec Ivan, Drobnič Jos., Erjavec Jos., Fabijan Andr., Gorden Mat., Gregorič Miha, Grahek Mat., Grebenc Fr., Glač Ant., Gaber Franca, Hribernik Mar., Horvat Fr., Holst Franca, Heglar Fr., Hočevar Pet., Jerman Mat., Janež Fr., Kern Franca, Kočevar Ant., Kolar Jož. z dr., Kukar Marija, Kralič Jožef, Klobučar Juri, Krašovec Jak. z dr., Kolbezen Martin, Koncilija Josip, Lekše Fr., Lovšin Jan., Lukšetič Jan., Meglen Ant., Mayer Mat., Mehle Fr., Mehle Ant., Medic Mat., Nemanič Barb., Novak Mat., Okičič Marko, Princ Ana, Princ Jan., Puntar Matevž, Pritekelj Ant. z dr., Pugelj Jos., Pugelj Josip B., Purkat Marjeta, Purkat Ana, Perko Josip, Papež Miha, Rus Jos., Rabida Jan., Rojc Janez, Rojc Fric, Snedec Mar., Stepanič Jos., Skube Jan., Šukle Ant., Šimonič Jernej, Šustar Josip, Strumbel Mohor, Šteblaj Jos., Škerjanec Jos., Vidmar Jernej, Vodopič Janez, Kaplan Ivana, Železnjak Juri. — Leadville. Rev. Perše Jan. (2 izt.), Sever Anton z druž., Zajc Fr. z druž., Rozman Ant. z dr., Godec Ant. z dr., Podržaj Jos. z druž., Bradač Josip. z dr., Šusteršič Jos. z druž., Stibernik Iv. z druž., Malenšek Jakob, Korošec Ant., Klančar Mar. z dr., Zalar Fr. z dr., Stibrnik Fr. z dr., Novak Mikl. z dr., Pezdirc Nik. z druž., Sadar Fr. z dr. — Denver. Sadar Mat., Papež M., Bojc K., Skulj K., Blatnik J. 123
Idaho. (Id.) Deary. Jakša Štefan. 1
Illinois. (Ill.) Aurora. Secor M. (2 izt.) — Chicago. Kranjec John, župn. (7 izt.); Šetina Jože in Kat., Kobe Miha in Mar., Černe Fr. in Mar., Hiti Mat. in Mar., Medoš Fr. in Marj., Hribernik Sim. in Mar., Rodič Fr. in Ana, Podlipec Lovro in Ter. — Rev. Sojar Ant., (3 izt.); Darovec Al., Fabjan Jan., Lotrič Andr., Pungerčar Ant., Kutin Mih., Avguštin Fr., Štefančič Iv., Korenčan Andr., Kremesec Mat., Kosmač Ivan, Kumar Janez, Mesec Janez, Mladič Leopold, Miketič Gregor, Vrstovšek Ant., Banič Fr., Zupančič Jožef, Vogrič Al., Bahovec Al., Petrovčič Iv., Ulašič C., Janež Jak., Suhadolnik Franč., Mastnjak Mar., Jeraj Cec., Mavrin Marj., Ribnikar Neža, Kozjek Fr. — Tomažič Andrej, Tomažič Franc. — Joliet. „Amerikanski Slovenec", Klepec Jos., Nemanič Ant., Muhič Jos., Grahek Mat., Slapničar Josip, Kozoglav Janez, Štukel Jožef, Papič Marko, Janžekovič Al., Muc Jan., Šolske sestre sv. Frančiška, Marentič Ana, Rev. Kraschowitz A. M., Rev. Štukel J. F., Kramarič Ant., Loparec Juri, Uršič Mihael, Tomac Pavel, Žnidaršič Marko z ženo, Gregorčič Mat. z ženo, Klobučar Pet., Anzeljc Mar., Šmajd Ana, Plut Jan., Avsec Fr. z dr., Kocijančič Ant. z ženo, Kostelec Jož., Klepec Mikl. z dr., Flajnik Juri, Golobič Ant., Petrič Janez, Pazderc Jan., Rev. Violič Juri Rogina Ana, Malovrh Mar., Geršič Jož., Malarič Jak., Klemenčič Jož. z ženo, Žlogar Frank z družino, Lavrič Mat., Stiglič Fr., Skulj Frank, Adamič Jan., Rogina Juri, Planinc Leop., Okoren Jan., Planinc Ant., Tekavčič Marija, Slak Mart., Kostelec Ant., Mačak Mih., Sterniša Alojzij, Lilek Anton, Benedik Mat., Sila Pavel, Jurešič Mart. z dr., Terlep Jožef z dr., Skubic Jak., Korevec Fr., Rus Fr., Kožar Fr., Poč Kat., Stublar Jan. z dr., Kostelec Ignac, Nemanič Marko, Meteš Janez, Vertin Mar., Gregorčič Jan., Simonič Jan., Papež Franc, Vogrin Anton, Grahek Jan., Stonič Juri, Grčar Al., Urbančič Mih., Zoran Mihael,

Čulik Fr., Prus Janez, Skrinar Marija, Dunda Jožef, Škufca Ana, Gerzin Jan., Kovač Jak., Majdič Jan., Žugelj Mih., Osvald Anton, Rev. Blažič Jan., Lovša Jan., Rev. Jevnik Fr., Prosenik Fr., Logar Jož.; Rev. P. Vaclav J. benediktinec; Kostelec Ant., Balkovec Juri, Vivoda M. E., Kariš Jan., Kariš Jak., Junko Mat. z dr., Habjanec Fr. z dr., Gerdešič Mat., Četinski Mat., Perušek Pet., Černič Peter, Perme Jan., Justin Frank, Plut Martin, Span Frank, Turk Janez. — Waukegan. Umek Janez, Opeka Fr., Varšek Iv., Merlak Jan., Janše Hel., Trnovec Pavel, Gerželj Ign., Brence Jan., Čepon Andrej. — Grimšič Jakob, Artač Franc, Sadej Franc. — Ogrin Matevž, Slov. narodna čitalnica (2 izt.), Keren Ivana, Plut Jan., Maček Iv., Belec Fr., Košer Andr., Korenčan Andr., Trček Peter, Steržišer Jan., Svete Ant., Petkovšek Ivan, Svete Mart., Govekar Mart., Lah Al., Jerina Mar., Petkavšek Fr., Drašlec Fr., Ogrin Fr., Setnikar M. — La Salle. Kastigar A. J., župnik; Kastigar Ana, Kastigar Ludovik, Est Franč., Debevc N. J., Zorčič Neža, Urbanija M., Furlan J., Škoflanc M., Juvančič Jak., Lesjak Jož., Repsel M. M., Barborič J., Dular Fr., Livek J., Komp Mat., Šebat Fr., Kač Bl., Brinovec Ant., Potočnik J., Baškovec Mat., Brglez Jož., Špicmiler Fr., Štrukelj Ant., Teršelič M., Lopatič J., Lušina Jož., Mežnarič Ant., Baznik Ant., Besal M., Culjan Jan., Kastelic Ant. H., Zevnik L. 225

Indiana. (Ind.) Indianopolis. P. Bonaventura Čiček O. M. C.; Beršnjak Fr., Bizjak Avg., Česnik Luka, Fon Al., Gačnik Jož., Gazvoda Fr., Gerbajs Ant., Gnader Fr., Hribar Ant., Hribernik Jan., Ivančič Jož., Jeriček Fr., Krajnc Fr., Lušček Fr., Manfrida Jan., Matelič Fr., Matelič Jan., Mervar Ant., Mervar Jožef, Mišar Al., Mergole Jan., Može Fr., Paul Mih., Pfeifer Mar., Pugel Cec., Radež Fr., Radež Jož., Rosenstein Jan., Rudman Al., Sovinjak Jak., Stampfl Jern., Stanič Lud., Stergar Bl., Stergar Jak., Struna Ant., Turk Mat., Urainer Mart., Vidmar Jan., Zevnik Jož., Zore Jož., Zunk Fr. 42

Jowa. (Jowa.) Lijons. Štefanič Janez. — Riggs. Skala Janez, Buthala Josip. 3

Kansas. (Kan.) Kansas City. Rev. P. Engelbert Pollak, Rev. P. David Krmpotić, Bauer Mat., Bižal Jan., Cvitkovič Jožef, Ferlič Ivana, Guštin Marko, Guštin Mikl., Jerman Mar., Košmrl Jož., Križan Mih., Kure Jan., Majerle Kat., Mavhar Gabr., Novak Katarina, Pojek Jak., Ritmanič Mih., Srčar Pet., Skube Iv., Šnelar Pet., Šterbenc Kat., Šterk Pet., Špehar Julija, Špehar Pet., Veselič Marjeta, Vidmar Anton, Vovk Josip, Žagar Ana, Žagar Anton, Žagar Blaž. — Windthorst. Rev. *Podgoršek A. P.* — Stone City. Berlisg Ivan. — Kansas County. Dobravc Janez, Potrbin Jan., Wegel Fr., Benedičič Luka. 36

Minnesota. (Minn.) Albany. Plemel John, Černe Janez, Bückers Marija. — St. Anthony. Malley Andr., Gogala Ant., Pevec Katarina, Schifler Marija, Gasperlin Mihael. — Aurora. Rev. Pirnat Al., Geršič Janez z dr., Pucelj Josip z dr., Kastelič Mat. z dr., Cerar Ant. z dr., Dremelj Mat. z dr., Arko Maksimilijan, Smolič Ant., Turk Mat., Grahek Jan., Kovač Ana, Fugina Josip, Štaudohar Peter, Peternel Ivan z družino, Sever Martin z družino. — Biwabik. Rev. Šaloven Fr., Globokar Fr. z rodb., Kočevar Iv. z rodb., Šilc Jož. — Brockway. Rev. Trobec Ivan, župnik; Justin Jan., Zupan Andrej, Legat Mat., Hlebajna Gr., Golob Fr., Hudovernik Mat., Stegnar Mina, Smolej Gr., Justin Mina, Oman Mar., Blenkuš Mar., Poglajen J., Jan M., Petrič Jan., Zima Jan., Slivnik Jos., Peternel Jak., Justin Jak., Legat Andr., Tarman Fr., Mrkun Franc, Smerke Jan., Zupan Jan., Omanova družina, Legat Jan., Legat Valentin, Trobec Iv., Peternel Jera, Hlebanja Jakob, Kocijančič Lenka, Oman Mar. J., Srna Terezija, Peternel Tomaž, Žumer Anton, Peternel Gr. z dr., Peternel Janez. — Cloquet. Rev. P. Simon Lampe O. S. B. — Chisholm. Rev. Tscholl Jan., (6 izt.); Drap Fr., Globočnik Fr., Pršič Vinko, Jakša Jož., Kaiřež Hel., Terlep Ant., Spenko Jan., Hegler Ign., Rus Anton, Brenčič Gašpar, Gašparič Jožef, Bahor Mat., Lang Jožef, Stržiča Janez, Matzelle Mat., Trhljen Luka, Grizold Ant., Kočevar Iv., Severinsky Fr., Geršič Mat., Bavec Janez, Mistek Janez, Korbar Ign., Bavec Ant., Strle Fr., Arko Jan., Blatnik Jan., Bavec Fr., Jančar Jožef, Dolinar Janez, Žužek Jož., Robnik Rud., Knaus Mat., Levšin Iv., Prebil Al., Prebil Bernard, Bambič Ant., Globokar Jožef, Korbar Ivan. — Delano. Rev. *Šavs M.*, župnik. — Ely. Rt. Rev. Buh Jos. F. (4 izt.), Brožič G. (2 izt.), Pešel Jos., Palčer Jož., Grebenc Jan., Agnič Mat., Skala Jož., Skul Jan., Železnikar Jož., Perušek Al., Jerič Iv., Matetič Nik., Silc Jož., Dolinšek Fr., Grum Jera z dr., Oražem Franc, Blut Marko, Osterman Iv., Rauh Štef., Skul Ivan, Seliskar Jož., Rom Gašpar, Ahačevčič Franc, Jerman Jož., Simončič Mat., Peček Fr., Svetek Iv., Gerzin Jož., Golob Fr., Pengal Fr., Terlep Fr., Habjan Mih. — Eveleth. Rev. *Bilban M.* (16 izt.), Simonič Jož., Šprohar Ant., Kolorosa Fr., Brinc Juri, Brinc Mar., Kastelic J., Rudman Mirko, Rahne Anton, Govže Al., Šega J., Kožar Matija, Trampuš Fr., Brimšek J., Kerzišnik Luka, Kvaternik Andr., Lavrič Fr., Ahlin Ant., Šukle Mart., Gregorič Gregor, Klun Ant., Korelec Jožef, Kapš Pet., Ulasič J., Brajdič J., Pleše J., Kočevar Anton, Kuzma J., Traven Fr., Hrovatič Fr., Spreitzer Jakob. — Gilbert. Rev. Schiffrer J. E. (5 izt.); Babič Jožef, Dolenc Al., Francelj Iv., Hegler Ant., Kern Jan., Kern Jož., Kukar Leo, Mestnik Iv., Miklič Jan., Ravnikar Kat., Špenko Fr., Ulčar Ant., Urh Anton, Vesel Matija. — Minneapolis. Pesderk Jožef, Straus Janez, Klemenčič J. — Rice. Slamnik Lovrenc, Kapus Neža, Kozel Matevž. — Shakopee. Rt. Rev. Plut A. — Saint Cloud. Skumavc Primož, Trobec Jakob. — St. Paul. Trobec Jož., Toman Jan. (2 izt.), Logar Ant. — Rev. Božja Vincenc, Rev. Seliškar Jan., Rev. Varh Jožef. — Rev. Solnce John M., Rev. Mažir Franc S., Rev. Remškar Peter F., Rev. Mikš Anton. — Rev. Oman Ivan, Rev. Gruden Jan. — Tower. Rev. *Ferjančič Josip*, Ahčin Štef. z dr., Brajo Vladimir, Brula Jan., Brula Jož. z dr., Erčul Tomaž, Erčul Leop. z dr., Erčul Jož., Gornik Ant., Grahek Jožef z dr., Kočevar Ana z dr., Jamnik Jan. z dr., Kastelčeva družina, Korelčeva družina, Lovšin Jan., Mlakarjeva družina, Murn Fr. z dr., Mušič Mih., Nemanič Juri, Peče Jan. z dr., Schweiger Fr., Skala Jak., Stepan Anton z dr., Stefanič Ant. z dr., Tanko Jan. z dr., Težak Marko z dr., Toleni Ant. z dr., Vesel Mat. z dr., Zalar Jož. z dr., Zupančič Juri z dr., Zavodnik Anton, Žnidaršič Jožef z dr. — Virginia. Sterle Ivan, Hrovatič Fr., Klink Fr., Težek Ana. — Watkins. Rev. Vilman A. 271

Michigan. (Mich.) Calumet. Rev. Klopčič L. F., župnik (5 izt.); Tisk. društvo „Glasnik“, Izobraževalno društvo „Phoenix“; dr. Plautz Jos., Schneller Pavel, javna notarja; Agnič Jos., Butala Jakob, Bohte Jos., Bajuk Barb., Brula Ana, Butala Jož., Banovec Mat., Butala Ter., Cvenk Mart., Fortun Pet., Gazvoda Jos., Gazvoda Alojz, Gosenca Iv., Gerdešič Josip, Gašparič Mar., Gazvoda Ivan, Grahek Josip R., Gešelj Jos., Grahek Štef., Hrvat Juri, Hler Iv., Henič Jak., Jenič Mart., Judnič D. Ivan, Judnič Fr., Jakša Jožef, Kestner Ivan, Kobe Pavel, Kobe F. Mat., Kobe A. Mat., Kostelec Iv., Kočevar Jos., Kopš Mart., Kovačič Fr., Koce Jurij, Kamnikar Fr., Kure Mih., Kunič Matija, Kump Juri, Kocjan Jakob, Kump Iv., Klobučar Iv., Likovič Mat., Likovič D. Matija, Lokar Josip, Murn Martin, Mušič Iv., Mušič Peter, Macele Jos., Mežnar Marija, Majerle H. Pav., Mojhar Kat., Malenšek Mart., Mrak Mikl., Mervič Miha, Miketič Jos., Medved Iv., Malinovič Iv., Madronič Amalija, Mavser Mar., Novak Franc, Ovniček Jos., Plautz J. Ivan, Prebilič Mat., Perušič Mih., Puhek D. Iv., Pugelj Mat., Rom Jos., Špehar Miha, Špehar D. Mih., Srebrnjak Jos., Srebrnjak Al., Sedlar R. Jos., Simonič Martin, Smuk Ivan, Sunič Franca, Sunič D. Ivan, Samida Mat., Šuštaršič Ivan, Šuštaršič Mart., Štamfel Franc, Šterk Marko, Šterk Ana, Štefanič Peter, Šterk Peter, Švajger Ant., Šterbenc Jos., Vranešič Mikl., Vertin Jakob, Verderber Štefan, Verderber Martin, Vidmar Jos., Vidoš Ant., Wertin Neža, Udovič Ant., Turk Franc, Trdič Iv., Zupančič Jos., Zupančič Iv., Zorko Fr., Puhek Mihael, Lavrenčič Jos., Gregorčič Miha, Štefanič Ivana, Grahek D. Ivan, Stukel Mat., Špehar B. Pavel, Rev. Ranzinger Fr. — Houghton. Rev. Režek Anton Ivan. — Iron Mountain. Bahor Ana, Kozan Uršula, Botor Ana. — Ironwood. Rev. Šprajcar Peter, Vajda Jan., Mukavec Peter, Mukavec Pavel. — Wakefield. Pogorelc Mat., Komolec Matija. 127

Missouri. (Mo.) St. Louis. Rev. Kompare J. (2 izt.), Žlogar Ter., Borošič Katarina. 4

Montana. (Mont.) Anaconda. *Pirnat Janez*, župnik; Kočevar Mart., Peršin Mat., Fink Jan., Špehar Mat., Zugel Mat., Pangrc Fr., Gorše Ana, Kozina Mih., Podobnik Fr., Žalec Pavel, Mostar Ant., Blatnik Mart., Križan Mikl., Miller Ang., Petelin Fr., Bolkovac Ivana, Petrič Štefan. — Butte. Rev. Pirnat Mihael, Sturm Fr., Mautz Fr., Mautz Lovr., Šinkovec Jož., Gašparič Jan., Mravinec Jan., Hoff Alojzij, Špehar Mikl., Mihelič Luka, Tomazin Pavel, Meglen Janez, Vidmar Ant., Perko Marko, Avrik Mihael, Flanik Matija. — Osterman Pet., Osterman Ivan, Stapar Jož. — Deer Lodge. Wertin Jak. — East Helena. Ambrožič Jožef, Šneler Kat., Maronič Ivana, Smole Anton, Turšič Mihael. — P. O. Klein. Komel Ivan. 45

Nebraska. (Nebr.) South Omaha. Rev. Zaplotnik John, Derganc Mart. z dr., Jakša Ivan, Jerman Josip, Kompare Marija, Krašovec Ant., Milkovič Leop., Požek Kat., Schweiger Ant. z ženo, Schweiger Jožef, Spreitzer Katar., Žitnik Marija. 12

North Dakota. (N. Dak.) New Hradec. Rev. Smolej John. 1

Ohio. (O.) Barberton. *Hribar Vitus*, župnik; Dermiš Urš., Petrič Marj., Žnidaršič Marija. — Bridgeport. Hočevar Mih. z ženo; z družinami: Hočevar Andrej, Hočevar Andr., Hoge Peter, Matkovič Fr., Kočevar Fr., Kocjančič Jož., Kovačič Janez, Kovačič Pet., Gregorčič Franc, Gregorčič Fr., Gričar Janez, Gorše Jan., Guna Fr., Smrekar Janez, Šuštaršič Al., Straus Mat., Supan Al., Slokan Fr., Salar Vikt., Spendal Fr., Resnik Ant., Avsec Fr., Perko Jožef, Princ Jožef, Legan Martin. — Collinwood. Rev. Smrekar Andr., župnik; Ahčin Juri, Alič A., Anžlin M., Črne Jan. z dr., Čuk Štef., Gorišek Al., Hvala Jos., Ivančič Fr. z ženo, Jarem Fr., Jenko J., Kastelec Fr., Kolenec Al. z druž., Komučar J., Kodrič N., Kralj K. z druž., Lovše Franc z dr., Najningar Ign., Namar A., Novak Al., Okički J., Perko J., Pirc Franč., Podgorelec M., Pucelj A., Skebe J., Skebe K., Smrekar M., Stanovnik Franc, Strmole M., Struna J., Vovk Fr., Vidrih J., Zupančič J., Zupančič Fr. — Cleveland. „Clevelandska Amerika“ (10 izt.), Prijatelj Ant.,

Mihelčič Jan., Penko Fr., Nosse Jož., Bašca Ant., Lah Al., Trček Jan., Pavše Mar., Setnikar M., Pritekel Janez, Goettlicher Franc, Vintar Kar., Lipovšek Jož. z dr., Perpar Jan., Bostič Fr., Snežič Mar., Justin Fr., Gornik Jož., Vouk Jan., Prhne Mar., Skufca Fr., Skul Fr., Povse Mar., Skul Jož., Stanovnik Jernej, Bradaš Janez, Stepic Ign., Primc Jož., Oražen J., Zorman Jan., Videc Iv., Drčar Fr., Gregorac Ant., Per Iv., Omerza Jan., Petrič Andr., Oblak Fr., Topariš Franc, Levstek Iv., *Grdina J. Ivan.* — Rev. *Ponikvar B. J.* (15 izt.); Holmar Mat., Glavič Jožef, Kmet Anton, Kanšek Ant., Perme Fr., Slov. šola sv. Vida, Jerše Jan., Kromar Iv., Soje Jan., Grm Jan., Dulc Mat., Novak Ant., Fabjan J., Schoenwetter Mar., Sajevec Jož., Ponikvar Ant., Pajk Jožef, Zamejc Frančiška, Vidmar Fr., Colarič Mar., Štrumbelj Fr., Vintar Jan., Čelesnik Fr., Pižem Ant., Pišek Jan., Špeh Jan., Hrovat Jožef, Ocepek Anton, Bajt Andr., Ogrin Jož., *Wahčič Jožefa*, Lunder Jož., Brodnik Iv., Hočevar Jan., Petrovčič Ign., Gornik Jan., Kmet Mihael, Živoder Ign., Kužnik Jož., Cugovic Jož., Petkovšek Mat., Mačerolj Jožef, Gerbec Jan., Mohorčič Jak., Zakrajšek Ant., Mohorčič Fr., Mlakar Cecilija, Primčič Ant., Kovač Štef., Zakrajšek Al., Mišmaš Janez, Suhadolnik Fr., Smolič Fr., Vegelj Jož., Potočnik Mar., Škulj Iv., Zakrajšek Mar., Rudolf Jan., Zakrajšek Fr., Turk Fr., Gornik Iv., Sodnikar Fr., Glavič Iv., Hočevar Ant., Lavrič Jož., Škufca Fr., Srpan Al., Rus Iv., Koman Jan., Kašič Ant., Suhadolnik Fr., Cek Ant., Šuštar Ign., Kastelic Fr., Ponikvar Ana, Glavič Mar., Mevžek Apol., Zaveršek Fr., Modic Iv., Oražem Fr., Ahčin Ant. — Rev. Lavrič Josip (2 izt.), Adler Anton, Alič Valentin, Baznik Ign., Blatnik Venc., Bradač Jož., Dekleva Mar., Fink Fr., Frfolja Janez, Glavič Terezija, Gliha Ant., Globokar Anton, Globokar Dom., Godec Al., Hrovat Fr., Hut Hel., Jančar Jak., Janežič Jan. z dr., Jerič Jos., Jerič Jos. z dr., Juh Janez, Kastelic Jakob, Kmet Janez, Kočevar Marija, Kravcar Al., Kristančič Ang., Kuhelj Ign., Kužnik Franc, Legan Fr. Lekan Jan., Lekan Jos., Lipoglavšek Al., Marinčič Fr. z družino, Maver Fr., Maver Jan., Mervar Tom., Miklavčič Anton, Miklavčič Jan., Novak Mat., Ovnik Jan., Okorn Ign., Papež Mar., Perko Fr., Perko Dom., Perko Janez, Perko Ivan, Peskar Anton, Potisek Andr., Sadar Jos., Slak Andr., Stavec Fr., Suhadolnik Ant., Šolen Jan., Šoba Mihael, Škerl Anton, Štepic Ign., Štepic Jožefa, Šusteršič Krist., Šusteršič Jan., Turk Mart., Verhunec Ana, Vidmar Jan., Vodnik Rotija, Vrček Jožef, Zakrajšek Juri, Žnidaršič Mih., Hrovat Franc, Bokar Franč. — Lorain. Rev. Štefanič J. A., Slov. kat. farna šola sv. Cirila in Metoda, Krainc Fr., Mramor Jos. in Mar., Omahen Iv., Perušek Jos., Ambrožič Fr., Lenček Marija, Pogorelc Ant., Eisenhart Ant., Svet Iv., Zaletel Jos., Debevec Ant., Virant Al., Škerjanc Iv., Bučar Ivan, Klinar Mar., Rožanc Anton, Gams Mar., Kosten Fr., Bombač Ant., Tomšič Fr., Strohsak Jož.; Svete Jos., javni notar. — Joungstown. Vouk Peter. 305

Pennsylvania. (Pa.) Beatty. Kern Mih., bogosl. — Braddock. Društvo sv. Alojzija (2 iztisa); Germ A. Ivan (6 iztisov), Hrvat Al., Tekavc Ant. — Everson. Russ Pet., Sterbucel Eliz. — Forest City. Rev. Tomšič Josip, *Kaplja Ignacij*, Klopčič Mih., Planinšek Jos., Janežič Ant., Grum Mat., Zaverl Al., Matos Prim., Ponikvar Jos., Gerčman Mart., Zidar Josip, Petelin Josip, Derk Ant., Beber Greg., Glavič Jos., Mustar Iv. in Luc., Omahen Fr., Oražim Andrej, Leben Fr., Groznik Ign., Zalar Ant., Drašler Iv., Novak Fr., Debevc Jož., Gruden Fr., Dečman Ivan, Potočnik Ant., Zalar Jož., Zalar Jož., Spec Ign., Pevc Franc, Omahen Al., Borstnik Ant., Erjavec Iv., Šume Vinc., Petrovčič Jožef, Rokavec Mart., Zidar Fr., Zidar Jož., Lavš Fr., Vozel Fr., Omahen Franc, Pučnik Fr., Rižnar Ant., Germovšek Ant., Majhen K., Kamin Mat., Sever Fr., Suhadolnik Iv., Verhovšek Greg., Ravnikar Gašp., Pavlič Franc, Miklavčič Al., Anžlevar Jož., Marinčič Mat., Petrič Janez, Buceneli Jož., Osolin Jan., Telban Iv., Černe Ivan, Švigelj Franc, Šivic Iv., Čuk Jan., Neimenovan (4 izt.). — Luzerne. Juvan Jera, Vozelj Anton. — Pittsburg. Rev. Mertel John C. (5 iztisov); Rev. Verhunec Jos., Ostronič Marko, Krivc Marij., Mravinc Mat., Novak Jan., Rogina Peter, Želko Jan., Tomec Franc, Škof Janez, Štampehar Juri, Krese Fr., Stegne Fr., Veselič Juri, Vidina Mih., Špišič Mikl., Radovič Jož., Kiren Al., Hrovat Jož., Požek Rudolf, Miketič Juri, Flajnik Juri, Golobič Jan., Colarič M. — Steelton. Rev. *Ažbe Fr. J.* (5 izt.); Kofalt Marko, Petrašič Ant., Kraševec Mart., Kambič Jož., Butala Mart., Nemec Iv. — Westmoreland. Rev. Zupan Peter, O. S. B. 122

Washington. (Wash.) Enumclaw. Rev. Mlinar Alojzij, župnik; Blažič Pavel, Breznik Al., Burkelca Jožef, Cestnik Josip, Černi Fr., Cinkovič Jož., Fale Franc, Felicijan Blaž, Gorc Anton, Homljan Iv., Kos Fr., Kos Pavel, Košek Iv., Lavš Jan., Malnerič Jož., Medja Mar., Medja Mat., Medja Simon, Mlinar Jož., Pavšek Bartol, Pierc Iv., Plavec Jož., Podbregar Janez, Pogorelec Franc, Pomade Iv., Porenta Greg., Potočnik Fr., Regina Martin, Remše Jak., Rihter Jak., Sagadin Jan., Slapnik Franč., Skrbel Urb., Stander Fr., Strnat Juri, Tratnik Mar., Tostovršnik Pet., Venišnik Karol, Vidergar Fr., Zavolovšek Iv. — Valley. Zalokar And., Stare Jož., Tomše Mat., Malley Mar., Tomše J., Skok Jož., Peternel Ap. 48

Wisconsin. (Wisc.) St. Francis. Plaznik Ivan, filozof. — Sheboygan. Rev. Černe Jakob (4 izt.); Breznik Jožef, Bučar Fr., Florjanc Mat., Govek Fr., Kocjan Ivan, Kovačič Ana, Melavc Ant., Miheličnik Jožef, Pungerčar Iv., Perenčevič Danijel, Prislan Ant., Skrinar Matilda, Starič Anton, Starič Fr., Završnik Matija. — Milwaukee. Petschar Konrad. — West Allis. Rev. Pakiž Marko, Pakiž Marija, Vodovnik Jan., Pešec Apol., Zalar Franc, Kališnik Jan., Petrin Val., Šega Jož., Kralj Ant., Kobe Fr., Miklič Ant., Kastigar Fr., Krivec Fr., Sagadin Leop., Komar Ant., Repenšek Jan., Hvala Fr., Bohte Fl., Janežič Jan., Trček Ant., Kolenc Ana. 42

Wyoming. (Wyo.) Rock Springs. Schiffrer Anton, župnik; Slov. izobraž. društvo „Vodnik“ (3 izt.); Smrekar Jožef, Benedičič Val., Frlic Mat., Mrak Frančiška, Sedej Ter., Frtuna Al., Kržišnik Franč., Štalek Katarina, Kolman Jož., Pivk Ivan, Cukale Marija, Taučer Marija, Kržišnik Maks. 17

Število družnikov: 14 dosmrt. 2192 letnih.

B. Južna Amerika.

I. Argentina.

Buenos Ayres. Bregantič Karol. 1

Entreerio. *Benedetič Alojz, Benedetič Ant., Podvršič Al., Podvršič Jan., Prinčič Franč., Furlan Marija.* 6

Rosario Tala. *Pavsich Franc A.*, župnik; Cijan Ivan. 2

Število družnikov: 7 dosmrt. 2 letna.

II. Brazilija.

Jahu. Witzler Franc, Kalar Jak., Korenčan Andrej. 3

Koreio Durado. Česnik Anton, Milharčič Jožef. 2

Diagonal Esq. Škorjanec Štefan. 1

S. Jaquim. Pintar Jos., Ambrož Janez. 2

S. Paolo. Koderič Vincenc; P. Adalbert Swiersen, O. S. B.; Hrašovec Jan., Ferfila Andr., Struc Jan., Samsa Jak., Šlenec Henr., Vojvodič Bl., Ferijanec Jan., Mlakar Fr., Vever Fr., Rabič Julija, Stecher Anton. — Riberova Preto. Fornič Luka. 14

Viktoria. S. Spirito. Seigerschmid Ciril, prof. — Sorocobana. Šoba Jak. 2

Število družnikov: — dosmrt. 24 letnih.

XVI. Afrika, Azija in Avstralija.

Aleksandrija. P. Stanet Evg., slov. kurat; Slovenske šolske sestre, Društvo „Kršč. zveza Slovenk“, *Velkovrh Jak., Jalen Jožefa, Kavčič Ana, Kladovšček Ana, Košuta Ter., Živec Mar.*, Debelak Jakob, Fernus Iv., Kette Venč., Krševan Kar., Komel Rok, Leban Fr., Saunig Edv., Silič Ernest, Venturini Teodor, Verdikon Ivan, Zajec Fr., Agius Roza, Antončič Just., Bandelj Karol., Brce Ana, Celarec Mar., Cotič Rozalija, Cotič Ter., Črnigoj Franč., Črnologar Kat., Čufar Ida, Dominko Alojz., Ferletič Ida, Gabrščck s. M. Magd., Gabrščck Mar., Globelnik Jožefa, Gregorič Mar., Gregorič Rozina, Hribar Ivana, Hrovat Jožefa, Jagodic Hel., Jalen Ter., Jerkič Ant., Junko Jožefa, Kern Uršula, Klinkon Kat., Komel Jožefa, Komel Mar., Kovač Franč., Kovačič Ivana, Kovačič Kat., Križnič Franč., Kumar Urš., Leban Alojz., Leban Alojz., Leban Mar., Lisjak Mar., Lorenzon Alojz., Lukežič Jožefa, Martelanc Alojz., Monfreda Mar., Obresa Franč., Officija Ana, Pirc Marija, Pleteršek Apol., Pregelj Ivana, Pregelj Matilda, Pregelj Roza, Rakušček Uršula, Rot Eliza, Saksida Lucija, Simsič Franč., Slokar Katar., Spacapan Bernarda, Stepančič Ana, Šavli Luc., Šorli Kat., Tušar Mar., Velkovrh Mar., Vinjola Matilda, Žagar Krist., Zorn Luc., Knjižnica (5 izt.) 86

Kahira. *O. Benigen Snoj*, br. Tomaž Perovšek, Društvo sv. Cirila in Metoda v Kahiri, *Koban Lovro*, Kolenec Fr., Lasič Ern., Mozetič Fr., Bratkovič Matilda, Cotič Jož., Černigoj Ang., Dernač Mar., Droč Fr., Ferletič Berta, Ferletič Veronika, Fon Ivana, Fon Mar., Gabrijevčič Fr., Gabrijevčič Viktor., Gašperšič Mar., Gorjan Alojz., Golja Mar., Gajšek Alojz., Hainrichar Mar., Hrovatin Mar., Jazbec Mar., Jordan Jož., Jug Mar., Kenda Mar., Kolenec Julija, Komoulos Fr., Kozorog Neža, Krohne Kat., Krševan Evg., Leban Cir., Mariani Helena, Mlekuž E., Mrak E., Ortof Mar., Pahor Jož., Pavlin M., Perše Franč., Povodnik Mar., Primožič Ter., Prinčič Fr., Prinčič Julija, Pelicon Ida, Rutar Mar., Rutar Mar., Saksida Mar., Savrič Urš., Simčič Anton., Semole Marj., Semole Štefan., Skomina Mih., Silvestris Roza, Stanta Raf., Šulin Ana, Šturm Ana, Tutta Mar., Ukmar Marj., Vendermin Roza, Vresnik Anton., Vogrič Jož., Zornik Ter., Zwölf T., Žnidaršič Ang., Droč M., Korsič Avg., Kumer Jož. 69

Khartoum. (Afrika.) Mozetič Marija. 1

Jeruzalem. (Azija.) Germ Ant. M., usmilj. sestra. 1

Moore River. (Avstralija.) Dr. Petek Franc. 1

Število družnikov: 8 dosmrt. 150 letnih.

XVII. Dodatek k imeniku.

Iz goriške nadškofije.

Šebrelje. Tušar Terezija. 1
Šmartin. Lenardič Karola. 1
Volče. Mahnič J., učit.; Kafol Lud., Jug Neža, Rutar Mar., Benedejčič Ant., Jug Marija. 6
Število družnikov: — dosmrt. 8 letnih.

Iz krške škofije.

Celovec. Lasser Franc, kn.-šk. tajnik. 1
Glinjski dvor. *Beguš Janez.* — **Svinec.** Dolenc Jurij. 2
Šele. Poverjenik: Linasi Jos., župnik. 82
Šmartin na Dholici. Poverj.: Perč Matija, župnik. 15
St. Tomaž. Wolf Elizabeta. 1
St. Vid ob Glini. *Samostan usmiljenih bratov,* Alešovec Peter, Cerar Albina. 3
Število družnikov: 7 dosmrt. 97 letnih.

Iz lavantinske škofije.

Kalobje. Kukovič Franc, Frece Jož., Cugmeister Roža, Erjavc Helena. 4
Laško. Lokošek Mar., Teršek Fr., Videc Miha, Zorko Štefan, Brečko Jožef, Juteršek Matej. 6
Sv. Jakob v Slov. gor. Miklavžič Gen., Šnofl Fr., Štiftar Ana, Šrumf Elizabeta. 4
Sv. Marko. *Strelec Marija.* 1
Št. Primož. Pačnik Mar., Lužnik Jera. 2
Šoštanj. Poverjenik: Stanovšek Mihael. 26
Število družnikov: 1 dosmrt. 42 letnih.

Iz ljubljanske škofije.

Ljubljana. Štor Julija, Kostevc J. 2
Svibno. Turk Jakob. 1
Število družnikov: — dosmrt. 3 letni.

XVIII. Imenik novih dosmrtnih udov.

Do konca rožnika 1910 so vstopili kot dosmrtniki sledeči čč. udje in pristopnino vplačali v „Matico“:

2409. Ebner Anton, Pliberk.
2410. Hinterlechner Hugon, živinozdravnik, Poljčane.
2411. Potočnik Rudolf, bogoslov., Ljubljana.
2412. Petrič Gabrijel, „ „
2413. Čeh Ivan, Storje.
2414. Zwitter Jerica, Beljak.
2415. Persolja Jožefa, Kojsko.
2416. Jošt Franc, Gornjigrad.
2417. Završnik Janez, Gornjigrad.
2418. Neudauer Konrad, Sv. Ana na Krembergu.
2419. Kenda Ivan, kurat, Novaki.
2420. Rakun Jožef, Sv. Martin ob Paki.
2421. Jerič Frančiška, Preddvor.
2422. Lombar Jožef, „
2423. Roblek Janez, „
2424. Plantarič Jožef, župnik, Dobrova.
2425. Adlešič Anton, Adlešiči.
2426. Žigon Karol, Ajdovščina.
2427. Župnijska knjižnica, Solčava.
2428. Vršnik Alojzij, Solčava.
2429. Stegne Marija, Tinje.
2430. Sirotišnica, Kranj.
2431. Ahlin Anton, Višnjagora.
2432. Fon Janez, Kamno.
2433. Dr. Šubelj Ivo, c. kr. sekc. svetnik, Dunaj.
2434. Benkovič Fran, Blagovica.
2435. Štempihar Franc, c. kr. orožnik, Sv. Jernej.
2436. Valentič Ivan, Dekani.
2437. Ljudska šola, Polšnik.
2438. Pučnik Anton, Celje.
2439. Knez Janez, Celje.
2440. P. Jozve Scharwitzel, O. S. Fr., Schwaaz.
2441. Petek Franc, trgovec, Ljubno.
2442. Šolar Janez, Šmartin pri Kranju.
2443. Šijanec Julijana, Sv. Križ pri Ljutom.
2444. Rozman Jožef, Šmlednik.
2445. Lotrič Rudolf, Kamnik.
2446. Petelin Marija, Gorjansko.
2447. Jenko Jožef, Vodice.
2448. Zagažen Davorin, Vojnik.
2449. Debevec Matija, Begunje pri Cirknici.
2450. Gnidovec Josip, kaplan, Idrija.
2451. Vrhovec Franc, kaplan, Žiri.
2452. Pleterski Martin, trgovec, Cerklje.
2453. Gajšek Ivan, Sv. Peter v Ljubljani.
2454. Semič Alojzij, Ljubljana.
2455. Dr. Kotnik Jakob, kaplan, Dobrova.
2456. Kocijančič Anton, Gorje.
2457. Černic Jožef, Pliberk.
2458. Černic Amalija, Pliberk.
2459. Ožgan Janez, provizor, Timenica.
2460. Domini Ivan, Koper.
2461. Zveza „Marijin Dom“, Trst.
2462. Kozina Antonija, Trst.
2463. Jurman Karola, Trst.
2464. Šumaj Neža, Trst.
2465. Millonig Ivan, Trst.
2466. Domeniš Anton, Ronec.
2467. Korak Marija, Timenica.

XIX. Kratek pregled vseh čč. udov.

1. Goriška nadškofija	šteje	160	dosmrtnih,	10.164	letnih,	vkup	10.324	(+ 191)	udov.
2. Krška škofija	„	198	„	6.094	„	„	6.292	(— 146)	„
3. Lavatinska škofija	„	484	„	26.025	„	„	26.509	(— 256)	„
4. Ljubljanska škofija	„	790	„	31.547	„	„	32.337	(— 507)	„
5. Tržaško-koprska škofija	„	83	„	4.717	„	„	4.800	(+ 208)	„
6. Škofiji Poreč in Krk	„	8	„	127	„	„	135	(— 60)	„
7. Senjska in dalmatinske škofije	„	7	„	231	„	„	238	(+ 18)	„
8. Zagrebška nadškofija	„	17	„	401	„	„	418	(— 29)	„
9. Djakovska škofija	„	—	„	57	„	„	57	(— 12)	„
10. Bosniške škofije	„	7	„	148	„	„	155	(— 13)	„
11. Somboteljska in druge ogrske škofije	„	—	„	201	„	„	201	(+ 18)	„
12. Sekovska škofija	„	32	„	373	„	„	405	(— 37)	„
13. Videmska nadškofija	„	11	„	240	„	„	251	(— 86)	„
14. Razni kraji v Avstriji in ostali Evropi	„	11	„	325	„	„	336	(— 4)	„
15. Amerika	„	21	„	2.218	„	„	2.239	(— 203)	„
16. Afrika, Azija in Avstralija	„	8	„	150	„	„	158	(— 16)	„
Vkup		**1837**	dosmrtnih,	**83.018**	letnih,	vkup	**84.855**	(— 934)	udov.

Številke v oklepih ( ) pomenijo več (+), ali manj (—) udov od lanskega leta.

XX. Imenik umrlih dosmrtnih udov.

Nadalje so se nam naznanili naslednji dosmrtniki, ki so v Gospodu zaspali in se priporočajo v molitev in blag spomin:

452. Jarc Marija, Sv. Jakob v Ljubljani.
453. Rovšek Josip, Novo mesto.
454. Lobe Anton, „ „
455. Debevec Ivan, Hrenovice.
456. Novak Peter, Kamna gorica.
457. Jelovšek Gabrijel, Vrhnika.
458. Zelenik Jožef, Sv. Urban.
459. Dr. Geršak Ivan, Ormož.

Glasnik Družbe sv. Mohorja.

Družba sv. Mohorja zopet prihaja med slovenski narod. Ko prinaša knjige za l. 1911., naznanja ob enem svoj književni načrt za l. 1912. in vabi ves slovenski narod, naj družbene knjige naročuje tako mnogoštevilno, kakor vedno do zdaj. Družba si je prizadevala podati narodu berila, ki je vsaj večinoma na višini današnjih dni, prizadevala si je tudi, pridobiti umetnikov, da se knjige primerno okrasijo z izvirnimi risbami, s katerimi se tudi lahko pokažemo na svetovnem trgu.

Knjige l. 1912. ne bodo zaostajale za letošnjimi.

Izdale se bodo sledeče knjige:

1. **Zgodbe sv. pisma,** 18. zvezek.
2. **Koledar Družbe sv. Mohorja za leto 1913.**
3. **Slovenske balade in romance.**
4. **Podobe iz misijonskih dežel,** II. zvezek.
5. **Slovenske Večernice,** 66. zvezek.
6. **Zgodovina slovenskega naroda.** II. zvezek.

Samo za doplačilo se bodeta izdali sledeči knjigi:

7. **Razne povesti.** Mehko vez. 60 vin., trdo v prt vez. 1 K.
8. **Cerkveni molitvenik.** Trdo vez. z rdečo obrezo 80 vin., z zlato obrezo K 1·30. Ta knjiga se izda samo vezana.

1. Zgodbe sv. pisma se zaključijo prihodnje leto z 18. zvezkom. S tem je dovršeno veliko, velezanimivo in pomembno delo. Vsak naš kmetski dom ima zdaj krasno družinsko knjigo, ki jo bo bral rod za rodom. Zgodbe sv. pisma so nekaj izrednega, so knjiga vseh knjig! Sv. pismo nam je poleg ustnega izročila vir naših verskih naukov in vsled tega slonita na tem temelju vsaj deloma versko prepričanje in ljudska nravnost. Sveto pismo nam je tudi zaklad najlepših povesti za mladino. Kje naj iščemo za mlada srca lepših pripovesti, kot jih nam nudi poezije in resnice polno sv. pismo? Povest o nepokorščini in kazni prvih staršev, povest o Kajnu in Abelu, o pokorščini Abrahamovi, o blagem Egiptovskem Jožefu, evangeljske prilike, kje naj iščemo boljše, lepše, blažje pripovedne snovi? Sv. pismo pa ni le duševni kruh za ljudstvo in za otroke, sv. pismo je tudi znanstveno gradivo za učenjaka in misleca! Zato je sv. pismo v pravem pomenu besede knjiga za vse. Ta knjiga, ki jo je dobilo slovensko ljudstvo od Družbe sv. Mohorja, naj bi se imela v čislih. Najprvo bo, da vsi poskrbe za vezavo knjige. Komur manjka kak zvezek, naj si ga ob enem z zadnjim zvezkom naroči, dokler jih je še pri Družbi v zalogi. Preglej torej, preštej in uredi zvezke, potem naroči, kar ti manjka in daj takoj vezati. In ko pride knjiga vezana domov, daj ji častno mesto. Ob nedeljah jo jemlji s police in beri sam, ali naj berejo otroci glasno za vse. Beri sveto besedilo, beri tudi razlaganje. Tako se bo ogrela sv. vera, tako se ti razširi tudi znanstveno obzorje, kajti v razlaganju sv. pisma je veliko znanstvenega gradiva.

2. Koledar za l. 1913. Dve leti je Družba opustila popolni imenik, tretje leto ga bo zopet izdala. Prijatelji, ki so zdaj parkrat godrnjali, ker svojih imen v Koledarju niso našli, bodo potolaženi. Narod dobi zopet novo naslovno (adresno) knjigo, ki je v sedanjih razmerah postala potrebna. Ljudstvo se živahno giblje, ne samo v domovini iz kraja v kraj, marveč tudi iz domovine v širni svet. V družbenem Koledarju pa stare odišle znance zopet najdemo, četudi nas sicer od njih loči širno morje. V Koledarju je zopet ves narod združen.

Koledar bo, kakor zdaj že par let, v svojih naznanilih (anoncah) prinašal tudi seznamek vseh slovenskih trgovskih in industrijskih podjetij. Velik pomen imajo naša naznanila. Slovenec, ki hoče podpirati domačega obrtnika in domačo industrijo, najde tu naslove, kamor se bo obračal. Mal narod smo v sredini močnejših tujcev, zato je treba, da narod podpira svojo obrt, obrtniki pa naj delajo za narod.

3. Balade in romance so tretja naša knjiga. Le-ta knjiga bo podobna „Slovenskim legendam“, o kateri je obče sodil slovenski narod, da je najlepša knjiga izmed vseh, kar jih je izdala Družba. Balade in romance so razne pesmi o bojnih in drugih vitežkih činih, pesmi, ki so ljudstvu po svoji vsebini še zanimivejše, kakor pa legende. Posebnega pomena bodo te pesmi za šolsko mladino, za mladino ljudskih, še bolj pa za mladino naših srednjih šol, ki bo našla v teh romancah lep kos našega slovenskega slovstva. Balade in romance bodo bogato okrašene z izvirnimi risbami. G. Anton Koželj, akad. slikar v Ljubljani, se je v prejšnjih svojih delih že izkazal kot enega naših najboljših umetnikov. Od zadnjega svojega dela je g. umetnik zopet močno napredoval in bodo risbe, s katerimi se okrase balade in romance, popolnoma zadovoljile vsako umetniško zahtevo. Knjiga „Balade in romance“ je sama vredna zneska, ki se plača za družbo.

Kdor želi vezano knjigo, doplača 80 vin.

4. Četrta v vrsti knjig prihodnjega leta so „Podobe iz misijonskih dežel“, II. zvezek. Že prvi zvezek misijonskih podob je razveselil naše naročnike. Drugi zvezek, ki seveda s prvim ni sicer v zvezi, marveč je knjiga zase, bo tem zanimivejši, ker bo opisoval razmere v slovanskih, od katoliške cerkve po razkolu ločenih krajih. Ta zvezek se bo oziral na razmere na Balkanu in na Ruskem, potem pa bo tudi prinašal izvirnih poročil iz daljnega sveta. Okrašen bo z mnogimi podobami. Drugi narodi imajo svoje potopisce, ki jim v obširnih knjigah opisujejo daljni svet. Mi nimamo takih moči, imamo pa nekatere misijonarje, ki za nas pišejo. Tako berilo nas navdušuje za naše verske vzore, tako berilo nas pa tudi poučuje o raznih ljudstvih, stanujočih po širnem svetu, zato je tako berilo velepomembno tudi za splošno izobrazbo našega slovenskega naroda.

5. Kakor vsako leto, nam je tudi letos došlo lepo število leposlovnih spisov in upamo, da jih še pride. Za te izvirne spise lani ni bilo dosti prostora, ker je „Deseti brat“ izšel mesto „Večernic“. Letos Družba zopet izda navadne „Slovenske Večernice“, velik šopek novih cvetlic iz vrta domačih pisateljev in pisateljic. Marsikatero pero je zarjavelo, ker za spise ni bilo prostora. Družba si bo prizadevala, odpreti vrata pisateljem na široko. Izkušala bo objektivno sprejemati vse, kar je dobrega. Verskega svojega značaja Družba sv. Mohorja ne bo zatajevala in ga ne sme zatajevati. Saj je izrastla iz slovenskega naroda, o katerem trdi že stari Helmold, da ni naroda, ki bi bil kakor Slovenec vdan svojim duhovnikom. Kaj bi tudi koristila narodu izobrazba brez verske in nravne podlage? Največji narodi so izginili iz svetovnega pozorišča, ker so versko in nravno propadli, in versko ter nravno propadli narodi bodo tudi v bodoče ginili, četudi bi bili olikani še višje, kot je olikan francoski propadajoči narod. A so na svetu tudi ljudje, ki pota v Damask še niso našli. In če dobimo iz rok ljudi, ki jim je Bog dal izrednih pisateljskih darov, spisov za našo Družbo, jih moramo le hvaležno sprejeti. Neopravičeno je, očitati takim pisateljem: delajo le za denar! Ne! Kdor ve, kako pičli so sploh pisateljski honorarji v razmerju z zaslužkom, ki ga imata na pr. zdravnik ali odvetnik, ne more pisatelju očitati honorarja za delo, ki je morebiti med vsemi deli najslabše plačano.

Kdor želi vezano knjigo, doplača 40 vin.

6. „Zgodovina slovenskega naroda“ je knjiga, ki jo je vse ljudstvo že dolgo pričakovalo in potrebovalo. Vsi olikani narodi imajo svojo zgodovino, in narod, ki nima zgodovine, ni olikan. Treba bi bilo, da se pomen zgodovine bolj uvažuje, kakor doslej: vsaka družina naj bi jo imela, vsako društvo, vsaka župnija. Spisovanje slovenske zgodovine je velepomembno delo za vse Slovence, zato ves narod z veseljem pričakuje nadaljevanja. Družba se bo prizadevala opremiti tudi drugi zvezek tako dostojno kakor prvega.

7. in 8. Kakor zdaj že par let, izda Družba tudi prihodnje leto poleg šesterih družbenih knjig še sedmo in osmo knjigo za tiste, ki si eno ali drugo ali obe še posebno naroče.

Kot sedmo knjigo se da šopek „Raznih povesti“.

Vsako leto se je udom dajal molitvenik. Letos molitvenika ni v načrtu, ker Družba izda že dve nabožni knjigi: „Zgodbe sv. pisma“ in „Podobe iz misijonskih dežel“. Ker pa je mnogo udov, ki želé molitvenika, bo Družba kot osmo knjigo izdala trdo vezan molitvenik za nizko doplačilo (ker mehko vezanega udje ne morejo rabiti), in sicer se namerava izdati „Cerkveni molitvenik“, da dobe ljudje molitve, ki se javno molijo pri božji službi.

Listnica urednikova.

V Cleveland: Čutimo, da potrebujete knjige, ki bi Vam služila za nedelje, ko morebiti premnogim v tujini ni mogoče, udeležiti se božje službe. Poizkusili smo z novo izdajo knjige „Goffine“, ali razlaganje cerkvenega leta. Nova izdaja stari seveda ni več podobna: nekaj drugega je namreč razlaganje evangelij in nedeljskih beril, nekaj drugega pa razlaganje katekizma. Za zdaj smo hoteli ljudem in duhovnikom podati knjigo, ki jih vpelje v razumevanje evangelij in beril, v par letih pa pride na vrsto razlaganje katekizma. Ker je stvar preobsežna, jo je težko spraviti med družbene knjige, morebiti pa bo mogoče, izdati zase nedeljske evangelje z razlaganjem v primerni obliki.

Na razne ugovore: Iz raznih krajev dobivamo ugovore proti vsebini nekaterih povesti. Ti ugovori naj bi opominjali pisatelje, da je ljudstvo — otrok in da je za ljudstvo treba pisati, kakor se piše za nežno mladino. Kar je dvomljivo, naj izostane, tudi tam, kjer se odrasli nikakor ne pohujšuje, se lahko povzroči — scandalum pusillorum — pohujšanje malih.

V Litiju: Imenik prihodnje leto zopet popoln izide. „Pripovedke so tako v drugih knjigah“ nam pišete in pravite: „Nas bo veliko odstopilo.“ Upamo, da ne, kajti imenik opuščamo le, ker nam povzroča prevelike stroške. Knjige bodo od leta do leta lepše, zato bi ne bilo pametno, radi imenika opuščati naročilo.

Ilustrovani „Deseti brat“. Desetega brata Družba svojim udom letos ne more podati v dovršeni obliki, v kateri ga je hotela izdati. Gospod slikar Ivan Vavpotič v Ljubljani je bil prevzel risbe. A delo se mu je zakasnilo in ker mu ni bil znan ves ustroj, po katerem se izgotavlja knjiga, je mislil, da utegne risati med tem, ko se knjiga v svojih prvih polah že tiska. Tako je prišlo, da ni imel več časa za dovršitev slik. Kakor hitro pa bodo letošnje knjige razposlane, napravi Družba drugo popolno izdajo z vsemi risbami, katerih ni bilo mogoče spraviti v prvo izdajo.

Knjiga se v tiskarni ne da tako izvršiti, kakor se na pr. piše pismo. Tu lahko pišeš dve, tri, pet ali kolikor strani hočeš. Če se pa tiska knjiga v tolikih izvodih, kakor na pr. pri Mohorjevi družbi, se mora napolniti pola do zadnje strani. Berilo in podobe se morajo ravnati po obsegu. In če je oblika majhna, romate v stroj po dve poli, torej mora knjiga obsegati 10, 12, 14 itd. pol. Pola obsega 16 strani, dve poli 32 strani; če tedaj umetnik ne more dovršiti toliko slik, da se napolnite dve poli, se risb sploh ne more sprejemati in se mora dati za risanje dovolj časa. Vrhutega se naročuje za vsako knjigo poseben papir in se rabijo gotove črke. Tiskarna ima svoj načrt za delo: papir je naročen za knjigo *a* zdaj, za knjigo *b* pozneje, za knjigo *c* zopet pozneje, in če risbe za knjigo *a* niso pravočasno dogotovljene, kakor so se pričakovale, se ne more vzeti kar druga knjiga v delo, ker za tisto ni pripravljen papir in včasih tudi niso pripravljene pismenke.

Tako je prišlo, da „Deseti brat“ ne izide v tako krasni obliki, kot je bilo nameravano. Ilustrovan je le za silo; vsekako je knjiga lepa in znamenita. V drugo izdajo pa pridejo vse risbe vrlega domačega umetnika in se ta izdaja dobiva po zelo nizki ceni.

Hrvati — Na Jutrovem. Lanski Glasnik je čč. udom naznanjal, da dobe Staretovo knjigo: „Hrvatje“. Družba je popred delo izročila znanemu pisatelju, ki živi že več let na Hrvaškem, da stvar izpopolni. Dotični gospod je sodil, da je treba marsikaj dodati in predelati; vsakdo vidi vsako stvar s svojega stališča in ker poseže vmes več rok, bo stvar bolje urejena, kot tam, kjer je delal posamnik. Delo pa je dotičnemu gospodu tako narastlo, da ni mogel pravočasno prirediti rokopisa. Zato je družba objavila spis g. Trunka „Na Jutrovem“. G. Trunk je znan kot potopisec in snov, ki jo opisuje, je sicer stara, a nam vsem vedno nova, ker jo vsakdo opisuje po svoje, ter vedno zanimiva, ker nam govori o starodavnih kulturnih središčih v Egiptu in na Jutrovem, zlasti pa nam govori o krajih, ki so krščanskemu srcu najdražji na svetu po dogodkih presvetega Gospodovega življenja.

Iz Gladbeka se nam piše: „Da se je število družbenikov znižalo, so krive slabe razmere. Zaslužek je nizek, življ drag, industrijsko ozemlje je veliko, sliši se, da se tu ali tam več zasluži in potem gre naše ljudstvo s trebuhom za kruhom. Stari družniki odhajajo, novi so mi pa neznani. Agitacija je težavna, ker je brezverstvo preveč ukoreninjeno.“ V takih razmerah je tem potrebnejše, da se ima ljudstvo, ki hodi v tujino, v pregledu že doma in da domovina potrebno preskrbi ter obvaruje svoje sinove in hčere verskega in nravnega propada v tujini. Naj bi se takim izseljencem po možnosti naročevale knjige Družbe sv. Mohorja doma in naj bi domačini Družbi naznanili naslove.

* * *

Pri nabiranju in vpisovanju udov prosimo častite gospode poverjenike, naj blagovolijo paziti:

Da nabiranje družnikov pričnejo takoj po prejetih knjigah in sklenejo z zadnjim dnevom meseca februarja; vpisovalne pole z denarjem vred pa z napisom: **Družba sv. Mohorja v Celovcu,** pošljejo franko zanesljivo **do 5. marca 1912.** — Veliko dela in sitnosti napravljajo Družbi taki udje, ki ob določenem času letnih doneskov ne plačajo; zato vse častite stare in nove družnike nujno prosimo, naj pristopijo o pravem času Družbi in odštejejo letnino gg. poverjenikom. Kdor se pozneje oglasi, se ne bode več štel za uda, ampak mora plačati knjige kakor po knjigarnah; po knjigarnah pa velja šestero letnih knjig okoli 7 kron.

Letnina znaša 2 kroni za vsako posamezno osebo ali ustanovo, **dosmrtnina** za vsako osebo, za župnijske ali šolske knjižnice in društva (hiše ali cele družine se ne sprejemajo za dosmrtne ude) 30 kron naenkrat, ali po 16 kron dvakrat v teku enega leta. Na naročila brez denarja se družba ne more ozirati. — Posamezni udje, ki se neposredno pismeno oglašajo pri Družbi sv. Mohorja v Celovcu, morajo poleg udnine plačati še 60 vin. poštnine in 40 vin. opravilnih stroškov, enako tudi dosmrtniki, ki so se pravočasno oglasili in ki želijo knjige na dom. — Taki kraji, ki ne štejejo več kot 15 udov, morajo po družbenih pravilih dodati letnini še 40 vin. za opravilne stroške, t. j. za zavoj, spremnico s kolekom itd.

Udje v Ameriki morajo vsako leto plačati letnine 1 dolar, da se jim zamore šestero knjig poslati pod križnim zavitkom ali pa v zaboju franko. Amerikanci, ki želé postati dosmrtni udje, plačajo enkrat za vselej 15 dolarjev, to pa zaradi vsakoletne poštnine, ki sama znaša okoli 2 K 60 vin. **Udje v Ameriki, ki žele prejeti 7. in 8. knjigo, morajo doplačati za vsako knjigo po 25 vin., vkup torej 50 vin. za poštnino.** — Naslovi naj se razločno zapišejo in ravno tako imena pošt, oziroma železniških ali morskih postaj.

Kdor stopi prvokrat v družbo, naj izrecno pove, da je nov družnik. Imena, najprej dosmrtnih in potem letnih udov, naj se zapišejo razločno (najprej priimek, potem krstno ime) iz vsake župnije, in kjer se stan pripisuje, udje enega in istega stanú zaporedoma. Zadostuje pa tudi priimek in krstno ime vsakega uda. Kdor je iz družbe iztopil in zopet pristopi, ali kdor se je preselil iz ene župnije v drugo, ne vpiše se kot nov, ampak kot star ud. — **Dosmrtni udje naj se vsako leto vpišejo in na listini podčrtajo.** Poudarjati je nam, da se imena dosmrtnih ali ustanovnih udov ne smejo premeniti; kakor je bilo ime v začetku zapisano, tako mora ostati. Preselitev, možitev ali smrt dosmrtnega uda naj se na koncu pole naznani. Na izpremembe stanovališča med letom se družba ne more ozirati, ampak vsak ud dobi knjige tam, kjer se je vpisal. — Knjige naj se prejemajo le po čč. župnijskih poverjenikih do bližnje železniške postaje. Stroške, katere so imeli gg. poverjeniki za odposlatev denarja in prejem knjig, morajo jim udje povrniti. Posameznim udom se knjige odpošljejo le na take kraje, kjer ni nobenega poverjenika blizu. — Častite gg. poverjenike prijazno prosimo, naj na čelu vpisovalne pole natanko zapišejo, koliko je udov, letnine, dosmrtnine, denarja za stare knjige, veznine in drugega denarja; enako naj blagovolijo vselej pristaviti, ali želijo knjige sprejeti kot vozno blago po železnici ali v manjših zavojih po pošti, in sicer do katere postaje ali pošte.

Na **reklamacije** se Družba more le tedaj ozirati, ako se ji naznanijo v osmih dneh po prejemu knjig.

Družba bo za l. 1912. izdala kot 7. knjigo **„Razne povesti“** za doplačilo 60 vin., oz. vezano za 1 K, in kot 8. knjigo **„Cerkveni molitvenik“** samo vezane iztise za doplačilo 80 vin. z rdečo obrezo, oz. K 1·30 z zlato obrezo. Sedmo in osmo knjigo bo družba izdala samo v doplačilno naročbo, ne pa tudi v zameno, kar naj čč. gg. poverjeniki kakor tudi udje pri vpisovanju blagohotno upoštevajo!

Račun

o družbenih knjigah za leto 1910.

Dohodki:

1. Udnina letnih družbenikov	K	167.862·—
2. Vplačilo novih dosmrtnih udov	„	2.613·—
3. Veznina za družbene knjige	„	23.160·60
4. Vplačana poštnina in odpravnina	„	4.907·25
5. Prejemki za nove (7. in 8.) in za stare družbene knjige	„	17.154·83
6. Obresti matičine glavnice	„	3.688·35
7. Volilo † Franceta Dekleve v Postojni	„	200·—
8. Razni prejemki	„	324·—
Skupni dohodki	K	219.910·03

Stroški:

1. Nagrade pisateljem za to leto in naprej	K	7.875·35
2. Nagrade umetnikom za to leto in naprej	„	4.154·30
3. Za podobice, fotografije, klišeje	„	3.589·68
4. Za papir družbenih knjig	„	78.600·—
5. Za stavek in tisek družbenih knjig	„	55.095·—
6. Za ponatisek starih knjig	„	11.673·50
7. Za uradne prostore in skladišča za knjige	„	1.656·60
8. Za knjigovezniško delo	„	44.330·74
9. Ekspedicija družbenih knjig	„	3.474·26
10. Uprava	„	8.961·80
11. Dosmrtnina in volilo	„	2.813·—
12. Tiskovine in drugi stroški	„	742·92
Skupni stroški	K	222.967·15
Če se od stroškov v znesku	K	222.967·15
odštejejo dohodki v znesku	„	219.910·03
se pokaže primanjkljaj	K	3.057·12

ki ga je Družba pokrila z drugimi dohodki.

Matica.

Glavnica je znašala 31. grudna 1909 l.	K	86.975·51
l. 1910. ji je prirastlo po dosmrtnini in volilih	„	2.813·—

Skupno imetje matičino je znašalo torej 31. dec. 1910 K 89.788·51

Odbor družbe sv. Mohorja.

Pravila Družbe sv. Mohorja.

(Družba sv. Mohorja je potrjena od milostljivega gospoda knezoškofa krškega 5. junija 1860 in od sv. očeta papeža Pija IX. v pismu dne 18. maja 1860 z odpustki obdarovana.)

A. Pravila.

§ 1. **Namen družbe sv. Mohorja je:** Podpirati pobožno, lepo obnašanje in ohranjevati katoliško vero med slovenskim ljudstvom; v ta namen se bodo na svetlo dajale in razširjale med Slovenci dobre katoliške bukve.

§ 2. **Kako stopi in se sprejme kdo v to družbo?** Pravico, v to bratovščino stopiti ima vsak katoliški kristjan obojega spola, vsakega stanú in vsake starosti, da le dotične dolžnosti spolnovati more in hoče. Sprejme se pa vsak v to bratovščino s tem, da se pri kakem družbenem predstojniku oglasi in se njegovo ime zapiše v bratovsko knjigo.

Kdor se je v to družbo sprejel, ostane njen družnik tako dolgo, dokler sam očitno ne naznani svoje volje, da stopi iz družbe, pri kakem predstojniku, ali pa dokler se ne izbriše zavoljo zanemarjenja družbenih dolžnosti iz bratovščine.

§ 3. **Dolžnosti družnikov:** 1. Vsak družnik naj vsak dan moli en „Očenaš“, eno „Češčena si Marija“, in zraven naj pristavi besede: „Sveti Mohor, prosi Boga za nas!“ To naj odmoli v namen, da se katoliška vera sploh, posebno pa med slovenskim ljudstvom ohrani in razširja.

2. Vsak duhovnik, ki pristopi, naj pa še zraven tega tudi, ako je mogoče, 12. julija, t. j. na praznik sv. Mohorja, mašuje za vse žive in mrtve družnike.

3. Vsak družnik plača, kadar stopi v družbo in potem vsako leto naprej po **2 kroni**, da družba more izdajati dobrih knjig. Kdor po večkratnem opominu svoje letnine ne plača, se ne bo več štel za družnika in se zavoljo tega ne bo več terjaval ali pa toževal.

4. Vsak družnik se zaveže, da si bo po svoji moči prizadeval, da se dobre knjige razširjajo med Slovenci; vendar ta zaveza ni taka, da bi kdo svojo vest obtežil in si greh nakladal, če tega ne stori.

§ 4. **Dobički družnikov:** 1. Vsak družnik, ako vestno spolnuje pogoje, postane deležen vseh odpustkov, ki so jih sv. oče Pij IX. v svojem pismu dne 18. maja 1860 podelili in so ti-le:

a) Popolni odpustek na dan, ko kdo v bratovščino stopi, ako se skesano spove in sv. Rešnjo Telo vredno prejme.

b) Popolni odpustek na smrtno uro vsakemu, ako se skesano spove in sv. Rešnje Telo vredno prejme, ali pa če tega storiti ne more, vsaj presladko ime „Jezus“ skesano izgovori ali pa vsaj v srcu pobožno vzdihne.

c) Popolni odpustek vsakemu družniku, ako se skesano spové in sv. Rešnje Telo prejme in na dan sv. Mohorja ali pa na eden kateri si bodi izmed sedem sledečih dni bratovsko cerkev, ali pa, če je ni, svojo župnijsko cerkev obišče in tam pobožno moli za edinost krščanskih vladarjev, za pokončanje vseh krivih ver in za povišanje sv. katoliške cerkve.

č) Odpustek sedem let in 280 dni (sedemkrat štirideset dni) štirikrat vsako leto, ako družnik kak vsednji dan ali kako nedeljo bratovsko cerkev, če pa je ni, kako drugo od škofa potrjeno cerkev obišče in pobožno moli.

d) Odpustek šestdeset dni, kolikorkrat je družnik pri sv. maši ali pri drugem cerkvenem opravilu v bratovski cerkvi, ali kapeli pričujoč, ali pa kolikorkrat kako od škofa potrjeno procesijo ali presveto Rešnje Telo, naj se že v procesiji okoli nosi ali kakemu bolniku na dom nese, pobožno spremlja, ali pa, če tega storiti ne more, vsaj tedaj, ko zvon zasliši, odmoli en Očenaš in Češčena si Marija za rajne družnike ali pa slednjič katero si bodi dobro delo stori. Ti odpustki vsi se morejo zadobiti po priprošnji tudi za verne duše v vicah.

2. Vsak družnik je deležen vseh molitev in sv. maš, ki se opravljajo v namen družbe.

3. Od vseh knjig, ki jih izda družba, dobi vsak družnik za svoje plačilo po en iztis. Kdor pa letnino plača po dvoje itd., dobi tudi po dvoje, po troje itd. izdanih knjig.

4. Vsak družnik ima pravico priporočevati družbenemu odboru, naj izda take spise, ki se mu za slovensko ljudstvo dozdevajo potrebni in koristni.

§ 5. **Vodstvo družbe.** 1. Kot cerkvena družba te škofije stoji ta družba vedno pod nadzorstvom knezoškofa krškega in pod vodstvom od tega knezoškofa potrjenega odbora, katerega si izvolijo v Celovcu stanujoči družniki izmed sebe.

2. Po krajih, kjer je župnik družnik, je tudi njen predstojnik za svojo župnijo. Ako pa ni družnik, izvoli družbeni odbor koga drugega, ako mogoče kakega duhovnika za predstojnika. Ta oskrbuje družbena opravila, sprejema nove družnike, jim izroča knjige in pobira in zaračuna njih letna plačila.

B. Vodila opravilnega reda.

§ 1. Da doseže družba ali bratovščina sv. Mohorja svoj imenitni namen, dajala bo vsako leto na svetlo:

a) šestero poučnih in zabavnih knjig;

b) kolikor bodo pripuščale denarne moči, razne druge bukve, priprostemu kmetu v pouk ali pa čast. bratovščini ali učiteljem v koristno rabo.

Vsi spisi, ki jih misli družba izdati, morajo biti pisani v čisti, lahko umevni slovenščini, in po kakem prečastitem škofijstvu potrjeni.

§ 2. V družbo se more vsako leto stopiti do konca meseca prosinca; kdor se pozneje oglasi, se ne more šteti za uda in dobi za poslani denar samo toliko knjig kakor po bukvarnah.

Ime vsakega družnika se vpiše v družbeno ali bratovsko knjigo, in se mu pošlje v znamenje njegovega pristopa podoba sv. Mohorja. Kdor se hoče za vse žive dni iznebiti letnega plačila, plača v družbeno matico 30 K na enkrat ali pa dvakrat po 16 K v teku enega leta. S tem plačilom postane dosmrtni družnik ter si pridobi pravico do družbenih knjig za vse žive dni, šolske in župnijske knjižnice (hiše ali cele družine se ne sprejemajo za dosmrtne ude) pa za ves čas svojega obstanka. Amerikanci, ki žele postati dosmrtni udje, plačajo enkrat za vselej 15 dolarjev, to pa zaradi vsakoletne poštnine, ki sama iznaša okoli 2 K 60 vin. Dosmrtnim družnikom se pošlje v častno znamenje, da se štejejo med ustanovnike družbe sv. Mohorja, listina s podobo sv. Mohorja, ki jo podpišeta zraven vodje in tajnika še dva druga odbornika.

§ 3. Matica je zakladna glavnica ali zakladni kapital, ki se ga nikdo ne sme dotakniti; le obresti iz matičnega denarja, letnina letnih družnikov in izkupilo iz razprodanih knjig se smejo porabiti v natiskovanje družbenih bukev in za druge družbene potrebe. Naraščala pa bo matica:

a) po plačilih dosmrtnih družnikov in

b) po raznih dobrovoljnih darilih in volilih.

§ 4. Da izpodbudi družba slovenske pisatelje k večji delavnosti in si lažje pridobi dobrih rokopisov, plačevala jim bode primerno nagrado, ako so pisani v čisti, pravilni slovenščini. Za spise, ki jim je treba pred natiskom še poprave ali olike v besedi, plačevalo se bode pisateljem pri vsaki poli po 4—8 kron manj. O nagradi za spise izredne vrednosti se bo odbor s pisatelji v vsakem slučaju posebej pogajal.

Če se pokaže konec družbenega leta kak ostanek v denarjih, obračal se bode navadno v podporo šolskim knjigam in drugim slovenskemu narodu koristnim delom.

§ 5. Družbene knjige se bodo enkrat v letu razpošiljale po tistem potu, po katerem jih želé družniki prejeti. Navadno se bo to zgodilo po častitih župnijskih predstojnikih, katerim se bodo knjige poslale za vse družnike v njihovem okraju kot vozno blago po železnici ali po pošti, kakor si to sami želé.

§ 6. Družbena opravila bo oskrbovalo devet v Celovcu bivajočih odbornikov, ki pa morajo biti dosmrtni ali pa vsaj letni udje. Sklepali bodo z navadno večino glasov. Eden izmed njih je družben vodja, eden namestnik vodje in družbin blagajnik, eden nadzornik matičnega premoženja in pregledovalec družbenih računov, eden pa urednik družbenih spisov in družben tajnik.

§ 7. Ako bi se družba sv. Mohorja iz kakega posebnega vzroka razdružila, — vendar morate v to dovoliti vsaj dve tretjini živih dosmrtnih družnikov — ima vsak živi dosmrtni ud pravico do vloženega plačila; kaj se pa ima z ostalim družbenim imetjem zgoditi, razsodi po glasovih dveh tretjin vseh živih dosmrtnih družnikov z visokim zavetnikom družben odbor.

Ta vodila se smejo prenarediti le po dogovoru in dovoljenju dveh tretjin vseh živih dosmrtnih družnikov.

Janez Vidovic, kn. šk. kancelar, — vodja.
Janez Hutter, c. kr. profesor veronauka, — njega namestnik.
Msgr. Valentin Podgorc, tajnik.
Dr. Jakob Sket, c. kr. vladni svetnik, — blagajnik.

Odborniki:

Dr. Janko Brejc, odvetnik.
Dr. Franc Cukala, vikar v Marijanišču.
Dr. Lambert Ehrlich, profesor bogoslovja.
Dr. Franc Kotnik, c. kr. gimn. profesor.
Josip Zeichen, spovednik pri uršulinkah.

Hotel Trabesinger v Celovcu.

Dom Slovencev v Celovcu

Velikovška cesta št. 5.

Vsepovsod se je razvilo novo družabno življenje. Ljudstvo se zbira v društvih, kakor vojaki v svojem polku, in narod brez društev je izgubljen. Društva pa potrebujejo za svoje sestanke prostorov! Tak prostor so si Slovenci v Celovcu, na skrajni, najbolj ogroženi meji pridobili s hotelom Trabesinger. Hotel ima mnogo sob za tujce in je zelo pripraven za vse naše potrebščine: pripraven kot kmečki dom, pripraven pa tudi za potujoče slovensko občinstvo. Vsi prijatelji koroških Slovencev naj se tega doma poslužujejo na svojih potovanjih. Prijazno bodo sprejeti, dobro se jim bo postreglo pri najzmernejših cenah.

Josip Lovrenčič:

Pozdrav.

Oj tri ptičke, drobne ptičke
sem poprosil jaz,
da bi poletele
v tiho gorsko vas.

Prvi ptički sem naročil:
— Mamici pozdrav,
sinka, ki si išče sreče
sred daljav! —

Drugi ptički sem naročil:
— Ko te vidi očka moj,
pa mu tudi lep pozdrav
ptičica zapoj! —

Tretji ptički sem naročil:
— Ko se vstaviš pod goró,
dobri moji deklici
pesmico zapoj sladkó! —

Oj tri ptičke, drobne ptičke,
da imam peruti jaz,
nič bi ne naročil vam,
sam letel bi v gorsko vas!

KNJIGARNA L. SCHWENTNER V LJUBLJANI

Prešernova ulica štev. 3

priporoča slovenskim gospodinjam sledeči knjigi:

DOBRA GOSPODINJA.

Spisala Minka Govekarjeva.

V tej knjigi najde s časom napredujoča gospodinja vse, česar potrebuje. Obsega navodila, po katerih je ženi in materi skrbeti za duševni in telesni blagor svoj, svojih otrok in svoje družine. Pisateljica označuje tudi stališče žene v perečem protialkoholskem vprašanju in že upošteva celo naše najnovejše gospodarsko vprašanje o prometu s tujci. Skratka: Gospodinja, ki se bo ravnala po tej knjigi, postane v resnici trdna opora naše narodnosti.

Cena eleg. vezani knjigi K **2·80**, po pošti K **3·—**.

DOBRA KUHARICA.

Spisala Minka Vasič-Govekarjeva.

Drugi, pomnoženi natis.

Obsega na 576 straneh 1327 receptov za pripravljanje najokusnejših jedi domače in tuje kuhe, ima 8 fino koloriranih tabel in je trdno in elegantno v platno vezana, zadošča torej zahtevam in potrebam tudi najfinejše kuharice.

Priznano najboljša kuharska knjiga.

Slovenke, kupujte jo in kuhajte po njenih navodilih, in ne bodete se kesale!

Cena K **6·—**, po pošti K **6·55**.

Dve za vsako gospodinjo neobhodno potrebni knjigi.

Za slovenske citrarje!

Poduk v igranju na citrah.

Sestavil Fran Sal. Koželjski.

Cena posameznim zvezkom:

I. zvezek K **3·—** III. zvezek K **2·60**
II. „ „ **3·—** IV. „ „ **3·40**

Vsi 4 zvezki skupaj K **10·—**, eleg. v platno vezani K **12·—**.

Pouk je pisan za vsakega lahko umljivo, zato po tej knjigi radi posezajo vsi tisti, ki se želé naučiti hitro in lahko igranja na tem milozvočnem in priljubljenem instrumentu.

Venec slovenskih pesmi.

Za citre priredil Jos. Mešiček.

III. natis. — Cena K **1·40**.

Slovenski citrar.

Zbirka kompozicij in prevodov za citre.

Št. 1.	Mešiček:	**Pozdrav slovenskim citrarjem.** Koračnica K	**—·80**
„ 2.	Koželjski:	**Na vasi.** Fantazija po narod. motivu . „	**—·90**
„ 3.	„	**Nezvesta.** „ „ „ „ . „	**1·—**
„ 4.	„	**Vse mine.** Transkripcija po napevu . . „	**1·—**
„ 5.	„	**Po jezeru.** „ za dvoje citer „	**1·6**

Popolna zaloga vseh slovenskih knjig in muzikalij.

KATOLIŠKA BUKVARNA V LJUBLJANI

Ravnokar sta dotiskani za naše gospodinje in slovensko ženstvo sploh velevažni in potrebni knjigi:

Magdalene Pleiweisove

Slovenska kuharica ali navod, okusno kuhati navadna in imenitna jedila. Šesti, popolnoma predelani, pomnoženi in izpopolnjeni natis. Izdala po mnogoletnih izkušnjah in raznih virih S. M. Felicita Kalinšek, šolska sestra in učiteljica na gospodinjski šoli v Ljubljani. — Obširna knjiga je opremljena s krasnimi tabelami ki predočujejo serviranje najrazličnejših jedil ter obsega najnatančnejša navodila, kako je pripraviti navadne in fine jestvine. Sploh še nismo imeli kuharske knjige, ki bi bila tako obširna in popolna, kot je navedena, kajti celo v drugih jezikih in pri večjih narodih najdemo malo tako popolnih in temeljitih kuharic. Cena K 6·—.

Kuharica je izšla v dveh izdajah: v veliki, ki je še enkrat obširnejša, kot je bila prejšnja in ki obsega vse zgoraj označene prednosti, in v skrajšani, pri kateri so izpuščena najfinejša in izvanredna jedila in slike, ker je namenjena v prvi vrsti le za navadno rabo in za vsakdanje potrebe, katerim bo pa izvrstno ustrezala. Cena za malo izd. K 3·60.

Druga knjiga iste ali še večje važnosti je:

Gospodinjstvo. Navodilo za vsa v domačem gospodinjstvu važna opravila. Šolam in gospodinjam sestavila S. M. Lidvina Purgaj, voditeljica gospodinjske šole v Ljubljani.

Knjiga je opremljena z mnogimi nazornimi slikami ter je za vsako gospodinjo velikanske praktične vrednosti.

Njena glavna vsebina je v kratkem sledeča:

1. Lastnosti, ki si jih mora prisvojiti dobra gospodinja. 2. Obleka ter natančna navodila za šivanje in vrezavanje obleke, kar pojasnjujejo podrobne nazorne slike. — 3. Stanovanje ter ureditev stanovanja. — 4. Razsvetljava. — 5. Kurjava in kurivo. — 6. Hrana in razdelitev raznih živil. — 7. Vrtnarstvo. — 8. Perutninarstvo. — 9. Domače knjigovodstvo. — 10. Vzgoja v domači hiši z osnovnimi nauki vzgoje. — 11. Zdravstvo z natančnim popisom človeškega telesa in njegovih sestavin, kar pojasnjujejo tozadevne nazorne slike. To poglavje vsebuje tudi obširna navodila, kako je treba streči bolnikom.

Gospodinja, ki se bo ravnala po naukih in nasvetih teh dveh knjig, ne bo podpirala po starem pregovoru le treh oglov, temveč bo res pravi blagoslov domači slovenski hiši, še bolj pa svoji družini.

Knjiga o lepem vedenju. Spisal Urbanus. Cena K 3·—, elegantno vezana K 4·—. Marsikdo, bodisi priprost človek, bodisi izobraženec, pride pogostoma v neprijeten položaj, da ne ve, kako se mu je ob tej ali oni priliki obnašati. Navedena knjiga nas poučuje, kako se vedimo, da izpolnimo pravila olike in dostojnosti ter se priljubimo ljudem. Knjiga je za vse stanove neprecenljive vrednosti.

Kako naj se pišejo zasebna pisma. Obrazci rodbinskih, prijateljskih, voščilnih, sožalnih, opominjevalnih in drugih pisem. Sestavil Janko Dolžan. Cena K 1·40, vez. K 2·—, po pošti 20 vin. več. — Že davno je bila prepotrebna knjiga, ki bi bila priprostemu ljudstvu obenem vzorec in učna knjiga, kako naj sestavlja svoja pisma, če hoče ž njimi doseči, kar želi. Navedena knjiga prav popolnoma ustreza vsaki potrebi ter se je vsled lahke porabe med ljudstvom že precej udomačila.

Kako naj se pišejo zasebna pisma ima isto vsebino kakor prej navedena knjiga, toda brez snubilnih pisem. K 1·—.

Kako naj se pišejo snubilna pisma (posebej). Cena 50 v.

Nemščina brez učitelja ali slovensko-nemška slovnica za samouke. Spisal dr. Leopold Lenard. Cena K 1·20, po pošti 10 vin. več. — Kdor se hoče sam, brez učitelja, naučiti nemščine, naj poseže po tej knjigi, iz katere se bo vsakdo v kratkem času naučil toliko nemščine, kolikor je rabi v navadnem življenju.

Skrivnost najdenke. Cena 60 vin., trdo vez. 90 vin., po pošti 10 vin. več. — Prekrasna povest, ki je vzeta iz narodovega življenja ter pisana v narodnem duhu.

Zadnji dnevi Jeruzalema. Zgodovinska povest. Dva dela K 3·80, vez. K 5·40. — Povest se vrši v prvem začetku krščanstva, samo nekaj let po Kristusovi smrti, ter se konča z razdejanjem jeruzalemskega templja, ki je tedaj slovel kot najlepša stavba na svetu.

Vojska na Daljnem vzhodu. Dr. Evgen Lampe. Cena K 4·80, vez. K 6·— Ta obširna zgodovina rusko-japonske vojske je vsled svoje živahnosti, premnogih lepo izvršenih slik in natančnega opisovanja modernih bojnih sredstev izredno poučna in zanimiva.

Povesti slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo. A. Kalan. I. zvezek. Cena 80 vin., vez. K 1·20. — Knjižica obsega več lepih povesti in je res zbirka pravih biserov za ljudstvo.

Črna žena. Povest iz domače zgodovine. K 1·40, vez. K 2·—. Ta krasna povest, katere dejanje se vrši na naših domačih tleh, bo nudila bravcu premnogo zdrave zabave in se mu bo vtisnila neizbrisno v spomin.

Romarica. Resnična povest iz naroda. Cena K 1·20. Iz te silno zanimive povesti, ki se je vršila pred nedavnim časom in je mnogo v njej opisanih oseb še med živimi, je razvidno, da je naša domača božja pot sv. Višarje, na katerih se vrši glavni del te povesti, znana širom sveta.

Ljudska knjižnica nudi sledeče pripovedne spise, ki spadajo vsled svoje vzgojne in istodobno zanimivo zapletene pripovedne vrednosti med najboljše tozadevne spise slovenske književnosti:

I. zvezek. Conan Doyle: **Znamenje štirih.** Povest iz delovanja svetovnoznanega policista Sherlock Holmesa. K —·60, skupaj vezan z II. zvezkom K 1·80.

II. zvezek. Dostal: **Darovana.** Zgodovinska povest iz dobe slovanskih apostolov. K —.60, skupaj vez. s I. zvezkom K 1·80.

III. zvezek. Sienkiewicz: **Jernač-Zmagovač.** Povest. — Achleitner: **Med plazovi.** Povest tirolskega gorskega župnika. K —·60, skupaj vezan s VI. zvezkom K 1·40.

IV. zvezek. Detela: **Malo življenje.** Povest. K 1·—, vez. K 1·90.

V. zvezek. Šenoa: **Zadnja kmečka vojska.** Zgodovinska povest iz l. 1573. K 1·60, vezano K 2·60.

VI. zvezek. Finžgar: **Gozdarjev sin.** Povest. K —·20, skupno vezan s III. zvezkom K 1·40.

VII. zvezek. Detela: **Prihajač.** Povest. K —·90, vez. K 1·70.

VIII. zvezek. Jirasek: **Pasjeglavci.** Zgodovinska povest. — **Kristusove legende:** 1. Vodnjak modrih mož. — 2. Betlehemsko detece. — 3. Sveta noč. — 4. Beg v Egipet. — 5. V Nazaretu. — 6. V templju. — 7. Taščica. — 8. Naš Gospod in sveti Peter. K 2·20, vezano K 3·20.

IX. zvezek. **Jakoba Alešovca izbrani spisi.** I. zvezek: „Kako sem se jaz likal". I. del: Doma. — V šolo. — Začne se nemščina. — Klošterski muc. — Z nemščino gre naprej. K 1·20, vezano K 2·—.

X. zvezek. „Kako sem se jaz likal". II. del: V Ljubljano. — Ljubljanska šola. — Vse se zasuče drugače. — Razne zmešnjave. K 1·20, vezano K 2·—.

XI. zvezek. „Kako sem se jaz likal". III. del: Pravo likanje se prične. — Bos pa vendar ne. — Nova doba. — Na razpotju. — Nov zasukljaj. — Dodatek. K 1·20, vezano K 2·—.

Alešovec je najboljši slovenski šaljivi pisatelj; njegova šaljivost in dobrovoljnost je pristno ljudska in zato nedosežna. Njegovi spisi se bodo udomačili v vsaki slovenski hiši in razvedrili vsako še tako mračno lice.

XII. zvezek. Dolžan: **Iz dnevnika malega poredneža.** K 1·40, vezano K 2·30. — Povest je pisana z nepopisljivim humorjem in nudi bravcu nekaj veselih, zabavnih ur.

XIII. zvezek. Haggard: **Dekle z biseri.** Povest iz Neronove dobe. K 2·20, vezano K 3·20.

XIV. zvezek. Jakoba Alešovca izbrani spisi. 4. in 5. zvezek. **Ljubljanske slike,** podoba ljubljanskega mesta pod drobnogledom. K 1·80, vezano K 2·60.

XV. zvezek. Coloma: **Janez Nevolja** (Juan Miseria). Povest. K 1·—, vez. K 1·60. — Povest izvira izpod peresa enega najslavnejših španskih pisateljev ter se bo zbog svoje zanimivosti priljubila vsakomur, ki jo bo vzel v roke.

Zapomnite si,

da je tek podlaga dobre prebave; izpodbuja teka je torej najpoglavitnejša zahteva zdravega življenja. Kako malo se pa upošteva to resnico, dokazuje nam veliko število tistih, kateri trpijo z želodcem, ne prenesejo navadne hrane, tožijo čez slabo prebavo, zaprtje, zasluzenje, slab okus, težkoče, glavobol, slabo spanje itd.

Komur je ležeče na tem, da vzdrži zdrav želodec in dobro prebavo, naj poskusi že desetleta preizkušene

Brady-jeve želodčne kapljice

poprej imenovane **‚Marijaceljske želodčne kapljice‘**, katere so že od nekdaj priznane kot najzanesljivejše domače sredstvo proti vsem težkočam želodca otrok in odraščenih. Dobijo se v lekarnah steklenica po 90 vin. in po K 1·60 za dvojnato steklenico; kjer se pa v lekarni ne dobe, jih pa pošlje izdelovatelj **C. Brady, Dunaj I.,** lekarna „pri ogrskem kralju“, **Fleischmarkt 2/231** brez stroškov v hišo dostavljene 6 steklenic za K 5·80 ali 3 dvojnate steklenice za K 5·30.

Najboljša kosa sveta je
„Sohr-ova Sv. Antona srebrnojeklena kosa“,
katere edini in izključni razpošiljatelj in prodajalec je

Jos. Sohr v Somogy-Szill-u

št. 191, Ogrsko.

„Sv. Antona srebrnojeklena kosa“ se izdeljuje iz neke posebne, z najplemenitejšo kovino mešane srebrnojeklene zmesi, koje izdelovanje je tajnost tovarne.

500 kron plačam vsakemu, kdor more pokazati „Sv. Antona srebrnojekleno koso“ kake druge tvdke.

1000 kron plačam vsakemu, ki more izmed 100 „Sv. Antona srebrnojeklena kosa“ dve slabi pokazati. — **Kdor si hoče nabaviti popolno zanesljivo dobro koso,** naj ne naroči nobene kose, dokler ni zahteval ilustrovanega cen·ka gornje slovite tvrdke, ki ga pošlje vsakemu **brezplačno in poštnine prosto.**

Vsak naj zahteva cenik z dopisnico. Zimski meseci so najbolj ugodni za nabiranje naročnikov. — Nabiralci imajo prednost! Popolno jamstvo. — Pri naročbi 10 komadov se doda ena brezplačno. Vestna postrežba. Več tisoč priznalnih pisem in donaročil je na željo v vpogled.

Dijamant-jeklena britev
s 5-letnim jamstvom K 3·—

Velike važnosti za gospe

je znati, da je samo „krema Grolich“ poklicana za vzdržavo lepote, in kjer je zginila, jo zopet pridobiti, kajti po porabi te kreme so gospe že v 2 do 3 dneh prepričane od iznenadnega učinka. To kremo rabijo odlične gospe z iznenadnim uspehom; ona je edino olepševalno sredstvo, katero vzdržava obraz lep, cvetoč, svež in mlad, gladi vse grbe na obrazu in vratu, napravi kožo obraza svežo in nežno in da omamljiv izgled; še celo starejše gospe so po uporabi „kreme Grolich“ obdržale svojo lepo polt in ni mogoče določiti njihove starosti. Pege in vžig od solnca se zgubijo po kratki uporabi. Cena lončka K 1·20. — Milo „Savon Grolich“, katero se zamenoma rabi s „kremo Grolich“, stane komad 80 vinarjev. (Poštnina posebej.) Naslov:

Janez Grolich,
drogerija „pri angelju“
Brno (Moravsko).

Gospodinje, čas je drag!

Vedno več odgovornosti, vedno več dela nalaga se Vam, gospodinje na kmetih! Ako hočete vsemu kos biti, posluževati se morate pripomočkov, ki Vam delo prihranjujejo. Eden teh je, da večkrat postrežete svoji družini s testeninami kot so makaroni, nudelci, rezanci itd.

Opozoriti pa Vas moramo, da ne kupujete vsega, kar se pod imenom testenine prodaja, ampak zahtevati morate izrecno one, ki jih izdeluje **Prva kranjska tovarna testenin v Ilirski Bistrici** in jih pod znamko **„Pekatete"** razpečava. Pekatete so sicer nekoliko dražje, a ker se zelo nakuhajo in se jih vsled tega manj od drugih potrebuje, so pravzaprav najcenejše. Pri tem so pa izbornega okusa! To prizna vsaka gospodinja, katera jih uporablja.

Razven tega mnogo prihranite pri kuhi in na drvih. V nekaterih minutah so Pekatete kuhane. V več slučajih zadovolji se družina s samimi Pekatetami brez mesa. Navodilo, kako Pekatete kuhati s 50 recepti za pripravo različnih jedil za juho, prikuho, samostojno in močnato jed podaje „Kuharska knjižica", ki jo imenovana tovarna razpošilja vsakomur zastonj in poštnine prosto.

Pekatete se dobivajo skoraj v vseh prodajalnah jestvin. Zanesljivo prave pa so le one v polkilogramskih škatljicah z napisom „Pekatete". Ako pa ni v kraju trgovine, kjer bi se prodajale, se jih lahko naroči naravnost pri tovarni pod naslovom: Prva kranjska tovarna testenin, **Ilirska Bistrica** (Kranjsko). Za K 4·20 pošljemo zavojček raznih Pekatet franko.

Ph. Mr. R. Sušnik

lekarna pri zlatem jelenu

Ljubljana, Marijin trg.

Telefon štev. 49.

Moderno urejena lekarna.

Zaloga vseh domačih in tujih zdravilnih sredstev, mineralnih vodâ, obvezil, kirurgičnih in toaletnih predmetov.

Zdravniške ordinacije izvršujejo se točno in natančno po predpisih.

Oblastveno koncesijonirana oddaja strupov.

Poštne pošiljatve obratno.

Uršula Ješe, Stražišče 5 (Kranjsko). **Najstarejša tovarna za žimoprejo in žimnice** (matrace). — Cenik in vzorec brezplačno.

Tako težkih prašičev

morete samo z dodatvijo

Barthelovega krmilnega apna

v **11 mesecih** doseči.

Barthelovo krmilno apno je najboljše in najcenejše sredstvo, da se v okom pride kostolomnosti, hromoti žrebičkov, teličkov in prašičkov, za vzgojo mladine, za povzdigo mlečnosti, zoper glodanje lesa, da živina ne pije gnojnice in da kokoši raje jajca neso itd. Opis in strokovnjaško mnenje zastonj. — 5 kil za poskušnjo **K 2·40** franko po pošti, 100 kil **22 K** loko Ljubljana ozir. Maribor.

M. BARTHEL in drug, Dunaj X., Siccardsburggasse 44/M

Dopisuje se slovenski.

Izdelovatelj vsakovrstnega orodja kakor sekir, matik, lopat itd. najboljše kakovosti, cene nizke.

Niko Ahačič, fužinar, Tržič, Gorenjsko.

Za slabokrvne in prebolele je zdravniško priporočeno črno dalmatinsko vino **Kûč** najboljše sredstvo. 4 steklenice (5 kg) franko K 4·—. **BR. NOVAKOVIĆ, Ljubljana.**

= TRST =
ulica Caserma št. 16.
Telefon 21—15.

Josip Gorenjec

Naročila se sprejemajo tudi po pošti. Na debelo in na drobno.

Slovanska knjigarna in trgovina papirja.
Preskrbuje vse knjige. — Velika zaloga šolskih in pisarniških potrebščin, molitvenikov, podobic itd.

Sedlarska delavnica **Ivan Kravos, Gorica,**
na Korni št. 11.
Zaloga različnih vpreg in potrebščin za konje, raznih usnjatih torbic za potovanje, bičev ovratnikov in torbic za pse itd. — Cene zmerne. —

ALEKSANDER GJUD, LJUBLJANA, Kongresni trg
eksportna trgovina z lasmi, ustan. 1889, kupuje po najvišjih cenah ženske rezane in zmešane lase proti takojš. plačilu. Opozarjam nabiralce las na domačo tvrdko.

Dekleta, ki prihajate v Trst, zatecite se
v Zavod sv. Nikolaja
zavetišče za brezposelne služkinje
ulica Farneto 18.
Rodoljubi in sl. **korporacije,** spominjajte se ob prilikah za Slovenstvo velevažne naprave!

Prva največja eksportna tvrdka
ur, zlatnine in srebrnine
Fr. P. Zajec ≡Ljubljana≡ **Stari trg 9.**

Nikelnasta moška ura	K 3·80	srebr. cil. rem. moška ura	K 7·—
srebrna ura za dame	„ 6·50	zlata ura	„ 20·—
uhani, srebro na zlato	„ 1·20	14 karat. zlati uhani	„ 3·80
6 karat. zlati prstani	„ 2·50	14 karat. zlati prstani	„ 5·60

!! SVOJI K SVOJIM !!

Frank Sakser Co.
Glavni urad (v lastni hiši):
82 Cortland St. New York,
Podružnica:
6104 St. Clair Ave. N. E. Cleveland, Ohio.
Edina slovenska agentura vseh parobrodnih družb.
Prodaja parobrodne listke za vse prekmorske družbe in železnice v Zjed. državah.

Pošilja najhitreje in najceneje denar v staro domovino.
Nalaga rojakom denar v dobre slovenske hranilnice in izplačuje vloge.
Zaupnik raznih slovensih hranilnic in posojilnic.
Denarne nakaznice izplačuje c. kr. poštni hranilni urad na Dunaju; menice pa „Ljubljanska kreditna banka“ v Ljubljani in njene podružnice v Celovcu, Spljetu, Trstu, Sarajevu in Gorici in „Prva hrvat. štedionica“ v Zagrebu.
Kdor Slovencev ima kako plačilo v Ameriki, naj se obrne na „Ljubljansko kreditno banko“ v Ljubljani, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Spljetu in v Gorici.
Konto pri c. kr. pošt.-hran. uradu na Dunaju št. 59.079.

Prvi slovenski optični zavod

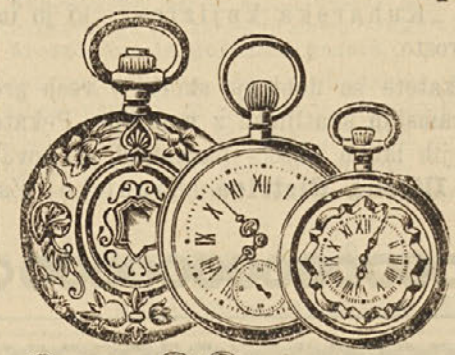

kakor očala po zdravniških predpisih, ščipalnike, daljnoglede itd. — **Gramofone** od K 25·— naprej. — Plošče od K 2·50 naprej.

Da je moje blago res najboljše in da se ga ne more primerjati z židovskim ničvrednim blagom, je dokaz to, da imam na stotine pohvalnih pisem, katera so vsakemu na razpolago

Zunanja naročila izvršujem točno in solidno.

Zahtevajte cenik, pošiljam ga zastonj.

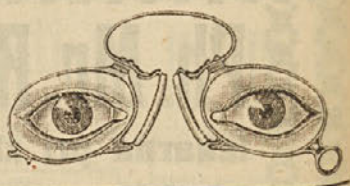

Ceno češko posteljno perje!
5 kg novega, dobrega izpukanega in brezprašnega perja K 9·60; 5 kg boljšega K 12·—; 5 kg belega izpukanega perja, mehek kakor puh K 18·—, 24·—; 5 kg snežnobelega izpukanega in kakor puh mehkega perja K 30·— in 36·—; 5 kg napolpuha K 12·—, 14·40, 18·—. Puh rujavi 1 kg K 3·60, beli 1 kg K 6·—, K 6·60, za pol kg.

Izgotovljene postelje iz rdečega betinleta, dobro napolnjene, 1 tuhnjo ali 1 spodnja postelj 180 *cm* dolga, 116 *cm* široka K 10·—, 12·—, 15·— in 18·—; 2 *m* dolga, 140 *cm* široka K 13·—, 15·—, 18·— in 21·—; 1 blazina 80 *cm* dolga, 70 *cm* široka K 4·50 in 5·50. Izdelovanje tudi po vsakovrstni meri, 3 delne žimnice za eno postelj K 27·—, boljše K 33·—. Od 9 K naprej se razpošilja poštnine prosto.

Posteljna oprava od 15 K naprej poštnine prosto. — Zavitek brezplačno.
1 odeja flanela približno 190 dolga in 140 *cm* široka, pisana K 2.90, s cvetlicami K 3·60, tigrova približno 200 dolga in 125 *cm* široka K 2·40, odeja s cembi (resicamt) bela, se lahko pere približno 200 dolga 150 *cm* široka K 2·80 in 3·25, barvana K 2·50, 3·05 in 3·30. 1 rjuha brez šiva iz prta približno 200 dolga 140 *cm* široka K 2·20 in 2·40, 1 rjuha iz flanela, barvana K 2·10, 1 vojaška rjuha čisto iz prta, zelo trpežna z kolekom (vojaška oprava) približno 400 dolga 140 *cm* široka K 2·75; prazne vložnice šivane in prešivane odeje po ceniku. : : : Kar ne ugaja se zameni ali pa povrne denar!
Obširen cenik vsekamor brezplačno in poštnine prosto.

Artur Wollner, Lobes 496 pri Plznu (Češko).

Diamanti za rezavo stekla
in za hišno porabo.

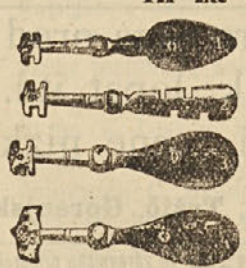

Št. 1 za steklo za okna K 2·40,
„ 2 za navadno in močnejše steklo K 3·60,
„ 3 za vsakovrstno steklo v ploščah K 5·50,
„ 4 za močno steklo v ploščah, surovo steklo in steklo za ogledala K 8·—.
Povzetje stane 35 vin. več. Za točno in dobro postrežbo ter dobro blago jamči

Janez Grolich, drogerija ‚pri angelju‘
v Brnu (Moravsko).

Tri mesece za poskušnjo pošljem pristni svoj
solingski lase-strižni stroj „Atlas“

proti povzetju **K 5** ter se zavezem istega tekom **3 mesecev** vzeti nazaj in denar takoj vrniti. Lasestrižnik ima 3 premikajoče se česalnike za trojno: 3, 7 in 10 *mm* striženje. Stroj za striženje brade **5 K,** škarje za striženje živine (konj, ovc, psov) **5 K.** Varnostni aparat za brijenje **4 K.** Britve po **2 K.** Aparat za brijenje **5 K.** Cenik s podobami na zahtevanje zastonj!
E. Lateiner, Dunaj II. 77, Stephaniestrasse 8.

Podružnica Ljubljanske
KREDITNE BANKE
Celovec, Kolodvorske ulice štev. 27,
v lastni hiši.

Centrala v Ljubljani. Podružnice v Spljetu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Delniška glavnica 5,000.000 K. Rezervna glavnica 500.000 K.

Splošni promet zavoda s podružnicami v letu 1910:
K 1.033,812.742·46.

Naslov za brzojavke: Banka, Celovec. — Telefon: štev. 164.

Naš prvi slovenski bančni zavod izvršuje vsa **v denarno stroko** spadajoča opravila **najkulantneje.** Sprejema **denarne vloge** na knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje sedaj

po 4½ od sto.

Sprejema **naročila na vrednostne papirje,** preskrbuje **nakup in prodajo tujega denarja in inozemskih čekov** ter nakup in prodajo **državnih papirjev,** vseh vrst **obligacij, delnic in srečk.**

Borzna naročila za dunajsko, praško, tržaško in inozemske borze izvršuje najkulantneje.

Vrednostne papirje sprejema v depôt in oskrbo in daje nanje ugodne **predujme.**

Zavaruje vrednostne papirje **proti kurzni izgubi** pri izžrebanju ter izdaja **promese** za vsako žrebanje.

Preskrbuje **vojaške ženitninske kavcije** in opravlja tozadevne manipulacije.

Srečke prodaja na tekoči račun in obroke.

Eskontuje in **vnovčuje** menice in nakaznice na vsa večja mesta ter izvršuje nakazila na vsa tu- in inozemska mesta **najceneje.**

Stavbene kredite dovoljuje pod ugodnimi pogoji.

Zapadle kupone vnovčuje brezplačno.

Izseljencem v Ameriki in drugih prekmorskih krajih priporoča svoje solidno posredovanje.

PODRUŽNICA LJUBLJANSKE
KREDITNE BANKE V CELOVCU

daje vsa zadevna pojasnila drage volje **ustmeno in pismeno** z obratno pošto.

Izdelovalec vozov

Fran Stare v Kamniku (Kranjsko).

Izdelujem popolne vozove, okovane ali samo lesnino. Lahko mi je priporočati v to stroko spadajoče najfineje izdelke vseh vrst vozov od navadnega voza do najfineje kočije.

Na razpolago imam razne pohvale od preč. duhovščine in drugih slojev ne le iz Kranjske, temveč tudi iz Koroške, Štajerske, Dalmacije, Istre in Hrvaške.

Ilustrovani ceniki na zahtevo brezplačno.

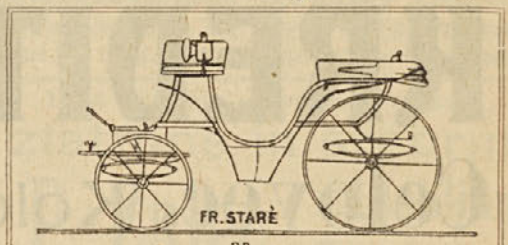

Na debelo. **Na drobno.**

Priporoča se Vam tvrdka

HEDŽET & KORITNIK

manufakturna trgovina

Corso G. Verdi štev. 7 **GORICA** in Via Scuole štev. 3.

Velika zaloga letnega in zimskega sukna, volne, modnega in perilnega blaga za obleke.
Lepa izbera preprog, garnitur, zaves, šivanih odej, domači izdelek, kocov in izgotovljenih žimnic-modrocev.
Pripoznano najboljše platno in šifon v vseh širinah, perilo za gospode in opreme za neveste, hotele in zavode. Češki puh in perje.

Kakovost blaga najbolja. Cene najnižje. Postrežba točna in zanesljiva. Vzorci na zahtevo poštnine prosti.

JOSIP SEUNIG

LJUBLJANA
PREŠERNOVE ULICE

Trgovina vsakovrstnega usnja za čevljarje in sedlarje, čevljarsko orodje in potrebščine na debelo in drobno.

Postrežba točna in solidna.

Ustanovljeno leta 1860.

Gričar & Mejač

Zaloga oblek za gospode, gospe in otroke.

Ljubljana
Prešernove ulice 9.

Zahtevajte in kupujte pri trgovcih samo slovenske

Ciril in Metodove vžigalice,

ki so najboljše.
Glavna zaloga pri tvrdki
I. Perdan v Ljubljani.

Priporočamo našim rodbinam edino

ki je najokusnejši in edino pristni slovenski izdelek

kolinsko kavino primes

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Dunajska cesta št. 19. (Medjatova hiša)

zavaruje

1. proti požarni škodi vsakovrstna poslopja, zvonove, premičnine in pridelke;
2. proti prelomom zvonov, in
3. za življenje, oziroma doživetje, in proti nezgodam.

Edina domača slovenska zavarovalnica!

Svoji k svojim!

„Slavija“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Edina slovanska zavarovalnica
ki spada po svojih fondih med prve v Avstro-Ogrski delujoče zavode te vrste.

Zavaruje v **življenskih oddelkih:** na slučaj doživetja in smrti, dote otrokom, dohodke in pokojnine ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem, upokojencem posojila proti prenotaciji na služnino, pokojnino, ženitveno kavcijo i. t. d., in v **požarnem oddelku:** proti škodam po požaru.

Zavarovalne vrednosti . . .	K	**1.319,622.103·—**
Izplačane škode	„	**109,356.860·—**
Rezervni fondi	„	**48,812.797·—**

Letna zavarovalnina in postranska doplačila:
K **11,128.652·—**

Generalni zastop vzajemno-zavarovalne banke „Slavije“

v Ljubljani

v Gosposki ulici h. št. 12 (v lastni hiši).

Naduha!

Vsi kateri trpijo od naduhe in težkega dihanja, dobijo to vrednostno iznajdbo; je plinasto sredstvo, zelo ročno in se lahko v žepu pri sebi nosi ter se pošlje za tri tedne v poskušnjo. Hitra in trajna pomoč. Preizkušeno v 12.000 slučajih. Zahtevajte brezplačno in ilustrovano brošuro v vseh jezikih. **Vixol Limited** 3. Merton Abbei London S. W.

Moj kosmetični petrolej za lase.

Delavci v nafta-rudokopih in petrolejskih rafinerijah ne postanejo nikoli plešasti! Jaz sem najčistejši petrolej predelal v kosmetikum za lase in dosegel ž njim najlepše uspehe pri redkih laseh in pri izpadanju las. Dobiva se **samo v moji drogeriji „pri belem angelju“ v Brnu, Johannesgasse 5.** — Steklenica stane K 1·—, 6 steklenic K 5·50, 12 steklenic K 10·—. Poštnina posebej. Manj nego 2 steklenici se po pošti ne pošilja.

Janez Grolich
Drogerija „pri angelju“ v Brnu, Moravsko.

Andrej Zupan v Kropi

(Gorenjsko) izdeluje **kovaške mehe** različnih vrst. — **Cenik** na zahtevo brezplačno.

Če vid'te kovača,
ki 'ma slab'ga pihača,
povejte mu vi,
kje nov meh se dobi.

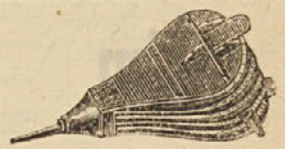

Priznano močna, lahko tekoča, solidna in neprekosljiva so „Kinta“-kolesa.
Najobširneje jamstvo.
Ilustrovani ceniki brezplačno.
K. Camernik, Ljubljana.
Specialna trgovina s kolesi in posameznimi deli.

Slovenska trgovina! Nizke cene!

Katinka Widmayer

pri „solncu“ za vodo v mestni palači

v LJUBLJANI.

Priporočam slavnemu občinstvu veliko zalogo damskih klobukov najnovejše mode.

Nadalje raznovrstnega blaga: rokavice, nogavice, kravate, bluze, krila, otroške obleke, čepice, pasove, moderce, predpasnike, velika zaloga belega perila za dame, gospode in otroke, vsa oprava za novorojenčke in peče.

Največja zaloga umetnih cvetlic, venčkov, šopkov za neveste in nagrobnih vencev s trakovi. — Vezanje cvetlic točno po naročilu. — Za kupčevalce na debelo najnižje cene.

Št. 35. „Babi“ budilka, 19 *cm* visoka, s poniklano omarico K 3·—. „Znamka I“ najfinejše vrste K 4·—. „Union“ proti prahu zavarovana K 5·—.

Mnogo novosti!

Nadalje nudim po tovarniških cenah:

Nikel. Roskopf-ure	K	4·—
Prave srebrne ure, c. kr. puncir.	„	8·—
14 karat. zlata ura, c. kr. puncir.	„	24·—
Salonska ura s kakor zvon donečim bitjem, 70 *cm* visoka	„	11·—
Stenska ura s kukavico, 2 uteži	„	8·—
Kuhinjska ura 5 K, 8 dni idoča	„	7·—

Zahtevajte novi veliki **jubilejni cenik** o najnovejših urah, zlatnini in srebrnini, ki se vsakomur franko in zastonj dopošlje, ne da bi bilo treba kaj kupiti. — Za dopošiljatev cenika zadostuje dopisnica.

Fr. Čuden, urar in trgovec, **Ljubljana,**
Prešernova ulica — samo nasproti frančiškanskega samostana.

Št. 45. Srebrna cil.-rem., močni srebrni pokrovi, fino Union-kolesje, K 14·—.

„Amarol“

(Imenovanje v zapisniku pod št. 12.502).

Od vseh zdravniških veljakov naročemo in priporočamo sredstvo proti **raznim bolečinam želodca** in **prebavljavnih organov,** proti **bljuvanju, driski, morski bolezni, breztečnosti** itd.

Ako zdravnik ni nič naročil, tako zadostuje v sili en vinski kozarec **„Amarola“** na tešče.

Velika steklenica **K 2·50;** mala steklenica **K 1·50.**

Glavna zaloga lekarna pri

„srebrnem orlu“, Lvov

poprej

Z. Ruker, na vogalu Skarbkovske in Krakovske ulice.

IVAN DOGAN

mizarski mojster

v LJUBLJANI, Dunajska cesta štev. 19

Najcenejša zaloga!

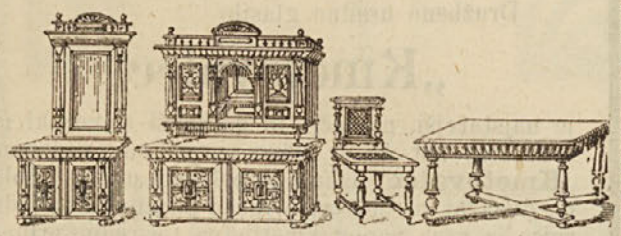

Cene brez konkurence!

priporoča **svojo bogato zalogo hišne oprave.**

Spalne in jedilne sobe ter salone. Divane vsake vrste. Modroce, žimnice na vzmetih, podobe, ogledala, otročje postelje itd.

Naročila se točno izvršujejo. Cenik s podobami zastonj in franko.

Kako postanemo stari?

Vprašanje, s katerim si že čez desetletja bavijo zdravniki in se sklicujejo na to, da ni podaljšanje življenja odvisno samo od popolnega ozdravljenja nastalih bolezni, ampak od pravočasne odprave provzročitve bolezni. V resnici so zbirališča vseh provzročilcev bolezni v želodcu in v črevesih. Poglavitna naloga je, da so obdrži čreva in želodec zdrave. Ako je želodec nezmožen dovajati krvi potrebne hrane, odpovejo službo sredstva za prebavo, in zaradi tega trpi celo truplo. Veliko ljudi, kateri se počutijo slabe, utrujene in nevoljne, imajo glavobol, se jim riga in so zelo razdražljivi, ne mislijo nikoli na to, da nastanejo takšna zla od bolnega želodca. Takim ljudem naj se priporoča **Germanov želodčni življenski cvet,** kateri najbolje učinkuje pri boleznih v želodcu, krču, zaporu, zlati žili, napenjanju, navalu krvi v glavo, težkočami itd. 2 steklenici se naroči za K 2·80, (40 vin. za omot) pri izdelovavatelju **K. German,** lekarnar **v Belovaru** št. 48 (Hrvaško). — **Germanov želodčni življenski cvet** je že več let najbolje preskušene obvarovalno sredstvo, in bi moralo biti v vsaki hiši na razpolago.

C. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani

ustanovljena leta 1767.

je najbolj razširjeno slovensko kmetijsko društvo, ki ima svoje ude v vseh slov. pokrajinah Avstrije.

Udnina znaša na leto K 4·—, ki jo je naravnost poslati c. kr. kmetijski družbi kranjski v Ljubljano, Turjaški trg štev. 3.

Vsak ud dobiva brezplačno kmetijski strokovni list **„Kmetovalec“**, ima pravico se obračati do družbe zastran sveta o vseh gospodarskih zadevah in dobiva **pri družbi po najnižjih cenah v zajemčeno najboljši kakovosti vse gospodarske potrebščine. Vsak ud ima pravico dobiti na leto brezplačno štiri visokodebelna sadna drevesa.**

Družbeno uradno glasilo

„Kmetovalec“

je najstarejši, največji in najboljši slovenski gospodarski list, ki je redno opremljen s podobami. **„Kmetovalec“** izhaja v poldrugi do dveh polah po dvakrat na mesec, prinaša poučne in poljudne spise iz vseh panog kmetijstva ter redno prinaša odgovore na gospodarska vprašanja, ki dohajajo od družbenih udov. **Gospodarskega lista „Kmetovalca“ ne sme manjkati v nobeni slovenski kmečki hiši, kjer se količkaj brigajo za kmetijski napredek!**

Inserati v „Kmetovalcu“

imajo najboljši uspeh, kajti list je silno razširjen in je v najboljših slovenskih hišah, kjer so najboljši in najpremožnejši odjemalci. Vsak ud c. kr. kmetijske družbe kranjske ima pravico na leto dvakrat brezplačno objaviti med „Malimi naznanili“, če ima kaj naprodaj ali kaj kupiti.

C. kr. kmetijska družba ima v zalogi in **oddaja le svojim udom**

gospodarske potrebščine,

in sicer: **sadno drevje** vseh tistih plemen in vrst, ki se v naših pokrajinah najbolje sponašajo; **razna semena:** semensko žito, debelozrnato brezpredenično seme domače in nemške detelje, razna travna semena, mešanice travnega in deteljnega semena za raznovrstne zemlje, seme pese, semenski krompir itd.; **umetna gnojila** z zajamčeno vsebino. Dušična gnojila: **amonijev sulfat, čilski soliter;** fosforova gnojila: **Tomasovo žlindro, kostno moko, rudninski** in **kostni superfosfat;** kalijeva gnojila: **40 % kalijevo sol** in **kajnit;** **mešana gnojila** za vinograde, za zelenjadne vrte, za lepotične vrte, za cvetice itd.; **modro galico** za škropljenje trt in sadnega drevja in v to svrho potrebne škropilnice raznih sestav ter žvepleno moko proti trsni gnilobi. **Razno gospodarsko orodje:** kose, prave bergamaške osle, napajalnike za teleta, kavčukove seske za napajalnike, mlečne cevi, požiralnikove cevi in trokarje proti napenjanju govedi itd.

C. kr. kmetijska družba kranjska izdaja **kmetijsko knjižnico**, od katere je doslej izšlo sledečih 11 zvezkov:

Dr. E. Hotter: **Gnoj in gnojenje**	K	—·40
Fr. Štupar: **Apno v kmetijstvu**	„	—·30
Fr. Štupar: **Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini**	„	—·20
Dr. Steuert-Pirc: **Soseda Razumnika prasičereja** (druga izdaja)	„	1·—
M. Kostanjevec: **O užitnini od vina in mesa**	„	1·50
V. Rohrman: **Poučno potovanje v Švico**	„	1·—
Dr. Steuert-Pirc: **Soseda Razumnika govedoreja**	„	1·—
Bohuslav Skalický: **Siljenje ali káljenje ameriških ključev**	„	—·30
Gustav Pirc: **Določanje tolščobe v mleku**	„	—·30
B. Skalický: **Kmetijske razmere na Češkem**	„	—·70
Gustav Pirc: **Poglavje o govedoreji na Kranjskem**	„	—·30

Te cene veljajo s poštnino vred in je vsoto za knjige naprej poslati. Poleg teh knjig je družba izdala in ima v zalogi še druge poučne kmetijske knjige in razna **„Gospodarska navodila“** o vseh panogah kmetijstva.

Cene gori navedenim gospodarskim potrebščinam in čas, kadar se oddajajo, je v vsaki številki družbenega glasila **„Kmetovalec“** posebej objavljen.

Posamezne številke **„Kmetovalca“** se brezplačno pošljejo na ogled.

Vse dopise in naročila je naslavljati:

C. kr. kmetijska družba v Ljubljani, Turjaški trg št. 3.

Ceniki zastonj in poštnine prosto.

Ceniki zastonj in poštnine prosto.

Priznano najboljše

oljnate barve

prodaja po najnižjih cenah

Adolf Hauptmann

v Ljubljani

prva kranjska tovarna za oljnate barve, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Karbolinej Avenaris,
Mavec (gips) za stavbe in kiparje,
Olja in **mazila** za stroje,
Olje proti prahu
priporočam
po tovarniških cenah.

Kako hranimo otroke

kako se otroci zdravo in krepko razvijajo, kako se jih obvaruje bolezni, osobito pri dojenčkih tako pogosto nastopajoče griže, driske in črevesnega katarja, v tem se strinjajo najmerodajnejši krogi. — Splošno vlada prepričanje, da v 49 letih uspešno preskušen, od švicarskega kemika Nestlé iznajden mlečni preparat **Nestlejeva moka za otroke,** katera vsebuje najboljše mleko planinskih krav, daje z vodo prekuhana najokusnejšo, krepilno in najlažje prebavljivo hrano za dojenčke in starejše otroke. Odlične vrline tega mlečnega preparata so spoznale tisočere družine, neštete zdravniške rodbine, javni in državni otroški zavodi, dà, celo kraljeve rodbine.

Pišite še danes navadno dopisnico na tvrdko **Henri Nestlé** na Dunaju I., Biberstraße 8, in **zahtevajte poskušnjo** z navodili, dobite to **popolnoma zastonj,** da tudi Vi lahko poskusite.

Čez en milijon

deklet in gospâ so hvaležne **Schneiderjevemu mazilu** in **milu za obraz,** s katerima so odpravile rumeno-rdeče pege, gube, rjavo barvo, sojedce, razpoke, pereči ogenj (šen), lupljenje kože, rdeči nos kakor tudi vsakovrstno nesnago kože na rokah, vratu in na drugih delih telesa.

Naročila po pošti se izvršujejo nemudoma, naravnost iz tovarne in skrivno.

Mlado in staro

se poslužuje **Schneiderjevega mazila** in **mila za obraz s popolnim uspehom** in

jamstvom za neškodljivost,

ker sta brez masti in se po tem mazilu in milu obraz ne sveti, kakor je to pri drugih mazilih navadno.

Kdor samo enkrat rabi Schneiderjevo mazilo, se že v par dneh lahko prepriča o njegovem občudovalnem in olepšajočem učinku.

Brezštevilno zahvalnih pisem

je na razpolago.

Vsak čitatelj tega koledarja sprejme brez vsakih stroškov

brezplačno knjigo

ako naznani z dopisnico natanko svoj naslov.

Schneiderjevo mazilo in milo za obraz stane:

1 majhen lonček 1 krono | 1 velik lonček 2 kroni | 1 kos mila 1 krono
6 majhnih lončkov 5 kron | 6 velikih lončkov 10 kron | 1 škatla vijoličaste moke za obraz 2 K

Če se naroči več dvanajsteric (tucatov), večji popust.

Občudovanja vredno Schneiderjevo mazilo za obraz se dobiva samo v

lekarni Jožef Schneider, Resicza, Glavni trg št. 684 (Južnoogrsko).

Kaj Vam manjka?

Ako Vas trpinči **protin, revmatizem, bodljaj, trganje po udih,** nepreneslјive **bolečine v hrbtu in v križu,** porabite samo takšno sredstvo, kateremu se dokažejo najboljši in največji uspehi. Kot tako sredstvo Vam priporočamo:

Dobro delo je, ako priporočamo trpečim na **protinu** in **revmatizmu** sredstvo, katero je **naravnost samo za navedeno zlo** namenjeno. — Tako posebno, edino, večkrat preizkušeno in neštetokrat pohvaljeno sredstvo je:

pristni **Kriegner-jev** **POPRAVLJAČ** (Spiritus petrae camphoratus.)

Vribovanje s Kriegnerjevim popravljačem ima **najboljši uspeh že v malo dneh.** V vseh slučajih, kjer se priporoča Francovo žganje, služi veliko bolje pristni **Kriegnerjev** popravljač. — Na tisoče najtoplejših pisem hvali to sredstvo kot najbolj zaupno za vribovanje.

Njegova učinkujoča lastnost se povsod hvali. V bolnišnici sv. Roka je Kriegnerjev popravljač ozdravil od 136 bolnikov 129, kar dokazujejo pismena spričevala. Enakih uspehov nima nobeno drugo sredstvo. Izvrsten je Kriegnerjev popravljač tudi proti **omrznjenim nogam, prstom, rokam, nosu** itd.

V lekarnah stane 1 mala steklenica **K 1·—**, 1 velika steklenica **K 2·—**. Po pošti, proti povzetju ali predplačilu zneska, stane 5 mal. steklenic **K 5·—** ali 3 vel. steklenice **K 6·—**. Ker obstoji mnogo ponaredb, naj se **naroči naravnost pri izdelovalcu:**

Kriegner-jeva lekarna, Budimpešta, Museumring 18.

— Na drobno in debelo. —

— Cene strogo solidne. —

Trgovino z **manufakturnim** in **modnim** blagom, za vsako sezijo založeno z najnovejšimi predmeti ter krojaške dodatke priporoča s polnim spoštovanjem

I. Kostevc,

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4.

— Vzorci poštnine prosto. —

— Postrežba točna. —

Cene nizke, postrežba točna.

Vsakovrstne slamnike in različne naročnike (cekarje)

priporoča

Franc Cerar, tovarna slamnikov

v Stobu,

pošta Domžale pri Ljubljani, Kranjsko.

Na zahtevo cenik poštnine prosto. Svoji k svojim!

Wohankovi motorji

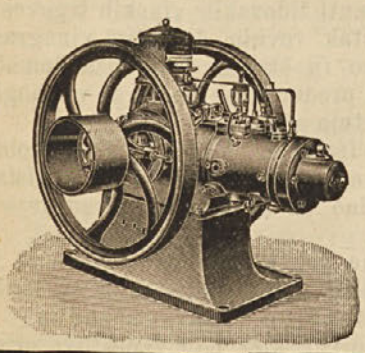

s surovim oljem in

lokomobili.

Najcenejši obrat.
Varno pred ognjem in razletenjem.
Nobene dozvole in nobenega nadzorstva od finančne oblasti.
: : Popolne oprave za mline. : :

Wohanka in drug,

Budimpešta V, Váczi-körut 76/a.

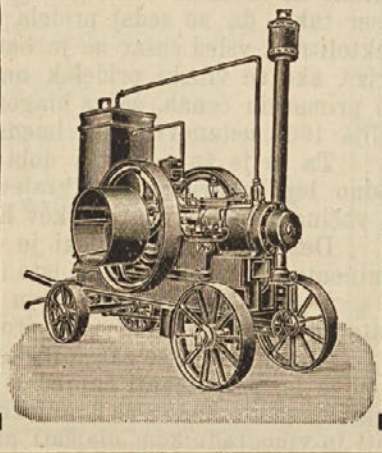

Ustanovljena leta 1882. Daljnorek (telefon) št. 108. Račun poštne hranilnice št. 21.240.
Žirokonto Avstro-Ogrske banke. Število zadružnikov 3017.

Posojilnica v Mariboru

registrovana zadruga z omejenim poroštvom,

v lastni hiši — **„Narodnem Domu“** — Nagyjeva ulica št. 1.

Obrestuje **hranilne vloge** na vložne knjižice brez odpovedi po 4%, na vložne knjižice proti štirimesečni odpovedi po 4 ½ %, v tekočem računu (od dne do dne) po 4 ¼ %.

Rentni davek plačuje posojilnica sama. — Obresti se pripisujejo vsakega pol leta kapitalu.

Posojila daje društvenikom na:

hipotekarni pupilarno varni kredit po 4 ¾ %,
hipotekarni kredit in zastave vrednostnih listin po 5 %,
hipotekarni kredit s poroštvom po 5 ½ %,
osebni kredit po 6 %.

Eskomptuje menice po razmerju bančne obrestne mere.

Stanje **vplačanih deležev** koncem leta 1910 K 117.660. — Stanje **rezervnega fonda** K 322.522·95.

Upravno premoženje je K 4,054.091·17.

Uradne ure so v torek, sredo, četrtek in soboto dopoldne. — Pojasnila se dajejo strankam vsaki dan v pisarni od 8. do 12. ure dopoldne ter od 3. do 6. ure popoldne.

Trgovec **M. E. Šepec v Mariboru** Grajski trg (Burgplatz)

Priporoča svojo **veliko zalogo platna, modnega in manufakturnega blaga.**

Kropa : : Simon Pirc Kranjsko

edina slovenska tovarna žičnikov.

Kranjska deželna vinarska zadruga,

r. z. z o. zavezo.

Dobri vinski letini l. 1908 in 1909 sta napolnili vinske kleti naših vinogradnikov. Bilo je mnogo dobrega vina, a manjkalo je zanj kupcev, vsled česar so prišli vinogradniki v precejšnje stiske.

Z ozirom na to, da vinski pridelek na Kranjskem (t. j. Dolenjska z Belokrajino, ter Notranjska z Vipavsko in Vremsko dolino), od leta do leta narašča in sicer tako, da se sedaj pridela skupaj že do 400.000 hektolitrov, vsled česar se je bati, da nastopijo vinske krize, ako se vinski pridelek ne proda pravočasno in po primernih cenah, so za blagor ljudstva vneti možje julija 1909 ustanovili gori imenovano zadrugo.

Ta se je že v kratki dobi svojega obstanka izredno lepo razvila. Vse krajevne vinarske zadruge in večina boljših vinogradnikov Kranjske so njeni člani.

Deželni odbor kranjski je vpoštevajoč potrebo in eminentno važnost zadruge, isto izdatno subvencioniral.

V načelstvu in nadzorstvu so možje-strokovnjaki, katerih imena že jamčijo za procvit zadruge.

Zadruga ne išče zase nikakega dobička. Njen namen je le, pospeševati napredek in razvoj vinarstva ter pravilnega kletarstva na Kranjskem, posebno pa povzdigniti in vinogradnikom olajšati promet z domačimi vini.

V krasnih, vzornih novih trtnih nasadih, katere je pridna slovenska roka na mestu prej hirajočih, starih vinogradov vzgojila, se pridela izborna vinska kapljica. Kranjska vina so priznano finega, polnoharmoničnega, prijetno oživljajočega okusa, ne pretežka a zelo stanovitna. S pravilnim kletarstvom se njih kakovost vedno zboljšuje. Zato so pa tudi na pr. na Češkem, Moravskem, Poljskem, da celo v Ameriki, sploh povsod kjer so prišla na trg, zelo priljubljena. Samo doma in v bližnjih sosednih deželah se jih še vse premalo pozna in upošteva. Med Slovenci je še vedno vkoreninjena slaba lastnost, da se le tuje blago, če tudi slabo, čisla, domače pa najsibode še tako dobro, prezira. To se posebno opaža pri vinu.

Koliko se na pr. pri nas popije ogrskih, tirolskih in drugih tujih vin, katere slovenskim gostilničarjem vsiljujejo brezvestni agenti židovskih vinskih trgovcev. S tem delajo tujci že itak revnim domačim vinogradnikom silno konkurenco in škodo. Najboljša domača vina zaostajajo v kleteh producentov, dočim se v mnogih gostilnah točijo slaba, tuja vina.

Temu se more odpomoči. Vsi, ki čislate dobro vinsko kapljico, zahtevajte vedno in povsod le pristno in izvrstno domače vino in ne kvarite si zdravja s tujimi, sumljivimi vini.

Izgovor, da se ne ve, kje dobiti poštenega in dobrega vina, je v bodoče ničev, kajti vsak se lahko obrne na „Kranjsko deželno vinarsko zadrugo v Ljubljani (deželni dvorec), kjer bo z zanesljivo pristnimi izvrstnimi domačimi vini gotovo najbolje postrežen.

Pljučne bolezni, kašelj, influenca se ozdravi najprej s **tuberinom.**

Od zdravnikov priporočeno, neprekošeno sredstvo proti boleznim na pljučih, kašlju, davici, kataru, influenci, naduhi itd., služi posebno za ojačenje otrok, kateri imajo angleško bolezen, slabim in v razvitju zaostalim otrokom, ozkoprsnim, suhim odrastlim, dojenkam, ozdravljencem itd. Mnogoštevilna zdravniška pripoznanja. Najboljše sredstvo proti boleznim v prsih. Steklenica K 2·50, tri steklenice poštnine prosto K 7·50 proti povzetju od izdelovatelja

Hugo Örkény, lekarna, Budimpešta, Thököly cesta 24. odd. 124.

Popis in navodilo vsakomur brezplačno in poštnine prosto.

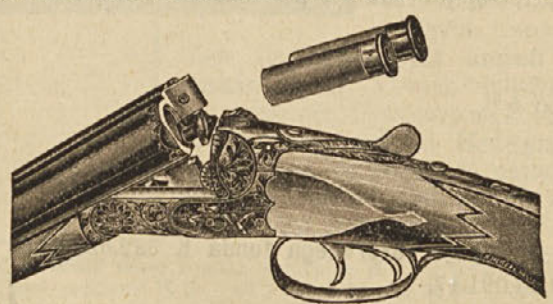

: Prva borovska orožnotovarniška družba :

PETER WERNIG

družba z omejeno zavezo

∴ BOROVLJE, Koroško ∴

priporoča svojo **bogato zalogo vsakovrstnega orožja za lov in osebno obrambo.**

Dvocevne puške za drobni svinec, vsake vrste **Lankaster trocevne puške** v najnovejših proizvodih te vrste, z najboljšim strelnim učinkom, enocevne in dvocevne risanice in risanice za divje kozle.

Manlicherjeve repetirke za Manlicherjevo patrono kaliber 8·2 $^{m}/_{m}$ in **Manlicher-Schönauer risanice repetirko** za najtežjo divjačino; do 400 korakov preskušene. Dalje priporoča: **revolverje** vsake vrste, **Flobertove salonske puske, avtomatične pištole in pištole za streljanje v tarčo** itd.

Popravila in predelovanja starih pušk na nove sisteme točno in po nizki ceni. Ceniki zastonj in poštnine prosto.

Kranjska deželna vinarska zadruga

registrovana zadruga z omejeno zavezo

(deželni dvorec) **v Ljubljani** (deželni dvorec)

priporoča slavnemu občinstvu

pristna, izborna domača kranjska vina

mešanih in izbranih vrst, (kakor: rizling, burgundec, zelen, rulandec, karmenet, silvanec itd.) po zmernih cenah.

Oddaja se v sodčkih od 56 litrov naprej in v steklenicah.

Posebno še opozarjamo na **mašna vina** iz kleti prečastitih gospodov duhovnikov.

Za pristnost vin jamčijo spričevala kmet.-kemičnega preizkuševališča.

Večinoma vsi boljši vinogradniki kranjski so člani zadruge.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet do 31. decembra 1910	Lastna glavnica	Stanje vlog dne 31. decembra 1910
čez 85 milijonov kron.	K 608.996·84	čez 21 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJINICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 6, pritličje, v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo.

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po **4½%** brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih vloženih **100 K čistih 4·50 kron na leto.**

Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolaganje. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadružnikom posojila proti vknjižbi z in brez amortizacije, na osebni kredit (proti poroštvu) in zastavi vrednostnih papirjev. Menjice se najkulantneje eskomptirajo.

Dr. Ivan Šušteršič, predsednik, **Josip Šiška,** stolni kanonik, podpredsednik. Odborniki: **Anton Belec,** posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano, **Fran Povše,** vodja, graščak, državni in deželni poslanec, **Anton Kobi,** posestnik in trgovec, Breg p. B., **Karol Kauschegg,** veleposestnik v Ljubljani, **Matija Kolar,** stolni dekan v Ljubljani, **Ivan Kregar,** svetnik trg. in obrt. zbornice in hišni posest. v Ljubljani, **Fran Leskovic,** hišni pos. in blagajnik „Ljudske posojilnice“, **Ivan Pollak ml.,** tovarnar, **Karol Pollak,** tov. in hiš. pos. v Ljubljani, **Gregor Šlibar,** župnik na Rudniku.

Za malo vinarjev

okusno in zdravo

večerjo

se napravi naglo in brez truda, ako olupite krompir, ga razrežete, v slani vodi skuhate in pridenete približno k 2 kilogramom 1 tablico Vértesovega „golaž-pridelka“, katerega se je prej raztopilo. Ni nič boljšega kakor Vértesov krompirjev golaž! Na enaki način se napravi z dostavo Vértesovega „golaž-pridelka“ k zelju, fižolu, rižu, makaronom, polenti, k vsem prikuham, gobam itd. naglo in ceno najboljša jedila. Ako se dostavi eno tablico .k približno 1 kilogramu mesa, se dobi v najkrajšem času najboljši in najtečnejši golaž. Napravi se ž njim tudi piščanec, riba, in krompir s papriko, in ko bi Vi videli zadovoljni obraz ljudi, kadar se jim predstavi hrano, kateri se je pridjalo „Vertesov golaž pridelek“, kajti zelo se jim po isti sline cedijo. Sprejeli smo na stotine in tisoče zahvalnih pisem od zadovoljnih in priznalnih naročnikov, ter so ista za vpogled na razpolago. 1 tablica zadosti za 1 kilogram mesa, 2 kilograma krompirja, zelja, fižola itd. 20 vinarjev; dobi se povsod, posebno kjer so razobešeni lepaki (plakati) z imenom „Vertes“. Zaradi malovrednih ponaredb naj se zahteva odločno **Vértes**-golaž-pridelek. Preskušeno po c. kr. preskuševalnem zavodu na Dunaju. Ako pa se isti ne dobi pri Vašemu trgovcu, pošlje za poskušnjo 6 tablic Vertesovega „golaž-pridelka“ proti predplačilu od K 1·55 (tudi v znamkah) poštnine prosto in priporočeno „Tovarna Vértes & Co. Lugos št. 559 (južno Ogrsko. Kdor naroči 30 tablic, dobi 8 tablic brezplačno.

Trakulja

se odstrani brez težave, hitro in sigurno po lekarnarja Vértesa **CuO - kroglicah.** Že v neštetih slučajih preizkušene imajo vsem drugim sredstvom zoper trakuljo nasproti še to prednost, da se bolnik niti najmanje ne muči in ne slabi, niti se mu ne kvari želodec, kakor to delajo skoro vsa druga sredstva zoper trakuljo, marveč krepi prebavo in tudi potem ne škoduje, če trakulje sploh ni. Trakulja se **z glavo vred** v zgnitem stanju izloči, torej ni mogoče, da bi podraščala.

Po čem spoznamo, da imamo trakuljo? Po tem, da povzroča marsikatere težave: koliko gneče v želodcu, čustvo tesnobe v telesu, kakor bi se kloběek do vratu vzpenjal, vijanje in sesanje v trebuhu, omotica, breztečnost in potem zopet volčja lakota, medlost in neveselje do dela, močna ločitev slin, kislo hlipanje itd. Kot vnanje znake je omenjati: modre kolobarje okrog oči, čudna belina roženice, bled obraz, obložen jezik, shujšanje, zabuhel život. Pri naročilih se prosi povedati, koliko je dotičnik star. 1 pušica CuO-kroglic se naroča proti poprejšnji vposlatvi K 7·65 franko pri

L. Vértesu, lekarna pri „Orlu“, Lugos št. 559, Banat.

Jetični

na prsih bolni
na pljučih bolni
nadušljivi

bledični
skrofulozni
malokrvni.

Nazadnje je izumljeno sredstvo, ki olajša omenjenim bolnikom njih muke in ozdravlja njih bolezen, to je **apnasto železnati sirup**

lekarnarja Vértesa.

Isti se je že pri stotisočih bolnikih **sijajno izkazal** in ga torej najznamenitejši profesorji in zdravniki priporočajo in uporabljajo kot **najučinkovitejše** sredstvo pri omenjenih boleznih kakor tudi pri: **oslovskem kašlju, krivicah** (angleška bolezen), **shujšanosti, ženskih boleznih,** kakor tudi **oslabelosti** in **onemoglosti** vsake vrste. Zaradi svojega prijetnega okusa in duha dobro prija najrazvajenejšemu goltu, celo otrôk. 1 steklenica po pošti franko doposlana **3 K 50 v,** 4 steklenice, za eno zdravljenje navadno potrebno, franko **10 K.** Naroča se pri

L. Vértesu, lekarna pri „Orlu“, Lugos št. 559, Banat.

Krasne brke in močne ponosne zalisce se naglo in sigurno dobi z **dr. Heuffela** pomado za brado. Za kožo je povsem neškodljiva ter dobe še celo mladi ljudje po njeni uporabi popolno krasno brado in mustače.

Proti predplačilu od 3 K 15 vin. pošljemo ½ škatlje, za 4 K 65 vin. pa celo škatljo poštnine prosto.

Dobi se pri **L. Vértesu, lekarna pri „Orlu“, Lugos št. 559, Banat.**

Hranilno in posojilno društvo v Ptuji

= Posojilnica v „Narodnem domu“ v Ptuji, =

ustanovljena leta 1883. z neomejenim poroštvom.

Šteje nad 4287 zadružnikov.

Vplačani deleži znašajo . . . . . K 77.221·—
Oba rezervna zaklada nad . . . . . „ 267.000·—
Vrednost hiš in posestva . . . . . „ 250·445·—

Hranilne vloge se obrestujejo po **4 1/2 %**. Rentni davek plačuje posojilnica namesto vlagateljev.

Posojila se dajejo samo zadružnikom na hipotekarni ali osebni kredit, ter se računijo obresti po 5 %, 5 1/2 % ali 6 %, kakoršna je ponudena varnost, oziroma zastava. — Račun poštne hranilnice štev. 19.366. — Uradne ure: **vsak delavnik** od 8. do 12. ure dopoldne.

Žepna budilna ura z radium-kazalnikom.

Praktična novost!

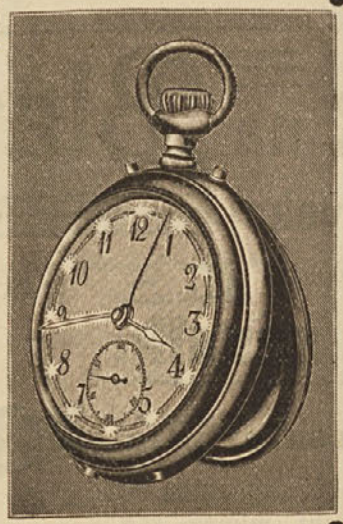

Ta ura je popolnoma natančno regulirana ter budi ob vsaki poljubni uri. Številnik in kazalca sta z radijevo svetilno močjo, po noči čudovito kot zvezde blesteča. V največji temi se z začudenjem lahko opazuje žarke, ki so učinek tajnostipolnega radija. V lepem jeklenem pokrovu brez budilnika stane komad K 18·—, enaka z budilnikom K 22·— s triletnim jamstvom. Pošlje se proti predplačilu ali pa po povzetju gori navedene vsote. — Dobi se pri

FR. ČUDNU

urar in trgovec v Ljubljani,

Prešernova ulica ☞ samo nasproti frančiškanskega samostana.

☞ **Ali že imate novi jubilejni cenik?**
☞ **Nove in znižane cene!**
☞ **Cenik obsega mnogo novosti.**

JOS. KNIFIC

najstarejša tovarna žime za žimnice.
Stražišče (Gorenjsko).

Edino pravi, jamčeno pristni, zdravilni **kraški brinjevec** dobi se v vsaki množini pri

Francu Dekleva v Slavini,

železniška postaja in pošta **Prestranek** (Kranjsko).

Kuhajte doma Vaše pivo

po preizkušenem navodilu. Sestavine za 25 litrov piva in 25 čepov K 2·—. Poštnina 84 vin. Pri naročilu 5 takih porcij (deležev) se doda 1 porcija brezplačno, pošiljatev pa poštnine prosto. Naročite torej za več znancev skupno!

Janez Grolich, drogerija „pri angelju“,
Brno (Moravsko).

Milan Hočevar, Celje

Glavni trg, tik farne cerkve.

Priporoča svojo trgovino špecerijskega blaga, kakor tudi ob času izvrstne kakovosti ruskega in kitajskega čaja, ruma, pristne slivovke, brinjevca in konjaka. Zanesljiva kaljiva semena za polje in vrtove. Kupujem vsakovrst. deželni pridelke.

Deželna lekarna = „pri Mariji Pomagaj“ M. Leustek

v Ljubljani

Priporoča svoja zanesljivo sveža zdravila, o kojih dobroti in uspešnem učinku svedočijo mnoga zahvalna in priznalna pisma.

Zastonj in poštnine prosto pošlje se vsakomur, kdor naznani po poštni dopisnici svoj naslov, obširni cenik vseh zdravil in pouk, kako naj se bolano telo zopet ozdravi.

Prva Kranjska tovarna mineralnih vodá, sodavice in brezalkoholnih pijač

v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Malinčev sok, najboljše kakovosti, od 4 *kg* naprej,	1 *kg*	po K	1·30.
„Nektar“, aromatična sestavina finega sadja, stekl.	0·35 *l*	„	0·16·
„Citro-Limeta“, naravni izdelek južn. „ „ „	*l*	„	0·16.
„Malinovka“, „ „ „ „	*l*	„	0·16.
„Jabolčni biser“, izborna osvežujoča pijača, „ „	*l*	„	0·14.

Razpošilja se franko kolodvor Ljubljana v zabojih po 25 in 50 steklenic.
Zaboji in steklenice ostanejo **last zadruge**, ter se morajo **franko kolodvor Ljubljana** vrniti.
Razprodajalci in gostilničarji dobijo znaten **popust.**

Vsakovrstna knjigoveška dela izvršuje ceno in točno

Knjigoveznica „Katol. tiskov. društva" v Ljubljani

Kopitarjeva ulica, v novem poslopju „Katoliške tiskarne", II. nadstropje.

P. n. knjižnicam se daje znatni popust.

Tovarna strojev in livarna železa in kovine

K. & R. Ježek na Blanskem

(Moravsko)

se priporoča v dobavo vseh vrst

kmetijskih strojev in sesalk.

Izdeluje motorje na bencin in sesalni plin.

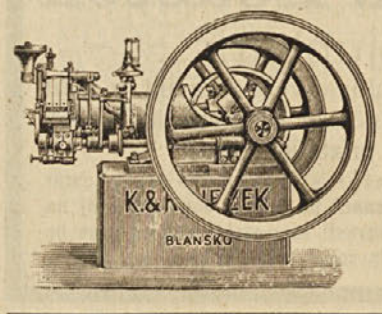

Popolne opreme opekarn, šamotnih tovarn in tovarn za cement, mlinov, žag. — Dvigala, prenašala. — Najnovejše sestave transmisij.

Premovana z najvišjimi priznanji na vseh razstavah.

Dopisuje slovensko.

Ceniki zastonj in poštnine prosto.

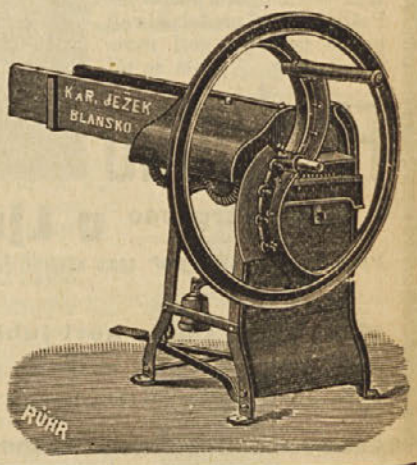

Alojzij Vodnik

stavbeni in umetni kamnoseški mojster v Ljubljani pri južnem kolodvoru.

ima vedno krog **300 spomenikov v poljubni izberi na zalogi.** **Vsakovrstne plošče za pohištvo.**

Spričevala in pohvale o izdelanih *marmornatih oltarjih, prižnic, obhajilnih mizah* so na razpolago.

Lastni kamenolomi in apnenica; **vsakih 14 dni žgano apno.**

Brušenje granita in sijenita z bencinovim motorjem.

Poštena postrežba. Ustanovljeno 1860. — Razpošilja se delo na vse strani. — **Obrisi** na razpolago.

Tu kažemo in opozarjamo na izborni Fellerjev lepodišeči rastlinski izvlečni fluid z znamko „Elsa“-fluid, kateri, kakor smo se prepričali, bolečine utešuje, zdravi, osvežuje, krepi mišice in kite, oživlja ude, zabranjuje vnetje. To sredstvo lajša tudi revmatične, protinske in živčne bolečine, bodenje, bolečine v glavi, v zobeh, v hrbtu in križu, trganje v ledjih, utrujenost, oslabelost oči in migreno; oživlja in krepi, ter preprečuje mnogo bolezni, ki povzročata prepih ali prehlajenje, na pr. kašelj, hripavost, nahod in bolečine v grlu. Pristen je le tedaj, ako ima sleherna steklenica ime „Feller“. 12 steklenic ali 6 dvojnih ali 2 specialnih steklenic velja franko 5 K, 24 malih ali 12 dvojnih ali 4 specialnih steklenic 8 K 60 vin. in 48 malih ali 24 dvojnih 8 specialnih steklenic franko 16 K. Pred ponarejanji svarimo. Povemo Vam tudi, da tisoče ljudi rabi s posebnim uspehom proti bolečinam v želodcu, gabljenju, slabosti, izpahovanju, vetrovom, zaprtju in proti vsakršnim motitvam v prebavilih Fellerjeve odvajalne rabarbara krogljice z znamko „Elsa-krogljice“, 6 škatljic 4 K franko. Vsakdo naj se varuje, da ne kupi ponaredb. Kdor želi dobiti Fellerjev fluid in krogljice pristne, naslavljaj razločno

E. V. Feller, dvorni lekarnar

v Stubici št. 589 na Hrvaškem.

Ustanovljena leta 1882. — Telefon štev. 185.
Poštno-hranilnični račun štev. 828.406.

Kmetska posojilnica
ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani v lastnem zadružnem domu na Dunajski cesti štev. 18

je imela koncem leta 1910 denarnega prometa . . . **K 100,000.000,**

Obrestuje hranilne vloge po 4½%

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog **20 MILIJONOV KRON.**

Posojuje na zemljišča po 5¼% z 1½% na amortizacijo ali pa po 5¼% brez amortizacije. Na menice pa po 6%. Posojilnica sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizacije dolga.

Uradne ure vsak dan od 8.—12. in od 3.—4.

Slovenci in Slovenke!

Pri nakupovanju blaga za obleke zahtevajte povsod le blago, ki ima napis:

Zvezdna tkanina

in varstveno znamko **zlate repate zvezde.** Zvezdna tkanina je zanesljivo dobro in trpežno bombažno in platneno blago za moške in ženske obleke, srajce, rjuhe in razno drugo perilo. Zahtevaj vsak v lastno korist od vsakega trgovca izključno le: **Zvezdno tkanino z znamko zlate repate zvezde! — Naravnost pošilja le trgovcem podjetje „Zvezdnih tkanin" „HERMES" v Ljubljani.** — Imetelja Brata Vokač.

Povemo

Vam, da smo zelo zadovoljni, ker več ne kašljamo, nismo hripavi in nahodni, ne nadleguje nas dihanje, bodenje, bolečine v prsih itd., odkar uporabljamo slez razkrajajoči, bolečine odstranjujoči in vnetju nasprotujoči pristen **zagorski izvleček za prsi** in **proti kašlju** (Syrupus pectoralis). Isti učinkuje dobrodejno in izpodbudljivo na pljuča in na vse truplo, pospešuje prebavo in preživelj ter nas tako ojači, da se od tega časa, kar uporabljamo ta izvleček, popolnoma dobro počutimo. — 2 steklenici poštnine prosto za 5 kron se naroči pristno samo pri **E. V. Feller,** dvorna lekarna v **Stubici,** št. 589 (Hrvaško).

Vemo

da je občinstvo, katero čita ta koledar, zadosti pametno ter se ne pusti motiti z lepimi besedami in ve iz lastne poskušnje, kaj je dobro in pristno. Zaradi tega se dobijo skoraj v vsaki hiši hišna sredstva iz dvorne lekarne **‚Feller'** proti različnim boleznim; obila naročila teh izpelkov pa omogočijo, da je radi tega cena istih zelo nizka, ter stane na pr. pristni **balzam** 12 steklenic 2 kroni, ne pa 5 kron. Za 5 kron se dobi 24 steklenic poštnine prosto.

Feller

Počutimo se

dobro, čvrsto in veselo; mi pa tudi ne zanemarjamo težkoč v želodcu in motenja prebave, krč, zaprtje, napihnjenost, mrzlične, razdražljive obstoje, netečnost itd., ampak se umaknemo takim bolečinam, ker rabimo **močni švedski izvleček** (Tinctura svedica) Imenuje se tudi **življenjska esenca** ali **balzam.** Ta švedski izvleček krepi želodec ter odvrne s svojo utešujočo, očiščujočo in okrepčujočo močjo veliko bolezni. — Mi naročamo švedski izvleček vedno pri **E. V. Feller,** dvorna lekarna v **Stubici** št. 589 (Hrvaško), in sicer 3 velike steklenice poštnine prosto za 5 kron, 12 malih steklenic poštnine prosto za 3 krone.

Ne verujemo

pač, da bi bili še tako lahkomišljeni ljudje, ki bi si upali odstraniti kurja očesa z nožem. Kako lahko se na tak način zastrupi kri! Ako hočemo odstraniti hitro in brez bolečine kurja očesa, se poslužimo **Fellerjevega obliža za kurja očesa.** Isti je izvrsten. Povemo Vam, ker smo se sami prepričali. Ni drag, stane samo 1 krono.

Feller

Mlatilnica za škopanje.

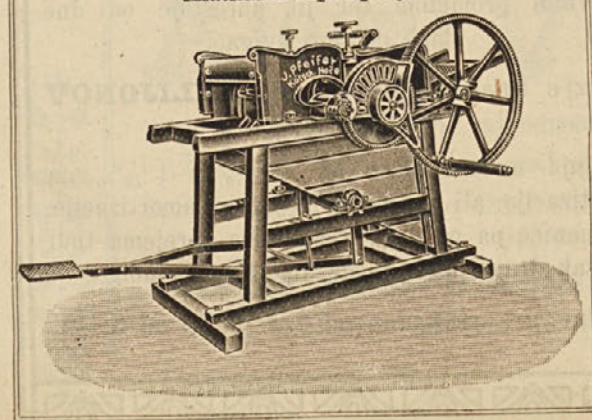

Proti nezgodi zavarovan vitelj za 1—2 konja ali vola.

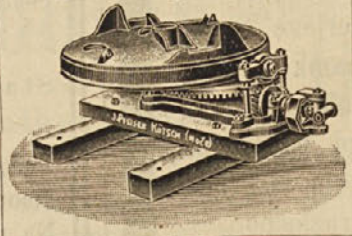

I. Pfeiferjeva prva narodna tovarna kmetijskih strojev in livarna za železo v Hočah (Kötsch) pri Mariboru na Štajerskem.

Priporoča svojo novo iznajdbe v mariborski razstavi z veliko srebrno medaljo odlikovano **mlatilnico,** ki celo čisto izmlati in slamo celo nič ne zdrozga in je za škopno rabo, ter se goni z ročno od 1 do 2 moža, z viteljem za enega konja ali vola ali z vodno močjo. Vitelje, ki so zavarovani proti nezgodi. **Rezalnice** za krmo, ki režejo od 6 do 150 milimetrov dolgosti. **Sesalke** za gnojnico, **reporeznice, nože** za rezalnice itd. **Livarna** za železo po lastnih in tujih modelih in slikah za žage, mline in druge vsakovrstne potrebe. **Popolnoma novo znajdena in zboljšana mlatilnica za roko in gepelj na kateri se mlatilni zobje nikoli ne poterejo ker so s celega jekla ter jamčim za vsak strti zob in povrnem 5 kron odškodnine. Vrh tega so veliko ceneje od dozdajnih mlatilnic. — Ceniki se pošiljajo zastonj in poštnine prosto.** Navadna mlatilnica **120** K. Vitelj **160** K. Mlatilnica za škopanje **200** K.

FR. ČUDEN urar in trgovec LJUBLJANA.

Novi jubilejni cenik

je izšel. Uveljavile so se mnoge znatno znižane cene. Cenik se pošlje na zahtevo zastonj in poštnine prosto.

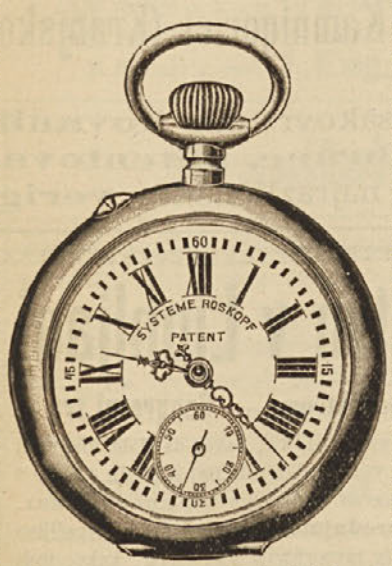

Št. 1. Nikel. anker-rem. Roskopf K 4·—, ista na kamnih idoča K 5·—.

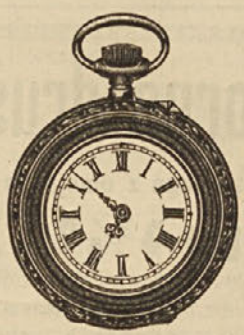

Št. 2. Srebrna cil.-rem., močni srebr. pokrovi K 9·—, ista na kamne idoča K 12·—

Št. 3. Srebrna cil.-rem., močni sr. pokr., na 6 kamn. K 11·—, ista na 10 kamnov idoča K 13·—.

Št. 4. Srebrna cil.-rem. z močnimi srebrnimi pokrovi, na 6 kamnov K 11·— ista na 10 kamnov idoča K 13·—.

Pozor! Kdor želi imeti dobro uro, naj zahteva z znamko **‚UNION‘** ker te ure so najbolj trpežne in natančne. — Dobe se pri **FR. ČUDNU v Ljubljani,** delničar in zastopnik švicarskih tovarn ‚Union‘ v Bielu in Genovi.

Poročni prstani.

Št. 5. 14 kar. zlato K 8·—, novo zlato K 3·—,

Št. 6. 14 kar. zlato K 12·— novo zlato K 5·—,

Št. 7. 14 karat. zlato s fin. kamnom K 12·—, novo zlato K 6·—,

Št. 8. 14 kar. zlato K 11·—, novo zlato K 5·—,

Št. 9. 14 kar. zlato K 5·80, zlato na srebro K 1·80.

Št. 10. 14 kar. zlato K 5·60, zlato na srebro K 2·40.

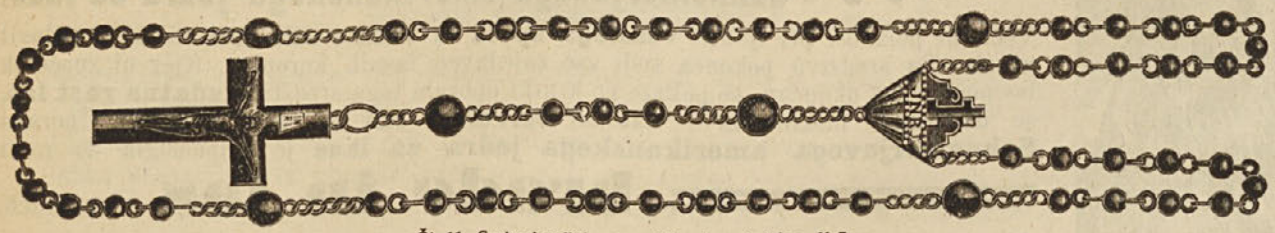

Št. 11. Srebrni rožni venec, jako lepo izdelan, K 7·—.

Zahtevajte novi veliki jubilejni cenik o najnovejših urah, zlatnini in srebrnini, ki se vsakemu franko in zastonj dopošlje, ne da bi bilo treba kaj kupiti.
Za dopošiljatev cenika zadostuje dopisnica.

FR. ČUDEN urar in trgovec LJUBLJANA.

LUKA TURINA
REKA (FIUME).

Brzojavi: LUKA TURINA Fiume (Reka).
Telefon št. 4-32.

Trgovina na debelo s koruzo (turščico, sirkom), **pšenico, ječmenom, ovsom** itd., **s kolonijalnimi in vsake vrste jedilnimi pridelki.**

Prva žrebljarska in železo-obrtna zadruga v Kropi in Kamnigorici (Kranjsko)

registrovana zadruga z omejeno zavezo

priporoča svoje izdelovanje vsakovrstnih **kovanih žrebljev, sponk, zob za brane, patentovanih poljskih bran** kakor najrazličnejših **verig.**

Daje po 4 3/4 %

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg 19 registrovana zadruga z omejenim poroštvom **Kongresni trg 19**

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne, ki jih obrestuje **po 4 3/4 %** brez odbitka, tako, da dobi vlagatelj od vsakih vloženih 100 K čistih 4 K 75 v na leto. Rentni davek plačuje društvo samo. Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Daje tudi svojim članom **predujme** na osebni kredit, vračljive v 7 in pol letih (90 mesecih ali 390 tednih) v tedenskih, oziroma mesečnih obrokih, kakor tudi posojila na zadolžnice in menice.

Dr. Fr. Dolšak l. r., zdravnik v Ljubljani, podpredsednik. **Prelat A. Kalan** l. r., predsednik. **Kanonik I. Sušnik** l. r., podpredsednik.

Uspeh gotov! Za neškodljivost se jamči!

Občudovalno naglo učinkuje Schneiderjevo

= amerikansko jedro za lase, =

katero je najboljše in najgotovejše sredstvo za rast las. Kdor bi svoje lase rad obdržal, ali kdor jih je že izgubil, se mu svetuje uporaba

Schneiderjevega amerikanskega jedra za lase.

Večletni poizkusi pri ljudeh **vsakega spola** in **vsake starosti** so imeli čudovit uspeh. To sredstvo pokonča tudi vse zajedavce lasnih korenin. Kjer ni spočetek las popolnoma ukončan, se pokaže po kratki uporabi tega sredstva **izdatna rast las,** se odstranijo luskine in se zabrani **osivelost las** do visoke starosti. Uporaba **Schneiderjevega amerikanskega jedra za lase** je pripomogla do rasti

brade in las v 14 dneh.

Staro in mlado, gospodje in gospe

rabijo za rast brade, obrvi in las samo amerikansko jedro za lase. Dokazano je, da v novejšem času **Schneiderjevo amerikansko jedro za lase** upliva na rast las in učinkuje na kožo, tako, da že v 14 dneh začnejo rasti lasje. Amerikansko jedro za lase prodaja samo izdelovatelj v steklenicah po 3 in 5 kron proti predplačilu ali pa po poštnem povzetju. Naročila čez 10 steklenic so poštnine prosta. Naroča se v lekarni

Jožef Schneider, lekarnar v Resiczi, Glavni trg št. 684 (Južnoogrsko).

Edina slovenska kisla voda

Tolstovrška slatina

je kot planinska kisla voda **izborno zdravilo** za katare v grlu, pljučih, želodcu in črevesih, za želodčni krč, zaprtje, bolezni v ledvicah in mehurju ter pospešuje tek in prebavo. Tolstovrška slatina je tudi osvežujoča **namizna kisla voda.** — Naroča se na naslov:

Tolstovrška slatina, pošta **Guštanj,** Koroško.

Tam se dobe tudi ceniki in prospekti.

Pozor pri nakupovanju! Važno! Ne izogibajte se poštene trgovine!

Priporočam bogato zalogo špecerijskega blaga, kave, čaja, ruma, konjaka, moke, žita, stekla (šip), porcelana, okvirjev, suhe in oljnate barve. Velikanska izbira različnih slik, kipov, ur, dijamantov ter kuhinjske posode. Izdelujem vsa steklarska dela! Edina tvrdka na Gorenjskem, ki gravira pri večjemu odvzetju brezplačno.

Kar se tiče poštenja ter postrežbe, sem sl. občinstvu dobro znan, ker sem prej služboval pri tvrdki **R. Puppo nasl.** v Kranju. Zagotavljajoč še enkrat najnižje cene, se najtopleje priporoča sl. občinstvu v mestu in na deželi

M. Matiašiča nasl. **J. Evg. Potrebin, Kranj,** Glavni trg. Zraven Besenčana, nasproti vodnjaka.

Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča daje po 4¾% in 5%. — Daje posojila na amortizacijo na vsak poljuben načrt, na vrednostne papirje in eskomptuje menice.

Hranilne vloge obrestuje brez odbitka po

4¼%

Za varnost vlog jamči 21 kmečkih občin z vsem premoženjem in davčno močjo. Hranilnica je pupilarno varni zavod, vlaga se od sodnij sirotinski ter cerkveni in občinski denar. Vloge se sprejemajo od vsakogar. Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je po pravilih, odobrenih od c. kr. deželne vlade, izključena; zato je denar tukaj popolnoma varen.

Dunajska cesta št. 32.

Uraduje vsak delavnik od 8. do 12. dopoldne.

V hiši „Zadružne Zveze“.

Zdravniška vednost

in večletne izkušnje potrjujejo, da v mrzlem letnem času pri otrokih kakor tudi pri odraščenih svetovnoznana **Eggerjeva emulzija** čudovite uspehe doseže.

Pristna samo s to varstveno znamko.

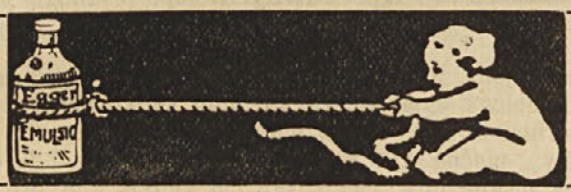

Pristna samo s to varstveno znamko.

Eggerjeva emulzija jači deteta, pospešuje rast kosti in učinkuje dobro na rast in hrano. Uspešno sredstvo proti kašlju in motežu v želodcu. Neprecenljiva med rastjo zob! Je od slavnih zdravnikov priporočena, ker je najboljše ribjeoljnato sredstvo, nima neprijetnega duha, je okusna, lahko prebavljiva in pospešuje tek ter prepreči otroške bolezni. Slabotni in malokrvni odrasli se je radi poslužujejo. Poštnine prosto stane 1 steklenica K 2·50, 3 steklenice 6 kron, in sicer proti povzetju na edinega izdelovatelja

Eggerjeva lekarna, Budimpešta VI. Révay-utca 12.

Jakob Perhauc, Trst, ∴ ∴ ulica Acque št. 6. Edina slovenska trgovina s **špiritom, žganjem** in **vinom.** Posebno priporočam lastni izdelek vina Vermouth, direktni import ruma z Jamaike, Marsale in Malage ter razna šumeča vina, refošk in muškat v steklenicah.

Najboljši češki nakupni vir!

Ceno posteljno perje in puh!

1 kg sivega, dobrega izpukanega perja 2 K, boljšega 2 K 40 v, prima **polbelega** 2 K 80 v, **belega** 4 K, belega puhastega 5 K 10 v; **1 kg** najfinejšega, **snežnobelega,** izpukanega perja za gospodo 6 K 40 v in 8 K. **1 kg** belega, nepuljenega oskubljenega perja 4 K 80 v, 5 K 20 v, cesarski pulj 5 K 80 h; **1 kg** sivega **puha** 6 K, 7 K, snežnobelega 10 K, najfinejšega **prsnega puha** 12 K.

Ako se kupi 5 kg, poštnine prosto.

Izgotovljene postelje

iz gostonitega, rdečega, višnjevega, belega ali rumenega nankinga: **1 tuhnja,** 180 cm dolga, 120 cm široka, **z dvemi blazinami,** vsaka 80 cm dolga, 60 cm široka, napolnjene z novim, sivim, zelo trpežnim puhastim **perjem** 16 K, **napol puh** 20 K, **puh** 24 K. **Posamezne tuhnje** 10 K, 12 K, 14 K, 16 K. **Blazina** 3 K, 3 K 50 v, 4 K. **Dvojnata tuhnja** 200 cm dolga, 140 cm široka 13 K, 14 K 70, 17 K 80, 21 K. **Dvojnata blazina** 90 cm dolga, 70 cm široka 4 K 50 v, 5 K 20 v, 5 K 70 v. **Spodnje tuhnje** iz lepo pisanega platna za postelje 180 cm dolge, 116 cm široke 12 K 80 vin., 14 K 80 vin.

Posteljne prevlake, zarobljene, brez šiva, popolnoma za rabo pripravne, iz čistobarvane rdeče ali modropisane kaneve ali belega damasta, za navadno veliko pernico 5 K, za blazino 1 K 25 v.
Prevlake za dvojnate pernice 6 K 20 v, za blazine 1 K 70 v.
Rjuhe, zarobljene, brez šiva, močne, 200 × 140 cm velike 2 K, 2 K 40 v, 3 K.
Slamnice, izgotovljene, iz pisane jute, 192 × 115 cm velike, 2 K 50 v, 3 K.
Odeje iz flanela, trpežne, 200 × 140 cm velike, 2 K 90 v, 3 K 50 v.
Postelje za otroke, prešivane odeje, žimnice po najnižjih cenah.

Pošijam po poštnem povzetju od **12 K** dalje poštnine prosto. Zavoj brezplačno. Zamena dovoljena. Kar ne ugaja, se denar vrne. Bogato ilustrov. cenik na zahtevo brezplačno.

S. BENISCH v Deschenitz, Šumava 665, Čechy.

Pri oknu ven je vržen denar, katerega se za posteljno perje in postelje potroši, ako se kupec na pravo trgovino ne obrne. Ravno pri nakupovanju posteljnega perja se mora zelo paziti in tisto samo pri zanesljivih tvrdkah prve vrste naročiti. Kot takšna tvrdka se priporoča **S. Benisch v Deschenitz štev. 665, Šumava, Čechy.**

Samo 6 dni!

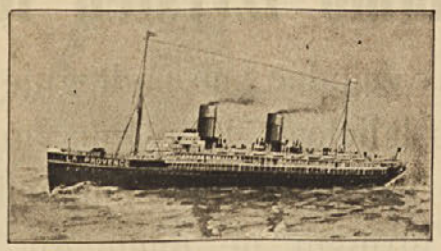

Samo 6 dni!

Havre-New York

Francoska prekomorska družba.

Edina najkrajša črta čez

Bazel, Pariz, Havre v Ameriko.

Veljavne vozne liste in brezplačna pojasnila daje za vse slovenske pokrajine **samo**

ED. ŠMARDA

Ljubljana, Dunajska cesta 18

v novi hiši „Kmetske posojilnice“, nasproti gostilne pri „Figovcu“.

Hotel Trabesinger v Celovcu

Velikovška cesta št. 5

se priporoča **potnikom, ki prenočujejo v Celovcu.** Tukaj najdejo lepe, snažne in pozimi zakurjene sobe po 1 K do 5 K, okusne jedi, dobro pijačo poceni.

Veliko dvorišče za vozove in trije hlevi za konje.

Za zabavo služi **kegljišče,** pozimi zakurjeno. Poleti sediš na **senčnatem vrtu.**

V tem hotelu najdeš vsak dan prijetno slovensko družbo, posebno ob sredah zvečer.

Velike dvorane za shode in veselice.

Na kolodvoru pričakuje gostov domači omnibus.

Prosto, ne stane čisto nič!

Vsak, kateri zahteva, sprejme brezplačno škatljo ozdravljajočega sredstva proti skrnini in revmatizmu.

Več let sta me mučila **skrnina** in **revmatizem,** noben lek mi ni pomagal, zdravniki so me smatrali neozdravljivim, tedaj pa se mi je posrečilo iznajti sestavo peterih popolnoma nedolžnih primes, katero sredstvo me je v kratkem času ozdravilo. Poskusil sem ta lek pri znancih in sosedih, katere je mučil **revmatizem,** tudi pri bolnikih v bolnišnicah, tako ugodno, da so morali tudi glasoviti zdravniki priznati, da je moje sredstvo popolnoma uspešno.

Skažena roka po navadnem, dalje časa obstoječem revmatizmu.

Od tega časa sem ozdravil na stotine ljudi, kateri so bili brez vsake pomoči, niso mogli sami jesti in se sami obleči; med njimi so bile osebe stare od 60 do 75 let, katere so na tej boli že čez 30 let trpele. Jaz sem vspeha tako gotov, da sem se odločil več sto škatelj **prosto** razposlati, da bi mogli drugi ubogi trpini tudi pridobiti od tega korist. To je čudovito sredstvo in ni dvomiti, da bi bolniki ozdraveli, katere so zdravniki in v bolnišnicah neozdravljivim spoznali.

Zapomnite si, jaz ne zahtevam nobenega plačila, ampak zahtevam od Vas, da mi naznanite Vaše ime in naslov ter zahtevate, da Vam pošljem **eno škatljo zastonj v poskus.** Ako bi potem več rabili, je cena zelo nizka. Ni moj namen, da si napravim iz svoje iznajdbe ogromno premoženje, ampak da uboge trpine ozdravim.

Obrnite se s svetovno poštno dopisnico na **M. E. Trayser, 910 Bangor House, Shoe Lane, London,** Angleško. Poštna dopisnica stane 10 vinarjev, poštnina za pismo 25 vinarjev.

Opomba. Ako bi to zdravilno sredstvo še zanaprej rabili, ga dobite pri zdravniku ali pa v tamošnji lekarni.

Stavbeno in pohištveno mizarstvo z električnim obratom

Anton Rojina v Ljubljani,

Kolodvorska ulica št. 8.

Izdelovanje pohištva v vseh slogih, kakor tudi modernih, hišnih in prodajalniških oprav. — Pri jako solidni izvršitvi so cene zelo nizke. — Specijaliteta: Raznovrstna prodajalniška oprava, cerkvene klopi, spovednice itd.

Mehanična vrvarna v Kranju

Anton Šinkovec priporoča p. n. trgovcem **vrvarsko blago, uzde, štrange, vrvi** in druge v to stroko spadajoče predmete.

Najstarejša domača tvrdka, ustan. 1889. **L. Černe,** zlatar, trgovec z urami in zapriseženi sodnijski cenilec. **Ljubljana, Wolfove ulice 3,** — **Zaloga juvelov, zlatnine, srebrnine in raznih ur. Lastna delavnica za popravila in nova dela. Najnižje cene.**

Rešite

vašo živino, kadar je bolna in kupite: **požiralnikovcev** K 7, 10 in 12; iz spiralnega pera K 5, cinasto **brizgalnico za klistiranje** K 6·50, 8·50 in 10·—; **sesalnik za teleta** K 12·—; **sesalnik za prašiče** K 12·50; **trokar** (bodalce) K 1·80 in 3·—; **varstveni pas proti izstopu maternice** K 8, 15, 18, 25; **ravnateljev rogov** K 6.—; **puščalnik** K 1·60, 4·25, 5·50; **sklenico za ulivanje zdravil** K 2·50; **nož z nožnico** K 7·60. — Zahtevajte bogato ilustrovani cenik vseh slojev vrtnarstva, kmetijstva in hišnega gospodarstva, čebeloreje in živinozdravniških izdelkov od zadruge **„Kmetovalec“** (Hospodář), Milotice n. B. Mor.

Živinsko vago v žepu.

1. Krevačovo (Crevatsch) mero, s katero se takoj po meri čez prsa določi na 1 kg življensko ali klavno težo K 5·— 2. Yorkovo mero s katero se takoj določi klavna teža prešičev K 4·—, obe skupaj K 8·50. Mere so v ličnih škatljah. Jamstvo. Vzame nazaj. Navodilo porabe priloženo. Zahtevajte bogato ilustrovani cenik vseh slojev vrtnarstva, kmetijstva in hišnega gospodarstva, čebeloreje in živinozdravniških izdelkov od zadruge **„Kmetovalcev“** (Hospodář) Milotice n. B. Mor.

?

Kdor trpi na skrnini, revmatizmu, išjasu, nevralgiji, trganju in klanju v kosteh, rokah, nogah, glavi in v križu, zabreklih žilah na nogah, (krtice) naj si takoj naroči za poskus:

Thermol masti za masiranje.

1 tuba stane **1·— K,** za **10·— K** se dobi 12 tub.

Razpošlje se dnevno po poštnem povzetju in ne manj kakor dve tubi.

Mnogo priznanih pisem in **naročil od zdravnikov** so priložena vsaki tubi. Originali so vsakomur v upogled v lekarni. — Naročila se naslovi naravnost: **Lekarna** pri

„Zlatem orlu“ Krešimira Fibića

Krapinske toplice na Hrvaškem.

Vi mečete proč denar

ako drago plačujete **fine likerje,** ker si lahko z mojimi **izvlečki** (ekstrakti) sami napravite najfinejše likerje. — 1 steklenica izvlečka z navodilom za napravo 5 litrov finega ruma ali likerja „Altvater“, benediktinca, ces. hruškovca, kumnovca, mogadorja, črešnjevca, maraskino, ananasa, vanile, punča, poprove mete, angleške grenčice, kavovca, kakavovca, šartres, strašničevca, višnjevca, alalaša, brinjevca, jerzabinke, slivovke, konjaka itd. K **1·90,** 3 steklenice K **4·50,** 6 steklenic K **7·50** proti povzetju poštnine prosto.

Se ne pokazi! Pristno samo od

Janeza Grolich, drogerija ‚pri angelju‘

v Brnu, Moravsko.

Imamo izvrsten tek

in zdrav želodec; ne nadlegujejo nas krči, oslabelost, bljuvanje, gorčica, nikake živčne ali mrzlične bolečine, nismo utrujeni, ne onemogli, odkar uporabljamo izborno krepčilne, hranjenje pospešujoče in očiščujoče pristne Fellerjeve odvajalne rabarbara-krogljice z zn. „Elsa“-krogljice. — 6 škatljic stane franko 4 krone, 12 škatljic 7 kron 60 v. — Ker ne maramo biti nahodni, hripavi, zaslizeni; ne kašljamo, spimo dobro in dihamo pravilno; naše mišice in kite so čvrste edino le vsled tega, ker uporabljamo dosledno Fellerjev lepodišeči rastlinski izvlečni fluid z znamko „Elsa-fluid“. 12 malih ali 6 dvojnih ali 2 specialnih steklenic velja 5 kron franko, 36 malih ali 18 dvojnih ali 6 specialnih steklenic 12 K 40 vin., 48 malih ali 24 dvojnih ali 8 specialnih steklenic 16 K. Varujemo se ponarejanj ter naročamo vse pristne preparate pri dvornem lakarnarju E. V. Feller-ju v Stubici štev. 589 na Hrvaškem.

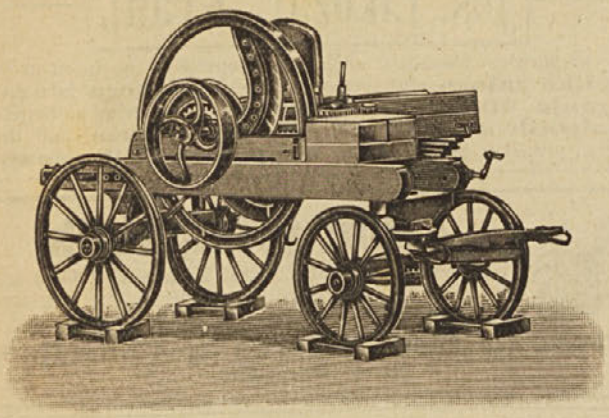

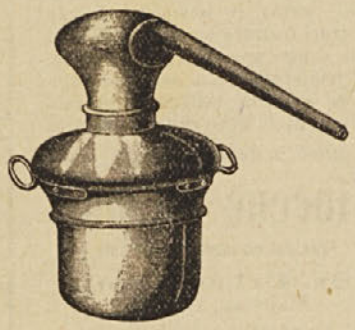

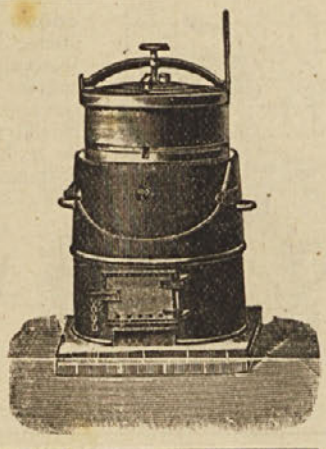

Kdor hoče kupiti dober, zanesljiv stroj, naj se obrne edinole na znano slovensko trgovino z železnino in poljedelskimi stroji

Fr. Stupica v Ljubljani

Marije Terezije cesta št. 1.

Tam se dobivajo: **mlatilnice, čistilnice, gepeljni, slamoreznice,** najboljše amerikanske **kosilnice** „Deering“, **obračevalniki** in **grablje** za seno, **stiskalnice** za sadje in grozdje, **brzoparilni kotli, kotli** za žganje v vseh velikostih in izvršbah, **reporeznice, rebljače** za koruzo, **črpalke** za vino, vodo in gnojnico, **posnemalniki** za mleko in vse potrebščine za mlekarstvo.

Za kakovost strojev se jamči ter so, kar se tiče delozmožnosti, nedosežni. — Priznalna pisma, ki pričajo o izvrstnosti in dobrem delovanju, vsikdar na razpolago.

Dobiva se tudi: **vsakovrstno orodje** za **kovače, kleparje** in **zidarje,** vedno svež **portland-** in **roman-cement, traverze, železniške šine,** strešna **lepenka, mreža** in **žica** za **ograje, štedilniki** in **peči,** fine in navadne, **nagrobni križi** in vsa druga **železnina.** Velika zaloga **motorjev** najfin. sistema, posebno pripravnih za majhne obrtnike in veleposestnike.

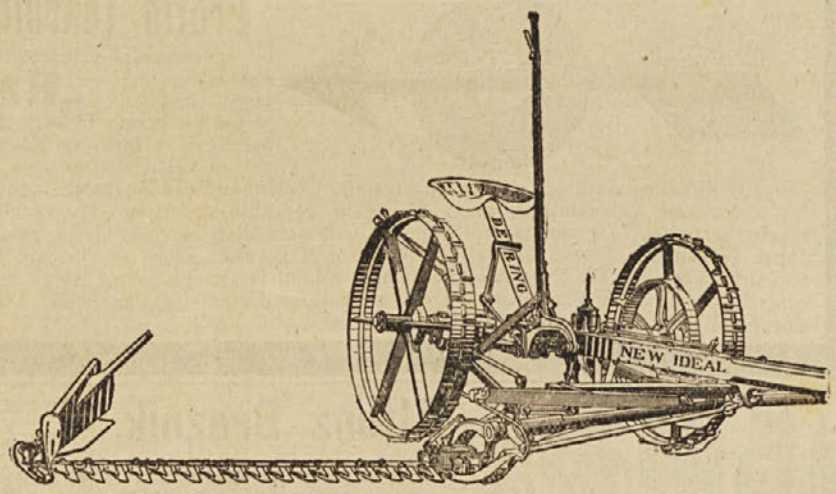

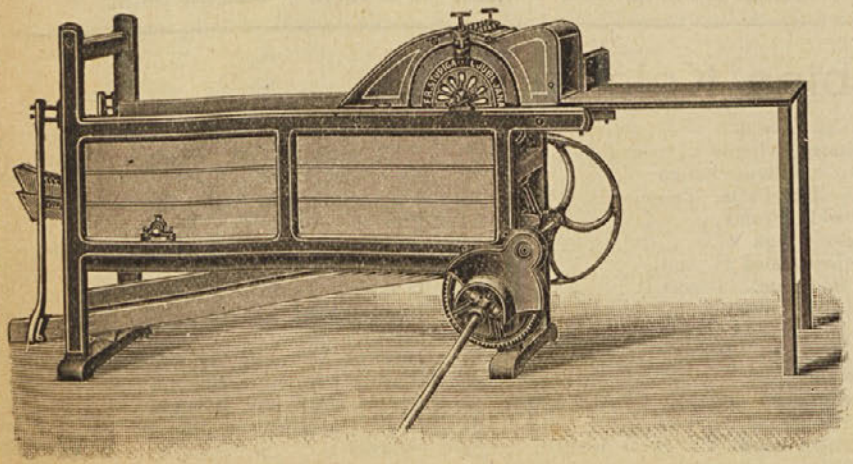

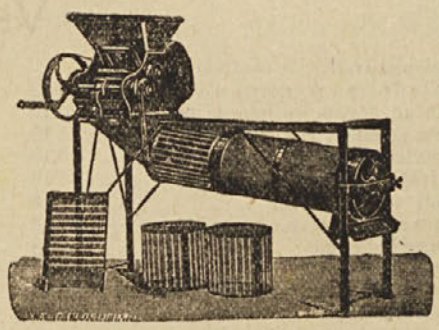

Vsak, ki želi kupiti **lepo** in **dobro ročno harmoniko** vsakovrstnega sistema, naj ne izdaja denarja za slabe instrumente tujih tvorničarjev, temveč zahteva naj cenik iz novoustanovljene slovenske izdelovalnice harmonik. Da isti izdelki vse druge presegajo, spričuje to, da je bil podjetnik kljub šele kratkega obstanka že dvakrat odlikovan ter ima tudi c. kr. patent za nove vrste harmonik.

Za hitro in dobro postrežbo jamči

Vincenc Simonič

izdelovalec umetnih harmonik

Sv. Urban—Ptuj,
Štajersko, Avstrija.

Ceniki brezplačno.

Jos. Likozar, Kranj.

Priporočam slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo **veliko zalogo** vsakovrstnega **špecerijskega blaga, žganja, žita, moke** in **otrobov.** Vse vrste najboljših **poljskih** in **vrtnih semen.** — **Kupujem** tudi deželne pridelke; **prodajam vse po najnižjih cenah.**

Žepni prižigalnik

lepo poniklan. Pritisk užge! Komad K 2·35, 3 komadi K 6·35, 6 komadov K 10·50, 12 komadov K 20·50. Povzetje 35 vin. Razpošilja

Janez Grolich. drogerija „pri angelju“,
Brno (Moravsko).

Velika jugoslovanska eksportna tvrdka dvokoles od K 30·— do K 300·—, šivalnih strojev od K 30·— do K 250·—, gramofonov od K 20·— do K 1500·—, plošče od K 1·— do K 4·—, vsakovrstnih kmetijskih strojev, orkestrijonov itd. — Zastopnike se išče. — Mehanična delavnica pri

Prodaja tudi na mesečne obroke.
Slovenski ceniki poštnine prosti.

Batjel-u, Gorica, Stolna ulica št. 2—4.

Orehove tropine,

kot najboljšo in najizdatnejšo krmo **goveji živini, prašičem in konjem** ima vedno v veliki zalogi **tovarna olja**

≡ M. Ivančič v Medvodah ≡

Orehove tropine so **najmastnejša, najtečnejša** in **najcenejša** krma za mlečno živino, kakor tudi za pitanje prašičev.

Vedno sveže, zmlete orehove tropine se prodaja v vrečah po 50 in 75 *kg*. Vzorci brezplačno. Zadruge dobe popust.

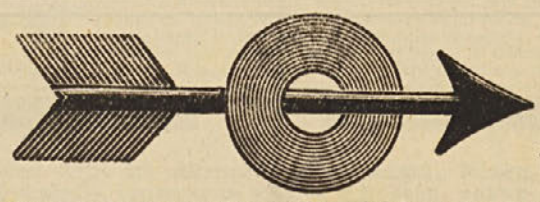

Protin (skrnina) revmatične bolečine?

Zdravstveno pripoznano po več tisoč zahvalnih in pripoznalnih pismih pohvaljeno, izvrstno sredstvo **„Kali Liniment“** (Zoltanovo mazilo) je pri protinskih in revmatičnih bolečinah, trganju v rokah in v nogah, bolečinah v križu in hrbtu itd. ter tudi tam izvrstno pomagalo, kjer so vsa druga sredstva, celo zdravstvene kopeli, bila brez vspeha.

Naročite sklenico za 2 K pri edinem izdelovatelju: Lekarnar **Bela Zoltan,** Budimpešta V. — 27. Vsak dan se razpošilja po pošti.

Na tisoče priznalnih in zahvalnih pisem, podobnih sledečima, je v vpogled: Prosim pošljite mi eno steklenico Vašega mazila za protin in revmatizem. Sem lani tudi naročil, mi je prav dobro pomagalo, za kar se Vam najtopleje zahvaljujem. Janez Bernsteiner, Breže, Koroško. — Velecenjeni gospod! Zopet se obračam do Vas, da mi pošljete zdravilo, kakor ste mi že enkrat poslali. Jaz Vaše zdravilo visoko cenim, ter se po porabi istega veliko bolje počutim. Upam da mi bode Vaše zdravilo pomagalo in Vas prosim, da mi pošljete še 4 steklenice ali lončke zdravila proti revmatizmu in trganju. Moj naslov je: Martin Beguš, pošta Podklošter, Koroško.

Alfonz Breznik, c. kr. sod. zapriseženi izvedenec in učitelj „Glasbene Matice“
= Ljubljana, Kongresni trg, št. 13. =

Največja in najstarejša narodna tvrdka vsega glasbenega orodja, strun in muzikalij. — Velika zaloga glasovirjev in harmonijev najslovitejših tvrdk. — Prodaja tudi na obroke. — Desetletno jamstvo.

Vsebina Koledarjeva.

Rodopis avstrijske cesarske rodovine	2
Koledar za prestopno leto 1912	3
Kakšno vreme in leto se pričakujeta?	15
Prva pomoč v nezgodah	15
Lestvica za pristojbine kolkov	15
Najvažnejše poštne določbe	16
Sveti večer. Pesem	18
Otrokova ljubezen. Pesem	18
Spavaj! Pesem	18
Zlata krona. Pravljica	19
Danici. Pesem	28
Leon Tolstoj	29
Spoštovanje in prezir. Pesem	30
Kozakova pesem	30
Jutro v Sremu. Pesem	32
Vetriču. Pesem	32
Vrednost življenja. Pesem	32
Večer v Sremu. Pesem	32
Sveta Mati Božja. Pesem	32
Obrtniki. Pesmi	34
Grogov Groga	35
Topničarji med živalmi	49
Laž in resnica. Pesem	50
Rejenka. Povest	51
Kaj je katoliški župnik?	60
Boj in zmaga. Pesem	61
Stare umetnine	63
Trebušnik na dunajski lovski razstavi	65
Večerne pesmi	81
Avstrijski mornarji v Sveti deželi	82
Govor in molk. Pesmi	85
Pridi, kruh nebeški! Pesem	86
Na ognjenih tleh. Slika	87
† Profesor Josip Apih. Životopis	130
Prevrat v Lizboni	136
† Radeckijev veteran Martin Kušlan	137
Gorjé. Pesem	138
Iz cikla: „Domá“. Pesmi	139
Misli. Pesmi	140
Sejmi	141
Imenik čč. udov Dr. sv. Mohorja	145
Glasnik Družbe sv. Mohorja	177
Pravila Družbe sv. Mohorja	179
Hotel Trabesinger v Celovcu	180
Oglasila	180—204

Mestna hranilnica ljubljanska

LJUBLJANA. = Prešernova ulica št. 3. = LJUBLJANA.

Največji, najvarnejši slovenski denarni zavod pod javnim nadzorstvom.
Denarni promet koncem leta 1910 nad **565 milijonov kron.**
Obstoječih vlog nad **40** mil. kron. Rez. zaklad nad **1** mil. **200** tisoč kron.

Palača mestne hranilnice ljubljanske.

Za varnost vloženega denarja jamči zraven rezervnega zaklada še mestna občina ljubljanska z **vsem premoženjem** in z **vso svojo davčno močjo.** Izguba vloženega denarja je nemogoča, ker se po pravilih te hranilnice, potrjenih po c. kr. deželni vladi, dajejo posojila na posestva le **pupilarno varno.** Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je izključena. Zaraditega nalagajo pri tej hranilnici: 1. **sodišča** in **jerobi** denar **mladoletnih** otrok in **varovancev;** 2. **župnišča cerkven** denar; 3. **občine občinski** denar. Zlasti pa še pošiljajo v to hranilnico hranit svoj denar 4. **Slovenci iz Amerike.**

Vloge se sprejemajo vsak dan in se obrestujejo po **4 1/4 %** brez odbitka; nevzdignjene obresti se pripisujejo vsakega pol leta h kapitalu. Sprejema vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Posoja na zemljišča po 5 % obresti in proti odplačevanju posojila po najmanj 1/2 % na leto. Daje posojila na menice in vrednostne papirje. — Za varčevanje ima vpeljane lične **domače hranilnike,** v podpiranje slovenskih trgovcev in obrtnikov pa **kreditno društvo.**

Naznanilo.

Častiti gospodje poverjeniki naj blagovolijo letošnje knjige tako razdeliti, da dobi **vsak** družbenik **šestero** knjig, namreč:

1. **Molitvenik za šolsko mladino.**
2. **Koledar za leto 1912.**
3. **Deseti brat.**
4. **Mladim srcem.**
5. **Na Jutrovem.**
6. **Zgodbe sv. pisma,** 17. zvezek.

Kdor ne želi „Zgodb sv. pisma“, ali kdor je doplačal 60 vin., prejme v zameno ali kot 7. knjigo:

Troje povesti.

Vsak družbenik naj prejme svoje knjige **v tisti dekaniji** ali **župniji,** v kateri se je vpisal.

Na poznejše izpremembe stanovališča se pri tolikem številu družbenikov ni moglo ozirati.

Vse stroške, katere imajo čč. gg. poverjeniki za pošiljatev denarja in za prejem knjig, morajo jim družbeniki povrniti.

Vsakemu zavoju so priložene vpisovalne pole za prihodnje leto, katere naj se po končani nabiri z denarjem vred **franko** dopošljejo **zanesljivo do 5. marca 1912. leta** na naslov: **Družba sv. Mohorja v Celovcu.**

Nabira udov naj se blagovoljno prične takoj pri oddaji letošnjih knjig in sklene z mesecem februarjem.

Na prepozna oglasila ali naročbe brez denarja se po družbenih pravilih družba ne more ozirati.

V Celovcu, meseca avgusta 1911.

Družbeni odbor.

Izdala in založila »Družba sv. Mohorja« v Celovcu.

Natisnila družbena tiskarna.